Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең
Ш. Мәрҗани исемендәге Тарих институты

А.М. Гайнетдинов

Әтнә районы эпиграфик истәлекләре

Казан – 2017

УДК 930.27:94(470.41)
ББК 63.2(2Рос.Тат)+63.3(2Рос.Тат)
Г 17

«Татарстан Республикасы торак пунктларының тарихы» сериясе

Фәнни мөхәррире:
тарих фәннәре докторы, ТР ФА академигы *Р.Р. Салихов*

Рецензентлары:
филология фәннәре докторы, профессор *М.И. Әхмәтҗанов*
тарих фәннәре кандидаты *И.Ж. Фәйзрахманов*

Гайнетдинов А.М. **Әтнә районы эпиграфик истәлекләре.** – Казан: ТР ФА Ш. Мәрҗани исем. Тарих институты, 2017. – 556 б. + 12 б. төсле ябышт.

Китапта Татарстан Республикасы Әтнә районы территориясендә хәзерге көнгә хәтле сакланып калган гарәп язулы татар эпиграфик истәлекләренең текстлары, аларның хәзерге телгә күчермәләре китерелде. Урта гасырлардан алып 1939 елга хәтле куелган гарәп язулы 1567 кабер ташы исәпкә алынды. Шулай ук кайбер кабер ияләре хакында кыскача мәгълүмат бирелде һәм фәнгә билгеле булган шәҗәрәләре күрсәтелде.

Хезмәт татар төбәк тарихын, тарихи-мәдәни мирасыбызны өйрәнүче галимнәргә, мөгаллимнәргә, аспирантларга, гомумән, татар халкы тарихы белән кызыксынучы укучыларга тәкъдим ителә.

ISBN 978-5-94981-275-4

© Гайнетдинов А.М., 2017
© ТР ФА Ш. Мәрҗани исем. Тарих институты, 2017

КЕРЕШ

Халкыбыздан безгә мирас буларак гаять күп сандагы тарихи-мәдәни истәлекләр сакланып калган, шул исәптән гарәп графикасында язылган борынгы кабер ташлары да бихисап күп. Алар халкыбыз тарихын, мәдәниятен, телен өйрәнүдә, һичшиксез, әһәмиятле роль уйный.

Каберләргә таш кую традициясе безгә борынгы төркиләрдән үк килә. 731, 734 елларда ук Күлтәгин, Билге каган кебек Төрки каганат җитәкчеләре истәлегенә рун хәрефләре белән язылган ташбилгеләр куелуы мәгълүм. Шулай ук төрки халыкларда каберләр өстенә балбаллар (кеше рәвешендә ясалган таш сын) кую гадәте таралган булган, алар да, үзенә күрә, кабер ташы функциясен үтәгән, җиңелгән дошманнарны рухсыз итү символы буларак кулланылган[1]. Төркиләр ислам динен кабул иткәннән соң, руник язулы ташлар һәм балбаллар гарәп телендәге дини гыйбарәләр, Коръән аятьләре, хәдисләр язылган ташбилгеләргә алыштырылган. Гарәп графикасындагы беренче ташъязма истәлекләр 1161–1162 елларда ук төрки кабиләләр төзегән Караханилар дәүләтендә куела башлаган[2].

Тарихтан билгеле булганча, Болгар шәһәре Алтын Урда тарафыннан яулап алынганчы, болгарларда, ягъни безнең җирлектә, бөтенләй каберләр өстенә язулы ташлар кую гадәте булмаган. Татар галимнәре М.И. Әхмәтҗанов, Р.Ф. Фәхретдинов исбатлап язганча, бу традиция аларга Алтын Урда цивилизациясе аша кергән[3]. Шул чордан башлап безнең җирлектә кабер ташларына язулар төшерү гадәте киң таралып, бүгенге көнгә хәтле дәвам итә. Ортодоксаль ислам дине кабер өстенә нинди дә булса таш куюга, корылма коруга тискәре караса да[4], безнең халык VIII гасырдан ук килгән гореф-гадәтләрен югалтмаган, саклаган, буыннан-буынга тапшырып килгән.

Соңгы елларда тарихи-мәдәни истәлекләргә игътибар көчәеп китте һәм аларны өйрәнү дә бик актуаль юнәлешкә әверелде. Шуңа күрә татарлар яшәгән һәр төбәк җентекләп өйрәнелергә тиеш, әби-бабаларыбыздан сакланып калган бер генә эпиграфик ядкәрне дә күз уңыннан ычкындырырга ярамый, аларның һәрберсен түкми-чәчми халыкка кайтаруда җиң сызганып эшләү таләп ителә. Бу вазыйфаны һәр фидакарь эпиграфист кулыннан килгәнчә үтәргә тырышкан һәм эстафетаны бер-берсенә тапшырып килгәннәр.

Әтнә районы борынгы эпитафияләренең берникадәр өлешен кайбер галимнәр инде өйрәнергә өлгергәннәр һәм алар, нигездә, XIII–XVIII гасыр ташъязмаларына гына зур игътибар биреп, күбесен фәнни әйләнешкә кертеп җибәргәннәр. Бу эштә хәтта башка милләт вәкилләре дә читтә калмаган, кулларыннан килгәнчә өйрәнергә тырышканнар.

Бөек татар галиме Шиһабетдин Мәрҗани (1818–1889) хәзерге Әтнә районы авыллары белән бәйле кайбер борынгы кабер ташларын ачыклаган һәм үзенең мәшһүр «Мөстәфадел-әхбар фи әхвали Казан вә Болгар» исемле хезмәтендә аларның тулы текстларын теркәп калдырган[5].

1927–1928 елларда күренекле галим Гали Рәхим (1892–1943) Әтнә районының кайбер авылларындагы борынгы кабер ташларын өйрәнгән. Нигездә, аны XVI–XVII гасырларга караган ташлар гына кызыксындырган. Ул Казан университеты каршындагы Татарстанны өйрәнү җәмгыятендә һәм Тарих, этнография, археология җәмгыятендә фәнни эш алып барган, берничә эпиграфик экспедициядә катнашып, шактый күп

---

[1] Әхмәтҗанов М.И. Ташбилгеләргә язылган татар әдәбияты үрнәкләре / М.И. Әхмәтҗанов. – Казань, 2011. – Б. 5.

[2] Джумагулов Ч. Эпиграфика Киргизии. Выпуск 3 / Ч. Джумагулов. – Фрунзе: Изд-во «Илим», 1987. – С. 60.

[3] Кара: Әхмәтҗанов М.И. XVII–XVIII гасыр татар ташбилгеләре / М.И. Әхмәтҗанов. – Казань, 2011. – Б. 9; Фахрутдинов Р. Золотоордынский Булгар / Р. Фахрутдинов // Татарская археология. – 2006. – №1–2. – С. 71.

[4] Поляков С.П., Черемных А.И. Погребальные сооружения населения долины Заревшана / С.П. Поляков, А.И. Черемных // Домусульманские верования и обряды Средней Азии. – М.: Наука, 1977. – С. 277; Мухаметшин Д.Г. Татарские эпиграфические памятники. Региональные особенности и этнокультурные варианты. Серия «Археология евразийских степей» / Д.Г. Мухаметшин. – Выпуск 6. – Казань: Институт истории АН РТ, 2008. – С. 18.

[5] Кара: Мәрҗани Ш.Б. Мөстәфадел-әхбар фи әхвали Казан вә Болгар (Казан һәм Болгар хәлләре турында файдаланылган хәбәрләр). – Казан: Татар. кит. нәшр., 1989. – Б. 416.

ташъязма истәлекләрне өйрәнгән. Г. Рәхим Иске Мәңгәр авылында 15, Югары Сәрдәдә – 10, Иске Өҗемдә – 9, Кече Әтнәдә – 6 борынгы ташбилге тапкан һәм аларны, җентекләп анализлап, фәнни әйләнешкә кертеп җибәргән[6]. Моннан тыш Арча һәм Биектау районнарына кергән авылларда да йөреп, барлыгы алтмышка якын ташъязма истәлек ачыклаган[7]. Инде ул заманнарда ук ташларның сакланышы куандырырлык булмаган, текстларының шактый өлеше күренмәгән. Г. Рәхимнең эпиграфик эшчәнлеге шунысы белән игътибарга лаеклы: ул Ш. Мәржани тәкъдим иткән кайбер таш текстларында хаталар табып, аларның дөрес укылышын тәкъдим иткән, әмма шул ук вакытта үзе дә кайбер ялгышлыклар җибәргән.

XX гасыр урталарында төрле галимнәр Казан арты төбәгендә археологик истәлекләр эзләгән һәм шул исәптән борынгы кабер ташларына да игътибар иткәннәр. Табылган материаллар нигезендә археологик карталар, альбомнар төзелгән.

Әтнә районында иң борынгы ташбилгеләр XV–XVI гасырларга караган. Атаклы галим Һ. Йосыпов (1914–1968) Түбән Бәрәскә авылында XV йөзгә кагылышлы борынгы кабер ташын тапкан[8], XVI гасырга карый торганнарын шул ук Түбән Бәрәскә, Иске Өҗем, Иске Мәңгәр, Кече Әтнә, Олы Бәрәзә, Югары Сәрдә салаларында, XVII йөз белән билгеләнгәннәрен шул ук Иске Өҗем, Олы Мәңгәр (Иске Мәңгәр) зиратларында ачыклаган[9]. Ул өйрәнгән Түбән Бәрәскә, Югары Бәрәскә, Олы Мәңгәр, Иске Өҗем зиратларындагы 6 эпиграфик истәлекләрнең текстлары «Введение в булгаро-татарскую эпиграфику» китабында, шулай ук Югары Сәрдә, Олы Мәңгәр, Кече Әтнә, Югары Бәрәскә, Түбән Бәрәскә, Олы Бәрәзә авылларындагы 16 иң борынгы ташбилгеләрнең укылышы «Татарская археология» журналында басылып чыкты[10].

Һ. Йосыпов тапкан кабер ташларын мәшһүр татар галиме Марсель Әхмәтҗанов та күпсанлы эпиграфик һәм археографик экспедицияләр вакытында җентекләп өйрәнгән[11]. Гомумән, ул Әтнә районы эпиграфикасын өйрәнүгә зур өлеш керткән: 2000 елда басылып чыккан «Олы Мәңгәр авылы тарихы» китабында ул үзе тарафыннан табылган ташъязма истәлекләрнең укылышын биргән, анализлаган һәм кызыклы күзәтүләр ясаган[12]. Шулай ук галимнең «XVII–XVIII гасыр татар ташбилгеләре» исемле кыйммәтле хезмәтендә дә Әтнә төбәге белән бәйле булган берничә борынгы ташъязма истәлек китерелгән[13].

Районның иң борынгы ташбилгеләрен сәнгати бизәлеше ягыннан галим Фоад Вәлиев өйрәнгәнлеген дә билгеләп үтәргә мөмкин. Әтнә төбәгендәге эпиграфик истәлекләрне ачыклап, фәнни яктан тикшеренүләр алып баручылар югарыда санап киткән шәхесләр белән генә чикләнми, әлбәттә, ләкин башкалар бу дәрәҗәдә үк зур өлеш кертмәгәннәр.

Әтнә районының борынгы кабер ташлары әле һаман фәнни-практик яктан тулысынча өйрәнелмәгәнгә, андагы татар авылларының зиратларында һәм аерым каберлекләрендә хәзерге көннәргә кадәр юкка чыкмыйча сакланып калган бөтен ташъязма истәлекләрне барлау һәм өйрәнү өчен 2016 елның яз һәм көз айларында без берничә фәнни экспедициягә чыктык. Бу авыр эштә Ш. Мәржани исемендәге Тарих институтының фәнни хезмәткәре Сайрус Хәмидуллин бик нык ярдәм итте. Шул рәвешле, 1939 елга хәтле вафат булган кешеләргә куелган гарәп язулы кабер ташларын эзләп табып, фотога төшердек, үлчәмнәрен алдык һәм текстларын укыдык. Эшебезнең нәтиҗәсе игътибарыгызга тәкъдим ителә торган әлеге китапта тулаем чагылды. Барлыгы 48 авыл (юкка чыкканнарын да кертеп) зиратында 1567 борынгы кабер ташы табылды. Бу бер район өчен гаять зур сан, чөнки Татарстанның башка районнарында күпкә кимрәк ташбилге табылган. Мәсәлән, Әлмәт районында гарәп

---

[6] Гали Рәхим: тарихи-документаль, әдәби һәм биографик җыентык / Төз. Р. Мәрданов, И. Һадиев. – Казан: Җыен, 2008. – Б. 214–274.

[7] Шунда ук. – Б. 214–274.

[8] Юсупов Г.В. Введение в булгаро-татарскую эпиграфику / Г.В. Юсупов. – М.-Л.: Изд-во Академии наук СССР, 1960. – С. 23.

[9] Шунда ук. – С. 25–27.

[10] Юсупов Г.В. Эпиграфические памятники Атнинского района / Автор введения и примеч. М. Ахметзянова. – Татарская археология. – 2005. – №1–2 (14–15). – С. 74–83.

[11] Шунда ук. – С. 85–91.

[12] Әхмәтҗанов. Олы Мәңгәр авылы тарихы / М. Әхмәтҗанов – Казан: «Идел-Пресс», 2000. – Б. 26–28.

[13] Әхмәтҗанов М.И. XVII–XVIII гасыр татар ташбилгеләре / М.И. Әхмәтҗанов. – Казань, 2011. – Б. 52, 65–66, 81–83.

язулы 53[14], Әгерҗе районында – 230[15], Кукмара районында – 305[16], Мамадыш районында – 342[17], Арча районында – 1288[18].

Әтнә районының Җилгелде һәм кайбер юкка чыккан авылларда бөтенләй бер борынгы кабер ташы да табылмады, ә кайбер салаларда исә аларның саны йөздән артып китте. Әгәр дә кайсыдыр таш безнең игътибардан читтә калган икән, димәк, ул таш инде юкка чыккан яки таба алмаслык җирдә яткан булырга мөмкин. Без инде, көчебездән килгәнчә, бөтенесен дә эзләп табарга, берсен дә калдырмаска тырыштык. Эпиграфик истәлекләрне ачыклау һәм өйрәнү эшенең никадәр авыр һәм читен икәнлеген моны фәкать үз җилкәсендә татыган эпиграфистлар гына белә. Һәр эпиграфист галим диярлек кабер ташларын өйрәнү күп көч, тырышлык, чыдамлык сорый торган эш икәнлеген язып калдырганнар. Шуңа күрә бүгенге көндә зиратларда йөреп, татар эпиграфикасын ныклап өйрәнүчеләрне санап чыгарга бер кулдагы бармаклар да җитәдер.

Иң күп ташъязма истәлек ачыкланган авыл Олы Әтнә булды (ике зиратында барлыгы 200 таш). Икенче урында Олы Мәңгәр саласы: 85 ташбилге табылды. Иске Өҗем авылында 82 (шул исәптән икесе авыл басуында) эпиграфик истәлек сакланып калганлыгын ачыкладык, димәк, әлеге сала ташлар саны буенча өченче урында саналырга хаклы. Югары Бәрәскә авылы хәзерге вакытта Түбән Бәрәскә составына кереп, атамасын югалткан, шул сәбәпле, әгәр дә аларны бергә кушып санасак (Югары Бәрәскәдә – 47, Түбән Бәрәскәнең ике зиратында – 47 таш), барлыгы 94 борынгы кабер ташы сакланган булып чыга. Яңа Өҗем, Кышлау, Мамыш, Олы Бәрәзә, Күлле-Киме, Күңгәр, Күәм, Иске Йогып авылларында да шактый күп эпиграфик истәлек табылды. Нигездә, аларның күплеге теге яки бу торак пункт халкының матди һәм рухи яктан нык үсеш алганлыгын күрсәтә. Гадәттә, ташбилгеләрне бай югары катлау вәкилләре куйган, чөнки аларны эшләтү бик кыйммәткә төшкән. Элекке заманнарда бер таш яздыру бер ат, югары зәвык белән ясалганы берничә ат бәясенә тиң булган[19]. Шуңа күрә гади халыкның фәкать тамгасы төшерелгән кечкенә агач багана яки эшкәртелмәгән примитив бер таш кына куярга хәле җиткән.

Без ачыклый алган иң борынгы кабер ташы Казан ханлыгы чорына туры килә, төгәлрәк әйткәндә, 1476–1477 елларга карый. Бу эпиграфик истәлек Югары Сәрдә авылының борынгы зиратында табылды. Иске Мәңгәр саласында исә 1495 елга караган эпиграфик истәлек сакланган. Шул ук Югары Сәрдә зиратында 1499–1500 елларга караган кабер ташын табып өйрәнү дә безнең өчен зур ачыш булды. Ябынчы саласы янында 1503 елда бакыйлыкка күчкән Солтан улы Ябынчы ташбилгесе ачыкланды. Иске Мәңгәрдә 1504 елда вафат

[14] Әхмәтҗанов М.И. Үлгәннәрнең каберен бел: Әлмәт төбәге эпиграфик истәлекләре / М.И. Әхмәтҗанов. – Казань, 2000. – Б. 13–66, 143.

[15] Мәрданов Р.Ф., Һадиев И.Г. Әгерҗе төбәгенең ташъязма истәлекләре / Р.Ф. Мәрданов, И.Г. Һадиев. – Казан: «Тамга» нәшр., 2008. – Б. 5.

[16] Һадиев И.Г., Мәрданов Р.Ф. Кукмара төбәгенең ташъязма истәлекләре / И.Г. Һадиев, Р.Ф. Мәрданов. – Казан: «Милли китап» нәшр., 2014. – Б. 5. Кукмара районына оештырылган эпиграфик экспедицияләребезнең нәтиҗәләре хакында мәкаләбез түбәндәге газета-журналларда басылып чыкты: Гайнетдинов А.М. Кукмара төбәге эпиграфик истәлекләре / А.М. Гайнетдинов // Түгәрәк уен. – 2016. – №4. – Б. 62–64; Гайнетдинов А.М. Кукмара төбәгенең кыйммәтле эпиграфик истәлекләре / А. Гайнетдинов // Хезмәт даны. – 2017. – 18 октябрь (№77). – Б. 3.

[17] Һадиев И.Г., Мәрданов Р.Ф. Мамадыш төбәгенең ташъязма истәлекләре / И.Г. Һадиев, Р.Ф. Мәрданов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2015. – Б. 5. Мамадыш районына оештырылган археографик экспедицияләребезнең нәтиҗәләре хакында без төрле конференцияләрдә чыгыш ясап, алар түбәндәге фәнни җыентыкларда һәм журналларда басылып чыкты: Гайнетдинов А.М. Түбән Ушмы авылы эпиграфик язмалары / А.М. Гайнетдинов // Традиционная культура народов Поволжья: материалы Всероссийской научно-практической конференции (11–13 февраля 2014 г.). – Казань: Ихлас, 2014. – Б. 45–51; Гайнетдинов А.М. Түбән Ушма эпиграфикасы / А.М. Гайнетдинов // Татарская фольклористика. Исследования молодых. Вып. 5. – Казань: Ихлас, 2014. – Б. 8–15; Гайнетдинов А.М. Мамадыш районы борынгы эпитафияләре / А.М. Гайнетдинов // Татарская фольклористика. Исследования молодых. Вып. 5. – Казань: Ихлас, 2014. – Б. 105–119; Гайнетдинов А.М. Ташка язу осталары бертуган Солтанбәковлар / А.М. Гайнетдинов // Эхо веков – Гасырлар авазы. – 2015. – №3–4. – Б. 254–258; Гайнетдинов А.М. Мамадыш районының борынгы ташъязмалары / А.М. Гайнетдинов // Түгәрәк уен. – 2016. – №1. – Б. 54–57.

[18] Гайнетдинов А.М. Арча районы эпиграфик истәлекләре / А.М. Гайнетдинов. – Казан: ТР ФА Ш. Мәрҗани исемендәге Тарих институты, 2016. – Б. 4.

[19] Усманов В.М. Тарихи ядкәрләр / В.М. Усманов. – Уфа: ДизайнПолиграфСервис, 2005. – Б. 56.

булган Шәех-Хәсән хатынына куелган кабер ташы да бик борынгы, аны заманында эпиграфист галим Г. Рәхим ачыклаган булган инде[20], шулай да үз күзләребез белән аны күреп, текстын укып, сакланыш дәрәҗәсен тикшереп кайту безнең өчен кызыклы һәм файдалы булды. Кече Әтнәнең борынгы зиратында табылган таш та безнең тарафтан укылып, Шәех Булад Сәйед Гали Мәүля улына куелганлыгы һәм һиҗри 945 елга (безнең ел исәбе белән 1507–1508 еллар) нисбәт ителүе мәгълүм булды. Иске Өҗем зиратында 1513 елга нисбәтле эпиграфик истәлек сакланган. Чирүче шәех Нәҗем улына куелган бу ташбилгене беренчеләрдән булып Г. Рәхим ачыклаган иде[21], шулай да, аннан аермалы буларак, без ташның датасын төгәлрәк ачыклый алдык. Болардан тыш, тагын Иске Мәңгәр саласында 1516 елга нисбәтле таш сакланган. Гомумән, XV–XVIII гасырга караган җиде дистәгә якын эпиграфик истәлек яки аларның фрагментлары бүгенге көнгә хәтле сакланып калган. Бәхеткә каршы, кайберләренең текстлары әле табигатьнең кырыс шартларына бирешмәгәннәр, даталарын һәм исемнәрен, авырлык белән булса да, ачыкларга мөмкин иде.

Әйткәнебезчә, без 1939 елга хәтле вафат булган кешеләргә куелган гарәп язулы кабер ташларын исәпкә алып, барысын да диярлек әлеге хезмәтебезгә керттек. 1940 елдан соң куелганнарын инде өйрәнмәдек, чөнки, беренчедән, таш чагыштырмача яңарак булган саен аның тарихи әһәмияте кими, икенчедән, барысын да бу китапка кертү мөмкин эш түгел. Әтнә районында гарәп графикасында язылган ташлар хәтта XX йөзнең 60 нчы елларында да очрый, хәзерге көндә дә гарәпчә язылган кабер ташы кую очраклары юк түгел.

Халык әйтүе буенча, Әтнә районындагы күп авыл зиратларында уеп эшләнгән бертөрле типтагы XIX–XX гасыр ташбилгеләре, нигездә, хәзерге Мари Эл Республикасының Бәрәңге төбәгендә урнашкан бер таш карьерыннан алынганнар. Аларның эшкәртү осталыгын Бәрәңге ягына Ташкичү авылыннан күчеп килгән Насретдин һәм Борһанетдин нәселләре алып килгәннәр[22]. Шулай ук кабер ташларын ясау өчен материал хәзерге Мари Эл Республикасының Яңа Торъял авылындагы таш чыгару карьерыннан китерелгәнлеген ачыкладык. Олырак яшьтәге кешеләр сөйләвенчә, кайбер ташбилгеләрне махсус заказ белән Оренбург якларыннан, Урта Азиядән алып кайтып, каберләр өстенә урнаштырганнар.

Ташка язу, бизәк төшерү процессы гаять катлаулы булган, остадан күп көч, тырышлык, сабырлык, сәләт сораган. Материал, гадәттә, җир астыннан чыгарылгач та, дымлы көенчә булганда җиңел эшкәртелгәнгә күрә, аңа язу өчен яңа чыккан ташларны сайлаганнар. Ә инде кибеп каткач, анда язу төшерү, әлбәттә, авыррак булган. Аларны «еш очракта ике метр озынлыктагы зур пычкы белән дүрткел формада кискәннәр, балта белән эшкәртканнәр, каләм белән язганнар һәм махсус өтергеләр ярдәмендә уеп бизәк төшергәннәр. Әгәр дә эш барышында таш кибеп катыланып китсә, язарга уңайсыз була башласа, аны берникадәр вакыт су эченә салып тоткаллар яисә өстенә су сибеп торганнар һәм шундый рәвештә ташны йомшартып әүвәлге хәленә кайтарганнар»[23].

Эш барышында без 19 ташка язу остасының исемнәрен ачыкладык: Колмөхәммәд Килмөхәммәд улы, мулла Сәлахеддин Казаклари, мөәзин Лотфулла (Казак Үртәме авылыннан), мөәзин Фәтхелкадыйр (Мүлмә авылыннан), Фәтхелкадыйр Кәлмитев Казани, Фәләхеддин Шәмседдин улы Кенәбаши, Габделбари Ашыти, Әхмәд Бәрәңгеви, Сибгатулла Гобәйдулла улы, Әхмәдхәсән, Фәтхулла Галиәкбәр улы, мөәзин Миңлебай, мулла Касыйм Рәхмәти, мулла Габделмәннаф, Амай Мөхәммәдгариф улы, Габдулла Габделҗаббар улы, Габделҗаббар, Гариф, Мөхәммәднәҗиб Камаледдин улы. Аларның кайберләре ташбилгеләрне бик зәвыклы, матур, купшы, бай орнаментлы итеп эшләгән һәм каллиграфик стиль белән язган, кайберләре гади, примитив рәвештә язган, тик шулай да һәрберсенең эшләре игътибарга лаек.

[20] Гали Рәхим: тарихи-документаль, әдәби һәм биографик җыентык / Төз. Р. Мәрданов, И. Һадиев. – Казан: Җыен, 2008. – Б. 262–263.

[21] Гали Рәхим: тарихи-документаль, әдәби һәм биографик җыентык / Төз. Р. Мәрданов, И. Һадиев. – Казан: Җыен, 2008. – Б. 267.

[22] Әхмәтҗанов М.И. Мари Эл Республикасы, Бәрәңге төбәге татар ташбилгеләре / М.И. Әхмәтҗанов // Восточные рукописи: современное состояние и перспективы изучения: Материалы Круглого стола (Казань, 1 декабря 2011 г.). – Казань, 2011. – Б. 145.

[23] Усманов В.М. Тарихи ядкәрләр / В.М. Усманов. – Уфа: ДизайнПолиграфСервис, 2005. – Б. 55–56.

Шулай ук тышкы сыйфатлары һәм текстлары белән кайсыдыр ташка язу остасы эшләре икәненә ишарә итеп торучы ташъязма истәлекләр дә бар, тик аларда язучы-оста үзенең исемен теркәп калдырмаганга, текстын нәкъ менә шул кеше язган, дип төгәл әйтеп булмый. Бер үк калып һәм стиль белән эшләүче һәм бер дәвердә яшәүче каллиграфлар да юк түгел. Казан арты төбәгендә байтак ташка язу осталары яшәп, үзләреннән соң бик күп югары дәрәҗәдә эшләнгән «шедеврлар» калдырган. Кызганычка каршы, күпләре үзләренең эшләрендә исемнәрен теркәп куюны кирәк дип санамаган. Беренчедән, татар халкы электән үк тыйнак булган һәм эшләре белән мактануны сөймәгән, икенчедән, кабер ташына вафат булучы белән берәттән, үз исемеңне дә язу, төрле ышанулар, хорафатлар белән бәйле булып, ничектер, үз үлемеңне дә чакыру кебек тоелгандыр, күрәсең.

Эпитафик текстларны бирүгә килгәндә, шуны әйтәсе килә, ни өчендер галимнәр арасында гарәп җөмләләрендәге саф гарәп сүзләрен татарча әйтелешкә якынайтып уку таралаган. Мәсәлән, «ү» хәрефе урынына «ө» куялар, ләкин гарәп телендә «ө» авазы бөтенләй юк бит. Болай язу татар телендәге җөмләләр эчендә булган алынма гарәп сүзләренә генә кагылырга мөмкин. Без башка принцип белән эш итеп, ташлардагы гарәп җөмләләрен тәҗвид кагыйдәләренә туры китерелгән формада язарга булдык. Бу бары тик сузык хәрефләрне (мәдләрне) биргәндә генә шулай эшләнде. Мәсәлән, «зәәъикатүн» сүзендә «зәл» хәрефеннән соң «әлиф» тора, шуны белдерер өчен ике «ә» куелды. Әгәр дә шуны белдерер өчен «з» хәрефеннән соң «а» хәрефе куйсак, дөрес булмый, чөнки «з» хәрефе бу очракта нечкә аваз (гарәп телендә «з»ның калын әйтелә торганы да бар) һәм нечкә әйтелергә тиеш. Шулай ук гарәпчә «дөнья» сүзен «дүнйәә» дип бирдек, чөнки «йә» хәрефе гарәпләрдә нечкә әйтелә, ә ике «ә» хәрефен кую «й»дан соң «әлиф» килгәнен белдертә. Шуның кебек үк тартык хәрефләрдән соң гарәп алфавитындагы «йә» хәрефе торса, ике «и» (калын әйтелгәндә «ый») хәрефе, «уау» хәрефе килсә ике «ү» («у») куйдык. Гарәп теле фонетикасын бозмас өчен болай эшләү дөресрәк һәм отышлырак, дип уйлыйбыз, чөнки ташлардагы язмаларның күбесе гарәп телендә язылган: Коръән аятьләре, хәдисләр, шигырьләр, гыйбарәләр, мәкальәйтемнәр һ.б. Коръәнгә килгәндә, ул, ислам дине буенча, бары тик тәҗвид кагыйдәләре буенча гына укылырга тиеш, шуңа күрә аятьләрне тулысынча шуңа нигезләнеп яздык. Коръәннән кала башка гарәп җөмләләрендә, әйткәнебезчә, «мәд» һәм шулай ук «васыл» (сүзләрнең үзара тоташуы, кушылуы, мәсәлән, «каблә әлмәүүт» урынына «кабләл-мәүүт» һ.б.) кагыйдәләрен кулландык.

Китабыбызда китерелгән ташбилгеләрнең татар телендәге текстларын да хәзерге заман кешесенә аңлавы кыен, чөнки бик күп гарәп-фарсы алынмалары, борынгы төрки сүзләр, архаизмнар һ.б. белән чуарланган. Шуңа күрә халык укысын, аңласын өчен һәр таш текстының хәзерге татар теленә күчермәсе дә бирелде, шактый күп очраган гарәп-фарсы телендәге җөмләләр һәм сүзләр тәрҗемә ителде. Шунысын искәртәбез: борынгы эпитафик текстны хәзерге татар теленә күчергәндә күп очракта юллардагы сүзләр урыннары белән алмашына, шуңа күрә алар тәңгәл килмәскә дә мөмкин. Мәсәлән, гарәп телендәге җөмләдә фигыль башка сүз төркемнәреннән алда, ә татар телендә ул һәрвакыт артка куела, шул сәбәпле, юлдан юлга тәрҗемә итеп булмый. Иске татар телендә, гарәп теленнән калькалаштыру аркасында, фигыльне җөмлә башына кую очраклары еш күзәтелә, андый очракларда да (тик шигъри юлларга бу кагылмый, чөнки рифмага зыян килүе бар) фигыльне җөмлә ахырына куеп, хәзерге татар теленә күчердек.

Кайбер кабер ияләренең фәнгә билгеле булган шәҗәрәләре бирелде, атаклы шәхесләр хакында кыскача мәгълүмат язылды, һиҗри (мөселман) календаренә нигезләнеп бирелгән даталар милади (европача) ел исәбенә күчерелде. Шунысы да бар: ташка язу остасы параллель рәвештә һиҗри һәм милади даталарын язса да, һәрвакыт монда төгәллек булмаган, шуңа күрә бу ике календарь арасында берничә елга, айга яисә көнгә аерма күзәтелергә мөмкин.

Кызганычка каршы, Әтнә районында табылган һәрбер эпиграфик истәлекнең фотосурәтен китабыбызда бирү мөмкинлеге юк иде. Бу инде хезмәтебезнең артык күләмле һәм финанс мөмкинлекләребезнең чикләнгән булуы белән аңлатыла. Шуңа күрә бик борынгы ташбилгеләрнең һәм кайбер мәртәбәле шәхесләргә куелган ташларның фоторәсемнәре генә китап ахырында китерелде.

Ташъязма истәлекләрнең үлчәмнәре фәндә эпиграфика белгечләре тарафыннан төрлечә бирелә: кайберәүләр башта буен, аннары киңлеген, соңыннан калынлыгын, ә кемнәрдер исә, киресенчә, башта калынлыгын, аннары киңлеген, соңыннан буен күрсәтеп язалар. Без үлчәмнәрне беренче вариантагы тәртиптә бирергә булдык. Мәсәлән, 100х40х10 саннары язылган булса, ташның буе – 100 см, киңлеге – 40 см, калынлыгы – 10 см дигәнне аңлата. Шулай ук кайбер ташбилгеләр махсус нигез өстенә утыртылган, андый очракта гомуми буе җәяләр эчендә күрсәтелде.

Эш барышында без ташъязмалар аша бик күп атаклы шәхесләр, изгеләр, дин әһелләре, мөгаллимнәр, иганәчеләр, байлык һәм кодрәт ияләре каберләрен табуга иреште к һәм әлеге хезмәтебездә, фәндә беренче мәртәбә буларак, текстларының тулы укылышын биреп, фәнни әйләнешкә керттек. Шушы китапны укыганнан соң байтак кеше үзләренең әби-бабаларының каберләрен табарлар, аларны зиярәт кылып, барысы өчен догалар кылырлар, ташларын төзәтеп, зиратларны җыештырып кайтырлар, дип ышанабыз. Тик шунысын онытмаска кирәк: кабер ияләрен изгеләштереп, алардан нәрсәдер сорау, ялвару, бәрәкәт эзләү, каберләре янында корбаннар чалу, табыну урыны ясау – гөнаһлы гамәлләр. Бу турыда кисәткән иң олуг дин галимнәребезнең берсе Ризаэддин Фәхреддиннең түбәндәге сүзләрен китерергә мөмкин: «Зиярәт кылган вакытта мәет һәм мәетләр өчен дога кылу да тиешле эш. Рәсүлүллаһ һәм сәхабәләре каберлекләрдә мәетләр өчен догалар кылалар иде. Әмма үлекләрдән ярдәм сорау, аларга сыену, алардан хәҗәт сорау өчен каберлекләргә бару дөрес түгел, бәлки, ислам шәригатендә тыелган бер эштер»[24]. Шулай ук безнең бөек дин галимебез Галимҗан Барудиның сүзләрен дә китерү артык булмас: «Нәтиҗә: зиярәттән беренче максат – үлемне искә төшерү, моның белән үзеңне төзәтеп, ахирәткә әзерләнү. Үлемне бервакытта да истән чыгару дөрес булмаса да, дөнья шөгыльләре сәбәпле, күбесенчә үлемгә игътибар ителми. Каберләргә зиярәт исә бу ваемсызлыкның бетүенә, үлем искә төшүгә сәбәп була. Сөннәт булган зиярәт – бу рәвештәге зиярәт. Башка рәвештәге зиярәт, мәсәлән, «әүлия каберләре» дип билгеле булган каберләргә сәдакалар бирү (Шәһри Болгар, Хуҗалар тавы ише зиратларына барып, корбаннар чалу кебек), корбаннар чалу, алардан ярдәм сорау, хаҗәтләр сорау – мондый зиярәтләр сөннәткә каршы, бәлки кабәхәт бидгать һәм бер төр мәҗүсилек»[25].

Эпиграфик истәлекләрне ачыклау, өйрәнү эшен башкарып чыгуда безгә ярдәмнәре тигән кешеләр шактый күп булды. Беренче чиратта, Әтнә муниципаль районы башлыгы Г.Г. Хәкимовка, район Советы Аппараты җитәкчесе Г.Р. Галәветдиновага, авыл җирлекләренең башлыкларына олы рәхмәтебезне белдерәбез. Шулай ук рәхмәт сүзләре белән Әтнә районында яшәүче Наил хәзрәт Сәгъдиев, Алмаз Батталов, Җәүдәт Мәгъсүмов һәм Фәрит Закировларны аерым билгеләп үтәсе килә, чөнки алар, әлеге эшебезнең милләтебез өчен кыйммәтен аңлап, кулларыннан килгәнчә булышырга тырыштылар. Бу китапны әзерләүдә ярдәм иткәннәре өчен мәшһүр галим Р.Р. Салихов, гарәп теле белгече Р.Б. Бикбаев, тарихчылар С.Р. Хәмидуллин һәм Х.З. Баһаветдиноваларга рәхмәтебезне җиткерәбез.

Ахырдан әйтәсе килгән сүзебез шул: ташъязма истәлекләребезне кулдан килгәнчә саклап калырга тырышыйк, ягъни үлгәннәрнең каберен белик, борынгы кабер ташларының кадерен белик!

[24] Фәхреддин Р. Җәвамигыль-кәлим шәрехе / Р. Фәхреддин. – Оренбург, 1916. – Б. 224.

[25] Баруди Г. Хәдис: Гыйлемсез галим, төш мәсьәләсе, зиярәте кобур хәдисе. Хатыннарның кабергә зиярәтләре. Әдәбе зиярәт / Г. Баруди // Дин вә әдәб. – 1913. – №24. – Б. 742–743.

Ары авылы зираты

1. Мифтахеддин Сәйфеддин улына куелган кабер ташы, 1922 ел[1].

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) саахибү һәзә-
3) -л-кабри мәрхүм
4) Мифтахеддин
5) Сәйфеддин
6) углы 52 йәшендә
7) 1922 нче йылда ма-
8) -йның беренче йәүмендә
9) дарел-фәнадин дар-
10) -ел-бәкайә рихләт әйләде
11) рахимәһүллаһү рахмәһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун йәә Аллаһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабер
3) иясе мәрхүм
4) Мифтахеддин
5) Сәйфеддин
6) улы 52 яшендә
7) 1922 ел ма-
8) -еның беренче көнендә
9) фани дөньядан мәңгелек
10) дөньяга күчте.
11) Аллаһ үз рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Әйттеләр [изге бәндәләр]: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 85х34х11.

2. Бибигафия Гайсә кызына куелган кабер ташы, 1928 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) әл-хәмдү лилләәһи
3) галәә күлли хиинин
4) вә зәмәән вә ләә
5) түхъриҗнәә минәд-дү-
6) -нйәә илләә би-шәһәәдәтиһи
7) вәл-иимәән
8) саахибәтүл-кабри Биби-
9) -гафийә Гайсә кызы
10) мәдфүн
11) 1928 сәнәи милади-
12) -ййәдә 27 ну-
13) -йәбрдә 77 йәшдә
14) Аллаһ рәхмәт
15) әйләсен».

Уң ягы (уеп язылган): «Фәҗгальһәә таагат»[2].

Сул ягы (уеп язылган): «Әд-дүнйәә сәәгаһ»[3].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Һәр вакыт һәм
3) заман өчен Аллаһка
4) мактау булсын. Безне
5) шәһадәт кәлимәсе һәм
6) иман белән генә
7) дөньядан чыгарт[, йә, Аллаһ].
8) Кабер иясе Биби-
9) -гафия Гайсә кызы
10) милади
11) 1928 елның
12) 27 ноябрендә
13) 77 яшьтә җирләнде.
14) Аллаһ рәхим
15) кылсын».

Уң ягы (уеп язылган): «Аны итагать белән үткәр».

Сул ягы (уеп язылган): «Дөнья – бер сәгатьлек».

Таш үлчәмнәре: 104х34х13.

3. Фәхрениса Габделлатыйф кызына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибе
3) мәрхүмә Фәхр-
4) -енниса Габде-

[1] Биредә үлгән елы күрсәтелеп барды.

[2] Башы сул ягында.

[3] Дәвамы уң ягында.

5) -ллатыйф кызы 50 йә-
6) -шдә 1899
7) нчы йылда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим
2) ләә иләәһә илләәллаah
3) Мүхәммәдүр-расүү-
4) -лүллаah 23 ү-
5) -ктәбрдә мәдфүн
6) Аллаh рәхмәт
7) кылсын амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүмә Фәхр-
4) -ениса Габде-
5) -ллатыйф кызы 50 я-
6) -шьтә 1899
7) елда [җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Шәфкатьле, Рәхимле Аллаh исеме белән.
2) Аллаһтан башка табынырлык зат юк,
3) Мөхәммәд – Аллаһның
4) илчесе. 23 о-
5) -ктябрьдә җирләнде.
6) Аллаh рәхим
7) кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 71(85)х31х9.

4. Габдрахман Габделгаффар улына куелган кабер ташы, 1934 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбратүн ләнәә
2) фәгътәбәруу
3) йәә үүләәл-әлбәәб
4) саахибүл-кабри
5) мәрхүм Габдерра-
6) -хман Габделгаффар
7) углы 1934 нче
8) сәнәи миладиййәдә
9) 4 нче дикәбрдә
10) 70 йәшдә дарел-бәкайә
11) күчде Аллаh рәхмәт».

Уң ягындагы язулары бөтенләй уалып беткән.

Сул ягы (уеп язылган): «Һәр дайым без догада».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем безнең өчен гыйбрәт,
2) аңа игътибар итегез,
3) әй, акыл ияләре.
4) Кабер иясе
5) мәрхүм Габдра-
6) -хман Габделгаффар
7) улы милади
8) 1934 елның
9) 4 декабрендә
10) 70 яшьтә мәңгелек дөньяга
11) күчте. Аллаh рәхим [кылсын]».

Уң ягындагы язулары бөтенләй уалып беткән.

Сул ягы: «Һәрдаим без догада».

Таш үлчәмнәре: 85х37х11.

5. Хәкимҗан Әхмәҗан улына куелган кабер ташы, 1931 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) мөтәвәффа мәрхүм
3) Хәкимҗан Әхмәд-
4) -җан углы
5) 1931 нче сәнәи
6) миладиййәдә
7) 20 нче ийүлдә
8) 74 йәшдә».

Уң ягы (уеп язылган): «Истәгыйддү лилмәүүт».

Сул ягы (уеп язылган): «Каблә нүзүүлилмәүүт».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Мәрхүм
3) Хәкимҗан Әхмәд-
4) -җан улы
5) милади 1931
6) елнгың
7) 20 июлендә
8) 74 яшьтә вафат».

Уң ягы: «Үлемгә әзерләнегез»[4].

[4] Башы сул ягында.

Сул ягы: «Үлем килгәнче үк»[5].

Таш үлчәмнәре: 77х32х10.

6. Бибигайшә Бәйрәмгали кызына куелган кабер ташы, 1934 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) мәрхүмә
3) Бибигайшә
4) Бәйрәмгали
5) кызы 1934
6) йылда 30 нчы
7) синтәбрдә 65
8) йәшдә
9) вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән фии кабрии».

Сул ягы (уеп язылган): «Мүтәфәккиран фии әмрии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Мәрхүмә
3) Бибигайшә
4) Бәйрәмгали
5) кызы 1934
6) елның 30
7) сентябрендә 65
8) яшьтә
9) вафат».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы».

Сул ягы: «Минем эшем хакында фикерләүче».

Таш үлчәмнәре: 64х28х11.

7. Хәбибҗамал Шәмседдин кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әсгадүкәллааһү
2) Тәгаалә фиид-дәә-
3) -райн
4) бу каберә мәд-
5) -фүн
6) мәрхүмә Хәбиб-
7) -җамал Шәмс-
8) -еддин кызы
9) 1910 нчы йылда
10) 20 үктәбрдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә сине
2) ике дөньяда да бәхетле
3) итсен.
4) Бу кабергә
5) мәрхүмә
6) Хәбиб-
7) -җамал Шәмс-
8) -еддин кызы
9) 1910 елның
10) 20 октябрендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 90х36х11.

8. Галиәхмәд Габдессаттар улына куелган кабер ташы, 1928 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[6]:
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибүл-кабри мәрхүм
3) Галиәхмәд бине Габдессаттар
4) мәдфүн
5) 1928 нче сәнәи милади-
6) -ййәдә 5 гыйнварда
7) Аллаһ мәкәнене раузаи
8) җәннәт әйләсен».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Кабер иясе мәрхүм
3) Галиәхмәд бине Габдессаттар
4) милади
5) 1928 елның
6) 5 гыйнварында җирләнде.
7) Аллаһ урынын җәннәт
8) бакчасы итсен».

Таш үлчәмнәре: 72(93)х33х10.

9. Нигъмәтулла Идрис улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү

[5] Дәвамы уң ягында.

[6] Өске өлешендә ай һәм йолдыз рәсеме төшерелгән.

2) лилләәһ
3) һәзәә саа-
4) -хибүл-кабри
5) мәрхүм Нигъмә-
6) -тулла Идрис
7) углы 1918
8) нче йылда үктә-
9) -брнең 25 нче
10) йәүмендә 35
11) йәшендә даре
12) фәнадин даре
13) бәкайә рихләт
14) әйләде Аллаһның
15) рәхмәтендә булсын».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун йәә Аллаах».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем
2) Аллаһта.
3) Бу ка-
4) -бер иясе
5) мәрхүм Нигъмә-
6) -тулла Идрис
7) улы 1918
8) ел октя-
9) -бренең 25 нче
10) көнендә 35
11) яшендә фани
12) дөньядан мәңгелек
13) дөньяга
14) күчте. Аллаһның
15) рәхмәтендә булсын».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Әйттеләр [изге бәндәләр]: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 115(127)х35х14.

10. Гайнеддин Галиәкбәр улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри
3) мәрхүм Гайнеддин
4) Галиәкбәр углы
5) 1913 нче сәнә миладиййә
6) аугыст 29 нда 52 йәшендә
7) вафат рахимәллааһү рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән бикабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[7].

Сул ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[8].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүм Гайнеддин
4) Галиәкбәр улы
5) милади 1913 елның
6) 29 августында 52 яшендә
7) вафат. Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Сул ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 104(117)х31х13.

11. Хәсәнҗан Гомәр улына куелган кабер ташы, 1939 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһ-
2) -ир-рахиим
3) бу кабер
4) ийәсе
5) Хәсәнҗан
6) Гомәр углы
7) 1859 йылдда
8) туган
9) вафат булда
10) 1939 йылда
11) Аллаһ рәхмәт
12) кыйлсын амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Рәхимле Аллаһ
2) исеме белән.
3) Бу кабер
4) иясе

[7] Дәвамы сул ягында.
[8] Башы уң ягында.

5) Хәсәнҗан
6) Гомәр улы
7) 1859 едда
8) туган,
9) 1939 елда
10) вафат булды.
11) Аллаһ рәхим
12) кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 92х26х10.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Хәсәнҗан бине Гомәр бине Исхак бине Исмәгыйль бине Иркәрәм бине Әбкәләм[9].

12. Галиәскәр Габделхәйдәр улына куелган кабер ташы, 1939 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[10]:
1) «Галиәскәр
2) Габделхәйдәр
3) углы
4) вафат 1939 йыл
5) април 30 нда
6) 55 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Галиәскәр
2) Габделхәйдәр
3) улы
4) 1939 елның
5) 30 апрелендә
6) 55 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 85х32х9.

13. Әүхәди Гомәр улына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назил
3) мәрхүм
4) Әүхәди
5) Гомәр углы».

Арткы ягы (уеп язылган)[11]:
1) «Вафат
2) 1927 сәнәдә
3) 30 үктәбрдә
4) 70 йәшдә
5) Аллаһ рәхмәт
6) әйләсен».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче –
3) мәрхүм
4) Әүхәди
5) Гомәр улы».

Арткы ягы:
1) «1927 елның
2) 30 октябрендә
3) 70 яшьтә
4) вафат.
5) Аллаһ рәхим
6) кылсын».

Таш үлчәмнәре: 91х35х15.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Әүхәди бине Гомәр бине Исхак бине Исмәгыйль бине Иркәрәм бине Әбкәләм[12].

14. Әхмәҗҗан Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хәмдү лилләәһил-ләзии
2) галәә күлли хиинин вә зәмәән
3) вә ләә түхъриҗнәә минәд-дүнйәә
4) илләә би-шәһәәдәтикә
5) вәл-иимәән
6) саахибү һәзәл-кабри
7) мәрхүм Әхмәҗҗан
8) Гыйззәтулла углы
9) мәдфүн
10) 1920 сәнәдә 23 нуйәбрдә».

Арткы ягы (уеп язылган)[13]:
1) «Ләә иләәһә илләәллаah
2) Мүхәммәдүр-расүүлүллаah».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр вакыт һәм заман
2) өчен Аллаһка мактау булсын.
3) Безне шәһадәт кәлимәсе һәм
4) иман белән генә дөньядан
5) чыгарт[, йә, Аллаһ].
6) Бу кабер иясе

[9] Әтнә районы музее материаллары.
[10] Өске өлешендә ай һәм йолдыз рәсеме төшерелгән.
[11] Өске өлешендә ай һәм йолдыз рәсеме төшерелгән.
[12] Әтнә районы музее материаллары.
[13] Айлы-йолдызлы манара рәсеме төшерелгән.

7) мәрхүм Әхмәҗан
8) Гыйззәтулла улы
9) 1920
10) елның 23 ноябрендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,
2) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе

Таш үлчәмнәре: 96х35х14.

15. Нәфисә Мөхәммәдгали кызына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) саахиб-
3) -үл-кабри мәр-
4) -хүмә
5) Нәфисә
6) Мөхәммәдгали
7) кызы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Кабер
3) иясе мәр-
4) -хүмә
5) Нәфисә
6) Мөхәммәдгали
7) кызы».

Таш үлчәмнәре: 85(99)х34х15.

16. Хәерниса Хәлилулла кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү билләәһи минәш-шәйтаанир-раҗиим
2) бисмилләәһир-рахмәнир-рахиим
3) ләә иләәһә илләәллааһ мүхәммәд-
4) -үр-расүүлүллааһ күллү мән галәйһәә
5) фәән бер мең сигез йөз дә ту-
6) -ксан тугызынчы йылда
7) майның 15 ндә Ары
8) авылының Гомәр җәмәгате
9) Хәйренниса бинте Хәлилулла».

Уң ягы (уеп язылган): «Буны йаздым йәдкәр улмак өчүн».

Сул ягы (уеп язылган): «Каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун йәә Аллааһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-галиййил-кәбиир
2) 1313 нче йылда җөмади-
3) -әл-әүвәлнең 10 нчы көнендә
4) Гомәр җәмәгате Хәйерниса
5) Хәлилулла кызы 70
6) йәшендә дарел-фәна-
7) -дин дарел-бәкайә
8) рихләт әйләде Аллаһ
9) Тәгаләнең рәхмәтенә гарикъ улсын».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан Аллаһка сыенам.
2) Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ исеме белән.
3) Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд –
4) Аллаһның илчесе. Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
5) фани. Бер мең сигез йөз дә ту-
6) -ксан тугызынчы елның
7) 15 маенда Ары
8) авылыннан Гомәр җәмәгате
9) Хәерниса бинте Хәлилулла».

Уң ягы: «Моны ядкәр булу өчен яздым».

Сул ягы: «Әйттеләр [изге бәндәләр]: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Арткы ягы:
1) «Хөкем Олуг, Бөек Аллаһта.
2) 1313 ел җөмади-
3) -әл-әүвәленең 10 нчы көнендә
4) Гомәр җәмәгате – Хәерниса
5) Хәлилулла кызы – 70
6) яшендә фани дөнья-
7) -дан мәңгелек дөньяга
8) күчте. Аллаһ
9) Тәгаләнең рәхмәтенә күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 80(91)х32х11.

17. Габделлатыйф Габделгалим улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Габделлатыйф
3) Габделгалим углы
4) 80 йәшендә вафат

5) миладиййә 1910 нчы йылда
6) 10 нчы ийүндә
7) гарикы рәхмәт улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Габделлатыйф
3) Габделгалим улы
4) 80 яшендә
5) милади 1910 елның
6) 10 июнендә вафат.
7) Рәхмәткә күмелсен».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 84(96)x34x11.

18. Гомәр Исхак улына куелган кабер ташы, 1876 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү билләәһи минәш-шәйтаанир-ражиим Аллаһ
2) бисмилләәһир-рахмәнир-рахиим ләә иләәһә илләәллааһ мүхәммәдүр-расүүлүллааһ
3) күллү мән галәйһәә фәән 76
4) 18[14] нчы йылда април-
5) -нең 15 ндә Гомәр Исхак
6) углы 70 йәшендә
7) дарел-фәнадин дарел-бәкайә
8) рихләт әйләде гарикы
9) рәхмәт әйләсүн Аллаһ
10) Тәгалә амин каалүү иннәә лилләәһи
11) вә иннәә иләйһи рааҗигуун
12) әй мөэминләр дога».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан Аллаһка сыенам. Аллаһ.
2) Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ исеме белән. Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
3) Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
4) 1876 елның 15
5) апрелендә Гомәр Исхак
6) улы 70 яшендә
7) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
8) күчте. Аллаһ
9) Тәгалә рәхмәткә
10) күмсен, амин. Әйттеләр [изге бәндәләр]: «Чынлыкта, без Аллаһныкы
11) һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».
12) Әй, мөэминнәр, дога [кылыгыз]».

Таш үлчәмнәре: 111x35x13.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Гомәр бине Исхак бине Исмәгыйль бине Иркәрәм бине Әбкәләм[15].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 1 б. №1.

19. Сәмигулла Латыйф улына куелган кабер ташы, 1939 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[16]:
1) «Сәмигулла
2) Латыйф углы
3) вафат 1939 йыл
4) ийүн ... нда
5) ... айында».

Таш үлчәмнәре: 86x31x10.

20. Бибигайшә Гайсә кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Биби-
3) -гайшә Гайсә
4) кызы Сәйфеддин
5) зәүҗәсе 62
6) йәшендә 1905 нче
7) йылда синтәбрнең
8) 25 нче йәүмендә
9) дарел-фәнадин да-
10) -рел-бәкайә рихләт
11) әйләде Аллаһ Тәгалә-
12) -нең рәхмәтенә гарикы
13) улсун».

[14] 1876 ел датасы шул рәвешле икегә бүленеп язылган.

[15] Әтнә районы музее материаллары.

[16] Өске өлешендә ай һәм йолдыз рәсеме төшерелгән.

Уң ягы (уеп язылган): «Каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Биби-
3) -гайшә Гайсә
4) кызы – Сәйфеддин
5) хатыны – 62
6) яшендә 1905
7) ел сентябренең
8) 25 нче көнендә
9) фани дөньядан
10) мәңгелек дөньяга
11) күчте. Аллаһ Тәгалә-
12) -нең рәхмәтенә
13) күмелсен».

Уң ягы: «Әйттеләр [изге бәндәләр]: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 109x34x13.

21. Сәйфеддин Миңлебай улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) саахибү һәзә-
3) л-кабри мәрхүм
4) Сәйфеддин
5) Миңлебай углы
6) 75 йәшендә
7) 1916 нчы йылда
8) мартның 22
9) сендә дарел-фәна-
10) -дин дарел-бәка-
11) -йә рихләт
12) әйләде рахимәһ-
13) -үллаһү рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабер
3) иясе мәрхүм
4) Сәйфеддин
5) Миңлебай улы
6) 75 яшендә
7) 1916 елның
8) 22 мартында
9) фани дөнья-
10) -дан мәңгелек дөнья-
11) -га күчте.
12) Аллаһ киң рәхмәте белән
13) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Әйттеләр [изге бәндәләр]: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 99(113)x33x13.

Әйшияз авылы зираты

1. Хәбибҗамал Гайсә кызына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Хәбибҗамал Гайсә кызы
4) Мөхәммәдшаһ зәүҗәсе
5) вафат 1923 нче җыл
6) ... нче април 1341 һиҗри-
7) -ййә камәриййә рамазан
8) 72 йәшдә рахимәһәә-
9) -ллаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлунгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Хәбибҗамал Гайсә кызы –
4) Мөхәммәдша хатыны –

5) 1923 елның
6) ... апрелендә, һиҗри (ай исәбе белән)
7) 1341 [елның] рамазанында
8) 72 яшьтә вафат. Аллаһ аны
9) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 86х28х9.

2. Мөхәммәдша Япи улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Мөхәммәдшаһ Йәпи
4) углы 1921 нче җыл
5) фиврал 18 ндә
6) 85 йәшендә
7) вафат рахимәһүллааһү
8) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[17].

Сул ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[18].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Мөхәммәдша Япи
4) улы 1921 елның
5) 18 февралендә
6) 85 яшендә
7) вафат. Аллаһ аны киң рәхмәте
8) белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Сул ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Таш үлчәмнәре: 85х27х9.

3. Бәйрәмгали Габделҗаббар улына куелган кабер ташы, 1928 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) Бәйрәмгали
3) Габделҗаббар
4) углы 1928 сәнә
5) 18 нче априлдә
6) 1346 сәнә 26 нчы
7) шәүвәлдә 72
8) йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллааһү Тәгаалләә».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт итсен».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бәйрәмгали
3) Габделҗаббар
4) улы 1928 елның
5) 18 апрелендә,
6) [һиҗри] 1346 елның 26
7) шәүвәлендә 72
8) яшендә вафат».

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә рәхим кылсын».

Сул ягы: «Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 93х31х10.

4. Корбангали Габделҗаббар улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Корбангали Габд-
4) -елҗаббар углы
5) 1926 нче җылда
6) 8 нче гыйнвар 72
7) йәшдә вафат
8) рахимәһүллааһ»[19].

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

[17] Башы сул ягында.
[18] Дәвамы уң ягында.
[19] Дәвамы сул ягында.

Сул ягы (уеп язылган): «Рахмәтән вәәсигаһ»[20].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Корбангали Габд-
4) -елҗаббар улы
5) 1926 елның
6) 8 гыйнварында 72
7) яшьтә вафат.
8) Аллаһ аны рәхим кылсын».

Уң ягы (уеп язылган): «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы (уеп язылган): «[Аллаһ аны] киң рәхмәте белән [рәхим кылсын]».

Таш үлчәмнәре: 86x29x9.

5. Габделһади Габдессадыйк улына һәм Мәфтуха Габдессадыйк кызына куелган кабер ташы, 1921 һәм 1922 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Габделһади Габдессадыйк
4) углы 1921 нче милади
5) 1 нче фиврал һиҗри 1339
6) шәгъбан 20 ндә 72 йәшдә
7) вафат рахимәһүллааһү Тәгааләә
8) рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт бер көн китәрсең ул гокбага».

Сул ягы (уеп язылган): «Әй гафил алданма бу дөнйага».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә назилә мәрхүмә
2) Мәфтуха Габдессадыйк кызы
3) Габделһади зәүҗәсе
4) 1922 җыл дикәбр
5) 27 һиҗри 1340
6) җөмадиәл-ахир 15 ндә
7) 7... йәшендә вафат
8) Аллаһ рәхмәт
9) әйләсүн амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделһади Габдессадыйк
4) улы милади 1921 [елның]
5) 1 февралендә, һиҗри 1339 [елның]
6) 20 шәгъбанында 72 яшьтә
7) вафат. Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте
8) белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Ахырдан беркөн китәрсең ул ахирәткә».

Сул ягы: «Әй, ваемсыз, алданма бу дөньяга».

Арткы ягы:
1) «Бу кабергә иңүче мәрхүмә
2) Мәфтуха Габдессадыйк кызы –
3) Габделһади хатыны –
4) 1922 елның 27
5) декабрендә, һиҗри 1340 [елның]
6) 15 җөмадиәл-ахирендә
7) 7... яшендә вафат.
8) Аллаһ рәхим
9) кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 90x29x10.

6.Бибимәлихә Галиәкбәр кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ
2) Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ
3) һиҗрииййә илә 1322 нче
4) сәнәд миладиййә илә 1904
5) нче сәнәд маһе шәрифнең 6 сында
6) бөрҗе үктәбрнең 31 ндә Бибимәлихә
7) Галиәкбәр кызы 64 йәшендә йәкшәнбә көн
8) сәйран даре ахирәт әйләде Аллаһ
9) Тәгалә гарикы рәхмәт әйләгәй иде
10) амин».

Сул ягы (уеп язылган): «Таййибәллааһү сәрааһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ»[21].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,

[20] Башы алгы ягында.

[21] Ир-атка карата кулланыла торган кушымчалар белән язылган.

2) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
3) Һиҗри белән 1322
4) елның 6 рамазан шәрифнендә,
5) милади белән 1904 елның
6) 31 октябрендә Бибимәлихә
7) Галиәкбәр кызы 64 яшендә якшәмбе көн
8) ахирәткә күчте. Аллаһ
9) Тәгалә рәхмәткә күмсә иде,
10) амин».

Сул ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 83х30х13.

7. Галимҗан Мөхәммәдъяр улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәәл-кабри мәрхүм
3) Галимҗан Мөхәммәдъяр
4) углы 1919 нчы йылда
5) 8 дикәбр мәүлүд айында
6) 58 йәшендә вафат
7) рахимәһүллаахү рахмәтән
8) вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Галимҗан Мөхәммәдъяр
4) улы 1919 елның
5) 8 декабрендә, мәүлед аенда
6) 58 яшендә вафат.
7) Аллаһ аны киң рәхмәте белән
8) рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 85х31х8.

8. Мөхәммәдсадыйк Рәхмәтулла улына куелган кабер ташы, 1875 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Мөхәммәдсадыйк
4) Рәхмәтулла углы
5) 1875 нче җылда
6) 1 нче фивралда 53»[22].

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллааһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәшендә вафат»[23].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Мөхәммәдсадыйк
4) Рәхмәтулла улы
5) 1875 елның
6) 1 февралендә 53 [яшендә вафат]».

Уң ягы: «Аллаһ аны рәхим кылсын».

Сул ягы: «[53] яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 68х32х9.

9. Бәдриҗамал Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәрхүмә Бәдри-
3) -җамал Фәтхулла кызы
4) 70 йәшендә 10
5) нчы мартда 1895
6) нче йылда мәдфүн
7) Хак Тәгаләнең
8) рәхмәтендә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүмә Бәдри-
3) -җамал Фәтхулла кызы
4) 70 яшендә 1895
5) елның 10
6) мартында җирләнде.
7) Хак Тәгаләнең
8) рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 79х34х13.

10. Бибимәфтуха Насыйбулла кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә

[22] Дәвамы сул ягында.

[23] Башы алгы ягында.

3) Бибиәфтуха Насыйбулла кызы
4) Габделгалләм Галиәкбәр углы-
5) -ның әһлийәсе 1907 нче сәнә
6) 28 май 70 йәшдә вафат
7) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт бер көн әҗәл әйләр галил»[24].

Сул ягы (уеп язылган): «Нә дәклү улса да гомерең тавил»[25].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибиәфтуха Насыйбулла кызы –
4) Габделгалләм Галиәкбәр улы-
5) -ның хатыны – 1907 елның
6) 28 маенда 70 яшьтә вафат.
7) Аллаһ рәхим кылсын».

Уң ягы: «Ахырдан беркөн әҗәл хәлсез итәр».

Сул ягы: «Ни тиклем гомерең озын булса да».

Таш үлчәмнәре: 68х31х9.

11. Галиәкбәр Габдерәфыйк улына куелган кабер ташы, 1862 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу кабер ийәсе
3) Галиәкбәр Габдерәфыйк
4) углы 1862 нче йылда
5) аугус 21 ндә 63
6) йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) Галиәкбәр Габдерәфыйк
4) улы 1862 елның
5) 21 августында 63
6) яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 54х31х8.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 1 б. №2.

[24] Башы сул ягында.
[25] Дәвамы уң ягында.

12. Габделгалләм Галиәкбәр улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәәл-кабри мәрхүм
3) Габделгалләм Галиәкбәр углы
4) 1912 нче йыл 1 нче үктәбр
5) 80 йәшендә вафат
6) рахимәһүллааһү рахмәтән вәәсигаһ
7) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[26].

Сул ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[27].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделгалләм Галиәкбәр улы
4) 1912 елның 1 октябрендә
5) 80 яшендә вафат.
6) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын,
7) амин».

Уң ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Сул ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Таш үлчәмнәре: 72х31х9.

Әйшияз авылы янындагы хан зираты

Әлеге Хан зиратында элегрәк XVI–XVII гасырларга караган язуларсыз 3 борынгы кабер ташы сакланган булган[28]. Хәзерге көндә анда 2 ташбилге генә сакланган (берсе ни сәбәпледер югалган), тик аларның язулары уалып юкка чыккан, ә, бәлки, булмагандыр да. Ташларның үлчәмнәре: 98х53/72х21, 90х32/55х24.

Хан зиратыннан ерак түгел бер җирдә «Изгеләр каберлеге» дигән зират урнашкан. Җирле халык ышануына караганда, анда Ирәлгали (Ирәмәли) балалары: Сөләйман хаҗи, мул-

[26] Башы сул ягында.
[27] Дәвамы уң ягында.
[28] Казаков Е.П., Старостин П.Н., Халиков А.Х. Археологические памятники Татарской АССР. – Казань: Татар. кн. изд-во, 1987. – С.101.

ла Таҗеддин, Гайшәбикә һәм Хәнифәбикә абыстайлар, шулай ук 5 сабый кыз бала җирләнгән, имеш.

Бахтачы авылы зираты

1. Мәдинә Гарифулла кызына куелган кабер ташы, 1939 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[29]:
1) «Гарифулла
2) кызы
3) Мәдинә
4) 1931 – 1939
5) вафат
6) Алла рәхмәт
7) кыйлсын».

Таш үлчәмнәре: 86(97)х29х9.

2. Бәдреддин Габделкамал улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Бәдреддин Габделкамал
4) углы 1922 нче йыл
5) март 15 һиҗриййә 1340
6) шәгъбан 4 ндә 53
7) йәшдә вафат Аллаһ
8) рәхмәт әйләсүн амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Бәдреддин Габделкамал
4) улы 1922 елның
5) 15 мартында, һиҗри 1340 [елның]
6) 4 шәгъбанында 53
7) яшьтә вафат. Аллаһ
8) рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 97х28х8.

3. Габделвәли Вәлид улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу кабер сахибе Габделвәли
3) Вәлид углы 1903 нче сәнә май
4) 15 нче йәүмендә 71 йәшендә бу фәна-
5) -дин бәкайә рихләт кыйлды
6) рахимәллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур бу көн бәңа икән йарын сәңадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылучыны Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе Габделвәли
3) Вәлид улы 1903 ел маеның
4) 15 нче көнендә 71 яшендә бу фанилык-
5) -тан бакыйлыкка күчте.
6) Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 80х30х13.

4. Бибимәликҗамал Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу кабергә дахилә мәрхүмә Бибимәлик-
3) -елҗамал Гобәйдулла кызы Габделвәли Вәлид
4) углыйның әһлийәсе румиййә илән
5) 1900 нче сәнә 70 йәшендә 11 нче мартда
6) җомга көн дарел-фәнадин дарел-бәкайә рихләт
7) кыйлды нәүвәраллааһү мәркадәһәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылучыны Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабергә керүче мәрхүмә Бибимәлик-

[29] Өске өлешендә ай һәм йолдыз рәсеме төшерелгән.

3) -җамал Гобәйдулла кызы – Габделвәли Вәлид
4) улының хатыны – милади белән
5) 1900 елның 11 мартында 70 яшендә
6) җомга көн фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 95х35х9.

5. Баһаеддин Фәхреддин улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибе
3) мәрхүм Баһаэддин
4) Фәхреддин углы
5) вафат булды
6) 1904 нче йылда
7) 14 нче мартда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «53 нче
2) йәшендә Аллаһ-
3) -ның рәхмәтендә
4) булсын амин
5) мөэмин кардәш-
6) -ләр догадан та-
7) -шламагыз».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүм Баһаеддин
4) Фәхреддин улы
5) 1904 елның
6) 14 мартында
7) вафат булды».

Арткы ягы:
1) «53 нче
2) яшендә [вафат]. Аллаһ-
3) -ның рәхмәтендә
4) булсын, амин.
5) Мөэмин кардәш-
6) -ләр, догадан та-
7) -шламагыз».

Таш үлчәмнәре: 60(70)х28х6.

6. Шакиржан Фәттах улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Шакиржан Фәттах углы
4) 1912 нче сәнәи милади 12 нче
5) агусда 48 йәшдә
6) дарел-бәкага рихләт
7) кыйлды Аллаһ рәхмәт
8) әйләсүн амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәнгә икән йарун сәнгәдер».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Шакиржан Фәттах улы
4) милади 1912 елның 12
5) августында 48 яшьтә
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ рәхим
8) кылсын, амин».

Уң ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 72х26х8.

7. Хөсәен Габделмөнгыйм улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Хөсәйен Габделмөнгыйм
4) углы 1923 нче йыл
5) 25 нче гыйнварда
6) 65 йәшдә вафат
7) итде рахимәһүллааһү
8) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[30].

[30] Дәвамы сул ягында.

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[31].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Хөсәен Габделмөнгыйм
4) улы 1923 елның
5) 25 гыйнварында
6) 65 яшьтә вафат
7) булды. Аллаһ киң рәхмәте
8) белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Сул ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 92x28x9.

8. Хәерниса Миңлебай кызына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) бу кабер ийәсе мөтәвәффийә
3) мәрхүмә Хәйренниса
4) мәшһүр Миңлебай
5) кызы 50 йәшендә 1900 нч
6) йыл 12 нче нуйәбрдә кабере
7) нурлы булсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[32].

Сул ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[33].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүмә Хәерниса
4) мәшһүр Миңлебай
5) кызы 50 яшендә 1900
6) елның 12 ноябрендә вафат. Кабере
7) нурлы булсын, амин».

Уң ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Сул ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Таш үлчәмнәре: 103x32x12.

9. Габделмөнгыйм Габделхәким улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгааләә
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Габделмөнгыйм Габделхәким углы
4) румиййә илә 1907 нче йылда
5) априлнең 10 нчы көнендә 82
6) йәшендә дарел-бәкайә рихләт
7) кыйлды Аллаһ рәхмәт кыйлсун
8) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблəл-әҗəл».

Сул ягы (уеп язылган)[34]:
1) «Ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл
2) кәтәбәһәә мөәзине
3) Үртәм Лотф-
4) -улла».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделмөнгыйм Габделхәким улы
4) милади белән 1907 ел
5) апреленең 10 нчы көнендә 82
6) яшендә мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ рәхим кылсын,
8) амин».

Уң ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Сул ягы:
1) «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми.
2) Моны язды: Үртәм
3) мөәзине Лотф-
4) -улла».

Таш үлчәмнәре: 111x31x14.

[31] Башы уң ягында.
[32] Башы сул ягында.
[33] Дәвамы уң ягында.

[34] Беренче юлы вертикаль рәвештә, калганнары диагональ буенча язылган.

10. Габделхәким Габдулла улына һәм Мәргубә Габделмән кызына куелган кабер ташы, 1837 һәм 1895 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу кабер ийәсе мөтәвәффа
3) мәрхүм Габделхәким
4) Габдулла углы
5) 45 йәшендә 1837 нч
6) йыл 12 нче дикәбрдә
7) кабере нурлы булсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Күреб каберүм хәлеңне әйләгел йад».

Сул ягы (уеп язылган)[35]:
1) «Дога берлә кылынгыз рухымы шад
2) йазгуч
3) Сәлах мулла
4) Казаклари».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу кабердә мөтәвәффийә мәрхүмә
3) Мәргубә Габделмән
4) кызы 87 йәшендә
5) 1895 нче йыл 10 нчы
6) ийүлдә кабере
7) нурлы булсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүм Габделхәким
4) Габдулла улы
5) 45 яшендә 1837
6) елның 12 декабрендә вафат.
7) Кабере нурлы булсын.

Уң ягы: «Каберемне күреп, хәлеңне искә ал».

Сул ягы:
1) «Дога белән рухымны шатландырыгыз.
2) Язучы:
3) Сәлах мулла
4) Казаклари».

Арткы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабердә мәрхүмә
3) Мәргубә Габделмән
4) кызы, 87 яшендә
5) 1895 елның 10
6) июлендә вафат. Кабере
7) нурлы булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 97x27x12.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 1 б. №3.

11. Мөхәммәдшакир Мөхәммәдшәриф улына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Мөхәммәдшакир
4) Мөхәммәдшәриф углы
5) 1924 нче җыл 2 нче
6) гыйнвар 1342 сәнә һиҗриййә
7) җөмадиәл-әүвәл 5 ндә 72
8) йәшендә вафат Аллаһ
9) рәхмәт әйләсүн
10) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[36].

Сул ягы (уеп язылган): «Таки насыйб идә Аллаһ оҗмахы»[37].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Мөхәммәдшакир
4) Мөхәммәдшәриф улы
5) 1924 елның 2
6) гыйнварында, һиҗри 1342 елның
7) 5 җөмадиәл-әүвәлендә 72
8) яшендә вафат. Аллаһ
9) рәхим кылсын,
10) амин».

Уң ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Сул ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Таш үлчәмнәре: 90x28x9.

[35] Беренче юлы вертикаль рәвештә, калганнары диагональ буенча язылган.

[36] Башы сул ягында.

[37] Дәвамы уң ягында.

12. Маһиҗиһан Мөхәммәдрәхим кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә мәдфүнә
2) Маһиҗиһан Мөхәммәдрәхим
3) кызы Мөхәммәдшакир
4) җәмәгате 1920 нче җыл
5) нуйәбр 19 нда 66
6) йәшендә вафат итде
7) рахимәһәәллааһү рахмәтән
8) вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи раажигуун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә җирләнүче
2) Маһиҗиһан Мөхәммәдрәхим
3) кызы – Мөхәммәдшакир
4) җәмәгате – 1920 елның
5) 19 ноябрендә 66
6) яшендә вафат булды.
7) Аллаһ киң рәхмәте белән
8) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 76х28х7.

Бәхтияр авылы зираты

1. Хәбибҗамал Мөфти кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лаа иләәһә иллаәллааһ Мүхәммәдүр-
расүүлүллааһ салләәллааһү галәйһи вә сәлләм
2) румиййә илә 1912 нче
3) йылда 13 нче ийүлдә
4) 75 йәшендә Хәбибҗамал
5) Мөфти кызы даре фәнадан
6) рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә рухымы идеңез шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) ««Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе (Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен).
2) Милади белән 1912
3) елның 13 июлендә
4) 75 яшендә Хәбибҗамал
5) Мөфти кызы фани дөньядан
6) күчте».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 92х31х11.

2. Сәйдә мулла Исмәгыйль кызына куелган кабер ташы, 1928 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лаа иләәһә иллаәллааһ Мүхәммәдүр-
расүүлүллааһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Сәйдә мулла Исмәгыйль
4) кызы Бәхтийәр карйәсендә
5) мулла Габделвәли тәхтә
6) никяхында 1928 сәнәи мила-
7) -диййә 1346 сәнә һиҗриййә
8) үктәбр... [рихләт]»[38].

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи раажигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «әйләде рахимәһәәллааһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин»[39].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Сәйдә мулла Исмәгыйль
4) кызы (Бәхтияр авылындагы
5) мулла Габделвәли
6) никяхында иде) милади 1928-
7) елның октябрендә, һиҗри 1346
8) елда [вафат]».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

[38] Дәвамы сул ягында.
[39] Башы алгы ягында.

Сул ягы: «Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 85х34х11.

3. Бибифакиһә Әсәдулла Әхмәд улының кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) Әсәдулла Әхмәд
3) углының кызы Биби-
4) -факиһә Габделбакый
5) Габдулла углының
6) әһлийәсе 1911 нче
7) йылда 25 нче май-
8) -да вафат улды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1329 нчы
2) йылда мәүлүд а-
3) -йның 12 нче
4) көнендә мәдфүн
5) улды Аллаһ
6) Тәгалә рәхмәт
7) кылсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән..
2) Әсәдулла Әхмәд
3) улының кызы Биби-
4) -факиһә – Габделбакый
5) Габдулла улының
6) хатыны – 1911
7) елның 25 маен-
8) -да вафат булды».

Арткы ягы:
1) «1329
2) ел мәүлед ае-
3) -ның 12 нче
4) көнендә
5) җирләнде. Аллаһ
6) Тәгалә рәхим
7) кылсын».

Таш үлчәмнәре: 104(112)х32х12.

4. Мөхәммәдкәрим Галим улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) румиййә илә 1913 нче
3) йылда 2 нче ийүлдә
4) 33 йәшендә Мөхәммәдкәр-
5) -им Галим углы даре
6) фәнадан рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән бикабрии мүтәфәккиран ли-әмрии»[40].

Сул ягы (уеп язылган): «Күнтү бил-әмси мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[41].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Милади белән 1913
3) елның 2 июлендә
4) 33 яшендә Мөхәммәдкәр-
5) -им Галим улы фани
6) дөньядан күчте».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Сул ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 87х30х10.

5. Бибихөбәйбә Габделфәез кызына куелган кабер ташы, 1877 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәүвәраллааһү мәркадәһәә
2) мәрхүмә
3) Бибихөбәйбә
4) Габделфәйез
5) кызы
6) Гобәйдулла
7) мәрхүм
8) җәмәгате
9) 82 йәшендә
10) 1877 йылда
11) 11 нҗе ийүндә».

Уң ягы (калкытып язылган): «Бакый калмаз бу җиһанда гәр шәкыйдур гәр сәгыйдь».

Сул һәм арткы якларында матур бизәкләр төшерелгән.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ аның каберен нурландырсын.

[40] Дәвамы сул ягында.
[41] Башы уң ягында.

2) Мәрхүмә
3) Бибихөбәйбә
4) Габделфәез
5) кызы –
6) Гобәйдулла
7) мәрхүм
8) җәмәгате –
9) 82 яшендә
10) 1877 елның
11) 11 июнендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Мәңге калмас бу җиһанда бәхетсез булсаң да, бәхетле булсаң да».

Таш үлчәмнәре: 134x34x14.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 1 б. №4.

6. Фәхрениса Әхмәҗән кызына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбрah
2) Фәхренниса Әхмәд-
3) -җан кызы Мостафа
4) Мөхәммәҗән углы-
5) -ның хәлиләсе
6) миладиййә илә
7) 1927 нче сәнә
8) 12 нче априлдә
9) 70 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-кабру мәнзилүн мин мәнәәзилил-әәхыйрah».

Сул ягы (уеп язылган): «Һиҗриййә 1345 нче йыл 10 нчы шәүвәлдә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Фәхрениса Әхмәд-
3) -җан кызы – Мостафа
4) Мөхәммәҗән улы-
5) -ның сөеклесе –
6) милади белән
7) 1927 елның
8) 12 апрелендә
9) 70 яшендә вафат».

Уң ягы: «Кабер – ахирәт йортларыннан бер йорт».
Сул ягы: «Һиҗри 1345 елның 10 шәүвәлендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 96x31x12.

7. Мостафа Мөхәммәҗән улына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәhи вә иннәә иләйhи рааҗигуун
2) Мостафа Мөхәммәд-
3) -җан углы
4) тарих миладиййә
5) илә 1925 нче
6) йылда 19 нчы
7) ийүндә 75
8) йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәhәә түзәккиракүмүл-әәхыйрah».

Сул ягы (уеп язылган): «Һиҗриййә илә 1344 нче йыл 28 нче зөлкагдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мостафа Мөхәммәд-
3) -җан улы
4) милади
5) белән 1925
6) елның 19
7) июнендә 75
8) яшендә вафат».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар сезгә ахирәтне искә төшерә».

Сул ягы: «Һиҗри белән 1344 елның 28 зөлкагдәсендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 88x34x10.

8. Хәдичә Гыйрфан кызына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйрah
2) Хәдиҗә Гыйрфан
3) кызы Мөхәммәд-
4) -шәриф Әүхәди
5) углыйның хәлилә-
6) -се миладиййә илә
7) 1927 нче сәнә
8) 13 нче фивралда
9) 68 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Җәгаләллаһү кабраһәә раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Һиҗриййә илә 1345 нче йыл 10 нчы шәгъбанда вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Дөнья – ахирәт басуы.
2) Хәдичә Гыйрфан
3) кызы – Мөхәммәд-
4) -шәриф Әүхәди
5) улының сөекле-
6) -се милади белән
7) 1927 елның
8) 13 февралендә
9) 68 яшендә вафат».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Сул ягы: «Һиҗри белән 1345 елның 10 шәгъбанында вафат».

Таш үлчәмнәре: 99(114)х31х12.

9. Нигъмәтулла Гатаулла улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) Нигъмәтулла Гата-
3) -улла углы һиҗриййә
4) илә 1340 нчы йыл
5) 10 нчы мөхәррәмдә миладиййә
6) илә 1922 нче йыл
7) 23 нче аугустда
8) 60 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллаһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Нигъмәтулла Гата-
3) -улла улы һиҗри
4) белән 1340 елның
5) 10 мөхәррәмендә, милади
6) белән 1922 елның
7) 23 августында
8) 60 яшендә вафат».

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 77х32х9.

10. Һәдия Әхмәдулла кызына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Һәдийә Әхмәдулла
3) кызы 26 йәшендә
4) Хөрмәтулла
5) зәүҗәсе
6) 1927 сәнәи миладиййә
7) 3 нче гыйнварда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада иде-
3) -ңез йад тәсадды-
4) -клә кыйлуңыз
5) рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Һәдия Әхмәдулла
3) кызы –
4) Хөрмәтулла хатыны –
5) милади 1927 елның
6) 3 гыйнварында
7) 26 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) Юмартлык кылып,
2) догада искә
3) алыгыз. Сәдака бирү
4) белән рухымны
5) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 88х31х10.

Дусым авылы зираты

1. Мөхәммәдйосыф Әхмәдсадыйк улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) Мөхәммәдйосыф
3) Әхмәдсадыйк
4) углы 41 йәшендә
5) 1330 сәнәи һиҗриййә

6) 1912 сәнәи миладиййә
7) 10 нчы фибралда
8) дарел-бәкайә рихләт
9) әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Мөхәммәдйосыф
3) Әхмәдсадыйк
4) улы 41 яшендә
5) һиҗри 1330 елда,
6) милади 1912 елның
7) 10 февралендә
8) мәңгелек дөньяга
9) күчте».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 98х31х11.

2. Бибишәмсия Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәрхүмә Бибишәмсийә
3) Фәтхулла кызы
4) 62 йәшендә 5 нч
5) мартда 1893
6) нче йылда мәдфүнә
7) Аллаһ Тәгаләнең
8) рәхмәтендә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүмә Бибишәмсия
3) Фәтхулла кызы
4) 62 яшендә 1893
5) елның 5
6) мартында җирләнде.
7) Аллаһ Тәгаләнең
8) рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 93х30х12.

3. Габделхәким Сәйфеддин улына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәрхүм Габделхәким Сәйфеддин
3) углы 59 йәшендә
4) 2 нче ийүлдә
5) 1886 нче йылда мәдфүн
6) Аллаһ Тәгаләнең
7) рәхмәтендә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүм Габделхәким Сәйфеддин
3) углы 59 яшендә
4) 1886 елның
5) 2 июлендә җирләнде.
6) Аллаһ Тәгаләнең
7) рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 93х30х12.

4. Мәгъсүд Габделкәрим улына һәм Сәхибкамал Мөхсин кызына куелган кабер ташы, 1851 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-хәййүл-ләзии ләә йәмүүт
2) Дусым авылының
3) имамел-җамигъ мулла
4) Мәгъсүд Габделкәр-
5) -им углы дарел-фәнад-
6) -ин дарел-бәкайә
7) рихләт әйләде 56
8) йәшдә 1851 йылда
9) әл-мәүтү кәфәә вәәгыйзаа».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-мәрхүүмәтүл-мүкәррамәтү
2) мулла Мәгъсүд хәләә-
3) -ле Мөхсин кызы Сәхиб-
4) -камал дарел-фәна-
5) -дин дарел-бәкайә
6) рихләт әйләде 75
7) йәшдә 1851 йылда
8) әл-мәүтү кәфәә вәәгыйзаа».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Тере, Үлми.
2) Дусым авылының
3) мәчет имамы мулла
4) Мәгъсүд Габделкәр-
5) -им улы 56
6) яшьтә 1851 елда
7) фани дөньяд-
8) -ан мәңгелек дөньяга күчте.
9) Үлем вәгазьче буларак җиткән».

Арткы ягы:
1) «Хөрмәтле мәрхүмә
2) мулла Мәгъсүд хәлә-
3) -ле – Мөхсин кызы Сәхиб-
4) -камал – 75
5) яшьтә 1851 елда
6) фани дөньяд-
7) -ан мәңгелек дөньяга күчте.
8) Үлем вәгазьче буларак җиткән».

Таш үлчәмнәре: 176x30x12.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 1 б. №5.

5. Бинеямин Фазлулла улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт
3) Бинейәмин Фазлулла
4) углы 45 йәшендә
5) 1923 сәнә миладиййә
6) майның 16 нчы көнендә
7) дарел-фәнадин дар-
8) -ел-бәкайә рихләт итде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак.
3) Бинеямин Фазлулла
4) улы 45 яшендә
5) милади 1923 ел
6) маеның 16 нчы көнендә
7) фани дөньядан мәңгелек
8) дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 65x30x11.

6. Габденнәфыйк Рәхмәтулла улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Габд-
2) -еннәфыйк
3) Рәхмәтулла
4) углы май 5 нче
5) 1920 нче йыл
6) 75 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ
2) Тәбарәкә
3) вә Тәгалә
4) рәхмәтенә ва-
5) -сыйл улса
6) иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Габд-
2) -еннәфыйк
3) Рәхмәтулла
4) улы 1920 елның
5) 5 маенда
6) 75 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ
2) Тәбарәкә
3) вә Тәгалә
4) рәхмәтенә
5) ирешсә
6) иде».

Таш үлчәмнәре: 85(97)x27x7.

7. Габделфатих Габденнәфигъ улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) Габделфатих
4) Габденнәфигъ
5) углы вафат
6) 1913 нче йыл
7) 25 нче гыйнвар».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ».

Сул ягы (уеп язылган): «45 йәшендә дәфен кылынды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Йукары Шашы
2) карйәсинең
3) Әхмәдхан
4) Әхмәдгали
5) углының
6) йәрдәме илә
7) йазылды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Габделфатих
4) Габденнәфигъ
5) улы
6) 1913 елның
7) 25 гыйнварында вафат».

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Сул ягы: «45 яшендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Югары Шашы
2) авылыннан
3) Әхмәдхан
4) Әхмәдгали
5) улының
6) ярдәме белән
7) язылды».

Таш үлчәмнәре: 82(96)x31x9.

8. Сәгъдеддин Зөбәер улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе Сәгъдеддин
3) Зөбәйер углы румиййә илән
4) 1903 нче сәнә 65 йәшендә
5) ийүл 26 нчы көн мәдфүн
6) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе Сәгъдеддин
3) Зөбәер улы милади белән
4) 1903 ел июленең 26 нчы
5) көнендә 65 яшендә җирләнде.
6) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 95x30x11.

9. Хәдичә Әюб кызына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Дусым авылыйның Габделфатих
3) Габденнәфигъ углыйның
4) хәләле Хәдиҗә Әйүб кызы
5) 28 йәшендә вафат итде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Дусым авылыннан Габделфатих
3) Габденнәфигъ улының
4) хәләле – Хәдичә Әюб кызы –
5) 28 яшендә вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 76(91)x32x12.

10. Сәгъдеддин Рәхмәтулла улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Сәгъдеддин
3) Рәхмәтулла углы
4) 1319 сәнәи һиҗриййә
5) 1901 сәнәи миладиййә
6) 14 нче агусда
7) 55 йәшендә
8) гарикы рәхмәт улсун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада идеңез
3) йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Сәгъдеддин
3) Рәхмәтулла улы
4) һиҗри 1319 елда,
5) милади 1901 елның
6) 14 августында
7) 55 яшендә [вафат яки җирләнде].
8) Рәхмәткә күмелсен».

Арткы ягы[42]:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искә
3) алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 79(91)х31х11.

11. Гали кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Биби...
2) Гали кызы
3) 45 йәшендә
4) 1910 нчы йылда
5) рамазан шәриф
6) 15 ндә мәдфүн рахимәллаahү
7) рахмәтән вәәсигаh
8) әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Биби[камәр]
2) Гали кызы
3) 45 яшендә
4) 1910 елның
5) 15 рамазан
6) шәрифендә җирләнде. Аллаh киң рәхмәте
7) белән рәхим кылсын,
8) амин».

Таш үлчәмнәре: 93(113)х34х14.

12. Бәхрелхәят Сәгъдеддин мулла хатынына куелган кабер ташы, 1879 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаahү ли-мән зәәрании
2) ошбу каберә назилә
3) Бәхрелхәйәт зәүҗәте
4) мулла Сәгъдеддин хәзрәт
5) 1296 hиҗриййә
6) зилхиҗҗәнең 19 нда
7) 77 йәшендә мәрхүмә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаh рәхим кылсын.
2) Бу кабергә иңүче
3) Бәхрелхәйәт мулла
4) Сәгъдеддин хәзрәт хатыны
5) hиҗри 1296 [елның]
6) 19 зөлхиҗҗәсендә
7) 77 яшендә мәрхүмә [булды]».

Таш үлчәмнәре: 113х31х17.

13. Дамелла Насреддин дамелла Сәгъдеддин улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаahү ли-мән зәәрании
2) карйәи Дусым имам
3) дамулла Насреддин
4) ибне әл-хаҗҗе дамулла
5) Сәгъдеддин 40 йыл имамәт
6) идүб 69 йәшендә 1905 сәнәи
7) мәсихиййә 6 нчы април 1323 сәнәи hиҗриййә
8) 14 нче сәфәрел-хәйердә мәнзиле ахирәтә
9) назил рахимәhүллаahү Тәгаалә рахмәтән вәәсигаh».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[43].

Сул ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[44].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәтәбәhәә мулла Сәлахеддин
2) Казаклари».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаh рәхим кылсын.
2) Дусым авылы имамы
3) дамелла Насреддин
4) ибне хаҗи дамелла
5) Сәгъдеддин, 40 ел имамлык
6) итеп, 69 яшендә милади 1905
7) елның 6 апрелендә, hиҗри 1323 елның
8) 14 сәфәрендә ахирәт йортына
9) иңде. Аллаh Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Сул ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

[42] Вертикаль рәвештә язылган.

[43] Дәвамы сул ягында.

[44] Башы уң ягында.

Арткы ягы:
1) «Моны язды: мулла Сәлахеддин
2) Казаклари».

Таш үлчәмнәре: 124(143)х33х17.

Әлеге кабер иясе 1864 елның 1 сентябрендә указ (номеры: №6901) алып, авылга мулла итеп билгеләнгән.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 1 б. №6.

14. Мөхәммәдсиддыйк Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдсиддыйк
3) Хәбибулла
4) углы 4 нче ийүндә
5) 1335 сәнәи һиҗриййә
6) 1916 сәнәи миладиййә
7) 79 йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдсиддыйк
3) Хәбибулла
4) улы һиҗри
5) 1335 елда, милади
6) 1916 елның 4 июнендә
7) 79 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 87х35х11.

15. Хисмәтулла Зәйнулла улына куелган кабер ташы, 1932 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) Хисмәтулла Зәйнулла
4) углы вафат булды
5) 1 нче априлдә 76 нч
6) йәшендә рәхим илә тале
7) Тәгалә Аллаһ 1932 нче йыл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Хисмәтулла Зәйнулла
4) улы 1 апрельдә
5) 76 нчы яшендә
6) вафат булды. Аллаһ Тәгалә
7) рәхим кылсын. 1932 ел».

Таш үлчәмнәре: 71х33х8.

16. Габденнасыйр мулла Габдешшакир улына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһир-рахмәән-
2) -ир-рахиим...
3) ...
4) Габденнасыйр мулла
5) Габдешшакир улы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ-
2) исеме белән...
3) ...
4) Габденнасыйр мулла
5) Габдешшакир улы».

Таш үлчәмнәре: 80х33х8.

17. Мөхәммәдхәнәфи Мөхәммәдһади улына куелган кабер ташы, 1939 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Мөхәммәдхәнәфи
2) Мөхәммәдһади
3) углы
4) туган йылы 1864
5) вафаты 15/XII 1939
6) Аллаһ рәхмәт кыйлсун
7) әткәбезгә кызың Мә...дән
8) соңгы бүләк».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мөхәммәдхәнәфи
2) Мөхәммәдһади
3) углы.
4) туган елы: 1864,
5) вафаты: 15/XII 1939.
6) Аллаһ рәхим кылсын.
7) Әткәбезгә кызың Мә...дән
8) соңгы бүләк».

Таш үлчәмнәре: 70х37х17.

18. Галиулла Мортаза улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбрah
2) Галийулла Мортаза
3) углы 63 йәшдә
4) 1908 сәнә ийүлдә
5) вафат Аллah
6) рәхмәт кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Гафәраллаahү зүнүүбәh».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаahү мәркадәh».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Галиулла Мортаза
3) улы 63 яшьтә
4) 1908 елның июлендә
5) вафат. Аллah
6) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллah аның гөнаһларын кичерсен».

Сул ягы: «Аллah аның каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 64х30х11.

19. Мөхәммәдзакир Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәhи вә иннәә иләйhи раажигуун
2) мәрхүм Мөхәммәдзакир
3) Гобәйдулла углы
4) 51 йәшендә 3
5) нче ийүндә 1886
6) нчы йылда вафат
7) Аллаhның рәхмәтендә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаhныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүм Мөхәммәдзакир
3) Гобәйдулла улы
4) 51 яшендә 1886
5) елның 3
6) июнендә вафат.
7) Аллаhның рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 71х27х14.

Иске Йогып авылы зираты

1. Мулла Мәһди Габдрахман улына һәм Сафагәрәй мулла Мәһди улына куелган кабер ташы, 1840 һәм 1850 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәhи Тәгаалә
2) бу каберә назил мәрхүм
3) мулла Мәһди Габдеррахман
4) углы тарих румиййә илә
5) 1840 нчы йылда 60
6) йәшендә дарел-бәкайә рихләт
7) кыйлды Аллаh рәхмәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Дога берлә кыйлыңгыз рухымы шад
2) кәтәбәһәә мөәзине
3) Үртәм Лотфулла».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әс-сәләәмү
2) галәйкүм йәә әһләл-кубүүр
3) саахибү һәзәәл-кабри мәрхүм
4) Сафагәрәй мулла Мәһди
5) углы тарих румиййә илә
6) 1850 нче йылда
7) 40 йәшендә вафат
8) Аллаh рәхмәт әйләсүн
9) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) мулла Мәһди Габдрахман
4) улы милади белән
5) 1840 елда 60
6) яшендә мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаh рәхим кылсын».

Уң ягы:
1) «Дога белән рухымны шатландырыгыз.
2) Моны язды: Үртәм
3) мөәзине Лотфулла».
4)

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Арткы ягы:
1) «Сезгә
2) сәлам булсын, әй, каберләр ияләре.
3) Бу кабер иясе мәрхүм
4) Сафагәрәй мулла Мәһди
5) улы милади белән
6) 1850 елда
7) 40 яшендә вафат.
8) Аллаһ рәхим кылсын,
9) амин».

Таш үлчәмнәре: 90х31х13.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 1 б. №7.

2. Мөхәммәдгали Мөхәммәдсадыйк улына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) милади 1897 сәнә
3) ийүн 16 нда Мөхәммәдгали
4) Мөхәммәдсадыйк углы
5) 48 йәшендә мәдфүн».

Арткы ягы (уеп һәм калкытып язылган[45]):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) саахибүл-мәркади
3) Мөхәммәдгали Мөхәммәдсадыйк
4) углы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) милади 1897 елның
3) 16 июнендә Мөхәммәдгали
4) Мөхәммәдсадыйк улы
5) 48 яшендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Кабер иясе:
3) Мөхәммәдгали Мөхәммәдсадыйк
4) улы».

Таш үлчәмнәре: 92х35х13.

3. Мөхәммәдсадыйк Сабит улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) Җогуб авылының Мөхәммәдсадыйк
3) Сабит углы даре фәнадан
4) даре бәкайә рихләт әйләде Аллаһ
5) Тәбарәкә вә Тәгалә рәхмәте гарикъ әйләб
6) җәннәтел-маэва илә мөшәррәф әйләйә
7) 85 йәшендә 1901 нче йылда
8) 15 нче гыйнварда мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Йогып авылыннан Мөхәммәдсадыйк
3) Сабит улы фани дөньядан
4) мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ
5) Тәбарәкә вә Тәгалә рәхмәткә күмеп,
6) Маэва җәннәте белән хөрмәтләсен.
7) 85 яшендә 1901 елның
8) 15 гыйнварында җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 79(86)х35х14.

4. Бибихәмидә Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер сахибәсе
3) Бибихәмидә Фәтхулла
4) кызы Әхмәдулла
5) Габидулла углы-
6) -ның зәүҗәсе
7) 1897 нче сәнәдә
8) 20 нче ийүндә
9) 70 йәшендә вафат
10) Аллаһ рәхмәтендә улсун
11) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер иясе
3) Бибихәмидә Фәтхулла
4) кызы – Әхмәдулла
5) Габидулла улы-
6) -ның хатыны –
7) 1897 елның
8) 20 июнендә
9) 70 яшендә вафат.
10) Аллаһ рәхмәтендә булсын,
11) амин».

Таш үлчәмнәре: 80х29х12.

[45] Ахыргы юлы гына калкытып, калганнары уеп язылган.

5. Гаҗибелкамал Нәҗмеддин кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) 1905 нче 21 нче дикәбрдә
3) Гаҗибелкамал Нәҗмеддин кызы
4) Мөхәммәдсадыйк Сабит углының
5) зәүҗәсе 66 йәшендә даре фәнадан даре
6) бәкайә рихләт әйләде
7) рахмәтүллаәһи рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1905 [елның] 21 декабрендә
3) Гаҗибелкамал Нәҗмеддин кызы –
4) Мөхәммәдсадыйк Сабит улының
5) хатыны – 66 яшендә фани дөньядан мәңгелек
6) дөньяга күчте.
7) Аңа Аллаһның киң рәхмәте булсын».

Таш үлчәмнәре: 89(104)х35х14.

6. Гаҗибкамал Сәгыйдь кызына куелган кабер ташы, 1867 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) милади 1867 сәнә
3) ийүл 29 нда
4) Гаҗибелкамал Сәгыйдь
5) кызы Мөхәммәдсадыйк Сабит
6) углының әһлийәсе
7) 38 йәшендә мәдфүнә».

Уң ягы (уеп язылган): «Би-хәккый гаршин әгъзамин нуури куръәән»[46].

Сул ягы (уеп язылган): «Илаһи мәгъфирәт кыйл Раббы Гофран»[47].

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу төрбәи шәриф
2) Гаҗибелкамал Сәгыйдь
3) кызының мәркадидүр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Милади 1867 елның
3) 29 июлендә
4) Гаҗибкамал Сәгыйдь
5) кызы – Мөхәммәдсадыйк Сабит
6) улының хатыны –
7) 38 яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Бөек гареш, Коръән нурының хакы белән».

Сул ягы: «Илаһым, гафу ит, Кичерүче Раббым».

Арткы ягы:
1) «Бу төрбә шәриф
2) Гаҗибкамал Сәгыйдь
3) кызының кабередер».

Таш үлчәмнәре: 95х32х13.

7. Әхмәдулла Габидулла улына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Әхмәдулла Габидулла
4) углы 1893
5) нче сәнәдә
6) 19 нчы дикәбрдә
7) 76 йәшендә
8) вафат улды
9) Аллаһ рәхмәтендә
10) улсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер иясе
3) Әхмәдулла Габидулла
4) улы 1893
5) елның
6) 19 декабрендә
7) 76 яшендә
8) вафат булды.
9) Аллаһ рәхмәтендә
10) булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 90х29х11.

8. Ибраһим Исмәгыйль улына куелган кабер ташы, 1879 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу кабер иясе Түбән

[46] Башы сул ягында.
[47] Дәвамы уң ягында.

3) Көйүк илинең мөтәвәффа
4) мәрхүм Ибраһим
5) Исмәгыйль углы 67
6) йәшендә 1879 нчы йыл 1 нче
7) үктәбрдә кабере нурлы булсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад
2) йазгучы
3) Сәлах мулла
4) Казаклари».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабер иясе Түбән
3) Көек иленнән
4) мәрхүм Ибраһим
5) Исмәгыйль улы 67
6) яшендә 1879 елның 1
7) октябрендә вафат. Кабере нурлы булсын».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Сул ягы:
1) «Дога белән рухымны шатландырыгыз.
2) Язучы:
3) Сәлах мулла
4) Казаклари».

Таш үлчәмнәре: 98х34х17.

9. Бибисабира Хәлилулла кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) милади 1898 сәнә
3) ийүн 14 ндә Бибисабира
4) Хәлилулла кызы
5) Мөхәммәҗан бине Сафагәрәй
6) әһлийәсе 46 йәшендә
7) мәдфүнә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Милади 1898 елның
3) 14 июнендә Бибисабира
4) Хәлилулла кызы –
5) Мөхәммәҗан бине Сафагәрәй
6) хатыны – 46 яшендә
7) җирләндe».

Таш үлчәмнәре: 86х30х10.

10. Бибилатыйфа Мөхәммәдсадыйк кызына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибилатыйфа Мөхәммәдсадыйк
4) кызы Әхмәдгәрәй Сафагәрәй
5) углыйның әһлийәсе вафат
6) 1893 сәнәи миладиййә 15 нч
7) ийүлдә 43 йәшендә
8) рахимәһәәллааһү рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Нә дәклү улса да гомерең тавил гакыйбәт бер көн әҗәл әйләр галил».

Сул ягы (уеп язылган): «Йиде башлу аждаһадыр бу җиһан бу әҗәл һич кемсәйә вирмәс әман».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибилатыйфа Мөхәммәдсадыйк
4) кызы – Әхмәдгәрәй Сафагәрәй
5) улының хатыны –
6) милади 1893 елның 15
7) июлендә 43 яшендә вафат.
8) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Ни тиклем гомерең озын булса да, ахырдан беркөн әҗәл хәлсез итәр».

Сул ягы: «Җиде башлы аждаһадыр бу җиһан, бу әҗәл һичкемгә бирмәс иминлек».

Таш үлчәмнәре: 123х35х15.

11. Шаһгәрәй мулла Мәһди улына һәм Бәдигылҗамал Нигъмәтулла кызына куелган кабер ташы, 1884 һәм 1888 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу кабер мәрхүм Шаһгәрәй
3) мулла Мәһди углы
4) 1884 нче сәнә март

5) 24 ндә 75 йәшендә
6) вафат Аллаһ рәхмәт
7) әйләсүн амин».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтү һәзәәл-кабри мәрхүмә
2) Бәдигылҗамал Нигъмәтулла кызы
3) Сафагәрәй әһлийәсе
4) 1888 нче миладиййә
5) 14 мартда 70 йәшендә
6) мәдфүнә нәүвәраллаһү кабраһәә
7) әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер мәрхүм Шаһгәрәй
3) мулла Мәһди улыныкы,
4) 1884 елның 24
5) мартында 75 яшендә
6) вафат. Аллаһ рәхим
7) кылсын, амин».

Сул ягы:
1) «Бу кабер иясе мәрхүмә
2) Бәдигылҗамал Нигъмәтулла кызы –
3) Сафагәрәй хатыны
4) милади 1888 елның
5) 14 мартында 70 яшендә
6) җирләнде. Аллаһ аның каберен нурландырсын,
7) амин».

Таш үлчәмнәре: 94х31х13.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 1 б. №8.

12. Гыйләҗеддин Халид улына куелган кабер ташы, 1883 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-галиййил-кәбиир
2) руми 1883 сәнә
3) април 12 ндә һиҗри 1301
4) сәнә җөмадиәл-ахир 15 ндә
5) Җогуб авылында Гыйләҗ-
6) -еддин Халид углы сиһшәнбә
7) көн даре бәкайә»[48].

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары һәшишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган)[49]:
1) «Рихләт кыйлды
2) рахимәллааһү Тәгаалә
3) рахмәтән вәәсигаһ
4) әәмиин»[50].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Олуг, Бөек Аллаһта.
2) Милади 1883 елның
3) 12 апрелендә, һиҗри 1301
4) елның 15 җөмадиәл-ахирендә
5) Йогып авылында Гыйләҗ-
6) -еддин Халид улы сишәмбе
7) көн мәңгелек дөньяга [күчте]».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы:
1) «Күчте.
2) Аллаһ Тәгалә аны киң
3) рәхмәте белән рәхим кылсын,
4) амин».

Таш үлчәмнәре: 103(123)х36х20.

13. Бибимәфтуха Габделлатыйф кызына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт румиййә
3) илә 1897 сәнә гыйнвар 17
4) нче көнендә һиҗриййә илә
5) 1315 нче сәнә маһе шәгъбан
6) 27 ндә Җогуб авылының
7) Гыйлажеддин Халид
8) углының зәүҗәсе Бибимәфтуха»[51].

Сул ягы (уеп язылган): «Габделлатыйф кызы 59 йәшендә җомга көн кич дарел-бәкайә рихләт кыйлды»[52].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Вә кыйфтү галәәл-әхиббәти хиинә саффәт
2) кубүүруһүм кә-әфраасир-риһәән
3) фәләммәә ән бәкиитү вә фәәда дәмгыый
4) раәт гайнәәйә бәйнәһүм мәкәәнии».

[48] Дәвамы сул ягында.

[49] Диагональ буенча язылган.
[50] Башы алгы ягында.
[51] Дәвамы сул ягында.
[52] Башы алгы ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак». Милади
3) белән 1897 ел гыйнварының 17
4) нче көнендә, һиҗри белән
5) 1315 елның 27
6) шәгъбанында Йогып авылыннан
7) Гыйлаҗеддин Халид
8) улының хатыны Бибиәфтуха».

Сул ягы: «Габделлатыйф кызы 59 яшендә җомга көн кич мәңгелек дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) «Дусларым янына, аларны рәт белән урнаштырганда, килеп бастым;
2) аларның каберләре чабыш атлары сыман.
3) Шул чакта еладым һәм күз яшьләрем ташып чыкты,
4) күзләрем алар арасында үземнең урынымны күрде».

Таш үлчәмнәре: 112(124)x37x14.

14. Гайшә Габделлатыйф кызына һәм Фазлулла Мөхәммәдгали улына куелган кабер ташы, 1901 һәм 1911 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу кабер ийәсе мәрхүмә
3) Гайшә Габделлатыйф
4) кызы Фазлулла
5) җәмәгате 1901 нче йыл
6) аугуст 5 ндә 71
7) йәшдә вафат Аллаһ
8) рәхмәт әйләсүн амин».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ
2) мәрхүм Фазлулла
3) Мөхәммәдгали углы 1911 нч
4) йыл синтәбр 1 ндә 88
5) йәшендә вафат
6) рахимәһүллааһү рахмәтән
7) вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Гайшә Габделлатыйф
4) кызы – Фазлулла
5) җәмәгате 1901 елның
6) 5 августында 71
7) яшьтә вафат. Аллаһ
8) рәхим кылсын, амин».

Сул ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Арткы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Мәрхүм Фазлулла
3) Мөхәммәдгали улы 1911
4) елның 1 сентябрендә 88
5) яшендә вафат.
6) Аллаһ аны киң рәхмәте белән
7) рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 83x31x9.

15. Хөсәен Сабит улына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) мәрхүм Хөсәйен
3) Сабит углы
4) 48 йәшендә 10
5) нчы дикәбрдә 1886
6) нчы сәнәдә вафат
7) Хак Тәгаләнең
8) рәхмәтендә улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Ахирәтдә рәхмәт нурың насыйб кыйл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йа Илаһым бу колыңны гафу кыйл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Мәрхүм Хөсәен
3) Сабит улы
4) 48 яшендә 1886
5) елның 10
6) декабрендә вафат.
7) Хак Тәгаләнең
8) рәхмәтендә булсын».

Уң ягы: «Ахирәттә рәхмәт нурыңны насыйп ит».

Сул ягы: «Йа, Илаһым, бу колыңны гафу ит».

Таш үлчәмнәре: 74(88)х26х14.

16. Әхмәдвәли Сәйфулла улына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт бу каберә Олуг
3) Җогыб илинең Әхмәдвәли Сәйфулла
4) углы 29 йәшендә
5) 1900 нче сәнәи миладиййә 29 нчы
6) ийүндә 1318 нче сәнәи һиҗриййә
7) рабигыль-әүвәл 15 нче йәүмендә
8) чәһаршәнбә көн даре фәнадин
9) даре бәкайә рихләт әйләде».

Уң ягы (калкытып язылган): «Уйан бу йан бакуб дога көтәрмез хәйер ихсан дәхи өмид итәрмез».

Сул ягы (уеп язылган): «Безем Коръән укуга телемез йук тәсаддык һәм кыйлуга пылымыз йук».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Бу кабергә [иңүче] Олы
3) Йогып иленнән Әхмәдвәли Сәйфулла
4) улы 29 яшендә
5) милади 1900 елның 29
6) июнендә, һиҗри 1318 ел
7) рабигыль-әүвәленең 15 нче көнендә
8) чәршәмбе көн фани дөньядан
9) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Ул якка, бу якка карап, дога көтәрбез; хәер-изгелек тагын өмет итәрбез».

Сул ягы: «Безнең Коръән укуга телебез юк, сәдака бирүгә дә көчебез юк».

Таш үлчәмнәре: 96(102)х31х13.

17. Хәкимулла Сабит улына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер Хәкимулла
3) Сабит углы-
4) -ныңдур 1898
5) нче йылда 25 нче
6) майда 65 нче
7) йәшендә вафат
8) булды рахмәтүллааһи
9) Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ
10) әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер Хәкимулла
3) Сабит улы-
4) -ныкыдыр, 1898
5) елның 25
6) маенда 65 нче
7) яшендә вафат
8) булды. Аңа Аллаһ Тәгаләнең
9) киң рәхмәте булсын,
10) амин».

Таш үлчәмнәре: 85х29х10.

18. Шакиржан Нигъмәтҗан улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Шакиржан Нигъмәтҗан
4) углы 1911 нче йыл
5) үктәбрдә 53 йә-
6) -шдә вафат Аллаһ
7) рәхмәтендә булсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Шакиржан Нигъмәтҗан
4) улы 1911 елның
5) октябрендә 53 я-
6) -шьтә вафат. Аллаһ
7) рәхмәтендә булсын».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».

Таш үлчәмнәре: 73х31х9.

19. Сәйфулла Нигъмәтулла улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән руми 1901
3) сәнә май 20 ндә Йогубның
4) Сәйфулла Нигъмәтулла углы
5) йәкшәнбә көн даре
6) бәкайә рихләт кыйлды».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани». Милади 1901
3) елның 20 маенда Йогыптан
4) Сәйфулла Нигъмәтулла улы
5) якшәмбе көн мәңгелек
6) дөньяга күчте».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 100(118)х30х15.

20. Бибишәмсия Сәйфулла кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибишәмсийә Сәйфулла
4) кызы Сәйфулла Нигъмәтулла
5) углыйның әһлийәсе
6) 1920 нче җыл 10 нчы
7) ийүл 85 йәшдә
8) вафат Аллаһ рәхмәтендә булсун
9) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибишәмсия Сәйфулла
4) кызы – Сәйфулла Нигъмәтулла
5) улының хатыны –
6) 1920 елның 10
7) июлендә 85 яшьтә
8) вафат. Аллаһ рәхмәтендә булсын,
9) амин».

Таш үлчәмнәре: 95х31х10.

21. Бибифатиха Галиәкбәр кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәрхүмә Бибифатиха
3) Галиәкбәр кызы
4) 64 йәшендә 20
5) нче мартда 1906
6) нчы йылда мәдфүн
7) Хак Тәгаләнең
8) рәхмәтендә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүмә Бибифатиха
3) Галиәкбәр кызы
4) 64 яшендә 1906
5) елның 20
6) мартында җирләнде.
7) Хак Тәгаләнең
8) рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 74(84)х34х14.

22. Габделвәли Мөхәммәдсадыйк улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-Галиййил-Кәбиир
2) 1327 нче сәнәдә йылда маһе
3) рамазанның 28 нче көнендә
4) Габделвәли Мөхәммәдсад-
5) -ыйк углы дарел-фәна-
6) -дин дарел-бәкайә 52
7) йәшендә рихләт
8) әйләде Аллаһның
9) рәхмәте улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Саахибү һәзиһилкабри Габделвәли бине Садыйк».

Сул ягы (уеп язылган): «Каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү биллээһи мин-
2) -әш-шәйтаанир-раҗиим бисм-
3) -илләәһир-рахмәәнир-рахиим
4) ләә иләәһә иллээллаах Мүхәммәдүр-ра-
5) -сүүлүллаах күллү мән галәйһәә фәән
6) 1907 нче йылда 11 нче үк-
7) -тәбрдә Габделвәли Мөхәммәд-
8) -садыйк углы
9) 52 йәшендә вафат
10) булды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

1) «Хөкем Олуг, Бөек Аллаһта.
2) 1327 ел рамазан
3) аеның 28 нче көнендә
4) Габделвәли Мөхәммәдсад-
5) -ыйк улы фани дөнья-
6) -дан мәңгелек дөньяга 52
7) яшендә
8) күчте. Аллаһның
9) рәхмәте булсын».

Уң ягы: «Бу кабер иясе – Габделвәли бине Садыйк».

Сул ягы: «Әйттеләр: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Арткы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шәйтаннан
2) Аллаһка сыенам. Шәфкатьле,
3) Рәхимле Аллаһ исеме беләп.
4) Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның
5) илчесе. Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
6) 1907 елның 11 ок-
7) -тябрендә Габделвәли Мөхәммәд-
8) -садыйк улы
9) 52 яшендә вафат
10) булды».

Таш үлчәмнәре: 75х32х13.

23. Бибифатыйма Әхмәҗҗан кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-Халләәкуль-Бәәкыый
2) руми 1909 сәнә
3) дикәбр 25 ндә
4) Бибифатыйма Әхмәҗҗан
5) кызы Габделмәннаф
6) әһлийәсе 46 йәшендә
7) интикаль әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Заирем гафләтдә калма улмасын хәлең хараб».

Сул ягы (уеп язылган): «Имде бән дөнйадан күчдем мәркадем улды төраб».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу төрбәи шәриф
2) Бибифатыйма Әхмәҗҗан
3) кызының мәркадидүр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Милади 1909 елның
3) 25 декабрендә
4) Бибифатыйма Әхмәҗҗан
5) кызы – Габделмәннаф
6) хатыны – 46 яшендә
7) күчте».

Уң ягы: «[Каберемне] зиярәт итүчем, ваемсызлыкта калма, харап булмасын хәлең».

Сул ягы: «Инде мин дөньядан күчтем, урыным туфрак булды».

Арткы ягы:
1) «Бу төрбә шәриф –
2) Бибифатыйма Әхмәҗҗан
3) кызының кабере».

Таш үлчәмнәре: 94х31х13.

24. Мәхубҗамал Габделлатыйф кызына һәм Әхмәҗҗан Нигъмәтулла улына куелган кабер ташы, 1906 һәм 1908 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү мән галәйһәә фәән бу каберә
2) назилә Җогыб илинең мөтәвәффат мәрхүмә
3) Мәхубҗамал Габделлатыйф кызы
4) Әхмәҗҗан Нигъмәтулла углының
5) әһлийәсе 73 йәшендә шинбә көн
6) румиййә 1906 нчы сәнә 17 нче ийүндә
7) дарел-фәнадин дарел-бәкайә һиҗрәт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары һичдә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр бәне күр дә килүр йарагын сәндә күр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү нәфсиң
зәәъикатүл-мәүүт
2) бу каберә мәрхүм Әхмәҗҗан Нигъмәт-
3) -улла углы 75 йәшендә дүшәнбә көн
4) руми 1908 нче сәнә 13 нче гыйнвар
5) һиҗр 1328 нче сәнә 20 нче зөлхиҗҗә
6) дарел-фәнадин дарел-бәкайә һиҗрәт
әйләде
7) тааййибәллаahү сәраah».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир
йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани». Бу
кабергә
2) иңгән Йогып иленнән вафат булучы
мәрхүмә
3) Мәхубҗамал Габделлатыйф кызы –
4) Әхмәҗҗан Нигъмәтулла улының
5) хатыны – 73 яшендә шимбә көн
6) милади 1906 елның 17 июнендә
7) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары,
һич тә мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу,
мине күр, мине күр дә килер өчен кирәк-ярагын
син дә күр».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
үлемне татыячак».
2) Бу кабергә [иңүче] мәрхүм Әхмәҗҗан
Нигъмәт-
3) -улла улы 75 яшендә дүшәмбе көн
4) милади 1908 елның 13 гыйнварында,
5) һиҗр[и] 1328 елның 20 зөлхиҗҗәсендә
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте.
7) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел]
кылсын».

Таш үлчәмнәре: 76(102)x36x14.

25. Бибифатыйма Тимергали кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә руми
2) 1905 сәнә үктәбр 20 дә
3) һиҗри 1323 сәнә рамазан
4) 5 дә Бибифатыйма Тимергали
5) кызы Җогыбның мулла Гали Мөхәммәд-
6) -гали углы зәүҗәсе 23»[53].

Уң ягы (уеп язылган): «Тааййибәллаahү
сәраahәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә».

Сул ягы (калкытып язылган): «Йәшдә
җомга көн мәдфүн улды»[54].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән. Милади
2) 1905 елның 20 октябрендә,
3) һиҗри 1323 елның 5
4) рамазанында Бибифатыйма Тимергали
5) кызы – Йогыптан мулла Гали
Мөхәммәд-
6) -гали углы хатыны – 23 [яшьтә]».

Уң ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы
[җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Сул ягы: «[23] яшьтә җомга көн
җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 93(101)x32x13.

26. Мулла Әхмәд мулла Габделхәким улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа ләә иләәһә
илләәллаah Мүхәммәдүр-
2) расүүлүллаah каалә
3) расүүлүллаah саллә-
4) -әллаahү галәйһи вә сәлләм
5) әл-кабру раудатүн мин рийәәд-
6) -ыйль-җәннәһ мулла Әхмәд мулла
7) Габделхәким углы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Румиййә илә 1922 нче сәнә
2) беренче март
3) һиҗриййә илә 1340 нчы сәнә
4) рамазан 18 ндә
5) йәкшәнбә көн
6) 63 йәшендә
7) даре фәнадин да-
8) -рел-бәкайә рихләт
9) әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән. Аллаһ-
тан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,
Мөхәммәд –
2) Аллаһның илчесе. Аллаһ илчесе

[53] Дәвамы сул ягында.

[54] Башы алгы ягында.

3) (аны Аллаһ олыласын
4) һәм сәламләсен) әйтте:
5) Кабер – җәннәт бакчаларыннан бер
6) бакча. Мулла Әхмәд мулла
7) Габделхәким улы».

Арткы ягы:
1) «Милади белән 1922 елның
2) беренче мартында,
3) һиҗри белән 1340 елның
4) 18 рамазанында
5) якшәмбе көн
6) 63 яшендә
7) фани дөньядан мәңге-
8) -лек дөньяга
9) күчте».

Таш үлчәмнәре: 89х31х9.

Әлеге кабер иясе Иске Йогып авылына 1887 елның 5 июнендә имам итеп билгеләнгән (указының номеры №3140)[55].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 1 б. №9.

27. Әхмәдша Габделлатыйф улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) 1336 сәнәи һиҗриййә
3) рамазан 3 ндә
4) Әхмәдшаһ вафат
5) 59 нчы йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибүл-мәркади
2) Әхмәдшаһ
3) Габделлатыйф
4) углы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Һиҗри 1336 елның
3) 3 рамазанында
4) Әхмәдша
5) 59 нчы яшендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Кабер иясе –
2) Әхмәдша
3) Габделлатыйф
4) улы».

Таш үлчәмнәре: 73х31х12.

28. Габделкәбир Габделҗаббар улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү шәйъин һәәликүн илләә вәҗһәһ
2) Габделкәбир Габд-
3) -елҗаббар углы
4) миладиййә илә 1914 нҗе
5) йыл 11 нҗе дикәбрдә
6) һиҗриййә илә 1333 нҗе сәнә
7) 5 нҗе мөхәррәмдә 92
8) йәшендә мәдфүн
9) кятиб Габделбари әл-Ашыти».

Уң ягы (уеп язылган): «Әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагаһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аның [Аллаһның] Йөзеннән башка һәрбер нәрсә һәлак булучы.
2) Габделкәбир Габд-
3) -елҗаббар улы
4) милади белән 1914
5) елның 11 декабрендә,
6) һиҗри белән 1333 елның
7) 5 мөхәррәмендә 92
8) яшендә җирләнде.
9) Язучы: Габделбари Ашыти».

Уң ягы: «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаһка] итагать белән үткәр».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 111х33х12.

29. Госмангали Хөсәен улына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Госмангали Хөсәйен
4) углы вафат 1924
5) нче йыл аугус

[55] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 3601 сак. берәм.

6) 5 ндә 58 йәшендә
7) рахимәһүллаah»[56].

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәhи вә иннәә иләйhи раажигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахмәтән вәәсигah әәмиин»[57].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1343 сәнәи
2) hиҗриййә мөхәррәм 3 ндә
3) вафат итде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Госмангали Хөсәен
4) улы 1924
5) елның 5
6) августында 58 яшендә вафат.
7) Аллаh аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаhныкыhәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Киң рәхмәте белән [Аллаh аны рәхим кылсын]».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри 1343
2) елның 3 мөхәррәмендә
3) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 78x32x10.

30. Гыйльмебаян Фазлулла кызына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) бу каберә назилә
3) мәрхүмә Гыйльмебайан
4) Фазлулла кызы
5) Госмангали җәмәгате
6) 1926 йылда вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәhи вә иннәә иләйhи раажигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Күллү мән галәйhәә фәән».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Гыйльмебайан
2) Госмангали җәмәгате
3) 1926 йылда ийүн
4) 29 нда 56 йәшдә
5) Аллаh рәхмәтендә
6) булсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Бу кабергә иңүче
3) мәрхүмә Гыйльмебаян
4) Фазлулла кызы –
5) Госмангали җәмәгате –
6) 1926 елда вафат».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаhныкыhәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Анда [җир йөзендә] булучы hәркем, hәрнәрсә фани».

Арткы ягы:
1) «Гыйльмебаян
2) Госмангали җәмәгате
3) 1926 елның 29
4) июнендә 56 яшьтә [вафат].
5) Аллаh рәхмәтендә
6) булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 65x31x9.

31. Таифә Госмангали кызына куелган кабер ташы, 1928 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) мәрхүмә Таифә
3) Госмангали кызы
4) 1928 йылда април
5) 25 ндә 15 йәшдә
6) вафат рахимәһәәллаah».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлыңгыз рухымы шад амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Мәрхүмә Таифә
3) Госмангали кызы
4) 1928 елның 25

[56] Дәвамы сул ягында.
[57] Башы алгы ягында.

5) апрелендә 15 яшьтә
6) вафат. Аллаһ аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Сул ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз, амин».

Таш үлчәмнәре: 70х34х8.

32. Мәхбубҗамал Вәлиша кызына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании
2) Мәхбубҗамал
3) Вәлишаһ кызы
4) Мөхәммәдгани әһлийәсе
5) 1926 сәнә 6 нчы
6) мартда 70
7) йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Мәхбубҗамал
3) Вәлиша кызы –
4) Мөхәммәдгани хатыны –
5) 1926 елның 6
6) мартында 70
7) яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 68х31х7.

33. Мөхәммәдгани Габделкәбир улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании
2) Мөхәммәдгани
3) Габделкәбир углы
4) 1926 сәнә 12 нче
5) дикәбрдә 70
6) йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи раажигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллаһү Тәгааләә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Мөхәммәдгани
3) Габделкәбир улы
4) 1926 елның 12
5) декабрендә 70
6) яшендә вафат».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 66х31х10.

34. Мулла Лотфулла мулла Әхмәд улына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йәә әййүһәән-нәәсү иннә вәгъдәллаәһи хәккун вә ләә тәгурраннәкүм-
2) -үл-хәйәәтүд-дүнйәә вә ләә
3) йәгурраннәкүм биллләәһил-Гафүүр
4) мулла Лотфулла бине
5) мулла Әхмәд мәдфүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1925 нче руми
2) 1343
3) һижри рамазан
4) 8 ндә април
5) 9 сында 36
6) йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Әй кешеләр, Аллаһның вәгъдәсе хак, дөнья
2) сезне алдамасын һәм Аллаһ
3) хакында шайтан сезне алдамасын.
4) Мулла Лотфулла бине
5) мулла Әхмәд җирләнде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Милади 1925 [елның]
2) 9 апрелендә,
3) һижри 1343
4) [елның] 8
5) рамазанында 36
6) яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 75х30х10.

Әлеге кабер иясенең атасы авылда мулла булган, үзе дә, атасы вафатыннан соң, ягъни 1922 елдан бирле имам-хатыйб вазыйфасын башкарган.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 2 б. №10.

35. Зәйнәббану Габделмәннаф кызына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Вә кааләллаahү Тәгаалә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт
3) Раббәнәәгъфир лии вә ли-вәәлидәййә
4) вә лил-мүъминиинә йәүмә йәкуум-
5) -үл-хисәәб Зәйнәббану
6) Габделмәннаф кызы
7) Олуг Бәрәскә авылының
8) Исмәгыйль Вәлийуф
9) зәүҗәсе».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Вә сәәригуу иләә мәгъфиратим-мир-
2) раббикүм вә җәннәтин гардуһәә-
3) -с-сәмәәвәәтү вәл-әрду
4) үгыйддәт лил-мүттәкыыйн
5) румиййә илә 24
6) 19 нчы сәнәдә ийүн
7) 5 нд һиҗриййә илә
8) 1342 нче сәнәдә
9) 22 йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
2) Раббыбыз! Үземне, ата-анамны
3) һәм мөэминнәрне кыямәт көнендә
4) кичер. Зәйнәббану
5) Габделмәннаф кызы –
6) Олы Бәрәскә авылыннан
7) Исмәгыйль Вәлиев
8) хатыны».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Раббыгызның ярлыкавына һәм җир,
2) күкләр киңлегендә булган җәннәткә ашыгыгыз.
3) Ул җәннәтләр Аллаһтан куркучыларга әзерләнде.
4) Милади белән 1924
5) елның 5
6) июнендә, һиҗри белән
7) 1342 елда
8) 22 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 94x31x9.

36. Нәзифә Сәфәргали кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаahү ли-мән зәәрании
2) Нәзифә Сәфәргали кызы
3) Хәкимҗан Әхмәҗҗан
4) углы җәмәгате
5) 1919 сәнә 9 нчы ийүлдә
6) 58 йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Нәзифә Сәфәргали кызы –
3) Хәкимҗан Әхмәҗҗан
4) улының җәмәгате –
5) 1919 елның 9 июлендә
6) 58 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 68x33x8.

37. Сәедхан Әхмәҗҗан улы Нигъмәтуллинга куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) милади 1917 сәнә
3) май 24 ндә һиҗриййә илә
4) 1336 сәнәдә шәгъбан
5) 16 нда Сәйедхан
6) Әхмәҗҗан углы
7) Нигъмәтуллин 46
8) йәшендә мәдфүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Җәгаләллаahү кабраһү
2) раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ
3) зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә
4) түзәккиракүмүл-әәхыйраһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Милади 1917 елның
3) 24 маенда, һиҗри белән
4) 1336 елның 16
5) шәгъбанында Сәедхан

6) Әхмәҗҗан улы
7) Нигъмәтуллин 46
8) яшендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ аның каберен җәннәт
2) бакчаларыннан бер бакча итсен.
3) Каберләрне зиярәт кылыгыз; чынлыкта, алар
4) сезгә үлемне искә төшерә».

Таш үлчәмнәре: 117x32x14.

38. Вәлиәхмәд Фазлулла улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) милади 1911 сәнә
3) март 28 ндә Вәлиәхмәд
4) Фазлулла углы
5) 51 йәшендә
6) даре ахирәтә интикаль әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Җәгаләллаһү кабраһү раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккиракүмүл-әәхыйраһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибүл-мәркади
2) Вәлиәхмәд бине
3) Фазлулла».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Милади 1911 елның
3) 28 мартында Вәлиәхмәд
4) Фазлулла улы
5) 51 яшендә
6) ахирәт йортына күчте».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Сул ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз; чынлыкта, алар сезгә үлемне искә төшерә».

Арткы ягы:
1) «Кабер иясе –
2) Вәлиәхмәд бине
3) Фазлулла».

Таш үлчәмнәре: 75(87)x31x12.

39. Мәхфүзә Сәедбаттал кызына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-
2) расүүлүллааһ
3) Аллааһүммә-җгаль кабра
4) һәзәәл-мәййити мин рийәәд-
5) -ыйль-җәннәһ мәдфүнә
6) Мәхфүзә Сәйед-
7) -баттал кызы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Милади 1925 нче
2) 1343
3) һиҗри
4) ийүн 12 сендә
5) шәүвәл 7 ндә
6) 64 йәшендә
7) Сабиржан зәүҗәсе
8) Аллаһ рәхмәтендә улса
9) иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән. Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд –
2) Аллаһның илчесе.
3) Аллаһым, бу мәет
4) каберен җәннәт
5) бакчаларыннан ит.
6) Мәхфүзә Сәед-
7) -баттал кызы җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Милади 1925 [елның]
2) 12 июнендә,
3) һиҗри
4) 1343 [елның]
5) 7 шәүвәлендә
6) 64 яшендә
7) Сабиржан хатыны [җирләнде].
8) Аллаһ рәхмәтендә булса
9) иде».

Таш үлчәмнәре: 90x30x9.

40. Мөхәммәдсабир Сибгатулла улына куелган кабер ташы, 1931 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Мөхәммәдсабир
2) Сибгатулла

3) углы 1931
4) нче йыл 2 нче ийүлдә
5) мәдфүндер
6) Аллаһ рәхмәт
7) әйләсүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән
2) галәйһәә фәән
3) вә йәбкаа Раббү
4) зүл-җәләәли вәл-икраам».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мөхәммәдсабир
2) Сибгатулла
3) улы 1931
4) елның 2 июлендә
5) җирләнгәндер.
6) Аллаһ рәхим
7) кылсын».

Арткы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани,
3) фәкать Олуглык һәм хөрмәт иясе
4) булган Раббы гына калачак».

Таш үлчәмнәре: 55(67)x27x7.

41. Хәйрелбанат Гатаулла кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Хәйрелбанат Гатаулла кызы
4) Шаһимөхәммәд Җиһаншаһ углы-
5) -ның әһлийәсе 1915 нче сәнәдә
6) ийүн 9 нда 48 йәшдә
7) рахимәллаһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт бер көн әҗәл әйләр галил»[58].

Сул ягы (уеп язылган): «Нә дәклү улса да гомереңә тавил»[59].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә мәрхүмә
3) Хәйрелбанат Гатаулла кызы –
4) Шаһимөхәммәд Җиһанша улы-
5) -ның хатыны – 1915 елның
6) 9 июнендә 48 яшьтә иңде.
7) Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Ахырдан беркөн әҗәл хәлсез итәр».

Сул ягы: «Ни тиклем гомереңә озын булса да».

Таш үлчәмнәре: 67x30x8.

42. Мөхәммәдъяр Сәйфулла улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Мөхәммәдйар Сәйфулла углы
4) 1919 нчы сәнәи милади
5) 12 нче агусда 1337 сәнәи
6) һиҗриййә 62
7) йәшдә дарел-бәкага рихләт кыйлды рахимәһ-»[60].

Уң ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт бер көн китәрсең бу гокбага».

Сул ягы (уеп язылган): «Әй гафил алданма ул дөнйага – үллаһ әәмиин»[61].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Мөхәммәдъяр Сәйфулла улы
4) милади 1919 елның
5) 12 августында, һиҗри 1337
6) елда 62
7) яшьтә мәңгелек дөньяга күчте. [Аллаһ] аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Ахырда бер көн китәрсең бу ахирәткә».

Сул ягы: «Әй, ваемсыз, алданма ул дөньяга. Аллаһ [аны рәхим кылсын], амин».

Таш үлчәмнәре: 84x30x10.

[58] Башы сул ягында.
[59] Дәвамы уң ягында.
[60] Дәвамы сул ягындагы ахыргы ике сүздә.
[61] Бу якның ахыргы ике сүзе – алгы яктагы текстның дәвамы.

43. Сажидә Хөсәен кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Сажидә Хөсәйен
3) кызы Нури-
4) -әхмәд зәүҗә-
5) -се мартда 15
6) ндә 25 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1919 сәнәи миладиййә
2) кәрәм әйләб
3) догада иде-
4) -ңез йад тәсадды-
5) -клә кыйлуңыз
6) рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Сажидә Хөсәен
3) кызы – Нури-
4) -әхмәд хаты-
5) -ны 15 мартта
6) 25 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Милади 1919 елда [вафат яки җирләнде].
2) Юмартлык кылып,
3) догада искә
4) алыгыз, сәдака бирү
5) белән рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 92x30x9.

44. Фәизә Шәмседдин кызына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә назилә мәрхүм
2) Фәизә Шәмседдин кызы
3) Мөхәммәдйар Сәйфулла углының
4) зәүҗәи мөхтәрәмәсе 1923
5) җыл 4 нче март рәҗәб
6) 29 нда 61 йәшендә
7) дарел-бәкайә рихләт кылды
8) рахимәһәллаһү рахмәтән
9) вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә мәрхүм
2) Фәизә Шәмседдин кызы –
3) Мөхәммәдъяр Сәйфулла улының
4) мөхтәрәм хатыны – 1923
5) елның 4 мартында, 29
6) рәҗәбендә 61 яшендә
7) мәңгелек дөньяга күчте.
8) Аллаһ аны киң рәхмәте белән
9) рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 86x30x9.

45. Муллагали Мөхәммәдгали улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Муллагали Мөхәммәдгали углы
4) 1922 сәнә април 10 да
5) йәкшәнбә көн 45 йәшдә
6) вафат итдe рахимәһ-
7) -үллааһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт бер көн китәрсең бу гокбага».

Сул ягы (уеп язылган): «Әй гафил алданма бу фани дөнйага».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Муллагали Мөхәммәдгали улы
4) 1922 елның 10 апрелендә
5) якшәмбе көн 45 яшьтә
6) вафат булды. Аллаһ аны киң
7) рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Ахырда бер көн китәрсең бу ахирәткә».

Сул ягы: «Әй, ваемсыз, алданма бу фани дөньяга».

Таш үлчәмнәре: 99x36x15.

46. Габделбари Габделвәли улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Вәл-кабру гыйбрah
2) әй бәнем каберем йанымда бу ташы
3) күрән ага эстәрем сәндән
4) газизем бәңа кыйлсана бер дога
5) сүрәи Ихлас укыб
6) гәр дога кыйлсаң бәңа
7) Хак Тәгалә рәхмәтене
8) даимән итсүн сәңа
9) дәфен кыйлынды Габделбари
10) Габделвәли углы».

Арткы ягы (калкытып һәм уеп язылган[62]):
1) «Миладиййә илә
2) 1926 нчы
3) сәнә
4) април 14 нҗе көндә
5) 39 нчы йәшендә
6) вафат
7) Аллah рәхмәтенә васыйл
8) улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Әй минем каберем янында бу ташны
3) күргән ага, сорармын синнән,
4) газизем, миңа кылсана бер дога.
5) «Ихлас» сүрәсе укып,
6) әгәр дога кылсаң миңа,
7) Хак Тәгалә рәхмәтен
8) даими итсен сиңа.
9) Габделбари
10) Габделвәли улы җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1926
3) ел
4) апреленең 14 нче көнендә
5) 39 нчы яшендә
6) вафат.
7) Аллah рәхмәтенә
8) ирешсен».

Таш үлчәмнәре: 85х29х9.

[62] Беренче өч юлы калкытып, калганнары уеп язылган.

47. Фатиха Фәтхеддин кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-расүүлүллаah
2) мәрхүмә Фатиха
3) Фәтхеддин кызы
4) Әхмәдхан Хәкимулла
5) углының җәмәгате
6) 1920 нче миладиййә
7) 20 фиврал 65
8) йәшдә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Насыйб итәр сәңа Аллah оҗмахы»[63].

Сул ягы (уеп язылган): «Һәр дайим кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[64].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллahтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллahның илчесе.
2) Мәрхүмә Фатиха
3) Фәтхеддин кызы –
4) Әхмәдхан Хәкимулла
5) улының җәмәгате –
6) милади 1920 елның
7) 20 февралендә 65
8) яшьтә вафат».

Уң ягы: «Насыйп итәр сиңа Аллah оҗмахны».

Сул ягы: «Һәрдаим гыйбадәт кыл, әй, кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 89х29х8.

48. Фатих Мөхәммәджан улына куелган кабер ташы[65], 1936 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Фатих
2) Мөхәммәджан
3) углы
4) 1936 нчы
5) йыл 2 нче

[63] Башы сул ягында.
[64] Дәвамы уң ягында.
[65] Бу таш түгел, агач тактага уеп эшләнгән билге. Барыбер шул ук кабер ташы функциясен үтәгәнгә күрә игътибарга лаек.

6) синтәбрдә
7) мәдфүн
8) Аллаһ рәхмәт
9) кыйлсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Фатих
2) Мөхәммәҗҗан
3) улы
4) 1936
5) елның 2
6) сентябрендә
7) җирләнде.
8) Аллаһ рәхим
9) кылсын».

Таш үлчәмнәре: 88х22х13.

49. Хәсбиулла Сәмигулла улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Хәсбийулла
3) Сәмигулла углы
4) 1922 миладиййә 28
5) нче майда 67 йәшдә
6) вафат Аллаһ рәхмәтендә
7) булсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәңа икән йарун сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Хәсбиулла
3) Сәмигулла улы
4) милади 1922 елның 28
5) маенда 67 яшьтә
6) вафат. Аллаһ рәхмәтендә
7) булсын, амин».

Уң ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 62(71)х32х8.

50. Гайнекамал Заһир кызына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә назилә
2) мәрхүмә Гайнекамал
3) Заһир кызы Шакир-
4) -җан җәмәгате
5) 1922 нче йыл ийүл-
6) -дә 58 йәшдә
7) вафат Аллаһ»[66].

Уң ягы (уеп язылган): «Күллү мән галәйһәә фәән».

Сул ягы (уеп язылган): «Рәхмәт кыйлсун амин»[67].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә иңүче
2) мәрхүмә Гайнекамал
3) Заһир кызы – Шакир-
4) -җан җәмәгате –
5) 1922 елның июлен-
6) -дә 58 яшьтә
7) вафат. Аллаһ».

Уң ягы: «Күллү мән галәйһәә фәән».

Сул ягы: «[Аллаһ] рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 74(79)х26х9.

Иске Мәңгәр авылының беренче (борынгы) зираты

1. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә вә мәә тәдрии
2) [нәфсүм би-әййи әрдыйң тәмүүт]
...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

[66] Дәвамы сул ягында.
[67] Башы алгы ягында.

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу ләүхне хәләле
2) ... бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) Аллаһ Тәгалә әйтте: «[Һичбер кеше
2) кайсы җирдә үләчәген] белмәс
...».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны хәләле
2) ... куйды».

Таш үлчәмнәре: 132x55x25.

2. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Язулары бөтенләй диярлек сөртелеп беткән, фәкать бизәкләре һәм орнаментлары гына бераз сакланган.

Таш үлчәмнәре: 99x48x7.

3. Билгесез кабер ташы фрагменты[68], XVI гасыр.

Язулары бөтенләй сөртелеп беткән, фәкать уң ягында «карары» дип язылган сүзе генә сакланып калган.

Таш үлчәмнәре: 115x46x12.

4. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Алгы ягындагы тексты бөтенләй сөртелеп беткән,

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен [дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары]».

Сул ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә [хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 59x57x18.

5. Тугаш Борнак улына куелган кабер ташы, 1543–1544 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгаалә вә мәә тәдрии
2) нәфсүм-биәййи әрдыйң тәмүүт вә каалә Сүбхәәнәһү
3) вә Тәгаалә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
4) һәзә мәкъбәратүн мөнәүвәратүн солтанел-гали
5) тарих тукуз йөз иллик
6) йылда ир диким Борнак углы
7) Тугаш әүфад булды даре-
8) -л-фәнадин дарел-бәкага рихләт Хак Тәгалә
9) рәхмәт кыйлсун амин».

Уң ягы (калкытып язылган): «Каалән-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә...».

Сул ягы (калкытып язылган): «Каалән-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә сәәгатүн фәжгальһәә таагаһ».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу ләүхне хәләле
2) Гөл бәһар бикәҗ бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һичбер кеше
2) кайсы җирдә үләчәген белмәс» һәм Сүбхәнәһү
3) вә Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак»,
4) бу нурлы кабер бөек солтаннықы,
5) тугыз йөз илленче
6) елда Борнак улы
7) Тугаш вафат булды, фани
8) дөньядан мәңгелек дөньяга күчте. Хак Тәгалә
9) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ...».

[68] Өч кисәккә ватылган.

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаһка] итагать белән үткәр».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны хәләле
2) Гөлбәһар бикәч куйды».

Таш үлчәмнәре: 190х61х26.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 2 б. №11.

6. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «[Кааләллаһү Тәгааләә вә мәә тәдрии
2) нәфсүм-биәййи әрдыйң тәмүүт вә каалә Сүбхәәнәһү]
3) вә Тәгааләә...
...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Әд-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу ләүхне атасы
2) солтан бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «[Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һичбер кеше
2) кайсы җирдә үләчәген белмәс» һәм Сүбхәнәһү]
3) вә Тәгалә [әйтте:] ...
...».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «[Күрәм] дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны атасы
2) солтан куйды».

Таш үлчәмнәре: 111х48х25.

7. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягындагы язулары бөтенләй сөртелеп беткән, бераз орнаменты гына сакланып калган.

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу ләүхне углы
2) ...ман өҗүн
3) атасы солтан бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны улы
2) ...ман өчен
3) атасы солтан куйды».

Таш үлчәмнәре: 157х47х16.

8. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәбәәракә вә Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) каалә расүүлүллаah салләллаahү галәйһи вә сәлләм
3) әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраh садәка расүүлүллаah
4) каалән-нәбии галәйһис-сәләәм...
...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «... Солтан би
2) ...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
2) Аллаһ илчесе (Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен) әйтте:
3) «Дөнья – ахирәт басуы». Аллаһ илчесе дөрес әйткән.
4) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте...
...».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «[Бу ташны] Солтан би
2) [куйды]».

Таш үлчәмнәре: 116х44х18.

9. Билгесез кабер ташы фрагменты, XVI гасыр.

Ватылганга күрә, язулары бөтенләй сөртелеп беткән.

Таш үлчәмнәре: 46х48х12.

10. Сәлам Әлгази улына куелган кабер ташы, 1531 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаалә вә мәә тәдрии
2) нәфсүм-биәййи әрдыйң тәмүүт вә каалә Сүбхәәнәһү
3) вә Тәгаалә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
4) һәзәә мәкъбәратүн мөнәүвәратүн солтанел-гали
5) тарих тукуз йөз утуз сигездә
6) сәфәр айында Әлгази углы Сәлам даре
7) фәнадин даре бәкага рихләт кыйлды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һичбер кеше
2) кайсы җирдә үләчәген белмәс» һәм Сүбхәнәһү
3) вә Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак»,
4) бу нурлы кабер бөек солтанныкы,
5) тугыз йөз утыз сигезенче [елның]
6) сәфәр аенда Әлгази улы Сәлам
7) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 135х52х15.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 2 б. №12.

11. Шәех-Хәсән хатынына куелган кабер ташы, 1504 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәллаһүл-ләзии хәййүн ләә йәмүүт
2) кааләллаһү [Тәбәәракә вә] Тәгаалә күллү нәфсиң
3) зәәъикатүл-мәүүт...
4) кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм мән мәәтә
5) гариибән фә-кад мәәтә шәһиидәә садәка расүү-
6) -лүллаһ тарих тукуз йөз узуб
7) тукузда зилхиҗҗә айында
8) Шәйех-Хәсән гыйалы ... [даре]
9) фәнадин даре бәкага рих[ләт кыйлды]».

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул Аллаһ – Тере, Үлми.
2) Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
3) үлемне татыячак»...
4) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Кем ят кеше
5) буларак вафат булса, ул шәһидләрдән саналыр». Аллаһ илчесе дөрес
6) әйткән. Тугыз йөз
7) тугызынчы [елның] зөлхиҗҗә аенда
8) Шәех-Хәсән хатыны ... фани
9) [дөньядан] мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 93х44х15.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 2 б. №13.

12. Билгесез кабер ташы фрагменты, XVI гасыр.

Ватылганга күрә, язулары бөтенләй сөртелеп беткән.

Таш үлчәмнәре: 38х47х13.

13. Билгесез кабер ташы, 1495 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәллаahүл-ләзии хәййүн ләә йәмүүт
2) кааләллаahү Сүбхәәнәһү вә Тәгааләә
3) вә мәә тәдрии нәфсүм-биәййи әрдыйң тәмүүт...
4) галиим... әш-шүһәдәәъ
5) тарих тукуз йөз бердә сәфәре-
6) -л-хәйер бишендә ир дикем шәйех
7) ...
8) ... дарел-фәнадин дарел-бәкага
9) ...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һүвәллаahүл- ләзии хәййүн ләә йәмүүт
2) кааләллаahү Сүбхәәнәһү вә Тәгааләә
3) вә мәә тәдрии нәфсүм-биәййи әрдыйң тәмүүт
4) вә каалә Сүбхәәнәһү
5) тарих тукуз йөз беренче елның бишенче
6) сәфәрендә шәех
7) ...
8) ... фани дөньядан мәңгелек дөньяга
9) [күчте]».

Таш үлчәмнәре: 98х61х13.

14. Билгесез кабер ташы фрагменты, XVI гасыр.

Ватылганга күрә, язулары бөтенләй сөртелеп беткән.

Таш үлчәмнәре: 37х47х14.

15. Билгесез кабер ташы, 1516 ел.

Таштагы текстның укылышы

1) «Кааләллаahү Сүбхәәнәһү вә Тәгааләә вә мәә тәдрии нәфсүм-биәййи әрдыйң тәмүүт
2) вә кааләи-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраh
3) вә кааләи-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә җиифәтүн вә таалибүһәә киләәб
4) кааләи-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагаh
5) [тарих тукуз йөз йегерме ике йылда мөхәррәм айында ирде]
6) ...
7) ...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-карааарии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Сүбхәнәһү вә Тәгалә әйтте: «Һичбер кеше кайсы җирдә үләчәген белмәс».
2) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ахирәт басуы».
3) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – үләксә, аны этләр генә тели».
4) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаһка] итагать белән үткәр».
5) Тугыз йөз егерме икенче елның мөхәррәм аенда
6) ...
7) ...».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 83х54х23.

16. Билгесез кабер ташы фрагменты[69], XVI гасыр.

Ватылганга күрә, алгы һәм уң-сул якларындагы язулары бөтенләй диярлек сөртелеп беткән.

Таш үлчәмнәре: 55х30х10.

[69] Өч кисәккә ватылган.

17. Билгесез кабер ташы фрагменты, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Ватылганга күрә, алгы һәм сул якларындагы язулары бөтенләй сөртелеп беткән.

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны [вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: [барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары]».

Таш үлчәмнәре: 40x55x15.

18. Кичәш бикәч Баубик хатынына куелган кабер ташы[70], 1521 ел.

Таштагы текстның укылышы

1) «Кааләллаahү Сүбхәәнәһү вә Тәгааләә вә
2) мәә тәдрии
3) нәфсүм-биәййи әрдыйң тәмүүт
4) тарих тукуз йөз йегерме йите зө-
5) -лкагдә айында Хаҗим углы Баубик
6) гыйалы Киҗәш бикәҗ Ак кына бикәҗ
7) ...гали даре фәнадин даре бәкага
8) рихләт кыйлды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу ләүхне атасы Хаҗим
2) билә вәлидәсе Ра... бина
3) кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Сүбхәнәһү вә Тәгалә әйтте: «һичбер кеше
2) кайсы җирдә үләчәген белмәс».
3) Тугыз йөз егерме җиденче [елның] зө-
4) -лкагдә аенда Хаҗим улы Баубик
5) хатыны Кичәш бикәч Ак кына бикәч
6) ...гали фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны атасы Хаҗим
2) белән анасы Ра...
3) куйды».

Таш үлчәмнәре: 83x54x23.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 2 б. №14.

Иске Мәңгәр авылының икенче зираты

1. Бәлкыйсбану Габдерәхим кызына куелган кабер ташы, 1881 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаahү ли-мән зәәрании
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бәлкыйсбану Габдеррәхим
4) кызы Шәмседдин
5) әһлийәсе 1881 сәнәдә
6) үктәбр 6 сында 82
7) йәшендә мәдфүнә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаh рәхим кылсын.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бәлкыйсбану Габдерәхим
4) кызы – Шәмседдин
5) хатыны – 1881 елның
6) 6 октябрендә 82
7) яшендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 89(104)x31x10.

2. Мулла Вәлиулла мулла Хәбибулла улына һәм Бибимәфтуха Сәйфеддин кызына куелган кабер ташы, 1887 һәм 1893 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-кәбиир

[70] Бу эпиграфик истәлек зират эчендә түгел, ә бераз читтәрәк, аерым, агачлар янында тора.

2) руми 1887 сәнә 22 мартда
3) һиҗри 1304 сәнә рәҗәбдә
4) Иске Мәнгәрнең мулла Вәлийулла
5) мулла Хәбибулла углы 90 йә-
6) -шдә даре бәкайә рихләт
7) кылды тайййибәллаahү сәраah».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) 1893 сәнә гыйнвар 9 нда һиҗри
3) 1311 сәнә рәҗәбдә Иске Мәнгәр-
4) -нең Бибимәфтуха Сәйфеддин
5) мулла Хәмид углының кызы мулла
6) Вәлийулла мулла Хәбибулла углы
7) зәүҗәсе 82 йәшдә
8) даре бәкайә рихләт кылды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Бөек Аллаһта.
2) Милади 1887 елның 22 мартында,
3) һиҗри 1304 елның рәҗәбендә
4) Иске Мәңгәрдән мулла Вәлиулла
5) мулла Хәбибулла улы 90 я-
6) -шьтә мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) 1893 елның 9 гыйнварында, һиҗри
3) 1311 елның рәҗәбендә Иске Мәңгәр-
4) -дән Бибимәфтуха Сәйфеддин
5) мулла Хәмид улының кызы – мулла
6) Вәлиулла мулла Хәбибулла улының
7) хатыны – 82 яшьтә
8) мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 112х37х18.

Мулла Вәлиулланың фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Вәлиулла бине Хәбибулла бине Нигъмәтулла бине Әмир бине Ярмөхәммәд бине Ишмөхәммәд бине Уразбакты бине Йосыф бине Юныс бине Янасир бине Җурай бине Чура[71]. Ул 1832 елның 12 февралендә указ (указ номеры – №5533) алган һәм авылда имам-хатыйб вазыйфасын үти башлаган[72].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 2 б. №15.

3. Мулла Җәләләддин мулла Вәлиулла улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгаалә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1892 сәнә
3) фибралда һиҗри 1310 сәнә
4) рәҗәб 20 ндә Иске Мәнгәр-
5) -нең имамел-мөслимин мәү-
6) -ләви Җәләләддин бине мулла
7) Вәлийулла 54 йәшдә даре»[73].

Сул ягы (уеп язылган): «даре бәкайә рихләт кылды тайййибәллаahү сәраah әәмиин»[74].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1892 елның
3) февралендә, һиҗри 1310 елның
4) 20 рәҗәбендә Иске Мәңгәр-
5) -дән мөселманнар имамы, галим
6) Җәләләддин бине мулла
7) Вәлиулла 54 яшьтә [мәңгелек] дөньяга».

Сул ягы: «Мәңгелек [дөньяга] күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 112х36х16.

Әлеге кабер иясенең фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Җәләләддин бине Вәлиулла бине Хәбибулла бине Нигъмәтулла бине Әмир бине Ярмөхәммәд бине Ишмөхәммәд бине Уразбакты бине Йосыф бине Юныс бине Янасир бине Җурай бине Чура[75]. Ул 1863 елның 24 июнендә указ (указ номеры – №5533) алган һәм авылга имам итеп билгеләнгән[76]. Атасы да мулла булган.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 2 б. №16.

[71] Кайбер төзәтмәләр белән: Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: II т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2014. – Б. 87.
[72] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 4000 сак. берәм. – Б. 6–13.
[73] Дәвамы сул ягында.
[74] Башы алгы ягында.
[75] Кайбер төзәтмәләр белән: Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: II т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2014. – Б. 87.
[76] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 4000 сак. берәм. – Б. 6–13.

4. Бибигайшә Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибәтү һәзиһ-
3) -ил-кабри мәрхүмә
4) Бибигайшә
5) Хисамеддин
6) кызы 1910 нчы
7) йыл үктәбр 7 ндә
8) зөлкагдә айында
9) 80 йәшендә»[77].

Сул ягы (уеп язылган): «Күрүб каберүм әҗәлне әйләгел йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Вафат
2) булды Аллаһ
3) рәхмәт әйләсүн
4) йазгучы
5) Әхмәдхәсән»[78].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер
3) иясе мәрхүмә
4) Бибигайшә
5) Хисамеддин
6) кызы 1910
7) елның 7 октябрендә,
8) зөлкагдә аенда
9) 80 яшендә».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Арткы ягы:
1) «вафат
2) булды. Аллаһ
3) рәхим кылсын.
4) Язучы:
5) Әхмәдхәсән».

Таш үлчәмнәре: 84x28x12.

5. Шакиржан Закиржан улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Мәнгәр
2) Шакиржан Закиржан углы
3) 66 йәшендә 1918 нче сәнә
4) гыйнвар 30 нчы көне
5) даре фәнадан даре бәкайә
6) рихләт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Мәңгәрдән
2) Шакиржан Закиржан улы
3) 66 яшендә 1918 ел
4) гыйнварының 30 нчы көнендә
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте».

Таш үлчәмнәре: 88x29x10.

6. Әхмәдулла Фәтхулла улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Әхмәдулла
3) Фәтхулла углы
4) 133[79] сәнәи һиҗрииййә
5) 1913 сәнәи миладииййә
6) 3 нче майда
7) 82 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб дога-
2) -да идеңез йад
3) тәсаддыклә кыйлу-
4) -ңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Әхмәдулла
3) Фәтхулла улы
4) һиҗри 133 елда,
5) милади 1913 елның
6) 3 маенда
7) 82 яшендә [вафат яки җирләнде]».

[77] Дәвамы арткы ягында.
[78] Башы алгы ягында.
[79] Һиҗри датасы язылып бетмәгән, 1331 ел булырга тиеш.

Арткы ягы:
1) Юмартлык кылып, дога-
2) -да искә алыгыз.
3) Сәдака бирү белән
4) рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 100х31х11.

7. Бибизөһрә Мөхәммәдрәхим кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтү һәзәәл-кабри түвүффийә
2) фии сәнәти 1904 нче румиййә илә
3) 8 нче үктәбрдә фии сәнәти 22
4) 13 нче каһәриййә илә 13 нче шәгъба-
5) -нда Фәхреддин җәмәгате Биби-
6) -зөһрә Мөхәммәдрәхим кызы
7) рахимәһүмәәллааһү Тәгаалә».

Арткы ягы (уеп язылган)[80]:
1) «Каалә расүүлүллааһи салләәллааһү галәйһи вә сәлләм хәдиис
2) әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагаһ ләйсә фииһи раахәһ әд-дүнйәә җиифәтүн вә таалибүһәә кәлб әл-мәүтү йәәътии ләә бүддә мин нүзүүл күн фиид-дүнйәә кә-әннәһү гарииб».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) милади белән 1904 елның
3) 8 октябрендә, һиҗри 1322
4) елның 13 шәгъба-
5) -нында Фәхреддин җәмәгате – Биби-
6) -зөһрә Мөхәммәдрәхим кызы – вафат булды.
7) Аллаһ Тәгалә аларның икесен дә рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Хәдис: Аллаһ илчесе (Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен) әйтте:
2) «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаһка] итагать белән үткәр, анда рәхәтлек юк». «Дөнья – үләксә, аны эт кенә тели». «Үлем һичшиксез киләчәк, кабергә төшү булачак». «Дөньяда чит кеше кебек бул».

Таш үлчәмнәре: 85(95)х35х8.

8. Фәхреддин Шәмседдин улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Фәхреддин Шәмседдин
4) углы 1910 сәнә миладиййә
5) 4 нче ийүлдә маһе
6) рәҗәб 10 нда 80 йәшдә
7) вафат Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Фәхреддин Шәмседдин
4) улы милади 1910 елның
5) 4 июлендә, 10
6) рәҗәбендә 80 яшьтә
7) вафат. Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 90(97)х31х10.

9. Мөхәммәдсафа Мөхәммәдкамал улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдсафа Мөхәммәд-
3) -камал углы вафа-
4) -т 33 йәшендә
5) 4 нче дикәбрдә
6) 1919 сәнәи миладиййә
7) гарикы рәхмәт ул-
8) -сун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада идеңез
3) йад тәсаддыклә
4) кыйлуңыз рухымы
5) шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдсафа Мөхәммәд-
3) -камал улы
4) 33 яшендә
5) милади 1919 елның
6) 4 декабрендә вафат.
7) Рәхмәткә күмел-
8) -сен».

[80] Беренче юлы, сүзләре горизонталь рәвештә булса да, ташның уртасында вертикаль рәвештә язылган. Икенче юлы бордюр буйлап уелган.

Арткы ягы:
1) Юмартлык кылып,
2) догада искә алыгыз.
3) Сәдака бирү белән
4) рухымны
5) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 89x31x11.

10. Мөхәммәҗән Сәгъдеддин улына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибү һәз-
3) -әл-кабри мәрхүм
4) Мөхәммәҗән Сәгъд-
5) -еддин углы
6) 1895 нче йылда
7) 23 нче майда
8) 11 нче зөлхиҗҗәдә
9) 33 йәшдә
10) вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрүб каберүм әҗәлне әйләгел йад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ
2) рәхмәт әйлә-
3) -сүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер
3) иясе мәрхүм
4) Мөхәммәҗән Сәгъд-
5) -еддин улы
6) 1895 елның
7) 23 маенда,
8) 11 зөлхиҗҗәсендә
9) 33 яшьтә
10) вафат».

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ
2) рәхим кыл-
3) -сын».

Таш үлчәмнәре: 102x31x11.

11. Шәмсебану Габделхаликъ кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Шәмсебану
3) Габделхаликъ кызы
4) Хуҗаәхмәд җәмә-
5) -гате 82 йәшендә
6) 25 нҗе ийүндә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1333 сәнәи һиҗрииә
2) 1915 сәнәи миладииә
3) ихване
4) мөсликиндә-
5) -н дога рәҗа
6) идәмез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Шәмсебану
3) Габделхаликъ кызы –
4) Хуҗаәхмәд җәмә-
5) -гате – 82 яшендә
6) 25 июньдә [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри 1333 елда,
2) милади 1915 елда [вафат].
3) Мөселман
4) кардәшләрдә-
5) -н дога өмет
6) итәбез».

Таш үлчәмнәре: 76(84)x29x11.

12. Әхмәҗән Баһаеддин улына куелган кабер ташы, 1933 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Мәнгәр авылы
2) Әхмәҗән Баһаэддин углы
3) 1933 нче сәнә синтәбр
4) 19 нчы көне 42 йәшендә
5) даре фәнадан даре бәкайә рихләт
6) әйләде рахмәтүллаәһи рахмәтән вәәсигаһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Хәләле Өммегөлсем Шакир
2) кызы хәраҗәте илә
3) бина кыйлынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Мәңгәр авылыннан
2) Әхмәҗән Баһаеддин улы
3) 1933 ел сентябренең
4) 19 нчы көнендә 42 яшендә
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аңа Аллаһның киң рәхмәте булсын».

Арткы ягы:
1) «Хәләле Өммегөлсем Шакир
2) кызы акчасына
3) куелды».

Таш үлчәмнәре: 65(79)x32x10.

13. Бибигарифә Габделвәли кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә
4) Бибигарифә Габделвәли кызы
5) Мөхәммәҗән Галиәсгар
6) углының зәүҗәсе
7) сәнәи миладиййә илән
8) 1914 нчедә 26
9) нчы мартда».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрүб каберүм әҗәлне әйләгел йад тәсаддыклә кыйлынгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәңа икән йарын сәңадур галәмәтдән морадым бер догадур».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «32 йәшендә
2) чәһаршәнбә көн
3) вафат Аллаһ рә-
4) -хмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Бу кабер иясе мәрхүмә
4) Бибигарифә Габделвәли кызы –
5) Мөхәммәҗән Галиәсгар
6) улының хатыны –
7) милади белән
8) 1914 [елның] 26
9) мартында [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал. Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр. Галәмәттән морадым бер догадыр».

Арткы ягы:
1) «32 яшендә
2) чәршәмбе көн
3) вафат Аллаһ рә-
4) -хим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 116x31x11.

14. Фәйзрахман Габделгалим улы Габделмәннафовка куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Фәйзрахман Габделгалим
4) углы Габделмәннафыф
5) вафат 1913 сәнә миладиййә
6) март 20 ндә 40 йәшдә
7) рахимәллааһү рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Фәйзрахман Габделгалим
4) улы Габделмәннафов
5) милади 1913 елның
6) 20 мартында 40 яшьтә вафат.
7) Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 107x30x12.

15. Сиражеддин Шәмседдин улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании
2) румиййә илә 1911 нче
3) йыл 22 нче агустда
4) Сиражеддин Шәмс-
5) -еддин углы 54
6) йәшендә mah шәриф-
7) -нең 11 ндә даре фәнада-
8) -н даре бәкайә рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Ләһү мәләкүн йәнәәдии күллә йәүүм»[81].

Сул ягы (уеп язылган): «Лидүү лил-мәүти вә-бнүү лил-харарб»[82].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Милади белән 1911
3) елның 22 августында
4) Сиражеддин Шәмс-
5) -еддин улы 54
6) яшендә 11
7) -рамазанында фани дөньяда-
8) -н мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Көн саен фәрештә аңа кешегә әйтә».

Сул ягы: «Туыгыз – барыбер үләчәксез, биналар төзегез – барыбер җимереләчәк».

Таш үлчәмнәре: 93x30x12.

16. Бибизөләйха Гыйззәтулла кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибизөләйха Гыйззәтулла кызы
4) Шәмседдин Сәйфулла
5) углыйның зәүҗәсе 1908
6) нче сәнәи миладиййә 26 нчы
7) үктәбр 1326 hиҗриййә
8) шәүвәл 14 ндә 75 йәшендә
9) мәдфүнә нәүвәраллаһү кабраһәә әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад тәсаддыклә кыйлынгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл ән-нәдәәмәтү лә түфиидү бәгъдә-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибизөләйха Гыйззәтулла кызы –
4) Шәмседдин Сәйфулла
5) улының хатыны – милади
6) 1908 елның 26
7) октябрендә, hиҗри 1326 [елның]
8) 14 шәүвәлендә 75 яшендә
9) җирләнде. Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал. Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит. Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Таш үлчәмнәре: 110x31x13.

17. Бибисабира Шәмседдин кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) руми 1903 сәнә синтәбр
3) 21 дә hиҗри 1321 сәнә
4) рәҗәб 14 дә Иске
5) Мәнгәрнең Бибисабира
6) Шәмседдин кызы»[83].

Уң ягы (уеп язылган): «Тайиибәллаһү сәраһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә».

Сул ягы (уеп язылган): «Олуг Әтнәнең Хәбибулла Гайнулла углы»[84].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «зәүҗәсе 33 йәшдә
2) даре бәкайә рихләт кылды
3) галәмәтдән морадым бер догадур

[81] Дәвамы сул ягында.
[82] Башы уң ягында.
[83] Дәвамы сул һәм арткы якларында.
[84] Башы алгы, дәвамы арткы ягында.

4) бу көн бәндә икән йар-
5) -ин сәңадур»[85].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Милади 1903 елның 21
3) сентябрендә, һиҗри 1321 елның
4) 14 рәҗәбендә Иске
5) Мәңгәрдән Бибисабира
6) Шәмседдин кызы».

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Сул ягы: «Олы Әтнәдән Хәбибулла Гайнулла улының».

Арткы ягы:
1) «хатыны 33 яшьтә
2) мәңгелек дөньяга күчте.
3) Галәмәттән морадым бер догадыр,
4) бу көн миндә икән, иртә-
5) -гә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 103х32х14.

18. Шәмседдин Сәйфулла улына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1900 сәнә
3) април 20 ндә һиҗри 1317 сәнә
4) мөхәррәм 4 ндә Иске Мәнгәр-
5) -нең Шәмседдин Сәйфулла
6) углы пәнҗешәнбә көн»[86].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Иске Мәнгәрнең
2) Шәмседдин Сәйфулла
3) углының мәркадедүр»[87].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәрбер җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1900 елның
3) 20 апрелендә, һиҗри 1317 елның
4) 4 мөхәррәмендә Иске Мәңгәр-
5) -дән Шәмседдин Сәйфулла
6) улы пәнҗешәмбе көн [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Бу кабер Иске Мәңгәрдән
2) Шәмседдин Сәйфулла
3) улының кабередер».

Таш үлчәмнәре: 80х37х13.

19. Габделвәли Халид улына һәм Бибигафифә Габденнасыйр кызына куелган кабер ташы, 1889 һәм 1901 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаләә
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Габделвәли Халид
4) углы 1889 нчы
5) йылда синтәбр 11 ндә
6) 60 йәшдә дарел-бәкайә
7) рихләт кыйлды Аллаһ рәхмәт
8) кыйлгай иде амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибигафифә Габденнасыйр кызы
4) Габделвәли Халид углының
5) әһлийәсе 1901 сәнәи миладиййә
6) май 27 сендә 60
7) йәшдә мәдфүнә нәүвәр-
8) -аллаһү кабрһәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделвәли Халид
4) улы 1889
5) елның 11 сентябрендә
6) 60 яшьтә мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ рәхим
8) кылса иде, амин».

Арткы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибигафифә Габденнасыйр кызы –
4) Габделвәли Халид улының
5) хатыны – милади 1901 елның
6) 27 маенда 60
7) яшьтә җирләнде. Аллаһ аның
8) каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 103х32х14.

[85] Башы алгы һәм сул якларында.
[86] Дәвамы арткы ягында.
[87] Башы алгы ягында.

20. Бибигайнеҗамал Сәйфелмөлек кызына куелган кабер ташы, 1882 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1882
3) сәнә синтәбр 15 ндә һиҗри 1299 сәнә
4) җөмадиәл-әүвәл 25 ндә Мамыш авылы
5) Галиәкбәр Иманколуфның зәүҗәсе Биби-
6) -гайнелҗамал Сәйфелмөлек кызы 62
7) йәшдә пәнҗешәнбә көн дарел-бәкайә»[88].

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Ә-тәдрии әййү йәүмин зәәкә фәккир
2) вә әйкыйнь әннәһү йәүмүл-фираакый
3) фираакун ләйсә йүшбиһүһү фираак
4) кад инкатагар-раҗәәү ганит-тәләәкъ».

Сул ягы (калкытып язылган): «Рихләт кыйлды рахимәллаһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ»[89].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабру Гайнелҗамал бинте Сәйф-
2) -елмөлек хәлиләи Галиәкбәр әл-Ма-
3) -мыши әл-Иманколый гафийә ганһәә-
4) -л-Мәликүл-Гаалии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәрбер җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1882
3) елның 15 сентябрендә, һиҗри 1299 елның
4) 25 җөмадиәл-әүвәлендә Мамыш авылыннан
5) Галиәкбәр Иманколовның хатыны – Биби-
6) -гайнеҗамал Сәйфелмөлек кызы – 62
7) яшьтә пәнҗешәмбе көн мәңгелек дөньяга».

Уң ягы:
1) «Беләсеңме ул кайсы көн, фикерлә
2) һәм ышан: ул – аерылу көне,
3) охшамаган ул аерылуга,
4) очрашу өметен өзде».

Сул ягы: «күчте. Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Бу – Гайнеҗамал бинте Сәйф-
2) -елмөлек – Галиәкбәр Мамыши
3) Иманколый хатыны – кабере. Патша, Олуг
4) зат аны кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 110x35x18.

21. Габделхәким Муса улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Габделхәким
3) Муса углы 1907
4) йыл априлдә 90 йә-
5) -шендә вафат
6) рахимәһүллаһү Тәгааләә
7) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Күллү мән галәйһәә фәән».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хәкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Габделхәким
3) Муса улы 1907
4) ел апрелендә 90 я-
5) -шендә вафат.
6) Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын,
7) амин».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани».

Таш үлчәмнәре: 73(84)x30x9.

22. Маһитаб Габдессабир кызына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) Маһитаб Йаңа
3) Кишет Габд-
4) -ессабир кызы
5) Иске Кишет
6) Мөхәммәҗән Нәбийулла
7) углыйның зәүҗәсе».

[88] Дәвамы сул ягында.
[89] Башы алгы ягында.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих миладиййә
2) илә 1916 нчы
3) йыл 18 нче мартда
4) һиҗриййә илә
5) 1334 нче йыл
6) 53 йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Маһитаб Яңа
3) Кишеттән Габд-
4) -ессабир кызы –
5) Иске Кишеттән
6) Мөхәммәҗҗан Нәбиулла
7) улының хатыны».

Арткы ягы:
1) «Милади
2) белән 1916
3) елның 18 мартында,
4) һиҗри белән
5) 1334 елда
6) 53 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 71(81)x31x9.

Иске Өҗем авылы зираты

1. Сабиржан Галимҗан улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбрah
2) Сабиржан Галимҗан
3) углы 1926 нчы
4) йылда май 10 нчы көне
5) 30 йәшендә җан
6) тәслим әйләде
7) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Сабиржан Галимҗан
3) улы 1926
4) ел маеның 10 нчы көнендә
5) 30 яшендә җан
6) тәслим кылды.
7) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 92x32x12.

2. Фәхрежамал Габделгаффар кызына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Өҗемнең
2) Фәхрежамал бинте Габделгаффар
3) Хафиз җәмәгате руми
4) 1921 нче йыл 2 нче
5) фивралда 50 йәшендә
6) вафат нәүвәраллаahү кабраһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Өҗемнән
2) Фәхрежамал бинте Габделгаффар –
3) Хафиз җәмәгате – милади
4) 1921 елның 2
5) февралендә 50 яшендә
6) вафат. Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 64x31x8.

3. Бибилатыйфа Һибатулла кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу каберә назилә Бибилатыйфа
3) Һибатулла кызы
4) Сәмигулла зәүҗәсе
5) һиҗриййә илә 1325 нче
6) мөхәррәм 3 ндә фиврал 3 ндә
7) миладиййә илә 1907 нче».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәәсү нийәәмүн изәә мәтүү интәбәһүү».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаahү мәркадәһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә вә мәәъәһәә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәллаahү
2) йүхиббү хифзал-кадиим
3) вафат Бибилатыйфа
4) 70 йәшендә
5) йәә әхый гафил улма
6) сакыйн беләсез
7) бу кабер киләчәк
8) вакытыңыз йакын».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.

2) Бу кабергә Бибилатыйфа
3) Һибатулла кызы –
4) Сәмигулла хатыны –
5) һиҗри белән 1325 [елның]
6) 3 мөхәррәмендә, милади 1907
7) [елның] 3 февралендә иңде».

Уң ягы: «Кешеләр йоклыйлар, үлгәч уяналар».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын һәм урынын җәннәт итсен».

Арткы ягы:
1) «Чынлыкта, Аллаһ
2) борынгылыкны саклаганны ярата.
3) Бибилатыйфа
4) 70 яшендә вафат.
5) Әй, кардәшем, гафил булма,
6) сак бул. Беләсез:
7) бу кабергә киләчәк
8) вакытыгыз якын».

Таш үлчәмнәре: 110(128)x32x16.

4. Сәмигулла Вәлиулла улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу каберә назил Сәмигулла
3) Вәлийулла углы
4) һиҗрииә 1325 нче йылда
5) мөхәррәм 13 ндә фиврал 13
6) миладииә илә 1907 нче йылда
7) 73 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәәсү нийәәмүн изәә мәтүү интәбәһүү».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәллааһү йүхиббү хифзал-кадиим иске әсәрне Аллаһ сөйә»[90].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Сәмигулла
2) Вәлийулла углы
3) галәмәтдән морад-
4) -ым бер догадыр бу кө
5) бәнд икән йарин
6) сәнгадыр
7) хосусан безем исла-
8) -мийәтемезне күрсәтә тор-
9) -ган иске әсәрләрне»[91].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабергә Сәмигулла
3) Вәлиулла улы
4) һиҗри 1325 елның
5) 13 мөхәррәмендә, милади белән
6) 1907 елның 13 февралендә
7) 73 яшендә иңде».

Уң ягы: «Кешеләр йоклыйлар, үлгәч уяналар».

Сул ягы: «Чынлыкта, Аллаһ борынгылыкны саклаганны ярата. Иске әсәрне Аллаһ сөя».

Арткы ягы:
1) «Сәмигулла
2) Вәлиулла улы.
3) Галәмәттән морад-
4) -ым бер догадыр, бу кө[н]
5) минд[ә] икән, иртәгә
6) сиңадыр.
7) Аеруча, безнең исла-
8) -мыбызны күрсәтә тор-
9) -ган иске әсәрләрне [Аллаһ сөя]».

Таш үлчәмнәре: 111x36x16.

5. Бибигазизә Бәдреддин кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһи Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) Иске Өҗем авылыйның Сафийулла
4) Хәсбийулла углыйның җәмәгате
5) Бибигазизә Бәдреддин кызы
6) 1904 нче сәнә април 11 нче көне
7) 48 йәшендә җан тәслим
8) әйләде рахмәтүллаәһи рахмәтән вәәсигаһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәндә икән йарин сәнгадыр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) вәгазь натыйк кирәксә
3) сәнга Коръән йитәр
4) вәгазь самит кирәксә
5) йәкфии ки табут кәфен
6) углы Заһидулла бина
7) кылдырды».

[90] Дәвамы арткы ягының ахыргы өч юлында.
[91] Ахыргы өч юллы җөмләнең башы сул ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә исеме белән.
2) Һәр җан иясе үлемне татыячак.
3) Иске Өҗем авылыннан Сафиулла
4) Хәсбиулла улының җәмәгате –
5) Бибигазизә Бәдреддин кызы –
6) 1904 ел апреленең 11 нче көнендә
7) 48 яшендә җан тәслим
8) кылды. Аңа Аллаһның киң рәхмәте булсын».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Вәгазь сөйләүче кирәк булса,
3) сиңа Коръән җитәр.
4) Телсез вәгазь кирәк булса,
5) табут, кәфен җитәр.
6) Улы Заһидулла
7) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 106x31x13

6. Маһикамал Габдерәхим кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Иске Өҗем авылыйның
4) Гобәйдулла Нигъмәтулла у-
5) -глының җәмәгате Маһикамал
6) Габдеррәхим кызы 1910 нчы сәнә
7) фиврал 6 нчы көне 90 йәшендә
8) җан тәслим әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кә хөкмелла будыр ошбу фәнада
2) кә кимсә калмайа бакый ошбу фәнада
3) әгәр табсаң хәйәте Хозыр вә Илйас
4) китәрсен бу җиһандин әййүһән-нәс
5) әгәр табсаң хәйәте хәзрәти Нух
6) кыйлур бер көн үлем җаныңны мәхруҗ
7) углы Сибгатулла йазды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) Иске Өҗем авылыннан
4) Гобәйдулла Нигъмәтулла у-
5) -лының җәмәгате – Маһикамал
6) Габдерәхим кызы – 1910 ел
7) февраленең 6 нчы көнендә 90 яшендә
8) җан тәслим кылды».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме будыр бу фани дөньяда,
2) Кеше калмас мәңге бу фани дөньяда.
3) Әгәр тапсаң [да] Хозыр һәм Ильяс гомерен,
4) Китәрсең бу җиһаннан, әй, кешеләр!
5) Әгәр тапсаң хәзрәти Нух гомерен,
6) Бер көн үлем җаныңны чыгарыр.
7) Улы Сибгатулла язды».

Таш үлчәмнәре: 99(109)x31x12.

7. Фәхрежамал Монасыйб кызына һәм Габделҗаббар Габдессаттар улына куелган кабер ташы, 1910 һәм 1915 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Иске Өҗем авылы
3) Габделҗаббар Габдессаттар
4) углы 90 йәшендә
5) 1915 нче йылда ийүл
6) 9 нда җан тәслим әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Фәхрежамал
2) Монасыйб кызы Габделҗаббар
3) бине Габдессаттар
4) җәмәгате 1910 нчы сәнә
5) март 3 ндә 70
6) йәшендә вафат итде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Иске Өҗем авылыннан
3) Габделҗаббар Габдессаттар
4) улы 90 яшендә
5) 1915 елның 9
6) июлендә җан тәслим кылды».

Арткы ягы:
1) «Фәхрежамал
2) Монасыйб кызы – Габделҗаббар
3) бине Габдессаттар
4) җәмәгате – 1910 елның
5) 3 мартында 70
6) яшендә вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 91x30x10.

8. Фәтхулла Нигъмәтулла улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назил Иске
3) Өҗем авылыйның
4) Фәтхулла Нигъмәт-
5) -улла углы 64 йәшендә
6) һиҗриййә илән 1322
7) нче йылда 12 нче рабигыль-а-
8) -хирдә шинбә көн
9) тәслиме рух әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр бәне күр дә килүр йарагын сәндә күр».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һичдә йук карары».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Румиййә илә 1904 нче
2) йылда 12 нче ийүндә
3) ахшам бәгъдендә
4) дарел-бәкайә һиҗрәт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче Иске
3) Өҗем авылыннан
4) Фәтхулла Нигъмәт-
5) -улла улы 64 яшендә
6) һиҗри белән 1322
7) елның 12 нче рабигыль-а-
8) -хирендә шимбә көн
9) рух [җан] тәслим кылды».

Уң ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр, мине күр дә килер өчен кирәк-ярагын син дә күр».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, һич тә мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Милади белән 1904
2) елның 12 июнендә
3) ахшамнан соң [кич]
4) мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 116x36x14.

9. Бибифатыйма Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих румиййә илә
2) 1898 сәнә май 27 ндә
3) Иске Өҗемнең хаҗҗ-
4) -ел-хәрәмәйен Габденнасыйр хәләле
5) Бибифатыйма Гобәйдулла кызы
6) 80 йәшендә чәһаршәнбә көн
7) даре бәкайә интикаль»[92].

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Әйләде Аллаһ Тәгалә гарикы рәхмәт кыйлсун амин»[93].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади белән
2) 1898 елның 27 маенда
3) Иске Өҗемнән хаҗи
4) Габденнасыйр хәләле –
5) Бибифатыйма Гобәйдулла кызы –
6) 80 яшендә чәршәмбе көн
7) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз. Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Күчте. Аллаһ Тәгалә рәхмәткә күмсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 99(117)x34x17.

10. Мөхәммәдсадыйк Галим улына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт руми
3) 1900 сәнә май 11 ндә Иске
4) Өҗемнең Мөхәммәдсадыйк
5) Галим углы 54
6) йәшендә пәнҗешәнбә көн
7) даре бәкайә рихләт кыйлды».

[92] Дәвамы сул ягында.
[93] Башы алгы ягында.

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ Тәгалә рәхмәт идүб җайын җәннәт кыйлгай иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәрбер
2) җан иясе үлемне татыячак. Милади
3) 1900 елның 11 маенда Иске
4) Өҗемнән Мөхәммәдсадыйк
5) Галим улы 54
6) яшендә пәнҗешәмбе көн
7) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз. Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә, рәхим кылып, урынын җәннәт итсә иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 130х35х15.

11. Бибимәймүнә Садыйк кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Иске Өҗем авылыйның Нигъмәт-
3) -җан Әйүб углының хәләле
4) Мәймүнә Садыйк кызы
5) 25 йәшендә даре фәнадан
6) даре бәкайә рихләт әйләде
7) Хода гарикы рәхмәт әйләйә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бибимәймүнә
2) тарих руми 1902 нче сәнә
3) дикәбр 8 нче көне мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәрбер җан иясе үлемне татыячак.
2) Иске Өҗем авылыннан Нигъмәт-
3) -җан Әюб улының хәләле –
4) Мәймүнә Садыйк кызы –
5) 25 яшендә фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте.
7) Хода рәхмәткә күмсен».

Арткы ягы:
1) «Бибимәймүнә.
2) Милади 1902 ел
3) декабренең 8 нче көнендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 93х30х13.

12. Камилә Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Иске Өҗем авылы
3) Мөхәммәдсадыйк бине Галим
4) җәмәгате Камилә бинте
5) Фәтхулла 1917 нче сәнә
6) март 14 ндә 72 йәшендә
7) дөнйадан үтде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Иске Өҗем авылыннан
3) Мөхәммәдсадыйк бине Галим
4) җәмәгате – Камилә бинте
5) Фәтхулла – 1917 елның
6) 14 мартында 72 яшендә
7) дөньядан үтте».

Таш үлчәмнәре: 104(118)х34х12.

13. Фәрвизә Әхмәд кызына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Өҗемнең
2) Фәрвизә Әхмәд кызы
3) Габделкадыйр җәмәгате
4) 1924 нче сәнә 24 ийүлдә
5) 65 йәшендә даре фәнадан
6) даре бәкайә рихләт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Өҗемнән
2) Фәрвизә Әхмәд кызы –
3) Габделкадыйр җәмәгате –
4) 1924 елның 24 июлендә
5) 65 яшендә фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 80(90)х28х8.

14. Гайшә Сәйфеддин кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих миладиййә илә
2) 1910 нчы март 23 нче
3) көне Гайшә Сәйф-
4) -еддин кызы 60 йәшендә
5) даре фәнадан даре бәкайә
6) күчде Аллаһ рәхмәт әйләйә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Гайшә
2) Гыйльфан җәмәгате
3) углы Дәүләтгәрәй
4) бина кылдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади белән
2) 1910 [ел] мартының 23 нче
3) көнендә Гайшә Сәйф-
4) -еддин кызы 60 яшендә
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһ рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Гайшә
2) Гыйльфан җәмәгате.
3) Улы Дәүләтгәрәй
4) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 74(87)x31x10.

15. Гыйльфан Бикчәнтәй улына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих миладиййә илән
2) 1893 нче сәнә дикәбр 15 нче
3) көне Гыйльфан Бикчәнтәй
4) углы 60 йәшендә җан
5) тәслим әйләде Аллаһ рәхмәт
6) әйләйә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ-
2) -ил-гаффәәр
3) Иске Өҗем авылыйның
4) Гыйльфан бине Бикчәнтәй».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади белән
2) 1893 ел декабренең 15 нче
3) көнендә Гыйльфан Бикчәнтәй
4) улы 60 яшендә җан
5) тәслим кылды. Аллаһ рәхим
6) кылсын».

Арткы ягы:
1) «Хөкем Кичерүче
2) Аллаһта.
3) Иске Өҗем авылыннан
4) Гыйльфан бине Бикчәнтәй».

Таш үлчәмнәре: 74(85)x30x10.

16. Әюб Исмәгыйль улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әйүб
2) бине Исмәгыйль
3) 1926 нчы сәнә април
4) 15 ндә 90 йәшендә
5) вафат иннәә лилләәһи
6) вә иннәә иләйһи рааҗигуун
7) ләһүр-рахмәтү вәл-гуфраан».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әйүб
2) Иске Өҗем авылында
3) дәүләт ийәсе
4) картымыз иде
5) углы Нигъмәтҗан
6) бина кыйлдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Әюб
2) бине Исмәгыйль
3) 1926 елның 15
4) апрелендә 90 яшендә
5) вафат. Чынлыкта, без Аллаһныкы
6) һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
7) Анда [Аллаһта] рәхмәт һәм кичерү».

Арткы ягы:
1) «Әюб
2) Иске Өҗем авылында
3) дәүләт иясе [булган]
4) картыбыз иде.
5) Улы Нигъмәтҗан
6) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 96x29x9.

17. Әсма Вәлид кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ

2) Әсма Вәлид кызы
3) 1902 нчы сәнә март 11 нче көне
4) 70 йәшендә җан тәслим
5) әйләде Әйүб хәләле».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Әсма Вәлид кызы
3) 1902 ел мартының 11 нче көнендә
4) 70 яшендә җан тәслим
5) кылды. Әюб хәләле».

Таш үлчәмнәре: 77x31x14.

18. Исмәгыйль Исхак Сиражеддин улының улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Дийәләр кани атамыз дәхи сүвеклү анамыз атасыз атасыз без...
2) бу кабер сахибе
3) Исмәгыйль
4) атасы Төрекләр авылыйның Исхак
5) Сиражеддин углы 1907 нче
6) йылда ийүннең 3 нче көнендә
7) Иске Өҗем авылында тугды
8) һәм вафат итде шәфәгатьче».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Әйтәләр: «Кайда атабыз, шулай ук сөекле анабыз, атасыз-атасыз без...».
2) Бу кабер иясе
3) Исмәгыйль
4) (атасы Төрекләр авылыннан Исхак
5) Сиражеддин улы) 1907
6) ел июненең 3 нче көнендә
7) Иске Өҗем авылында туды
8) һәм вафат булды. Шәфәгатьче [булсын]».

Таш үлчәмнәре: 92x31x13.

19. Зөләйха Сәйфулла кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Өҗемнең
2) Габделмәҗид хәләле
3) Зөләйха Сәйфулла кызы
4) 1914 нче сәнә март 2 нче
5) көне 78 йәшендә җан
6) тәслим әйләде Аллаһ
7) рәхмәт әйләгәй иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Өҗемнән
2) Габделмәҗид хәләле –
3) Зөләйха Сәйфулла кызы –
4) 1914 ел мартының 2 нче
5) көнендә 78 яшендә җан
6) тәслим кылды. Аллаһ
7) рәхим кылса иде».

Таш үлчәмнәре: 86(93)x29x10.

20. Хаҗиәхмәд Галиәкбәр улына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Буны йазмакдан морадым догадыр бу көн бәнга йарин сәнгадыр
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) Иске Өҗем авылы Хаҗиәхмәд Гали-
4) -әкбәр углы 48 йәшендә даре фәна-
5) -дан даре бәкайә рихләт әйләде
6) Хода гарикы рәхмәт әйләгәй иде
7) 1900 нче йылда гыйнвар 27 сенд
8) урынын җәннәт әйләсүн амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бине Галиәкбәр бине Бикчәнтәй әл-Өҗеми[94]
2) Хаҗиәхмәд[95]
3) бу дөнйаның гыйззе вә җаһы гыйшнуш пөр хыйал
4) күрмәдем бер гыйззәтен кем булмыйа ахыр зәвал
5) алың гыйбрәт бу дөнйаның фәсадындан
6) дәхи ата ананың вафатындан
7) углы Габделкәшшаф
8) бина кыйлдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Моны язудан морадым догадыр, бу көн миңа, иртәгә сиңадыр.
2) Һәр җан иясе үлемне татыячак.
3) Иске Өҗем авылыннан Хаҗиәхмәд Гали-
4) -әкбәр улы 48 яшендә
5) 1900 елның 27 гыйнварында
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте.
7) Хода рәхмәткә күмсә иде,
8) урынын җәннәт итсен, амин».

[94] Башы икенче юлда.
[95] Дәвамы беренче юлда.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Хаҗиәхмәд
2) бине Галиәкбәр бине Бикчәнтәй Өҗеми.
3) Бу дөньяның кадере һәм дәрәҗәсе – типтерү, хыял белән тулы.
4) Күрмәдем бер кадерен, ахырдан юкка чыгу булыр.
5) Ал гыйбрәт бу дөньяның бозыклыгыннан,
6) шулай ук ата-ананың вафат булуыннан.
7) Улы Габделкәшшаф
8) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 98(120)х31х13.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Хаҗиәхмәд бине Галиәкбәр бине Бикчәнтәй бине Бикбау бине Габдулла бине Аитмәмәт бине Уразбакты бине Шүдәк абыз бине Мостай бине Кодыш бине Багышкы бине Мәмәт[96].

21. Фәрхениса Сиддыйк Шәйхеморад улының кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Атасы Котаймас авылыйның Сиддыйк Шәйхеморад углы
2) бу кабер сахибе Фәрхенниса
3) 1907 нче йылда аугысның
4) 24 нче көнендә мәдфүн
5) каберен раудатүн мин рийәәд-
6) -ыйль-җинәән әйләгәй иде
7) әәмиин би-хүрмәти таа һәә вә йәә сиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Вәгазь натыйк кирәксә сәнга Коръән йитәр вәгазь самит кирәксә йәкфии ки табут кәфен».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) Иске Өҗем авылыйның
3) Хаҗиәхмәд Галиәкбәр углыйның
4) хәләле Фәрхенниса Сиддыйк
5) кызы 52 йәшендә даре
6) фәнадан даре бәкайә рихләт
7) итде рахмәтүллаahи рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе Фәрхениса
2) (атасы Котаймас авылыннан Сиддыйк Шәйхеморад улы)
3) 1907 ел августының
4) 24 нче көнендә җирләнде.
5) [Аллаһ] каберен җәннәт бакчаларыннан
6) бер бакча итсә иде.
7) амин, «Та һә» һәм «Йә син» [сүрәләре] хөрмәтенә».

Уң ягы: «Вәгазь сөйләүче кирәк булса, сиңа Коръән җитәр. Телсез вәгазь кирәк булса, табут, кәфен җитәр».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән
2) Иске Өҗем авылыннан
3) Хаҗиәхмәд Галиәкбәр улының
4) хәләле – Фәрхениса Сиддыйк
5) кызы – 52 яшендә фани
6) дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аңа Аллаһның киң рәхмәте булсын».

Таш үлчәмнәре: 101х31х13.

22. Габделвәли Бикчәнтәй улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи руми
2) 1899 сәнә март 15 дә
3) һиҗри 1316 сәнә Иске
4) Өҗемдә Габделвәли Бикчәнтәй
5) углы 82 йәшдә даре
6) бәкайә рихләт кылды».

Сул ягы (уеп язылган): «Тайййибәллаahү сәраahү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади
2) 1899 елның 15 мартында,
3) һиҗри 1316 елда Иске
4) Өҗемдә Габделвәли Бикчәнтәй
5) улы 82 яшьтә мәңгелек
6) дөньяга күчте».

Сул ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 95х33х17.

23. Бикмөхәммәд Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) 1905 нче сәнә дикәбр 7 нче

[96] Гали Рәхим: тарихи-документаль, әдәби һәм биографик җыентык / Төз. Р. Мәрданов, И. Һадиев. – Казан: Җыен, 2008. – Б. 218.

3) көне даре бәкайә рихләт әйләде
4) Бикмөхәммәд Хәбибулла углы
5) Хода гарикы рәхмәт әйләгәй иде
6) 72 йәшендә аз сүзле
7) гакыл сахибе адәм иде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Углы
2) Габдеррахман бина кылды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1905 ел декабренең 7 нче
3) көнендә Бикмөхәммәд Хәбибулла улы
4) 72 йәшендә
5) мәңгелек дөньяга күчте.
6) Хода рәхмәткә күмсә иде.
7) Акыл иясе, аз сүзле адәм иде».

Арткы ягы:
1) «Улы
2) Габдрахман куйды».

Таш үлчәмнәре: 91(100)x32x11.

24. Хәдичә Шаһимәрдан кызына һәм Шаһимәрдан Бикмөхәммәд улына куелган кабер ташы, 1915 һәм 1933 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) 1915 нче сәнә април 29 нда
3) Хәдичә Шаһимәрдан
4) кызы 15 йәшендә
5) җан тәслим әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Шаһимәрдан
2) Бикмөхәммәд углы 1933 нче
3) йылда үктәбр 7 ндә
4) 76 йәшендә
5) җан тәслим әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) 1915 елның 29 апрелендә
3) Хәдичә Шаһимәрдан
4) кызы 15 яшендә
5) җан тәслим кылды».

Арткы ягы:
1) «Шаһимәрдан
2) Бикмөхәммәд улы 1933
3) елның 7 октябрендә
4) 76 яшендә
5) җан тәслим кылды».

Таш үлчәмнәре: 71(77)x31x10.

25. Йосыф Сөләйман улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаалә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Йосыф Сөләйман углы
3) 1908 нче йылда фивал 9 нчы көне
4) 80 йәшендә даре фәнадан даре
5) бәкайә рихләт әйләде Хода
6) рәхмәт әйләгәй иде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Йосыф Сөләйман бине
2) нәдер мәгърур улуб йөрмәк
3) йатур урының ләхед булса
4) нәдер җаваб сөаленә
5) Мөнкир Нәкир сөаль кыйлса».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
2) Йосыф Сөләйман улы
3) 1908 ел фев[р]аленең 9 нчы көнендә
4) 80 яшендә фани дөньядан мәңгелек
5) дөньяга күчте. Хода
6) рәхим кылса иде».

Арткы ягы:
1) «Йосыф бине Сөләйман.
2) Нәрсәгә кирәк горур булып йөрү,
3) Ятар урының ләхет булса,
4) Нинди булыр җавап соравына,
5) Мөнкир, Нәкир сорау бирсә».

Таш үлчәмнәре: 71x29x8.

26. Бибилатыйфа Габделвәли хатыны-на куелган кабер ташы, 1884 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Иске Өҗем авылыйның
3) Габделвәли Бикчәнтәй
4) углыйның җәмәгате
5) Бибилатыйфа 1884 нче йылда
6) даре фәнадан даре
7) бәкайә рихләт әйләде
8) 60 йәшдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Иске Өҗем авылыннан
3) Габделвәли Бикчәнтәй
4) улыйның җәмәгате
5) Бибилатыйфа 1884 елда

6) 60 яшьтә
7) фани дөньядан мәңгелек
8) дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 96(106)х31х12.

27. Галиәкбәр Бикчәнтәй Бикбау улының улына куелган кабер ташы, 1882 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Галиәкбәр
2) атасы Иске Өҗем авылыйның
3) Бикчәнтәй Бикбау углы
4) 1882 нче сәнә април 3 нче көне
5) 72 йәшендә даре фәнадан даре
6) бәкайә рихләт итде Хода
7) рәхмәт әйләгәй иде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Габделкәшшаф
2) бине Хаҗиәхмәд бине
3) Бикчәнтәй бине Бикбау
4) бина кыйлдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Галиәкбәр
2) (атасы Иске Өҗем авылыннан
3) Бикчәнтәй Бикбау улы)
4) 1882 ел апреленең 3 нче көнендә
5) 72 яшендә фани дөньядан мәңгелек
6) дөньяга күчте. Хода
7) рәхим кылса иде».

Арткы ягы:
1) «Габделкәшшаф
2) бине Хаҗиәхмәд бине
3) Бикчәнтәй бине Бикбау
4) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 90(107)х30х13.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Галиәкбәр бине Бикчәнтәй бине Бикбау бине Габдулла бине Аитмәмәт бине Уразбакты бине Шүдәк абыз бине Мостай бине Кодыш бине Багышкы бине Мәмәт[97].

28. Хәбибулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Өҗем авылыйның
2) Хәбибулла Гобәйдулла
3) углы 60 йәшендә
4) даре фәнадан даре бәкага
5) рихләт итде Аллаһ
6) рәхмәт әйләсүн».

Арткы ягы (уеп язылган): «Йаздыргучы Һидәйәтулла».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Өҗем авылыннан
2) Хәбибулла Гобәйдулла
3) улы 60 яшендә
4) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
5) күчте. Аллаһ
6) рәхим кылсын».

Арткы ягы: «Яздыручы: Һидәятулла».

Таш үлчәмнәре: 64х33х9.

29. Хаҗивафа Габделмәннаф кызына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Котаймас авылыйның
2) Хаҗивафа Габделмәннаф
3) кызы 57 йәшендә
4) даре фәнадан даре бәкага
5) рихләт итде Аллаһ
6) рәхмәт әйләсүн».

Арткы ягы (уеп язылган): «Йаздыргучы Һидәйәтулла».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Котаймас авылыннан
2) Хаҗивафа Габделмәннаф
3) кызы 57 яшендә
4) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
5) күчте. Аллаһ
6) рәхим кылсын».

Арткы ягы: «Яздыручы: Һидәятулла».

Таш үлчәмнәре: 70х33х10.

30. Сафиулла Гобәйдулла улына һәм аның хатыны Бибихәнифәгә куелган кабер ташы, 1883 һәм 1908 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер сахибе Сафийулла
2) атасы Иске Өҗем авылыйның Гобәйдулла
3) 1883 нче сәнә синтәбр 24 нче көне
4) 60 йәшендә даре фәнадан даре

[97] Гали Рәхим: тарихи-документаль, әдәби һәм биографик җыентык / Төз. Р. Мәрданов, И. Һадиев. – Казан: Җыен, 2008. – Б. 218.

5) бәкайә рихләт итде Хода рәхмәт әйләгәй
6) иде рахмәтүллаahи рахмәтән вәәсигаh».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер сахибе Бибихәнифә
2) Иске Өҗем авылыйның Сафийулла
3) Гобәйдулла углының җәмәгате
4) 1908 нче сәнә синтәбр 24 нче көне
5) 80 йәшендә даре фәнадан даре бәкайә
6) рихләт итде Аллаh Тәгалә рәхмәт
7) әйләгәй иде рахмәтүллаahи рахмәтән вәәсигаh
8) Зиннәтулла бина кылдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе Сафиулла
2) (атасы Иске Өҗем авылыннан Гобәйдулла)
3) 1883 ел сентябренең 24 нче көнендә
4) 60 яшендә фани дөньядан мәңгелек
5) дөньяга күчте. Хода рәхим кылса
6) иде. Аңа Аллаhның киң рәхмәте булсын».

Арткы ягы:
1) «Бу кабер иясе Бибихәнифә
2) (Иске Өҗем авылыннан Сафиулла
3) Гобәйдулла улының җәмәгате)
4) 1908 ел ел сентябренең 24 нче көнендә
5) 80 яшендә фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаh Тәгалә рәхим
7) кылса иде. Аңа Аллаhның киң рәхмәте булсын.
8) Зиннәтулла куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 94x31x14.

31. Мөхәммәдвәли Динмөхәммәд улына һәм Фәрхенур Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1865 һәм 1892 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) 1865 нче йыл 9 нчы
3) фибралда Казан гу-
4) -бирнасы Чар
5) өйәзе Иске
6) Өҗем авылыйның
7) Мөхәммәдвәли Динмөхәммәд
8) углы 59 йәшдә
9) дарел-бәкага
10) рихләт итде
11) Аллаh рәхмәт әйлә-
12) -сен амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1892 нче йыл 6 нчы
2) априлдә Фәрхенур
3) Гобәйдулла кызы 87
4) йәшендә вафат
5) Мөхәммәдвәли җәмәгате».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаh] – Бар итүче, Мәңге.
2) 1865 елның 9
3) февралендә Казан гу-
4) -бернасы Чар
5) өязе Иске
6) Өҗем авылыннан
7) Мөхәммәдвәли Динмөхәммәд
8) улы 59 яшьтә
9) мәңгелек дөньяга
10) күчте.
11) Аллаh рәхим кыл-
12) -сын, амин».

Арткы ягы:
1) «1892 елның 6
2) апрелендә Фәрхенур
3) Гобәйдулла кызы –
4) Мөхәммәдвәли җәмәгате –
5) 87 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 86x32x7.

32. Габидә мулла Фазлулла кызына куелган кабер ташы, 1882 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) тарих румиййә илә 1882 нче
3) 14 нче үктәбр һижриййә илә
4) 1298 сәнә маһе зөлхиҗҗәдә
5) Габидә мулла Фазлулла кызы
6) Халид Әбүбәкер углының
7) зәүҗәсе 80 йәшдә кечатна»[98].

Уң ягы (калкытып язылган)[99]:
1) «... тәслим
2) ... әйләде
3) ... мәдфүн»[100].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади белән 1882 [елның]

[98] Дәвамы уң ягында.
[99] Ташның бер катламы тулысынча буе белән кисеп алынган, шуңа күрә бу яктагы текстка зыян килгән.
[100] Башы алгы ягында.

3) 14 октябрендә, һиҗри белән
4) 1298 елның зөлхиҗҗәсендә
5) Габидә мулла Фазлулла кызы –
6) Халид Әбүбәкер улының
7) хатыны – 80 яшьтә кече атна [пәнҗешәмбе]».

Уң ягы[101]:
1) «[Җан] тәслим
2) кылды.
3) ... җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 75(118)х32х11.

33. Гайнелхәят Мөхәммәдәмин кызына һәм мулла Хәбибулла мулла Фазлулла улына куелган кабер ташы, 1879 һәм 1883 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер сахибе
2) Гайнелхәйәт Мөхәммәдәмин кызы
3) 1879 нчы йылда 6 нчы фибралда
4) даре фәнадан даре бәкайә рихләт
5) итде Хода рәхмәт әйләсүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) 1883 нче йылда 24 нче
3) ийүндә 70 йәшендә галәме фәна-
4) -дан галәме бәкайә рихләт әйләде
5) үстәәзүнәә вә үстәәзүл-күлли
6) мулла Хәбибулла бине мулла Фазлулла
7) рахмәтүллаәһи рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) Гайнелхәят Мөхәммәдәмин кызы
3) 1879 елның 6 февралендә
4) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
5) күчте. Хода рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1883 елның 24
3) июнендә 70 яшендә фани галәм-
4) -нән мәңгелек галәмгә
5) безнең остазыбыз һәм бөтен кешеләр остазы
6) мулла Хәбибулла бине мулла Фазлулла
7) Аңа Аллаһның киң рәхмәте булсын».

Таш үлчәмнәре: 84(97)х33х14.

Мулла Хәбибулланың фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Хәбибулла бине Фазлулла бине Нигъмәтулла бине Бәшир бине Габдерәхим бине Уразмөхәммәд[102].

34. Бибилатыйфа мулла Фазылҗан кызына һәм Әсма Таҗеддин кызына куелган кабер ташы, 1890 һәм 1900 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) 1890 нчы сәнә майда даре
3) бәкайә рихләт әйләде зәүҗәи
4) Сабиржан бине Мөхәммәд-
5) -жан Бибилатыйфа бинте әл-хажҗе
6) мулла Фазылҗан Рәхмәти
7) 26 йәшендә Аллаһ рәхмәт кылсун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Әсма Таҗеддин кызы
3) 1900 нчы сәнә 20 нче дикәбр
4) 60 йәшендә тәслиме рух
5) әйләде Аллаһ рәхмәт әйләйә
6) мулла Фазылҗан зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1890 елның маенда
3) Сабиржан бине Мөхәммәд-
4) -жан хатыны – Бибилатыйфа бинте хажи
5) мулла Фазылҗан Рәхмәти
6) 26 яшендә мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Әсма Таҗеддин кызы –
3) мулла Фазылҗан хатыны –
4) 1900 елның 20 декабрендә
5) 60 яшендә рух [жан] тәслим
6) кылды. Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 80х32х15.

Әсманың ире һәм Латыйфаның атасы – мулла Фазылҗан бине Фазлулла бине Рәхмәтулла Буави – 1893 елның 15 ноябрендә Буада вафат.

[101] Ташның бер катламы тулысынча буе белән кисеп алынган, шуңа күрә бу яктагы текстка зыян килгән.

[102] Мәржани Ш.Б. Мөстәфадел-әхбар фи әхвали Казан вә Болгар (Казан һәм Болгар хәлләре турында файдаланылган хәбәрләр). – Казан: Татар. кит. нәшр., 1989. – Б. 241–242.

35. Бибимаһруй мулла Фазылхәбир кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә руми
2) 1905 сәнә һиҗри 1323 сәнә Биби-
3) -маһруй Фазлылхәбир кызы
4) әл-хаҗҗе мулла Фазылҗан
5) бине мулла Фазлулла зәүҗәсе
6) 66 йәшдә бәкайә рихләт кылды
7) маһе рәҗәб 27 нче йәүмендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бибимаһруй бинте мулла Фазлылхәбир
2) зәүҗәи мулла Фазылҗан бине мулла Фазлулла».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1905 елда, һиҗри 1323 ел
3) рәҗәбенең 27 нче көнендә Биби-
4) -маһруй Фазылхәбир кызы –
5) хаҗи мулла Фазылҗан
6) бине мулла Фазлулла хатыны –
7) 66 яшьтә мәңгелеккә күчте».

Арткы ягы:
1) «Бибимаһруй бинте мулла Фазлылхәбир –
2) мулла Фазылҗан бине мулла Фазлулла хатыны».

Таш үлчәмнәре: 95х36х11.

Бибимаһруйның ире – мулла Фазылҗан бине Фазлулла бине Рәхмәтулла Буави – 1893 елның 15 ноябрендә Буада вафат.

36. Мөәзин Юныс мулла Сәйфулла улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһил-гаффәәр
2) Иске Өҗем авылында указной
3) мөәзин Йуныс мулла Сәйфулла
4) углы даре фанадан даре
5) бәкайә рихләт итде 12 нче
6) гыйнварда 1892 нче йылда
7) 75 йәшдә Хода рәхмәт әйләйә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу фәнаның гыйззе вә җаһы гыйшнуш пөр хыйал күрмәдем бер
2) гыйззәтен кем булмыйа ахыр зәвал
3) мөәзин
4) Йуныс мулла Сәйфулла углы
5) 45 йыл биля тәхәллеф мөәзинлек ләвазимен
6) итде рахмәтүллаһи рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кичерүче Аллаһ хөкеме белән.
2) Иске Өҗем авылында указлы
3) мөәзин Юныс мулла Сәйфулла
4) улы 1892 елның 12 гыйнварында
5) 75 яшьтә фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте.
7) Хода рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Бу фани дөньяның кадере һәм дәрәҗәсе – типтерү, хыял белән тулы. Күрмәдем бер
2) кадерен, ахырдан юкка чыгу булыр.
3) Мәәзин
4) Юныс мулла Сәйфулла улы
5) 45 ел калдырмыйча мөәзинлек вазыйфаларын
6) үтәде. Аңа Аллаһның киң рәхмәте булсын».

Таш үлчәмнәре: 86х34х11.

Әлеге кабер иясе, мөәзин буларак билгеле булса да, авылда икенче мулла вазыйфасын да башкарган. Аның 1851 елның 13 июлендә указ (указ номеры – №7546) алганлыгы билгеле.

37. Мулла Лотфулла дамелла Габделфаяз улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) 1905 нче йылда 24 нче
3) ийүндә мулла Лотфулла да-
4) -мелла Габделфаййаз углы даре
5) фәнадан даре бәкайә рихләт
6) әйләде 87 йәшендә Хода
7) гарикы рәхмәт әйләгәй иде
8) 55 йыл имам булуб гомер кичерде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗрииййә иләи
2) 1323 нче сәнә 4 нче
3) җөмадиәл-әүвәл Иске
4) Өҗем авылында мәдфүн
5) углы Мөхәммәдфатих бина
6) кыйлдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1905 елның 24
3) июнендә мулла Лотфулла да-
4) -мелла Габделфаяз улы
5) 87 яшендә фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте.
7) Ходa рәхмәткә күмсә иде.
8) 55 ел имам булып гомер кичерде».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1323 елның 4
3) җөмадиәл-әүвәлендә Иске
4) Өҗем авылында җирләнде.
5) Улы Мөхәммәдфатих
6) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 87x31x13.

Әлеге кабер иясенең фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Лотфулла бине Габделфаяз бине Габделгазиз бине Гайсә[103]. Ул 1850 елның 23 октябрендә указ (указ номеры – №10817) алгач, Иске Өҗем авылына имам итеп билгеләнгән. Атасы чыгышы белән хәзерге Арча районы Яңа Кенәр авылыннан булып, Кышкар саласында имам хезмәтен үтәгән. Лотфулла хәзрәтнең бабасы да Кушлавыч авылында (хәзерге Арча районы) муллалык вазыйфасын башкарган[104].

38. Гайшә Корбангали кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих миладиййә илән
2) 1911 нче сәнә 16 нчы ийүлдә
3) Гайшә Корбангали
4) кызы 85 йәшендә җан
5) тәслим әйләде Аллаһ рәхмәт әйләйә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади белән
2) 1911 елның 16 июлендә
3) Гайшә Корбангали
4) кызы 85 яшендә җан
5) тәслим кылды. Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 66x31x9.

39. Гыйсмәтулла Фәтхулла улына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Гыйсмәтулла
2) Фәтхулла углы 1891 нче сәнә
3) март 5 ндә 71 йәшендә
4) җан тәслим әйләде
5) Аллаһ рәхмәт әйләб
6) җәннәт илә мөшәррәф әйләйә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Гыйсмәтулла
2) Фәтхулла улы 1891 елның
3) 5 мартында 71 яшендә
4) җан тәслим кылды.
5) Аллаһ, рәхим кылып,
6) җәннәт белән хөрмәтләсен».

Таш үлчәмнәре: 70x29x8.

40. Фазылҗан Мозаффар улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-Гаффәәр
2) Иске Өҗем авылыйның Фазылҗан
3) Мозаффар углы 1910 нчы сәнә
4) дикәбр 4 ндә 77 йәшендә
5) даре фәнадан даре бәкайә
6) рихләт әйләде Хода
7) гарикы рәхмәт әйләгәй иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем кичерүче Аллаһта.
2) Иске Өҗем авылыннан Фазылҗан
3) Мозаффар улы 1910 елның
4) 4 декабрендә 77 яшендә
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Хода
7) рәхмәткә күмсә иде».

Таш үлчәмнәре: 106(117)x36x11

[103] Мәржани Ш.Б. Мөстәфадел-әхбар фи әхвали Казан вә Болгар (Казан һәм Болгар хәлләре турында файдаланылган хәбәрләр). – Казан: Татар. кит. нәшр., 1989. – Б. 287–288. Әлеге китапны хәзерге телгә күчерүче шәҗәрәсе китерелгән хәзрәтнең исемен ялгыш Латыйфулла дип биргән, оригналда исә Лотфулла дип язылган (кара: Мәржани Ш.Б. Әл-кыйсмес-сани мин мөстәфадел-әхбари фи әхвали Казан вә Болгар. – Казан: Казан университеты тәбгыханәсе, 1900. – Б. 184).
[104] Шунда ук. – Б. 287.

41. Бибифатыйма Гобәйдулла кызына һәм Хәбибулла Моталлиб улына куелган кабер ташы, 1911 һәм 1915 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бибифатыйма
2) Гобәйдулла кызы
3) 1911 сәнә фиврал 12 сендә
4) 65 йәшендә вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Хәбибулла
2) бине Моталлиб 1915 нче сәнә
3) 12 нче нуйәбрдә
4) 80 йәшендә вафат
5) рахимәһүллаah углы Сибгатулла йаздырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бибифатыйма
2) Гобәйдулла кызы
3) 1911 елның 12 февралендә
4) 65 яшендә вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Хәбибулла
2) бине Моталлиб 1915 елның
3) 12 ноябрендә
4) 80 яшендә вафат.
5) Аллаһ аны рәхим кылсын. Улы Сибгатулла яздырды».

Таш үлчәмнәре: 70x32x9.

42. Газизә Габделлатыйф кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Иске Өҗем авылы
3) Гыйсмәтулла җәмәгате
4) Газизә Габделлатыйф кызы
5) 1909 нчы йылда 27 нче
6) дикәбр 60 йәшендә даре
7) фәнадан даре бәкайә күчде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Иске Өҗем авылыннан
3) Гыйсмәтулла җәмәгате –
4) Газизә Габделлатыйф кызы –
5) 1909 елның 27
6) декабрендә 60 яшендә фани
7) дөньядан мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 92x30x11.

43. Фәриха Габденнасыйр кызына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Өҗемнең
2) Фәриха бинте Габденнасыйр
3) 1924 сәнә 5 аугыст
4) 78 йәшендә вафат
5) рахимәһәәллаah».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Өҗемнән
2) Фәриха бинте Габденнасыйр
3) 1924 елның 5 августында
4) 78 яшендә вафат.
5) Аллаһ аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 56x29x7.

44. Нәҗмеддин Шәмседдин улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Иске Өҗем авылыйның
3) Нәҗмеддин Шәмседдин
4) углы 1914 нче сәнә үктәбр
5) 4 нче көне 74 йәшендә
6) даре фәнадан даре бәкайә
7) рихләт әйләде Хода
8) рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Иске Өҗем авылыннан
3) Нәҗмеддин Шәмседдин
4) улы 1914 ел октябренең
5) 4 нче көнендә 74 яшендә
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте. Хода
8) рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 101(111)x31x12.

45. Хуҗаәхмәд Сиддыйк улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) Хуҗаәхмәд Сиддыйк
3) углы 1920 нче сәнә ийүн 8 нд
4) 60 йәшендә вафат.
5) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Хуҗаәхмәд Сиддыйк
3) улы 1920 елның 8 июненд[ә]
4) 60 яшендә вафат.
5) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 70х32х8.

46. Гатаулла Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Өҗем
2) Гатаулла бине
3) Хәбибулла 1921 сәнә
4) гыйнвар 11 нче
5) көне 67(?) йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әскәнәһүллааһү
2) фии җинәәнин
3) вә гафәра би-фәдълиһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Өҗемнән
2) Гатаулла бине
3) Хәбибулла 1921 ел
4) гыйнварының 11 нче
5) көнендә 67(?) яшендә [вафат]».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ аны җәннәтләргә
2) кертсен
3) һәм рәхмәте белән кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 68х25х8

47. Мөхсин(?) Габделҗәлил улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Өҗем авылы
2) Мөхсин(?) Габделҗәлил углы
3) 1921 нче сәнә гыйнвар 12 нче көне
4) даре фәнадан даре бәкайә
5) рихләт әйләде нәүвәраллааһү кабраһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мәрхүм
2) аз сүзле иде
3) 77 йәшендә вафат
4) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Өҗем авылыннан
2) Мөхсин(?) Габделҗәлил улы
3) 1921 ел гыйнварының 12 нче көнендә
4) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
5) күчте. Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Арткы ягы:
1) «Мәрхүм
2) аз сүзле иде,
3) 77 яшендә вафат.
4) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 70х32х7.

48. Сибгатулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Сибгатулла Гобәйдулла
2) углы 1920 нче йылда
3) синтәбр 25 ндә 67 йәшендә
4) җан тәслим әйләде.
5) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Сибгатулла Гобәйдулла
2) улы 1920 елның
3) 25 сентябрендә 67 яшендә
4) җан тәслим кылды.
5) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 57(63)х27х10.

49. Габдуллажан Шәрифҗан улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) 1926 нче йыл ийүл
3) 26 нда 41 йәшендә
4) Габдуллажан Шәрифҗан
5) углы җан тәслим
6) әйләде рахимәһүллааһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) 1926 елның 26
3) июлендә 41 яшендә

4) Габдуллажан Шәрифҗан
5) улы җан тәслим
6) кылды. Аллаһ аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 86х31х10.

50. Мәгърифә Бикмөхәммәд кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) 1905 нче йыл гыйнвар
3) 30 нчы көне 33 йәшендә
4) Мәгърифә Бикмөхәммәд кызы
5) җан тәслим әйләде
6) рахимәһәәллаһү Тәгаалә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) 1905 ел гыйнварының
3) 30 нчы көнендә 33 яшендә
4) Мәгърифә Бикмөхәммәд кызы
5) җан тәслим кылды.
6) Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 88х31х8

51. Фәрхезадә Габидулла кызына куелган кабер ташы, 1847 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу кабернең сахибе Фәрхезадә
2) исемилә йад идеңез догада
3) вабадин һәм баладин рихләт итде
4) мең ике йөз дә алтмыш өчдә китде
5) әткәсенең исеме Габидулла
6) дәхи зәүҗенең исеме ...улла
7) 1263 гарәбиййә 1847 русиййә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабернең иясе Фәрхезадә
2) Исеме белән искә алыгыз догада.
3) Вабадан һәм баладан күчте [ваба авыруыннан һәм бала табу аркасында],
4) Мең ике йөз дә алтмыш өчтә китте [һиҗри 1263 елда вафат].
5) Әткәсенең исеме Габидулла,
6) Иренең исеме ...улла.
7) Һиҗри 1263, милади 1847 [ел]».

Таш үлчәмнәре: 75х42х12

52. Мулла Фазлулла Нигъмәтулла улына куелган кабер ташы, 1852 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) әл-мәрхүүмүл-мәгъфүүру мулла Фазлулла
3) Нигъмәтулла углы 52 йыл имам
4) улуб сәнә 1852 нче йылда вә гарәбиййә
5) сәнә 1269 нчы йылда 80 йәшендә
6) даре фәнадан даре бәкайә
7) рихләт әйләде гафәраллаһү зүнүүбәһүмәә
8) кәәнә имәәмән гаалимән вә мүршидән кәәмиләә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Рәхим кылынган, гафу ителгән мулла Фазлулла
3) Нигъмәтулла улы, 52 ел имам
4) булып, 1852 елда, һиҗри
5) 1269 елда 80 яшендә
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ аларның икесенең дә гөнаһларын кичерсен.
8) Гыйлемле имам һәм камил туры юл күрсәтүче иде».

Таш үлчәмнәре: 80х38х14.

Әлеге кабер иясенең фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Фазлулла бине Нигъмәтулла бине Бәшир бине Габдерәхим бине Уразмөхәммәд[105]. Ул авылда бик озак еллар имам-хатыйб вазыйфасын башкарган.

53. Әхмәтҗан Йосыф улына куелган кабер ташы[106], 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаһ
2) Мүхәммәдүр-расүүлүллаһ
3) Әхмәтҗан
4) Йосыф углы
5) 1870 – туа
6) 1927 – нуйәбрдә
7) вафат
8) Алла рәхмәт

[105] Мәржани Ш.Б. Мөстәфадел-әхбар фи әхвали Казан вә Болгар (Казан һәм Болгар хәлләре турында файдаланылган хәбәрләр). – Казан: Татар. кит. нәшр., 1989. – Б. 241.

[106] Бу таш түгел, агач тактага уеп эшләнгән билге. Барыбер шул ук кабер ташы функциясен үтәгәнгә күрә игътибарга лаек.

9) кылсун
10) кузларының
11) соңгу
12) бүләгү».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк,
2) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
3) Әхмәтҗан
4) Йосыф улы
5) 1870 [елда] туа,
6) 1927 [елның] ноябрендә
7) вафат.
8) Алла рәхим
9) кылсын.
10) Кызларының
11) соңгы
12) бүләге».

Таш үлчәмнәре: 99x28x8.

54. Бәйрәмгали Галим улына һәм Сәхибҗамал Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бәйрәмгали
2) Галим углы 1927
3) нче йылда април 10 нда
4) 70 йәшендә җан
5) тәслим әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Сәхибҗамал
2) Хәбибулла кызы
3) 1927 нче сәнә нуйәбр
4) 22 ндә 59 йәшендә
5) җан тәслим әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бәйрәмгали
2) Галим улы 1927
3) елның 10 апрелендә
4) 70 яшендә җан
5) тәслим кылды».

Арткы ягы:
1) «Сәхибҗамал
2) Хәбибулла кызы
3) 1927 елның 22
4) ноябрендә 59 яшендә
5) җан тәслим кылды».

Таш үлчәмнәре: 51x26x10.

55. Хисамеддин Сәйфеддин улына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Хисамеддин
2) бине Сәйфеддин
3) 1900 сәнә гыйнвар
4) 15 ндә 70 нче
5) йәшендә Хакга
6) васыйл улды
7) Аллаһ рахимәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хисамеддин
2) бине Сәйфеддин
3) 1900 елның 15
4) гыйнварында 70 нче
5) яшендә Хакка [Аллаһка]
6) иреште.
7) Аллаһ аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 99x33x10.

56. Ибраһим Хисамеддин улына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ибраһим
2) Хисамеддин улы
3) 1900 нче йылда синтәбр
4) 15 ндә 47 йәшендә
5) җан тәслим әйләде
6) Аллаһ рәхмәт әйләйә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ибраһим
2) Хисамеддин улы
3) 1900 елның 15
4) сентябрендә 47 яшендә
5) җан тәслим кылды.
6) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 71(81)x29x8.

57. Сәхибкамал Габделгафур кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Сәхибелкамал
2) Габделгафур кызы

3) Хисамеддин җәмәгате
4) 1919 нчы сәнә май 12 сендә 62 йәшенд
5) даре фәнадан даре бәкайә
6) рихләт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Сәхибкамал
2) Габделгафур кызы –
3) Хисамеддин җәмәгате –
4) 1919 елның 12 маенда 62 яшенд[ә]
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте».

Таш үлчәмнәре: 84(94)x30x9.

58. Хәмдениса Гыймадеддин кызына куелган кабер ташы, 1935 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әхмәдгәрәй хәләле
2) Хәмденниса Гыймадеддин
3) кызы 1935 нче сәнә
4) нуйәбр 20 нче көне 58 йәшендә
5) җан тәслим әйләде
6) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Әхмәдгәрәй хәләле –
2) Хәмдениса Гыймадеддин
3) кызы – 1935 ел
4) ноябренең 20 нче көнендә 58 яшендә
5) җан тәслим кылды.
6) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 66(78)x31x9.

59. Фатыйма Мөхәммәдъяр кызына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Фатыйма Мөхәммәдъяр
2) кызы Ибраһим җәмәгате
3) 1926 нчы сәнә август
4) 12 нче көне 60 йәшендә
5) җан тәслим әйләде
6) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Фатыйма Мөхәммәдъяр
2) кызы – Ибраһим җәмәгате –
3) 1926 ел августының
4) 12 нче көнендә 60 яшендә
5) җан тәслим кылды.
6) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 72(87)x29x8.

60. Үлмәс Мәрдхуҗа оныгына куелган кабер ташы, 1611 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә вә мәә тәдрии
2) нәфсүм-би-әййи әрдыйң тәмүүт вә каалә Сүбхәәнәһү
3) вә Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
4) тарих миң йыл узуб
5) йегермедә мөбарәк мөхәррәм
6) айында ирде Мәрд хуҗа йүчү-
7) -не Үлмәскә Аллаһ Тәгалә
8) рәхмәт кыйлсун».

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-карааарии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һичбер кеше
2) кайсы җирдә үләчәген белмәс» һәм [Аллаһ] Сүбхәнәһү
3) вә Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
4) Мең ел узып,
5) егерменче [елның] мөбарәк мөхәррәм
6) аенда иде, Мәрдхуҗа оны-
7) -гы Үлмәсне Аллаһ Тәгалә
8) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 124x51x20.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 2 б. №17.

61. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «...
2) каалә...
3) әд-дүнйәә...
...».

Уң һәм сул якларындагы язулары бөтенләй диярлек сөртелеп беткән.

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу ләүхне валидәсе
2) Татлы би бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «...
2) [Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын)] әйтте:
...
3) «Дөнья – ...
...».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны анасы
2) Татлы би куйды».

Таш үлчәмнәре: 115х50х15.

62. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы һәм сул якларындагы язулары бөтенләй диярлек сөртелеп беткән.

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән [бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, [бернәрсә дә мәңге булмас, юк карары]».

Таш үлчәмнәре: 109х51х20.

63. Чирүче шәех Нәҗем улына куелган кабер ташы, 1513 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәллаahүл-хәйүл-ләзии ләә йәмүүтү вә күллү хәййин сә-йәмүүт
2) кааләллаahү Сүбхәәнәһү вә Тәгааләә вә мәә тәдрии нәфсүм-
3) би-әййи әрдыйң тәмүүт вән-нәбии галәйһис-сәләәм
4) әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагah
5) каалән-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагат-
6) -үл-әәхыйрah тарих тукуз йөз ун
7) ту[куз]да шәгъбан айында шәйех Нәҗем углы
8) Чирүҗе даре фәнадан даре бәкага рихләт кыйлды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул Аллah – Тере, Үлмәүче һәм һәр җан иясе үләчәк.
2) Аллah Сөбханәһү вә Тәгалә әйтте: «Һичбер кеше кайсы
3) җирдә үләчәген белмәс». Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) [әйтте]:
4) «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллahка] итагать белән үткәр».
5) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ахирәт
6) басуы». Тугыз йөз ун
7) ту[кузынчы елның] шәгъбан аенда шәех Нәҗем улы
8) Чирүче фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 109х53х20.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 2 б. №18.

64. Билгесез[107] кабер ташы, 1528 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли в-
4) -әл-икраам тарих тукуз йөз у-
5) -туз түрт дә шәгъбан айында
6) ...».

[107] Г. Рәхим әлеге ташның соңгы юлында Әхмәд исемен укыган (Кара: Гали Рәхим: тарихи-документаль, әдәби һәм биографик җыентык / Төз. Р.Мәрданов, И.Һадиев. – Казан: Җыен, 2008. – Б. 272). Хәзерге көндә ташның аскы өлеше ватылса да, кабер иясе атасының исеме Әхмәд булган, дип фаразларга мөмкин.

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә
4) калачак. Тугыз йөз у-
5) -тыз дүртенче [елның] шәгъбан аенда
6) ...».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 100x50x15.

65. Сүдәкбай Нәҗимбай улына куелган кабер ташы, 1548–1549 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә вә мәә тәдрии
2) нәфсүм-би-әййи әрдыйң тәмүүт вә каалә Сүбхәәнәһү
3) вә Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
4) һәзәә мәкъбәратүн мөнәүвәратүн солтанел-гали
5) тарих тукуз йөз иллик бишдә
6) ир дикем Нәҗим бай углы Сүд-
7) -әк бай әүфад булды дар-
8) -ел-фәнадан дарел-бәкага рихләт кыйлды Хак Тәгалә
9) рәхмәт кыйлсун».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу ләүхне хәләле
2) Дәүләт солтан кыйлды бина».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һичбер кеше
2) кайсы җирдә үләчәген белмәс» һәм [Аллаһ] Сөбханәһү
3) вә Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
4) Бу нурлы кабер бөек солтанныкы,
5) тугыз йөз илле бишенче [елда]
6) Нәҗимбай улы Сүд-
7) -әк вафат булды, фани
8) дөньядан мәңгелек дөньяга күчте. Хак Тәгалә
9) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны хәләле
2) Дәүләтсолтан куйды».

Таш үлчәмнәре: 187x53x26.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 3 б. №19.

66. Хасай Шүдәк улына куелган кабер ташы, 1610 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә вә мәә тәдрии
2) нәфсүм-би-әййи әрдыйң тәмүүт вә каалә Сүбхәәнәһү
3) вә Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
4) кааләи-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраһ
5) тарих миң йыл узуб ун
6) сигездә мөбарәк зилхиҗҗә айында
7) Шүдәк углы Хасайга Аллаһ
8) рәхмәт кыйлсун амин раббәл-гааләмиин».

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Арткы ягы (калкытып язылган): «Бу ләүхне инеси Чин Булат бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һичбер кеше
2) кайсы җирдә үләчәген белмәс» һәм [Аллаһ] Сөбханәһү
3) вә Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
4) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ахирәт басуы».
5) Мең ел узып, ун
6) сигезенче [елның] мөбарәк зөлхиҗҗә аенда
7) Шүдәк улы Хасайны Аллаһ
8) рәхим кылсын, амин, [йә], Галәмнәрнең Раббысы».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы: «Бу ташны энесе Чинбулат куйды».

Таш үлчәмнәре: 87х65х23.

67. Мөхәммәдгали Хәсән улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Иске Өҗем авылыйның Мөхәммәд-
3) -гали Хәсән углы 1918 нче сәнә
4) үктәбр 1 нче көне 66 йәшендә
5) даре фәнадан даре бәкайә
6) рихләт әйләде Аллаһ
7) рәхмәт әйләсүн амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Иске Өҗем авылыннан Мөхәммәд-
3) -гали Хәсән улы 1918 ел
4) октябренең 1 нче көнендә 66 яшендә
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһ
7) рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 98х31х12.

68. Сибгатулла Фазлулла улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаләә
2) 1905 нче сәнә нуйәбр 2 нче көне
3) даре фәнадан даре бәкайә
4) рихләт әйләде Сибгатулла
5) Фазлулла углы
6) 62 йәшендә Хода рәхмәте
7) гарикъ әйләсүн амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1905 ел ноябренең 2 нче көнендә
3) 62 яшендә Сибгатулла
4) Фазлулла улы
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Хода рәхмәткә
7) күмсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 86х32х13

69. Бибизөһрә Әмир кызына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1901 сәнә
3) ийүл 4 Иске Өҗемнең
4) Фазлулла хәләле Бибизөһрә
5) Әмир кызы 85 йәшендә
6) даре бәкайә рихләт кыйлды».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1901 елның
3) 4 июлендә Иске Өҗемнән
4) Фазлулла хәләле – Бибизөһрә
5) Әмир кызы – 85 яшендә
6) мәңгелек дөньяга күчте».

Сул ягы: «Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 93х35х17.

70. Фәхрениса Шаһиәхмәд Бикмөхәммәд улының кызына куелган кабер ташы, 1907ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Иске Өҗем авылыйның
3) Сибгатулла Фазлулла
4) углының хәләле Фәхренниса

5) Шаһиәхмәд кызы 63 йәшенд
6) даре фәнадан даре бәкайә
7) рихләт итде Аллаһ рәхмәт әйләйә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Атасы Шаһиәхмәд бине Бикмөхәммәд әл-Мәмсәви
2) Фәхренниса
3) һижриййә иләи 1325 нче сәнә
4) маһе рамазанның 7 нче көнендә
5) румиййә иләи 1907 нче йылда
6) синтәбрнең 29 нчы көнендә
7) мәдфүн Хода рәхмәтенә гарикъ
8) әйләб җәннәт илә мөшәррәф әйләйә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Иске Өҗем авылыннан
3) Сибгатулла Фазлулла
4) улының хәләле – Фәхрениса
5) Шаһиәхмәд кызы – 63 яшенд[ә]
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Фәхрениса
2) (атасы Шаһиәхмәд бине Бикмөхәммәд Мәмсәви)
3) һижри белән 1325 ел
4) рамазан аеның 7 нче көнендә,
5) милади белән 1907 ел
6) сентябренең 29 нчы көнендә
7) җирләнде. Хода, рәхмәтенә
8) күмеп, җәннәт белән хөрмәтләсә иде».

Таш үлчәмнәре: 98x31x13.

71. Зәкәрия Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йә Аллаһ Тәгалә мәдфүн
2) тарих румиййә 4 ндә агуст
3) 1917 сәнә дүшәнбә көн
4) дарел-фәнадан
5) дарел-бәкайә рихләт
6) кыйлды Зәкәрийә
7) Хәбибулла углы
8) 7 йәшендә
9) Хода рәхмәт
10) әйләйә амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ
2) Аллаһ Мүхәммәдүр-расүүл[108]
3) атасы Хәбибулла
4) бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Йә, Аллаһ Тәгалә.
2) Милади 1917 елның
3) 4 августында дүшәмбе көн
4) Зәкәрия
5) Хәбибулла улы
6) 7 яшендә
7) фани дөньядан
8) мәңгелек дөньяга күчте.
9) Хода рәхим
10) кылсын, амин».

Арткы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк,
2) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
3) Атасы Хәбибулла
4) куйды».

Таш үлчәмнәре: 95(105)x24x10.

72. Зөләйһа Монасыйб кызына куелган кабер ташы, 1873 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) бу каберә назил Иске Өҗем авылыйның
3) Мөхәммәд зәүҗәсе Зөләйһа Монасыйб кызы
4) 1873 нче йылда 11 нче үктәбрдә
5) 75 йәшендә даре фәнадан даре
6) бәкайә рихләт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Бу кабергә иңүче Иске Өҗем авылыннан
3) Мөхәммәд хатыны – Зөләйһа Монасыйб кызы –
4) 1873 елның 11 октябрендә
5) 75 яшендә фани дөньядан мәңгелек
6) дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 105(128)x36x11.

[108] Бу җөмләдә кайбер сүзләрнең урыннары ялгыш алмашынган.

73. Шәһребану Габди кызына куелган кабер ташы, 1882 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) руми 1882 сәнә май 26 да
3) һиҗри 1299 сәнә рәҗәб 28
4) ндә Иске Өҗемнең Шәһре-
5) -бану Габди кызы Фәтхулла
6) Вәлид углының зәүҗәсе
7) 85 йәшдә даре бәкайә
8) рихләт кылды таййибәллаһү сәраһәә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу ләүх кызы Фәрхе-
2) -нур бина кылдурды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1882 елның 26 маенда,
3) һиҗри 1299 елның 28 рәҗәбен-
4) -дә Иске Өҗемнән Шәһре-
5) -бану Габди кызы – Фәтхулла
6) Вәлид улының хатыны –
7) 85 яшьтә мәңгелек дөньяга
8) күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны кызы Фәрхе-
2) -нур куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 116(130)x36x13.

74. Фәтхулла Вәлид улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән руми 1899 сәнә
3) май 28 дә һиҗри 1317 сәнә
4) сәфәр 3 дә Иске Өҗемнең
5) Фәтхулла Вәлид углы 86
6) йәшдә даре бәкайә рихләт
7) кылды таййибәллаһү сәрааһ әәмиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу ләүх кызы Фәрхе-
2) -нур бина кылдурды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә]
2) булучы һәркем, һәрнәрсә фани. Милади 1899 елның
3) 28 маенда, һиҗри 1317 елның
4) 3 сәфәрендә Иске Өҗемнән
5) Фәтхулла Вәлид улы 86
6) яшьтә мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны кызы Фәрхе-
2) -нур куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 110(130)x36x14.

75. Бибиҗәмилә Габделгани кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер сахибәсе
3) Бибиҗәмилә Габделгани
4) кызы Фәтхулла Вәлид
5) углының зәүҗәсе
6) 1911 нче йылда синтәбр
7) 19 нда дарел-фәнадин
8) дарел-бәкайә рихләт
9) әйләде Аллаһ рәхмәтендә
10) улсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер иясе
3) Бибиҗәмилә Габделгани
4) кызы – Фәтхулла Вәлид
5) улының хатыны –
6) 1911 елның 19
7) сентябрендә фани дөньядан
8) мәңгелек дөньяга
9) күчте. Аллаһ рәхмәтендә
10) булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 87x32x10.

76. Гайнелхәят Габдерәхим кызына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ
2) Иске Коллар авылының
3) Габдеррәхим кызы
4) Гайнелхәйәт 1923 нче сәнә
5) 22 нче нуйәбр чәршәнбә
6) көн 80 йәшендә
7) даре бәкайә рихләт әйләде».

Сул ягы (уеп язылган): «Дәфен кылынды йәшендә[109]».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Гайнелхәйәт Баһаэддин
3) зәүҗәсе 27 нче
4) рабигыль-ахир җан тәслим
5) әйләде тугры кеше
6) иде Аллаһ рәхмәт әйләйә
7) Җамаледдин Хөснеддин
8) углы бина әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ.
2) Иске Коллар авылыннан
3) Габдерәхим кызы
4) Гайнелхәят 1923 елның
5) 22 ноябрендә чәршәмбе
6) көн 80 яшендә
7) мәңгелек дөньяга күчте».

Сул ягы: «[80] яшендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Гайнелхәят Баһаеддин
3) хатыны 27
4) рабигыль-ахирдә җан тәслим
5) кылды. Тугры кеше
6) иде. Аллаһ рәхим кылсын.
7) Җамаледдин Хөснеддин
8) улы куйды».

Таш үлчәмнәре: 98x34x12.

77. Бикмөхәммәд Фәйзулла улына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Иске Өҗем авылыйның
3) Бикмөхәммәд Фәйзулла углы
4) 1889 нчы йылда дикәбр
5) 4 нче көне 85 йәшендә
6) даре фәнадан даре бәкайә
7) рихләт әйләде
8) Хода рәхмәт әйләсүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Углы Гомәр Морадшин
2) бина кылдырды».

[109] Бу якта, яше язылмыйча, буш урын калдырылган.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Иске Өҗем авылыннан
3) Бикмөхәммәд Фәйзулла улы
4) 1889 ел декабренең
5) 4 нче көнендә 85 яшендә
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте.
8) Хода рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Улы Гомәр Морадшин
2) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 101(122)x31x12.

78. Бибиәшрәф Сиражи кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә руух
2) Күнгәр Сира-
3) -җи кызы Иске
4) Өҗем Әүхәди
5) Бикмөхәммәд
6) углының зәү-
7) -җәсе Бибиәшрәф
8) 56 йәшендә
9) рихләт әйләде
10) 1909 = 20 нуйәбр».

Уң ягы (уеп язылган): «Ахирәтдә бар хәйер... улсун».

Сул ягы (уеп язылган): «Хәкимулла кийәве бина кыйлды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) 1909 нчы нуйәбр 20
3) Әүхәди зәүҗә
4) Бибиәшрәф 56 йәшендә
5) дарел-бәкайә рихләт
6) әйләде
7) иләәһии әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Күңгәрдән Сира-
3) -җи кызы – Иске
4) Өҗемнән Әүхәди
5) Бикмөхәммәд
6) улының хаты-
7) -ны Бибиәшрәф

8) 56 яшендә
9) 1909 [елның] 20 ноябрендә
10) күчте».

Уң ягы: «Ахирәттә бар хәерлек... булсын».

Сул ягы: «Кияве Хәкимулла куйды».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1909 [елның] 20 ноябрендә
3) Әүхәди хатыны
4) Бибиәшрәф 56 яшендә
5) мәңгелек дөньяга
6) күчте.
7) Илаһым, амин».

Таш үлчәмнәре: 93(107)x34x12.

79. Бәдигылҗамал Зиннур кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1920 нче йыл
2) үктәбр 3 нче көн
3) Бәдигылҗамал Зиннур
4) кызы 75 йәшендә җан
5) тәслим әйләде
6) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1920 ел
2) октябренең 3 нче көнендә
3) Бәдигылҗамал Зиннур
4) кызы 75 яшендә җан
5) тәслим кылды.
6) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 68x29x8.

80. Мәхфүзә Сәйфеддин хатынына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1925 нче йыл
2) 15 нче ийүлдә
3) 83 йәшендә
4) Мәхфүзә
5) ...аледдин кызы
6) Сәйфеддин
7) хәләле вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1925 елның
2) 15 июлендә
3) 83 яшендә
4) Мәхфүзә
5) ...аледдин кызы –
6) Сәйфеддин
7) хәләле – вафат».

Таш үлчәмнәре: 84(98)x28x9.

Иске Өҗем авылы басуындагы аерым каберлек

1. Четеш Нәҗимбай улына куелган кабер ташы, 1542[110] ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз йөз кырык сигездә
5) зил-кагдә айында Нәҗим бай углы
6) Четеш узга барганда даре фәнадин даре бәкага
7) рихләт кыйлды Хак Тәгалә рәхмәт кыйлсун амин».

Уң һәм сул якларындагы язулары бөтенләй диярлек сөртелеп беткән.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз кырык сигезенче [елның]
5) зөл-кагдә аенда Нәҗимбай улы
6) Четеш узып барганда фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте. Хак Тәгалә рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 155x54x20.
Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 3 б. №20.

[110] Һиҗри 948 елның зөлкагдә ае 1542 елның март аена туры килсә дә, Г. Рәхим бу датаны 1541 елның ноябре дип билгеләгән (Кара: Гали Рәхим: тарихи-документаль, әдәби һәм биографик җыентык / Төз. Р.Мәрданов, И.Һадиев. – Казан: Җыен, 2008. – Б. 272).

2. Ядегәрә Садир улына куелган кабер ташы, 1540–1541 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә вә мәә тәдрии
2) нәфсүм-би-әййи әрдыйң тәмүүт вә каалә Сүбхәәнәһү
3) вә Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
4) һәзәә мәкъбәратүн мөнәүвәратүн солтанел-гали
5) тарих тукуз йөз кырык йидедә ир
6) дикем Садир углы Йәдигәрә
7) кяфер кулындин шәһид булды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һичбер кеше
2) кайсы җирдә үләчәген белмәс» һәм [Аллаһ] Сөбханәһү
3) вә Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
4) Бу нурлы кабер бөек солтанныкы,
5) тугыз йөз кырык җиденче [елда]
6) Садир улы Ядегәрә
7) кяфер кулыннан шәһит булды».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 120x46x18.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 3 б. №21.

Иске Шимбер авылы зираты

1. Бәдреддин (?) Габделвәли улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) мәрхүм [Бәдреддин]ддин (?)[111]
4) Габделвәли углы
5) 1926 җыл гыйнвар
6) 10 вафат 72 йә-
7) -шендә рахим-
8) -әллаһү рахмәтән вәә-
9) -сигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Лаа иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүм [Бәдреддин]ддин (?)
4) Габделвәли улы
5) 1926 елның 10
6) гыйнварында 72 я-
7) -шендә вафат. Аллаһ
8) киң рәхмәте белән рәхим
9) кылсын».

Уң ягы: «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».

Сул ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 84x26x9.

2. Хөснеддин Сиражеддин улына куелган кабер ташы, 1934 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Хөснеддин
3) Сиражеддин
4) углы
5) 76 йәшендә
6) 1934 йылда
7) мартда вафат
8) Аллаһ рәхмәт
9) кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү мәркадәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллааһү зүнүүбәһ».

[111] Язулары өстеннән кара буяу белән йөртелеп чыкканга күрә, исеме язылган урыны начар күренә.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Хөснеддин
3) Сиражеддин
4) улы
5) 76 яшендә
6) 1934 елның
7) мартында вафат.
8) Аллаһ рәхим
9) кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 95х32х14.

3. Гайнекамал Вәли кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Гайнелкамал
3) Вәли кызы
4) Хөснеддин
5) җәмәгате 60 йәшендә
6) 1913 йылда
7) ийүл 25 ндә
8) вафат
9) Аллаһ рәхмәт кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаһү мәркадәһәә».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Гайнекамал
3) Вәли кызы –
4) Хөснеддин
5) җәмәгате – 60 яшендә
6) 1913 елның
7) 25 июлендә
8) вафат.
9) Аллаһ рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 88х33х13.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 3 б. №22.

4. Тажеддин Вәли улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Тажеддин Вәли
4) углы 1915 нче йылда
5) үктәбрдә 75 йәшдә
6) дарел-бәкайә рихләт
7) кыйлды рахимәһүллаһү
8) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлынгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Тажеддин Вәли
4) улы 1915 елның
5) октябрендә 75 яшьтә
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ киң рәхмәте
8) белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 94х30х10.

Кабакса авылы зираты

1. Хәбибулла Сәгыйдь улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) мәрхүм Хәбибулла

3) Сәгыйдь углы
4) вафат 1909 нҗы йылда
5) үктәбр 13 ндә 60 нҗы
6) йәшендә тәрке
7) дөнйа итде гафәр-
8) -аллаһү зүнүүбәһ аамиин».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Гакыйбәт
2) бер көн
3) әҗәл әйләр
4) галил»[112].

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Нә дәклү
2) булса да
3) гомерең
4) тавил»[113].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Мәрхүм Хәбибулла
3) Сәгыйдь улы
4) вафат, 1909 елның
5) 13 октябрендә 60 нчы
6) яшендә дөньяны
7) калдырды. Аллаһ
8) аның гөнаһларын гафу итсен, амин».

Уң ягы:
1) «Ахырдан
2) беркөн
3) әҗәл хәлсез
4) итәр».

Сул ягы:
1) «Ни тиклем
2) гомерең
3) озын
4) булса да».

Таш үлчәмнәре: 90х32х21.

2. Сәгыйдь Габдессәлам улына куелган кабер ташы, 1876 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибүл-мәркади
2) мәрхүм Сәгыйдь Габд-
3) -ессәлам углы тарих
4) румиййә 1876 нҗы сәнәдә
5) нуйәбр 10 нында 80 йәшендә
6) тәрке дөнйаны дүн итде
7) рахимәһүллаһү рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Гомеренңез үтәрен сагышлайасыз».

Сул ягы (уеп язылган): «Безә Коръән укыйб багышлайасыз».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер иясе
2) мәрхүм Сәгыйдь Габд-
3) -ессәлам улы
4) милади 1876 елның
5) 10 ноябрендә 80 яшендә
6) дөньяны калдырды.
7) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Гомерегез үтүенә сагышланыгыз».

Сул ягы: «Безгә Коръән укып багышлагыз».

Таш үлчәмнәре: 77х35х17.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 3 б. №23.

3. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «[Кааләллаһү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә] фәән
...».

Уң ягындагы язулары уалып беткән.

Сул ягы (калкытып язылган): «Кааләһ[н-нә-бии галәйһис-сәләәм]...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «[Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә] фани.
...».

Сул ягы: «[Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын)] әйтте...».

Таш үлчәмнәре: 60х42х23.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 3 б. №24.

[112] Башы сул ягында.
[113] Дәвамы уң ягында.

4. Насыйбулла Миңлебай улына һәм Латыйфа Гыйсмәтулла кызына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибүл-мәркади
2) мәрхүм Насыйбулла
3) Миңлебай углы тар-
4) -их румииһә 1895 нҗе сәнә
5) април 28 ндә 50 йәшендә
6) тәрке дөнйаны дүн итде
7) рахимәһүллаahү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаh».

Уң ягы (уеп язылган): «Гомеренңез үтмәген сагышлайасыз».

Сул ягы (уеп язылган): «Безә Коръән укыб багышлайасыз».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтүл-мәркади
2) мәрхүмә Латыйфа
3) Гыйсмәтулла кызы
4) тарих румииһә берлә 1895 сәнә
5) ииһүн 7 нче көнендә
6) 55. йәшендә сарайе
7) ахирәтә иртихаль әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер иясе
2) мәрхүм Насыйбулла
3) Миңлебай улы
4) милади 1895 елның
5) 28 апрелендә 50 яшендә
6) дөньяны калдырды.
7) Аллаh аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Гомерегез үтүенә сагышланыгыз».

Сул ягы: «Безгә Коръән укып багышлагыз».

Арткы ягы:
1) «Кабер иясе
2) мәрхүмә Латыйфа
3) Гыйсмәтулла кызы
4) милади белән 1895 ел
5) июненең 7 нче көнендә
6) 55 яшендә ахирәт
7) сараена күчте».

Таш үлчәмнәре: 89(99)x36x15.

5. Сәмигулла Вәлиулла улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәh
2) Сәмигулла
3) Вәлийулла
4) углы
5) 65 йәшендә
6) 1923 сәнәдә
7) фиврал 11 ндә
8) вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Сәмигулла
3) Вәлиулла
4) улы
5) 65 яшендә
6) 1923 елның
7) 11 февралендә
8) вафат».

Таш үлчәмнәре: 72(83)x17/29x16.

6. Сафиулла Гайнулла улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәh
2) Сафиулла Гайнулла
3) углы 1337 сәнәи һиҗриййәдә
4) 14 рәҗәбдә дар-
5) -ел-бәкайә рихләт
6) әйләде Аллаh Тәгалә
7) рәхмәт әйләсен».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Сафиулла Гайнулла
3) улы һиҗри 1337 елның
4) 14 рәҗәбендә мәңгелек
5) дөньяга
6) күчте. Аллаh Тәгалә
7) рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 72x29x13.

7. Корбангали кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) ...ри Корбангали
3) кызы 1334 сәнәи һиҗриййә-
4) -дә 13 мөхәррәмдә дар-
5) -ел-бәкайә рихләт әйләде
6) Аллаһ Тәгалә рәхмәт әйләсен».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) ...ри Корбангали
3) кызы һиҗри 1334 ел-
4) -ның 13 мөхәррәмендә мәңгелек
5) дөньяга күчте.
6) Аллаһ Тәгалә рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 100х41х10.

8. Мөхәммәдсадыйк Миңлебай улына һәм Бибизөһрә Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1882 һәм 1901 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) Мөхәммәдсадыйк
3) Миңлебай у-
4) -глы 45 йәшендә
5) 1882 сәнәи миладиййә
6) 15 нче гыйнварда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бибизөһрә
2) Хәбибулла
3) кызы Мөхәммәдса-
4) -дыйк зәүҗәсе
5) 54 йәшендә
6) 1901 сәнәи миладиййә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Мөхәммәдсадыйк
3) Миңлебай у-
4) -лы 45 яшендә
5) милади 1882 елның
6) 15 гыйнварында»[вафат яки җирләнде].

Арткы ягы:
1) «Бибизөһрә
2) Хәбибулла
3) кызы – Мөхәммәдса-
4) -дыйк хатыны –
5) 54 яшендә
6) милади 1901 елда [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 79(100)х31х9.

9. Җәләй Вәлиевкә куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Вәлийеф
3) Җәләй
4) 58 йәшендә
5) 1922 йылда май
6) 9 нда вафат
7) Аллаһ рәхмәт
8) кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү мәркадәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллааһү зүнүбәһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Вәлиеф
2) Җәләй
3) туды 1864,
4) вафат 1922,
5) 9 V».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Вәлиев
3) Җәләй
4) 58 яшендә
5) 1922 елның 9
6) маенда вафат.
7) Аллаһ рәхим
8) кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Арткы ягы:
1) «Вәлиев
2) Җәләй
3) 1864 [елда] туды,

4) 1922 [елның]
5) 9 маенда вафат

Таш үлчәмнәре: 71х30х12.

10. Җамали Җәләевкә куелган кабер ташы, 1936 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Җәләйеф
2) Җамали
3) 44 йәшендә
4) 1936 йылда
5) агуст 8 ндә
6) вафат Аллаһ рәхмәт
7) кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаһү мәркадәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Җәләйеф
2) Җамали
3) туды 1893,
4) 1936, 8/VIII
5) вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Җәләев
2) Җамали
3) 44 яшендә
4) 1936 елның
5) 8 августында
6) вафат. Аллаһ рәхим
7) кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Арткы ягы:
1) «Җәләев
2) Җамали
3) 1893 [елда] туды,
4) 1936 [елның] 8 августында
5) вафат».

Таш үлчәмнәре: 70х30х12.

11. Гөлҗамал Габделхәер кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) мәрхүмә Гөл-
3) -җамал Габделхәйр
4) кызы вафат 1913 нҗе йылда април
5) 24 ндә 90 йәшендә
6) гафәраллаһү зүнүүбәһәә».

Уң ягы (уеп язылган): «Гомеренңез үтмәген сагышлайасыз».

Сул ягы (уеп язылган): «Безә Коръән укыб багышлайасыз».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Мәрхүмә Гөл-
3) -җамал Габделхәер
4) кызы 1913 елның 24 апрелендә
5) 90 яшендә вафат.
6) Аллаһ аның гөнаһларын гафу итсен».

Уң ягы: «Гомерегез үтүенә сагышланыгыз».

Сул ягы: «Безгә Коръән укып багышлагыз».

Таш үлчәмнәре: 106х46х23.

Каенсар авылы зираты

1. Гыйбадеддин Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1881 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәүвәраллаһү мәркадәһ
2) Гыйбадеддин
3) Ибраһим
4) углы
5) 63 йәшендә»[114].

Уң ягы (калкытып язылган): «1881 йылда»[115].

Сул ягы (калкытып язылган): «Априлдә»[116].

[114] Дәвамы уң ягында.
[115] Башы алгы ягында, дәвамы сул ягында.

Арткы ягы (калкытып язылган)[117]:
1) «Йәә әхыый күн нәәдимән каблəл-әҗəл
2) ән-нәдәәмәтү ләә йүфиидү бәгъдəл-әҗəл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ аның каберен нурландырсын.
2) Гыйбадеддин
3) Ибраһим
4) улы
5) 63 яшендә».

Уң ягы: «1881 елның».

Сул ягы: «Апрелендә [вафат]».

Арткы ягы:
1) «Әй, кардәшем, әҗəл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит.
2) Әҗəл килгәч, тәүбә файда бирми».

Таш үлчәмнәре: 102x39x13.

2. Гали Исмәгыйль улына куелган кабер ташы, 1890 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Əл-хүкмү лилләəһ
2) бу кабернең сахибе мәгъфүр
3) вə мәрхүм Гали Исмәгыйль
4) углы тарих миладиййə илə
5) 1890 нчы йылда ийүннең
6) 12 нче йəүмендə вə тарих һиҗриййə
7) 1307 сәнәдə 97 йəшендə дар-
8) -ел-фәнадан дарел-бəкайə рихлəт əйләде».

Уң ягы (калкытып язылган): «Бу кабер хəлләрин сагышлайасыз безə Коръəн укуб багышлайасыз».

Сул ягы (калкытып язылган): «Атаңызны догада идеңез йад тәсаддыклə рухымы кыйлыңыз шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабернең ияе гафу ителгән,
3) һəм рəхим кылынган Гали Исмәгыйль
4) улы милади белəн
5) 1890 ел июненең
6) 12 нче көнендə һəм һиҗри
7) 1307 елда 97 яшендə фани
8) дөньядан мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Бу кабер хəлләренə сагышланыгыз, безгə Коръəн укып багышлагыз».

Сул ягы: «Атагызны догада искə алыгыз, сəдака бирү белəн рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчəмнəре: 106x41x22.

3. Мəхфүзə Габделмəннаф кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвəл-халләəкуль-бəəкыый
2) саахибəтү һəзəəл-кабри мəрхүмə
3) Мəхфүзə Габделмəннаф кызы Гали
4) Исмәгыйль углының əһлийəсе
5) румиййə илə 1905 нче йылда
6) ийүн 9 нчы көнендə 75
7) йəшендə мəдфүнə нəүвəраллааһү
8) кабраһəə əəмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Бу кабер иясе мәрхүмə
3) Мəхфүзə Габделмəннаф кызы – Гали
4) Исмәгыйль улының хатыны –
5) милади белəн 1905 ел
6) июненең 9 нчы көнендə 75
7) яшендə җирләнде. Аллаһ аның каберен
8) нурландырсын, амин».

Таш үлчəмнəре: 86x36x11.

4.Əхмəдша Исмәгыйль улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Əл-хүкмү лилләəһ
2) бу кабер сахибе
3) мəрхүм Əхмəдшаһ
4) Исмәгыйль углы
5) вафат 1921 нче җыл
6) 23 үктəбр 82
7) йəшендə рахимəһүллааһү
8) рахмəтəн вəəсигаһ əəмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Ən-нəдəəмəтү ләə түфиидү бəгъдəл-əҗəл».

[116] Башы алгы һəм уң якларында.
[117] Вертикаль рəвештə язылган.

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблəл-әҗəл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүм Әхмәдша
4) Исмәгыйль улы
5) 1921 елның
6) 23 октябрендә 82
7) яшендә вафат. Аллаһ аны киң рәхмәте
8) белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Әҗəл килгəч, тəүбə файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗəл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Таш үлчәмнәре: 87х32х10.

5. Сәхибҗамал Габделгафур кызына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберə назилə
2) мәрхүмə Сәхибҗамал
3) Габделгафур кызы
4) Әхмәдшаһ җәмәгате
5) 1917 нче җыл нуйəбр
6) 3 җомга көн 78
7) йəшендə вафат Аллаһ
8) рəхмəт əйлəсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннə лилləəһи вə иннə илəйһи рааҗигуун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергə иңүче
2) мәрхүмə Сәхибҗамал
3) Габделгафур кызы –
4) Әхмәдша җәмәгате –
5) 1917 елның 3
6) ноябрендә җомга көн 78
7) яшендә вафат. Аллаһ
8) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 79х34х10.

6. Вәлиулла Төхфәтулла улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Əл-хүкмү лилləəһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Вәлийулла
4) Төхфәтулла углы
5) 1923 нче йылның
6) аугысында 70
7) йəшендə вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннə лилləəһи вə иннə илəйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәтендә булсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Вәлиулла
4) Төхфәтулла улы
5) 1923 елның
6) августында 70
7) яшендә вафат».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаһ рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 67х31х7.

7. Мәгърифә Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберə назилə
2) мәрхүмə Мәгърифә
3) Гобәйдулла кызы
4) Вәлийулла җәмәгате
5) 1917 нче йылның
6) синтəбрендə 50
7) йəшендə вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Күллү мән галəйһəə фəəн».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт əйлəсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә иңүче
2) мәрхүмә Мәгърифә
3) Гобәйдулла кызы –
4) Вәлийулла җәмәгате –
5) 1917 елның
6) сентябрендә 50
7) яшендә вафат».

Уң ягы: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани».

Сул ягы: «Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 66x30x8.

8. Мөхәммәдкасыйм Гыймадеддин улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәәл-кабри мәрхүм
3) Мөхәммәдкасыйм Гыймадеддин
4) углы 1894 нче йылда
5) 20 нче мартда 35
6) йәшдә вафат итде
7) рахимәһүллааһү рахмәтән вәәсигаһ
8) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[118].

Сул ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[119].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Мөхәммәдкасыйм Гыймадеддин
4) улы 1894 елның
5) 20 мартында 35
6) яшьтә вафат булды.
7) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын,
8) амин».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Сул ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 94x31x11.

9. Галиәкбәр Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) тарих 1902 нче сәнә үктәбр
3) 7 ндә вафат Галиәкбәр
4) Гобәйдулла углы 76
5) йәшдә Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1902 елның 7
3) октябрендә Галиәкбәр
4) Гобәйдулла улы 76
5) яшьтә вафат. Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 85x31x13.

10. Маһиҗамал Габделмән кызына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) тарих 1900 нче сәнә
3) гыйнвар 16 нда Маһиҗамал
4) Габделмән кызы Галиәкбәр
5) җәмәгате 80 йәшендә вафат».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт кылгай иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) 1900 елның
3) 16 гыйнварында Маһиҗамал
4) Габделмән кызы – Галиәкбәр
5) җәмәгате – 80 яшендә вафат».

Сул ягы: «Аллаһ рәхим кылса иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 60x32x11.

11. Бибинәфисә Хуҗаәхмәд кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) саахибәтү һәзәәл-кабри мәрхүмә
3) Бибинәфисә Хуҗаәхмәд кызы

[118] Дәвамы сул ягында.
[119] Башы уң ягында.

4) Шәйхелислам Гыймадеддин
5) углыйның әһлийәсе 1905 нче
6) йылда 1 нче нуйәбрдә 29
7) йәшендә мәдфүнә кабере
8) мөнәүвәрә улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл ән-нәдәәмәтү лә түфиидү бәгъдә-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Бибинәфисә Хуҗаәхмәд кызы –
4) Шәйхелислам Гыймадеддин
5) улының хатыны – 1905
6) елның 1 ноябрендә 29
7) яшендә җирләнде. Кабере
8) нурлы булсын, амин».

Уң ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит. Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 98х30х11.

12. Гыймадеддин Баязидеддин улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Гыймадеддин Байаз-
4) -идеддин углы
5) 1909 сәнәи миладиййә1 нче
6) аугыст 90 йәшендә
7) вафат Аллаһ рәхмәт
8) кыйлгай иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Гыймадеддин Баяз-
4) -идеддин улы
5) милади 1909 елның 1
6) августында 90 яшендә
7) вафат. Аллаһ рәхим
8) кылса иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 96х30х10.

13. Гайнеддин Габделхәким улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Гайнеддин Габделхәким
4) углы 1899 нчы йылда
5) синтәбр 28 ндә 32
6) йәшендә вафат Аллаһ рәхмәт
7) кыйлгай иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Гайнеддин Габделхәким
4) улы 1899 елның
5) 28 сентябрендә 32
6) яшендә вафат. Аллаһ рәхим
7) кылса иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 79х32х8.

14. Бибиәсма Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибиәсма Гобәйдулла
4) кызы Гыймадеддин
5) Байазид углыйның
6) әһлийәсе 1910 нчы сәнәдә
7) 12 нче майда вафат
8) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[120].

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[121].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә

[120] Дәвамы сул ягында.
[121] Башы уң ягында.

3) Бибиәсма Гобәйдулла
4) кызы – Гыймадеддин
5) Байазид улының
6) хатыны – 1910 елның
7) 12 маенда вафат.
8) Аллаһ рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Сул ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 101х31х13.

15. Бибифатыйма Муса кызына куелган кабер ташы, 1888 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабергә назилә мәрхүмә
3) Бибифатыйма Муса
4) кызы Галәәддин
5) җәмәгате 1888 нче
6) җылда вафат 44
7) йәшендә Аллаһ
8) рәхмәтендә булсун
9) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибифатыйма Муса
4) кызы – Галәведдин
5) җәмәгате – 1888
6) елда 44
7) яшендә вафат. Аллаһ
8) рәхмәтендә булсын,
9) амин».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».

Таш үлчәмнәре: 101х32х11.

16. Галәведдин Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Галәәддин Ибраһим
4) углы 1918 нче
5) җылда мартда вафат
6) 88 йәшендә».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт әйләсүн амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Галәведдин Ибраһим
4) улы 1918
5) елның мартында
6) 88 яшендә вафат».

Сул ягы: «Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 70х29х6.

17. Хөсәен Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) саахибү һәзәәл-кабри мәрхүм
3) Хөсәйен Гобәйдулла углы
4) румииййә илә 1904 нче йылда
5) ийүлнең 24 нче көнендә
6) 77 йәшендә дар-
7) -ел-фәнадин дарел-бәкайә
8) рихләт кылды Аллаһ рәхмәтендә
9) улсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Хөсәен Гобәйдулла улы
4) милади белән 1904 ел
5) июленең 24 нче көнендә
6) 77 яшендә фани
7) дөньядан мәңгелек дөньяга
8) күчте. Аллаһ рәхмәтендә
9) булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 89х36х13.

18. Бибимотыйга Зөбәйер кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибимотыйга Зөбәйер кызы
4) Хөсәйен Гобәйдулла углы
5) әһлийәсе 1910 нчы йылда
6) 7 нче мартда 81 йәшдә
7) мәдфүнә нәүвәраллаahү кабраһәә әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибимотыйга Зөбәер кызы –
4) Хөсәен Гобәйдулла улы
5) хатыны – 1910 елның
6) 7 мартында 81 яшьтә
7) җирләнде. Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Таш үлчәмнәре: 83х31х10.

19. Хәерниса Габделвәли кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаahү ли-мән зәәрании
2) бу каберә назилә мөтәвәффиййә мәрхүмә
3) Хәйренниса Габделвәли
4) кызы Габделгазиз Гыймад-
5) -еддин углыйның әһлийәсе
6) 24 йәшендә 1906 нчы сәнәдә
7) 29 нчы майда нәүвәр-
8) -аллаahү мәркадәһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән бикаврии мүтәфәккиран фии әмрии»[122].

Сул ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[123].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабергә вафат булучы, мәрхүмә
3) Хәерниса Габделвәли
4) кызы – Габделгазиз Гыймад-
5) -еддин улының хатыны –
6) 24 яшендә 1906 елның
7) 29 маенда иңде. Аллаһ
8) аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Сул ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 100х32х18.

20. Фәхрежамал Габделгафур кызына куелган кабер ташы, 1879 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәүвәраллаahү мәркадәһәә
2) Фәхрелҗамал
3) Габделгафур
4) кызы
5) Гыймадеддин
6) җәмәгате
7) 37 йәшендә»[124].

Уң ягы (калкытып язылган): «Ән-нәдәәмәтү ләә йүфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (калкытып язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Арткы ягы (уеп язылган): «1879 йылда үктәбрдә»[125].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ аның каберен нурландырсын.
2) Фәхрежамал

[122] Дәвамы сул ягында.
[123] Башы уң ягында.
[124] Дәвамы арткы ягында.
[125] Башы алгы ягында.

3) Габделгафур
4) кызы –
5) Гыймадеддин
6) җәмәгате –
7) 37 яшендә».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Арткы ягы: «1879 елның октябрендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 78х27х20.

21. Бибисабира Камаледдин кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) саахибәтү һәзәәл-кабри мәрхүмә
3) Бибисабира Камаледдин
4) кызы Габделгазиз Гыймадеддин
5) углыйның әһлийәсе
6) 1904 нче сәнәи миладиййә
7) синтәбр 8 ндә 1322
8) һиҗриййә 12 нче рәҗәбдә» [126].

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «23 йәшендә
2) мәдфүнә рахимәллаһү
3) лимән зәәрании
4) әәмиин» [127].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Бибисабира Камаледдин
4) кызы – Габделгазиз Гыймадеддин
5) улының хатыны –
6) милади 1904 елның
7) 8 сентябрендә һиҗри
8) 1322 [елның] 12 рәҗәбендә».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Арткы ягы:
1) «23 яшендә
2) җирләнде. Аллаһ мине зиярәт
3) кылган кешене рәхим кылсын,
4) амин».

Таш үлчәмнәре: 88х31х12.

22. Бибикамилә Шакиржан кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибикамилә Шакиржан
4) кызы Габделгазиз Гыймад-
5) -еддин углыйның зәүҗәсе
6) 1908 нче сәнәи миладиййә нуйәбр
7) 15 ндә 1326 һиҗриййә
8) зилкагдә 5 ндә» [128].

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәнгә икән йарун сәнгәдер».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадыйм бер догадур».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «20 йәшендә мәдфүнә
2) нәүвәраллаһү кабраһә
3) әәмиин» [129].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибикамилә Шакиржан
4) кызы – Габделгазиз Гыймад-
5) -еддин улының хатыны –
6) милади 1908 елның 15
7) ноябрендә, һиҗри 1326 [елның]
8) 5 зөлкагдәсендә».

Уң ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

[126] Ахыры арткы ягында.
[127] Башы алгы ягында.
[128] Дәвамы арткы ягында.
[129] Башы алгы ягында.

Арткы ягы:
1) «20 яшендә җирләнде.
2) Аллаһ аның каберен нурландырсын,
3) амин».

Таш үлчәмнәре: 92х30х11.

23. Бибизаһидә Халид кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибизаһидә Халид
4) кызы 1909 сәнәи миладиййә
5) нуйәбр 15 ндә 75
6) йәшдә мәдфүнә нәүвәр-
7) -аллаһү кабраһәә әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагаһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Изәә тәхәййәртүм фил-үмүүри фәстәгыыйнүү мин әһлил-кубүүр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибизаһидә Халид
4) кызы милади 1909 елның
5) 15 ноябрендә 75
6) яшьтә җирләнде. Аллаһ аның
7) каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Дөнья – бер сәгатьлек, аны итагать белән үткәр».

Сул ягы: «Әгәр [бу] эшләрдә аптырашта калсагыз, кабер әһелләреннән сорагыз».

Таш үлчәмнәре: 82х32х10.

24. Сәфәргали Корбангали улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер ийәсе мәрхүм
3) Сәфәргали Кор-
4) -бангали углы
5) 1918 нче йылның
6) үктәбрендә 55
7) йәшдә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәтендә булсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Сәфәргали Кор-
4) -бангали улы
5) 1918 елның
6) октябрендә 55
7) яшьтә вафат».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаһ рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 69х31х7.

25. Бибигабидә Салих кызына куелган кабер ташы, 1871 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибигабидә Салих кызы Габд-
4) -еллатыйф Габделмәннаф углы
5) әһлийәсе 1871 нче сәнәдә
6) 58 йәшдә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт бер көн әҗәл әйләр галил»[130].

Сул ягы (уеп язылган): «Нә дәклү улса да гомерең тавил»[131].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибигабидә Салих кызы – Габд-
4) -еллатыйф Габделмәннаф улы
5) хатыны – 1871 елда
6) 58 яшьтә вафат».

Уң ягы: «Ахырдан беркөн әҗәл хәлсез итәр».

[130] Башы сул ягында.
[131] Дәвамы уң ягында.

Сул ягы: «Ни тиклем гомерең озын булса да».

Таш үлчәмнәре: 76х30х10.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 3 б. №25.

26. Габделвәли хәзрәт Габделлатыйф улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәүвәраллаһү мәркадәһ
2) Габделвәли
3) хәзрәт
4) Габделлатыйф
5) углы
6) 77 йәшендә»[132].

Сул ягы (калкытып язылган): «1894 йылда рамазан шәрифдә»[133].

Арткы ягы (калкытып язылган)[134]:
1) «Йәә әхыый күн нәәдимән кабләл-әҗәл
2) ән-нәдәәмәтү ләә йүфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ аның каберен нурландырсын.
2) Габделвәли
3) хәзрәт
4) Габделлатыйф
5) улы
6) 77 яшендә».

Сул ягы: «1894 елның рамазан шәрифендә [вафат]».

Арткы ягы:
1) «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит.
2) Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Таш үлчәмнәре: 107х28х11.

27. Төхфәтулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1878 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Төхфәтулла Гобәйдулла
4) углы 1878 нче йылда
5) април 15 ндә 47
6) йәшдә вафат Аллаһ рәхмәт
7) кыйлгай иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Төхфәтулла Гобәйдулла
4) улы 1878 елның
5) 15 апрелендә 47
6) яшьтә вафат. Аллаһ рәхим
7) кылса иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 84х32х9.

28. Габделхәким Муса улына һәм Сабиржан Ихсан улына куелган кабер ташы, 1907 һәм 1922 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Габделхәким
3) Муса углы 1907 йыл
4) априлдә 90 йәшдә
5) вафат рахимәһүллаһү
6) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Сабиржан Ихсан
3) углы 1922 йылда
4) ийүл 5 ндә 65 йә-
5) -шендә вафат бу-
6) -лды Аллаһ рәхмәт
7) әйләсүн амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Габделхәким
3) Муса улы 1907 елның
4) апрелендә 90 яшьтә
5) вафат. Аллаһ киң рәхмәте белән
6) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

[132] Дәвамы сул ягында.
[133] Башы алгы ягында.
[134] Вертикаль рәвештә язылган.

Арткы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Сабиржан Ихсан
3) улы 1922 елның
4) 5 июлендә 65 я-
5) -шендә вафат бу-
6) -лды. Аллаһ рәхим
7) кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 68х32х7.

Каенсар авылы зиратында бөек шагыйребез Г. Тукайның җизнәсе, ягъни апасы Бибисажидәнең ире Әхмәтсафа да җирләнгән. Аның кабер ташы, борынгы булмаса да, барыбер игътибарга лаек, дип табабыз. Шул чагыштырмача яңа ташбилгедә түбәндәге сүзләр язылган («бисмилла» сүзе гарәп графикасында, калгаңнары кириллицада): «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим. Хәбибуллин Әхмәтсафа Әхмәтзариф улы (1869–1937)».

Казак Үртәме авылы зираты

Авылның икенче исеме Нуртәк.

1. Рокыя мулла Хәсән кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу кабер ийәсе Үртәм авы-
3) -лыйның мулла Хәсән кызы Рокыйа
4) Орынбург сәүдәгәре
5) Мөхәммәдфатих Гыймадийыфның
6) рафикасы иде 1914
7) нче йылда 16 нчы мартда
8) 20 йәшендә вафат итде
9) иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи раа-
10) -җигуун».

Уң ягы (уеп язылган): «Кайт ий нәфсе мотмәиннәм бар йүнәл кит Тәңриңә»[135].

Сул ягы (уеп язылган): «Бирдең аркаңны моңарчә инде бир бит әмеринә»[136].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе Үртәм авы-
3) -лыннан мулла Хәсән кызы Рокыя
4) (Оренбург сәүдәгәре
5) Мөхәммәдфатих Гыймадиевнең
6) тормыш иптәше иде) 1914
7) елның 16 мартында
8) 20 яшендә вафат булды.
9) Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа
10) кайтачакбыз».

Уң ягы: «Кайт, и тынычланган нәфсем, бар, юнәл, кит Тәңреңә».

Сул ягы: «Бирдең аркаңны моңарчы, инде бир бит әмеренә».

Таш үлчәмнәре: 130х36х13.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Рокыя бинте Хәсән бине Мөхәммәдхәлим бине Сәйфеддин.

2. Нәфисә Гайнулла кызына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Нәфисә
3) Гайнулла
4) кызы Шиһаб-
5) -еддин җәмәгате
6) 63 йәшендә
7) вафат 1923 йылда».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «12 мартда Аллаһ рәхмәтендә булсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Нәфисә
3) Гайнулла
4) кызы – Шиһаб-
5) -еддин җәмәгате –
6) 63 яшендә
7) 1923 елда вафат».

Уң ягы: «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы: «12 мартта [вафат]. Аллаһ рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 72х34х9.

[135] Г. Тукай шигыреннән өзек, дәвамы сул ягында.
[136] Г. Тукай шигыреннән өзек, башы уң ягында.

3. Рокыя Шаһимөхәммәд кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Рокыйа Шаһимөхәммәд кызы
4) Вәлийулла Шиһабеддин
5) углыйның әһлийәсе 1915 сәнә
6) април 13 ндә 27 йәшдә
7) вафат итде рахимәһ-[137]»[138].

Сул ягы (уеп язылган): «-үллаһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин»[139].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Рокыя Шаһимөхәммәд кызы –
4) Вәлиулла Шиһабеддин
5) улының хатыны – 1915 елның
6) 13 апрелендә 27 яшьтә
7) вафат булды. Аллаһ аны».

Сул ягы: «[Аллаһ аны] киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 76х32х8.

4. Рокыя Гатаулла Гайнулла улының кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибәтү һәзәәл-кабри мәрхүмә
3) Рокыйа Гатаулла
4) Гайнулла углының
5) кызы 1914 нче сәнә дикәбр
6) 9 нда 1 нче йәшдә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Нә дәклү улса да гомерең тавил гакыйбәт бер көн әҗәл әйләр галил».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ кыйәмәтдә шәфәгатьче әйләсүн[140]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Рокыя Гатаулла
4) Гайнулла улының
5) кызы 1914 елның 9
6) декабрендә 1 нче яшьтә вафат».

Уң ягы: «Ни тиклем гомерең озын булса да, ахырдан беркөн әҗәл хәлсез итәр».

Сул ягы: «Аллаһ кыйәмәттә шәфәгатьче итсен».

Таш үлчәмнәре: 88х34х10.

5. Бибишәмсия Әхмәҗән кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) бу каберә назилә мәрхүмә
4) Бибишәмсийә Әхмәҗән кызы
5) Әхмәҗән Галиәкбәр у-
6) -глыйның зәүҗәсе 1909
7) нчы сәнәи миладиййә април 25 ндә
8) 1327 һиҗриййә 60 йәшдә
9) мәдфүнә нәүвәраллаһү кабраһәә әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәнгә икән йарун сәнгәдер».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл ән-нәдәәмәтү лаә йүфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
3) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
4) Бибишәмсия Әхмәҗән кызы –
5) Әхмәҗән Галиәкбәр у-
6) -лының хатыны – милади
7) 1909 елның 25 апрелендә,
8) һижри 1327 [елда] 60 яшьтә
9) җирләнде. Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

[137] Ир-атка кукарата кулланыла торган кушымча белән ялгыш язылган.
[138] Дәвамы сул ягында.
[139] Башы алгы ягында.
[140] Ислам дине өйрәтүенчә, сабый вакытында вафат булган балалар Кыямәт көнендә ата-аналары өчен Аллаһ каршында шәфәгать кылачаклар, әлеге догада шул нәрсә күздә тотыла.

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит. Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Таш үлчәмнәре: 104х36х12.

6. Имам Габдрахман мулла Хәсән улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) имам Габдеррахман
3) мулла Хәсән углы
4) 1922 сәнә 1 нче
5) синтәбрдә 31
6) йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллааһү Тәгааләә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) имам Габдрахман
3) мулла Хәсән улы
4) 1922 елның 1
5) сентябрендә 31
6) яшендә вафат».

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 66х30х9.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Габдрахман бине Хәсән бине Мөхәммәдхәлим бине Сәйфеддин. Ул 1914 елның 23 августында указ алгач, мулла итеп билгеләнгән[141]. Габдрахман хәзрәтнең атасы Хәсән хәзрәт 1880 елның 7 октябреннән алып мулла һәм мөгаллим вазыйфаларын башкарган[142].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 3 б. №26.

7. Фатыйма Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер ийәсе
3) Үртәм авылыйның
4) мулла Хәсән әһлийәсе
5) Фатыйма Фәтхулла
6) кызы 1915 сәнә
7) 2 нче үктәбрдә
8) 55 йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) Үртәм авылыннан
4) мулла Хәсән хатыны –
5) Фатыйма Фәтхулла
6) кызы – 1915 елның
7) 2 октябрендә
8) 55 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 90х31х13.

8. Мәхмүд Лотфулла улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-хәййүл-ләзии ләә йәмүүт бихүкмилләәһ
2) һәзәл-кабру нурдидә углымыз
3) Мәхмүд әткәсе Лотфулла румиййә
4) илә 1906 нчы сәнә мартның
5) 28 нче йәүмендә 5 йәшендә
6) вафат Аллаһ шәфәгатьче кыйлгай иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Тере, Үлми. Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу күз нуры-улыбыз
3) Мәхмүд кабере (әткәсе Лотфулла), милади
4) белән 1906 ел мартының
5) 28 нче көнендә 5 яшендә
6) вафат. Аллаһ шәфәгатьче китсә иде».

Таш үлчәмнәре: 76х32х11.

9. Хөббениса Мөхәммәдсадыйк кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Хөббенниса Мөхәммәдсадыйк
4) кызы Мөхәммәҗҗан
5) Корбангали углыйның

[141] Башкортстан Республикасы Милли архивы: И–295 ф., 2 тасвир., 22 сак. берәм.
[142] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 8464 сак. берәм. – Б. 366 арты–367.

6) әһлийәсе 1911 сәнә фиврал 8 ндә
7) 75 йәшдә вафат».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт әйләсүн амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Хөббениса Мөхәммәдсадыйк
4) кызы – Мөхәммәҗҗан
5) Корбангали улының
6) хатыны – 1911 елның 8 февралендә
7) 75 яшьтә вафат».

Сул ягы: «Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 86х30х11.

10. Зарифә Галим кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) тарих 1914 нче сәнә
3) гыйнвар 8 ндә мәрхүмә
4) Зарифә Галим кызы
5) Сибгатулла Гыйззәтулла
6) углыйның әһлийәсе»[143].

Сул ягы (уеп язылган): «58 йәшдә вафат Аллаһ рәхмәт әйләсүн»[144].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) 1914 елның
3) 8 гыйнварында мәрхүмә
4) Зарифә Галим кызы –
5) Сибгатулла Гыйззәтулла
6) улының хатыны».

Сул ягы: «58 яшьтә вафат. Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 76х32х11.

11. Гайшәбикә Мөхәммәдсадыйк кызына һәм Мөхәммәдгәрәй Фәхреддин улына куелган кабер ташы, 1911 һәм 1920 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә назилә
2) мәрхүмә Гайшәбикә
3) Мөхәммәдсадыйк кызы
4) Мөхәммәдгәрәй әһлийәсе
5) 1911 нче сәнә гыйнвар 10
6) 65 йәшендә вафат
7) рахимәһәәллааһ әәмиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Мөхәммәдгәрәй Фәхреддин
4) углы 1920 нче сәнә
5) май 9 рамазан 7 ндә
6) 75 йәшдә
7) рахимәһүллааһү рахмәтән әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә иңүче
2) мәрхүмә Гайшәбикә
3) Мөхәммәдсадыйк кызы –
4) Мөхәммәдгәрәй хатыны –
5) 1911 елның 10 гыйнварында
6) 65 яшендә вафат.
7) Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Мөхәммәдгәрәй Фәхреддин
4) улы, 1920 елның
5) 9 маенда, 7 рамазанында
6) 75 яшьтә [вафат].
7) Аллаһ үз рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 70х27х6.

12. Ибраһим Габделхаликъ улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
2) Ибраһим Габделхаликъ
3) углы 1894 нче йылда
4) гыйнвар 9 нда 33
5) йәшдә вафат Аллаһ
6) рәхмәт әйләсүн амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәнгә икән йарун сәнгәдер».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе мәрхүм
2) Ибраһим Габделхаликъ

[143] Дәвамы сул ягында.
[144] Башы алгы ягында.

3) улы 1894 елның
4) 9 гыйнварында 33
5) яшьтә вафат. Аллаһ
6) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 70х30х9.

13. Әхмәдшакир Әхмәди улына куелган кабер ташы, 1888 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Әхмәдшакир Әхмәди
4) углы 1888 нче
5) йылда агусның
6) 16 нчы көнендә шинбә көн
7) 57 йәшендә вафат
8) булды Аллаһның рәхмәтендә
9) улсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Әхмәдшакир Әхмәди
4) улы 1888
5) ел августының
6) 16 нчы көнендә шинбә көн
7) 57 яшендә вафат
8) булды. Аллаһның рәхмәтендә
9) булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 99х30х13.

14. Габделгалләм Әхмәдулла улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Габделгалләм Әхмәдулла
4) углы 1909 нчы сәнәи миладиййә
5) 17 нче ийүндә 1327
6) һижриййә 57 йәшендә
7) дарел-бәкайә рихләт кыйлды
8) Аллаһ рәхмәт әйләсүн амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаалә
2) күллү мән галәйһәә фәән
3) һәзәл-кабруһү[145] нәәзил
4) Габделгалләм Әхмәдулла
5) углы 1909 нчы йыл
6) ийүн 17 ндә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделгалләм Әхмәдулла
4) улы милади 1909 елның
5) 17 июнендә һиҗри
6) 1327 [елда] 57 яшендә
7) мәңгелек дөньяга күчте.
8) Аллаһ рәхмәт кылсын, амин».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани».
3) Бу кабергә иңүче
4) Габделгалләм Әхмәдулла
5) улы 1909 елның
6) 17 июнендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 99х31х11.

15. Сәхибҗамал Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) тарих 1894 нче
3) сәнәи миладиййә 30 нчы мартда
4) Сәхибҗамал Фәтхулла
5) кызы Әхмәдулла әһлийәсе
6) 75 йәшдә мәдфүнә
7) нәүвәраллаһү мәркадәһәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани».
2) М илади
3) 1894 елның 30 мартында
4) Сәхибҗамал Фәтхулла
5) кызы – Әхмәдулла хатыны –
6) 75 яшьтә җирләнде.
7) Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 88х31х11.

[145] Бераз хаталы язылган.

16. Фәхреддин Нигъмәтулла улына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Фәхреддин Нигъмәтулла
4) углы 1897 сәнәи миладиййә
5) аугуст 5 ндә 84 йәшендә
6) мәдфүн нәүвәраллааһү кабраһ
7) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[146].

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[147].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Фәхреддин Нигъмәтулла
4) улы милади 1897 елның
5) 5 августында 84 яшендә
6) җирләнде. Аллаһ аның каберен нурландырсын,
7) амин».

Уң ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Сул ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 96х31х10.

17. Мәймүнә Габделлатыйф кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) тарих 1914 нче сәнә
3) гыйнвар 16 нда мәрхүмә
4) Мәймүнә Габделлатыйф кызы
5) Фәхреддин әһлийәсе вафат
6) рахимәллаһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) 1914 елның
3) 16 гыйнварында мәрхүмә
4) Мәймүнә Габделлатыйф кызы –
5) Фәхреддин хатыны – вафат
6) Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 95х31х10.

18. Фәхрениса Гыйззәтулла кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Фәхренниса Гыйззәтулла
4) кызы Хәлилулла Насыйбулла
5) углының әһлийәсе 1902 сәнә
6) фиврал 24 ндә 45 йәшдә»[148].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Вафат Аллаһ
2) рәхмәт әйләсүн
3) амин»[149].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Фәхрениса Гыйззәтулла
4) кызы – Хәлилулла Насыйбулла
5) улының хатыны – 1902 елның
6) 24 февралендә 45 яшьтә».

Арткы ягы:
1) «Вафат. Аллаһ
2) рәхим кылсын,
3) амин».

Таш үлчәмнәре: 82х29х9.

19. Гыйбадулла Халид улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалләә
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Гыйбадулла Халид
4) углы 1909 нче сәнәи мила-
5) -диййә април 22 ндә
6) 30 йәшендә вафат
7) Аллаһ рәхмәт кыйлсун
8) амин».

[146] Дәвамы сул ягында.
[147] Башы уң ягында.
[148] Дәвамы арткы ягында.
[149] Башы алгы ягында.

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән әнтә тәсыыйру мислии»[150].

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[151].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Гыйбадулла Халид
4) улы милади 1909
5) елның 22 апрелендә
6) 30 яшендә вафат.
7) Аллаһ рәхим кылсын,
8) амин».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Таш үлчәмнәре: 96x31x12.

20. Бибигабидә Габдессәлам кызына һәм Нәбиулла Гайнулла улына куелган кабер ташы, 1888 һәм 1891 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) саахибәтү һәзәл-кабри
3) мәрхүмә Бибигабидә Габдессәлам
4) кызы Һибатулла әһлийәсе румиййә илә
5) 1888 нче йылда ийүннең
6) 18 нче көнендә йәшендә[152]
7) дарел-бәкайә рихләт кыйлды
8) Аллаһ рәхмәтендә улсун
9) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәл-кабру
2) Нәбийулла Гайнулла углы
3) 1891 нче йылда 18 нче
4) аугыстда вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүмә Бибигабидә Габдессәлам
4) кызы – Һибатулла хатыны – милади белән
5) 1888 ел июненең
6) 18 нче көнендә яшендә
7) мәңгелек дөньяга күчте.
8) Аллаһ рәхмәтендә булсын,
9) амин».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Арткы ягы:
1) «Бу –
2) Нәбиулла Гайнулла улы кабере,
3) 1891 елның 18
4) августында вафат».

Таш үлчәмнәре: 90x36x12.

21. Бибизаһидә Габделвахид кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер ийәсе Биби-
3) -заһидә Габделвахид
4) кызы Хисамеддин җәмәгате румиййә илә
5) 1902 нче сәнә нуйәбр 21
6) 75 йәшдә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе Биби-
3) -заһидә Габделвахид
4) кызы – Хисамеддин җәмәгате – милади белән
5) 1902 елның 21 ноябрендә
6) 75 яшьтә вафат».

Таш үлчәмнәре: 69x31x9.

[150] Башы сул ягында.
[151] Дәвамы уң ягында.
[152] Ничә яшендә үлгәнлеге күрсәтелмичә, буш урын калдырылган.

22. Гобәйдулла Искәндәр улына куелган кабер ташы, 1887 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) тарих 1887 нче йыл
3) 26 нчы маһе шәрифдә
4) бәндәи Хода Гобәйдулла
5) Искәндәр мәрхүм углы
6) 75 йәшендә даре фәна-
7) -дан даре бәкайә җомга
8) көн рихләт кыйлды
9) Аллаһ Тәгалә гарикы рәхмәт
10) кыйлгай иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) 1887 елның
3) 26 рамазанында
4) Хода бәндәсе Гобәйдулла
5) Искәндәр мәрхүм улы
6) 75 яшендә фани дөнья-
7) -дан мәңгелек дөньяга җомга
8) көн күчте.
9) Аллаһ Тәгалә рәхмәткә
10) күмсә иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 110x41x8.

23. Батырша Гаделша улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Батыршаһ Гаделшаһ
4) углы 1892 нче
5) сәнәи миладиййә үктәбр
6) 10 нда 45 йәшендә
7) вафат Аллаһ рәхмәтендә улсун амин[153]».

Уң ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[154].

Сул ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[155].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Батырша Гаделша
4) улы милади
5) 1892 елның 10
6) октябрендә 45 яшендә
7) вафат. Аллаһ рәхмәтендә булсын, амин».

Уң ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Сул ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Таш үлчәмнәре: 116x31x12.

24. Габделфәттах Габделгаффар улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Габделфәттах Габделгаффар
4) углы 1921 нче йылда
5) 16 нчы май рамазан 10
6) 70 йәшдә вафат
7) дүшәнбә көн Аллаһ
8) рәхмәт әйләсүн
9) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Дөнйада һич кем тормас мәңгә уйла бер көн керәсеңне бу кабергә».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделфәттах Габделгаффар
4) улы 1921 елның
5) 16 маенда, 10 рамазанында
6) 70 яшьтә
7) дүшәнбә көн вафат. Аллаһ
8) рәхим кылсын,
9) амин».

Уң ягы: «Дөньяда һичкем тормас мәңгегә, уйла беркөнне керәсеңне бу кабергә».

Сул ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 105x32x11.

[153] «Амин» дигән сүзгә алгы якта урын җитмичә, ул ташның сул ягына чыгып язылган.
[154] Башы сул ягында.
[155] Дәвамы уң ягында.

25. Рәхимә Дәүләтша кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Рәхимә Дәүләтшаһ кызы
4) Габделфәттах Габделгаффар
5) углыйның әһлийәсе
6) 1914 нче йылда нуйәбр
7) 3 ндә 70 йәшендә
8) вафат рахимәһүллааһү
9) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад тәсаддыклә кыйлынгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый таки рузи идә Аллаһ оҗмахы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Рәхимә Дәүләтша кызы –
4) Габделфәттах Габделгаффар
5) улының хатыны –
6) 1914 елның 3
7) ноябрендә 70 яшендә
8) вафат. Аллаһ аны киң рәхмәте белән
9) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: « Каберемне күреп, әҗәлне искә ал. Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 113х34х11.

26. Хәбибулла Халид улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибү һәзәл-кабри
2) Хәбибулла Халид углы
3) 1915 нче сәнә март 30 нда
4) 50 йәшендә вафат итде
5) Аллаһ рәхмәт әйләсүн
6) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) Хәбибулла Халид улы
3) 1915 елның 30 мартында
4) 50 яшендә вафат булды.
5) Аллаһ рәхим кылсын,
6) амин».

Таш үлчәмнәре: 80х33х10.

27. Габделмәннаф Җәгъфәр улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Габделмәннаф Җәгъфәр
4) углы 1908 нче сәнә
5) март 23 ндә 78
6) йәшендә вафат рахим-
7) -әллааһү рахмәтән вәәсигаһ
8) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада иденгез йад».

Сул (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлынгыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) Габделмәннаф Җәгъфәр
4) улы 1908 елның
5) 23 мартында 78
6) яшендә вафат. Аллаһ
7) киң рәхмәте белән рәхим кылсын,
8) амин».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 95х30х10.

28. Бибиməхфүзә Габдерәшид кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә назилә мәрхүмә

2) Бибимәхфүзә Габдерәшид
3) кызы Габделмәннаф
4) әһлийәсе 1903 нче йыл
5) 20 нче ийүл 70
6) йәшдә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә иңүче мәрхүмә
2) Бибимәхфүзә Габдерәшид
3) кызы – Габделмәннаф
4) хатыны – 1903 елның
5) 20 июлендә 70
6) яшьтә вафат».

Таш үлчәмнәре: 59x29x9.

29. Бәдренәвал Исмәгыйль кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә
3) Бәдренәвал Исмәгыйль кызы
4) Галиәсгар җәмәгате 1898 нче
5) йылда 15 нче аугыстда
6) 65 йәшдә мәдфүнә
7) нәүвәраллааһү кабраһәә
8) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү кәәъсүн күллү
2) нәәсин шәәрибүһ
3) әл-кабру бәәбүн күллү
4) нәәсин дәәхыйлүһ
5) әд-дүнйәә әүвәлүһәә
6) сүруурун
7) вә әхыйруһәә
8) кубүүр».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Каалән-нәбии галәйһ-
2) -ис-сәләәм
3) изәә тәхәййәртүм
4) фил-үмүүри
5) фәстәгыыйнүү мин
6) әһлил-кубүүр
7) кәтәбәһәә мөәзин
8) Лотфулла».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Бәдренәвал Исмәгыйль кызы –
4) Галиәсгар җәмәгате – 1898
5) елның 15 августында
6) 65 яшьтә җирләнде.
7) Аллаһ аның каберен нурландырсын,
8) амин».

Уң ягы:
1) «Үлем – савыт һәм һәрбер
2) кеше аннан эчәчәк,
3) кабер – ишек һәм һәрбер
4) кеше аннан керәчәк.
5) Дөньяның башы –
6) сөенү,
7) ахыры –
8) каберләр».

Сул ягы[156]:
1) «Пәйгамбәр, аңа сәлам
2) булсын, әйтте:
3) «Әгәр [бу] эшләрдә
4) аптырашта калсагыз,
5) кабер әһелләреннән
6) сорагыз.
7) Моны язды: мөәзин
8) Лотфулла».

Таш үлчәмнәре: 106x28x13.

30. Галиәсгар Габдеш улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Галиәсгар Габдеш углы
4) 1901 нче йылда ийүл
5) 30 нчы көнендә 70 йәшендә
6) дарел-бәкайә рихләт кыйлды
7) Аллаһ рәхмәт әйләсүн амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәнгә икән йарун сәнгәдер».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадыйм бер догадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Галиәсгар Габдеш улы
4) 1901 ел июленең
5) 30 нчы көнендә 70 яшендә

[156] Беренче 6 юлы диагональ буенча, ахыргы 2 юлы вертикаль рәвештә язылган.

6) мәңгелек дөньяга күчте.
7) Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 82х31х10.

31. Шәрәфеддин Габделкадыйр улына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Шәрәфеддин
3) Габделкадыйр углы
4) 1924 йыл май 15
5) 77 йәшендә
6) вафат Аллаһ рәхмәт
7) әйләсүн амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Шәрәфеддин
3) Габделкадыйр улы
4) 1924 елның 15 маенда
5) 77 яшендә
6) вафат. Аллаһ рәхим
7) кылсын, амин».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 75х32х10.

32. Әсмаҗан Фәйзулла кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) саахибәтү һәзәл-кабри Әсмаҗан
3) Фәйзулла кызы Халид Габд-
4) -елхаликъ углыйның зәүҗәсе
5) румиййә илән 1891 нче сәнәдә
6) 52 йәшендә үктәбр 2 нче йәүмендә
7) мәдфүнә нәүвәраллааһү мәркадәһәә әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб дога-да идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадыйм бер догадур бу көн бәңа икән йарин сәңадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе Әсмаҗан
3) Фәйзулла кызы – Халид Габд-
4) -елхаликъ улының хатыны –
5) милади белән 1891 ел
6) октябренең 2 нче көнендә52 яшендә
7) җирләнде. Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 93х30х13.

33. Халид Габделхаликъ улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Халид Габделхаликъ
4) углы 1915 нче йылда
5) май 23 ндә 85 йәшендә
6) вафат итде рахимәллааһ»[157].

Уң ягы (уеп язылган): «1333 һиҗрииййә илә рәҗәб 22 ндә».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахмәтән вәәсигаһ әәмиин»[158].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) Халид Габделхаликъ
4) улы 1915 елның

[157] Дәвамы сул ягында.
[158] Башы алгы ягында.

5) 23 маенда 85 яшендә
6) вафат булды. Аллаһ рәхим кылсын».

Уң ягы: «Һиҗри белән 1333 [елның] 22 рәҗәбендә [вафат]».

Сул ягы: «Киң рәхмәте белән [Аллаһ рәхим кылсын]».

Таш үлчәмнәре: 83х33х10.

34. Мөәзин Сәгъдеддин мулла Фәхреддин улына куелган кабер ташы, 1887 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) тарих
3) румиййә илә 1887 нч
4) сәнәдә нуйәбр
5) 5 нче йәүмендә Сәгъдеддин мөәзин
6) мулла Фәхреддин углы
7) 60 йәшендә
8) мәдфүн улды
9) нәүвәраллааһү мәркадәһ
10) вә җәгаләллааһү кабраһү
11) мин рийәәдыйль-җәннәһ
12) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-мәүтү кәәъсүн күллү нәәсин шәәрибүһ әл-кабру бәәбүн күллү нәәсин дәәхыйлүһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын
2) милади
3) белән 1887
4) ел ноябренең
5) 5 нче көнендә Сәгъдеддин мөәзин
6) мулла Фәхреддин улы
7) 60 яшендә
8) җирләнде.
9) Аллаһ аның каберен нурландырсын
10) һәм каберен җәннәт
11) бакчасы итсен,
12) амин».

Уң ягы: «Үлем – савыт һәм һәрбер кеше аннан эчәчәк, кабер – ишек һәм һәрбер кеше аннан керәчәк.

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 98х31х13.

Әлеге кабер иясенең фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Сәгъдеддин бине Фәхреддин бине Билал бине Нигъмәтулла бине Әмир бине Ярмөхәммәд бине Ишмөхәммәд бине Уразбакты бине Йосыф бине Юныс бине Янасир бине Җурай бине Чура[159].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 3 б. №27.

35. Шәрифҗамал Габдеш кызына һәм Бибигалимә Фәйзрахман кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә
3) Шәрифелҗамал Габдеш кызы
4) Мөхәммәдшаһ Мөхәммәдшакир углының
5) әһлийәсе 1906 нчы йылда
6) гыйнварның 4 нче көнендә 65
7) йәшендә мөтәвәффийә улды Аллаһ
8) рәхмәтендә улсун
9) амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер
2) Бибигалимә Фәйзрахман
3) кызы 1906 нчы йылда
4) 2 нче агусда сигез йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Шәрифҗамал Габдеш кызы –
4) Мөхәммәдша Мөхәммәдшакир улының
5) хатыны – 1906 ел
6) гыйнварының 4 нче көнендә 65
7) яшендә вафат булды. Аллаһ
8) рәхмәтендә булсын,
9) амин».

Арткы ягы:
1) «Бу кабер
2) Бибигалимә Фәйзрахман

[159] Кайбер төзәтмәләр белән: Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: II т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2014. – Б. 87.

3) кызыныкы, 1906 елның
4) 2 августында сигез яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 95х35х13.

Кече Әтнә авылының беренче (борынгы) зираты

1. Корбангали Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Корбангали
3) Гобәйдулла
4) углы 60 йәшендә
5) 1330 сәнәи һиҗриййә
6) 1913 сәнәи миладиййә
7) 21 нче майда
8) гарикы рәхмәт
9) улсун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада иде-
3) -ңез йад
4) тәсаддыклә
5) кыйлуңыз ру-
6) -хымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Корбангали
3) Гобәйдулла
4) улы 60 яшендә
5) һиҗри 1330 елда,
6) милади 1913 елның
7) 21 маенда [вафат яки җирләнде].
8) Рәхмәткә
9) күмелсен».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искә
3) алыгыз,
4) сәдака бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 106х33х10.

2. Билгесез кабер ташы фрагменты, 1883 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) 60 йәшендә...
2) нче агустда 1883...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) 60 яшендә...
2) 1883 [елның] ... августында [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 31х25х13.

3. Габделхәким Насыйбулла улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Габделхәким
3) Насыйбулла углы
4) 67 йәшендә миладиййә
5) илә 1911 нче йылда
6) 3 нче синтәбрдә
7) мәдфүн улды
8) Аллаһның рәхмәтенд-
9) -дә улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Габделхәким
3) Насыйбулла улы
4) 67 яшендә милади
5) белән 1911 елның
6) 3 сентябрендә
7) җирләнде.
8) Аллаһның рәхмәтен-
9) -дә булсын».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 106х32х13.

4. Габделвәли Рәем улына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назил Олуг Әтнә
3) илинең Габделвәли Рәйем
4) углы вафат 1898 нче
5) йылда сиксән йәшендә 5 нче
6) дикәбрдә кабере мөнәүвәр улсун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккир-
2) -уль-мәүүт мән әксәру
3) зәкәраль-кабра вәҗәдә
4) раудатән мин рийәә-
5) -дыйль-җәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче Олы Әтнә
3) иленнән Габделвәли Рәем
4) улы 1898
5) елның 5 декабрендә сиксән яшендә
6) вафат. Кабере нурлы булсын».

Арткы ягы:
1) «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар үлемне
2) искә төшерә. Кем каберне
3) еш искә алса, шул җәннәт
4) бакчаларыннан бер
5) бакчага юлыгыр».

Таш үлчәмнәре: 91x31x14.

5. Шәмсекамәр Сәйфеддин кызына куелган кабер ташы, 1879 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһ-
2) -ир-рахмәәнир-рахиим
3) мәрхүмә Шәмс-
4) -елкамәр Сәйфедд-
5) -ин кызы вафат
6) румиййә илә 1879
7) нчы йылда 13 нче майда
8) 60 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган)[160]:
1) «Зүүрууль-кубүүра
2) фә-иннәһәә түзәккиракүм-
3) -үл-әәхыйраһ».

Сул ягы (уеп язылган)[161]:
1) «Кәрәм әйләб догада идеңез
2) йад тәсаддыклә кыйлу-
3) -ңыз рухымы шад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим
2) күллү мән
3) галәйһәә фәән мәрхүмә
4) Шәмселкамәр
5) Сәйфеддин
6) кызы Вәли хаҗи
7) зәүҗәсе вафат
8) һижриййә 1297 нче йылда
9) җөмадиәл-хирнең 30 нда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Шәфкатьле, Рәхимле
2) Аллаһ исеме белән.
3) Мәрхүмә Шәмс-
4) -екамәр Сәйфедд-
5) -ин кызы
6) милади белән 1879
7) елның 13 маенда
8) 60 яшендә вафат».

Уң ягы:
1) «Каберләрне зиярәт кылыгыз,
2) чынлыкта, алар үлемне
3) искә төшерә.».

Сул ягы:
1) «Юмартлык кылып, догада искә
2) алыгыз, сәдака бирү белән
3) рухымны шатландырыгыз».

Арткы ягы:
1) «Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ исеме белән.
2) Анда [җир йөзендә] булучы
3) һәркем, һәрнәрсә фани. Мәрхүмә
4) Шәмсекамәр
5) Сәйфеддин
6) кызы – Вәли хаҗи
7) хатыны –
8) һижри 1297 елның
9) 30 җөмадиәл-ахирендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 98x30/39x33/37.

[160] Диагональ буенча язылган.

[161] Диагональ буенча язылган.

6. Хәмидә Үтәгән кызына куелган кабер ташы, 1865 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ кәфәә би-
2) -л-мәүти вәәгыйзаа һиҗрииә илә
3) меңдә 2 йөздә сиксән
4) 2 нче йылда румииә илә
5) меңдә сигез йөздә 60
6) 5 нче йылда 5 нче синтәбрдә
7) Хәмидә Үтәгән кызы 56
8) нчы йәшендә дарел-фәна-
9) -дин дарел-бәкайә
10) интикаль кыйлды гарикы
11) рәхмәт улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Үлем
2) -вәгазьче буларак җиткән. Һиҗри белән
3) мең дә ике йөз дә сиксән
4) икенче елда, милади белән
5) мең дә сигез йөздә алтмыш
6) бишенче елның 5 сентябрендә
7) Хәмидә Үтәгән кызы 56
8) нчы яшендә фани дөнья-
9) -дан мәңгелек дөньяга
10) күчте. Рәхмәткә
11) күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 138x44x20.

7. Бибигазизә Баязид кызына куелган кабер ташы, 1881 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Бибигазизә
3) Байазид кызы
4) һиҗрииә илә 1298 нче йылда
5) румииә 1881 нче йылда
6) 22 нче гыйнвар 33
7) йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган)[162]: «Ән-нәәсү нийәәмүн изәә»[163].

Сул ягы (уеп язылган)[164]: «Мәтүү интәбәһүү»[165].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) Вәли хаҗи зәүҗәсе
2) Галәмәтдән мора-
3) -дым бер догадыр
4) бу көн бәндә икән
5) йарин сәңа-
6) -дыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Бибигазизә
3) Баязид кызы
4) һиҗри белән 1298 елда,
5) милади 1881 елның
6) 22 гыйнварында 33
7) яшендә иңде».

Уң ягы: «Кешеләр йоклыйлар».

Сул ягы: «Үлгәч уяналар».

Арткы ягы:
1) Вәли хаҗи хатыны.
2) Галәмәттән мора-
3) -дым бер догадыр,
4) бу көн миндә икән,
5) иртәгә сиңа-
6) -дыр».

Таш үлчәмнәре: 128x34x17.

8. Хәбибулла Рәхмәтулла улына куелган кабер ташы, 1876 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Сәнәи һиҗрииә илә... рабигыль-әүвәл
2) 17 сендә җомга көн әл-хажҗел-хәрәмәйен Хәбибулла Рәхмәтулла
3) углы 63 йәшендә дарел-фәнадин дарел-бәкайә рихләт кыйлды
4) Ходa гарикы рәхмәт әйләсүн гафәраллаһү Тәгаһ[166] зүнүүбәһ
5) вә нәүвәраллаһү Тәгаһ[167] мәркадәһ раакыймүһәә Миңлебай мөәзин».

Сул ягы (уеп язылган): «Сәнәи миладиийә илә 1876 нчыда априлнең 16 сында җомга көн... Ходa рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һиҗри белән [1293] елның 17 рабигыль-

[162] Диагональ рәвештә язылган.
[163] Дәвамы сул ягында.
[164] Диагональ рәвештә язылган.
[165] Башы уң ягында.

[166] «Тәгааләә» сүзе шул рәвешле кыскартып бирелгән.
[167] Тәгааләә» сүзе шул рәвешле кыскартып бирелгән.

2) әүвәлендә җомга көн хажи Хәбибулла Рәхмәтулла
3) улы 63 яшендә фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте.
4) Ходa рәхмәткә күмсен. Аллаһ Тәгалә аның гөнаһларын гафу итсен
5) каберн нурландырсын. Язучысы: Миңлебай мөәзин».

Сул ягы: «Милади белән 1876 елның 16 апрелендә җомга көн [вафат]. Ходa рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 67х38х20.

9. Гыйбадулла Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Гыйбадулла
3) Хәбибулла углы
4) һиҗрииййә 1327 нче йылда
5) миладиййә 1909 нчы йылда
6) 11 нче синтәбрдә
7) 73 йәшендә
8) гарикы рәхмәт улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Йә әхый гафил улма сакыйн».

Сул ягы (уеп язылган): «Беләсез бу каберә керәчәк вакытыңыз йакын».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Гыйбадулла
3) Хәбибулла улы
4) һиҗри 1327 елда,
5) милади 1909 елның
6) 11 сентябрендә
7) 73 яшендә [вафат яки җирләнде].
8) Рәхмәткә күмелсен».

Уң ягы: «Әй, кардәшем, гафил булма, сак бул».

Сул ягы: «Беләсез: бу кабергә керәчәк вакытыгыз якын».

Таш үлчәмнәре: 101х32х14.

10. Мөхәммәҗан Ягъкуб улына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәҗан
3) Йагкуб углы
4) ...».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ихване
2) мөслиминдә-
3) -н дога рәҗа
4) идәмез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәҗан
3) Ягъкуб улы
4) ...».

Арткы ягы:
1) «Мөселман
2) кардәшләрдә-
3) -н дога
4) өмет итәбез».

Таш үлчәмнәре: 44х31х10.

11. Габделкадыйр Төхбәтулла улына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәрхүм Габделкадыйр
3) Төхбәтулла углы
4) ...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүм Габделкадыйр
3) Төхбәтулла улы
4) ...».

Таш үлчәмнәре: 41х28х11.

12. Гафия Шәфи кызына куелган кабер ташы, 1842 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Мөтәвәффа
2) Гафийә Шәфи кызы
3) Һибатулла Ишли
4) углының хәләле
5) 45 йәшендә дикә-
6) -брнең 2 нче кендә
7) 1842 нче йылда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Вафат булучы
2) Гафия Шәфи кызы –
3) Һибатулла Ишли
4) улының хәләле –
5) 45 яшендә
6) 1842 ел
7) декабренең 2 нче көнендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 119x29x12.

13. Шәех-Булад Сәед-Гали мулла улына куелган кабер ташы, 1507–1508 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикат-
2) -үл-мәүүт сүммә иләйнәә түрҗәгуун
3) каалән-нәбии галәйһис-сәләәм
4) ...
5) ...
6) ... вә расүүлүһ
7) .. тарих
8) тукуз йөз ун өждә
9) ирде кем сәйед Гали мулла
10) углы шәйех Булад
11) даре фәнадин даре бәкага
12) рихләт кыйлды Хак Тәгалә
13) рәхмәт кыйлсун амин».

Уң һәм сул якларындагы язулары бөтенләй күренмәс хәлгә килгән.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне
2) татыячак, соңыннан Безгә [Аллаһка] кайтачаксыз».
3) Пәйгамбәр, аңа сәлам булсын, әйтте:
4) ...
5) ...
6) ... һәм аның илчесе.
7) ...
8) Тугыз йөз унөченче [елда]
9) Сәед-Гали мулла
10) улы шәех Булад
11) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
12) күчте. Хак Тәгалә
13) рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 105x42x17.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 4 б. №28.

14. Ябынчы Акбулад улына куелган кабер ташы, 1524 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгааләә вә мәә
2) тәдрии нәфсүм би-әййи әрдыйң тәмүүт вә каалән-нәбии
3) галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраһ
4) тарих тукуз йөз утузда
5) рамазан айында Йабынҗы ибне Ак
6) Булад урус килкәндә
7) шәһид булды нәүвәраллаahү кабраһ».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбкаа мүдәмән бил-караари».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс юк карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һичбер кеше
2) кайсы җирдә үләчәген белмәс». Пәйгамбәр, аңа
3) сәлам булсын, әйтте: «Дөнья – ахирәт басуы».
4) Тугыз йөз утызынчы [елның]
5) рамазан аенда Ябынчы ибне Ак-
6) -булад урыс килгәндә
7) шәһид булды. Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, бернәрсә дә мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, бернәрсә дә мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 80x47x17.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 4 б. №29.

15. Билгесез кабер ташы, 1543 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйhәә фәән вә йәбкаа вәжhү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз йөз илликдә
5) җөмадиәл-әүвәл айында Гали...
6) ...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Кааләннәбии галәйhис-сәләәм әд-дүнйәә җиифәтүн вә таалибүhәә киләәб».

Сул ягы (калкытып язылган): «Кааләннәбии галәйhис-сәләәм әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальhәә таагаh».

Арткы ягындагы язулары бөтенләй сөртелеп беткән, бары тик лалә чәчәге рәвешендәге рәсеме генә сакланып калган.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз илленче [елның]
5) җөмадиәл-әүвәл аенда Гали...
6) ...».

Уң ягы: « Пәйгамбәр, аңа сәлам булсын, әйтте: «Дөнья – үләксә, аны этләр генә тели».

Сул ягы: «Пәйгамбәр, аңа сәлам булсын, әйтте: «Дөнья – бер сәгатьлек, аны итагать белән үткәр».

Таш үлчәмнәре: 134x54x24.

16. Искәндәр хафиз Буладка яки аның улына куелган кабер ташы, 1540–1541 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйhәә фәән вә йәбкаа вәжhү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз йөз кырык йитедә
5) ... Искәндәр хафиз
6) Булад...
7) кәфер кулындин шәhид булды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Кааләннәбии галәйhис-сәләәм әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальhәә таагаh».

Сул ягындагы язулары бөтенләй күренмәс хәлгә килгән.

Арткы ягы (калкытып язылган)[168]:
1) «Бу ләүхнe...
2) ... бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз кырык җиденче [елда]
5) ... Искәндәр хафиз
6) Булад...
7) кәфер кулыннан шәhид булды».

Уң ягы: «Пәйгамбәр, аңа сәлам булсын, әйтте: «Дөнья – бер сәгатьлек, аны итагать белән үткәр».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны...
2) ... куйды».

Таш үлчәмнәре: 136x52x27.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 4 б. №30.

17. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягындагы язулары бөтенләй күренмәс хәлгә килгән.

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караари».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс юк карары».

[168] Лалә чәчәге рәвешендәге рәсеме дә сакланган.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, бернәрсә дә мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, бернәрсә дә мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 106х49х12.

18. Билгесез кабер ташы, 1598–1599 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә вә мәә тәдрии
2) нәфсүм би-әййи әрдыйң тәмүүт каалә Сүбхәәнәhү
3) вә Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
4) кааләn-нәбии галәйhис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагат-
5) -үл-әәхыйрah кааләn-нәбии галәйhис-сәләәм
6) әд-дүнйәә...
7) тарих миң йыл [узуб] йите
...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбкаа мүдәмән бил-караари».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс юк карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә әйтте: «Һичбер кеше
2) кайсы җирдә үләчәген белмәс». Аллаh Сөбханәһү вә Тәгалә
3) әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
4) Пәйгамбәр, аңа сәлам булсын, әйтте: «Дөнья – ахирәт
5) басуы». Пәйгамбәр, аңа сәлам булсын, әйтте:
6) «Дөнья – ...».
7) Мең дә җиденче [елда]
...».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, бернәрсә дә мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, бернәрсә дә мәңге булмас, юк карары».
.

Таш үлчәмнәре: 165х51х23.

19. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы, уң һәм сул якларындагы язулары бөтенләй күренмәс хәлгә килгән.

Таш үлчәмнәре: 150х56х28.

20. Фазыйха Габдерәхим кызына куелган кабер ташы, 1830 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган)[169]:
1) «Гобәйдулла хатуны
2) Фазыйха Габдеррәхим
3) кызы вафат 63 йә-
4) -шенд 1830 нчы йыл
5) үктәбрнең 13 ндә
6) пәнҗешәнбә көн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Гобәйдулла хатыны
2) Фазыйха Габдерәхим
3) кызы 63 я-
4) -шендә 1830 елның
5) 13 октябрендә
6) пәнҗешәмбе көн вафат».

Таш үлчәмнәре: 92х27х12.

21. Зөлбохар Әхмәр кызына куелган кабер ташы, 1838 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һәзәәл-мәркадил-мәгъфүүрат-
2) -ил-мәрхүүмәти Зөлбохар Әхмәр
3) кызы Колмәт әһлийәсе вафат
4) булды 72 йәшендә 1838 сәнә
5) тарих румиййә илә 1254 сәнә
6) буның каберин зийәрәт идән ихван
7) кыйлалар рухына фатиха ихсан
8) углы Фәтхулла йаздырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу гафу ителгән,
2) рәхим кылынган Зөлбохар Әхмәр
3) кызы – Колмәт хатыны – кабере,
4) 72 яшендә милади белән
5) 1838 елда, [һиҗри] 1254 елда вафат булды.

[169] «Ш» хәрефенә охшаган нәсел тамгасы да бар.

6) Моның каберен зиярәт иткән кардәшләр
7) рухына фатиха-изгелек кылалар.
8) Улы Фәтхулла яздырды».

Таш үлчәмнәре: 140х32х13.

22. Мулла Баязид хатынына куелган кабер ташы, XIX гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган): «Мулла Байазид зәүҗә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы: «Мулла Баязид хатыны».

Таш үлчәмнәре: 74х30х13.

23. Бибифатыйма дамелла Сәйфулла кызынына куелган кабер ташы, 1871 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) мәрхүмә Бибифатыйма дамелла
3) Сәйфулла кызы 80 йәшендә
4) һиҗрииййә илә 1389[170] сәнәдә
5) румииййә илә 1871 нче йылда
6) 2... нче үктәбрдә мәдфүн
7) гарикы рәхмәт улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Мәрхүмә Бибифатыйма дамелла
3) Сәйфулла кызы 80 яшендә
4) һиҗри белән 1389 елда,
5) милади белән 1871 елның
6) 2... октябрендә җирләнде.
7) Рәхмәткә күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 80х32х12.

24. Билгесез кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) ...углы
2) 1311 сәнәи һиҗрииййә
3) 1891 сәнәи миладиййә
4) 16 нчы априлдә
5) 45 йәшендә
6) дәфен иделде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «[Кәрәм әйләб]
2) догада иде-
3) -ңез йад
4) тәсаддыклә кыйлу-
5) -ңыз рухымы
6) шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) ...улы
2) һиҗри 1311 елда,
3) милади 1891 елның
4) 16 апрелендә
5) 45 яшендә
6) җирләнде».

Арткы ягы:
1) «[Юмартлык кылып],
2) догада искә
3) алыгыз,
4) сәдака бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 81х33х11.

25. Фәхрениса Габделлатыйф кызына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) Фәхренниса Габд-
3) -еллатыйф кызы
...».

Арткы ягы (уеп язылган)[171]:
1) «Кәрәм әйләб догада идеңез йад
2) тәсаддыклә...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Фәхрениса Габд-
3) -еллатыйф кызы [вафат яки җирләнде]
...».

[170] Ялгыш язылган, һиҗри 1289 ел булырга тиеш.»

[171] Диагональ буенча язылган.

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз,
2) сәдака бирү белән [рухымны шатландырыгыз]».

Таш үлчәмнәре: 43х30х11.

26. Һибатулла Фәтхулла улына куелган кабер ташы, 1890 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) мәрхүм Һибатулла
3) Фәтхулла углы
4) миладиййә илә 189[172]
5) йылда 23 нче фибралда
6) 65 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Әсәр кадимне сакламак Аллага сөйүкле эшдер».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәллааһә йүхиббү хифзаль-кадиим».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Галәмәтдән
2) морадым бер до-
3) -гадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Мәрхүм Һибатулла
3) Фәтхулла улы
4) милади белән 189[0]
5) елның 23 февралендә
6) 65 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Борынгы әйберне саклау Аллага сөекле эштер».

Сул ягы: «Чынлыкта, Аллаһ борынгылыкны саклаганны ярата».

Арткы ягы:
1) «Галәмәттән
2) морадым бер до-
3) -гадыр».

Таш үлчәмнәре: 77х31х14.

27. Хөбәйбә Сәгыйдь кызына куелган кабер ташы, 1836 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һәзәәл-мәркадил-мәрхүүмәт-
2) -ил-мәгъфүүрати Зәйнелгабидин
3) мәнкүхәсе Хөбәйбә Сәгыйдь кызы
4) вафат булды 36 йәшендә
5) 1836 сәнәдә бу ташны
6) Җайыкдан бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу рәхим кылынган,
2) -гафу ителгән Зәйнелгабидин
3) хатыны Хөбәйбә Сәгыйдь кызы кабере,
4) 36 яшендә
5) 1836 елда вафат булды. Бу ташны
6) Җаектан куйды».

Таш үлчәмнәре: 86х29х13.

28. Гафифә Вәлид кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Гафифә Вәлид кызы
2) Хәсән зәүҗәсе
3) Казан өйәзе Төрекләр
4) авылыйның 65 йәшендә
5) 1910 сәнә румиййә синтәбр 20 дә
6) дәфен иделде рахимәһүллааһү
7) Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Аллаһ Тәгалә каберине»[173].

Сул ягы (уеп язылган): «Җәннәт бакчасы кыйлгай иде»[174].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Гафифә Вәлид кызы –
2) Хәсән хатыны
3) (Казан өязе Төрекләр
4) авылыннан) – 65 яшендә
5) милади 1910 елның 20 сентябрендә
6) җирләнде. Аллаһ Тәгалә киң
7) рәхмәте белән рәхим кылсын».

[172] 1890 ел булса кирәк.

[173] Дәвамы сул ягында.
[174] Башы уң ягында.

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә каберен».

Сул ягы: «Җәннәт бакчасы итсә иде».

Таш үлчәмнәре: 79х30х11.

29. Билгесез кабер ташы, XIX гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәсыйхәт
2) нәсыйхәт будур әүлядләримә
...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Изәә тәхәййәртүм [фил-үмүүри фәстәгыыйнүү мин әһлил-кубүүр]».

Сул ягы (калкытып язылган): «Ничә җәһедилә [малы җәмегъ итдем сезә куйдым бары кәфенилә китдем]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Нәсыйхәт:
2) нәсыйхәт будыр балаларыма
...».

Уң ягы: «Әгәр [бу] эшләрдә аптырашта калсагыз, [кабер әһелләреннән сорагыз]».

Сул ягы: «Нихәтле тырышлык белән [мал җыйдым – сезгә калдырдым, бары кәфен белән киттем]».

Таш үлчәмнәре: 52х37х12.

Кече Әтнә авылының икенче зираты

1. Мулла Габдешшакир мулла Габделлатыйф улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәбәәракә
2) вә Тәгаалә күллү мән галәйһәә фәән
3) әл-мәрхүүмүл-мәгъфүүру мулла Габдешшакир
4) бине мулла Габделлатыйф румиййә иләи
5) 1892 нче сәнә 22 нче фибралда һижриййә
6) иләи 1309 нче сәнә маһе шәгъбан
7) 5 нче йәүмендә 68 йәшендә дарел-бәкайә интикаль әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләгаләйһис-сәләәм
2) изәә тәхәййәртүм фиил-үмүүри
3) фәстәгыыйнүү мин әһлил-кубүүр
4) килүб каберимә зиярәт идән
5) ... хәйер илә...
6) Аллаһ гарикы рәхмәт кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә
2) әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Рәхим кылынган, гафу ителгән мулла Габдешшакир
4) бине мулла Габделлатыйф милади белән
5) 1892 елның 22 февралендә, һижри
6) белән 1309 ел шәгъбан аеның
7) 5 көнендә 68 яшендә мәңгелек дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) «[Пәйгамбәр], аңа сәлам булсын, әйтте:
2) «Әгәр эшләрдә аптырашта калсагыз,
3) кабер әһелләреннән сорагыз».
4) Каберемә килеп, зиярәт итүче
5) ... хәерлек белән...
6) Аллаһ рәхмәткә күмсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 96х36х12.

Әлеге кабер иясе 1855 елның 10 октябрендә указ (указ номеры – №2684) алганнан соң, муллалык хезмәтен башкарган. Аның улы Лотфулла да (1880 елдан), оныгы Габделгазиз дә (1913 елдан) Кече Әтнәдә имам булып торганнар[175].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 4 б. №31.

2. Бибимаһирә Шәмседдин хәзрәт кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабергә дахилә рәхмәте Хакга дахилә
3) Бибимаһирә Шәмседдин хәзрәт кызы
4) Лотфулла хәзрәт зәүҗәсе
5) 1903 нче сәнә 9 нчы март утуз сигез
6) йәшендә Ходай Тәгалә каберин җәннәт бакчасы
7) кыйлсун амин».

[175] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 9240 сак. берәм. – Б. 2–9.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә керүче, Хак рәхмәтенә ирешүче
3) Бибимаһирә Шәмседдин хәзрәт кызы –
4) Лотфулла хәзрәт хатыны –
5) 1903 елның 9 мартында утыз сигез
6) яшендә [вафат яки җирләнде]. Ходай Тәгалә каберен җәннәт бакчасы
7) итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 95х32/36х9.

3. Мөхәммәҗән Әхмәҗән улына куелган кабер ташы, 1930 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәҗән Әхмәҗән
3) углы 87 йәшендә
4) 1930 сәнәи миладиййә
5) 10 нчы синтәбрдә
6) гарикы рәхмәт у-
7) -лсун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб до-
2) -гада идеңез йад
3) тәсаддыклә кыйлу-
4) -ңыз рухымы
5) шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Мөхәммәҗән Әхмәҗән
3) улы 87 яшендә
4) милади 1930 елның
5) 10 сентябрендә [вафат яки җирләнде].
6) Рәхмәткә
7) күмелсен».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып, до-
2) -гада искә алыгыз,
3) сәдака бирү белән
4) рухымны
5) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 88х30х8.

4. Мәхубҗамал Фәйзи кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мәхубҗамал
3) Фәйзи кызы
4) Мөхәммәҗән зәүҗә-
5) -се 73 йәшендә
6) 1920 сәнәи миладиййә»[176].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мартның 15 ндә
2) кәрәм әйләб
3) догада идеңез
4) йад тәсаддыклә кыйлу-
5) -ңыз рухымы шад»[177].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Мәхубҗамал
3) Фәйзи кызы –
4) Мөхәммәҗән хаты-
5) -ны – 73 яшендә
6) милади 1920 елның».

Арткы ягы:
1) «15 мартында [вафат яки җирләнде].
2) Юмартлык кылып,
3) догада искә
4) алыгыз, сәдака бирү белән
5) рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 81х32х9.

5. Галәведдин Хәмзә улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Галәведдин Хәмзә
3) углы вафат
4) 1338 сәнәи һиҗриййә
5) 1922 сәнәи миладиййә
6) 65 йәшендә
7) дикәбр 28 ндә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

[176] Дәвамы арткы ягында.
[177] Башы алгы ягында.

Сул (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Нурмөхәммәдъяр
2) дирде
3) мән зәәрании
4) бәгъдә мәмәәтии
5) фә-кәъәннәмәә зәәра-
6) -нии фии хәйәәтии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Галәведдин Хәмзә
3) улы
4) һижри 1338 елда,
5) милади 1922 елның
6) 28 декабрендә
7) 65 яшендә вафат».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Арткы ягы:
1) «Нурмөхәммәдъяр
2) әйтте:
3) Кем мине үлгәннән
4) соң зиярәт кылса,
5) шул мине исән чагымда
6) зиярәт кылган кебек булыр».

Таш үлчәмнәре: 102х35х13.

6. Ярулла Газиз улына куелган кабер ташы, 1933 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһ-
2) -ир-рахмәәнир-рахиим
3) фәл-хүкмү лилләәһ
4) -ил-галиййил-кәбиир
5) вафат
6) Йарулла
7) Газиз углы
8) 1933
9) агус 18».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Шәфкатьле, Рәхимле
2) Аллаһ исеме белән.
3) Хөкем Олуг,
4) Бөек Аллаһта.
5) Ярулла
6) Газиз улы
7) 1933 [елның]
8) 18 августында
9) вафат».

Таш үлчәмнәре: 70х29х10.

Кече Өшкәтә авылы зираты

1. Габделвәли Габделхаликъ улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Габделвәли Габделхаликъ
4) углы 1912 нче йылда
5) синтәбр 25 вафат
6) 73 йәшендә...
7) Аллаһ...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделвәли Габделхаликъ
4) улы 1912 елның
5) 25 сентябрендә вафат
6) 73 яшендә [вафат].
7) Аллаһ [рәхим кылсын]».

Таш үлчәмнәре: 68х30х7.

2. Хәкимә Садыйк кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтү һәзәл-кабри
2) Хәкимә Садыйк кызы
3) Габделвәли әһлийәсе
4) 1891 нче йылда 1 нче
5) синтәбрдә 43 йәшдә
6) вафат Аллаһ рәхмәт
7) әйләсүн амин».

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Баласы Габделгани
2) әмере илә йазылды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) Хәкимә Садыйк кызы –
3) Габделвәли хатыны –

4) 1891 елның 1
5) сентябрендә 43 яшьтә
6) вафат. Аллаһ рәхим
7) кылсын, амин».

Алгы ягы:
1) «Баласы Габделгани
2) әмере белән язылды».

Таш үлчәмнәре: 64х30х8.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 4 б. №32.

3. Латыйфа Галиәкбәр кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Латыйфа Гали-
3) -әкбәр кызы
4) 45 йәшендә
5) 1919 йылда май
6) 30 нда вафат
7) Аллаһ рәхмәт әйләйә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Латыйфа Гали-
3) -әкбәр кызы
4) 45 яшендә
5) 1919 елның 30
6) маенда вафат.
7) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 64х25х11.

Ключи-Сап авылы зираты

1. Миңсылу Галимҗан кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннә
2) иләйһи рааҗигуун
3) Аллаһ Тәгаләнең
4) рәхмәтенә васыйлә
5) улса иде
6) Миңсылу
7) Галимҗан
8) кызы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1915 нче йыл
3) 9 нчы нуйәбрдә
4) 9 йәшендә дәфен
5) кылынды каалә салләә-
6) -ллааһү галәйһи вә сәлләм
7) мүүтүү каблә ән тәмүүтүү».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Аллаһ Тәгаләнең
4) рәхмәтенә ирешсә
5) иде.
6) Миңсылу
7) Галимҗан
8) кызы».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1915 елның
3) 9 ноябрендә
4) 9 яшендә
5) җирләнде. [Мөхәммәд] (Аллаһ аны
6) олыласын һәм сәламләсен) әйтте:
7) «Вафат булганчы ук үлегез».

Таш үлчәмнәре: 75(81)х30х10.

2. Мөхәммәдйосыф Мусабай улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннә
2) иләйһи рааҗигуун
3) һәзәә бәәбүл-әәхыйраһ
4) ошбу кабердә
5) Мөхәммәдйосыф
6) Мусабай
7) углы җәгал-
8) -әллааһү кабраһү мүнәүвәран
9) би-нүүрил-иимәән».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1905 нче йыл
3) 23 нче агуст
4) 76 йәшендә
5) дәфен кылынды
6) рухы шад
7) урыны җәннәт
8) улгай иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Бу – ахирәт ишеге.
4) Бу кабердә
5) Мөхәммәдйосыф
6) Мусабай
7) улы. Аллаһ
8) аның каберен иман нуры
9) белән нурландырсын».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1905 елның
3) 23 августында
4) 76 яшендә
5) җирләнде.
6) Рухы шат,
7) урыны җәннәт
8) булса иде».

Таш үлчәмнәре: 107(118)х31х11.

3. Мәхфүз Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннә
2) иләйһи рааҗигуун
3) һәзәә бәәбүл-әәхыйраһ
4) ошбу кабердә
5) Мөхәммәдйосыф
6) җәмәгате Мәхфүз
7) Хисамеддин
8) кызы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1904 нче йыл
3) 24 нче март
4) 68 йәшендә
5) дәфен кылынды
6) рахимәһәәллаһү
7) Тәгаалә рахмәтән
8) вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Бу – ахирәт ишеге.
4) Бу кабердә
5) Мөхәммәдйосыф
6) җәмәгате – Мәхфүз
7) Хисамеддин
8) кызы».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1904 елның
3) 24 мартында
4) 68 яшендә
5) җирләнде.
6) Аллаһ Тәгалә аны
7) киң рәхмәте белән
8) рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 101(111)х32х11.

4. Мөхәммәҗән Сабит улына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) милади 1898 сәнә
3) ийүн 25 ндә Мөхәммәҗән
4) Сабит углы
5) 75 йәшендә
6) даре ахирәтә интикаль әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккиракүмүл-әәхыйраһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Җәгаләллаһү кабраһәә раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) саахибүл-мәркади
3) Мөхәммәҗән Сабит
4) углы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Милади 1898 елның
3) 25 июнендә Мөхәммәҗән
4) Сабит улы
5) 75 яшендә
6) ахирәт йортына күчте».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар сезгә ахирәтне искә төшерә».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Арткы ягы:
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) саахибүл-мәркади

3) Мөхәммәҗҗан Сабит
4) углы».

Таш үлчәмнәре: 106х31х12.

Әлеге кабер иясенең кыскача шәҗәрәсе түбәндәгечә: Мөхәммәҗҗан бине Сабит бине Нәзир. Нәзир Түбән Шашы авылыннан бирегә күчеп килгән[178].

5. Мөәзин Мөхәммәдгалим мулла Әхмәр улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) 1903 нче йылда 20 нче
3) фибралда даре фәнадан
4) даре бәкайә рихләт әйләде
5) мөәзин Мөхәммәдгалим бине мулла
6) Әхмәр әл-мәрхүм рахмәтүллааһи рахмәтән вәәсигаһ
7) чәһаршәнбә көн сәгать 11 дә җан тәслим
8) кыйлды пәнҗешәнбә бәгъдәз-зуһри мәдфүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗриййә илән 1320 нче сәнә
2) маһе зөлхиҗҗәнең 3 нче көнендә
3) кызы Гайшәбану бина кыйлдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1903 елның 20
3) февралендә
4) мөәзин Мөхәммәдгалим бине мулла
5) Әхмәр мәрхүм бу дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аңа Аллаһның киң рәхмәте булсын.
7) Чәршәмбе көн сәгать 11 дә җан тәслим
8) кылды, пәнҗешәмбе төштән соң җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән 1320 ел
2) зөлхиҗҗә аеның 3 нче көнендә [вафат]
3) Кызы Гайшәбану куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 82х35х12.

[178] Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан, 2011. – Б. 214.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 4 б. №33.

6. Шаһвәли Әхмәдулла улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әгууз иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) даре фәнадан даре бәкайә
3) рихләт әйләде
4) Шаһвәли Әхмәд-
5) -улла углы Аллаһ
6) Тәгалә каберен җәннәт багча-
7) -ларындан бер багча
8) кыйлса иде».

Уң ягы (уеп язылган): «Вә игъмәл лиәәхыйратикә кәъәннәкә тәмүүтү гадәә».

Сул ягы (уеп язылган): «Үхърус лидүнйәәкә кәъәннәкә тәгыыйшү әбәдәә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Вә ләй йүәххыйраллааһү нәфсән изәә җәәъә әҗәлүһәә
2) рәсүлүллаһ саллә-
3) -ллаһү галәйһи вә сәлләм-
4) -нең һиҗрәсе илә
5) 1320 сәнәдә җөмадиәл-ә-
6) -үвәл 11 ндә 1902 сәнәдә
7) милади ийүл 31
8) 59 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Сыенам [Аллаһка]. Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Шаһвәли Әхмәд-
3) -улла улы фани
4) дөньядан мәңгелек дөньяга
5) күчте. Аллаһ
6) Тәгалә каберен җәннәт бакча-
7) -ларыннан бер бакча
8) итсә иде».

Уң ягы: «Ахирәт өчен, иртәгә үләячәксең кебек гамәл кыл».

Сул ягы: «Бу дөнья өчен, мәңге яшәячәксең кебек тырыш».

Арткы ягы:
1) ««Әгәр кемнеңдер әҗәле килсә, Аллаһ аны һичберегездән кичектермәс».
2) Аллаһ илчесенең (Аллаһ аны
3) аны олыласын һәм сәламләсен)

4) һиҗрәте [Мәккәдән Мәдинәгә күченүеннән саналган ел исәбе] белән
5) 1320 елның 11 җөмадиәл-
6) -әүвәлендә, милади 1902
7) елның 31 июлендә
8) 59 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 111х34х15.

7. Закиржан Әхмәҗҗан улына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Закиржан
3) Әхмәҗҗан углы
4) 1929 нчы йылда
5) гыйнвар 5 ндә
6) дүшәнбә көн вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «46 йәшдә
2) рахимәһүллааһү
3) рахмәтән вәәсигаһ
4) әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) мәрхүм Закиржан
3) Әхмәҗҗан улы
4) 1929 елның
5) 5 гыйнварында
6) дүшәмбе көн вафат».

Арткы ягы:
1) «46 яшьтә [вафат].
2) Аллаһ аны киң рәхмәте
3) белән рәхим кылсын,
4) амин».

Таш үлчәмнәре: 54х27х7.

8. Әхмәҗҗан Насыйбулла улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәәл-кабри мәрхүм
3) Әхмәҗҗан Насыйбулла
4) углы 1923 нче җыл
5) 10 нчы май 70 йәшдә
6) дарел-бәкага рихләт
7) кыйлды рахимәһүллааһү
8) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы».

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Әхмәҗҗан Насыйбулла
4) улы 1923 елның
5) 10 маенда 70 яшьтә
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ аны киң рәхмәте
8) белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Сул ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 91(101)х29х10.

9. Маһирә Әсфәндияр кызына куелган кабер ташы, 1930 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лаа иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ
2) мәрхүмә Маһирә
3) Әсфәндийар кызы
4) Фазылҗан Әхмәҗҗан
5) углыйның җәмәгате
6) 1930 нчы йыл 11 синтәбр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «48 йәшдә вафат
2) Аллаһ рәхмәтендә
3) булсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Мәрхүмә Маһирә
3) Әсфәндияр кызы –
4) Фазылҗан Әхмәҗҗан
5) улының җәмәгате –
6) 1930 елның 11 сентябрендә».

Арткы ягы:
1) «48 яшьтә вафат.
2) Аллаһ рәхмәтендә
3) булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 71(80)х31х7.

10. Мәймүнә Фазылҗан кызына куелган кабер ташы, 1928 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-
расүүлүллаah
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Мәймүнә Фазылҗан
4) кызы 1928 нче йыл
5) април 25 ндә 27
6) йәшендә вафат Аллаh
7) рәхмәт әйләсүн амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәhи вә иннәә иләйhи раажигуун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаhтан башка гыйбадәт кылырга ла-
еклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаhның илчесе.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Мәймүнә Фазылҗан
4) кызы 1928 елның
5) 25 апрелендә 27
6) яшендә вафат. Аллаh
7) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаhныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 81х33х8.

11. Бибилатыйфа Габделхаликъ кызына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтү һәзәәл-кабри мәрхүмә
2) Бибилатыйфа Габделхаликъ кызы
3) Әхмәҗән Насыйбулла
4) углыйның әһлийәсе
5) 1922 нче җыл април
6) 26 нда 73 йәшдә
7) дарел-бәкага рихләт
8) кыйлды рахимәһәллаah
9) әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе мәрхүмә
2) Бибилатыйфа Габделхаликъ кызы –
3) Әхмәҗән Насыйбулла
4) улының хатыны –
5) 1922 елның 26
6) апрелендә 73 яшьтә
7) мәңгелек дөньяга
8) күчте. Аллаh аны рәхим кылсын,
9) амин».

Таш үлчәмнәре: 85х27х10.

12. Галимҗан Әхмәҗҗан улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) саахибү һәзәәл-кабри мәрхүм
3) Галимҗан Әхмәҗҗан
4) углы вафат 1922 нче
5) йыл 16 нчы март 33 йәшдә
6) рахимәһүллаahү рахмәтән
7) вәәсигаh әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Галимҗан Әхмәҗҗан
4) улы 1922 елның
5) 16 мартында 33 яшьтә вафат.
6) Аллаh аны киң рәхмәте белән
7) рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 60х30х7.

13. Мәхмүд Габдерәшид улына куелган кабер ташы, 1873 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) руми 1873 сәнә гыйнвар
3) 25 дә һиҗри 1290 сәнә Саб
4) башының Мәхмүд Габдеррәшид
5) углы 80 йәшдә даре
6) бәкайә рихләт кылды тайййибәллаahү».

Сул ягы (уеп язылган): «Сәраahү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәh әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1873 елның 25
3) гыйнварында, һиҗри 1290 елда [Ключи-]
4) Саптан Мәхмүд Габдерәшид
5) улы 80 яшьтә мәңгелек
6) дөньяга күчте. Аллаh аның Аллаh аның туфрагын».

Сул ягы: «Яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 93х36х14.

14. Маһруй Сәйфелмөлек кызына куелган кабер ташы, 1874 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ руми
2) 1874 сәнә март 1 дә
3) һиҗри 1291 сәнә Маһруй
4) Сәйфелмөлек кызы Мәхмүд
5) Габдеррәшид углы зәүҗә-
6) -се 45 йәшдә да-
7) -ре бәкайә рихләт кылды».

Арткы ягы (уеп язылган): «Тайййибәллааһү сәрааһү би-фәдълиһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади
2) 1874 елның 1 мартында,
3) һиҗри 1291 елда Маһруй
4) Сәйфелмөлек кызы – Мәхмүд
5) Габдерәшид улының хаты-
6) -ны 45 яшьтә мәңгелек
7) дөньяга күчте».

Арткы ягы: «Аллаһ Үзенең рәхмәте белән аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 95х36х11.

15. Габденәзир Муллабик улына куелган кабер ташы, 1848 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-мәрхүүмүл-мәгъфүүру
2) Габденәзир Муллабик
3) углы вафат 70 булды
4) йәшендә 1848 сәнә
5) нче йылда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Рәхим кылынган, гафу ителгән
2) Габденәзир Муллабик
3) улы 70 яшендә
4) 1848 елда
5) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 109х27х13.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 4 б. №34.

16. Маһиҗамал Шаһгали кызына куелган кабер ташы, 1881 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә
3) мәрхүмә Маһиҗамал
4) Шаһгали кызы
5) Гыймадеддин зәүҗә-
6) -се 1881 нче җыл 5 ийүн
7) 40 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһәәллааһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче
3) мәрхүмә Маһиҗамал
4) Шаһгали кызы –
5) Гыймадеддин хаты-
6) -ны 1881 елның 5 июнендә
7) 40 яшендә вафат».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 84(97)х31х10.

17. Фатыйма Габделмоталлиб кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) Аллаһ Тәгаләнең
4) рәхмәтенә васыйлә
5) Шаһимәрдан
6) җәмәгате Фатыйма
7) Габделмоталлиб
8) кызы».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әл-мәүтү бәәбүн вә күллүн-нәәси дәәхыйлүһ».

Сул ягы (калкытып язылган): «Фә-ләйтә шәгърийә бәгъдәл-мәүти мәәд-дәәр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1908 нче йыл
3) 26 нчы үктәбр
4) 40 йәшендә
5) дәфен кылынды
6) җәгаләллаahү Тәгаалә
7) кабраһәә мүнәүвәран
8) би-нүүрил-иимәән».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Аллаһ Тәгаләнең
4) рәхмәтенә ирешүче
5) Шаһимәрдан
6) җәмәгате – Фатыйма
7) Габделмоталлиб
8) кызы».

Уң ягы: «Үлем – ишек, һәр кеше аннан керәчәк».
дәәхыйлүһ».

Сул ягы: «Үлгәннән соң нинди урын әзерләнгәндер».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1908 елның
3) 26 октябрендә
4) 40 яшендә
5) җирләнде.
6) Аллаһ Тәгалә аның
7) каберен иман нуры
8) белән нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 98х31х14.

18. Бибисара Галимҗан кызына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-расүүлүллаah
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибисара Галимҗан
4) кызы Әхмәдгәрәй
5) зәүҗәсе 1922 нче йыл
6) 27 гыйнвар 25
7) йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибисара Галимҗан
4) кызы – Әхмәдгәрәй
5) хатыны – 1922 елның
6) 27 гыйнварында 25
7) яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 95х31х9.

19. Бибихәсәнә Шаһимәрдан кызына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәд Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) расүүлүллаah
3) мәдфүнә Бибихәсәнә
4) Шаһимәрдан кызы
5) Аллаһ рәхмәтенә васыйлә
6) улса иде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗри 1344 нче
2) милади 1926 нчы
3) 5 нче шәгъбанда
4) 5 нче фибралда
5) 21 йәшендә даре бәкайә
6) интикаль кылды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Үлем вәгазьче буларак җиткән.
3) Бибихәсәнә Шаһимәрдан
4) кызы җирләнде.
5) Аллаһ рәхмәтенә
6) ирешсә иде».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри 1344 [елның]
2) 5 шәгъбанында,
3) милади 1926 [елның]
4) 5 февралендә
5) 21 яшендә мәңгелек дөньяга
6) күчте».

Таш үлчәмнәре: 83х31х9.

20. Миһривафа Гыйсмәтулла кызына куелган кабер ташы, 1930 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) дарел-фәнадин
4) дарел-бәкайә рих-
5) -ләт әйләде
6) Миһривафа Гыйсмәт-
7) -улла кызы Галәәддин
8) зәүҗәсе».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «193 нче
2) йылда 27 нче
3) синтәбрдә
4) 52 йәшендә
5) Аллаһ рәхмәтендә
6) улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Миһривафа Гыйсмәт-
4) -улла кызы – Галәведдин
5) хатыны
6) фани дөньядан
7) мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Арткы ягы:
1) «193[0]
2) елның 27
3) сентябрендә
4) 52 яшендә [вафат].
5) Аллаһ рәхмәтендә
6) булсын».

Таш үлчәмнәре: 75х33х9.

21. Хәбибулла Усман улына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ Тәгалә
2) рәхмәтенә васыйл
3) улса иде
4) Хәбибулла
5) Усман углы
6) 1891 нче йылда
7) 65 йәшендә
8) дәфен кылынды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт
3) иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи
4) рааҗигуун җәгал-
5) -әллаһү кабраһү
6) мүнәүвәран би-нүүр-
7) -ил-иимәән рахимәһ-
8) -үллаһү Тәгаалә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә
2) рәхмәтенә
3) ирешсә иде.
4) Хәбибулла
5) Усман улы
6) 1891 елда
7) 65 яшендә
8) җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак.
3) Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа
4) кайтачакбыз Аллаһ
5) аның каберен
6) иман нуры белән
7) нурландырсын. Аллаһ Тәгалә
8) аны рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 86(97)х29х11.

22. Газизә Халид кызына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) ошбу кабер ийәсе
4) Газизә Халид
5) кызы 1886 нчы
6) йыл 50 йәшендә
7) вафат улуб
8) дәфен кылынды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәһәә-
2) -ллаһү Тәгаалә
3) рахмәтән вәәсигаһ
4) Аллаһ Тәгалә
5) каберен җәннәт багча-
6) -ларындан бер багча
7) кылса иде
8) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Бу кабер иясе
4) Газизә Халид
5) кызы, 1886
6) елда 50 яшендә
7) вафат булып,
8) җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә аны
2) киң рәхмәте белән
3) рәхим кылсын.
4) Аллаһ Тәгалә
5) каберен җәннәт бакча-
6) -ларыннан бер бакча
7) итсә иде,
8) амин».

Таш үлчәмнәре: 83(93)x29x11.

23. Шаһиәхмәд Ягъкуб улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Шаһиәхмәд Йагкуб
4) углы 81 йәшдә
5) 1911 нче сәнәдә
6) ийүннең 8 дә
7) карйәи Сабда
8) вафат әйләде
9) Аллаһ рәхмәте
10) гарикъ әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер иясе
3) Шаһиәхмәд Ягъкуб
4) улы 81 яшьтә
5) 1911 елның
6) 8 июнендә
7) [Ключи-]Сап авылында
8) вафат булды.
9) Аллаһ рәхмәтенә
10) күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 96x30x12.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Шаһиәхмәд бине Ягъкуб бине Бикмәт бине Бикбау[179].

24. Мәхфүзә Тимри кызына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) дарел-фәнадин даре
3) бәкайә рихләт әйләде
4) Мәхфүзә Хәлилулла
5) зәүҗәсе Тимри кызы
6) 1925 нҗе сәнә һиҗри 1343
7) 78 йәшендә
8) вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Мәхфүзә Хәлилулла
3) хатыны, Тимри кызы
4) 1925 елда, һиҗри 1343 [елда]
5) фани дөньядан мәңгелек
6) дөньяга күчте,
7) 78 яшендә
8) вафат».

Таш үлчәмнәре: 92x30x10.

25. Бибимәфтүхә Мөхәммәдгали кызына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтүл-мәркади
2) Бибимәфтүхә
3) Мөхәммәдгали кызы
4) Хәмидулла Мортаза
5) углының зәүҗәсе».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) милади 1916 сәнә
3) аугуст 19 нда
4) Бибимәфтүхә
5) Мөхәммәдгали кызы 72
6) йәшендә мәдфүнә».

[179] Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан, 2011. – Б. 214.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер иясе:
2) Бибиməфтүхə
3) Мөхəммəдгали кызы –
4) Хəмидулла Мортаза
5) улының хатыны».

Арткы ягы:
1) «Үлем – гыйбрəт.
2) Милади 1916 елның
3) 19 августында
4) Бибиməфтүхə
5) Мөхəммəдгали кызы 72
6) яшендə җирлəнде».

Таш үлчəмнəре: 86х35х12.

26. Галəведдин Хəбибулла улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннəə лилləəһи вə иннəə иләйһи
2) рааҗигуун дар-
3) -ел-фəнадин даре-
4) -л-бəкайə рихлəт
5) əйləде
6) Галəəддин
7) Хəбибулла
8) углы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1921 нче
2) йылда 25 нче
3) априлдə 63
4) йəшендə
5) Аллаһ рəхмəтенд
6) улсун».

Текстның хəзерге татар теленə күчермəсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һəм, чынлыкта, Аңа
2) кайтачакбыз
3) Галəведдин
4) Хəбибулла
5) улы фани
6) дөньядан мəңгелек
7) дөньяга
8) күчте».

Арткы ягы:
1) «1921
2) елның 25
3) апрелендə 63
4) яшендə [вафат].
5) Аллаһ рəхмəтенд[ə]
6) булсын».

Таш үлчəмнəре: 80х33х9.

27. Хəмидулла Мортаза улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илləə лилləəһ
2) Хəмидулла
3) Мортаза углы
4) 86 йəшендə
5) 1339 сəнəи һиҗриййə
6) 1921 сəнəи миладиййə
7) 15 нче шəүвəлдə».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кəрəм əйləб
2) догада идеңез
3) йад тəсаддыклə
4) кыйлуңыз ру-
5) -хымы шад».

Текстның хəзерге татар теленə күчермəсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Хəмидулла
3) Мортаза улы
4) 86 яшендə
5) һиҗри 1339 елның
6) 15 шəүвəлендə,
7) милади 1921 елда [вафат яки җирлəнде]».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искə
3) алыгыз. Сəдака бирү белəн
4) рухымны
5) шатландырыгыз».

Таш үлчəмнəре: 92х31х9.

Комыргуҗа авылы зираты

1. Харамыш улына куелган кабер ташы, 1545–1546 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааləллааһү Тəбəəракə вə Тəгаалəə
2) күллү мəн галəйһəə фəəн вə йəбкаа вəҗһү
3) Раббикə зүүл-җəлəəли вəл-икраам

4) тарих тукуз йөз иллик ике дә
5) А... Харамыш...
...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Кааләи-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагатүләәхыйрah».

Сул ягы (калкытып язылган): «Кааләи-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә җиифәтүн вә таалибүһәә киләәб».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллah Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз илле икенче [елда]
5) А... Харамыш...
...».

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ахирәт басуы».

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – үләксә, аны этләр генә тели».

Таш үлчәмнәре: 109х53х26.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 4 б. №35.

2. Иләман Җәяш улына куелган кабер ташы, 1541–1542 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгаалә
2) күллү мән галәйһә фәән вә йәбкаа вәжһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз йөз кырык сигездә
5) Җәйаш углы Иләман җөмадиәл-үлә
6) айында даре даре фәнадин даре бәкага рихләт кыйлды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Кааләи-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә җиифәтүн вә таалибүһәә киләәб».

Сул ягы (калкытып язылган): «Кааләи-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагатүләәхыйрah».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу ләүхне хәләле
2) ... бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллah Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз кырык сигезенче [елның]
5) җөмадиәл-әүвәл аенда Җәяш улы
6) Иләман фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – үләксә, аны этләр генә тели».

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ахирәт басуы».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны хәләле
2) ... куйды».

Таш үлчәмнәре: 155х51х28.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 4 б. №36.

3. Билгесез кабер ташы фрагменты, XVI гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
«...
1) тарих тукуз йөз йеге[рме]
2) зил...
...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) Тугыз йөз егерме... [елда]
2) зө[лкагдә яки зөлхиҗҗә аенда]...
...».

Таш үлчәмнәре: 48х42х13.

4. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгаалә
2) күллү мән галәйһә фәән вә йәбкаа вәжһү
3) Раббикә [зүүл-җәләәли вәл-икраам]

4) [тарих] тукуз...
...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Каалән-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә җиифәтүн вә таалибүһәә киләәб».

Сул ягы (калкытып язылган): «Каалән-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә [мәзрагатүлләәхыйраһ]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) [Олуглык һәм хөрмәткә ия булган] йөзе генә калачак.
4) Тугыз [йөз]...
...».

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – үләксә, аны этләр генә тели».

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – [ахирәт басуы]».

Таш үлчәмнәре: 96х49х22.

5. Бибибибкәҗамал Мөхәммәдрәхим кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ руми
2) 1898 сәнә кыйбрал[180]
3) 12 дә һиҗри 1315 сәнә
4) шәүвәл 26 да Иске
5) Комыргуҗаның Бибибибкә-
6) -җамал Мөхәммәдрәхим кызы
7) Хәмидулла Сәйедкол»[181].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Углының зәүҗәсе
2) 62 йәшдә даре
3) бәкайә рихләт кылды»[182].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади
2) 1898 елның 12
3) февралендә, һиҗри 1315 елның
4) 26 шәүвәлендә Иске
5) Комыргуҗадан Бибибибкә-
6) -җамал Мөхәммәдрәхим кызы –
7) Хәмидулла Сәедкол».

Арткы ягы:
1) «улының хатыны –
2) 62 яшьтә мәңгелек
3) дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 126х27х12.

6. Хәмидулла Сәедкол улына куелган кабер ташы, 1896 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) руми 1896 сәнә май 31
3) ндә һиҗри 1314 сәнә мөхәррәм
4) 1 ндә Иске Комыргуҗаның
5) Хәмидулла Сәййедкол углы
6) 75 йәшдә даре бәкайә»[183].

Арткы ягы (уеп язылган): «рихләт кылды таййибәллааһү сәраах»[184].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1896 елның 31 маенда,
3) һиҗри 1314 елның 1
4) мөхәррәмендә Иске Комыргуҗадан
5) Хәмидулла Сәедкол улы
6) 75 яшьтә мәңгелек дөньяга».

Арткы ягы: «күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Таш үлчәмнәре: 93х36х14.

7. Шәмседдин Сәйфеддин улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Шәмседдин
3) Сәйфеддин углы
4) 1329 сәнәи һиҗриййә
5) 1901 сәнәи миладиййә
6) 6 нчы дикәбрдә
7) 73 йәшендә».

[180] «Фибрал» сүзен шулай ялгыш язганнар.
[181] Дәвамы арткы ягында.
[182] Башы алгы ягында.
[183] Дәвамы арткы ягында.
[184] Башы алгы ягында.

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Шәмседдин
3) Сәйфеддин улы
4) һиҗри 1329 елда,
5) милади 1901 елның
6) 6 декабрендә
7) 73 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 86х30х11.

8. Хәмидә Җомагол кызына куелган кабер ташы, 1896 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Хәмидә
3) Җомагыл кызы
4) 1310 сәнәи һиҗриййә
5) 1896 сәнәи миладиййә
6) Шәмседдин зәүҗәсе
7) 28 нче априлдә
8) 65 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Хәмидә
3) Җомагол кызы –
4) Шәмседдин хатыны –
5) һиҗри 1310 елда,
6) милади 1896 елның
7) 28 апрелендә
8) 65 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 83х32х11.

9. Гатаулла Мөхәммәдгали улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи
2) рааҗигуун Гата-
3) -улла Мөхәммәдгали
4) углы рахәмәһ[185]-
5) -үллаһү Тәгаләә».

Уң ягы (уеп язылган): «Кыйл шәфәгать йә Мөхәммәд Мостафа»[186].

Сул ягы (уеп язылган): «Мәүлүдинә ирде 6 сәнә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1913 нче
2) йыл 15 нче фибрал
3) 6 йәшендә Аллаһ
4) рәхмәтенә васыйл
5) улды кятиб
6) Сәлах...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа
2) кайтачакбыз. Гата-
3) -улла Мөхәммәдгали
4) улы. Аллаһ Тәгалә аны
5) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Шәфәгать кыл, йә, Мөхәммәд Мостафа».

Сул ягы: «Тууына 6 яшь иде».

Арткы ягы:
1) «1913
2) елның 15 февралендә
3) 6 яшендә Аллаһ
4) рәхмәтенә
5) иреште. Язучы:
6) Сәлах...».

Таш үлчәмнәре: 49х29х11.

---

[185] Текстта шул рәвешле хаталы язылган.

[186] Ислам дине өйрәтүе буенча, кыямәт көне башлангач, Мөхәммәд пәйгамбәр үз өммәте өчен шәфәгать кылачак, ягъни яклаучы булачак.Ләкин Аллаһ аңа Үзе теләгән кешеләргә генә шәфәгать кылырга рөхсәт итәчәк. Шуңа күрә мөселманнар пәйгамбәрнең яклавын Аллаһтан гына сорыйлар, чөнки турыдан-туры пәйгамбәргә ялвару – зур гөнаһ. Шуңа карамастан, кайбер ташъязмаларда шәфәгатьне Мөхәммәд пәйгамбәрдән сорау күренеше күзәтелә.

10. Факиһә Галимҗан кызына куелган кабер ташы, 1934 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-
расүүлүллаah
2) Факиһә Галимҗан
3) кызы туган 1896
4) нчы йылда вафат
5) булды 1934 нче
6) йылда кадерле булган
7) әнийемезгә балаларыңд-
8) -н һәмә ибдәшеңдән
9) соңгы бүләк
10) Аллаh рәхмәт әйлә-
11) -сен амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Факиһә Галимҗан
3) кызы 1896
4) елда туган,
5) 1934 елда
6) вафат булды. Кадерле булган
7) әниебезгә балаларыңн[а]-
8) -н һәм иптәшеңнән
9) соңгы бүләк.
10) Аллаh рәхим кыл-
11) -сын, амин».

Таш үлчәмнәре: 88x31x10.

11. Габделвахид Халид улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәh
2) бу каберә назил Габделвахид
3) Халид углы
4) һижриййә 1324 нче йылда
5) румиййә 1906 нчы йылда
6) синтәбрдә
7) 80 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh хөкеме белән.
2) Бу кабергә Габделвахид
3) Халид улы
4) һижри 1324 елда,
5) милади 1906 елның
6) сентябрендә
7) 80 яшендә иңде».

Таш үлчәмнәре: 75x32x11.

12. Габделвәли Мөхәммәдсалих улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраh
2) Габделвәли
3) Мөхәммәдсалих
4) углы 57 йәшендә
5) 1338 сәнә һижриййә
6) җөмадиәл-ахир 5
7) 1920 сәнә румиййә
8) фиврал 10 нда
9) вафат».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллаahү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаh».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Габделвәли
3) Мөхәммәдсалих
4) улы 57 яшендә
5) һижри 1338 елның
6) 5 җөмадиәл-ахирендә,
7) милади 1920 елның
8) 10 февралендә
9) вафат».

Сул ягы: «Аллаh Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 101x31x13.

13. Шаһимәрдан хәзрәт мулла Хөсәен улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Комыргуҗада
2) имам әл-хаҗҗел-хәрәмәйен
3) Шаһимәрдан хәзрәт
4) мулла Хөсәйен углы
5) 1903 нче йыл април 3 ндә
6) 62 йәшендә күмелде
7) Аллаh Тәгалә урынын
8) җәннәт бакчасы кыйлсун
9) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Комыргужада
2) имам, хажи
3) Шаһимәрдан хәзрәт
4) мулла Хөсәен улы
5) 1903 елның 3 апрелендә
6) 62 яшендә күмелде.
7) Аллаһ Тәгалә урынын
8) җәннәт бакчасы итсен,
9) амин».

Таш үлчәмнәре: 95х27х17.

Әлеге кабер иясе 1863 елның 23 гыйнварында указ (указ номеры – 364) алгач, имам-хатыйб итеп билгеләнгән. Аның атасы Хөсәен Баязитов та мулла булган. Шаһимәрдан хәзрәт вафат булганнан соң, аның урынында улы Мөхәммәднәҗиб калган[187].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 5 б. №37.

14. Габделгазим кызына куелган кабер ташы, 1934 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Шәрәф...
2) Габделгазим кызы
3) Шаһимәрдан
4) җәмәгате
5) Әтнә райуны
6) Коморгужа авылы
7) 71 йәшендә
8) 1934 йыл гыйнвар
9) 25 ндә вафат
10) Аллаһ рәхмәт
11) кыйлсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Шәрәф...
2) Габделгазим кызы
3) (Әтнә районы
4) Комыргужа авылыннан) –
5) Шаһимәрдан
6) җәмәгате –
7) 71 яшендә
8) 1934 елның 25
9) гыйнварында вафат.
10) Аллаһ рәхим
11) кылсын».

Таш үлчәмнәре: 106х36х15.

15. Колхуҗа Хангәрәй улына куелган кабер ташы, 1540 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) мин дәәрил-фәнәәи иләә дәәрил-бәкааи...
5) тарих тукуз йөз кырык йитедә
6) рәҗәб айында Хангәрәй углы
7) Колхуҗа барганда газатка кяфер ку-
8) -лындин шәһид булды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагаһ хүббүд-дүнйәә рааъсү күлли хатыыйъәһ».

Сул ягы (калкытып язылган): «Кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә җиифәтүн вә таалибүһәә киләәб әд-дүнйәә мәзрагатүл-ааҳыйраһ».

Арткы ягы (калкытып язылган): «Бу ләүхне углы Дәүләт Бакый бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Фани дөньядан мәңгелек дөньяга [күчте],
5) тугыз йөз кырык җиденче [елның]
6) рәҗәб аенда Хангәрәй улы
7) Колхуҗа сугышка барганда кяфер ку-
8) -лыннан шәһид булды».

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаһка] итагать белән үткәр». «Дөньяны ярату – һәр гөнаһның башы».

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – үләксә, аны этләр генә тели». «Дөнья – ахирәт басуы».

Арткы ягы: «Бу ташны улы Дәүләтбакый куйды».

Таш үлчәмнәре: 164х54х30.

[187] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 6866 сак. берәм. – Б. 2–12.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 5 б. №38.

Күәм авылының беренче (иске авыл) зираты

1. Гыйнәятулла Габделхаликъ улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу кабернең сахибе Гыйнәйәтулла
3) Габделхаликъ углы
4) 1904 нче сәнә ийүлнең 25 ндә
5) 38 йәшендә Аллаһ каберин җәннәт
6) багчасы кыйлсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым... ки кардәшләр».

Сул ягы (уеп язылган): «Тугры килсәңез сүрәи ихлас укуңыз».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабернең иясе Гыйнәятулла
3) Габделхаликъ улы
4) 1904 елның 25 июлендә
5) 38 яшендә [вафат]. Аллаһ каберен җәннәт
6) бакчасы итсен, амин».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым... ки, кардәшләр».

Сул ягы: «Туры килсәгез, «Ихлас» сүрәсе укыгыз».

Таш үлчәмнәре: 96(120)х28х14.

2. Зөләйха Зөбәер кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) Зөләйха Зөбәйер кызы Габделхаликъ
3) җәмәгате 1903 нче сәнә 23 нче
4) априлдә чәһаршәнбә көн йитмеш
5) йәшендә даре бәкайә күчде Аллаһ
6) каберин җәннәт багчасы кыйлсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Ганимәт кыйл кә форсаты һәвәс кыйлма бу дөнйайә».

Сул ягы (уеп язылган): «Вакытында гыйбадәт кыйл мәйетләргә дога да кыйл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Зөләйха Зөбәер кызы, Габделхаликъ
3) җәмәгате 1903 елның 23
4) апрелендә чәршәмбе көн җитмеш
5) яшендә мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ
6) каберен җәннәт бакчасы итсен, амин».

Уң ягы: «Ганимәт ит ки форсатны, күңел куйма бу дөньяга».

Сул ягы: «Вакытында гыйбадәт кыл, мәетләргә дога да кыл».

Таш үлчәмнәре: 96(120)х29х14.

3. Гайникамал Хуҗаәхмәд кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) саахибәтү һәзәәл-кабрии мәрхүүмәтү Гайни-
3) -камал Хуҗаәхмәд кызы
4) ...гал Тимергазиз углыйның
5) әһлийәсе 1906 нчы йылда
6) 8 нче дикәбрдә 22
7) йәшендә мәдфүнә нәүвәраллааһү
8) кабраһәә әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадыйм бер догадыр бу көн бәңа икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылучыны Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә Гайни-
3) -камал Хуҗаәхмәд кызы,
4) ...гал Тимергазиз улының
5) хатыны 1906 елның
6) 8 декабрендә 22
7) яшендә җирләнде. Аллаһ аның каберен
8) нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 90(106)x31x9.

4. Мәлихә Фәхреддин кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибә-
3) -се Мәлихә
4) Фәхреддин кызы
5) вафат булды
6) 1912 нче йылда
7) 18 нче ийүлд
8) Аллаһның рәхмәтенд
9) улсун амин».

Сул ягы (уеп язылган): «Хәлилулла җәмәгате 64 йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер ия-
3) -се Мәлихә
4) Фәхреддин кызы
5) 1912 елның
6) 18 июлендә
7) вафат булды.
8) Аллаһның рәхмәтендә
9) булсын, амин».

Сул ягы: «Хәлилулла җәмәгате 64 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 88x30x11.

5. Шәрәфеддин Габделҗәлил улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Шәрәфеддин
3) Габделҗәлил углы
4) 6 нчы синтәбрдә
5) 1324 сәнәи һиҗриййә
6) 1906 сәнәи миладиййә
7) Мөхәммәдлатыйф»[188].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «70 йәшендә
2) йаздырды
3) ихване
4) мөслиминд-
5) -ән дога
6) рәҗа йидәмез»[189].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Шәрәфеддин
3) Габделҗәлил улы
4) һиҗри 1324 елның,
5) милади 1906 елның
6) 6 сентябрендә [вафат яки җирләнде].
7) Мөхәммәдлатыйф [яздырды]».

Арткы ягы:
1) «70 яшендә [вафат яки җирләнде]
2) [Мөхәммәдлатыйф] яздырды.
3) Мөселман
4) кардәшләрд-
5) -ән дога
6) өмет итәбез».

Таш үлчәмнәре: 93x30x10.

6. Фәхрениса Хәйрулла кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Фәхренниса
3) Хәйрулла кызы
4) Шәрәфеддин җәмәгате
5) 1332 сәнәи һиҗриййә
6) 1914 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «61 йәшендә
2) 4 нче априлдә
3) ихване
4) мөслиминдән ү
5) дога рәҗа йидәмез
6) Мөхәммәдлатыйф йаз-
7) -дырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.

[188] Дәвамы арткы ягында.
[189] Башы алгы ягында.

2) Фәхрениса
3) Хәйрулла кызы,
4) Шәрәфеддин җәмәгате
5) һиҗри 1332 елда
6) милади 1914 елда».

Арткы ягы:
1) «61 яшендә
2) 4 апрельдә [вафат].
3) Мөселман
4) кардәшләрдән
5) дога өмет итәбез.
6) Мөхәммәдлатыйф яз-
7) -дырды».

Таш үлчәмнәре: 110x31x15.

7. Әхмәд Габделмән улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәүвәраллаahү
2) мәркадәh
3) Әхмәд
4) Габделмән
5) углы
6) 65 йәшендә».

Уң ягы (калкытып язылган): «Йаздырды углы Рәхмәтулла».

Сул ягы (калкытып язылган): «1894 йылда 29 нчы агусда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh аның каберен
2) нурландырсын.
3) Әхмәд
4) Габделмән
5) улы
6) 65 яшендә».

Уң ягы: «Улы Рәхмәтулла яздырды».

Сул ягы: «1894 елның 29 августында [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 72(89)x35x13.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 5 б. №39.

8. Шәмсениса Хәсбиулла кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-ҳүкмилләәһи Тәгаалә
2) рух Йаңга Өҗем карйә-
3) -синең Шәмсениса Хәсбийулла
4) кызы Күәм карйәсинең
5) Исмәгыйль җәмәгате 1902 нче
6) сәнәдә рамазан шәрифнең
7) әүвәлге көнендә дарел-фәнадан
8) дарел-бәкайә рихләт кылды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Лаә иләәһә илләәллаah
2) Мүхәммәдүр-расүүлүллаah
3) күллү мән галәйһәә фәән
4) 72 йәшендә даре-
5) -л-бәкайә күчде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә хөкеме белән.
2) Рух – Яңа Өҗем авылын-
3) -нан Шәмсениса Хәсбиулла
4) кызы, Күәм авылыннан
5) Исмәгыйль җәмәгате 1902
6) ел рамазан шәрифенең
7) әүвәлге көнендә фани дөньядан
8) мәңгелек дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,
2) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
3) Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
4) 72 яшендә мәңгелек
5) дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 48(85)x33x14.

9. Билгесез кабер ташы фрагменты, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «... 190... сәнәдә
2) нуйәбр 5 ндә дәфен иделде
3) рәхимәһүллаahү Тәгаалә
4) рахмәтән вәәсигаh әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «[Җәгалә]ллаahү кабраһү раудатән мин [рийәәдыйль-җәннәh]».

Сул ягы (уеп язылган): «[Галәмәтдән] морадым ихлас бер фатиха...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «... 190... елның
2) 5 ноябрендә җирләнде.
3) Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте
4) белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Сул ягы: «[Галәмәттән] морадым «Ихлас», бер «Фатиха» [сүрәләре уксыннар өчен]...».

Таш үлчәмнәре: 90х30х13.

10. Шәрәфеддин Хисамеддин улына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) бу кабергә назилә Шәрәфеддин
3) Хисамеддин углы
4) 63 йәшендә милади 1897 йылда
5) август 20 сендә дүшәнбә көн
6) кабере җәннәт бакчасы
7) улгай амин йаздыруб
8) куйучы Низамеддин Шәрәфеддин углы».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәңа икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Бу кабергә Шәрәфеддин
3) Хисамеддин улы
4) 63 яшендә милади 1897 елның
5) 20 августында дүшәмбе көн иңде.
6) Кабере җәннәт бакчасы
7) булсын, амин. Яздырып
8) куючы: Низамеддин Шәрәфеддин улы».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 90х30х11.

11. Бибимәфтуха Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибимәфтуха Хисамеддин
4) кызы Фазлулла Гали
5) углының әһлийәсе 1903 сәнә
6) 1 нче априлдә 52 йәшендә
7) рахимәһүллааһү рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлыңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә мәрхүмә
3) Бибимәфтуха Хисамеддин
4) кызы, Фазлулла Гали
5) улының хатыны 1903 елның
6) 1 апрелендә 52 яшендә иңде.
7) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 70х29х9.

12. Хөснижамал Мозаффар кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) даре фәнадан даре
4) бәкайә рихләт
5) әйләде
6) Хөснижамал
7) Мозаффар кызы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә
2) илә 1919 нчы
3) 3 нче үктәбрдә
4) 65 йәшендә
5) дәфен кылынды

6) Аллаһ рәхмәтенә гарикъ
7) улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Фани дөньядан мәңгелек
4) дөньяга
5) Хөснижамал
6) Мозаффар кызы
7) күчте».

Арткы ягы:
1) «Милади
2) белән 1919 [елның]
3) 3 октябрендә
4) 65 яшендә
5) җирләнде.
6) Аллаһ рәхмәтенә
7) күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 86x31x13.

13. Мәрьямбану Галиәсгар кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Мәрйәмбану
3) Галиәсгар кызы
4) һиҗрииййә 1326 нче йылда
5) румииййә 1908 нче йылда
6) 11 дикәбрдә».

Арткы ягы (уеп язылган): «31 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Мәрьямбану
3) Галиәсгар кызы
4) һиҗри 1326 елда,
5) милади 1908 елның
6) 11 декабрендә иңде».

Арткы ягы: «31 йәшендә».

Таш үлчәмнәре: 83x30x8.

14. Мәфтуха Әюб кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) Мәфтуха Әйүб
3) ... Әхмәҗан
4) зәүҗәсе 43
5) йәшендә 1910 сәнәи
6) румииййә фиврал
7) 5 ндә вафат
8) Аллаһ рәхмәт
9) кылсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү мәркадәһәә».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллааһү зүнүүбәһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Мәфтуха Әйүб
3) [кызы], Әхмәҗан
4) хатыны 43
5) яшендә милади 1910
6) елның 5
7) февралендә вафат.
8) Аллаһ рәхим
9) кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 95x33x14.

Күәм авылының икенче (көнчыгыштагы) зираты

1. Латыйфа Мөхәммәдгали кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Латыйфа Мөхәммәдгали
3) кызы Бәйрәмгали
4) зәүҗәсе 42 йәшендә
5) 1912 нче йылда фиврал
6) 10 нда вафат Аллаһ
7) рәхмәт кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Җәгаләллаahү кабраһү раудатән мин рийәәдыйль-җәннәh».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаh] – Мәңге.
2) Латыйфа Мөхәммәдгали
3) кызы, Бәйрәмгали
4) хатыны 42 яшендә
5) 1912 елның 10
6) февралендә вафат. Аллаh
7) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаh аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 82х32х13.

2. Бибифатыйма Габделвахид кызына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) мәрхүмә Бибифатыйма Габде-
3) -лвахид кызы 62
4) йәшендә синтәбр 15
5) ндә Хәсән зәүҗәсе
6) миладиййә 1901 нче йылда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) мәрхүмә Бибифатыйма Габде-
3) -лвахид кызы Хәсән
4) хатыны 62 яшендә
5) милади 1901 елның
6) 15 сентябрендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 70х30х8.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 5 б. №40.

3. Гыйсмәтулла Насыйбулла улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Гыйсмәтулла Насыйбулла
4) углы 1911 нче сәнә април
5) 13 ндә 75 йәшендә вафат
6) Аллаh рәхмәт әйләсүн амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Гыйсмәтулла Насыйбулла
4) улы 1911 елның 13
5) апрелендә 75 яшендә вафат.
6) Аллаh рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Таш үлчәмнәре: 83х31х10.

4. Нәҗмеддин Хисамеддин улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Нәҗмеддин Хисамеддин
4) углы 1904 сәнә гыйнвар
5) 17 ндә 70 йәшендә вафат Аллаh
6) рәхмәтендә улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаh оҗмахы»[190].

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[191].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Нәҗмеддин Хисамеддин
4) улы 1904 елның 17
5) гыйнварында 70 яшендә вафат. Аллаh
6) рәхмәтендә булсын, амин».

Уң ягы: «Аллаh оҗмах бирсен өчен».

Сул ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 77х31х14.

[190] Дәвамы сул ягында.
[191] Башы уң ягында.

5. Габделкадыйр Габделхаликъ улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибү һәзәәл-кабри мәрхүм
3) Габделкадыйр Габделхаликъ
4) углы 1902 сәнәдә
5) 1 үктәбрдә 51
6) йәшендә вафат Аллаһ
7) рәхмәт әйләсүн амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү лӛә түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблӛл-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделкадыйр Габделхаликъ
4) улы 1902 елның
5) 1 октябрендә 51
6) яшендә вафат. Аллаһ
7) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Таш үлчәмнәре: 112х32х12.

6. Шәрәфниса мулла Насреддин кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Шәрәфенниса мулла Насреддин
4) кызы дамелла Мөхәммәдшакир
5) әһлийәсе 1914 сәнәи миладиййә
6) фиврал 7 ндә 1332 сәнәи һижриййә
7) рабигыль-әүвәл 25 ндә мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Бәне күр дә гүр йарагың кыйла күр».

Сул ягы (уеп язылган): «Үтде дәүран кичде сәйран бәне күр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «75 йәшендә
2) рахимәллааһү рахмәтән
3) вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Шәрәфниса мулла Насреддин
4) кызы, дамелла Мөхәммәдшакир
5) хатыны милади 1914 елның
6) 7 февралендә, һижри 1332 елның
7) 25 рабигыль-әүвәлендә җирләнде».

Уң ягы: «Мине күр дә гүр кирәк-ярагыңны кыла күр».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачып йөрү, мине күр».

Арткы ягы:
1) «75 йәшендә [вафат].
2) Аллаһ киң рәхмәте белән
3) рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 96х30х12.

7. Сәфәргали Тимергали улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лӛә иләәһә иллӛәллаах Мүхәммәдүр-расүүлүллаах
2) мәрхүм Сәфәргали
3) Тимергали углы
4) 1921 нче йылда
5) 17 март 65 йә-
6) -шендә вафат
7) рахимәһүллааһү рахмәтән
8) вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү кабраһү вә гафәра зүнүүбәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) мәрхүм Сәфәргали
3) Тимергали улы
4) 1921 елның
5) 17 мартында 65 я-

6) -шендә вафат.
7) Аллаһ аны киң рәхмәте белән
8) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын һәм гөнаһларын гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 104х31х10.

Күәм авылының өченче (Әмәш) зираты

1. Бибимәхфуза Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1880 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Хисамедд-
2) -ин кызы Һибатулла
3) хәләле Бибимәхфу-
4) -за вафат 58 йәшендә
5) 1880 нче йылда
6) 22 нче февралда
7) бу мәкамә дафин улынды».

Уң һәм сул якларында үсемлек орнаменты уелып ясалган.

Арткы ягы (уеп язылган[192]):
1) «Килеб каберүн зийәрәт идән ихван
2) кыйлсалар рухыйна фатихаи ихсан».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хисамедд-
2) -ин кызы, Һибатулла
3) хәләле Бибимәхфу-
4) -за 58 яшендә вафат,
5) 1880 елның
6) 22 февралендә
7) бу урынга җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Килеп, каберен зиярәт иткән кардәш,
2) кылсалар [иде] рухына дога-изгелек».

Таш үлчәмнәре: 103х27х21.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 5 б. №41.

2. Габделвәли Әхмәдулла улына куелган кабер ташы, 1880 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң-зәәъикатүл-мәүүт
2) тарих румиййә иләи 1880 нче сәнәдә
3) 24 нче үктәбрдә Габделвәли
4) Әхмәдулла углы 56 йәшендә
5) дарел-фәнадин дарел-бәкайә рихләт әйләде
6) тайййибәллааһү сәрааһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Милади белән 1880 елның
3) 24 октябрендә Габделвәли
4) Әхмәдулла улы 56 яшендә
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте.
6) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 95х34х14.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 5 б. №42.

3. Бибифатыйма Габдессаттар кызына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү нәфсиң-зәәъикат-
2) -үл-мәүүт руми 1893 сәнә синтәбр
3) 13 ндә һиҗри 1311 сәнә
4) рабигыль-әүвәл 14 ндә Йаңа
5) Кишетнең Бибифатыйма Габдессаттар
6) кызы Күвәмнең Габдуллаҗан
7) Идрис углының хәлиләсе».

Уң ягы (калкытып язылган):
1) «23 йәшдә
2) дүшәнбә көн
3) даре бәкайә рихләт
4) кылды тайййибәллааһү
5) сәрааһәә әәмиин».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Әраад-дүнйәә хәраабән бигъ-тибәәрии
2) фәләә йәбкаа мүдәәмән бил-караарии
3) күрәрмен дөнйаны вәйран бары
4) һәмишә бакый ирмәс йук карары».

[192] Вертикаль рәвештә язылган.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабру Бибифатыйма бинте Габд-
2) -ессаттар әл-Кишети хәлиләи
3) Габдуллажан бине Идрис
4) әл-Күвәми гафәраллаһү ләһәә вә ли-
вәәлидәйһәә
5) вә ли-мән кәәнә сәбәбән
6) ли-дүгааиһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне
2) татыячак». Милади 1893 елның 13
3) сентябрендә, һижри 1311 елның
4) 14 рабигыль-әүвәлендә Яңа
5) Кишеттән Бибифатыйма Габдессаттар
6) кызы, Күәмнән Габдуллажан
7) Идрис улының сөеклесе».

Уң ягы:
1) «23 яшьтә
2) дүшәмбе көн
3) мәңгелек дөньяга
4) күчте. Аллаһ аның туфрагын
5) яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Сул ягы:
1) «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән,
2) һаман мәңге булмас, юк карары.
3) Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән,
4) һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Бу Бибифатыйма бинте Габд-
2) -ессаттар Кишети,
3) Габдуллажан бине Идрис
4) Күәми сөеклесе. Аллаһ аның үзен, ата-
анасын
5) һәм аның өчен дога кылган кешене
6) гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 110(130)х39х22.

4. Хөббениса Габделвәли кызына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Хөббенниса
3) Габделвәли кызы
4) Габделкадыйр әһлийәсе
5) 1926 нчы йылда
6) 1 нче дикәбр 66 йәшдә
7) рахимәһәллаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Мән кәәнәә йәтълүүбә гыйбратән фәл-мәкаабиру тәкфиинһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Ин ләм тәкфәә фәл-мәүтү йәкфиинһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Хөббениса
3) Габделвәли кызы,
4) Габделкадыйр хатыны
5) 1926 елның
6) 1 декабрендә 66 яшьтә [вафат яки җирләнде].
7) Аллаһ аны рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Кем гыйбрәт таләп итсә, аңа каберлек җиткән».

Сул ягы: «Әгәр бу да җитмәсә, үлем җитәрлек булыр».

Таш үлчәмнәре: 90х34х8.

5. Габделкадыйр Габделвәли улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «[Әл-хүкмү лилләәһ]
2) бу кабер сахибе [мәрхүм]
3) Габделкадыйр Габделвәли
4) углы 1921 нче йылда
5) май 1 нчедә 72
6) йәшдә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «[Хөкем Аллаһта].
2) Бу кабер иясе [мәрхүм]
3) Габделкадыйр Габделвәли
4) улы 1921 елның
5) 1 маенда 72
6) яшьтә вафат».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 60х30х8.

6. Габдуллажан Идрис улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) Габдуллажан
3) Идрис углы
4) 51 йәшендә
5) 18 гыйнварда
6) 1921 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада иде-
3) -ңез йад тәсадды-
4) -клә кыйлуңыз
5) рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Габдуллажан
3) Идрис улы
4) 51 яшендә
5) милади 1921 елның
6) 18 гыйнварында [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искә
3) алыгыз, сәдака бирү
4) белән рухымны
5) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 84х31х7.

7. Галиәкбәр Габдессаттар улына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Галиәкбәр Габдессаттар
4) углы 1925 йыл
5) 20 нче үктәбрдә
6) рабигыль-әүвәл 5 ндә
7) 77 йәшдә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Галиәкбәр Габдессаттар
4) улы 1925 елның
5) 20 октябрендә,
6) 5 рабигыль-әүвәлендә
7) 77 яшьтә вафат».

Уң ягы: «Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 80х32х8.

8. Габдрахман Искәндәр улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) һәзәә мәркадү Габдеррахман
3) Искәндәр углы румиййә
4) илән 1901 нче сәнәдә 10 нчы айында
5) агуст 25 нче йәүмендә шинбә көн мәдфүн
6) рахимәллааһү Тәгаалә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу Габдрахман
3) Искәндәр улы кабере, милади
4) белән 1901 елның 10 нчы аенда
5) августның 25 нче көнендә шимбә көн җирләнде.
6) Аллаһ Тәгалә рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 97х35х9.

9. Идрис Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) һәзәә мәркадү мәрхүм Идрис
3) әл-хәҗҗү Һибатулла углы
4) румиййә илән 1902 нче сәнәдә 55
5) йәшендә 13 нче мартда
6) рахимәллааһү Тәгаалә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән мора-дым бер догадыр бу көн бәңа икән йарин сәңа-дыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылучыны Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу мәрхүм Идрис
3) хаҗи Һибатулла улы кабере,
4) милади белән 1902 елның 13 мартында
5) 55 яшендә [вафат яки җирләнде].
6) Аллаһ Тәгалә рәхим кылсын».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 90x34x23.

10. Һибатулла Әхмәдулла улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу кабергә дахил ахирәт мәнзилигә назил
3) мәрхүм әл-хәҗҗү Һибатулла ибне Әхмәдулла
4) румиййә илән 1899 нчы сәнә 85 йәшендә
5) 13 нче мартда хитаб иржигыый
6) Хакдан ирешүб шинбә көн мәдфүн
7) рахимәллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәңа икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылучыны Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабергә керүче, ахирәт йортына иңүче
3) мәрхүм хаҗи Һибатулла ибне Әхмәдулла
4) милади белән 1899 елның 13 мартында
5) 85 йәшендә Хактан «иржигый» [Аллаһның «кайт» дигән]
6) сүзенә ирешеп, шимбә көн җирләнде.
7) Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 92x34x14.

11. Мәлихә Гатиятулла кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ Тәгалә
2) рәхмәтенә васыйлә
3) улса иде
4) Мәлихә Гатийәт-
5) -улла кызы зәү-
6) -же Мифтахедд-
7) -ин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Руми
2) 1898 нче йыл
3) 11 нче дикәбрдә
4) 40 йәшендә
5) дәфен кылынды
6) баладан».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә
2) рәхмәтенә ирешсә
3) иде.
4) Мәлихә Гатият-
5) -улла кызы, ире
6) Мифтахедд-
7) -ин».

Арткы ягы:
1) «Милади
2) 1898 елның
3) 11 декабрендә
4) 40 яшендә
5) җирләнде
6) бала табу сәбәпле [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 62x29x10.

12. Сафиулла Ишти улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Сафийулла

3) Ишти углы
4) 1911 нче йылда
5) 73 йәшендә вафат
6) Аллаһ рәхмәтендә
7) булсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Сафиулла
3) Ишти улы
4) 1911 елда
5) 73 яшендә вафат.
6) Аллаһ рәхмәтендә
7) булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 79x35x10.

13. Фә[тхе]рахман Шакир улына куелган кабер ташы, 1930 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабердә
2) дәфен булды
3) Шакир улы
4) Фә[тхе]рахман
5) туган 1867
6) йылда вафат
7) булды 1930
8) йылда Аллаһ
9) рәхмәт кыл-
10) -сын».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабердә
2) Шакир улы
3) Фә[тхе]рахман
4) җирләнде.
5) 1867
6) елда туган,
7) 1930 елда вафат булды.
8) Аллаһ
9) рәхим кыл-
10) -сын».

Таш үлчәмнәре: 80x26x10.

14. Сафиулла кызына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) Сафийулла кызы
2) вафат 1922
3) нче йылда 47
4) йәшендә Аллаһ
5) рәхмәт әйләсүн амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) Сафиулла кызы
2) 1922
3) елда 47
4) яшендә вафат. Аллаһ
5) рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 60x31x9.

15. Габдрахман Шаһиәхмәд улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Габдеррахман Шаһи-
3) -әхмәд углы ...9
4) йәшендә 1904 сәнә
5) март 15 ндә вафат
6) рахимәһүллааһү Тәгааләә
7) рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Габдрахман Шаһи-
3) -әхмәд улы ...9
4) яшендә 1904 елның
5) 15 мартында вафат.
6) Аллаһ Тәгалә аны киң
7) рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 77x34x13.

Күәм авылының дүртенче (казаклар) зираты

1. Билгесез кабер ташы фрагменты, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) нче... [рахимәһ]-
2) -үллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән [морадым бер догадыр]».

Сул ягы (уеп язылган): «[Бу көн бәндә икән йарин] сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) нче... Аллаһ Тәгалә аны
2) киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 33х32х12.

2. Габделмоталлиб Габделвәһһаб улына куелган кабер ташы, 1879 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәһүллаһү ли-мән зәәрании
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Габделмоталлиб Габделвәһһаб
4) углы вафат 1879
5) нчы җыл 21 нче април
6) 65 йәшендә рахимәһ-
7) -үллаһү рахмәтән вәәсигаһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ мине зиярәт кылган кешене рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделмоталлиб Габделвәһһаб
4) улы, 1879
5) елның 21 апрелендә
6) 65 яшендә вафат. Аллаһ аны
7) киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Сул ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 81х34х10.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 5 б. №43.

3. Бибизарифә Габделмәннаф кызына куелган кабер ташы, 1916–1917 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Бибизарифә
3) Габделмәннаф
4) кызы Хәйр-
5) -еддин зәүҗәсе
6) 63 йәшендә
7) 1335 сәнәи һиҗрииййә
8) ...».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһәәллаһү Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Бибизарифә
3) Габделмәннаф
4) кызы – Хәйр-
5) -еддин хатыны –
6) 63 яшендә
7) һиҗри 1335 елда [вафат]
8) ...».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 73х31х15.

4. Мөхәммәдшага куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Мөхәммәдшаһ
3) ... углы
4) 58 йәшендә
5) 1919 сәнә агусда
6) вафат рахимәһүллаһү
7) Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаһү мәркадәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Мөхәммәдшаһ

3) ... улы
4) 58 яшендә
5) 1919 елның августында
6) вафат. Аллаһ Тәгалә аны к
7) иң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын гафу итсен».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 70х31х12.

5. Сәфәргали Габдерәхим улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Сәфәргали
3) Габдеррәхим
4) углы
5) вафат
6) 64 йәшендә
7) 1906 сәнәи румиййә
8) фиврал 6 нда
9) рахимәһүллааһү Тәгааләә».

Уң ягы (уеп язылган): «Гафәраллааһү зүнүүбәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Җәгаләллааһү кабраһү раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Сәфәргали
3) Габдерәхим
4) улы
5) 64 яшендә
6) милади 1906 елның
7) 6 февралендә
8) вафат.
9) Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын гафу итсен».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 105х32х15.

6. Өммегөлсем Әхмәҗән кызына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтү һәзиһил-кабри
2) Өммегөлсем Әхмәҗән кызы
3) Хәйреддин бине Габделмоталлиб
4) тәхтә никахында вафат
5) 1921 сәнәи миладиййә 6 нчы март
6) 1239 сәнәи һиҗриййә җөмадиәл-ахир
7) 28 ндә 45 йәшендә мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Әй гафил алданма бу дөнйага».

Сул ягы (уеп язылган): «Ахыры бер көн китәрсең бу гокбага».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) Өммегөлсем Әхмәҗән кызы
3) (Хәйреддин бине Габделмоталлиб
4) никахында)
5) милади 1921 елның 6 мартында,
6) һиҗри 1239 елның 28 җөмадиәл-ахирендә
7) 45 яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Әй, ваемсыз, алданма бу дөнья-га».

Сул ягы: «Ахырдан беркөн китәрсең бу ахирәткә».

Таш үлчәмнәре: 73х31х11.

Күәм авылының бишенче (төньяктагы) зираты

1. Мөхәммәдгали Гайнулла улы Әмировка куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) Мөхәммәдгали
3) Гайнулла
4) углы Әмирыф
5) 62 йәшендә
6) 1920 сәнә румиййә
7) нуйәбр 2 ндә
8) вафат Аллаһ
9) рәхмәт кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәһәәл-лааһү[193] Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ әәмиин вә би-хүрмәти нәбиййил-кәриим».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Мөхәммәдгали
3) Гайнулла
4) улы Әмиров
5) 62 яшендә
6) милади 1920 елның
7) 2 ноябрендә
8) вафат. Аллаһ
9) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин, юмарт пәйгамбәр хөрмәте белән».

Таш үлчәмнәре: 106х32х13.

2. Фазылҗан Хөсәен улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) Фазылҗан
3) Хөсәйен
4) углы 59
5) йәшендә
6) 1335 сәнә һиҗриййә
7) 1917 сәнә румиййә
8) март 2 ндә
9) вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Җәгаләллааһү кабраһү раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Фазылҗан
3) Хөсәен
4) улы 59
5) яшендә
6) һиҗри 1335 елда,
7) милади 1917 елның
8) 2 мартында
9) вафат».

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 102х32х17.

3. Шакиржан Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу кабер сахибе
3) мәрхүм Шакиржан
4) Гыйззәтулла углы
5) 1919 нчы йылда
6) гыйнварның 15 ндә
7) 75 йәшендә
8) вафат булды».

Арткы ягы (уеп язылган)[194]:
1) «Бу
2) кабер сахибе
3) Шакиржан
4) Гыйззәтул-
5) -ла углы 1919
6) нчы йылда 15
7) гыйнварда
8) 75 йәшдә үлде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүм Шакиржан
4) Гыйззәтулла улы
5) 1919 елның
6) 15 гыйнварында
7) 75 яшендә
8) вафат булды».

Арткы ягы:
1) «Бу
2) кабер иясе
3) Шакиржан
4) Гыйззәтул-
5) -ла улы 1919
6) елның 15
7) гыйнварында
8) 75 яшьтә үлде».

Таш үлчәмнәре: 77х29х7.

[193] Ир-атка куелган таш булса да, хатын-кызга карата кулланыла торган кушымчалар белән язылган. Андый хаталар ташъязмаларда, сирәк булса да, очрый.

[194] Арткы ягындагы тексты латин графикасында язылган.

4. Бибимиһривафа Гыймадеддин кызына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) 1893 нче йылы
3) бишенче рамазан
4) шәрифдә кич атна
5) көн Казан
6) губернасы Чар
7) өйәзе Житлар-
8) -ның Бибимиһрива-
9) -фа Гыймадеддин
10) кызы 63 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) 1893 елның
3) бишенче рамазан
4) шәрифендә атна кич
5) көн Казан
6) губернасы Чар
7) өязе Житлар-
8) -дан Бибимиһрива-
9) -фа Гыймадеддин
10) кызы 63 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 105х40х12.

5. Галимулла Мостай улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) 1894 нче йылы
3) 15 нче ийүлдә
4) Казан губернасы
5) Чар өйәзе Күәм
6) авылыйның Галимулла
7) Мостай углы
8) 65 йәшендә вафат
9) рәхмәтле улсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) 1894 елның
3) 15 июлендә
4) Казан губернасы
5) Чар өязе Күәм
6) авылыннан Галимулла
7) Мостай улы
8) 65 яшендә вафат.
9) Рәхмәттә булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 101х37х10.

6. Төхфәтулла Хәйбулла улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахиб мәрхүм
3) Төхфәтулла Хәйб-
4) -улла углы
5) мәдфүн 1917
6) нче йылда үктә-
7) -брнең 18 ндә 67
8) йәшендә Аллаһның
9) рәхмәтендә улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә иллээллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүүллааһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Төхфәтулла Хәйб-
4) -улла улы
5) 1917
6) елның 18
7) октябрендә 67
8) яшендә җирләнде.Аллаһның
9) рәхмәтендә булсын».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».

Таш үлчәмнәре: 83х36х12.

7. Һажәрбикә Садыйк кызына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә
3) Һажәрбикә
4) Садыйк кызы
5) Сәфәргали
6) җәмәгате 1917

7) гыйнвар 23 ндә вафат
8) Аллаһ рәхмәтендә
9) улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Вә хүкмүл-мәүти бәйнән-нәәси җәәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Ә-ләм тәгъләм биәннәл-мәүти әәт».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Мәрхүмә
3) Һаҗәрбикә
4) Садыйк кызы
5) Сәфәргали –
6) җәмәгате – 1917 [елның]
7) 23 гыйнварында вафат.
8) Аллаһ рәхмәтендә
9) булсын, амин».

Уң ягы: «Үлем хөкеме: ул кешеләр арасында йөри».

Сул ягы: «Үлемнең киләчәген белмәдегезме?»

Таш үлчәмнәре: 80х29х8.

8. Сәфәргали Сәлимҗан улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә иллээллаах Мүхәммәдүр-
расүүлүүллаах
2) мәрхүм Сәфәргали
3) Сәлимҗан углы
4) 1921 милади дикә-
5) -бр 5 ндә вафат
6) 72 йәшендә рахимәһ-
7) -үллаахү рахмәтән
8) вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[195].

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[196].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Мәрхүм Сәфәргали
3) Сәлимҗан улы
4) милади 1921 [елның] 5
5) декабрендә
6) 72 йәшендә вафат. Аллаһ аны
7) киң рәхмәте белән рәхим
8) кылсын, амин».

Уң ягы: «Аллаһ җәннәт бирсен өчен».

Сул ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, кардәшем»

Таш үлчәмнәре: 84х29х8.

9. Бибимәликә Гайсә кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабергә назилә Бибимәликә
3) Гайсә кызы румииййә илә
4) 1912 нче сәнә 65 йәшендә
5) 23 нче априлдә
6) мәдфүнә рахимәһәәллаахү Тәгаалләә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче Бибимәликә
3) Гайсә кызы милади белән
4) 1912 елның 23 апрелендә
5) 65 яшендә
6) җирләнде. Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 90х31х12.

10. Төхфәтулла Әхмәдулла улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалләә
2) бу кабер сахибе
3) Күәм авылыйның
4) мәрхүм Төхфәтулла
5) Әхмәдулла углы
6) мәдфүн 1912 нче
7) йылда 5 нче үктә-
8) -брдә 90 нчы йә-
9) -шендә Аллаһның
10) рәхмәтендә бу-
11) -лсын амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Карендәшләр дога кыйлунгызны үтенәмен».

[195] Дәвамы сул ягында.
[196] Башы уң ягында.

Сул ягы (уеп язылган): «Бу ташны йаздырды Сәйфулла Төхфәтулла углы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) Күәм авылының
4) мәрхүм Төхфәтулла
5) Әхмәдулла улы
6) 1912
7) елның 5 октя-
8) -брендә 90 нчы я-
9) -шендә җирләнде. Аллаһның
10) рәхмәтендә бу-
11) -лсын, амин».

Уң ягы: «Карендәшләр, дога кылуыгызны үтенәмен».

Сул ягы: «Бу ташны Сәйфулла Төхфәтулла улы яздырды».

Таш үлчәмнәре: 94х30х11.

11. Гайнекамал Хәсән кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Гайнелкамал
3) Хәсән кызы
4) Гайнулла Әмирыф
5) зәүҗәсе 70 йәшендә
6) 1909 йылда март
7) 18 ндә вафат
8) рахимәһәәллааһү Тәгаалә
9) рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Гайнекамал
3) Хәсән кызы –
4) Гайнулла Әмиров
5) хатыны – 70 яшендә
6) 1909 елның 18
7) мартында вафат.
8) Аллаһ Тәгалә аны киң
9) рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 105х34х15.

12. Гайнулла Әмир улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе Гайнулла
3) Әмир углы румиййә илән 1909 сәнә
4) 95 йәшендә дикәбр 17 нче көн
5) йәүме җомга рәхмәте Рахманга ирешде
6) нәүвәраллааһү Тәгаалә кабраһ ээмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе Гайнулла
3) Әмир улы милади белән 1909 ел
4) декабренең 17 нче көнендә 95 яшендә
5) җомга көн Шәфкатьле [Аллаһ] рәхмәтенә иреште.
6) Аллаһ Тәгалә аның каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 91х31х11.

13. Бибишәмсевафа Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу кабергә дахилә мәрхүмә Бибишәмсевафа
3) Фәтхулла кызы Гайнулла
4) Әмир углыйның әһлийәсе румиййә илән
5) ... нче сәнә 65 йәшендә 2 нче фибралда
6) дарел-фәнадин дарел-бәкайә рихләт
7) кыйлды нәүвәраллааһү мәркадәһәә ээмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабергә керүче мәрхүмә Бибишәмсевафа
3) Фәтхулла кызы – Гайнулла
4) Әмир улының хатыны – милади белән
5) ... елның 2 февралендә 65 яшендә
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 110х36х10.

14. Сәлимҗан Бикмәмәт улына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабергә назил Сәлимҗан
3) Бикмәмәт углы румииййә илән
4) 1889 нчы сәнә 95 йәшендә
5) 12 нче фибралда мәдфүн
6) рахимәллаһү Тәгаалә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче Сәлимҗан
3) Бикмәмәт улы милади белән
4) 1889 елның 12 февралендә
5) 95 яшендә җирләнде.
6) Аллаһ Тәгалә рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 90x31x13.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 5 б. №44.

15. Төхфәтулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) Рабби лää тәзәрнии фәрдәү-вә әңтә
3) хайруль-вәәрисиин
4) 1893 нче йыл 11
5) майда Чар өйәзе
6) Күәм авылыйның
7) бәндәи Хода Төхфәтулла
8) Һибатулла углы 51
9) йәшендә дарел-фәна-
10) -дан дарел-бәкайә
11) рихләт кыйлды
12) Аллаһүммә иҗгаль кабраһү
13) раудатән мин рийәәд-
14) -ыйль-җәннәһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Йә, Раббы, мине ялгыз калдырма, Син -
3) варисларның Иң хәерлесесе.
4) 1893 елның 11
5) маенда Чар өязе
6) Күәм авылыннан
7) Хода бәндәсе Төхфәтулла
8) Һибатулла улы 51
9) яшендә фани дөнья-
10) -дан мәңгелек дөньяга
11) күчте.
12) Аллаһым, аның каберен җәннәт
13) бакчаларыннан бер
14) бакча ит, амин».

Таш үлчәмнәре: 114x34x9.

16. Әхмәҗан Сәйфулла улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) Әхмәҗан
3) Сәйфулла углы
4) 68 йәшендә 1912 нче
5) йылда март 15 ндә
6) вафат рахимәһүллаһү
7) Тәгаалә рахмәтән
8) вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): Гафәраллаһү зүнүүбәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаһү мәркадәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Әхмәҗан
3) Сәйфулла улы
4) 68 яшендә 1912
5) елның 15 мартында
6) вафат. Аллаһ Тәгалә аны
7) киң рәхмәте белән
8) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын гафу итсен».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 111x48x18.

17. Бибикафия мулла Хәлилулла кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабергә назилә мәрхүмә Бибикафийә
3) мулла Хәлилулла хәзрәт кызы
4) мулла Габделбари мулла Габделкадыйр

5) хәзрәт углыйның әһлийәи кәримә-
6) -се румиййә 1910 сәнә гыйнвар 8 нче көндә».

Уң ягы (уеп язылган): Мөхәррәмел-хәрам 10 нчы йәүме гашура дүшәнбә көн».

Сул ягы (уеп язылган): «41 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бар күңелләрдин йылы йомшак
2) синең каберең ташы шунда тамсун
3) күз йәшемнең иң ачы һәм татлысы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә мәрхүмә Бибикафия
3) мулла Хәлилулла хәзрәт кызы –
4) мулла Габделбари мулла Габделкадыйр
5) хәзрәт улының газиз хаты-
6) -ны – милади 1910 ел гыйнварының 8 нче көнендә иңде».

Уң ягы: 10 мөхәррәмдә – гашура көнендә дүшәмбе көн [җирләнде]».

Сул ягы: «41 яшендә [җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Бар күңелләрдән җылы, йомшак
2) синең каберең ташы. Шунда тамсын
3) күз яшемнең иң ачы һәм татлысы».

Таш үлчәмнәре: 78х32х11.

Күлле-Киме авылы зираты

1. Ризван Рәхмәтулла улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Ризван Рәхмәтулла
4) углы 1907 сәнәи миладиййә
5) 14 нче синтәбрдә 59
6) йәшендә мәдфүн
7) Аллаһ рәхмәт кыйлгай
8) иде амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән әнтә тәсыыйру мислии»[197].

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[198].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Ризван Рәхмәтулла
4) углы 1907 сәнәи миладиййә
5) 14 нче синтәбрдә 59
6) йәшендә җирләнде.
7) Аллаһ рәхим кылса
8) иде, амин».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Таш үлчәмнәре: 86х31х10.

2. Әсхабҗамал Габденнасыйр кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Әсхабҗамал Габденнасыйр
4) кызы вафат 1912 нче сәнә
5) 14 нче фивралда 65 нче йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Ризван бине Рәхмәтулла әһлийәсе»[199].

Сул ягы (уеп язылган): «Вафат рахимәллааһү рахмәтән вәәсигаһ»[200].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Әсхабҗамал Габденнасыйр
4) кызы 1912 елның
5) 14 февралендә 65 нче яшендә вафат».

Уң ягы: «Ризван бине Рәхмәтулла хатыны».

[197] Башы сул ягында.

[198] Дәвамы уң ягында.
[199] Дәвамы сул ягында.
[200] Башы уң ягында.

Сул ягы: «Вафат. Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 80х31х11.

3. Гыйльмекамал Бикчәнтәй кызына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) Гыйльмекамал
3) Бикчәнтәй кызы
4) мулла Сибгатулла
5) әһлийәсе 1927 сәнә
6) 25 нче фивралда
7) 82 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә иллээллааһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Гыйльмекамал
3) Бикчәнтәй кызы –
4) мулла Сибгатулла
5) хатыны – 1927 елның
6) 25 февралендә
7) 82 яшендә вафат».

Уң ягы: «Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».
Сул ягы: «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк».

Таш үлчәмнәре: 75х30х9.

4. Мулла Сибгатулла мулла Фазлулла улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу каберә куйылды
3) Киме авылыйның
4) әш-шәйхуль-фәәдыйлү
5) мулла Сибгатулла
6) ибне мулла Фазлулла
7) 1917 сәнә април 25 ндә
8) 77 йәшдә вафат».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллааһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабергә
3) Киме авылыннан
4) хөрмәтле шәех
5) мулла Сибгатулла
6) ибне мулла Фазлулла куелды,
7) 1917 елның 25 апрелендә
8) 77 яшьтә вафат».

Сул ягы: «Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 94х30х13.

Әлеге кабер иясе Ш. Мәржанинең туганнан туган энесе. Аның фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Сибгатулла бине Фазлулла (Фазыл) бине Ибраһим бине Арслан бине Туйчы бине Тамә бине Иртуган[201]. Ризаэтдин Фәхретдин шәҗәрәсен бераз башкачарак бирә: Сибгатулла бине Фазыл бине Ибраһим бине Арслан бине Туймый бине Тимә бине Әмиртуган[202]. Сибгатулла хәзрәт 1863 елның 30 июлендә указ (указ номеры – №7021) алып, Күлле-Киме авылында күп еллар имам булып торган[203]. Шунысын да искәртергә кирәк: ул язучы, галим Галимҗан Ибраһимовның бабасы Нурмөхәммәднең туганнан туган энесе[204].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 5 б. №45.

5. Габдулла Габдрахман мулла улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабергә куйылды Киме
3) авылыйның имам Габд-
4) -еррахман углы Габд-

[201] Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – Б. 390–391; Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: II т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2014. – Б. 214–215.

[202] Фәхреддин Ризаэддин. Асар. 2 том. – Казан: Рухият, 2009. – Б. 137.

[203] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 7100 сак. берәм. – Б. 338 арты–339.

[204] Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – Б.390–391; Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан, 2011. – Б. 145.

5) -улла 1903 нче
6) йылда 1 нче априлдә
7) 2 йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә Киме
3) авылыннан имам Габд-
4) -рахман улы Габд-
5) -улла куелды, 1903
6) елның 1 апрелендә
7) 2 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 84х32х11.

6. Мулла Гыйнәятулла мулла Фазлулла улына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назил мөтәвәффа мәрхүм
3) хаҗел-хәрәмәйен мулла Гыйнәйәт-
4) -улла бине мулла Фазлулла
5) 41 йәшендә 1886 нчы
6) йыл 11 нче фивралда
7) кабере мөнәүвәр улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[205].

Сул ягы (уеп язылган)[206]:
1) «Таки рузи идә Аллаһ оҗмах[207]
2) кәтәбәһәә
3) мулла Сәлах».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә вафат булучы мәрхүм
3) хаҗи мулла Гыйнәят-
4) -улла бине мулла Фазлулла
5) 41 яшендә 1886
6) елның 11 февралендә иңде.
7) Кабере нурлы булсын, амин».

Уң ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, кардәшем».

Сул ягы:
1) «Аллаһ оҗмах бирсен өчен.
2) Моны язды:
3) мулла Сәлах».

Таш үлчәмнәре: 94х36х18.

Әлеге кабер иясе Ш. Мәрҗанинең туганнан туган энесе. Аның фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Гыйнәятулла бине Фазлулла (Фазыл) бине Ибраһим бине Арслан бине Туйчы бине Тамә бине Иртуган[208]. Ризаэтдин Фәхретдин шәҗәрәсен бераз башкачарак бирә: Гыйнәятулла бине Фазыл бине Ибраһим бине Арслан бине Туймый бине Тимә бине Әмиртуган[209]. Ул 1873 елда авыл халкы аны икенче имам итеп сайлаган[210]. Шунысын да искәртергә кирәк: ул язучы, галим Галимҗан Ибраһимовның бабасы Нурмөхәммәднең туганнан туган энесе[211].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 6 б. №46.

7. Габделгалләм мулла Фазлулла улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтү[212] һәзәл-кабри
2) Габделгалләм мулла Фазлулла
3) углы 1920 сәнәи миладиййә
4) ийүл 28 1338 сәнәи һиҗриййә
5) зөл-кагдә 10 58 йәшдә
6) вафат рахимәһүллааһү рахмәтән
7) вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

[205] Башы сул ягында.
[206] Беренче юлы вертикаль, калган юллары диагональ рәвештә язылган.
[207] Дәвамы уң ягында.

[208] Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – Б. 390–391; Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: II т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2014. – Б. 214–215.
[209] Фәхреддин Ризаэддин. Асар. 2 том. – Казан: Рухият, 2009. – Б. 137.
[210] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 367 сак. берәм. – Б. 3–4.
[211] Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – Б. 390–391; Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан, 2011. – Б.145.
[212] Ир-атка куелган таш булса да, хатын-кызга карата кулланыла торган кушымча белән язылган

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) Габделгалләм мулла Фазлулла
3) улы милади 1920 елның
4) 28 июлендә, һиҗри 1338 елның
5) 10 зөл-кагдәсендә 58 яшьтә
6) вафат. Аллаһ аны киң рәхмәте белән
7) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Таш үлчәмнәре: 81х31х11.

Әлеге кабер иясе Ш. Мәржанинең туганнан туган энесе. Аның фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Габделгалләм бине Фазлулла (Фазыл) бине Ибраһим бине Арслан бине Туйчы бине Тамә бине Иртуган[213]. Ризаэтдин Фәхретдин шәҗәрәсен бераз башкачарак бирә: Габделгалләм бине Фазыл бине Ибраһим бине Арслан бине Туймый бине Тимә бине Әмиртуган[214]. Шунысын да искәртергә кирәк: ул язучы, галим Галимҗан Ибраһимовның бабасы Нурмөхәммәднең туганнан туган энесе[215].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 6 б. №47.

8. Суфия Кәрим кызына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтү һәзәл-кабри
2) мәрхүмә Суфийа
3) Кәрим кызы вафат
4) 1921 сәнә миладиййә
5) 1 нче ийүлдә 3 нче
6) йәшдә Аллаһ рәхмәт».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) мәрхүмә Суфия
3) Кәрим кызы
4) милади 1921 елның
5) 1 июлендә 3 нче
6) яшьтә вафат. Аллаһ рәхим [кылсын]».

Таш үлчәмнәре: 65х27х7.

9. Бибифатыйма Габделгазиз кызына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назилә мәрьәт мөтәдәййинә
3) Бибифатыйма Габделгазиз
4) кызы Сор илинең Җамал-
5) -еддин Габделгани углыйның
6) әһлийәсе 35 йәшендә 1893 нч
7) йыл 30 нчы мартда рамазан»[216].

Уң ягы (уеп язылган)[217]:
1) «Зүүруль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккируль-мәүүт
2) кәтәбәһү Сәлах-
3) -еддин
4) әл-Казаклари».

Сул ягы (уеп язылган): «Шәрифнең 24 ндә кабере мөнәүвәр улсун амин»[218].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә диндар хатын
3) Бибифатыйма Габделгазиз
4) кызы – Сор Иленнән[219] Җамал-
5) -еддин Габделгани улының
6) хатыны – 35 яшендә 1893
7) елның 30 мартында, рамазан».

Уң ягы:
1) «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар үлемне искә төшерә.
2) Моны язучы: Сәлах-
3) -еддин
4) Казаклари».

[213] Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – Б. 390–391; Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: II т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2014. – Б. 214–215.

[214] Фәхреддин Ризаэддин. Асар. 2 том. – Казан: Рухият, 2009. – Б. 137.

[215] Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – Б. 390–391; Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан, 2011. – Б.145.

[216] Дәвамы сул ягында.

[217] Беренче юлы вертикаль, калганнары диагональ рәвештә язылган

[218] Башы алгы ягында.

[219] Чуашстан Республикасындагы авыл булса кирәк.

Сул ягы: «Шәрифнең 24 ндә иңде. Кабере нурлы булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 93х35х15.

10. Мөәзин Шакиржан Гатаулла улына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаahү ли-мән зәәрании
2) мөәззин Шакир-
3) -җан Гатаулла
4) углы 1342 сәнәи
5) hижриййә шәүвәл
6) берендә 1924 сәнәи
7) миладиййә 5 нче
8) майда 67 йә-
9) -шендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннә лилләәhи вә иннә иләйhи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаhның рәхмәтендә булсын».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаh рәхим кылсын.
2) Мөәзин Шакир-
3) -җан Гатаулла
4) улы hижри 1342
5) ел шәүвәленең
6) берендә, милади 1924
7) елның 5
8) маенда 67 я-
9) -шендә вафат».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаhныкы hәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаhның рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 106х29х10.

Әлеге кабер иясенең фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Шакиржан бине Гатаулла бине Фазлулла бине Ибраhим бине Арслан бине Туйчы бине Шәмседдин бине Иртуган[220]. Аның 1890 елның 20 февралендә указ (указ номеры – №1133) алганлыгы мәгълүм.

11. Шәмсекамәр Габид кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) бу кабергә назилә Шәмсекамәр Габид
3) кызы Сәгъдеддин Хөсәйен углыйның
4) әhлийәсе румиййә 1898 нче сәнә
5) 72 йәшендә ийүн 29 нчы йәүмендә
6) мәдфүнә нәүвәраллаahү кабраhәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Бу кабергә иңүче Шәмсекамәр Габид
3) кызы – Сәгъдеддин Хөсәен улының
4) хатыны – милади 1898 ел
5) июненең 29 нчы көнендә72 яшендә
6) җирләнде. Аллаh аның каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 77х30х10.

12. Шәмседдин Сәгъдеддин улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибү hәзәл-кабри мәрхүм
2) Шәмседдин Сәгъдеддин углы
3) 1918 нче сәнә дикәбр 12
4) рабигыль-әүвәл 19 чәhаршәнбә
5) көн 55 йәшдә вафат
6) рахимәhүлаahү рахмәтән вәәсигаh
7) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлыңгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе мәрхүм
2) Шәмседдин Сәгъдеддин улы
3) 1918 елның 12 декабрендә,
4) 19 рабигыль-әүвәлендә чәршәмбе
5) көн 55 яшьтә вафат.
6) Аллаh аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын,
7) амин».

[220] Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: II т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2014. – Б. 214–215; Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – Б. 390–391.

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 80х35х14.

13. Һибатулла Габделфәез улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибе
3) Һибатулла Габделфәйез
4) углы 1911 нче сәнәдә
5) април 19 нда
6) ...».

Сул ягы (уеп язылган): «[Рахимәһүллааһү] рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) Һибатулла Габделфәез
4) улы 1911 елның
5) 19 апрелендә
6) [вафат яки җирләнде]».

Сул ягы: «[Аллаһ аны] киң рәхмәте белән [рәхим кылсын]».

Таш үлчәмнәре: 57(67)х31х11.

14. Заһидулла Гайсә улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим
3) ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүү-
4) -үллааһ ышбу кабер ийәсе
5) мәрхүм Заһидулла
6) Гайсә углы 1912
7) май айында 72 йә-
8) -шендә вафат булды
9) Аллаһ рәхмәтендә булсын
10) вә үфәүвизу әмрии
11) иләәллааһи иннәллааһә
12) бәсыыйрум-бил-гыйбәәд
13) сүбхәәнәллааһи хааликан».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ исеме белән.
3) Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның
4) илчесе. Бу кабер иясе
5) мәрхүм Заһидулла
6) Гайсә улы 1912 [елның]
7) май аенда 72 я-
8) -шендә вафат булды.
9) Аллаһ рәхмәтендә булсын.
10) мин эшемне Аллаһуга
11) тапшырамын, чынлыкта, Аллаһ –
12) бәндәләрен Күрүче.
13) Бар итүче Аллаһ һәр кимчелектән пакь».

Таш үлчәмнәре: 86х32х9.

15. Мәхубкамал Әхмәдулла кызына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим
3) ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүү-
4) -үллааһ ышбу кабер ийәсе
5) мәрхүмә Мәхубкамал
6) Әхмәдулла кызы Гайсә
7) Заһидулласының
8) җәмәгате 1926 йыл
9) март айында 71 йәшендә
10) вафат булды Аллаһ
11) рәхмәтендә булсын
12) вә үфәүвизу әмрии
13) иләәллааһи иннәллааһә
14) бәсыыйрум-[бил-гыйбәәд]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ исеме белән.
3) Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның
4) илчесе. Бу кабер иясе
5) мәрхүмә Мәхубкамал
6) Әхмәдулла кызы – Гайсә
7) Заһидулласының
8) җәмәгате – 1926 елның
9) март аенда 71 яшендә
10) вафат булды. Аллаһ
11) рәхмәтендә булсын.

12) мин эшемне Аллаһуга
13) тапшырамын, чынлыкта, Аллаһ –
14) [бәндәләрен] Күрүче».

Таш үлчәмнәре: 87х32х9.

16. Хәлилулла Гайсә улына куелган кабер ташы, 1896 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахиб
3) мәрхүм Хәлилу-
4) -лла Гайсә
5) углы вафат
6) булды 1896
7) нчы йылда 20
8) нче ийүндә».

Уң ягы (уеп язылган): «Аллаһның рәхмәтендә булсун амин».

Сул ягы (уеп язылган): «66 йәшендә мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүм Хәлилу-
4) -лла Гайсә
5) улы
6) 1896
7) елның 20
8) июнендә вафат булды».

Уң ягы: «Аллаһның рәхмәтендә булсын, амин».

Сул ягы: «66 яшендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 78х30х9.

17. Сәлимә Нигъмәтулла кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим
3) ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-
4) расүүллааһ ышбу кабер
5) ийәсе мәрхүмә Сә-
6) -лимә Нигъмәтулла
7) кызы Гайсә җәмәгате
8) 1906 йыл ийүн айында
9) 99 йәшендә вафат
10) булды Аллаһ рәхмәтендә
11) булсын минем каберемне
12) күреб әҗәлне итегез йад
13) дога белән рухымны
14) итегез шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ исеме белән.
3) Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд –
4) Аллаһның илчесе. Бу кабер
5) иясе мәрхүмә Сә-
6) -лимә Нигъмәтулла
7) кызы – Гайсә җәмәгате –
8) 1906 елның июнь аенда
9) 99 яшендә вафат
10) булды Аллаһ рәхмәтендә
11) булсын. Минем каберемне
12) күреп, әҗәлне искә алыгыз,
13) дога белән рухымны
14) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 86х31х9.

18. Мөхәммәдгыяс Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әгүүзү билләәһи минәш-шәйтаанир-ражиим
2) бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим
3) ләә иләәһә илләәллааһ
4) Мүхәммәдүр-расүүллааһ
5) сәнәи миладиййә илә
6) 1914 нче йылда 10
7) нчы үктәбрдә вафат
8) булды Мөхәммәдгыяс
9) хаҗиел-хәрәмәйен Хәбибулла
10) углы Аллаһ
11) рәхмәт кылсын».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Тәгаалә[221]
2) би-хүкмилләәһи[222]
3) бу кабер са-
4) -хибе мәрхүм
5) Мөхәммәдгыяс
6) хаҗи Хәбибулла
7) углы вафат
8) 38 йәшендә».

[221] Башы икенче юлда.
[222] Дәвамы беренче юлда.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан Аллаһка сыенам.
2) Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ исеме беләи.
3) Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,
4) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
5) Милади беләи
6) 1914 елның 10
7) октябрендә
8) Мөхәммәдгыяс
9) хаҗи Хәбибулла
10) улы вафат булды Аллаһ
11) рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә
2) хөкеме беләи.
3) Бу кабер ия-
4) -се мәрхүм
5) Мөхәммәдгыяс
6) хаҗи Хәбибулла
7) улы
8) 38 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 97х30х10.

19. Маһиҗамал Бикчәнтәй кызына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Маһиҗамал
3) Бикчәнтәй кызы
4) Хәбибулла Гайсә углы
5) әһлийәсе 1925 сәнә
6) август 26 нда
7) 82 йәшдә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт итсен».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәллааһү лимән зәәрании».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Маһиҗамал
3) Бикчәнтәй кызы –
4) Хәбибулла Гайсә улы
5) хатыны – 1925 елның
6) 26 августында
7) 82 яшьтә вафат».

Уң ягы: «Аллаһ рәхим кылсын».

Уң ягы: «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 90х32х12.

20. Габдрахман Хәкимулла улы Гайсинга куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Габдеррахман бине әл-хаҗҗе
4) Хәкимулла Гайсин
5) 1919 нчы сәнәи миладиййә
6) март 5 ндә 1337 һиҗриййә
7) җөмадиәл-ахир 3 вафат
8) 24 йәшдә рахимәһүллааһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл ән-нәдәәмәтү лләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Ничә йөрсәң бу дөнйада гомергә бары бер көн керүрсен бу кабергә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабер иясе
3) Габдрахман бине хаҗи
4) Хәкимулла Гайсин
5) милади 1919 елның
6) 5 мартында, һиҗри 1337 [елның]
7) 3 җөмадиәл-ахирендә
8) 24 яшьтә вафат. Аллаһ аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит. Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: ««Ничаклы йөрсәң дә бу дөньяда гомергә, бары беркөн керерсең бу кабергә».

Таш үлчәмнәре: 86х31х11.

21. Хәбибулла Гайсә улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) бу кабер сахибе

3) Киме авылыйның
4) хаҗи Хәбибулла
5) Гайсә углы
6) 1341 сәнәи һиҗриййә»[223].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Зөлкагдә 27 ндә
2) 90 йәшендә
3) вафат итде»[224].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Бу кабер иясе
3) [Күлле] Киме авылыннан
4) хаҗи Хәбибулла
5) Гайсә улы
6) һиҗри 1341 елның».

Арткы ягы:
1) «27 зөлкагдәсендә
2) 90 яшендә
3) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 94x28x10.

22. Гыйләҗетдин Йосыф улына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабергә күмелде
2) мәрхүм
3) Гыйләҗетдин Йосыф
4) улы 1929 йыл
5) мартның 3 ндә
6) 74 йәшендә
7) дөнйадан
8) күчде».

Арткы ягы (уеп язылган)[225]:
1) «Гыйләҗттин
2) Йосыф улы
3) исдәлек
4) куйучы улы
5) Җамалттин.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә
2) мәрхүм
3) Гыйлаҗетдин Йосыф
4) улы күмелде, 1929 елның
5) 3 мартында
6) 74 яшендә
7) дөньядан
8) күчте».

Арткы ягы:
1) «Гыйләҗетдин
2) Йосыф улы.
3) Истәлек
4) куючы: улы
5) Җамалетдин.

Таш үлчәмнәре: 81x31x9.

23. Гыйнәятулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Гыйнәйәтулла бине Һибатулла
4) 1920 сәнәи миладиййә
5) нуйәбр 23 ндә...
6) дүшәнбә көн дарел-фәнадин
7) дарел-бәкайә рихләт кыйлды
8) рахимәһүллаһү рахмәтән вәәсигаһ
9) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әй гафил алданма бу дөнйага ахыры бер көн китәрсең бу гокбага».

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый таки рузи идә Аллаһ оҗмахы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Гыйнәятулла бине Һибатулла
4) милади 1920 елның
5) 23 ноябрендә...
6) дүшәмбе көн фани дөньядан
7) мәңгелек дөньяга күчте.
8) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын
9) амин».

Уң ягы: «Әй, ваемсыз, алданма бу дөньяга. Ахырдан беркөн китәрсең бу ахирәткә».

Сул ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 123x37x16.

[223] Дәвамы арткы ягында.
[224] Башы алгы ягында.
[225] Арткы ягы латин графикасында язылган, ахыргы өч юлы ромб эченә алынган.

24. Зөләйха Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-хәккуль-м... зүүл-җәләәл
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Зөләйха Ибраһим кызы
4) Гыйнийәтулла Һибатулла углыйның
5) тәхтә никахында вафат
6) 1920 нче йылда 20 нче
7) үктәбрдә 67 йәшендә
8) нәүвәраллаһү кабраһәә әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән бикабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[226].

Сул ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[227].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Хак..., Бөеклек иясе.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Зөләйха Ибраһим кызы
4) (Гыйнәятулла Һибатулла улының
5) никахында)
6) 1920 елның 20
7) октябрендә 67 яшендә вафат.
8) Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Сул ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 112x35x15.

25. Фатыйма Габдулла кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәһәәллаһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Фатыйма Габдулла кызы
4) 1919 сәнә март 25 вафат
5) Аллаһ шәфәгатьче әйләсүн[228]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ аны рәхим кылсын.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Фатыйма Габдулла кызы
4) 1919 елның 25 мартында вафат.
5) Аллаһ шәфәгатьче итсен».

Таш үлчәмнәре: 60x32x13.

26. Әхмәдша Фәйзулла улына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) бу каберә назил
3) шәйех мөтәдәййин
4) Әхмәдшаһ Фәйзулла
5) углы 62 йәшендә 1900 нч
6) йыл 26 нчы ийүндә тарих
7) һиҗрииййә 1318 нче сәнә 12 нче рабигыль-әүвәлдә
8) кабере мөнәүвәр улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән бикабрии мүтәфәккиран күнтү мислүкә тәсыыйру мислии».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәфәәл-мәүтү лил-мәръи вәәгыйзаа кәтәбәһү Сәлах әл-Казаклари».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Бу кабергә
3) диндар шәех
4) Әхмәдша Фәйзулла
5) улы 62 яшендә 1900
6) елның 26 июнендә,
7) һиҗри 1318 елның 12 рабигыль-әүвәлендә иңде.
8) Кабере нурлы булсын, амин».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче, мин синең кебек идем, син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Кеше өчен үлем вәгазьче буларак җиткән. Моны язды: Сәлах Казаклари».

Таш үлчәмнәре: 107(116)x37x16.

[226] Дәвамы сул ягында.
[227] Башы уң ягында.
[228] Ислам дине өйрәтүенчә, сабый вакытында вафат булган балалар Кыямәт көнендә ата-аналары өчен Аллаһ каршында шәфәгать кылачаклар, әлеге догада шул нәрсә күздә тотыла.

27. Хөсәен Исмәгыйль улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаahү ли-мән зәәрании
2) бу кабер сахибе
3) Хөсәйен Исмәгыйль
4) углы 1905 нче җыл
5) гыйнвар 8 ндә вафат
6) Аллаh рәхмәт әйлә-»[229].

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәhи вә иннәә иләйhи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «-сүн амин»[230].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаh рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе
3) Хөсәен Исмәгыйль
4) улы 1905 елның
5) 8 гыйнварында вафат.
6) Аллаh рәхим кыл-».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаhныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».
Сул ягы: «-сын, амин».

Таш үлчәмнәре: 63x31x7.

28. Бибилатыйфа мулла Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) бу каберә назилә мөтәвәффийә мәрхүмә
3) мәрьәт салиха Бибилатыйфа
4) мулла Фәтхулла кызы мулла
5) Фазлулла әhлийәсе 44 йәшендә
6) 1886 нчы сәнә үктәбр 23 ндә
7) кабере мөнәүвәр улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрүб каберүм хәлеңне әйләгел йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Бу кабергә вафат булучы мәрхүмә
3) изге хатын Бибилатыйфа
4) мулла Фәтхулла кызы – мулла
5) Фазлулла хатыны – 44 яшендә
6) 1886 елның 23 октябрендә иңде.
7) Кабере нурлы булсын, амин».

Уң ягы: «Каберемне күреп, хәлеңне искә ал».

Сул ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 98x38x17.

29. Гыймадеддин Шәмседдин улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йә Аллаh
2) әл-кабру гыйбраh
3) бу каберә назилә
4) Гыймадеддин
5) Шәмседд-
6) -ин углы
7) ... йәшендә...
8) ... җөмадиәл-ахир-
9) -нең чәһаршәнбә
10) көн»[231].

Уң ягы (уеп язылган): «Дарел-бәкайә рихләт әйләде»[232].

Сул ягы (уеп язылган): «Амин 1916 йылда дарел-фәнадин»[233].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Йә, Аллаh.
2) Кабер – гыйбрәт.
3) Бу кабергә иңүче
4) Гыймадеддин
5) Шәмседд-
6) -ин улы
7) ... яшендә...
8) ... җөмадиәл-ахир-
9) -дә чәршәмбе
10) көн».

Уң ягы: «Мәңгелек дөньяга күчте».

[229] Дәвамы сул ягында.
[230] Башы алгы ягында.
[231] Дәвамы сул ягында.
[232] Башы сул ягында.
[233] Башы алгы ягында, дәвамы уң ягында.

Сул ягы: «(Амин) 1916 елда фани дөньядан».

Таш үлчәмнәре: 97х36х16.

30. Төхфәтулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании
2) бу кабер сахибе
3) Төхфәтулла Һибатулла
4) углы 1891 нче сәнә 65 йәшендә
5) дикәбр 8 нче йәүмендә бу фәнадин
6) бәкайә рихләт әйләде рахим-
7) -әллаһү Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәңа икән йарын сәңадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылучыны Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе
3) Төхфәтулла Һибатулла
4) улы 1891 ел декабренең
5) 8 нче көнендә 65 яшендә бу фанилыктан
6) бакыйлыкка күчте. Аллаһ
7) Тәгалә киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә синадыр».

Таш үлчәмнәре: 82(95)х31х13.

31. Бибимәфтуха Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабергә назилә Бибимәфтуха
3) Фәтхулла кызы Төхфәтулла
4) Һибатулла углының җәмәгате
5) румиййә илә 1910 нчы сәнә 73 йәшендә
6) април 4 ндә рәхмәте Рахманга ирешде
7) нәүвәраллаһү кабраһәә әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу җиһан ханәсе кәрвансарай көн бикөн күчәр кидәр шаһ гидай».

Сул ягы (уеп язылган): «Ләү кәәнәтид-дүнйәә түдүүмү ләкәәнә расүүлүллаһи фииһәә мүхлидәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче Бибимәфтуха
3) Фәтхулла кызы – Төхфәтулла
4) Һибатулла улының җәмәгате –
5) милади белән 1910 елның 4 апрелендә
6) 73 яшендә Шәфкатьле [Аллаһ] рәхмәтенә иреште.
7) Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Бу җиһан кәрван сарай: көн саен күчәр, китәр шаһ та, ярлы кеше дә».

Сул ягы: «Әгәр дә дөнья дәвамлы булса, Аллаһның илчесе анда мәңге булыр иде».

Таш үлчәмнәре: 90(106)х31х11.

32. Сәхибҗамал Хөсәен кызына куелган кабер ташы, 1877 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании
2) бу кабер ийәсе мөтәвәффийә
3) мәрхүмә Сәхибҗамал
4) Хөсәйен кызы
5) Фәхреддин әһлийәсе
6) 52 йәшендә 1877 нче сәнә
7) 9 нчы майда 6 углы 4 кызы
8) калды кабере мөнәүвәр улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[234].

Сул ягы (уеп язылган): «Таки рузи кыйла Аллаһ җәннәте»[235].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.

[234] Башы сул ягында.
[235] Дәвамы уң ягында.

2) Бу кабер иясе вафат булучы
3) мәрхүмә Сәхибҗамал
4) Хөсәен кызы –
5) Фәхреддин хатыны –
6) 52 яшендә 1877 елның
7) 9 маенда [вафат яки җирләнде]. 6 улы, 4 кызы
8) калды. Кабере нурлы булсын».

Уң ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Сул ягы: «Аллаһ җәннәт бирсен өчен».

Таш үлчәмнәре: 119(130)х34х17.

33. Габделхаликъ Габбас улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назил мөтәвәффа мәрхүм
3) Габделхаликъ Габбас углы
4) 88 йәшендә 1892 нче
5) йыл аугусның
6) 7 нче көнендә
7) кабере мөнәүвәр
8) улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Күреб каберүм хәлеңне әйләгел йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә вафат булучы мәрхүм
3) Габделхаликъ Габбас улы
4) 88 яшендә 1892
5) ел августының
6) 7 нче көнендә иңде.
7) Кабере нурлы
8) булсын, амин».

Уң ягы: «Каберемне күреп, хәлеңне искә ал».

Сул ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 99х34х15.

Әлеге кабер иясенең фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Габделхаликъ бине Габбас бине Гомәр бине Исмәгыйль бине Арслан бине Туйчы бине Тамә бине Иртуган нәселе[236].

34. Фәхреддин Сабит улына куелган кабер ташы, 1882 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу кабер ийәсе мөтәвәффа
3) мәрхүм Фәхреддин
4) Сабит углы 63 йәшендә
5) 1882 нче сәнә 16 нчы
6) мартда 6 углы 4 кызы
7) калды кабере мөнәүвәр
8) улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрүб каберүм әҗәлне әйләгел йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе вафат булучы
3) мәрхүм Фәхреддин
4) Сабит улы 63 яшендә
5) 1882 елның 16
6) мартында [вафат яки җирләнде]. 6 улы, 4 кызы
7) калды. Кабере нурлы
8) булсын, амин».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Сул ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 119(130)х38х16.

35. Фазылҗан Галиәкбәр улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер сахибе
2) Фазылҗан Галиәкбәр
3) углы 1912 нче җыл
4) 12 нче синтәбр 62 йә-
5) -шендә вафат Аллаһ
6) рәхмәтендә булсун».

[236] Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – Б. 390–391.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) Фазылҗан Галиәкбәр
3) улы 1912 елның
4) 12 сентябрендә 62 я-
5) -шендә вафат. Аллаһ
6) рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 65х25х9.

36. Гыйнәятулла Фазлулла улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Гыйнәйәтулла бине Фазлулла
4) 1918 нче йылда
5) гыйнвар 11 ндә
6) чәһаршәнбә көн
7) 33 йәшдә
8) рахимәһүллаахү рахмәтән вәәсигаһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Әәмиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хаҗҗе
2) Фәтхулла
3) бине Хәлилулла
4) әмере илә йазылды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Гыйнәятулла бине Фазлулла
4) 1918 елның
5) 11 гыйнварында
6) чәршәмбе көн
7) 33 яшьтә [вафат яки җирләнде].
8) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Сул ягы: «Амин».

Арткы ягы:
1) «Хаҗи
2) Фәтхулла
3) бине Хәлилулла
4) әмере белән язылды».

Таш үлчәмнәре: 81х27х8.

37. Мөхәммәҗән Әхмәдулла улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йә Аллаһ
2) Мөхәммәҗән
3) Әхмәдулла
4) углы
5) 1917 сәнә 12 нч
6) мартда 70
7) йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәллаахү лимән зәәрании».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Йә, Аллаһ.
2) Мөхәммәҗән
3) Әхмәдулла
4) улы
5) 1917 елның 12
6) мартында 70
7) яшендә вафат».

Уң ягы: «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын».

Сул ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 77(98)х29х14.

38. Бибигафифә Мөхәммәҗән кызына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бибигафифә
2) Мөхәммәҗән кызы
3) Габдулла җәмәгате
4) 1918 сәнә 6 нҗы фивралда
5) 53 йәшендә вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Газизә бинте
2) Габдессаттар
3) кызы бина кылдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бибигафифә

2) Мөхәммәҗан кызы –
3) Габдулла җәмәгате –
4) 1918 елның 6 февралендә
5) 53 яшендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Газизә бинте
2) Габдессаттар
3) кызы куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 48(57)х29х7.

39. Гыйльмебаян Әхмәдша кызына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабернең ийәсе
3) Гыйльмебайан Әхмәд-
4) -шаһ кызы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих
2) милади белә
3) 1925 нче йыл 9 нчы
4) ийүлдә җомга
5) көн вафат ...7 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабернең иясе
3) Гыйльмебаян Әхмәд-
4) -ша кызы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Милади
2) белән
3) 1925 елның 9
4) июлендә җомга
5) көн ...7 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 41(57)х27х10.

40. Низамеддин Галәви улына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу кабер
3) сахибе
4) мәрхүм Га-
5) -ләви уг-
6) -лы Низамедд-
7) -ин вафат 62»[237].

Уң ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә иллләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүүллааһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәшендә Аллаһ рәхмәтендә [булсун]»[238].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабер
3) иясе
4) мәрхүм Га-
5) -ләви у-
6) -лы Низамедд-
7) -ин 62».

Уң ягы: «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».

Сул ягы: «Яшендә вафат. Аллаһ рәхмәтендә [булсын]».

Таш үлчәмнәре: 65х30х10.

41. Маһирә Хәбибулла кызы Вахитовага куелган кабер ташы, 1938 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1880 – 1938
2) Маһирә
3) Хәбибулла
4) кызы
5) Вахитова».

Таш үлчәмнәре: 55х29х8.

42. Мөхәммәҗан Габделҗаббар улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) бу каберә назил мәрхүм
4) Мөхәммәҗан Габделҗаббар
5) углы 1907 сәнә фиврал
6) 28 ндә 60 йәшдә
7) вафат рахимәллааһү рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсиң күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[239].

[237] Дәвамы сул ягында.
[238] Башы алгы ягында.

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[240].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
3) Бу кабергә иңүче мәрхүм
4) Мөхәммәҗән Габделҗаббар
5) улы 1907 елның 28
6) февралендә 60 яшьтә
7) вафат. Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Таш үлчәмнәре: 119x30x11.

43. Бибигайшә Гатаулла кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә
3) Бибигайшә Гатаулла
4) кызы әл-хаҗҗе Фәтхулла
5) бине Хәлилулла әһлийәсе
6) 1908 сәнәи миладиййә 27 нч
7) април һиҗриййә 1326
8) рабигыль-ахир 9 нчы йәүмендә»[241].

Уң ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад дога берлә кыйлугыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «25 йәшендә мәдфүнә нәүвәраллаһү кабраһәә әәмиин»[242].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Бибигайшә Гатаулла
4) кызы – хаҗи Фәтхулла
5) бине Хәлилулла хатыны –
6) милади 1908 елның 27
7) апрелендә, һиҗри 1326 [ел]
8) рабигыль-ахиренең 9 нчы көнендә».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал, дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «25 яшендә җирләнде. Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 93x31x11.

44. Хәлилулла Зәйнулла улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Хәлилулла Зәйнулла
4) углы 1910 сәнәи миладиййә
5) 22 нче май һиҗриййә 1328
6) җөмадиәл-әүвәл 26 нчы йәүмендә
7) 62 йәшендә вафат
8) Аллаһ рәхмәт кылгай иде амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Хәлилулла Зәйнулла
4) улы милади 1910 елның
5) 22 маенда, һиҗри 1328 [ел]
6) җөмадиәл-әүвәленең 26 нчы көнендә
7) 62 яшендә вафат.
8) Аллаһ рәхим кылса иде, амин».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Таш үлчәмнәре: 93x32x10.

45. Бибилатыйфа Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә

[239] Башы сул ягында.
[240] Дәвамы уң ягында.
[241] Дәвамы сул ягында.
[242] Башы алгы ягында.

3) Бибилатыйфа Хәбибулла кызы
4) Хәлилулла бине Зәйнулла
5) әһлийәсе 1920 сәнә 28 гынвар
6) 1338 сәнәи һиҗрииййә җөмадиәл-әүвәл
7) 7 ндә чәһаршәнбә көн 65 йәшдә
8) рахимәһәәллаһү рахмәтән вәәсигаһ
9) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[243].

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[244].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә мәрхүмә
3) Бибилатыйфа Хәбибулла кызы –
4) Хәлилулла бине Зәйнулла
5) хатыны – 1920 елның 28 гынварында,
6) һиҗри 1338 елның 7 җөмадиәл-
7) әүвәлендә чәршәмбе көн 65 яшьтә иңде.
8) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын,
9) амин».

Уң ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Сул ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 92(107)x30x13.

46. Хәмидулла Габделхәмид улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим
3) ләә иләәһә илләәллаһ Мүхәммәдүр-расүүлүллаһ
4) сәнәи миладиййә илә
5) 1916 нчы йылда 16 нчы
6) үктәбрдә Хәмидулла Габд-
7) -елхәмид углы 71 йәшендә дар-
8) -ел-фәнадан дарел-бәкайә
9) рихләт әйләде Аллаһ Тәга-
10) -ләнең рәхмәтендә булсын
11) амин би-хүрмәтин-нәбии салләә-
12) -ллаһү галәйһи вә сәлләм әй борадә-
13) -рләр догада булыңыз».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-мәүт әл-мәүт күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүт бу кабер сахибе Хәмид».

Сул ягы (уеп язылган): «Каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун күллү мән галәйһәә фәән».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бер мең өч йөз
3) 35 нче сәнәдә
4) 1 нче маһе мөхәррәм-
5) -ел-хәрамда вафат
6) булды Хәмидулла
7) Габделхәмид углы
8) 71 йәшендә Аллаһ-
9) -ның рәхмәтендә булсын
10) мин һиҗратин-нәбии салләәллаһү
11) галәйһи вә сәлләм».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ исеме белән.
3) Аллаһтан башка табынырлык зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
4) Милади белән
5) 1916 елның 16
6) октябрендә Хәмидулла Габд-
7) -елхәмид улы 71 яшендә фани
8) дөньядан мәңгелек дөньяга
9) күчте. Аллаһ Тәга-
10) -ләнең рәхмәтендә булсын,
11) амин. Пәйгамбәр, Аллаһ аны олыласын һәм
12) сәламләсен, хөрмәте белән. Әй, кардәш-
13) -ләр, догада булыгыз».

Уң ягы: «Үлем. Үлем. Һәр җан иясе үлемне татыячак. Бу кабер иясе – Хәмид».

Сул ягы: «Әйттеләр [изге бәндәләр]: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз». Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Пәйгамбәр, Аллаһ аны олыласын һәм
3) сәламләсен, һиҗрәте белән
4) бер мең өч йөз
5) утыз бишенче елның
6) 1 мөхәррәмендә
7) Хәмидулла
8) Габделхәмид улы
9) 71 яшендә
10) вафат булды. Аллаһ-
11) -ның рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 90x31x11.

[243] Дәвамы сул ягында.
[244] Башы уң ягында.

47. Сәхибә Халид кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) саахибәтү һәзиһил-кабри Сәхибә
3) Халид кызы Хәмид әһлийәсе
4) румиййә иләи 1903 нче сәнә 80 йәшендә
5) ийүн 3 нче йәүмендә мәдфүнә
6) нәүвәраллааһү мәркадәһәә әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур бу көн бәңа икән йарин сәңадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылучыны Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе Сәхибә
3) Халид кызы – Хәмид хатыны –
4) милади белән 1903 ел июненең
5) 3 нче көнендә 80 яшендә җирләнде.
6) Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 87х37х13.

48. Зәйнулла хатынына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу кабер иясе мөтәвәффийә мәрхүмә
3) Бибихә... кызы
4) Зәйнулла әһлийәсе 78 йәшендә
5) 1905 нче сәнә 26 нчы ийүндә
6) 1323 нче сәнә һиҗриййә 7 нче җөмади-
7) -әл-әүвәлдә кабере мөнәүвәр улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрүб каберүм әҗәлне әйләгел йад».

Сул ягы (уеп язылган)[245]:
1) «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад
2) кәтәбәһәә мулла Сәлах-
3) -еддин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе вафат булучы мәрхүмә
3) Бибихә... кызы –
4) Зәйнулла хатыны 78 яшендә
5) 1905 елның 26 июнендә,
6) һиҗри 1323 елның 7 җөмади-
7) -әл-әүвәлендә [вафат]. Кабере нурлы булсын».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Сул ягы:
1) «Дога белән рухымны шатландырыгыз.
2) Моны язды: мулла Сәлах-
3) -еддин».

Таш үлчәмнәре: 90х36х16.

49. Фазылҗан Хәмидулла улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Фазылҗан бине Хәмидулла
4) 1904 сәнәи миладиййә
5) гыйнвар 30 нда
6) 71 йәшендә»[246].

Уң ягы (уеп язылган): «Вафат рахимәллааһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин»[247].

Сул ягы (уеп язылган): Фазылҗан Хәмидулла углы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Фазылҗан бине Хәмидулла
4) милади 1904 елның
5) 30 гыйнварында

[245] Беренче юлы вертикаль, калганнары диагональ буенча язылганнар.
[246] Дәвамы уң ягында.
[247] Башы алгы ягында.

6) 71 яшендә».

Уң ягы: «Вафат. Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Сул ягы: Фазылҗан Хәмидулла улы».

Таш үлчәмнәре: 82х31х9.

50. Гайниҗамал Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтү һәзәл-кабри
2) мәрхүмә Гайниҗамал Гобәйдулла
3) кызы Казан мишчаны
4) Төхфәтулла Нигъмәтулла углы
5) әһлийәсе 1898 сәнәи миладиййә
6) гыйнвар 11 ндә шәриф
7) рамазанда 72 йәшдә
8) мәдфүнә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) мәрхүмә Гайниҗамал Гобәйдулла
3) кызы – Казан мещаны
4) Төхфәтулла Нигъмәтулла улының
5) хатыны – милади 1898 елның
6) 11 гыйнварында, рамазан
7) шәрифтә 72 яшьтә
8) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 83х31х10.

51. Бибифаизә Габдерәшид кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү биллээһи минәш-шәйтаанирраҗиим
2) бисмиллээһир-рахмээнир-рахиим
3) ләә иләәһә иллээллаah Мүхәммәдүррасүүлүллаah
4) әл-хүкмү лилләәһи Тәгааләәл-кәбиир күллү мән галәйһәә
5) фәән вә йәбкаа вәҗһү
6) Раббикә зү-
7) -л-җәләәли вәл-икраам әл-мәүүт әлмәүүт
8) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт 1910
9) нчы йылда нуйәбрнең 12 нч
10) көнендә Киме карйәсендә
11) Таҗеддин Гайсә углы-
12) -ның зәүҗә мөкәррәмәсе
13) Бибифаизә Габдерәшид
14) кызы дарел-фәнадин дарел-бәкайә»[248].

Уң ягы (уеп язылган):
1) «1328 нче йылда зөлкагдәнең 15 нче көнендә җомга көн вафат булды
2) Киме карйәсинең Таҗеддин Гайсә углы җәмәгате Фаизә».

Сул ягы (уеп язылган)[249]:
1) «Бер мең тугыз йөздә унынчы йылда Таҗеддин җәмәгате
2) Бибифаизә Габдеррәшид кызы 68 йәшендә вафат булды
3) рихләт
4) әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан Аллаһка сыенам.
2) Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ исеме белән.
3) Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
4) Хөкем Бөек Аллаһ Тәгаләдә. Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
5) фани, фәкать Раббыңның
6) Олуглык һәм хөрмәткә ия
7) булган йөзе генә калачак. Үлем. Үлем.
8) Һәр җан иясе үлемне татыячак. 1910
9) ел ноябренең 12 нче
10) көнендә [Күлле-]Киме авылындагы
11) Таҗеддин Гайсә улы-
12) -ның хөрмәтле хатыны
13) Бибифаизә Габдерәшид
14) кызы фани дөньядан мәңгелек дөньяга».

Уң ягы:
1) «1328 ел зөлкагдәсенең 15 нче көнендә җомга көн
2) [Күлле-]Киме авылыннан Таҗеддин Гайсә улы җәмәгате Фаизә вафат булды».

Сул ягы:
1) «Бер мең тугыз йөз дә унынчы елда Таҗеддин җәмәгате
2) Бибифаизә Габдерәшид кызы 68 яшендә вафат булды.
3) Күч-
4) -те».

Таш үлчәмнәре: 96х31х13.

[248] Алгы якта урын җитмәү сәбәпле, «рихләт кылды» («күчте») сүзләре сул ягына язылган.
[249] Беренче ике юлы вертикаль, ахыргы ике юлы горизонталь рәвештә язылган.

52. Габделгаффар Диньяр улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Габделгаффар Динйар
4) углы 1894 нче
5) миладиййә дикәбр
6) 30 нда 75 йәшдә
7) вафат итде
8) рахимәллааһү рахмәтән
9) вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү лә түфиидү бәгъдә-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделгаффар Диньяр
4) улы милади 1894
5) елның 30
6) декабрендә 75 яшьтә
7) вафат булды.
8) Аллаһ киң рәхмәте белән
9) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Сул ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Таш үлчәмнәре: 111(138)х32х14.

53. Сәрвиҗамал Габделкәрим кызына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Сәрвиҗамал Габделкәрим кызы
4) Габдессаттар әһлийәсе
5) вафат 1921 нче сәнәдә
6) шәгъбан 30 март 10 да
7) 73 йәшдә рахимәһәәллааһү
8) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт бер көн китәрсең ул гокбага».

Сул ягы (уеп язылган): «Әй гафил алданма бу дөнйага».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Сәрвиҗамал Габделкәрим кызы –
4) Габдессаттар хатыны –
5) 1921 елның
6) 10 мартында, 30 шәгъбанында
7) 73 яшьтә вафат. Аллаһ аны киң рәхмәте
8) белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Ахырдан беркөн китәрсең ул ахирәткә».

Сул ягы: «Әй, ваемсыз, алданма бу дөньяга».

Таш үлчәмнәре: 90(103)х28х9.

54. Гыйззәтулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим
2) каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи
3) рааҗигуун бу кабер
4) ийәсе Гыйззәтулла
5) Һибатулла углы
6) 79 йәшендә вафа-
7) -т булды Аллаһның
8) рәхмәтенә гарикъ у-
9) -лсун амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) лә иләәһә иллә әллаах
3) Мүхәммәдүр-расүүлүллаах
4) сәнәи миладиййә илә
5) 1915 нче йылда 1 нче ма-
6) -йда мәрхүм Гыйззәту-
7) -лла Һибатулла
8) углы вафат булды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ исеме белән.
2) Әйттеләр [изге бәндәләр]: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа
3) кайтачакбыз. Бу кабер
4) иясе Гыйззәтулла
5) Һибатулла улы
6) 79 яшендә вафа-
7) -т булды. Аллаһның

8) рәхмәтенә күмел-
9) -сен, амин».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,
3) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
4) Милади белән
5) 1915 елның 1 ма-
6) -енда мәрхүм Гыйззәту-
7) -лла Һибатулла
8) улы вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 88х30х10.

Күңгәр авылы зираты

1. Нәбиулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Нәбийулла
2) Гобәйдулла
3) углы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1920
2) нче йылда
3) 17 фибрал
4) вафат
5) Нәбийулла
6) кабере».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Нәбиулла
2) Гобәйдулла
3) улы».

Арткы ягы:
1) «1920
2) елның
3) 17 февралендә
4) вафат [булган]
5) Нәбиулла
6) кабере».

Таш үлчәмнәре: 93(110)х31х10.

2. Шәмсениса Биккенә кызына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Шәмсениса
2) Биккенә
3) кызы».

Таш үлчәмнәре: 55х30х9.

3. Сафагәрәй Мөхәммәдша улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) Сафагәрәй
3) Мөхәммәдшаһ углы
4) 56 йәшендә
5) 28 нче априлдә
6) 1334 сәнәи һиҗриййә
7) 1916 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйлә-
2) -б догада
3) идеңез йа-
4) -д тәсаддыклә
5) кыйлуңыз ру-
6) -хымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Сафагәрәй
3) Мөхәммәдша улы
4) 56 яшендә
5) милади 1916 елның
6) 28 апрелендә,
7) һиҗри 1334 елда [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада
3) искә алыгыз.
4) Сәдака бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 102х35х14.

4. Мөхәммәдша Габденнасыйр улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) ошбу кабернең ийәсе Мөхәммәд-
4) -шаһ Габденнасыйр углы вафат
5) улды 1904 нче йылда румиййә

6) илә 7 нче үктәбрдә 1322 сәнә
7) һиҗриййә илә 10 нчы шәгъбанда
8) 72 йәшендә мәдфүн
9) гаффәә ганһүмәәл-мәликүл-мәннәән
10) әл-мәүтү кәффәәратүн ли-күлли мүслим».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Каалә расүүлүллааһи
2) салләәллааһү галәйһи вә сәлләм
3) әл-мәүтү йәәътии ләә бүддә мин нүзүүл
4) фә-күүнүү мин әбнәәъил-әәхыйрати
5) вә ләә тәкүүнүү мин әбнәәъид-дүнйәә фә-инн-
6) -әл-йәүмә гамәлүн вә ләә хисәәбүн вә иннә гадән
7) хисәәбүн вә ләә гамәл әксируу мин-
8) -әл-гамәли фии һәзәәл-йәүми фә-иннәкүм
9) ләә тәкъдиру гадән галәәл-гамәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Бу кабернең иясе Мөхәммәд-
4) -ша Габденнасыйр улы
5) милади белән 1904 елның
6) 7 октябрендә, һиҗри белән
7) 1322 елның 10 шәгъбанында вафат булды,
8) 72 яшендә җирләнде.
9) Рәхимле Патша [Аллаһ] аларның икесен дә кичерсен
10) Үлем – һәр мөселман өчен гөнаһлардан арыну».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ илчесе (аны
2) Аллаһ олыласын һәм сәламләсен) әйтте:
3) «Үлем һичшиксез киләчәк, кабергә төшү булачак.
4) Ахирәт балалары булыгыз,
5) дөнья балалары булмагыз, чынлыкта,
6) бүген гамәл бар, хисап кылу юк, ә иртәгә
7) хисап кылу булачак, гамәл булмаячак. [Изге] гамәлләрегезне
8) бүген күбәйтегез, чынлыкта, сез
9) иртәгә гамәл кыла алмаячаксыз».

Таш үлчәмнәре: 106x35x14.

5. Хубҗамал Насыйбулла кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) ошбу кабер ийәсе
4) Хубҗамал Насыйбулла
5) кызы вафат
6) улды 1914 нче йылда румиййә илә
7) 20 нчы дикәбрдә 1332 нче
8) һиҗриййә илә 15 нче сәфәр-
9) -ел-хәйердә 75 йәшендә мәдфүн
10) гаффәә ганһүмәәл-мәликүл-мәннәән
11) әл-мәүтү кәффәәратүн ли-күлли мүслим».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Каалә расүүлүллааһи
2) салләәллааһү галәйһи вә сәлләм
3) әл-мәүтү йәәътии ләә бүддә мин
4) нүзүүл фә-күүнүү мин
5) әбнәәъил-әәхыйрати вә ләә
6) тәкүүнүү мин әбнәәъид-дүнйәә
7) фә-иннәл-йәүмә гамәлүн ләә
8) хисәәбүн гадән хисәәбүн
9) вә ләә гамәл әксир минәл-гамәли
10) фии һәзәәл-йәүми фә-иннәкүм ләә
11) тәкъдируунә гадән галәә-
12) -л-гамәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Бу кабер иясе
4) Хубҗамал Насыйбулла
5) кызы
6) милади белән 1914 елның
7) 20 декабрендә, һиҗри белән
8) 1332 елның 15 сәфәрендә
9) вафат булды, 75 яшендә җирләнде.
10) Рәхимле Патша [Аллаһ] аларның икесен дә кичерсен
11) Үлем – һәр мөселман өчен гөнаһлардан арыну».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ илчесе, аны
2) Аллаһ олыласын һәм сәламләсен, әйтте:
3) «Үлем һичшиксез киләчәк, кабергә
4) төшү булачак. Ахирәт
5) балалары булыгыз,
6) дөнья балалары булмагыз,
7) чынлыкта, бүген гамәл бар, хисап
8) кылу юк, ә иртәгә хисап кылу булачак,
9) гамәл булмаячак. [Изге] гамәлләрегезне
10) бүген күбәйтегез, чынлыкта,
11) сез иртәгә гамәл
12) кыла алмаячаксыз».

Таш үлчәмнәре: 109x32x11.

6. Әхмәҗән Галиәсгар улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1913 нче сәнә
2) 20 гыйнварда
3) 62 йәшендә
4) вафат улды
5) Әхмәҗән Галиәсгар
6) углы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1331 нче
2) һиҗриййә илә
3) 23 нче сәфәрдә
4) вафат Әхмәҗән
5) Галиәсгар углы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1913 елның
2) 20 гыйнварында
3) 62 яшендә
4) Әхмәҗән Галиәсгар
5) углы
6) вафат улды».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1331 [елның]
3) 23 сәфәрендә
4) Әхмәҗән
5) Галиәсгар улы вафат».

Таш үлчәмнәре: 80(97)x24x7.

7. Мөхәммәдсадыйк Габделфәез улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) миладиййә илә 1912 нч
3) йыл 2 нче май Мөхәммәд-
4) -садыйк Габделфәйез
5) углы чәһаршәнбә
6) көн 84 йәшендә
7) даре бәкайә рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Кыйл шәфәгать йә Мөхәммәд Мостафа»[250].

Сул ягы (уеп язылган): «Рәхмәт илә кич гөнаһын әй Хода».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) кәрәм әйләб дога-
3) -да идеңез йад
4) тәсаддыклә кыйлу-
5) -ңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади белән 1912
3) елның 2 маенда Мөхәммәд-
4) -садыйк Габделфәез
5) улы чәршәмбе
6) көн 84 яшендә
7) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Шәфәгать кыл, йә, Мөхәммәд Мостафа».

Сул ягы: «Рәхмәтең белән кичер гөнаһын, әй, Хода».

Арткы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Юмартлык кылып, дога-
3) -да искә алыгыз.
4) Сәдака бирү белән
5) рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 93(104)x31x10.

8. Хөснежамал Халид кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1913 нче йыл
3) 26 синтәбр
4) Хөснелҗамал
5) Халид кызы
6) 73 йәшенд вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Кыйл шәфәгать йә Мөхәммәд Мостафа».

Сул ягы (уеп язылган): «Мәүлүдинә ирде 73 сәнә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗриййә илә
2) 1331 нче йыл
3) 8 зөлкагдә

[250] Ислам дине өйрәтүе буенча, кыямәт көне башлангач, Мөхәммәд пәйгамбәр үз өммәте өчен шәфәгать кылачак, ягъни яклаучы булачак.Ләкин Аллаһ аңа Үзе теләгән кешеләргә генә шәфәгать кылырга рөхсәт итәчәк. Шуңа күрә мөселманнар пәйгамбәрнең яклавын Аллаһтан гына сорыйлар, чөнки турыдан-туры пәйгамбәргә ялвару – зур гөнаһ. Шуңа карамастан, кайбер ташъязмаларда шәфәгатьне Мөхәммәд пәйгамбәрдән сорау күренеше күзәтелә.

4) Хөснелҗамал
5) Габделлатыйф
6) зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади белән
2) 1913 елның
3) 26 сентябрендә
4) Хөснеҗамал
5) Халид кызы
6) 73 яшендә вафат».

Уң ягы: «Шәфәгать кыл, йә, Мөхәммәд Мостафа».
Сул ягы: «Тууына 73 ел иде».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1331 елның
3) 8 зөлкагдәсендә
4) Хөснеҗамал
5) Габделлатыйф
6) хатыны [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 83(99)x33x12.

9. Мифтахеддин Әсфәндияр улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании
2) бу кабер сахибе Мифтахеддин
3) Әсфәндийар углы румиййә илән
4) 1905 нче сәнә үктәбр 25 нче йәүмендә
5) 57 йәшендә даре дөнйадин даре гокбайә
6) рихләт кыйлды нәүвәраллаһү мәркадәһ
7) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».
Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур бу көн бәндә икән йарын сәңадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе Мифтахеддин
3) Әсфәндияр улы милади белән
4) 1905 ел октябренең 25 нче көнендә
5) 57 яшендә дөньядан ахирәт йортына
6) күчте. Аллаһ аның каберен нурландырсын,
7) амин».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».
Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 108(116)x35x15.

10. Бибихәйрелбанатка куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1915 нч
2) 25 нче априлдә
3) 27 йәшендә вафат
4) Бибихәйрелбанат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1333 нче
2) 24 нче җөмадиәл-ахир
3) шинбә көн вафат
4) Бибихәйрелбанат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1915 [елның]
2) 25 апрелендә
3) 27 яшендә
4) Бибихәйрелбанат вафат».

Арткы ягы:
1) «1333 [елның]
2) 24 җөмадиәл-ахирендә
3) шимбә көн
4) Бибихәйрелбанат вафат».

Таш үлчәмнәре: 45x27x7.

11. Мөлхибә Муса кызына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) 1897 нче йылында
3) майның 1 нче көнендә
4) Галийулла Мөхәммәдгани
5) углының җәмәгате
6) Мөлхибә Мамай авылы-
7) -ның Муса кызы
8) 57 йәшендә баде
9) әҗәл шәмгы рухыны набуд
10) кыйлды Аллаһүммә-җгаль
11) кабрәһә раудатән мин рийәәд-
12) -ыйль-җәннәһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) 1897 ел
3) маеның 1 нче көнендә
4) Галиулла Мөхәммәдгани
5) улының җәмәгате –
6) Мөлхибә Мамай авылын-
7) -нан Муса кызы
8) 57 яшендә әҗәл
9) җиле рух шәмен
10) бетерде. Аллаһым, аның каберен
11) җәннәт бакчаларыннан бер
12) бакча ит, амин».

Таш үлчәмнәре: 103x36x8.

12. Гыйззәтулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Гыйззәтулла
2) ибне
3) Гобәйдулла».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1886 нчы
2) сәнә
3) 31 нче мартда
4) 56 йәшдә
5) мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Гыйззәтулла
2) ибне
3) Гобәйдулла».

Арткы ягы:
1) «1886
2) елның
3) 31 мартында
4) 56 яшьтә
5) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 85(95)x33x12.

13. Хәбибҗамал Сөләйман кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1909 нчы
2) Хәбибҗамал
3) Сөләйман
4) кызы 27
5) ийүндә вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Хәбиб-
2) -җамал
3) Гыйззәтулла
4) җәмәгате 77
5) йәшдә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1909 [елның]
2) 27 июнендә
3) Хәбибҗамал
4) Сөләйман
5) кызы вафат».

Арткы ягы:
1) «Хәбиб-
2) -җамал
3) Гыйззәтулла
4) җәмәгате 77
5) яшьтә вафат».

Таш үлчәмнәре: 91(110)x31x11.

14. Габдрахман Габделбасыйр улына һәм Шәмсекамәр Шаһгали кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу кабердә
2) Габдеррахман бине
3) Габделбасыйр
4) 1910 нчы йылда 13 нч
5) нуйәбрдә 27 нч
6) йәшдә мәдфүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Габделбасыйр җәмәгате
2) Шәмсекамәр Шаһ-
3) -гали кызы 1910 нч
4) йылда 14 нче дикә-
5) -брдә 57 йәшендә
6) мәдфүнә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабердә
2) Габдрахман бине
3) Габделбасыйр
4) 1910 елның 13
5) ноябрендә 27
6) яшьтә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Габделбасыйр җәмәгате –
2) Шәмсекамәр Шаһ-
3) -гали кызы – 1910
4) елның 14 дека-
5) -брендә 57 яшендә
6) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 73(81)х34х10.

15. Шәмсежамал Хөсәен кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу
2) каберстанда
3) Сабиржан
4) җәмәгате Шәмсе-
5) -җамал Хөсәйен
6) кызы вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Милади
2) 1914 нче йылда
3) 5 нче фибралда
4) 57 йәшендә
5) дәфен кылынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу
2) каберстанда
3) Сабиржан
4) җәмәгате – Шәмсе-
5) -җамал Хөсәен
6) кызы – вафат».

Арткы ягы:
1) «Милади
2) 1914 елның
3) 5 февралендә
4) 57 яшендә
5) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 108х34х13.

16. Мөхәммәдвәли Әсфәндияр улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Вә фии-
2) -с-сәнәтил-камәриййәти минәл-һижрат-
3) -ин-нәбиййи галәйһис-сәләәм
4) Мөхәммәдвәли бине Әсфәндийар
5) әл-Күңәри би-хүкми Хода
6) вә би-тәкъдиири Иләһи даре фәнадан
7) даре бәкайә рихләт әйләде».

Уң ягы (калкытып язылган): «Бу көн бәндә икән йарын сәңадыр».

Сул ягы (калкытып язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мәдфүн
2) 1324 нче сәнәдә 8
3) нче мөхәррәм җомга көн
4) 1906 нчы йылда 17 нче
5) фибралда 73 йәшендә
6) үлүмемез гассасани йийалем
7) дайим әстәгъфирулла дийәлем».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һижри
2) ел исәбе, пәйгамбәр (аңа
3) сәлам булсын) һижрәте [Мәккәдән Мәдинәгә күченүеннән саналган ел исәбе] белән.
4) Мөхәммәдвәли бине Әсфәндияр
5) Күңгәри Хода хөкеме
6) һәм Илаһ тәкъдире белән фани дөньядан
7) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Арткы ягы:
1) «1324 елның 8
2) мөхәррәмендә җомга көн,
3) 1906 елның 17
4) февралендә 73 яшендә
5) җирләнде.
6) Үлемебез газабын татыйм,
7) даими «Кичер, Аллаһ», дип әйтәм».

Таш үлчәмнәре: 93(105)х34х14.

17. Бибилатыйфа Сәйфелмөлек кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1914 нче йыл
3) 31 нче гыйнвар
4) Бибилатыйфа Сәйф-
5) -елмөлек кызы
6) 70 йәшендә
7) мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Мәүлүдинә ирде 70 сәнә».

Сул ягы (уеп язылган): «Кыйл шәфәгать йә Мөхәммәд Мостафа».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗриййә илә
2) 1332 нче йыл
3) рабигыль-әүвәл
4) 18 җомга
5) Бибилатыйфа
6) Исхак
7) зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади белән
2) 1914 елның
3) 31 гыйнварында
4) Бибилатыйфа Сәйф-
5) -елмөлек кызы
6) 70 яшендә
7) җирләнде».

Уң ягы: «Тууына 70 ел иде».

Сул ягы: «Шәфәгать кыл, йә, Мөхәммәд Мостафа».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1332 елның
3) 18 рабигыль-әүвәлендә
4) җомга
5) Бибилатыйфа
6) Исхак
7) хатыны [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 105(126)x31x11.

18. Исхак Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү
2) лилләәһ 1903 нче йылда
3) 19 нчы агустда
4) Исхак Ибраһим
5) углы вафат улуб
6) ошбу каберстанда
7) дәфен кылынды 70 йәшендә
8) 1321 нче сәнәи һиҗриййәдә
9) 10 нчы җөмадиәл-ахирдә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү
2) биллләәһи минәш-шәйтаан-
3) -ир-раҗиим бисмилләәһир-ра-
4) -хмәәнир-рахиим күллү
5) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
6) вә ләй йүәххыйраллаахү
7) нәфсән изәә җәәъә
8) әҗәлүһәә түүбүү иләә-
9) -ллаахи Тәгааләә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем
2) Аллаһта. 1903 елның
3) 19 августында
4) Исхак Ибраһим
5) улы, вафат булып,
6) бу каберстанда
7) 70 яшендә,
8) һиҗри 1321 елның
9) 10 җөмадиәл-ахирендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган
2) шәйтаннан Аллаһка
3) сыенам. Шәфкатьле, Рәхимле
4) Аллаһ исеме белән. Һәр
5) җан иясе үлемне татыячак.
6) әгәр кемнеңдер әҗәле килсә,
7) Аллаһ аны һичберегездән
8) кичектермәс. Аллаһ Тәгаләгә
9) тәүбә итегез».

Таш үлчәмнәре: 95x36x11.

19. Гайнелхәят Әхмәдулла кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) дарел-фәнадин
4) дарел-бәкайә интикаль
5) кылды Вәлиәхмәд
6) җәмәгате Гайн-
7) -елхәйәт Әхмәдулла
8) кызы».

Уң ягы (уеп язылган): «Мәүлүдинә ирде илле алты сәнә».

Сул ягы (уеп язылган): «Кыйл шәфәгать йә Мөхәммәд Мостафа».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1911 нче йыл
3) 6 нчы үктәбрдә

4) һиҗрәтү расүүл-
5) -илләәһи саллләәллааһү галәйһи вә сәлләм
6) 1329 нчы йылда
7) 26 нчы шәүвәл-
8) -дә 56 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Вәлиәхмәд
4) җәмәгате – Гайн-
5) -елхәят Әхмәдулла
6) кызы – фани дөньядан
7) мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Уң ягы: «Тууына илле алты ел иде».

Сул ягы: «Шәфәгать кыл, йә, Мөхәммәд Мостафа».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1911 елның
3) 6 октябрендә
4) Аллаһ илчесе (Аны
5) Аллаһ олыласын һәм сәламләсен) һиҗрәте белән
6) 1329 елның
7) 26 шәүвәлен-
8) -дә 56 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 103x31x13.

20. Вәлиәхмәд Әхмәр Габдрахман улының улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи
2) рааҗигуун дәфен
3) кылынды Вәлиәхмәд
4) атасы Әхмәр
5) Габдеррахман
6) углы рахимәһүллааһү
7) Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Үхърус лидүнйәәкә кәъәннәкә тәгыыйшү әбәдә».

Сул ягы (уеп язылган): «Вә игъмәл лиәәхыйратикә кәъәннәкә тәмүүтү гадә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1899 нчы йылда
3) 20 нче ийүндә һиҗриййә
4) илә 1317 нче
5) йылда 23 нче сәфәр-
6) -ел-хәйердә 88 йәшендә
7) йәкшәнбә көн вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Вәлиәхмәд
4) (атасы Әхмәр
5) Габдрахман
6) улы) җирләнде. Аллаһ Тәгалә аны
7) киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Бу дөнья өчен, мәңге яшәячәксең кебек тырыш».

Сул ягы: «Ахирәт өчен, иртәгә үләячәксең кебек гамәл кыл».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1899 елның
3) 20 июнендә, һиҗри
4) белән 1317
5) елның 23 сәфәрен-
6) -дә 88 яшендә
7) якшәмбе көн вафат».

Таш үлчәмнәре: 90x32x10.

21. Мөхәммәдлатыйф Мөхәммәди улы Тимерпулатовка куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1904 нче
2) миладиййә илә 2 нч
3) иййүлдә вафат улды
4) Мөхәммәдлатыйф Мөхәммәди
5) углы Тимерпулатыф
6) 61 йәшендә мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Каалә расүүлүллааһи салләә әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Кааләллааһү Тәгаалә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1322 нче
2) һиҗриййә илә 21 нче

3) җөмадиәл-әүвәлдә даре
4) фәнадан даре бәкайә рихләт
5) әйләде Мөхәммәдлатыйф
6) бине Мөхәммәди әл-Күңәри».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади беләи
2) 1904 [елның] 2
3) июлендә
4) Мөхәммәдлатыйф Мөхәммәди
5) улы Тимерпулатов вафат булды,
6) 61 яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Аллаһ илчесе ([Аллаһ аны] олыласын) әйтте: «Дөнья – ахирәт басуы».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри беләи
2) 1322 [елның] 21
3) җөмадиәл-әүвәлендә
4) Мөхәммәдлатыйф
5) бине Мөхәммәди Күңгәри
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 94(103)х36х16.

22. Зөһрә Корби кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) Габдессаттар
3) җәмәгате Зөһрә
4) Корби кызы
5) җәгаләллаһү
6) кабраһәә мүнәүвәран
7) би-нүүрил-иимәән».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Милади
2) 1902 нче йылда
3) 3 нче дикәбр
4) 18 нче рамазан
5) шәрифдә йитмеш
6) йәшендә дәфен
7) кылынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Габдессаттар
3) җәмәгате – Зөһрә
4) Корби кызы.
5) Аллаһ аның
6) каберен иман нуры
7) белән нурландырсын».

Арткы ягы:
1) «Милади
2) 1902 елның
3) 3 декабрендә,
4) 18 рамазан
5) шәрифендә җитмеш
6) яшендә
7) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 75(81)х31х11.

23. Маһирә Хәсән кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Маһирә Хәсән
3) кызы Шәйхедд-
4) -ин зәүҗәсе
5) 48 йәшендә
6) ... нче майда вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәллаһү лимән зәәрании».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1919 сәнәи миладииййә
2) кәрәм әйләб
3) догада иде-
4) -ңез йад
5) тәсаддыклә кыйлу-
6) -ңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Маһирә Хәсән
3) кызы – Шәйхедд-
4) -ин хатыны –
5) 48 яшендә
6) ... майда вафат».

Уң ягы: «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Милади 1919 елда [вафат].
2) Юмартлык кылып,
3) догада
4) искә алыгыз,
5) сәдака бирү белән
6) рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 85х28х9.

24. Сиражеддин Сәгъдеддин улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Сиражеддин
3) Сәгъдеддин у-
4) -глы 72 йәшендә
5) 1333 сәнәи һиҗриййә
6) 1915 сәнәи миладиййә»[251].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «15 нче ийүндә
2) ихване
3) мөслиминдә-
4) -н дога рәҗа
5) идәмез»[252].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Сиражеддин
3) Сәгъдеддин у-
4) -лы 72 яшендә
5) һиҗри 1333 елда,
6) милади 1915 елның».

Арткы ягы:
1) «15 июнендә [вафат яки җирләнде].
2) Мөселман
3) кардәшләрдә-
4) -н дога өмет
5) итәбез».

Таш үлчәмнәре: 79(87)x28x10.

25. Хәдичә Әхмәд кызына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабернең ийәсе
3) Күңәр авылы 1 нче мәхәллә
4) Габделбари Шиһабеддин
5) углыйның хатуны Коллар
6) авылыйның Хәдичә Әхмәд
7) [кызы]».

Уң ягы (уеп язылган): «Аллаһ Тәгалә каберин»[253].

Сул ягы (уеп язылган): «Нурлы кылсун амин»[254].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих милади белә
2) 1927 нче йыл 1 нче аугыст
3) тарих һиҗри белә
4) 1346 нчы йыл 2 нче сәфәр-
5) -ел-хәйердә...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабернең иясе:
3) Күңгәр авылының 1 нче мәхәлләсеннән
4) Габделбари Шиһабеддин
5) угының хатыны – Коллар
6) авылыннан Хәдичә Әхмәд
7) [кызы]».

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә каберен».

Сул ягы: «Нурлы итсен, амин».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1927 елның 1 августында,
3) һиҗри белән
4) 1346 елның 2 сәфәрен-
5) -дә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 60(67)x34x9.

26. Хөсәен Сиражеддин улына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Хөсәйен Сира-
3) -жеддин углы
4) 27 йәшендә
5) 15 нче ийүндә
6) 313[255] сәнәи һиҗриййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1995[256] сәнәи миладиййә
2) ихване мөслимин-
3) -дән дога рә-
4) -жа идәмез».

[251] Дәвамы арткы ягында.
[252] Башы алгы ягында.
[253] Дәвамы сул ягында.
[254] Башы уң ягында.
[255] 1313 ел күздә тотыла.
[256] Ялгыш язылган, 1895 ел булырга тиеш.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хөсәен Сира-
3) -җеддин улы
4) 27 яшендә
5) 15 июндә,
6) һиҗри [1]313 елда [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Милади 1895 елда [вафат яки җирләнде].
2) Мөселман кардәшләр-
3) -дән дога
4) өмет итәбез».

Таш үлчәмнәре: 82x31x10.

27. Габдессаттар Мозаффар улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ Тәгалә-
2) -нең рәхмәтенә
3) васыйл улса
4) иде Габд-
5) -ессаттар Мозаффар
6) углы рахимәһ-
7) -үллаһү Тәгаалә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Милади илә
2) 1907 нче йылда
3) 9 нчы үктәбр
4) 15 нче рамазан
5) шәрифдә 73
6) йәшендә дәфен
7) кылынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә-
2) -нең рәхмәтенә
3) ирешсә
4) иде. Габд-
5) -ессаттар Мозаффар
6) улы. Аллаһ Тәгалә
7) аны рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1907 елның
3) 9 октябрендә,
4) 15 рамазан
5) шәрифендә 73
6) яшендә
7) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 94x32x12.

28. Әсхабҗамал Сәгыйдь Габид улының кызына куелган кабер ташы, 1887 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып һәм уеп язылган[257]):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ
2) Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ
3) ошбу кабердә дәфен кылынды Касыйм
4) Вәли углының җәмәгате
5) Әсхабҗамал Сәгыйдь Габид
6) углының кызы 1887 нч
7) йылда миладиййәдә май 12 ндә 55
8) йәшендә галәмәтдән морадым бер до-
9) -гадыр бу көн бәңа икән йарын
10) сәңадыр».

Арткы ягы (калкытып һәм уеп язылган[258]):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) һиҗриййә илә 1304 нче йылда
4) рамазан әүвәлге көнендә даре
5) фәнадан даре бәкайә рихләт әйләде
6) Касыйм җәмәгате Әсхаб-
7) -җамал Сәгыйдь кызы әл-кабру
8) раудатүн мин рийәәдыйль-җәннәти әү хүфратүн
9) мин хүфәрин-нәйраан».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,
2) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
3) Бу кабердә Касыйм
4) Вәли улының җәмәгате –
5) Әсхабҗамал Сәгыйдь Габид
6) улының кызы – милади
7) 1887 елның 12 маенда 55
8) яшендә җирләнде. Галәмәттән морадым бер до-
9) -гадыр, бу көн миңа икән, иртәгә
10) сиңадыр».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Һиҗри белән 1304 ел
4) рамазанының әүвәлге көнендә
5) Касыйм җәмәгате – Әсхаб-
6) -җамал Сәгыйдь кызы –

[257] Беренче ике юлы калкытып, калганнары уеп язылган.
[258] Беренче ике юлы калкытып, калганнары уеп язылган.

7) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте. Кабер -
8) җәннәт бакчаларыннан бер бакча яки
9) утлар чокырларыннан бер чокыр».

Таш үлчәмнәре: 101(117)x36x14.

29. Гайнекамал Зөбәер кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Гайнелкамал
3) Зөбәйер кызы вафат
4) миладиййә 1891 нче йылда
5) 27 нче гыйнвар-
6) -да 55 йәшендә
7) Сиражеддин
8) зәүҗәсе».

Уң ягы (уеп язылган): «Беләсез бу каберә киләчәк вакытыңыз йакыйн».

Сул ягы (уеп язылган): «Йә әхый гафил улма сакыйн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ихване мөслимин-
2) -дән дога рәҗа
3) идәмез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Гайнекамал
3) Зөбәер кызы –
4) Сиражеддин
5) хатыны –
6) милади 1891 елның
7) 27 гыйнварын-
8) -да 55 яшендә вафат».

Уң ягы: «Беләсез: бу кабергә киләчәк вакытыгыз якын».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, гафил булма, сак бул».

Арткы ягы:
1) «Мөселман кардәшләр-
2) -дән дога өмет
3) итәбез».

Таш үлчәмнәре: 110x32x13.

30. Мулла Мөхәммәдъяр Мөхәммәдгали улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) руми 1892 сәнә гыйнвар
3) 29 нда Күңәрнең
4) Мөхәммәдъяр Мөхәммәдгали
5) углы 67 йәшендә
6) иржигыый хитабына ижабәт»[259].

Уң ягы (уеп язылган): «Бу кабер мулла Мөхәммәдъяр хәлфәнең мәркадидүр рахимәһүллаһү Тәгааләә».

Сул ягы (уеп язылган): «Ибүб тәслиме рух әйләде таййибәллаһү сәраһ»[260].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Милади 1892 елның 29
3) гыйнварында Күңгәрдән
4) Мөхәммәдъяр Мөхәммәдгали
5) улы 67 яшендә
6) «[Раббыңа] кайт» сүзенә җавап».

Уң ягы: «Бу кабер мулла Мөхәммәдъяр хәлфәнең кабере. Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Сул ягы: «Биреп, рух [җан] тәслим кылды. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Таш үлчәмнәре: 99x31x15.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 6 б. №48.

31. Сабира Хәсән кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Сабира
3) Хәсән кызы
4) Нуриәхмәд зәү[җә]се
5) 23 йәшендә
6) 12 нче мартда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1913 сәнәи миладиййә

[259] Дәвамы сул ягында.
[260] Башы алгы ягында.

2) кәрәм әйләб до-
3) -гада идеңез
4) йад тәсаддыклә
5) кыйлуңыз ру-
6) -хымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем аллаһта.
2) Сабира
3) Хәсән кызы –
4) Нуриәхмәд хатыны –
5) 23 яшендә
6) 12 мартта [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Милади 1913 елда [вафат яки җирләнде].
2) Юмартлык кылып, до-
3) -гада искә
4) алыгыз, сәдака бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 87x30x8.

32. Фәхреддин Габделҗаббар улы Сәйфуллинга куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи раажигуун
2) Фәхреддин Габделҗаббар
3) углы Сәйфуллин
4) 62 йәшендә руми илә
5) 1907 йылда гыйнвар
6) 2 ндә һиҗриййә 1324 сәнә
7) мәдфүн гарикы
8) рәхмәт улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Фәхреддин Габделҗаббар
3) улы Сәйфуллин
4) 62 яшендә милади белән
5) 1907 елның 2
6) гыйнварында, һиҗри 1324 елда
7) җирләнде. Рәхмәткә
8) күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 63x31x8.

33. Әсфәндияр Фәтхулла улына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаа-
2) -ләә күллү нәфсиң зәә-
3) -икатүл-мәүүт
4) 18...
5) йылда 8 нче абр-
6) -илдә Күңәр авы-
7) -лыйның Әсфәндийа-
8) -р Фәтхулла углы
9) йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе
3) үлемне татыячак».
4) 18...
5) елның 8 апр-
6) -елендә Күңгәр авы-
7) -лыннан Әсфәндия-
8) -р Фәтхулла улы
9) яшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 103x32x14.

34. Бибимәхбубҗамал Мостай кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) Рабби ләә тәзәрнии фәрдәү вә әнтә хайр-
3) -уль-вәәрисиин
4) 1891 нче тарихында 31
5) агустда хаҗҗел-хәрәмәйен
6) Әсфәндийар җәмәгате Биби-
7) -мәхбубҗамал Күәм авылы-
8) -ның Мостай кызы
9) 71 йәшендә дарел-фәнадан
10) дарел-бәкага шинбә көн
11) рихләт итде Аллаһүммәҗгаль
12) кабраһәә раудатән мин рийәәд-
13) -ыйль-җәннәһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Раббым, мине ялгыз калдырма, Син – варисларның
3) иң хәерлесесе.
4) 1891 [елның] 31

5) августында хаҗи
6) Әсфәндияр җәмәгате – Биби-
7) -мәхбубҗамал Күәм авылын-
8) -нан Мостай кызы –
9) 71 яшендә фани дөньядан
10) мәңгелек дөньяга шимбә көн
11) күчте. Аллаһым, аның каберен
12) җәннәт бакчаларыннан бер
13) бакча ит, амин».

Таш үлчәмнәре: 117х48х13.

35. Баһаеддин Мохтар улына куелган кабер ташы, 1877 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһүммәҗгаль кабрыһү раудатән
2) мин рийәәдыйль-җәннәһ
3) 1877 нче йылда
4) беренче гынварда сиһ-
5) -шәнбә көн Күңләр
6) авылыйның Баһаэддин
7) Мохтар углы 64
8) йәшендә вафат
9) нәүвәраллаһү Тәгаһ[261] мәркадәһ
10) әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһым, аның каберен җәннәт
2) бакчаларыннан бер бакча ит.
3) 1877 елның
4) беренче гынварында си-
5) -шәмбе көн Күңгәр
6) авылыннан Баһаеддин
7) Мохтар улы 64
8) яшендә вафат.
9) Аллаһ Тәгалә аның каберен нурландырсын,
10) амин».

Таш үлчәмнәре: 90х36х8.

36. Шәмсениса Әхмәдулла кызына куелган кабер ташы, 1865 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) мәрхүүмәтүл-мәгъфүүратү Шәмсенниса Әхмәдулла кызы
3) мулла Мөхәммәдшәриф хәләле утуз йыл бергә
4) мәгыйшәт кыйлуб мең ике йөз сиксән
5) икенче йылда маһе рәҗәбнең әүвәл көнендә
6) вә румиййә мең сигез йөз алтмыш бишенче
7) йылда үктәбрнең ун сигезендә
8) шәһид улды кәәнәт мүгаллимәһ».

Сул ягы (калкытып язылган): «Шәмсенниса Мөхәммәдшәриф мулла җәмәгате 1865 сәнә 51 йәшендә».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Ләү кәәнәтид-дүнйәә түдүүмү бивәәхидин
2) лә-кәәнә расүүлүллааһи фиихәә мүхълидәә
3) гозерем шул сәңа әй зәүҗе гакыйл
4) сәүчем гафу ит бәңа даим дога кыйл
5) уйан буйан бакуб дога көтәрмез
6) әгәр табылса сүенүшүб китәрмез
7) безем Коръән укурга телемез йук
8) хәйер ихсан кыйлурга пулымыз йук».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Рәхим кылынган, гафу ителгән Шәмсениса Әхмәдулла кызы –
3) мулла Мөхәммәдшәриф хәләле – утыз ел бергә
4) яшәп, мең ике йөз сиксән
5) икенче ел рәҗәб аеның әүвәлге көнендә,
6) милади мең сигез йөз алтмыш бишенче
7) елның унсигезенче октябрендә
8) шәһид булды. Мөгаллимә иде».

Сул ягы: «Шәмсениса Мөхәммәдшәриф мулла җәмәгате 1865 елда 51 яшендә [вафат]».

Арткы ягы:
1) «Әгәр дә дөнья берәр зат өчен дәвам итсә,
2) Аллаһның илчесе [Мөхәммәд пәйгамбәр] анда мәңге булыр иде.
3) Гозерем шул сиңа, әй, акыллы ирем,
4) гафу ит, миңа даими дога кыл.
5) Ул якка, бу якка карап, дога көтәрбез;
6) әгәр табылса, сөенешеп китәрбез.
7) Безнең Коръән укырга телебез юк,
8) хәерлек-изгелек кылырга көчебез юк».

Таш үлчәмнәре: 105х43х20.

[261] Тәгаалләә.

37. Төхфәтулла Хәлилулла улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибүл-мәркади
2) Төхфәтулла бине
3) Хәлилулла 73 йәшендә
4) 1328 сәнә һиҗриййә зөлкагдә
5) 6 нда вафат Аллаһ Тәгалә
6) гөнаһларины мәгъфирәт
7) әйләгәй иде».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү мәркадәһү вә җәгаләл-җәннәтә мәәъвәәһү вә мәсвәәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер иясе
2) Төхфәтулла бине
3) Хәлилулла 73 яшендә
4) һиҗри 1328 елның 6
5) зөлкагдәсендә вафат. Аллаһ Тәгалә
6) гөнаһларын гафу
7) итсә иде».

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Сул ягы: ««Аллаһ аның каберен нурландырсын һәм урынын, барачак йортын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 81(96)х31х12.

38. Хөсәен Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә иллләәллааһ
2) Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ түвүффийә
3) рахимәһүллааһү Тәгааләә рахмәтән вәә-
4) -сигаһ фии сәнәти 1903 нче мила-
5) -диййә 18 нче иййүндә
6) Хәсәйен Һибатулла
7) углы 76 йәшендә
8) вә гуддә нәфсәкә мин әһлил-кубүүр».

Арткы ягы (уеп язылган)[262]:
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт вә ләй йүәххыйраллааһү нәфсән изәә җәәъә әҗәлүһәә
2) каалә расүүлүллааһи салләәллааһү Тәгааләә галәйһи вә сәлләмә әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагаһ ләйсә фииһи раахәһ әл-мәүтү йәәътии ләә бүддә мин нүзүүл күн фиид-дүнйәә кә-әннәһү гарииб».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,
2) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
3) Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын
4) Милади 1903 елның
5) 18 июнендә
6) Хәсәен Һибатулла
7) улы 76 яшендә вафат булды.
8) Үзеңне кабер әһелләреннән дип сана».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак». «Әгәр кемнеңдер әҗәле килсә, Аллаһ аны һичберегездән кичектермәс.
2) Аллаһ илчесе (аны Аллаһ Тәгалә олыласын һәм сәламләсен) әйтте: «Дөнья – бер сәгатьлек, аны итагать белән үткәр, анда рәхәтлек юк». «Үлем һичшиксез киләчәк, кабергә төшү булачак». «Дөньяда чит кеше кебек бул».

Таш үлчәмнәре: 109(127)х35х18.

39. Әхмәдшакир Әхмәдвәли улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1329 һиҗриййә
2) 1912 нче
3) йылда вафат
4) Әхмәдшакир
5) Әхмәдвәли углы
6) 77 йәшендә
7) дарел-фәнадин
8) рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Изәә җәәъә әҗәлүһүм фә-ләә йәстәәъхыйруунә сәәгатән вә ләә йәстәкъдимүүн».

[262] Беренче юлы ташның үзәк өлешендә вертикаль рәвештә, икенче юлы ташның периметры буенча язылган.

Сул ягы (уеп язылган): «Раббигъфир вәрхәм вә әнтә хайрур-раахимиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи
2) вә иннәә иләйһи раажигуун
3) 8 нче ийүндә
4) миладиййә илә
5) 1912 нчедә
6) 1835 нче йылда
7) 15 нче агустда
8) вөжүдә килде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һиҗри 1329 [елда],
2) милади 1912
3) елда
4) Әхмәдшакир
5) Әхмәдвәли улы вафат,
6) 77 яшендә
7) фани дөньядан
8) күчте».

Уң ягы: «Әгәр аларга әҗәлләре килсә, бер сәгать иртә килмәс һәм бер сәгатькә кичекмәс».

Сул ягы: «Раббым, гафу ит, рәхим кыл. Син – рәхимлеләрнең Иң хәерлесе».

Арткы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы
2) һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз
3) Милади белән
4) 1912 [елның]
5) 8 июнендә [вафат].
6) 1835 елның
7) 15 августында
8) дөньяга килде».

Таш үлчәмнәре: 90(106)x30x12.

40. Бәдигылҗамал Биккенә кызына куелган кабер ташы, 1884 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) руми 1884 сәнә май 10 нда
3) Иске Өҗемнең Бәдигылҗамал
4) Биккенә кызы Хәбибулла Һибатулла
5) углының хәләле 55 йәшендә
6) чәһаршәнбә көн мәдфүн улды».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт идүб җайын җәннәт кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Милади 1884 елның 10 маенда
3) Иске Өҗемнән Бәдигылҗамал
4) Биккенә кызы – Хәбибулла Һибатулла
5) улының хәләле – 55 яшендә
6) чәршәмбе көн җирләнде».

Сул ягы: «Аллаһ, рәхим кылып, урынын җәннәт итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 99(123)x35x12.

41. Маһруй Муса кызына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Маһруй
3) бинте
4) Муса».

Уң ягы (уеп язылган): «70 йәшендә мәдфүн».

Сул ягы (уеп язылган): «Йә әхый гафил улма сакыйн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1916
2) 10 нчы март
3) вафат улды
4) Маһруй
5) Насреддин
6) зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Маһруй
3) бинте
4) Муса».

Уң ягы: «70 яшендә җирләнде».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, гафил булма, сак бул».

Арткы ягы:
1) «1916 [елның]
2) 10 мартында
3) Маһруй
4) Насреддин

5) хатыны
6) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 70x30x9.

42. Лотфулла Нәбиулла улы Насыйровка куелган кабер ташы[263], 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәүвәраллаahү
2) мәркадәh
3) Лотфулла
4) бине
5) Нәбийулла
6) Насыйрыф».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «1891 нче
2) йыл
3) 10 нчы
4) нуйәбрдә
5) 9
6) йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh аның
2) каберен нурландырсын.
3) Лотфулла
4) бине
5) Нәбиулла
6) Насыйров».

Арткы ягы:
1) «1891
2) елның
3) 10
4) ноябрендә
5) 9
6) яшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 69x21x16.

43. Әхмәдулла Габденнасыйр улына куелган кабер ташы[264], 1882 ел.

Таштагы текстның укылышы

Беренче ягы (калкытып язылган)[265]: «Әлмәрхүүмүл-мәгъфүүру Әхмәдулла»[266].

Икенче ягы (калкытып язылган)[267]: «Габденнасыйр углы вафат 82»[268].

Өченче ягы (калкытып язылган)[269]: «Йәшендә 1882 нче йылда ийүл»[270].

Дүртенче ягы (калкытып язылган)[271]: «Һәр кеше бу мәркад кыйлса нәзар»[272].

Бишенче ягы (калкытып язылган)[273]: «Сахибене бел догада йат идәр»[274].

Алтынчы ягы (калкытып язылган)[275]: «Ни кадәр итсә кеше сәйр дийәрә»[276].

Җиденче ягы (калкытып язылган)[277]: «Гакыйбәт улмас фәнд пайда»[278].

Сигезенче ягы (калкытып язылган)[279]: «Рухыйна фатиха амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Беренче ягы: «Рәхим кылынган, гафу ителгән Әхмәдулла».

Икенче ягы: «Габденнасыйр улы 82 [яшендә] вафат».

Өченче ягы: «[82] яшендә 1882 елның июлендә [вафат]».

Дүртенче ягы: «Һәр кеше бу кабергә караса».

Бишенче ягы: «Иясен белеп, догада искә алыр».

Алтынчы ягы: «Ни кадәр кеше дөньяда торса да».

Җиденче ягы: «Ахырдан булмас, алданганын белер».

---

[263] Бу таш аеруча үзенең оста һәм оригиналь эшләнеше белән сәнгати яктан бик зур игътибарга лаек.
[264] Бу таш аеруча үзенең оста һәм оригиналь эшләнеше белән сәнгати яктан бик зур игътибарга лаек.
[265] Вертикаль рәвештә язылган.
[266] Дәвамы икенче һәм өченче якларында.
[267] Вертикаль рәвештә язылган.
[268] Башы беренче, дәвамы өченче якларында.
[269] Вертикаль рәвештә язылган.
[270] Башы беренче һәм икенче якларында.
[271] Вертикаль рәвештә язылган.
[272] Дәвамы бишенче, алтынчы һәм җиденче якларында
[273] Вертикаль рәвештә язылган.
[274] Башы дүртенче, дәвамы алтынчы һәм җиденче якларында.
[275] Вертикаль рәвештә язылган.
[276] Башы дүртенче һәм бишенче, дәвамы җиденче якларында.
[277] Вертикаль рәвештә язылган.
[278] Башы дүртенче, бишенче һәм алтынчы якларында.
[279] Вертикаль рәвештә язылган.

Сигезенче ягы: «Рухына «Фатиха» [сүрәсе укы], амин»

Таш үлчәмнәре: 93х26/27.

44. Бибимәгърифә Бикмөхәммәд кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) Күңәр Заһидулла җәмәгате
4) Бибимәгърифә Бикмөхәммәд кызы вафат
5) һиҗрииййә илән 1328 нче
6) йылда рәҗәб 4 ндә румииййә илән
7) 1910 нчы йылда ийүн 28 ндә
8) 72 йәшендә мәдфүн
9) гаффәә ганһүмәәл-мәликүл-мәннәән
10) әл-мәүтү кәффәәратүн [ли-]күлли мүслим».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләрасүүлүллаahи
2) салләәллаahү галәйһи вә сәлләм
3) әл-мәүтү йәәътии ләә бүддә мин нүзүүл
4) фә-күүнүү мин әбнәәъил-әәхыйрати
5) вә ләә тәкүүнүү мин әбнәәъид-дүнйәә
6) фә-иннәл-йәүмә гамәлүн ләә хисәәбүн
7) вә иннә гадән хисәәбүн вә ләә гамәл
8) әксируу минәл-гамәли фии һәзәә-
9) -л-йәүми фә-иннәкүм ләә тәкъдируунә
10) гадән галәәл-гамәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Күңгәр Заһидулла җәмәгате –
4) Бибимәгърифә Бикмөхәммәд кызы –
5) һиҗри белән 1328
6) елның 4 рәҗәбендә, милади белән
7) 1910 елның 28 июнендә вафат,
8) 72 яшендә җирләнде.
9) Рәхимле Патша [Аллаһ] аларның икесен дә кичерсен
10) Үлем – һәр мөселман өчен гөнаһлардан арыну».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ илчесе, аны
2) Аллаһ олыласын һәм сәламләсен, әйтте:
3) «Үлем һичшиксез киләчәк, кабергә төшү булачак.
4) Ахирәт балалары булыгыз,
5) дөнья балалары булмагыз,
6) чынлыкта, бүген гамәл бар, хисап кылу юк,
7) ә иртәгә хисап кылу булачак, гамәл булмаячак.
8) [Изге] гамәлләрегезне бүген
9) күбәйтегез, чынлыкта, сез иртәгә гамәл
10) кыла алмаячаксыз».

Таш үлчәмнәре: 99х31х11.

45. Мәрьям Мөгаллим кызына куелган кабер ташы фрагменты, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) 1915 нче
...»[280].

Уң ягы (уеп язылган): «... амин».

Сул ягы (уеп язылган): «... безләрә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Тәгааләә
2) Мәрйәм бинте Мөгаллим
...»[281].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) 1915
...».

Уң ягы: «... амин».

Сул ягы: «... безгә».

Арткы ягы:
1) «Тәгалә.
2) Мәрьям бинте Мөгаллим
...».

Таш үлчәмнәре: 26х27х6.

46. Мулла Мөхәммәдшәриф мулла Мөхәммәдкәрим улына куелган кабер ташы, 1870 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаahү ли-мән зәәрании
2) бу кабергә дахил мулла Мөхәммәд-
3) -шәриф мулла Мөхәммәд-
4) -кәрим углы румииййә илән
5) 1870 нче сәнә 63 йәшендә

[280] Беренче юлның дәвамы арткы ягындагы беренче юлында.
[281] Беренче юлның башы алгы ягындагы беренче юлында.

6) 22 нче априлдә мәдфүн
7) рахимәллаһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур бу көн бәңа икән йарин сәңадур».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабергә керүче мулла Мөхәммәд-
3) -шәриф мулла Мөхәммәд-
4) -кәрим улы милади белән
5) 1870 елның 22 апрелендә
6) 63 яшендә җирләнде.
7) Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 84х37х24.

Әлеге кабер иясе 1835 елның 15 октябреннән вафатына хәтле авылда озак еллар имам-хатыйб вазыйфасын башкарган[282].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 6 б. №49.

47. Мулла Мөхәммәдгариф дамелла Мөхәммәдшәриф улына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[283]:
1) «Аллааһ ләә иләәһә илләәллааһ кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) каалә расүүлүллааһи салләә-
3) -ллааһү галәйһи вә сәлләм әл-кабру
4) раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ
5) Аллааһүммәжгаль кабра
6) һәзәәл-мәййити мин рийәәдыйль-җәннәһ
7) мулла Мөхәммәдгариф бине
8) дамелла Мөхәммәдшәриф».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1929 нчы сәнә
2) 1348 нҗе һиҗри
3) 9 нҗы априлдә
4) шәүвәл 8 ндә
5) 73 йәшендә мәдфүн
6) шулук карйәдә 3 нҗе
7) имам булыб 50 йыл
8) тәгълим кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ. Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк. Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Аллаһ илчесе (аны Аллаһ
3) олыласын һәм сәламләсен) әйтте: «Кабер -
4) җәннәт бакчаларыннан бер бакча.
5) Аллаһым, бу мәет каберен
6) җәннәт бакчаларыннан ит.
7) Мулла Мөхәммәдгариф бине
8) дамелла Мөхәммәдшәриф».

Арткы ягы:
1) «1929 елның
2) 9 апрелендә,
3) һиҗри 1348 [елның]
4) 8 шәүвәлендә
5) 73 яшендә җирләнде.
6) Шул ук авылда 3 нче
7) имам булып, 50 ел
8) укытты».

Таш үлчәмнәре: 97х36х9.

Әлеге кабер иясе, 1886 елның 11 сентябрендә указ алып, авылда имам-хатыйб һәм мөгаллим вазыйфаларын башкарган[284].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 6 б. №50.

48. Мөхәммәдгалим Әсфәндияр улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1910 нчы йылда
2) 11 нче априлдә Мөхәммәд-
3) -галим Әсфәндийар
4) углы вафат улуб
5) ошбу каберстанда
6) дәфен кылынды 72

[282] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 8 сак. берәм. – Б. 3 арты.
[283] Беренче юлы түгәрәк формасында язылган.
[284] Башкортстан Республикасы Милли архивы: И–295 ф., 2 тасвир., 2 сак. берәм.

7) йәшендә рахимәһүллаһү
8) рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Әү хүфратүн мин хүфратин-нәйраан»[285].

Сул ягы (уеп язылган): «Әл-кабру раудатүн мин рийәәдыйль-җәннәһ»[286].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Аһ дәрига ничә гүзәл-
2) -ләре дәр гүр әйләде бу
3) әҗәл ширбәте илә Газраил-
4) -нең хәмләсе хөкем шәр-
5) -гый дотмыш ирде гайрәт
6) илә ул һәммам хәвеф
7) Хаклә дәмгы гайне ирад
8) ирде инфиҗар».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1910 елның
2) 11 апрелендә Мөхәммәд-
3) -галим Әсфәндияр
4) улы, вафат булып,
5) бу каберстанда
6) 72 йәшендә
7) җирләнде. Аллаһ аны киң рәхмәте
8) белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Яки утлар чокырыннан бер чокыр».

Сул ягы: «Кабер – җәннәт бакчаларыннан бер бакча».

Арткы ягы:
1) «Аһ, ни аяныч, ничә гүзәл-
2) -ләрне гүр иясе итте бу
3) әҗәл ширбәте белән Газраил-
4) -нең һөҗүме, шәригать
5) хөкеме тоткан иде. Гайрәт
6) белән ул дәртле хәвеф
7) хаклык белән күз яше, дәлил китерү,
8) чыгу иде».

Таш үлчәмнәре: 82(101)х35х12.

49. Мулла Зариф мулла Габделгафур улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Икенче
2) мәсҗеднең
3) беренче имам
4) мулла Зариф
5) мулла Габделгафур
6) углы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1340 нчы йыл
2) 17 нче шәгъбан
3) 1922 нче йыл
4) 1 нче април
5) 40 йәшендә
6) җомга көн
7) мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Икенче
2) мәчетнең
3) беренче имамы
4) мулла Зариф
5) мулла Габделгафур
6) улы».

Арткы ягы:
1) «[Һиҗри] 1340 елның
2) 17 шәгъбанында,
3) 1922 елның
4) 1 апрелендә
5) 40 яшендә
6) җомга көн
7) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 66(80)х29х7.

Әлеге кабер иясе, 1908 елның 6 октябрендә указ алып, авылга мулла итеп билгеләнгән[287].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 6 б. №51.

50. Бибиməхүбә Халид кызына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаалəə күллү
2) зəəъикатүл-мəүүт[288] румиййə илə 1889
3) сəнə 22 нче дикəбрдə һиҗриййə илə
4) 1307 нче сəнə җөмадиəл-əүвəл-
5) -нең 11 ндə Күнңəрнең Бибиməхүбə
6) Халид кызы Əсфəндийар мулла Фəтхулла
7) углының зəүҗəсе 67
8) йəшдə даре бəкайə рихлəт идүб

[285] Башы сул ягында.
[286] Дәвамы уң ягында.
[287] Башкортстан Республикасы Милли архивы: И–295 ф., 2 тасвир., 2 сак. берәм.
[288] Бу аяттә «нәфсиң» сүзе ялгыш төшеп калган.

9) җомга көн мәдфүн улды Аллаһ
10) Тәгалә мәркаден пөр нур әйләсүн».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу кабер Күнҗәрнең Бибиməхүбə
2) Халид кызы Әсфәндийар мулла Фәтхулла
3) углының зәүҗәсенең мәркаде-
4) -дүр таййибәллаһү сəраһү вə җəгалəл-җəннəтə
5) мəсвəəһ[289] əəмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр
2) [җан иясе] үлемне татыячак. Милади белән 1889
3) елның 22 декабрендә, һиҗри белән
4) 1307 елның 11
5) җөмадиәл-әүвәлендә Күңгәрдән Бибиməхүбə
6) Халид кызы – Әсфәндияр мулла Фәтхулла
7) улының хатыны – 67
8) яшьтә, мәңгелек дөньяга күчеп,
9) җомга көн җирләнде. Аллаһ
10) Тәгалә каберен нурга күмсен».

Арткы ягы:
1) «Бу кабер Күңгәрдән Бибиməхүбə
2) Халид кызы – Әсфәндияр мулла Фәтхулла
3) улы хатынының кабере-
4) -дер. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һəм урынын
5) җәннәт итсен, амин».

Таш үлчəмнəре: 116x35x23.

Билгесез вандаллар XX гасыр урталарында бу ташбилгенең арткы һəм уң якларына төрле сүзләр уеп язып куйганнар.

51. Маһиҗамал Сәгыйдь кызына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һəзиһи мəкъбəратү Маһиҗамал бинте Сəгыйдь
2) əл-Путчарави зəүҗəти мүъəззини һəзиһил-карйəти
3) Йушаг бине дамелла Хафизеддин əл-Бəрəнгəви
4) түвүффийəт фиил-йəүмис-сəəнии минəл-гашəрас-сəəнии
5) минəш-шəһрис-сəəлиси мин сəнəти 1318 бил-һиҗрийəһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Румиййə илə 1900 нче йылда
2) ийүл 26 нда Йушаг мөəзин
3) хатуны Маһиҗамал Сəгыйдь
4) кызы вафат улды
5) кəтəбə 1901 сəнə би-йəди Əхмəд
6) əл-Бəрəнгəви».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу Маһиҗамал бинте Сәгыйдь
2) Путчарави, бу авыл мөəзине
3) Юшаг бине дамелла Хафизеддин Бəрəңгəви хатынының кабере,
4) дүшəмбе көн һиҗри 1318 елның 20
5) рабигыль-əүвəлендə вафат булды».

Арткы ягы:
1) «Милади белән 1900 елның
2) 26 июлендə Юшаг мөəзин
3) хатыны Маһиҗамал Сəгыйдь
4) кызы вафат булды.
5) 1901 елда Əхмəд Бəрəңгəви
6) кулы белəн язылды».

Таш үлчəмнəре: 81(103)x36x11.

52. Төхфәтулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилləəһи Тəгаалəə
2) руми 1891 сəнə април
3) 7 ндə Күңəрнең Төхфəтулла
4) Һибатулла углы 71 йəшендə
5) дарe бəкайə рихлəт
6) кыйлды рахимəһүллааһү»[290].

Сул ягы (уеп язылган): «Тəгаалəə рахмəтəн вəəсигаһ əəмиин»[291].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Милади 1891 елның 7
3) апрелендә Күңгәрдән Төхфәтулла
4) Һибатулла улы 71 яшендә
5) мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһ аны рәхим кылсын».

[289] Бу җөмлə ир-атка карата кулланыла торган кушымчалар белəн язылган.

[290] Дəвамы сул ягында.

[291] Башы алгы ягында.

Сул ягы: «[Аллаһ] Тәгалә киң рәхмәте белән [рәхим кылсын]».

Таш үлчәмнәре: 105(133)х37х13.

53. Хәбибулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1893
3) сәнә гыйнвар 24 ндә Күңәр
4) авылының Хәбибулла Һибатулла
5) углы 70 йәшендә җомга
6) көн даре бәкайә рихләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур бу көн бәндә икән йарин сәңадур».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Милади 1893
3) елның 24 гыйнварында Күңәр
4) авылыннан Хәбибулла Һибатулла
5) улы 70 яшендә җомга
6) көн мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 111(119)х35х15.

54. Хәсән Гомәр улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләһүл-хүкмү
2) вә иләйһи түрҗәгуун
3) Хәсән
4) Гомәр углы
5) вафат
6) 77 йәшендә
7) вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1926 нче
2) сәнәдә
3) 22 фибралда
4) дәфен
5) кылынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда (Аллаһта) хөкем
2) һәм Аңа кайтачаксыз.
3) Хәсән
4) Гомәр улы
5) вафат,
6) 77 яшендә
7) вафат».

Арткы ягы:
1) «1926
2) елның
3) 22 февралендә
4) җир-
5) -ләнде».

Таш үлчәмнәре: 71х29х7.

55. Мәйсәрә Сафиулла кызына куелган кабер ташы, 1936 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) 1936
2) йылда вафат
3) Мәйсәрә
4) Сафийулла
5) кызы».

Таш үлчәмнәре: 60х28х12.

56. Бибифатиха Биккенә кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) Күнгәр илендә
3) вафат улды
4) румиййә илә 1905 сәнә
5) 59 йәшендә гыйнвар
6) 1 ндә Бибифатиха бинте Биккенә
7) Фәхреддин бине Габделҗаббар җәмәгате».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Күңгәр илендә
3) милади белән 1905 елның
4) 1 гыйнварында 59

5) яшендә Бибифатиха бинте Биккенә -
6) Фәхреддин бине Габделҗаббар җәмәгате –
7) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 89х29х10.

57. Әхмәдша Мостафа улына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әхмәдшаһ
2) Мостафа углы
3) 1927 нче сәнә нуйәбр
4) 9 нда 73 йәшендә
5) җан тәслим әйләде
6) Аллаһ рәхмәт әйләйә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Күңәр авылы
2) Мәүледеддин Әхмәд-
3) -шаһ углы
4) бина кылдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Әхмәдша
2) Мостафа улы
3) 1927 елның 9
4) ноябрендә 73 яшендә
5) җан тәслим кылды.
6) Аллаһ рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Күңгәр авылыннан
2) Мәүледеддин Әхмәд-
3) -ша улы
4) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 63х29х8.

58. Мөхәммәдҗан Гали улына куелган кабер ташы, 1879 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1879 нч
2) нуйәбр 29 нч
3) Мөхәммәдҗан
4) Гали углы
5) вафат
6) 68 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү
2) нәфсиң
3) зәәъикат-
4) -үл-мәүүт».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1879 [елның]
2) 29 ноябрендә
3) Мөхәммәдҗан
4) Гали улы
5) 68 йәшендә
6) вафат».

Арткы ягы:
1) «һәр
2) җан иясе
3) үлемне
4) татыячак».

Таш үлчәмнәре: 91х30х10.

59. Әхмәдҗан Галиәкбәр улына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Әхмәдҗан Гали-
3) -әкбәр углы 72
4) йәшендә 10
5) нчы фибралда
6) 1343 сәнәи һиҗриййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1925 сәнәи миладиййә
2) кәрәм әйләб
3) догада идеңез
4) йад тәсаддыклә кыйлу-
5) -ңыз рухымы
6) шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Әхмәдҗан Гали-
3) -әкбәр улы 72
4) яшендә 10
5) февральдә,
6) һиҗри 1343 елда [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Милади 1925 елда [вафат яки җирләнде]».
2) Юмартлык кылып,
3) догада искә
4) алыгыз, сәдака бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 83х30х8.

60. Хөснеддин Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу
2) кабер ийәсе
3) Хөснеддин
4) Хәбибулла
5) углы
6) мәдфүн
7) кырык йәшдә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Румиййә
2) 1922
3) 28 нче
4) априлдә
5) рәхмәтән
6) вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу
2) кабер иясе
3) Хөснеддин
4) Хәбибулла
5) улы
6) кырык яшьтә
7) җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Милади
2) 1922 [елның]
3) 28
4) апрелендә [вафат яки җирләнде].
5) Киң
6) рәхмәт».

Таш үлчәмнәре: 70x28x8.

Күшәр авылы зираты

1. Бибифатыйма Һибатулла кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу каберә назилә Бибифатыйма
3) Һибатулла кызы сәнәи
4) миладиййә илә 1905 нче
5) йылда 10 нчы гыйнварда Олу-
6) -г Мәнгәрнең Муса
7) мөәзин әһлийәсе
8) 85 йәшендә»[292].

Уң ягы (уеп язылган)[293]: «Мәтүү интәбәһүү»[294].

Сул ягы (уеп язылган)[295]: «Ән-нәәсү нийәәмүн изәә»[296].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Дарел-фәнадан
2) дарел-бәкайә рихләт
3) әйләде Аллаһ Тәгалә
4) гарикы рәхмәт
5) кыйлсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче Бибифатыйма
3) Һибатулла кызы –
4) Олы Мәнгәрдән Муса
5) мөәзин хатыны –
6) милади белән 1905
7) елның 10 гыйнварында
8) 85 яшендә».

Уң ягы: «Үлгәч уяналар».

Сул ягы: «Кешеләр йоклыйлар».

Арткы ягы:
1) «Фани дөньядан
2) мәңгелек дөньяга
3) күчте. Аллаһ Тәгалә
4) рәхмәткә
5) күмсен».

Таш үлчәмнәре: 111(123)x35x14.

2.Мулла Галибша мулла Гатаулла улына куелган кабер ташы, 1879 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) ошбу кабер сахибе
3) мәрхүм кирам мулла Галиб-
4) -шаһ бине мулла Гатаулла Күшәрдә
5) 25 сәнә имам улыб миладиййә
6) илә 1879 нчы йылда 4 нче
7) фибралда 48 йәшендә да-
8) -рел-фәнадан дарел-бәкайә рихләт
9) әйләде».

[292] Дәвамы арткы ягында.
[293] Диагональ рәвештә язылган.
[294] Башы сул ягында.
[295] Диагональ рәвештә язылган.
[296] Дәвамы уң ягында.

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-мәүтү бәхру мәүжүһү таафихү йәгъраку фиихир-ражүлүс-сәәбих».

Сул ягы (уеп язылган): «Мәә йәнфәгуль-инсәәнү фии кабриһи [и]ллээт-түкаа вәл-гамәлүс-саалих».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Бу кабер иясе
3) хөрмәтле мәрхүм мулла Галиб-
4) -ша бине мулла Гатаулла, Күшәрдә
5) 25 ел имам булып, милади
6) белән 1879 елның 4
7) февралендә 48 яшендә фа-
8) -ни дөньядан мәңгелек дөньяга
9) күчте».

Уң ягы: «Үлем – дулкынланган, ташыган диңгез; анда йөзүче кеше бата».

Сул ягы: «Тәкъвалык һәм изге гамәл генә кешегә каберендә файда китерә ала».

Таш үлчәмнәре: 106х33х13.

Әлеге кабер иясенең фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Галибша бине Гатаулла бине Габбас бине Габдерәшид бине Әхмәд бине Шөкер бине Хәсән бине Хөсәен бине Котлыгмөхәммәд бине Ишмөхәммәд бине Дусмөхәммәд бине Багыш бине Яуш[297]. Димәк, ул Күшәрдәге атаклы Яушев морзалары нәселеннән чыккан. Галибша 1856 елның 5 июлендә (указ номеры – 5803) имам-хатыйб итеп билгеләнгән.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 6 б. №52.

3. Мөхибҗамал Сәйфулла кызына, мулла Габбас мулла Габдерәшид улына һәм Хәмидә Баязид кызына куелган кабер ташы, 1849 һәм 1854 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып һәм уеп язылган[298]):
1) «Әл-мәрхүүмүл-мүкәррамү
2) мулла Габбас Габд-
3) -еррәшид мулла у-
4) -глы 91 нче йәшдә
5) дарел-фәнадан дар-
6) -ел-бәкайә рихләт
7) әйләдe 1854
8) лилләәһил-фәәтихәтү йылда иләә руух
9) бу җиһан ханәсе кәрван сарай
10) көн бикөн күчәр китәр шаһ гидай
11) каф бер каф хөкем идүрсәң чара нә
12) гакыйбәт зире зәминдә ула җай».

Уң ягы (калкытып язылган): «Икенче хәләле Хәмидә Байазид кызы вафат 60 йәшдә 1854 нче йылда кятиб Габделҗаббар».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-мәрхүүмәтүл-мүкәррамәтү
2) мулла Габбас хәләле
3) Мөхибҗамал Сәйфулла
4) кызы вафат 58 нче
5) йәшдә 1849 йылда
6) әл-мәүтү кәфәә вәәгыйзаа».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөрмәтле мәрхүм
2) мулла Габбас Габд-
3) -ерәшид мулла у-
4) -лы 91 нче яшьтә
5) 1854 елда
6) фани дөньядан
7) мәңгелек дөньяга
8) күчте. Рухына «Фатиха» [сүрәсе укы].
9) Бу җиһан – кәрван сарай,
10) көн саен күчәр, китәр шаһ та, ярлы кеше дә,
11) күп кешеләрне хөкем итсәң дә – чара юк,
12) ахырдан туфракта булыр урының».

Уң ягы: «Икенче хәләле Хәмидә Баязид кызы 60 яшьтә 1854 елда вафат. Язучы: Габделҗаббар».

Арткы ягы:
1) «Хөрмәтле мәрхүмә
2) мулла Габбас хәләле –
3) Мөхибҗамал Сәйфулла
4) кызы – 58 нче
5) яшьтә 1849 елда вафат.
6) Үлем вәгазьче буларак җиткән».

Таш үлчәмнәре: 150х26х14.

Мулла Габбасның фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Габбас бине Габдерәшид бине Әхмәд бине Шөкер бине Хәсән бине Хөсәен бине Котлыгмөхәммәд бине Ишмөхәммәд бине Дусмөхәммәд бине Багыш бине

[297] Мәржани Ш.Б. Мөстәфадел-әхбар фи әхвали Казан вә Болгар (Казан һәм Болгар хәлләре турында файдаланылган хәбәрләр). – Казан: Татар. кит. нәшр., 1989. – Б. 308–310.

[298] Беренче җиде юлы тулысынча һәм сигезенче юлы өлешчә («әйләдe» сүзе) калкытып, калган урыннары уеп язылган. Сигезенче юлдагы дүрт сүз вертикаль рәвештә язылган.

Яуш[299]. Димәк, ул Күшәрдәге атаклы Яушев морзалары нәселеннән чыккан. «Мөстәфадел-әхбар фи әхвали Казан вә Болгар» китабын хәзерге татар теленә күчерүче Габбас хәзрәтнең үлгән елы, ягъни һиҗри 1270 ел милади 1853 елга туры килә, дип ялгыш күрсәткән[300], чынлыкта исә, әлеге дата 1854 елга карый булып чыга, чөнки ташта шулай язылган. Ш. Мәржани, Габбас хәзрәт хакында төрле кызык хәлләр сөйләгәндә, аны бик үк яхшы яктан искә алмаган[301].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 6 б. №53.

4. Хәдичә Муса кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) мәрхүмә Хәдиҗә
3) Муса кызы
4) мулла Габдеррахман
5) әһлиййәсе миладиййә илә
6) 1911 нче йылда 21 нче
7) үктәбрдә 52 йә-
8) -шендә Аллаһ Тәгалә
9) гарикы рәхмәт
10) кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәзүүдү минәддүнйәә фә-иннәкә раахилүн вә кум лилләәһи вәгъмәл хайра зәәд».

Сул ягы (уеп язылган): «Фә-мәәл-мәәлү вәл-әһлүүнә илләә вәәдигатүн вә ләә бүддә йәүмән ән түраддәл-вәдәәигъ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Мәрхүмә Хәдичә
3) Муса кызы –
4) мулла Габдрахман
5) хатыны – милади белән
6) 1911 елның 21
7) октябрендә 52 я-
8) -шендә [вафат яки җирләнде]. Аллаһ Тәгалә
9) рәхмәткә
10) күмсен».

Уң ягы: «Дөньяда [изге гамәлләреңне] арттыр, чынлыкта, син аннан китәчәксең, һәм хәерле гамәлләр кыл».

Сул ягы: «Мал һәм гаилә фәкать амәнәт итеп бирелгән нәрсә генә һәм син һичшиксез бүген аны кире кайтарачаксың».

Таш үлчәмнәре: 100х30х14.

5. Бибигайшә Тимергали кызына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) ошбу кабер сахибәсе
3) Бибигайшә бинте
4) Тимергали Күшәр има-
5) -мы Галибшаһ әһлийә-
6) -се миладиййә илә 1901
7) нче йылда 10 нчы фибралда
8) 65 йәшендә дарел-фәна-
9) -дан рихләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Рөштәи гомери кисәр әлбәттә микъразы әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Каберемең ташын күрән вакыйф улыб кыйл игътибар».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) Бибигайшә бинте
4) Тимергали – Күшәр има-
5) -мы Галибша хаты-
6) -ны милади белән 1901
7) елның 10 февралендә
8) 65 яшендә фани дөнья-
9) -дан күчте».

Уң ягы: «Гомер җебен кисәр, әлбәттә, әҗәл кайчысы».

Сул ягы: «Каберемнең ташын күргән кеше, басып торып, игътибар ит».

Таш үлчәмнәре: 112х32х10.

6. Бибифатыйма Габделвәһһаб кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә

[299] Мәржани Ш.Б. Мөстәфадел-әхбар фи әхвали Казан вә Болгар (Казан һәм Болгар хәлләре турында файдаланылган хәбәрләр). – Казан: Татар. кит. нәшр., 1989. – Б. 308.
[300] Шунда ук. – Б. 310.
[301] Шунда ук. – Б. 308–310.

2) саахибәтү һәзиһи-
3) -л-кабри мәрхүмә
4) Бибифатыйма Габд-
5) -елваһһаб кызы
6) 1910 нчы йыл
7) 1 нче март
8) 79 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Күрүб каберүм әҗәлне әйләгел йад
2) тәсаддыклә кылыңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер
3) иясе мәрхүмә
4) Бибифатыйма Габд-
5) -елваһһаб кызы
6) 1910 елның
7) 1 мартында
8) 79 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы:
1) «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал,
2) сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 69x26x11.

7. Галимҗан Габид улына куелган кабер ташы, 1885 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) саахиб-
3) -үл-кабри Галимҗан
4) Габид мәрхүм
5) углы 1885 нч
6) йылда 8 нче
7) мартда вафат
8) 47 йәшендә
9) Аллаһ рәхмәт итсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Кабер
3) иясе Галимҗан
4) Габид мәрхүм
5) улы 1885
6) елның 8
7) мартында
8) 47 яшендә вафат.
9) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 85(93)x27x12.

8. Мөхәммәдзакир Мортаза улы Яушевка куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаалә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1892 сәнә
3) април 4 ндә һиҗри
4) 1309 сәнә рамазан 19 нда
5) Күшәрнең Мөхәммәдзакир ибне
6) әл-хаҗҗе Мортаза Йәвушыф
7) 42 йәшдә шинбә көн»[302].

Сул ягы (калкытып язылган): «Даре бәкайә рихләт кылды таййибәллаһү сәраһ әәмиин»[303].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1892 елның
3) 4 апрелендә, һиҗри
4) 1309 елның 19 рамазанында
5) Күшәрдән Мөхәммәдзакир ибне
6) хаҗи Мортаза Яушев
7) 42 яшьтә шимбә көн».

Сул ягы: «Мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 140x36x18.

Әлеге кабер иясе атаклы Яушев морзалары нәселеннән.

9. Гөлсем Мөхәммәдзакир кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) руми 1899 сәнә гыйнвар
3) 6 нда һиҗри 1316 сәнә рамазан
4) 17 ндә Гөлсем Мөхәммәдзакир
5) кызы Мостафа Гайнулла
6) углының зәүҗәсе 25»[304].

Уң ягы (уеп язылган): «Баладан вафат улды шәһидләр илә кубарылсун».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәшдә чәһаршәнбә көн даре бәкайә рихләт кылды»[305].

---

[302] Дәвамы сул ягында.
[303] Башы алгы ягында.
[304] Дәвамы сул ягында.
[305] Башы алгы ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1899 елның 6
3) гыйнварында, һиҗри 1316 елның 17
4) рамазанында Гөлсем Мөхәммәдзакир
5) кызы – Мостафа Гайнулла
6) улының хатыны 25».

Уң ягы: «Баладан вафат булды. Шәһидләр белән кубарылсын».

Сул ягы: «[25] яшьтә чәршәмбе көн мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 92х34х17.

10. Мортаза Мостафа улына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән руми 1895
3) сәнә май 9 нда һиҗри
4) 1312 сәнә зөлкагдә 27 ндә
5) Күшәрнең хаҗҗел-хәрәмәйен
6) Мортаза Мостафа углы
7) 82 йәшдә сиһшәнбә көн»[306].

Сул ягы (калкытып язылган): «Даре фәнадин даре бәкайә рихләт кылды тааййибәллаһү сәраһ»[307].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани. Милади 1895
3) елның 9 маенда, һиҗри
4) 1312 елның 27 зөлкагдәсендә
5) Күшәрдән хаҗи
6) Мортаза Мостафа улы
7) 82 яшьтә сишәмбе көн».

Сул ягы: «Фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Таш үлчәмнәре: 122х36х18.

11. Бибихәбибҗамал Халид кызына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1892 сәнә
3) март 16 нда һиҗри 1315 сәнә
4) зөлкагдә 5 ндә Күшәрнең
5) Бибихәбибелҗамал Халид кызы
6) хаҗҗел-хәрәмәйен Мортаза Мостафа
7) углының зәүҗәсе 80 йәшдә»[308].

Уң ягы (уеп язылган): «Тааййибәллаһү сәраһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә әәмиин».

Сул ягы (уеп язылган): «Даре бәкайә рихләт кылды дүшәнбә көн мәдфүн»[309].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабруль-мәрхүүмәти Бибихәбиб-
2) -елҗамал бинте Халид зәүҗәтүл-хәәҗҗи
3) Мортаза бине Мостафа әл-Күшәри».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1892 елның
3) 16 мартында, һиҗри 1315 елның
4) 5 зөлкагдәсендә Күшәрдән
5) Бибихәбибҗамал Халид кызы –
6) хаҗи Мортаза Мостафа
7) улының хатыны 80 яшьтә».

Уң ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Сул ягы: «Мәңгелек дөньяга күчте, дүшәмбе көн җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Бу Бибихәбиб-
2) -җамал бинте Халид – хаҗи
3) Мортаза бине Мостафа Күшәри – кабере».

Таш үлчәмнәре: 122х36х18.

[306] Дәвамы сул ягында.
[307] Башы алгы ягында.
[308] Дәвамы сул ягында.
[309] Башы алгы ягында.

12. Бибизөһрә Фәхреддин кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) мәрхүмә Бибизөһрә
3) Фәхреддин кызы
4) Мөхәммәдсиддыйк зәүҗә-
5) -се вафат һиҗриййә илә 18
6) 13[310] нче йылда 1899
7) нчы йылда 5 нче мартда
8) 80 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Мәрхүмә Бибизөһрә
3) Фәхреддин кызы –
4) Мөхәммәдсиддыйк хаты-
5) -ны һиҗри белән 1318
6) елда, 1899
7) елның 5 мартында
8) 80 яшендә вафат».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 95x31x12.

13. Зөләйха Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) мәрхүмә Зөләйха Хәбиб-
3) -улла кызы 83 йәшендә
4) 1325 сәнәи һиҗриййә 9 нда
5) җөмадиәл-әүвәл
6) 1907 сәнәи миладиййә
7) Мөхәммәдгалим зәүҗә-
8) -се 7 нче ийүлдә
9) мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Мәрхүмә Зөләйха Хәбиб-
3) -улла кызы – Мөхәммәдгалим
4) хатыны – 83 яшендә
5) һиҗри 1325 елның 9
6) җөмадиәл-әүвәлендә,
7) милади 1907 елның
8) 7 июлендә
9) җирләнде».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 110x36x14.

14. Мөхәммәдгалим Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) мәрхүм Мөхәммәдгалим Ибра-
3) -һим углы 94
4) йәшендә 1328 сәнәи
5) һиҗриййә 2 ндә шәүвәл
6) 1910 сәнәи миладиййә
7) синтәбр 25 ндә
8) пәнҗешәнбә көн дәфен кылынды».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Мәрхүм Мөхәммәдгалим Ибра-
3) -һим улы 94
4) яшендә һиҗри 1328
5) елның 2 шәүвәлендә,
6) милади 1910 елның
7) 25 сентябрендә
8) пәнҗешәмбе көн җирләнде».

[310] «1318» саны шул рәвешле бүленеп язылган

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 108x33x13.

15. Фаизә Фәхреддин кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) 1898 сәнә синтәбр 2 дә
3) һиҗри 1316 сәнә Фаизә
4) Фәхреддин кызы Ногман
5) Сөләйман углы зәүҗәсе
6) 60 йәшдә даре бәкайә
7) рихләт кылды таййибәллааһү сәрааһәә»[311].

Сул ягы (уеп язылган): «Вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә әәмиин»[312].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) 1898 елның 2 сентябрендә,
3) һиҗри 1316 елда Фаизә
4) Фәхреддин кызы – Ногман
5) Сөләйман улының хатыны –
6) 60 яшьтә мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Сул ягы (уеп язылган): «Һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 107x36x17.

16. Ногман Сөләйман улына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) 1889 сәнә фибрал 4 дә
3) һиҗри 1306 сәнә Күшә-
4) -рнең Ногман Сөләйман
5) углы 59 йәшдә даре
6) бәкайә рихләт кылды».

Сул ягы (уеп язылган): «Таййибәллааһү сәрааһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) 1889 елның 4 февралендә,
3) һиҗри 1306 елда Күшә-
4) -рдән Ногман Сөләйман
5) улы 59 яшьтә мәңгелек
6) дөньяга күчте».

Сул ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 95(106)x36x17.

17. Бибихәдичә Габдессаттар кызына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) мәрхүмә Бибихәдичә
3) Габдессаттар кызы
4) Мөхәммәдйосыф зәүҗәсе
5) һиҗриййә илә 1315 нче йылда
6) румиййә илә 1897 нче йылда
7) 29 нчы агуст
8) 42 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Йә әхый гафил улма сакыйн».

Сул ягы (уеп язылган): «Беләсез бу кабер киләчәк вакытыңыз йакыйн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Мәрхүмә Бибихәдичә
3) Габдессаттар кызы –
4) Мөхәммәдйосыф хатыны –
5) һиҗри белән 1315 елда,
6) милади белән 1897 елның
7) 29 августында
8) 42 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Әй, кардәшем, гафил булма, сак бул».

Сул ягы: «Беләсез: бу кабергә киләчәк вакытыгыз якын».

Таш үлчәмнәре: 96x31x11.

[311] Дәвамы сул ягында.
[312] Башы алгы ягында.

18. Мөхәммәдсиддыйкка яки аның баласына куелган кабер ташы, XIX гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-
расүүлүллаah салләәллаahү галәйhи вә сәлләм
2) hижриййә...
3) 29 нда... Мөхәммәдсиддыйк...
4) 63 йәшендә дарел-фәнадан дарел-
бәкайә
5) рихләт кыйлды Аллаh Тәгалә
6) ...».

Уң ягы (уеп язылган[313]):
1) «Йәә вәәкыйфән фии кабрии
2) мүтәфәккиран фии-әмрии
3) бил-әмси күнтү мислүкә
4) гадән тәсыыйру мислии».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Калиилү гумринәә фии дәәри дүнйәә
2) вә мәрҗигунәә иләә бәйтит-түрааби
3) ләhү мәләкүн йәнәәдии күллә йәүмин
4) лидүү лил-мәүти вәбнүү лил-хараааб».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе, Аллаh аны олыласын һәм сәламләсен.
2) hижри...
3) 29 нда... Мөхәммәдсиддыйк...
4) 63 яшендә фани дөньядан мәңгелек дөньяга
5) күчте. Аллаh Тәгалә
6) ...».

Уң ягы:
1) «Әй, каберем янында басып торучы,
2) минем эшем хакында фикерләүче,
3) кичә мин синең кебек идем,
4) иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы:
1) «Безнең гомеребезнең аз өлеше генә дөньяда
2) һәм кайтачак җиребез туфрак йорты».
3) Көн саен фәрештә аңа [кешегә] әйтә:
4) «Туыгыз – барыбер үләчәксез, биналар төзегез – барыбер җимереләчәк».

Таш үлчәмнәре: 87x36x18.

[313] Диагональ буенча язылган.

19. Мөхәммәднәби Габделлатыйф улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) тарих 1911 нче сәнә
3) синтәбр 20 ндә шәүвәл
4) 11 мәрхүм Мөхәммәднәби
5) Габделлатыйф
6) углы 46 йәшдә
7) вафат Аллаh рәхмәт әйлә-»[314].

Сул ягы (уеп язылган): «-сүн амин»[315].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) 1911 елның
3) 20 сентябрендә, 11
4) шәүвәлендә мәрхүм Мөхәммәднәби
5) Габделлатыйф
6) улы 46 яшьтә
7) вафат. Аллаh рәхим кыл-»[316].

Сул ягы: «-сын, амин».

Таш үлчәмнәре: 92(102)x27x11.

20. Бибигайшә Әбелхәер кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәh
2) бу каберә назилә Бибигайшә
3) Әбелхәйер кызы
4) hижриййә 1320 нче йылда
5) румиййә 1902 нче йылда
6) 2 нче мартда вафат
7) 70 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Би-хүкмилләәh
2) Бу кабергә иңүче Бибигайшә
3) Әбелхәер кызы
4) hижри 1320 елда,

[314] Дәвамы сул ягында.
[315] Башы алгы ягында.
[316] Дәвамы сул ягында.

5) милади 1902 елның
6) 2 мартында
7) 70 яшендә вафат».

Уң ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 95(109)x31x15.

21. Габделлатыйф Халид улына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) Габделлатыйф Халид
3) углы тарих
4) 1891 нче сәнә
5) април 25 ндә
6) 63 йәшдә вафат
7) Аллаһ рәхмәт кыйлгай»[317].

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблəл-әҗəл ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдəл-әҗəл».

Сул ягы (уеп язылган): «Иде амин»[318].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Габделлатыйф Халид
3) улы
4) 1891 елның
5) 25 апрелендә
6) 63 яшьтә вафат.
7) Аллаһ рәхим кылсын».

Уң ягы: «Әй, кардәшем, әҗəл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит. Әҗəл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 101x31x11.

22. Бибимәрхүмә Сәйфулла кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Əл-хүкмү лилләәһдер
2) 1915 нҗе руми 20
3) нҗе дикəбрдə һиҗриййə
4) 1335 нҗе дə рабигыль-əүвəл
5) 8 нҗе көнендə вафат
6) Йаңа Ийə башының Биби-
7) -мәрхүмə Сəйфулла кызы
8) 80 йəшендə бу кабергə
9) дəфен улынды йат йирдə
10) мөсафир хəлдə вафат
11) булган карчыкны
12) дога илə йад итсəгез
13) икəн».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бəңа исə йарин сəңа».

Сул ягы (уеп язылган): «Бер дога кыйл əй кардəшем бəңа».

Текстның хəзерге татар теленə күчермəсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһтадыр.
2) Милади 1915 [елның] 20
3) декабрендə, һиҗри
4) 1335 [ел] рабигыль-əүвəленең
5) 8 нче көнендə
6) Яңа Иябаштан Биби-
7) -мәрхүмə Сəйфулла кызы вафат,
8) 80 яшендə бу кабергə
9) җирлəнде. Ят җирдə
10) мөсафир хəлдə вафат
11) булган карчыкны
12) дога белəн искə алсагыз
13) икəн».

Уң ягы: «Бу көн миңа исə, иртəгə сиңа».

Сул ягы: «Бер дога кыл, əй, кардəшем, миңа».

Таш үлчəмнəре: 83(92)x31x11.

23. Зөһрə Мортаза кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Əл-хүкмү лилләəһ
2) Зөһрə Мортаза
3) кызы Габделгалләм
4) зəүҗəсе 2 нч
5) мартда 48 йəшендə
6) 1334 сəнəи һиҗриййə
7) 1915 сəнəи миладиййə
8) гарикы рəхмəт у-
9) -лсун».

[317] Дəвамы сул ягында.
[318] Башы алгы ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Зөһрә Мортаза
3) кызы – Габделгалләм
4) хатыны – 2
5) мартында 48 яшендә
6) һиҗри 1334 елда,
7) милади 1915 елда [вафат яки җирләнде].
8) Рәхмәткә
9) күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 101(107)x30x12.

24. Маһибәдәр Әхмәдгәрәй кызына куелган кабер ташы, 1930 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Маһибәдәр Әхмәдгәр-
3) -әй кызы Жули
4) кисәдә Зиннәт-
5) -улла зәүҗәсе
6) 63 йәшендә
7) ийүн 25 ндә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1930 сәнәи миладиййә
2) кәрәм әйләб
3) догада идеңез
4) йад тәсаддыклә
5) кыйлуңыз ру-
6) -хымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Маһибәдәр Әхмәдгәр-
3) -әй кызы – Жули-
4) -кисәдә Зиннәт-
5) -улла хатыны –
6) 63 яшендә
7) 25 июньдә [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Милади 1930 елда [вафат яки җирләнде].
2) Юмартлык кылып,
3) догада искә
4) алыгыз. Сәдака бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 90x30x9.

25. Гайнежамал Баязид кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) мәрхүмә Гайнелҗамал
3) Байазид кызы
4) миладиййә 1891 нче йылда
5) 20 нче синтәбрдә
6) Фазылҗан зәүҗәсе
7) 57 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Мәрхүмә Гайнежамал
3) Баязид кызы –
4) Фазылҗан хатыны –
5) милади 1891 елның
6) 20 сентябрендә
7) 57 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 85x31x15.

26. Фазылҗан Габделхәмид улына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) мәрхүм Фазылҗан
3) Габделхәмид углы
4) миладиййә илә 1889 нчы йылда
5) 21 нче нуйәбрдә
6) 58 йәшендә вафат
7) гарикы рәхмәт улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Мәрхүм Фазылҗан
3) Габделхәмид улы
4) милади белән 1889 елның
5) 21 ноябрендә
6) 58 яшендә вафат.
7) Рәхмәткә күмелсен».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 83x31x11.

27. Исәнәй морза Симәнәй бәк улына куелган кабер ташы, 1693 – 1694 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-хәйүл-ләзии ләә йәмүүтү вә күллү хәййин сәйәмүүт каал-
2) -ән-нәбии галәйһис-сәлләәм әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагать садак
3) кааләп-нәбии галәйһис-сәлләәм әд-дүнйәә сиҗҗиинүл-мүъмини
4) вә җәннәәтүл-кәәфир әд-дүнйәә җиифәәтүн вә таалибүһәә киләәб
5) тарих меңдә йүздә бишдә дирләр ирде Исәнәй морза
6) Симәнәй бик углы бу билекен куйд ирәнләрдин дога өмүт
7) өҗүн.

Уң ягы (калкытып язылган): «Кәтәбәһү Килмөхәммәд углы Колмөхәммәд...».

Сул ягы (калкытып язылган): «Дарел-фәнадин дарел-бәкага рихләт кылды Ходай рәхмәт кылсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Тере, Үлмәүче һәм һәр җан иясе үләчәк. Пәйгамбәр, аңа сәлам
2) булсын, әйтте: «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаһка] итагать белән үткәр», дөрес әйткән.
3) Пәйгамбәр, аңа сәлам булсын, әйтте: «Бу дөнья иманлы өчен төрмә,
4) имансыз өчен җәннәт». «Дөнья – үләксә, аны этләр генә тели».
5) Мең дә йөз дә бишенче елда Исәнәй морза
6) Симәнәй бәк улы кешеләрдән дога өмет итү өчен бу билгене
7) куйды.

Уң ягы: «Моны Килмөхәммәд улы Колмөхәммәд язды...».

Сул ягы: «Фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте. Ходай рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 103x46x19.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 6 б. №54.

28. Гыйльмебаян Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назилә Гыйльмебайан
3) Гобәйдулла кызы 24 нч
4) йәшендә 1897 нче сәнә
5) 20 нче априлдә кабере
6) мөнәүвәр улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккируль-мәүүт».

Сул ягы (уеп язылган): «Мән әксәру зәкәраль-кабра вәҗәдә раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».
Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәтәбәһү Сәлахеддин
2) әл-Казаклари».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә Гыйльмебаян
3) Гобәйдулла кызы 24 нче
4) яшендә 1897 елның
5) 20 апрелендә иңде. Кабере
6) нурлы булсын, амин».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар үлемне искә төшерә».

Сул ягы: «Кем каберне еш искә алса, шул җәннәт бакчаларыннан бер бакчага юлыгыр».

Арткы ягы:
1) «Моны Сәлахеддин
2) Казаклари язды».

Таш үлчәмнәре: 77(83)x34x15.

29. Гарифҗан Мөхәммәҗҗан улына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү зәәрании[319]
2) бу кабер сахибе Гарифҗан
3) Мөхәммәҗҗан углы румиййә илән
4) 1889 нчы сәнә 47 йәшендә
5) фибрал берендә йәүме йәкшәнбә мәдфүн
6) нәүвәраллаһү Тәгаалә кабраһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган [кешене] Аллаһ рәхим кылсын.
2) бу кабер иясе Гарифҗан
3) Мөхәммәҗҗан улы милади белән
4) 1889 елның беренче февралендә
5) 47 яшендә якшәмбе көн җирләнде.
6) Аллаһ Тәгалә каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 87(98)x30x13.

Кызыл Утар авылы зираты

Бу авыл элегрәк Житлар дип йөртелгән, шуңа күрә эпиграфик истәлекләрдә дә шул атама язылган.

1. Мөәзин Хөсәен Хәсән улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) мөәзин Хөсәйен
4) Хәсән углы
5) 1920 нче йылда
6) 20 нче ийүндә
7) 62 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт әйләсүн амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) мөәзин Хөсәен
4) Хәсән улы
5) 1920 елның
6) 20 июнендә
7) 62 яшендә вафат».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 77x32x8.

Әлеге кабер иясенең атасы Хәсән Габдельмән улы 1851 елның 31 мартыннан башлап авылда муллалык хезмәтен башкарган[320].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 7 б. №55.

2. Госман Гомәр улына куелган кабер ташы, 1896 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) 1896 сәнәдә 31 нч
3) үктәбрдә Госман Гомәр углы
4) 75 йәшендә мәдфүн
5) рахимәкүмүллаһү
6) Тәгаалә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәүбәллаһү сәраһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ».

Арткы ягы (уеп язылган)[321]:
1) «Әл-кабру гыйбрат Аллаһ йәә Кәриим
2) кәрәм әйләб догада идеңез йад
3) тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1896 елның 31
3) октябрендә Госман Гомәр улы
4) 75 яшендә җирләнде.
5) Аллаһ Тәгалә сезне
6) рәхим кылсын».

[319] Бу җөмләдә «ли-мән» сүзе төшеп калган.

[320] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 8 сак. берәм. – Б. 2 арты.

[321] Беренче юлы түгәрәк эченә алынган.

Уң ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Арткы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт. Аллаһ, йә, Юмарт зат.
2) Юмартлык кылып, догада искә алыгыз.
3) Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 110х31х10.

3. Әүхәди Габделвәли улына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) румиййә илә 1893 нче
3) йыл 8 нче гыйнварда
4) Әүхәди Габделвәли
5) углы 60 йәшендә
6) даре фәнадан даре бәкайә
7) рихләт әйләде нәүвәраллааһү кабраһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Ләһү мәләкүн йәнәәдии күллә йәүүм»[322].

Сул ягы (уеп язылган): «Лидүү лил-мәүти вәбнүү лил-харааб»[323].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Милади белән 1893
3) елның 8 гыйнварында
4) Әүхәди Габделвәли
5) улы 60 яшендә
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Уң ягы: «Көн саен фәрештә аңа [кешегә] әйтә».

Сул ягы: «Туыгыз – барыбер үләчәксез, биналар төзегез – барыбер җимереләчәк».

Таш үлчәмнәре: 83(92)х33х9.

4. Мөхәммәдгариф Мөхәммәдшакир улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[324]:
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) милади 1913 сәнә
3) үктәбр 20 ндә
4) Мөхәммәдгариф Мөхәммәдшакир
5) углы 65 йәшендә
6) мәдфүн».

Арткы ягы (уеп язылган)[325]:
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) саахибүл-мәркади
3) Мөхәммәдгариф Мөхәммәдшакир
4) углы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Милади 1913 елның
3) 20 октябрендә
4) Мөхәммәдгариф Мөхәммәдшакир
5) улы 65 яшендә
6) җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Кабер иясе -
3) Мөхәммәдгариф Мөхәммәдшакир
4) улы».

Таш үлчәмнәре: 81х30х11.

5. Мифтахеддин Хөсәен улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) мөтәвәффа вә мәрхүм Мифтах-
3) -еддин Хөсәйен углы
4) 1906 нчы йылда 13
5) нче мартда даре фәнадан
6) рихләт әйләде нәүвәраллааһү кабраһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Вафат булучы һәм мәрхүм Мифтах-
3) -еддин Хөсәен улы
4) 1906 елның 13
5) мартында фани дөньядан

[322] Дәвамы сул ягында.
[323] Башы уң ягында.
[324] Беренче юлы бизәкле түгәрәк эченә алынган.
[325] Беренче юлы бизәкле түгәрәк эченә алынган.

6) күчте. Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 115(128)х36х12.

6. Фәхрениса Сәфәргали кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт 1903 сәнә
3) синтәбр 6 нда Йаңа Кенәрнең
4) Фәхренниса Сәфәргали кызы
5) Тимергали хәләле 80 йәшендә
6) даре бәкайә рихләт кыйлды».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ Тәгалә гарикы рәхмәт кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». 1903 елның
3) 6 сентябрендә Яңа Кенәрдән
4) Фәхрениса Сәфәргали кызы –
5) Тимергали хәләле – 80 яшендә
6) мәңгелек дөньяга күчте».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә рәхмәткә күмсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 95(113)х38х13.

7. Тимергали Мәхмүд улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) руми 1907 нче
3) йылда нуйәбр 28 ндә
4) Житлар карйәсинең
5) Тимергали Мәхмүд
6) углы 88 йәшендә
7) дарел-фәнадин
8) дарел-бәкайә ри-
9) -хләт әйләде
10) Аллаһ Тәгалә рәхмәт
11) гарикъ кыйлсун
12) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Милади 1907
3) елның 28 ноябрендә
4) Житлар авылыннан
5) Тимергали Мәхмүд
6) улы 88 яшендә
7) фани дөньядан
8) мәңгелек дөньяга
9) күчте.
10) Аллаһ Тәгалә рәхмәткә
11) күмсен,
12) амин».

Таш үлчәмнәре: 101х31х11.

8. Бибифатыйма Сәйфелмөлек кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә иллләллаһ Мүхәммәдүр-
расүүлүллаһ салләәллаһү галәйһи вә сәлләм
2) кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа ру-
3) -миййә илә 1907 нче йылда
4) 16 синтәбрдә Бибифатыйма Сәйф-
5) -елмөлек кызы даре фәнадан рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Күллү шәйъин һәәликүн илләә вәҗһәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе, Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен.
2) Үлем вәгазьче буларак җиткән. Ми-
3) -лади белән 1907 елның
4) 16 сентябрендә Бибифатыйма Сәйф-
5) -елмөлек кызы фани дөньядан күчте».

Уң ягы: «Аның [Аллаһның] Йөзеннән башка һәрбер нәрсә һәлак булучы».

Сул ягы: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».

Таш үлчәмнәре: 116х31х12.

9. Сиражеддин Насреддин улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[326]:
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ

[326] Беренче юлы түгәрәк эченә алынган, ай һәм йолдызлар рәсемнәре төшерелгән.

2) милади 1908 нче йылда
3) май 11 ндә Сиражеддин
4) Насреддин углы
5) 65 йәшендә
6) мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Милади 1908 елның
3) 11 маенда Сиражеддин
4) Насреддин улы
5) 65 яшендә
6) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 82x29x11.

10. Мөхәммәдшакир Сәйфулла улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) Аллаһ Тәгаләнең
4) рәхмәтенә васыйл
5) улса иде Мөхәммәд-
6) -шакир Сәйфулла
7) углы рахимәһ-
8) -үллаһү Тәгааләә рахмәтән
9) вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әд-дәәру дәәру нәгыыймин ин гамилтә биһәә»[327].

Сул ягы (уеп язылган): «Йүрдааль-иләәһә вә ин хааләфтә фән-нәәр»[328].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Милади илә
2) 1913 нче йыл
3) 24 нче ийүлдә
4) 60 йәшендә вафат
5) улды Аллаһ Тәгалә
6) каберен җәннәт багча-
7) -ларындан бөр
8) багча кылса
9) иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.

[327] Дәвамы сул ягында.
[328] Башы уң ягында.

3) Мөхәммәд-
4) -шакир Сәйфулла
5) улы Аллаһ Тәгаләнең
6) рәхмәтенә ирешсә
7) иде. Аллаһ Тәгалә
8) аны киң рәхмәте белән
9) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Әгәр [Раббың риза булырлык] гамәлләр кылсаң, барачак урының җәннәт йорты булыр».

Сул ягы: «Раббың риза булырлык. Әгәр каршы килсәң, урының ут булыр».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1913 елның
3) 24 июлендә
4) 60 яшендә вафат
5) булды. Аллаһ Тәгалә
6) каберен җәннәт бакча-
7) -ларыннан бер
8) бакча итсә
9) иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 112x31x14.

11. Хәлилулла Насыйбулла улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Житлар авылының
2) Хәлилулла Насыйбулла
3) углы 80 йәшенд
4) 1913 нче сәнә үктәбр
5) 20 нче көне вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Житлар авылыннан
2) Хәлилулла Насыйбулла
3) улы 80 яшендә
4) 1913 ел октябренең
5) 20 нче көнендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 70(83)x32x9.

12. Сафиулла Сәйфулла улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) Аллаһ Тәгаләнең

4) рәхмәтенә васыйл
5) улса иде
6) Сафийулла Сәйф-
7) -улла углы
8) рахимәһүллаһү Тәгаалә
9) рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-мәүтү бәәбүн вә күллүн-нәәси дәәхыйлүһ»[329].

Сул ягы (уеп язылган): «Фә-ләйтә шәгърийә бәгъдәл-мәүти мәәд-дәәр»[330].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә
2) илә 1914 нч
3) йыл 9 нчы синтәбрдә
4) 74 йәшендә
5) дәфен кыйлынды
6) Аллаһ Тәгалә каберен
7) җәннәт багчалары-
8) -ндан бер багча
9) кылса иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Сафиулла Сәйф-
4) -улла улы
5) Аллаһ Тәгаләнең
6) рәхмәтенә
7) ирешсә иде.
8) Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте
9) белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Үлем – ишек, һәр кеше аннан керәчәк».

Сул ягы: «Үлгәннән соң нинди урын әзерләнгәндер».

Арткы ягы :
1) «Милади
2) белән 1914
3) елның 9 сентябрендә
4) 74 яшендә
5) җирләнде.
6) Аллаһ Тәгалә каберен
7) җәннәт бакчалары-
8) -ннан бер бакча
9) итсә иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 106x31x11.

13. Гарифә Вәлиша кызына һәм Мөхәммәди Вәли улына куелган кабер ташы, 1917 һәм 1918 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаһ
2) Мүхәммәдүр-расүүлүллаһ
3) ошбу Мөхәммәддин җәмәгате
4) Иске Тазлар Вәли-
5) -ша кызы Гарифә дәфен
6) кылынды 72 йәшендә
7) 1917 йылда 28
8) нче ийүндә».

Уң ягы (уеп язылган): «Углы иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун»[331].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1918 йылда 14 нч
3) ийүндә 84 йәшендә
4) дәфен кылынды Аллаһ
5) Тәгалә каберен җәннәт
6) багчаларындан
7) бер багча кылса иде
8) амин Мөхәммәди Вәли»[332].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,
2) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
3) Бу Мөхәммәддин җәмәгате –
4) Иске Тазлардан Вәли-
5) -ша кызы Гарифә
6) 72 яшендә
7) 1917 елның 28
8) июнендә җирләнде».

Уң ягы: «Улы. Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1918 елның 14
3) июнендә 84 яшендә
4) Мөхәммәди Вәли [улы]
5) җирләнде. Аллаһ
6) Тәгалә каберен җәннәт
7) бакчаларыннан
8) бер бакча итсә иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 79x32x10.

[329] Дәвамы сул ягында.
[330] Башы уң ягында.
[331] Башы арткы ягында.
[332] Дәвамы уң ягында.

14. Хәерниса Баһаведдин кызына һәм Мөхәммәҗҗан Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1899 һәм 1920 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Хәйренниса
2) Баһаэддин кызы
3) 1899 нчы йылда ийүн
4) 4 нче көне 55 йәшендә
5) җан тәслим әйләде
6) рахмәтүллааһи рахмәтән вәәсигаһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мөхәммәҗҗан
2) бине Хәбибулла
3) 1920 нче йылда април
4) 28 ндә 80 йәшендә
5) даре фәнадан рихләт
6) әйләде хәлим фөкара-
7) -га ярдәмле адәм иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хәерниса
2) Баһаведдин кызы
3) 1899 ел июненең
4) 4 нче көнендә 55 яшендә
5) җан тәслим кылды.
6) Аллаһның киң рәхмәте булсын».

Арткы ягы:
1) «Мөхәммәҗҗан
2) бине Хәбибулла
3) 1920 елның 28
4) апрелендә 80 яшендә
5) фани дөньядан
6) күчте. Юмарт, фәкыйрьләр-
7) -гә ярдәмле адәм иде».

Таш үлчәмнәре: 96х30х11.

15. Маһисорур Шаһиәхмәд кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкый
2) Маһисорур ибнәте Шаһи-
3) -әхмәд 1920 сәнә
4) ийүн 14 ндә
5) 72 йәшендә вафат
6) рахимәһәллааһү рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Маһисорур бинте Шаһи-
3) -әхмәд 1920 елның
4) 14 июнендә
5) 72 яшендә вафат.
6) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 80х30х6.

16. Исхак кари Хөсәен улы Габдуллинга куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) хаҗи вә хафиз
3) кәлямулла Исхак
4) кари бине Хөсәйен
5) Габдуллин
6) миладиййә илә»[333].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1923 нче сәнә
2) 1 нче үктәбрдә
3) һиҗри 1342 сәнә
4) сәфәр 21 ндә 45
5) йәшендә сиһшәнбә
6) көн вафат»[334].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Хаҗи, Аллаһ китабын [Коръәнне]
3) яттан белүче Исхак
4) кари бине Хөсәен
5) Габдуллин
6) милади белән».

Арткы ягы:
1) «1923 елның
2) 1 октябрендә,
3) һиҗри 1342 елның
4) 21 сәфәрендә 45
5) яшендә сишәмбе
6) көн вафат».

Таш үлчәмнәре: 67х29х9.

[333] Дәвамы арткы ягында.
[334] Башы алгы ягында.

17. Гайнулла Хәмидулла улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[335]:
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Житлар авылыйның
3) Гайнулла Хәмидулла
4) углы 1926 нчы йылда
5) 25 нче синтәбр 70 йәшендә
6) җан тәслим әйләде
7) Аллаһ рәхмәт әйләйә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Житлар авылыннан
3) Гайнулла Хәмидулла
4) улы 1926 елның
5) 25 сентябрендә 70 яшендә
6) җан тәслим кылды.
7) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 87х29х9.

18. Бикчәнтәй Ирүлкәй улына һәм аның хатыны Бәлхәсәргә куелган кабер ташы, 1855 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):

1) «Тарих румиййә илән 1855 нч
2) сәнәдә Бикчәнтәй Ирүлкәй углы вафат
3) табды әһлийәсе Бәлхәсәр мәдфүн бу-
4) -лды йаздургучы Мөхәммәдшәриф»[336].

Сул ягы (уеп язылган): «Бикчәнтәй углы»[337].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади белән 1855
2) елда Бикчәнтәй Ирүлкәй улы вафат
3) булды, хатыны Бәлхәсәр җирлән-
4) -де. Яздыручы Мөхәммәдшәриф».

Сул ягы: «Бикчәнтәй улы».

Таш үлчәмнәре: 63х37х17.

Кышлау авылы зираты

Бу авыл элегрәк Котаймас дип йөртелгән. Татар халык мәкальләрендә дә бу атама чагылыш тапкан: «Бәхәсләшеп Кытайга киткән Котаймастан кире кайтыр».

1. Мортаза Мөстәкыйм улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер сахибе
2) Котаймас авылыйның
3) Мортаза Мөстәкыйм углы
4) 65 йәшендә даре
5) фәнадан даре бәкайә рихләт әйләде
6) 1917 нче йылда мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) Котаймас авылыннан
3) Мортаза Мөстәкыйм улы
4) 65 яшендә фани
5) дөньядан мәңгелек дөньяга күчте,
6) 1917 елда җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 103х32х11.

2. Шакиржан Хәкимҗан улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Котаймас
3) авылында
4) Шакиржан
5) Хәкимҗан
6) углы дарел-
7) -фәнадин
8) дарел-бәкайә
9) рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Майның (?) 19 нда».

Сул ягы (уеп язылган): «1917 нче йылда 18 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган): «18 йәшдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Котаймас

[335] Өске ягында ай һәм йолдыз рәсеме төшерелгән.
[336] Дәвамы сул ягында.
[337] Башы алгы ягында.

3) авылында
4) Шакиржан
5) Хәкимжан
6) улы фани
7) дөньядан
8) мәңгелек дөньяга
9) күчте».

Уң ягы: «Майның (?) 19 нда».

Сул ягы: «1917 елда 18 яшендә [вафат]».

Арткы ягы: «18 яшьтә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 71x27x11.

3. Гажиябикә Мортаза хатынына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер сахибе Гажийәбикә
2) Котаймас авылыйның Мортаза Мөстәкыйм
3) углыйның хәләле 1910 нчы йыл
4) гыйнвар 1 нче көне даре фәнадан даре
5) бәкайә рихләт итде Аллаһ Тәгалә
6) гарикы рәхмәт әйләгәй иде
7) 75 йәшендә углы Ибра... бина кылды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Сәнә һиҗрииййә илә
2) 1328 маһе мөхәррәмнең 10 нчы көне
3) җомга һәм Гашура көне
4) гүр ийәсе улды җәннәт әһеле
5) улса иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе Гажиябикә –
2) Котаймас авылыннан Мортаза Мөстәкыйм
3) улының хәләле – 1910 ел
4) гыйнварының 1 нче көнендә 75 яшендә фани дөньядан мәңгелек
5) дөньяга күчте. Аллаһ Тәгалә
6) рәхмәткә күмсә иде.
7) Улы Ибра[һим] куйды».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1328 ел мөхәррәм аеның 10 нчы көнендә
3) (җомга һәм Гашура көнендә)
4) гүр иясе булды. Җәннәт әһеле
5) булса иде».

Таш үлчәмнәре: 90x31x11.

4. Бибигафифә Габделхаликъ кызына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[338]:
1) «Бибигафифә
2) Габделхаликъ
3) кызы Мөхәммәдвәли
4) җәмәгате вафат
5) милади 1923 сәнә
6) ийүл 5 66 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бибигафифә
2) Габделхаликъ
3) кызы – Мөхәммәдвәли
4) җәмәгате –
5) милади 1923 елның
6) 5 июлендә 66 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 85x28x11.

5. Шәрифҗамал Мөхәммәдгали Садыйк улының кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Румииййә 1910 нчы
2) йыл 31 нче майда
3) Шәрифелҗамал
4) Мамыши Мөхәммәдгали
5) Садыйк углының
6) кызы»[339].

Сул ягы (уеп язылган): «Дәфен кылынды 8 йәшендә»[340].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади 1910
2) елның 31 маенда
3) Шәрифҗамал
4) Мамыштан Мөхәммәдгали
5) Садыйк улының
6) кызы».

Сул ягы: «8 яшендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 72(83)x28x11.

[338] Өске өлешендә ай рәсеме уелган.
[339] Дәвамы сул ягында.
[340] Башы алгы ягында.

6. Гыйнәятулла Гатаулла улына куелган кабер ташы[341], 1936 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) милади 1936 сәнә
3) 13 нче априлдә
4) дүшәнбә көн
5) Гыйнәйәтулла Гатаулла
6) мәрхүм углы даре-
7) -л-фәнадан дарел-бәкайә
8) рихләт әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Галәмәтдән
2) морадым бер догадыр
3) раудатән мин рийәәд-
4) -ыйль-җәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Милади 1936 елның
3) 13 апрелендә
4) дүшәмбе көн
5) Гыйнәятулла Гатаулла
6) мәрхүм улы фани
7) дөньядан мәңгелек дөньяга
8) күчте.».

Арткы ягы:
1) «Галәмәттән
2) морадым бер догадыр.
3) [Аллаһ каберен] җәннәт бакчаларыннан бер
4) бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 95х26х4.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Гыйнәятулла бине Гатаулла бине Гобәйдулла бине Баязид бине Биктимер бине Уразай бине Байбахты[342].

7. Һидиятулла Гатаулла улына куелган кабер ташы[343], 1935 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) милади 1935 сәнә
3) майның 24 ндә
4) җомга көн
5) Һидийәтулла Гатаулла
6) мәрхүм углы
7) дарел-фәнадан даре-
8) -л-бәкайә рихләт әйләде
9) 71 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган)[344]:
1) «Галәмәтдән
2) морадым бер догадыр
3) җәгаләллаһү мәркадәһү
4) раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Милади 1935 елның
3) 24 маенда
4) җомга көн
5) Һидиятулла Гатаулла
6) мәрхүм улы
7) 71 яшендә
8) фани дөньядан мәңгелек
9) дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) «Галәмәттән
2) морадым бер догадыр.
3) Аллаһ аның каберен
4) җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 97(113)х25х4.

8. Гатаулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы[345], 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) милади 1924 сәнә
3) дикәбрнең 16 сында
4) дүшәнбә көн
5) Гатаулла Гобәйдулла
6) мәрхүм углы даре
7) җәфадан дарер-рәхәт-
8) -кә күчде
9) 77 йәшендә».

[341] Бу таш түгел, агач тактага уеп эшләнгән билге. Барыбер шул ук кабер ташы функциясен үтәгәнгә күрә игътибарга лаек.

[342] Фәйзрахманов Ж.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 175–176.

[343] Бу таш түгел, агач тактага уеп эшләнгән билге. Барыбер шул ук кабер ташы функциясен үтәгәнгә күрә игътибарга лаек.

[344] Беренче ике юлы горизонталь, калганнары вертикаль рәвештә язылган.

[345] Бу таш түгел, агач тактага уеп эшләнгән билге. Барыбер шул ук кабер ташы функциясен үтәгәнгә күрә игътибарга лаек.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Галәмәтдән
2) морадым бер догадыр
3) һәзәә мәркадүл-мәрхүүм».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Милади 1924 елның
3) 16 декабрендә
4) дүшәмбе көн
5) Гатаулла Гобәйдулла
6) мәрхүм улы
7) 77 яшендә
8) җәфа йортыннан рәхәтлек йорты-
9) -на күчте».

Арткы ягы:
1) «Галәмәттән
2) морадым бер догадыр.
3) Бу – мәрхүм кабере».

Таш үлчәмнәре: 108(121)х24х4.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Гатаулла бине Гобәйдулла бине Баязид бине Биктимер бине Уразай бине Байбахты[346].

9. Әхмәҗҗан Әмир улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Әхмәҗҗан
3) Әмир углы
4) һиҗрииййә 1309 нчы йылда
5) миладиййә 1892 нче йылда
6) 70 нче йәшендә
7) 10 нчы синтәбрдә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Әхмәҗҗан
3) Әмир улы
4) һиҗри 1309 елда
5) милади 1892 елның
6) 10 сентябрендә
7) 70 нче яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 75(92)х31х13.

10. Сәмигулла Фәтхулла улы Мохтаровка куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) Сәмигулла Фәтхулла
3) углы Мохтаруф
4) 57 йәшендә
5) 1892 сәнәи румииййә
6) синтәбр 5 ндә
7) дәфен иделде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Сәмигулла Фәтхулла
3) улы Мохтаров
4) 57 яшендә
5) милади 1892 елның
6) 5 сентябрендә
7) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 96х31х11.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Сәмигулла бине Фәтхулла бине Мохтар бине Юлдаш бине Уразай бине Юртук (Юртмәмәт) бине Уразмәт[347].

11. Гыйльмелбаян Мифтахеддин кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) милади 1899 сәнә
3) дикәбр 23 ндә
4) Гыйльмелбайан
5) Мифтахеддин кызы
6) 62 йәшендә
7) дәфен иделде».

[346] Фәйзрахманов Җ.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 175–176.

[347] Фәйзрахманов Җ.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 185.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Милади 1899 елның
3) 23 декабрендә
4) Гыйльмелбаян
5) Мифтахеддин кызы
6) 62 яшендә
7) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 98x31x11.

12. Мифтахеддингә куелган кабер ташы[348], 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йә Аллаh
2) румиййә илә
3) 1922 сәнә
4) 4 нче агусда
5) Мифтахедд-
6) -ин»[349].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Дәфен кыйлынд-
2) -ы 62 йә-
3) -шендә сез-
4) -дән мора-
5) -дым бер дога-
6) -дыр»[350].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Йә, Аллаh.
2) Милади белән
3) 1922 елның
4) 4 августында
5) Мифтахедд-
6) -ин».

Арткы ягы:
1) «62 яшендә
2) җирләнде.
3) Сез-
4) -дән мора-
5) -дым бер дога-
6) -дыр».

Таш үлчәмнәре: 68x26x3.

13. Шәмсекамәр Сөләйман кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh руух
2) Котаймас авылында
3) Шәмсекамәр Сөләйма-
4) -н кызы
5) Сәгъданша зәү-
6) -җәсе
7) дарел-фәнадин
8) дарел-бәкайә
9) рихләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Май 5 ндә 75 йәшендә».

Сул ягы (уеп язылган): «1905 нче җылда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Хөкем Аллаһта.
2) Котаймас авылында
3) Шәмсекамәр Сөләйма-
4) -н кызы –
5) Сәгъданша ха-
6) -тыны –
7) фани дөньядан
8) мәңгелек дөньяга
9) күчте».

Уң ягы: «Майның 5 ндә 75 яшендә [вафат]».

Сул ягы: «1905 елда [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 75x31x11.

14. Сәгъданша Салих улына куелган кабер ташы, 1890 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh руух
2) Котаймас алда
3) Сәгъданшаh
4) Салих углы
5) дарел-фәнадин
6) дарел-бәкайә
7) рихләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «1890 нчы җылда 65 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Үктәбрнүн 5 ндә амин».

[348] Бу таш түгел, агач тактага уеп эшләнгән билге. Барыбер шул ук кабер ташы функциясен үтәгәнгә күрә игътибарга лаек.
[349] Дәвамы арткы ягында.
[350] Башы алгы ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Котаймас а[вы]л[ын]да
3) Сәгъданша
4) Салих углы
5) фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте».

Уң ягы: «1890 елда 65 яшендә [вафат]».

Уң ягы: «Октябрьнең 5 ндә [вафат], амин».

Таш үлчәмнәре: 85(99)х32х10.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Сәгъданша бине Салих бине Сәгыйдь бине Бикчәнтәй бине Апка бине Юртук (Юртмәмәт) бине Уразмәт[351].

15. Миңлебай Сәгъданша улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[352]:
1) «Милади 1923 сәнә
2) майның 15 ндә
3) Миңлебай Сәгъдан-
4) -шаһ улы вафат
5) 64 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади 1923 елның
2) 15 маенда
3) Миңлебай Сәгъдан-
4) -ша улы
5) 64 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 69х31х10.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Миңлебай бине Сәгъданша бине Салих бине Сәгыйдь бине Бикчәнтәй бине Апка бине Юртук (Юртмәмәт) бине Уразмәт[353].

16. Шәрәфеддин Җамаледдин улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) Котаймас авылыйның Шәрәф-
3) -еддин Җамаледдин углы
4) 1892 нче йылда синтәбр
5) 11 нче көне 45 йәшендә
6) даре фәнадан даре бәкайә
7) рихләт әйләде Хода рәхмәт әйләйә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу фәнаның гыйззе вә җаһы
3) гыйшнуш пөр хыйал
4) күрмәдем бер гыйззәтен кем
5) ахыр булмыйа зәвал».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Котаймас авылыннан Шәрәф-
3) -еддин Җамаледдин улы
4) 1892 ел сентябренең
5) 11 нче көнендә 45 яшендә
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте. Хода рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу фанилыкның кадере һәм дәрәҗәсе –
3) типтерү, хыял белән тулы.
4) Күрмәдем бер кадерен,
5) ахырдан юкка чыгу булыр».

Таш үлчәмнәре: 77х33х11.

17. Галәведдин Габделҗаббар улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ
2) румиййә илә 1910 сәнә
3) 20 нче үктәбрдә
4) Галәэддин Габделҗаббар
5) углы дәфен кылынды
6) 64 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәңа икән таңда сәңадыр».

[351] Фәйзрахманов Ж.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 185.
[352] Өске өлешендә матур чәчәк һәм үсемлек орнаменты төшерелгән.
[353] Фәйзрахманов Ж.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 185.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ.
2) Милади белән 1910 елның
3) 20 октябрендә
4) Галәведдин Габделҗаббар
5) улы 64 яшендә
6) җирләнде».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, таңда сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 96(110)х32х11.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Галәведдин бине Габделҗаббар бине Рәфыйк бине Мөхәммәд бине Рысай бине Алмәмәт бине Уразгилде[354].

18. Әминә Әхмәдсафа кызына куелган кабер ташы[355], 1939 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) милади 1939 сәнә
3) Әминә Әхмәд-
4) -сафа кызы 20
5) йәшендә даре
6) бәкайә күчде
7) раудатән мин рийәәд-
8) -ыйль-җәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Милади 1939 елда
3) Әминә Әхмәд-
4) -сафа кызы 20
5) яшендә мәңгелек
6) дөньяга күчте.
7) [Аллаһ каберен] җәннәт бакчаларыннан бер
8) бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 82х25х6.

19. Фәизәгә куелган кабер ташы[356], XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Фәизә Мөхәммәд-
3) -... кызы Г...
4) ...җан углының зәү-
5) -җәсе дәфен
6) кылынды 51
7) йәшендә
8) 192... сәнәдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Фәизә Мөхәммәд-
3) -... кызы Г...
4) ...җан улының ха-
5) -тыны
6) 51
7) яшендә
8) 192... елда җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 97х24х10.

20. Сәмигулла Вәлиулла улына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу кабер
2) Сәмигулла
3) Вәлийулла
4) углының».

Таш үлчәмнәре: 51х24х5.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Сәмигулла бине Вәлиулла бине Мөхәммәдкәрим бине Мөхәммәдрәхим бине Әхмәр бине Мусай бине Сәед бине Акбулат[357].

21. Бибизөһрә Габделгафур кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Румиййә 1914 нче

[354] Фәйзрахманов Ж.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 183.

[355] Бу таш түгел, агач тактага уеп эшләнгән билге. Барыбер шул ук кабер ташы функциясен үтәгәнгә күрә игътибарга лаек.

[356] Бу таш түгел, агач тактага уеп эшләнгән билге. Барыбер шул ук кабер ташы функциясен үтәгәнгә күрә игътибарга лаек.

[357] Фәйзрахманов Ж.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 175.

2) йыл 24 нче аугыстда
3) Бибизәһрә Габд-
4) -елгафур кызы Мөхәммәд-
5) -шаһ Мөэмин углы-
6) -ның зәүҗәсе»[358].

Сул ягы (уеп язылган): «Дәфен кылынды 65 йәшендә»[359].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади 1914
2) елның 24 августында
3) Бибизәһрә Габд-
4) -елгафур кызы – Мөхәммәд-
5) -ша Мөэмин улы-
6) -ның хатыны».

Сул ягы: «65 яшендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 75(90)x31x11.

22. Фазыләхмәд Хәмзә улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) руми 1905 сәнә ийүл 13 ндә
3) Котаймасның Фазыл-
4) -әхмәд Хәмзә углы
5) даре бәкайә рихләт кыйлды».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ Тәгалә рәхмәт кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Милади 1905 елның 13 июлендә
3) Котаймастан Фазыл-
4) -әхмәд Хәмзә улы
5) мәңгелек дөньяга күчте».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 77(99)x31x14.

23. Бибимәхфүзә Мозаффар кызына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт 1901 сәнә
3) фибрал 10 нда Колларның Биби-
4) -мәхфүзә Мозаффар кызы
5) Котаймасның Хәмзә
6) хәләле 70 йәшендә»[360].

Сул ягы (уеп язылган): «Вафат итде Аллаһ рәхмәт кыйлсун амин»[361].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». 1901 елның
3) 10 февралендә Коллардан Биби-
4) -мәхфүзә Мозаффар кызы –
5) Котаймастан Хәмзә
6) хәләле – 70 яшендә».

Сул ягы: «Вафат булды. Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 84x35x14.

24. Кадыйр Мөхәммәдкамал улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) милади 1923 сәнә
3) април 29 да Кадыйр
4) Мөхәммәдкамал улы
5) дәфен ителде».

Сул ягы (уеп язылган): «67 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Милади 1923 елның
3) 29 апрелендә Кадыйр
4) Мөхәммәдкамал улы
5) җирләнде».

Сул ягы: «67 яшендә [җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 57(65)x24x8.

[358] Дәвамы сул ягында.
[359] Башы алгы ягында.
[360] Дәвамы сул ягында.
[361] Башы алгы ягында.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Кадыйр бине Мөхәммәдкамал бине Мәннаф бине Гобәйдулла бине Рәхмәт бине Килкә (Килмөхәммәд) бине Минкә (Миңлекәй) бине Байбахты[362].

25. Бибимиһербан Сәбкол кызына куелган кабер ташы, 1826 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Гарәбиййә илә меңдә ике йөздә
2) кырык икенче йыл рамазан шәрифнең 5 нче
3) көнендә мулла Габделкәрим хәләле Бибимиһербан
4) Сәбкол кызы 77 йәшендә нәкыль итде
5) сәнә 1826 нчы йыл вафат нәүвәраллаahү Тәгааләә мәркадәһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Гарәп ел исәбе белән мең дә ике йөз дә
2) кырык икенче ел рамазан шәрифенең 5нче
3) көнендә мулла Габделкәрим хәләле – Бибимиһербан
4) Сәбкол кызы 77 яшендә күчте,
5) [милади] 1826 елда вафат. Аллаһ Тәгалә аның каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 89х42х16.

Ревизия кенәгәләрендә әлеге кабер иясенең чыгышы хәзерге Биектау районы Айбаш авылыннан икәнлеге күрсәтелгән.

26. Сафия Садыйк Корбангали улының кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт
3) Котаймас авылыйның
4) Садыйк Корбангали углы-
5) -ның кызы Сафийә 23 йәшендә
6) 1912 нче сәнә 27 нче март
7) җан тәслим әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак.
3) Котаймас авылыннан
4) Садыйк Корбангали улы-
5) -ның кызы Сафия 23 яшендә
6) 1912 елның 27 мартында
7) җан тәслим кылды».

Таш үлчәмнәре: 94(113)х32х12.

27. Хәмидулла Сөләйман улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Котаймас авылыйның
2) Хәмидулла Сөләйман углы
3) 1910 нчы сәнә 10 нчы үктәбр
4) 80 йәшендә җан
5) тәслим әйләде
6) Аллаahүммәжгаль кабраhү
7) раудатән мин рийәәдыйль-җәннәh».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әхмәдгәрәй
2) Сафийулла углы
3) хәрәҗәте илә бина
4) кыйлынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Котаймас авылыннан
2) Хәмидулла Сөләйман улы
3) 1910 елның 10 октябрендә
4) 80 яшендә җан
5) тәслим кылды.
6) Аллаһым, аның каберен җәннәт
7) бакчаларыннан бер бакча ит».

Арткы ягы:
1) «Әхмәдгәрәй
2) Сафиулла улы
3) акчасына
4) куелды».

Таш үлчәмнәре: 94(104)х33х13.

28. Насыйбулла Сөләйман улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[363]:
1) «Һәзәә мәркадүл-мәрхүүми
2) Насыйбулла бине Сөләйман
3) румиййә илә 1915 нч
4) йылда фивралның 13 дә

[362] Фәйзрахманов Җ.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 175–177.

[363] Өске өлешендә матур чәчәк һәм үсемлек орнаменты төшерелгән.

5) дарел-фәнадан дар-
6) -ел-бәкайә күчде
7) 85 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу мәрхүм
2) Насыйбулла бине Сөләйман кабере,
3) милади беләn 1915
4) елның 13 февралендә
5) 85 йәшендә
6) фани дөньядан мәңгелек
7) дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 95х31х11.

29. Фәизә Фәхреддин кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) Фәизә Фәхреддин
3) кызы Хәмидулла
4) Сөләйман улының
5) зәүҗәсе вафат
6) милади 1914 сәнә
7) април 12 76 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Фәизә Фәхреддин
3) кызы – Хәмидулла
4) Сөләйман улының
5) хатыны –
6) милади 1914 елның
7) 12 апрелендә 76 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 96(104)х31х8.

30. Фәйзрахман Сибгатулла улына куелган кабер ташы, 1930 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Котаймас
2) Фәйзрахман Сибгатулла
3) углы 1930 нчы йыл
4) дикәбр 23 нче көне
5) 54 йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Котаймастан
2) Фәйзрахман Сибгатулла
3) улы 1930 ел
4) декабренең 23 нче көнендә
5) 54 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 53(61)х30х6.

31. Хәйрулла Нигъмәтулла улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраh
2) милади 1920 сәнә
3) март 21 Хәйрулла
4) Нигъмәтулла улы
5) дарел-фәнадан дар-
6) -ел-бәкайә күчде
7) җәгаләллаahү мәркадәhү
8) раудатән мин рийәәдыйль-җәннәh
9) 75 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер гыйбрәт.
2) Милади 1920 елның
3) 21 мартында Хәйрулла
4) Нигъмәтулла улы
5) 75 яшендә
6) фани дөньядан мәңгелек
7) дөньяга күчте.
8) Аллаh аның каберен җәннәт
9) бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 102(113)х30х9.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Хәйрулла бине Нигъмәтулла бине Фәйзулла бине Бикбау бине Килкә (Килмөхәммәд) бине Минкә (Миңлекәй) бине Байбахты[364].

32. Шәрифҗамал Сәйфулла кызына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәh
2) Шәрифелҗамал
3) Сәйфулла
4) кызы 70 йәшендә
5) 1916 сәнә 20 нче
6) үктәбрдә вафат».

[364] Фәйзрахманов Җ.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 175–176.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Шәрифҗамал
3) Сәйфулла
4) кызы 70 яшендә
5) 1916 елның 20
6) октябрендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 83x32x8.

33. Бибифатиха Габденнасыйр кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1905 сәнә
3) гыйнвар 12 ндә Бибифатиха Габденна-
4) -сыйр кызы Сибгатулла Сафийулла
5) углының зәүҗәсе 60 йәшендә
6) чәһаршәнбә көн даре бәкайә»[365].

Уң ягы (уеп язылган): «Һиҗриййә илә 1323 сәнә маһе зөлкагдәнең 20 ндә вафат».

Сул ягы (уеп язылган): «Рихләт кыйлды таййибәллаһү сәраһәә әәмиин»[366].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1905 елның
3) 12 гыйнварында Бибифатиха Габденна-
4) -сыйр кызы – Сибгатулла Сафиулла
5) улының хатыны – 60 яшендә
6) чәршәмбе көн мәңгелек дөньяга».

Уң ягы: «Һиҗри белән 1323 елның 20 зөлкагдәсендә вафат».

Сул ягы: «Күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 96(122)x35x14.

34. Гаҗбикамал Бикмөхәммәд кызына куелган кабер ташы, 1896 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1896
3) сәнә април 24 ндә һиҗри
4) 1313 сәнә зөлкагдә 24 ндә
5) Котаймасның Гаҗбикамал
6) Бикмөхәммәд кызы Биккенә Мәһди
7) углының зәүҗәсе 65 йәшдә»[367].

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Даре бәкайә рихләт кыйлды таййибәллаһү сәраһәә әәмиин»[368].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Гаҗбикамал Бикмөхәммәд
2) кызы Биккенә Мәһди углы-
3) -ның зәүҗәсе 65 йәшдә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1896
3) елның 24 апрелендә, һиҗри
4) 1313 елның 24 зөлкагдәсендә
5) Котаймастан Гаҗбикамал
6) Бикмөхәммәд кызы – Биккенә Мәһди
7) улының хатыны – 65 яшьтә».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Арткы ягы:
1) «Бу кабер Гаҗбикамал Бикмөхәммәд
2) кызы – Биккенә Мәһди улы-
3) -ның хатынкы, 65 яшьтә вафат».

Таш үлчәмнәре: 108x35x18.

35. Бибихәдичә Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1895
3) сәнә ийүн 28 ндә һиҗри
4) 1313 сәнә рабигыль-әүвәл
5) 15 ндә Котаймасның
6) Бибихәдичә Гобәйдулла кызы
7) әл-хаҗҗе Гайнулла Сафийулла»[369].

[365] Дәвамы сул ягында.
[366] Башы алгы ягында.
[367] Дәвамы сул ягында.
[368] Башы алгы ягында.
[369] Дәвамы сул ягында.

Уң ягы (уеп язылган): «Ләһү мәләкүн йәнәәдии күллә йәүмин лидүү лил-мәүти вәбнүү лил-харааб».

Сул ягы (уеп язылган): «Углының хәлиләсе 60 йәшдә чәһаршәнбә көн даре бәкайә рихләт кылды»[370].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә мәркадү Бибихәдичә бинте
2) Гобәйдулла халииләтүл-хәәҗҗи
3) Гайнулла бине Сафийулла мәәтә
4) 1313 сәнәһ гаашә 60 сәнәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1895
3) елның 28 июнендә, һиҗри
4) 1313 елның 15 рабигыль-
5) әүвәлендә Котаймастан
6) Бибихәдичә Гобәйдулла кызы –
7) хаҗи Гайнулла Сафиулла».

Уң ягы: «Көн саен фәрештә аңа [кешегә] әйтә: «Туыгыз – барыбер үләчәксез, биналар төзегез – барыбер җимереләчәк».

Сул ягы: «Улының сөеклесе 60 яшьтә чәршәмбе көн мәңгелек дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) «Бу Бибихәдичә бинте
2) Гобәйдулла – хаҗи Гайнулла
3) бине Сафиулла сөеклесе – кабере,
4) 1313 елда вафат, 60 ел яшәде».

Таш үлчәмнәре: 109x36x18.

36. Мөәзин Габдрахман мулла Исмәгыйль улына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1898
3) сәнә синтәбр 9 нда Котаймас
4) карйәсендә мөәзин Габдеррахман
5) мулла Исмәгыйль углы 67
6) йәшендә җомга көн
7) мәдфүн улды рахимәһүллааһ»[371].

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (калкытып язылган): «Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ әәмиин»[372].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1898
3) елның 9 сентябрендә Котаймас
4) авылында мөәзин Габдрахман
5) мулла Исмәгыйль улы 67
6) яшендә җомга көн
7) җирләнде. Аллаһ аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Киң рәхмәт белән [Аллаһ] Тәгалә [рәхим кылсын], амин».

Таш үлчәмнәре: 115(136)x36x14.

Әлеге кабер иясе, 1868 елның 11 мартында указ (указ номеры – №273) алып, икенче мәхәллә мәчетенә мөәзин итеп билгеләнгән, шул ук вакытта аның имам вазыйфасын да башкарырга хокукы булган. Улы Фәйзрахман (1864–1910) да 1899 елдан Кышлауның шул ук мәчетендә мөәзин булып торган.

37. Бибиәсма мулла Төхфәтулла кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) руми 1899 сәнә май 5 ндә
3) Габдеррахман мөәзин
4) зәүҗәсе Бибиәсма
5) Шекәнең мулла Төхфәтулла
6) кызы 65 йәшендә
7) чәһаршәнбә көн тәслиме
8) рух әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Тайййибәллааһү сәрааһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1899 елның 5 маенда
3) Габдрахман мөәзин
4) хатыны Бибиәсма –
5) Шекәдән мулла Төхфәтулла
6) кызы – 65 яшендә

[370] Башы алгы ягында.
[371] Дәвамы сул ягында.
[372] Башы алгы ягында.

7) чәршәмбе көн рух [җан]
8) тәслим кылды».

Уң ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 132(165)х35х14.

38. Бибихәмсәнә Габденнасыйр кызына куелган кабер ташы, 1896 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаалә күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт руми
3) 1896 сәнә ийүл 24 ндә
4) һиҗри 1314 сәнә сәфәр 24
5) ндә Котаймасның Бибихәмсәнә
6) Габденнасыйр кызы Хәбибулла
7) Насыйбулла углының зәүҗәсе»[373].

Уң ягы (уеп язылган): «Таййибәллаһү сәраһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә әәмиин».

Сул ягы (калкытып язылган): «58 йәшдә чәһаршәнбә көн даре бәкайә рихләт кылды»[374].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) Бу кабер Бибихәмсәнә Габденнасыйр
2) кызы Хәбибулла Насыйбулла углы-
3) -ның зәүҗәсе 58 йәшдә
4) даре фәнадин рихләт кылды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак.
3) Милади 1896 елның 24 июлендә,
4) һиҗри 1314 елның 24 сәфәрендә
5) Котаймастан Бибихәмсәнә
6) Габденнасыйр кызы – Хәбибулла
7) Насыйбулла улының хатыны».

Уң ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Сул ягы: «58 яшьтә чәршәмбе көн мәңгелек дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) Бу кабер Бибихәмсәнә Габденнасыйр
2) кызы – Хәбибулла Насыйбулла улы-
3) -ның хатынныкы, 58 яшьтә
4) фани дөньядан күчте».

Таш үлчәмнәре: 110(120)х36х21.

39. Сибгатулла Сафиулла улы Сабитовка куелган кабер ташы, 1887 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаалә күллү нәфсиң зәәъикат-
2) -үл-мәүүт тарих румиййә илә 1887 нче йыл
3) алтынчы ийүндә һиҗриййә илә 1304 нче сәнә
4) рамазан шәрифнең 26 нчы көнендә Кадер
5) кичәсендә Котаймас авылының сахибел-хәйрат
6) Сибгатулла Сафийулла углы Сабитуф
7) 46 йәшдә даре бәкайә рихләт идүб
8) шинбә көн мәдфүн улды таййибәллаһү
9) сәраһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ әәмиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) Бу кабер Котаймасның Сибгатулла
2) Сафийулла углы Сабитуф-
3) -ның мәркадидүр ләйләи кадердә
4) мәдфүн улды бәррадәллаһү мәдъҗәгаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: Һәр җан иясе үлемне
2) татыячак. Милади белән 1887 елның
3) алтынчы июнендә, һиҗри белән 1304 ел
4) рамазан шәрифенең 26 нчы көнендә – Кадер
5) кичәсендә – Котаймас авылыннан изгелек иясе
6) Сибгатулла Сафиулла улы Сабитов,
7) 46 яшьтә мәңгелек дөньяга күчеп,
8) шимбә көн җирләнде. Аллаһ аның туфрагын
9) яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Арткы ягы:
1) Бу – Котаймастан Сибгатулла
2) Сафиулла улы Сабитов-
3) -ның кабередер, Кадер кичәсендә
4) җирләнде. Аллаһ аның урынын суытсын».

Таш үлчәмнәре: 119х40х23.

[373] Дәвамы сул ягында.
[374] Башы алгы ягында.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Сибгатулла бине Сафиулла бине Сабит бине Фәйзулла бине Бикбау бине Килкә (Килмөхәммәд) бине Минкә (Миңлекәй) бине Байбахты[375].

40. Бибигайшә Фәхреддин кызына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән тарих румиййә илә
3) 1886 нчы йылда синтәбрнең 27
4) нче көнендә hиҗриййә илә 1304
5) сәнәдә mahe мөхәррәмнең 10 нчы йәүмендә
6) Бибигайшә Фәхреддин кызы Сафий-
7) -улла Сабит углының зәүҗәсе 70
8) йәшдә вафат улуб шинбә көн мәдфүн улды».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Калиилү гумринәә фи дәәри дүнйәә вә мәржигунәә илә бәйтит-түрааб
2) ләһү мәләкүн йәнәәдии күллә йәүмин лидүү лил-мәүти вәбнүү лил-хараab».

Сул ягы (калкытып язылган): «Ходай Тәгалә мәркаден мөнәүвәр әйләсүн амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә әйтте: Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани. Милади белән
3) 1886 ел сентябренең 27
4) нче көнендә, hиҗри белән 1304
5) ел мөхәррәм аеның 10 нчы көнендә
6) Бибигайшә Фәхреддин кызы – Сафи-
7) -улла Сабит улының хатыны – 70
8) яшьтә вафат булып, шинбә көн җирләнде».

Уң ягы:
1) «Безнең гомеребезнең аз өлеше генә дөньяда һәм кайтачак җиребез туфрак йорты.
2) Көн саен фәрештә аңа [кешегә] әйтә: «Туыгыз – барыбер үләчәксез, биналар төзегез – барыбер җимереләчәк».

Сул ягы: «Ходай Тәгалә каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 95х43/36х22.

41. Сафиулла Сабит улына куелган кабер ташы, 1885 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) тарих hиҗриййә илә меңдә
3) өч йөздә икенче йылда
4) рабигыль-ахирдә Сафийулла бине
5) Сабит даре фәнадин интикаль
6) вә даре бәкайә иртихаль әйләде Ходай
7) Тәгалә рәхмәтинә гарикъ әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Тарих румиййә илә 1885 нче сәнәдә 1 нче мартда 71 йәшдә мәрхүм».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Hиҗри белән мең дә
3) өч йөз дә икенче елның
4) рабигыль-ахирендә Сафиулла бине
5) Сабит фани дөньядан күченде
6) hәм мәңгелек дөньяга күчте. Ходай
7) Тәгалә рәхмәтенә күмелсен».

Уң ягы: «Милади белән 1885 елның 1 мартында 71 яшьтә мәрхүм [булды]».

Таш үлчәмнәре: 100х39х20.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Сафиулла бине Сабит бине Фәйзулла бине Бикбау бине Килкә (Килмөхәммәд) бине Минкә (Миңлекәй) бине Байбахты[376].

42. Мөэзин Зариф Хәсән улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих румиййә илә
2) 1914 сәнә фибрал 15 ндә
3) галим гамил Зариф
4) Хәсән углы
5) даре бәкайә интикаль әйләде
6) тайййибәллаahү сәраahү
7) вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәh».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Hәзәә түрбәи шәриф
2) мөэзин Зариф бине

[375] Фәйзрахманов Җ.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 175–177.

[376] Фәйзрахманов Җ.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 175–176.

3) Хәсән әл-Морадыми
4) рахимәһүллаһү Тәгаалә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади белән
2) 1914 елның 15 февралендә
3) галим, гамәл кылучы Зариф
4) Хәсән улы
5) мәңгелек дөньяга күчте.
6) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын
7) һәм урынын җәннәт итсен».

Арткы ягы:
1) «Бу –
2) мөәзин Зариф бине
3) Хәсән Морадыми төрбәсе.
4) Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 99x31x12.

Әлеге кабер иясе, 1877 елның 8 мартында указ (указ номеры – №1285) алганнан соң, беренче мәхәллә мәчетендә мөәзинлек вазыйфасын башкарган. Атасы Хәсән Габделгаффар улы (1808–1884) хәзерге Арча районы Орнашбаш авылыннан күченеп, 1835 елдан Кышлау авылының 1 нче мәчетендә мөәзин булып торган.

Лотфулла хәзрәт әле шәкертләр дә укыткан. Бу турыда Кышлау авылы кешесе Гарәбша Мөхәммәдша улы (1887–1961) түбәндәгечә язып калдырган: «Безнең остазыбыз мөәзин Зариф абзый Морадыймов Хәсән улы безнең кебек ятим, фәкыйррәк кешеләрнең дә малайларын башка хәллерәк кешеләрнең балаларына караганда яхшырак аңлатып: «Кыямәт көнендә безләрне укыткан остазыбыз ярлысынып, ихлас күңеле белән укытмады, диярлек булмагыз», – дип әйтәдер иде»[377].

43. Мөхлисә мулла Камал кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[378]:
1) «Фәгъләм әннәһү
2) ләә иләәһә илләәллаһ
3) Мүхәммәдүр-расүүлүллаһ
4) румиййә илә 1910 йылда
5) май 19 да дәфен кылынды
6) Мөхлисә мулла Камал кызы
7) мөәзин Мөхәммәдзариф
8) зәүҗәсе 52
9) йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бел:
2) Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,
3) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
4) Милади белән 1910 елның
5) 19 маенда
6) Мөхлисә мулла Камал кызы –
7) мөәзин Мөхәммәдзариф
8) хатыны – 52
9) яшендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 98x31x10.

44. Мулла Лотфулла мулла Сибгатулла Габделкадыйр улының улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) мулла Лотфулла бине
3) мулла Сибгатулла
4) бине Габделкадыйр бине Сөләйман
5) бине Мостафа бине Сүнәй
6) бине Ишали бине Инанмас бине
7) Ханмирза бине Хантимер бине Каракай».

Уң ягы (уеп язылган): «Һәзәә мәкәәнүн йүсәәвәә фииһил-әгыйззүл-әзләә».

Сул ягы (уеп язылган): «Кыйф вәгъ-тәбир фәкариибән тәхәллә һәзәәл-мәхәләә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) милади 1912 сәнә
3) 16 нчы үктәбрдә
4) һиҗри 1330 сәнә
5) 18 нче зөлкагдә
6) сиһшәнбә көн мәдфүн
7) 69 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Мулла Лотфулла бине
3) мулла Сибгатулла
4) бине Габделкадыйр бине Сөләйман
5) бине Мостафа бине Сүнәй

[377] Гарәбша Мөхәммәдша улының көндәлек дәфтәре. Шәхси кулларда саклана.
[378] Бу ягында дүрт тажлы ике чәчәк рәсеме төшерелгән.

6) бине Ишали бине Инанмас бине
7) Ханмирза бине Хантимер бине Каракай».

Уң ягы: «Бу урын олыны һәм кечене тигезли».

Сул ягы: «Тукта һәм игътибар ит: тиздән бу урынга күченерсең».

Арткы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Милади 1912 елның
3) 16 октябрендә,
4) һиҗри 1330 елның
5) 18 зөлкагдәсендә
6) сишәмбе көн
7) 69 яшендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 85х30х11.

Әлеге кабер иясе хәзерге Арча районы Түбән Оры авылында дөньяга килгән. 1872 елның 12 июлендә указ (указ номеры – №4779) алгач, авылда имам-хатыйб булган. Аның шәҗәрәсе ташта ук күрсәтелгән. Ризаэтдин Фәхреддин аның атасының шәҗәрәсен бераз гына башкачарак биргән: Сибгатулла бине Габделкадыйр бине Сөләйман бине Мостафа бине Юныс бине Ишали бине Инанмыш бине Ханмирза бине Хантимер бине Каракай[379]. Сибгатулла хәзрәт Уфа өязенең (хәзер Башкортстан Республикасы) Каршин Шәриф авылында 1798 елда туган, башта Казан шәһәренең алтынчы мәчете каршындагы мәдрәсәдә укыткан, соңра Түбән Оры мәдрәсәсенә күчкән. Фәтхулла ахун вафат булгач, бу авылда беренче җамигъ мәчетендә имам да булып торган[380]. Аның атасы Габделкадыйр – атаклы ахун, шулай ук бабасы Сөләйман Каршин Шәриф авылында (хәзерге Башкортстан Республикасы), атасының карендәше Габдессаттар (1778–1841) Оренбург шәһәрендә ахуннар булганнар[381].

Кышлау авылы кешесе Гарәбша Мөхәммәдша улы (1887–1961) Лотфулла хәзрәткә түбәндәгечә характеристика биргән: «Ул Лотфулла хәзрәт акыллы, зур белемле, гаять сүзгә тапкырлы, ышанычлы. Электән данлыклы нәселләрдән булганлыктан, алтмыш мәхәлләгә мөхтәсиб, ахун булып та үзенең сәламәтлек вакытларында хезмәт иткән. Соңгы гомерләрендә зәгыйфьләнеп, шушы Котаймас авылында үзе исән вакытында улы Габдулла хәзрәтне [үз] урынына имам кылып, вафат булып, үз авылыбызның зиратына дәфен кылынган (җирләнгән). Кабер шәрифендә бик һәйбәт итеп тарихи бөтен бабалары белән язылып куелган таш бар»[382].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 7 б. №56.

45. Мулла Габдулла мулла Лотфулла улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбрah
2) милади 1920 сәнә
3) март 2 һиҗри 1338 сәнә
4) җөмадиәл-үхра 13
5) мулла Габдулла бине мулла
6) Лотфулла мәдфүн
7) 42 йәшендә сиһшәнбә көн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Милади 1920 елның
3) 2 мартында, һиҗри 1338 елның
4) 13 җөмадиәл-ахирендә
5) мулла Габдулла бине мулла
6) Лотфулла
7) 42 яшендә сишәмбе көн җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 86х33х9.

Әлеге кабер иясенең ата-бабалары хакында мәгълүмат югарыда язылган иде. Ул 1902 елның 15 гыйнварыннан Кышлау авылының беренче мәхәлләсе мәчетендә имам-хатыйб һәм мөдәррис вазыйфаларын үтәгән, бу якларда беренчеләрдән булып җәдидчә укытуга күчкән.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 7 б. №57.

46. Хәлилулла Әмир улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Хәлилулла
3) Әмир улы мәдфүн
4) милади 1903 сәнә

[379] Фәхреддин Ризаэддин. Асар. 1 том. – Казан: Рухият, 2006. – Б. 66.
[380] Фәхреддин Ризаэддин. Асар. 2 том. – Казан: Рухият, 2009. – Б. 338.
[381] Ислам на Урале: энциклопедический словарь / Сост. и отв. ред. Д.З. Хайретдинов. – М.: Издательский дом «Медина», 2009. – С. 347.
[382] Гарәбша Мөхәммәдша улының көндәлек дәфтәре. Шәхси кулларда саклана.

5) 31 нче ийүлдә
6) пәнҗешәнбә көн
7) 80 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хәлилулла
3) Әмир улы
4) милади 1903 елның
5) 31 июлендә
6) пәнҗешәмбе көн
7) 80 яшендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 90(98)x32x11.

47. Габделвәли Габделгани улына куелган кабер ташы, 1884 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ
2) милади 1884 сәнә
3) 30 нчы нуйәбрдә мәрхүм Габделвәли
4) Габделгани углы дарел-фәнадан
5) дарел-бәкайә рихләт ителде
6) 40 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһның рәхмәтендә булсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ.
2) Милади 1884 елның
3) 30 ноябрендә мәрхүм Габделвәли
4) Габделгани улы 40 йәшендә
5) фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Аллаһның рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 80(88)x31x8.

48. Мөхәммәдгали Габделгани улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ
2) милади 1910 сәнә
3) 8 нче фибралда мәрхүм
4) Мөхәммәдгали Габделгани
5) углы дәфен ителде
6) 53 йәшендә
7) Аллаһның рәхмәтендә булсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ.
2) Милади 1910 елның
3) 8 февралендә мәрхүм
4) Мөхәммәдгали Габделгани
5) улы
6) 53 яшендә җирләнде.
7) Аллаһның рәхмәтендә булсын».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 82x31x9.

49. Хәбибуллага куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) Аллаһ Тәгалә рәхмәтенә
4) васыйл улса иде
5) Хәбибулла
6) ...».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1918 нче йылда
3) беренче фибрал 76
4) йәшендә дәфен
5) кылынды җәгаләллааһү
6) мәркадәһү раудатән мин рийәәдыйльҗәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Аллаһ Тәгалә рәхмәтенә
4) ирешсә иде.
5) Хәбибулла
6) ...».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1918 елның

3) беренче февралендә 76
4) яшендә
5) җирләнде. Аллаһ аның каберен
6) җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 60х34х14.

50. Бибинурания Габделкамал Габделхаликъ улының кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер сахибәсе
2) өч айлык кыз бала
3) Бибинурания Мамыш
4) карйәсе Габделкамал
5) Габделхаликъ углы
6) Фәтхуллин кызы
7) анасы Таййибә Хәбибулла
8) кызы 1912 нче
9) йылда 10 нчы гыйнварда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) өч айлык кыз бала
3) Бибинурания Мамыш
4) авылыннан Габделкамал
5) Габделхаликъ улы
6) Фәтхуллин кызы
7) (анасы – Тайиибә Хәбибулла
8) кызы) 1912
9) елның 10 гыйнварында [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 77х32х10.

51. Бибихәбибҗамал Насыйбулла кызына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми
3) 1894 сәнә ийүн 8 ндә
4) Бибихәбибҗамал Насыйбулла
5) кызы Төхфәтулла Габделкәрим
6) углының хәләле 72
7) йәшендә чәһаршәнбә көн»[383].

Уң ягы (уеп язылган): «Бу кабер хәлләрин сагышлайасыз безә Коръән укыб багышлайасыз».

Сул ягы (уеп язылган): «Дәфен иделде Аллаһ рәхмәт итсүн амин»[384].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади
3) 1894 елның 8 июнендә
4) Бибихәбибҗамал Насыйбулла
5) кызы – Төхфәтулла Габделкәрим
6) улының хәләле – 72
7) яшендә чәршәмбе көн».

Уң ягы: «Бу кабер хәлләренә сагышланыгыз, безгә Коръән укып багышлагыз».

Сул ягы: «Җирләнде. Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 103х34х17.

52. Зәйнәб Габдрахман кызына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Мамыш авылыйның Габдеррахман
3) Габделмәҗид углыйның
4) зәүҗәсе Зәйнәб Габдеррахман
5) кызы 1918 нче йылда 25 нче
6) нуйәбр 21 йәшендә вафат
7) нәүвәраллаһү кабраһ[385]».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗрииә илә 1339 нчы сәнә
2) рабигыль-әүвәл 10 нчы көне
3) җан тәслим әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Мамыш авылыннан Габдрахман
3) Габделмәҗид улының
4) хатыны – Зәйнәб Габдрахман
5) кызы – 1918 елның 25
6) ноябрендә 21 яшендә вафат.
7) Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән 1339 ел

[383] Дәвамы сул ягында.

[384] Башы алгы ягында.

[385] Ир затына карата кулланыла торган кушымча белән, ягъни хаталы язылган.

2) рабигыль-әүвәленең 10 нчы көнендә
3) җан тәслим кылды».

Таш үлчәмнәре: 94x30x10.

53. Мөхәммәдкасыйм Габделкадыйр улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[386]:
1) «Мөхәммәдкасыйм
2) Габделкадыйр
3) улы вафат
4) милади 1920 сәнә
5) дикәбр 24 ндә».

Сул ягы (уеп язылган): «23 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мөхәммәдкасыйм
2) Габделкадыйр
3) улы
4) милади 1920 елның
5) 24 декабрендә вафат».

Сул ягы: «23 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 89(100)x29x8.

54. Әбелхәер Әхмәдәбрар улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) Әбелхәйер Әхмәдәбрар
3) углы 1922 нче йылда
4) април 10 нчы көне 14 йәшендә
5) даре фәнадан даре бәкайә
6) рихләт әйләде нәүвәраллаahү кабраһ».

Арткы ягы (уеп язылган)[387]:
1) «Атасы Әхмәдәбрар
2) бина кылдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Әбелхәер Әхмәдәбрар
3) улы 1922 ел
4) апреленең 10 нчы көнендә 14 яшендә
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Арткы ягы:
1) «Атасы Әхмәдәбрар
2) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 84(96)x28x9.

55. Сәхибкамал Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1900 нче
2) сәнә
3) 20 нч
4) ийүлдә вафат
5) Сәхибкамал
6) Хәбибулла кызы».

Сул ягы (уеп язылган): «Би-рахмәтикә йәә әрхәмәр-раахимиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1318 нче
2) сәнә
3) 8 рабигыль-ахир
4) кырыкда вафат
5) Сәхибкамал
6) Сәмигулла
7) зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1900
2) елның
3) 20
4) июлендә
5) Сәхибкамал
6) Хәбибулла кызы вафат».

Сул ягы: «Синең рәхмәтең белән, я, Рәхимлеләрнең Иң Рәхимлесе».

Арткы ягы:
1) «[Һиҗри] 1318
2) елның
3) 8 рабигыль-ахирендә
4) кырыкта [40 яшендә]
5) Сәхибкамал
6) Сәмигулла
7) хатыны вафат».

Таш үлчәмнәре: 115x34x12.

[386] Өске өлешендә түгәрәк эчендә йолдыз рәсеме төшерелгән.
[387] Өске өлешендә ай, йолдыз һ.б. төрле рәсемнәр уелган.

56. Хөсәен Мөхәммәдшәриф улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Хөсәйен
3) Мөхәммәдшәриф
4) улы вафат
5) милади 1923 сәнә
6) гыйнвар 21 85 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хөсәен
3) Мөхәммәдшәриф
4) улы
5) милади 1923 елның
6) 21 гыйнварында 85 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 100х31х9.

57. Фатыйма Әхмәҗән кызына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[388]:
1) «Фатыйма Әхмәд-
2) -җан кызы
3) румиййә 1925 сәнә
4) 2 нче агуст
5) 74 йәшендә
6) вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Фатыйма Әхмәд-
2) -җан кызы
3) милади 1925 елның
4) 2 августында
5) 74 яшендә
6) вафат».

Таш үлчәмнәре: 87(93)х29х7.

58. Фәизә Вәлиулла кызына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Фәизә Вәлийулла
3) кызы Вәлийулла
4) Гозәйер улының
5) зәүҗәсе вафат
6) милади 1916 сәнә
7) фиврал 12 75 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Фәизә Вәлиулла
3) кызы – Вәлиулла
4) Гозәер улының
5) хатыны –
6) милади 1916 елның
7) 12 февралендә 75 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 84х31х10.

59. Гафифәбану Гыйззәтулла кызына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Котаймас авылыйның
3) Гали зәүҗәсе
4) Гафифәбану бинте
5) Гыйззәтулла вафат
6) 1924 нче йыл
7) април 12 нче көне».

Арткы ягы (уеп язылган)[389]:
1) «Һиҗрииййә илә 1341 сәнә
2) рамазан 21 нче көне
3) җомга көн төнге сәгать
4) 3 дә җан тәслим
5) әйләдe Аллаһ иман
6) әһелендән әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Котаймас авылыннан
3) Гали хатыны –
4) Гафифәбану бинте
5) Гыйззәтулла –
6) 1924 ел
7) апреленең 12 нче көнендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән 1341 ел
2) рамазанының 21 нче көнендә
3) җомга көн төнге сәгать
4) 3 тә җан тәслим
5) кылды. Аллаһ иман
6) әһеленнән итсен».

Таш үлчәмнәре: 105(114)х30х9.

[388] Өске өлешендә ай һәм йолдыз рәсеме төшерелгән.

[389] Өске өлешендә ай һәм йолдыз рәсеме төшерелгән.

60. Закир Мөхәммәдшәриф улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[390]:
1) «Һәзәә мәркадүл-мәрхүүми
2) Закир бине Мөхәммәдшәриф
3) румә илә 1913 нч
4) йылда дарел-фәнадан дар-
5) -ел-бәкайә рихләт әйләде».

Сул ягы (уеп язылган): «23 агуст».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу – мәрхүм
2) Закир бине Мөхәммәдшәриф кабере,
3) милади белән 1913
4) елда фани дөньядан мәңгелек
5) дөньяга күчте».

Сул ягы: «23 августта [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 71х31х7.

Әлеге кабер иясенең билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Закир бине Мөхәммәдшәриф бине Сабит бине Сәедкол бине Рахманкол бине Килмәмәт[391].

61. Сафиулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[392]:
1) «Аллаһ
2) миладиййә 1912 йылда
3) ийүл 20 Сафийулла
4) Һибатулла углы
5) даре фәнадан даре
6) бәкайә рихләт әйлә-
7) -де 76 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада кыйлыңыз йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ.
2) Милади 1912 елның
3) 20 июлендә Сафиулла
4) Һибатулла улы
5) 76 яшендә
6) фани дөньядан мәңгелек
7) дөньяга күчте».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 99(106)х30х12.

62. Камилә Хәмидиулла кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[393]:
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Камилә Хәмидиулла
3) кызы Сибгатулла
4) Сафийулла улы-
5) -ның зәүҗәсе
6) милади 1904 сәнә
7) гыйнвар 20 33 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Камилә Хәмидиулла
3) кызы – Сибгатулла
4) Сафиулла улы-
5) -ның хатыны –
6) милади 1904 елның
7) 20 гыйнварында 33 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 89(101)х31х9.

63. Салиха Ибнеябин кызына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) румиййә 1900 йылда
3) агуст 9 да Салиха
4) Ибнейәбин кызы 75 йәшендә
5) Сафийулла Һибатулла углыйның
6) зәүҗәсе даре фәнадан
7) интикаль кыйлды».

[390] Өске өлешендә уелган бизәге бар.
[391] Фәйзрахманов Җ.Ә. Кышлау авылы тарихы. – Казан: Яз, 2017. – Б. 179–180.
[392] Өске өлешендә уелган бизәге бар.
[393] Өске өлешендә ай рәсеме уелган.

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәңа икән таңда сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Милади 1900 елның
3) 9 августында Салиха
4) Ибнеябин кызы –
5) Сафиулла Һибатулла улының
6) хатыны – 75 яшендә фани дөньядан
7) күчте».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, таңда сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 101(114)х32х12.

64. Кәүсәрия Габделхак Габделкаюм улының кызына куелган кабер ташы, 1928 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күңәр авылыйның
2) Габделхак Габделкаййум
3) углының кызы Кәүсәрийә
4) 1928 нче сәнә 18 нче май
5) 3 йәшендә җан
6) тәслим әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Күңгәр авылыннан
2) Габделхак Габделкаюм
3) улының кызы Кәүсәрия
4) 1928 елның 18 маенда
5) 3 яшендә җан
6) тәслим кылды».

Таш үлчәмнәре: 86х32х11.

65. Гөлвафа Гыймадеддин кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә
2) бил-мәүти вәәгыйзаа
3) бу кабер сахибе Гөлва-
4) -фа Гыймадеддин кызы
5) Мөхәммәдшаһ Вәлид
6) углыйның җәүҗәсе
7) 1920 нче йылда 6 нчы
8) ийүлдә 64 йәшендә
9) бакый дөнйага күчде
10) Аллаһ рәхмәт әйләгәй
11) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Догаңыздан фәрамуш итмәңезләр».

Сул ягы (уеп язылган): «Баш өстемдән догасыз китмәңезләр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Углы Зариф
2) бина кыйлдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем
2) вәгазьче буларак җиткән.
3) Бу кабер иясе Гөлва-
4) -фа Гыймадеддин кызы –
5) Мөхәммәдша Вәлид
6) улының хатыны –
7) 1920 елның 6
8) июлендә 64 яшендә
9) бакый дөньяга күчте.
10) Аллаһ рәхим кылсын,
11) амин».

Уң ягы: «Догагызда [мине] истән чыгармагыз».

Сул ягы: «Баш өстемнән догасыз китмәгез».

Арткы ягы:
1) «Улы Зариф
2) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 84х27х9.

66. Мөхәммәдша Вәлид улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Котаймас авылының
4) Мөхәммәдшаһ бине
5) Вәлид 1906 нч
6) йылда 26 нчы апр-
7) -илдә 63 йәшендә
8) бакый дөнйага күч-

9) -чде Аллаһ има-
10) -н сахибе итсен
11) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу фәнаның гыйззе вә җаһы гыйшнуш пөр хыйал».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрмәдем бер гыйззәтен кем булмайа ахыр зәвал».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Углы Зариф
2) бина кыйлдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) Котаймас авылыннан
4) Мөхәммәдша бине
5) Вәлид 1906
6) елның 26 апр-
7) -елендә 63 яшендә
8) бакый дөньяга кү-
9) -чте Аллаһ има-
10) -н әһеле итсен,
11) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу фанилыкның кадере һәм дәрәҗәсе – типтерү, хыял белән тулы».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрмәдем бер кадерен, ахырдан юкка чыгу булыр».

Арткы ягы:
1) «Улы Зариф
2) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 88х29х9.

67. Җәпи Котлымәт улына куелган кабер ташы, 1874 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) миладиййә 1874
3) нҗе йылда 1 нҗе
4) гыйнварда Җәпи
5) Котлымәт углы
6) йөз йәшендә даре
7) фәнадан даре бәкайә
8) рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога кыйлсаң безнидә куш догаңда».

Сул ягы (уеп язылган): «Ышаныч йук гомерең ахыры таңда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Милади 1874
3) елның 1
4) гыйнварында Җәпи
5) Котлымәт улы
6) йөз яшендә фани
7) дөньядан мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Уң ягы: «Дога кылсаң, безне дә куш догаңда».

Сул ягы: «Ышаныч юк: гомерең ахыры таңда».

Таш үлчәмнәре: 100(112)х31х11.

Мамыш авылы зираты

1. Сәгъдеддин Камаледдин улына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1929
2) йылда 5 нче
3) синтәбрдә
4) вафат
5) Сәгъдеддин
6) Камаледдин
7) углы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1368
2) рабигыль-әүвәл
3) 3 нче
4) көндә 65 йәш
5) мәдфүн
6) фии йәүми
7) җүмгаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1929
2) елның 5
3) сентябрендә
4) Сәгъдеддин
5) Камаледдин
6) улы
7) вафат».

Арткы ягы:
1) «1368 [ел]
2) рабигыль-әүвәленең
3) 3 нче
4) көнендә 65 яшьтә
5) җомга
6) көн
7) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 95х30х8.

2. Галиәсгар Исмәгыйль улы Кулаковка куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Галиәсгар Исмәгыйль
4) углы Кулакыф
5) 1916 сәнәи миладиййә нуйәбр
6) 8 ндә 72 йәшендә
7) вафат итде рахимәллаахү
8) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[394].

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[395].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Галиәсгар Исмәгыйль
4) улы Кулаков
5) милади 1916 елның 8
6) ноябрендә 72 яшендә
7) вафат булды. Аллаһ киң рәхмәте
8) белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче».

Таш үлчәмнәре: 123(130)х35х13.

3. Маһисорур Габдрахман мөәзин кызына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) руми 1901 сәнә ийүл
3) 7 ндә Маһисорур Габдеррахман
4) мөәзин кызы Мамышның Гали-
5) -әсгар зәүҗәсе йәкшәнбә
6) көн мәдфүн улды».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһәәллаахү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Милади 1901 елның 7
3) июлендә Маһисорур Габдрахман
4) мөәзин кызы – Мамыштан Гали-
5) -әсгар хатыны – якшәмбе
6) көн җирләнде».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 106(114)х36х18.

4. Бибисәгадәтбану Габденнасыйр кызына куелган кабер ташы, 1888 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаахү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1888
3) сәнә ийүл 14 ндә Бибисәгадәт-
4) -бану Габденнасыйр кызы Мамышның
5) Галиәсгар Исмәгыйль углы-
6) -ның хәләле пәнҗешәнбә көн»[396].

Уң ягы (уеп язылган): «Мән таләбә гыйбратән фәл-мәкаабиратү тәкфиин».

Сул ягы (калкытып язылган): «Көн даре бәкайә рихләт кыйлды тайиибәллаахү сәраһәә»[397].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». 1888
3) елның 14 июлендә Бибисәгадәт-

[394] Башы сул ягында.
[395] Дәвамы уң ягында.
[396] Дәвамы сул ягында.
[397] Башы алгы ягында.

4) -бану Габденнасыйр кызы – Мамыштан
5) Галиәсгар Исмәгыйль улы-
6) -ның хәләле пәнҗешәмбе көн».

Уң ягы: «Кем гыйбрәт сораса, аңа зират җиткән».

Сул ягы: «Мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Таш үлчәмнәре: 102(119)x36x17.

5. Хөснижамал Гайсә кызына куелган кабер ташы, 1874 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-
2) расүүлүллааһ салләәллааһү галәйһи вә сәлләм
3) румиййә илә 1874 нче сәнәдә 19 нчы
4) агустда
5) Хөснижамал бинте Гайсә вә зәүҗәи
6) Исмәгыйль 70 йәшендә
7) даре фәнадан даре бәкайә интикаль
8) әйләде
9) рахмәтүллааһи галәйһәә рахмәтән
10) вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга
2) лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе,
3) Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен.
4) Милади белән 1874 елның 19
5) августында
6) Хөснижамал бинте Гайсә – Исмәгыйль
7) хатыны – 70 яшендә
8) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте.
9) Аңа Аллаһның киң рәхмәте булсын,
10) амин».

Таш үлчәмнәре: 84x37x13.

6. Дамелла Габдрахман дамелла Вәлид улына куелган кабер ташы, 1870 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу кабер
2) дамелла Габдеррахман
3) дамелла Вәлид углы-
4) -ныңдур меңдә
5) сигез йөздә
6) йитмешенче сәнәдә
7) икенче гыйнварда
8) маһе рамазан-
9) -ел-мөбарәкдә алтмыш
10) өч йәшдә вафат
11) рахмәтүллааһи галәйһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер
2) дамелла Габдрахман
3) дамелла Вәлид улы-
4) -ныкыдыр, мең дә
5) сигез йөз дә
6) җитмешенче елның
7) икенче гыйнварында
8) мөбарәк рамазан
9) аенда алтмыш
10) өч яшьтә вафат.
11) Аңа Аллаһның рәхмәте булсын».

Таш үлчәмнәре: 92x31x13.

Әлеге кабер иясе, 1847 елның 31 декабрендә указ алып, имам-хатыйб итеп билгеләнгән[398].

7. Габделхаликъ Госман улына куелган кабер ташы, 1856 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-Кәбиирил-
2) Мүтәгааль
3) түвүффийәл-мәрхүүмүл-мәгъфүүру
4) Габде-
5) -лхаликъ бине Госман галәйһиммәәр-
6) рахмәтү
7) вәр-ридъвәәнү фии сәнәти 1272 минәл-
8) һиҗриййәти
9) фии синни ситтәтин вә ситтиинә йәә
10) ихъвәәнии үнзуруу
11) иләә әхвәәлии бәкыйтү фәриидән вә
12) вәәхиидән хәәлиййән
13) ганит-таагаати вәс-садәкаати вәл-
14) хайраати
15) вә-ржүүл-йәүмә минкүмүд-дүгааъә фә-
16) иннәһү хайрун лии
17) минәд-дүнйәә вә мәә фииһәә фии
18) сәнәти 1856».

Уң ягы (калкытып язылган):
1) «Йәә вәәкыйфән фии кабрии
2) мүтәфәккиран би-әмрии бил-әмси күнтү
3) мислүкә гадән тәсыыйру мислии
4) ничә мәсҗед мәдарис кыйлды бина аңа
5) да кыйлмады вафа бу дөнйа».

[398] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 8 сак. берәм. – Б. 4 арты.

Сул ягы (калкытып язылган):

1) «Тарих румиййә илә 1856 сәнә mahe мөбарәк рамазан шәрифнең йегерме өченче көнендә

2) Габделхаликъ бине Госман алтмыш алты йәшендә даре бәкайә интикаль кыйлды гарикы рәхмәт улгай».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Хөкем Бөек, Югарыда булучы Аллаһта.

2) Рәхим кылынган, гафу ителгән Габде-

3) -лхаликъ бине Госман (аларның икесенә дә Аллаһның рәхмәте

4) һәм ризалыгы булсын) һиҗри 1272 елда

5) алтмыш алты яшендә вафат. Әй, кардәшләрем, минем [хәзерге] хәлемә

6) карагыз: Аллаһка буйсынуда, сәдака бирүдә, изгелек

7) кылуда бердәнбер идем,

8) бүген инде сездән дога көтәм. Чынлыкта, ул [дога] миңа дөньядан

9) һәм анда булган һәрнәрсәдән хәерлерәк. 1856 елда [вафат]».

Уң ягы:

1) «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче, кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың.

2) Ничә мәчет-мәдрәсәләр салды, аңа да бу дөнья тугры булмады».

Сул ягы:

1) «Милади белән 1856 ел мөбарәк рамазан шәрифенең егерме өченче көнендә

2) Габделхаликъ бине Госман алтмыш алты яшендә мәңгелек дөньяга күчте. Рәхмәткә күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 152x55x26.

8. Гайшәбану Мөхәммәдрәхим кызына куелган кабер ташы, 1878 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):

1) «Саахибәтүл-мәркади Гайшәбану бинте Мөхәммәдрәхим

2) зәүҗәи Габделхаликъ һиҗрәте нәбәвиййәнең 1295 нче-

3) -дә mahe рабигыль-ахирнең 2 нче көне пәнҗешәнбә көн

4) вә һиҗрәте румиййә 1878 нчедә мартның 21

5) ндә 62 йәшдә имкәән ләә йәстәъхыйруунә сәәгатән вә ләә йәстәкъдимүүн

6) вәгъдәсе ирешүб иржигыый илләә раббикә раадыйәтәм-мәрдиййәһ әмеринә ита-

7) -гать идеб рухы пөр фөтухы калыб фаниларны видаг әйләб»[399].

Уң ягы (уеп язылган):

1) «Мән кәәнә таләбән вәәгыйзан

2) фәл-мәүтү кәфәә вә ләм мән йәкфииһ

3) һәзәә фәл-мәкаабиру тәкфииһ сүммә и-

4) -ләйнәә рааҗигуун раакыймүн әл-хәәҗҗү

5) Фәтхулла бине Галиәкбәр».

Сул ягы (уеп язылган):

1) «Тараф гыйләленә пәрваз

2) әйләде Хак Тәга[400] сәгый мәшкүр бәлигыны

3) вә мәркад шәрифене пөр нур әйләб

4) мөкаррәбән дәргяһ җөмлә-

5) -сендән әйләсен амин»[401].

Арткы ягы (уеп язылган):

1) «Кааләл-Хәййү-лләзии ләә йүмүүтү күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа

2) вәҗһү Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам йәә ибнү Әдәмин әнтүм-

3) -үл-йәүмә фиил-кусуури вә гадән фиил-кубүүри вә бәгъдә гадән

4) фиин-нүшүүр вә әммәә илләәл-хүүри вәл-кусуури

5) вә ләммәә илләәл-вәйли вәл-кубүүр вә мәәл-хәйәәт-

6) -үд-дүнйәә иллләә мәтәәгуль-гуруур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Кабер иясе Гайшәбану бинте Мөхәммәдрәхим –

2) Габделхаликъ хатыны – һиҗри 1295

3) [ел] рабигыль-ахиренең 2 нче көнендә пәнҗешәмбе көн,

4) милади 1878 [елның] 21 мартында

5) 62 яшьтә [әҗәл] «бер сәгать иртә килмәс һәм бер сәгатькә кичекмәс»

6) вәгъдәсе ирешеп, мөмкин булган «Аллаһтан риза булган хәлдә һәм Аллаһ синнән риза булган хәлдә Раббыңа кайт» әмеринә ита-

7) -гать итеп, рухы тулысынча ачылып, фани нәрсәләр белән саубуллашып».

Уң ягы:

1) «Кем вәгазьче сораса,

2) аңа үлем җиткән. Әгәр җитәрлек булмаса,

3) бу каберләр җитәр. Соңыннан Безгә

[399] Дәвамы сул ягында.

[400] «Тәгалә» сүзе шул рәвешле кыскартып язылган.

[401] Башы алгы ягында.

4) [Аллаһка] кайтачаксыз. Язучы: хаҗи
5) Фәтхулла бине Галиәкбәр».

Сул ягы:
1) «Сәбәп тарафына
2) очты. Хак Тәгалә мактаулы урынын
3) һәм хөрмәтле каберен нурга күмеп,
4) якын кешеләре җөмлә-
5) -сеннән итсен, амин».

Арткы ягы:
1) «Тере, Үлмәүче [Аллаһ] әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
2) фани, фәкать Раббыңның Олуглык һәм хөрмәт иясе булган йөзе генә калачак». Әй, адәм баласы, сез
3) бүген патша сарайларында, иртәгә каберләрдә булырсыз, аннан соң
4) яңадан терелерсез. Кайберәүләр хур кызларына һәм патша сарайларына,
5) кайберләрегез үкенечкә һәм каберләргә таба китәр. Дөнья тормышы
6) алданудан башка нәрсә түгел».

Таш үлчәмнәре: 95(136)x40x19.

9. Маһисорур Таһир кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) Маһисорур Таһир кызы Габделмәҗид Госманыф
3) зәүҗәсе 48 йәшендә даре бәкайә рихләт әйләде
4) 1325 сәнәи һиҗрииййә маһе шәгъбан-
5) -ның 8 нче йәүмендә миладиййә 1907 нче йылда
6) 3 нче синтәбрдә мәдфүнә улды
7) рахимәһәәллаһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Маһисорур Таһир кызы – Габделмәҗид Госманов
3) хатыны – 48 яшендә мәңгелек дөньяга күчте,
4) һиҗри 1325 ел шәгъбан
5) аеның 8 нче көнендә, милади 1907 елның
6) 3 сентябрендә җирләнде.
7) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 109x36x18.

10. Мортаза Исмәгыйль улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Мортаза Исмәгыйль
4) углыныңдур
5) 1913 нче сәнәдә
6) 21 нче ийүлдә
7) вафат улды рахимәһ-
8) -үллаһү рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер иясе
3) Мортаза Исмәгыйль
4) углыдыр,
5) 1913 елның
6) 21 июлендә
7) вафат булды. Аллаһ аны киң
8) рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 95x40x13.

11. Гарифә Мөхәммәдша кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү
2) лилләәһ ошбу кабер-
3) -станда дәфен
4) кылынды Әхмәдулла
5) мөәзин әһлийәсе Гарифә
6) Мөхәммәдшаһ кызы».

Уң ягы (уеп язылган): «Күн ли-дүнйәәкә кәъәннәһү тәгыыйшү әбәдәә».

Сул ягы (уеп язылган): «Вә күн ли-әәхыйратикә кәъәннәһү тәмүүтү гадәә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1910 нчы сәнә
3) 22 нче дикәбр-
4) -дә җомга көн
5) мәдфүндер».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем
2) Аллаһта. Бу кабер-
3) -станда
4) Әхмәдулла

5) мөәзин хатыны – Гарифә
6) Мөхәммәдша кызы – җирләнде».

Уң ягы: «Дөнья өчен булганда мәңге яшим кебек бул».

Сул ягы: «Ахирәт өчен булганда иртәгә үләсе кеше кебек бул».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1910 елның
3) 22 декабрен-
4) -дә җомга көн
5) җирләнгәндер».

Таш үлчәмнәре: 80(85)x33x12.

12. Бибимәгърифә Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер Бибимәгърифә
3) Хисамеддин
4) кызыныңдур
5) Шакиржан Мөхәммәджан
6) углының зәүҗәсе
7) 1914 нче йылда 5 нче
8) синтәбрдә 65
9) йәшендә вафат
10) булды рахимәһ-
11) -үллаһү рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер Бибимәгърифә
3) Хисамеддин
4) кызыныкыдыр,
5) Шакиржан Мөхәммәджан
6) улының хатыны
7) 1914 елның 5
8) сентябрендә 65
9) яшендә вафат
10) булды. Аллаһ аны киң
11) рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 103x33x11.

13. Мөәзин Шакиржан Мөхәммәджан улына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) мөәзин Шакир-
3) -җан Мөхәммәджан
4) углы миладиййә
5) илә 1927 нче йыл
6) 27 нче мартда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих һиҗриййә
2) илә 1345 нче
3) йыл 6 нчы шәүвәл
4) җомга көн 83
5) йәшендә вафат
6) рахимәһүллаһү Тәгаалә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Мөәзин Шакир-
3) -җан Мөхәммәджан
4) улы милади
5) белән 1927 елның
6) 27 мартында [вафат]».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри
2) белән 1345
3) елның 6 шәүвәлендә
4) җомга көн 83
5) яшендә вафат.
6) Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 73x30x12.

14. Мөәзин Әхмәдулла Халид улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Мамыш карйә-
2) -сүндә мөәзин
3) хаҗҗел-хәрәмәйен Әхмәдулла
4) Халид углы румиййә
5) илә 1902 нче йыл
6) 7 нче фибралда 88
7) йәшендә даре бәкайә
8) рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «... әйләмеш».

Сул ягы (уеп язылган): «Китәрсен бу хәйә.. әййүһәән-нәәс».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мамыш авы-
2) -лында мөәзин
3) хаҗи Әхмәдулла
4) Халид улы милади

5) белән 1902 елның
6) 7 февралендә 88
7) яшендә мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Уң ягы: «... иткән».

Сул ягы: «Китәрсең бу.. әй, кешеләр».

Таш үлчәмнәре: 95х31х10.

15. Мөхәммәдвәли Мөхәммәджан улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мөтәваффа Мөхәммәдвәли Мөхәммәджан
3) углы 1919 нчы сәнә дикәбр 20
4) нче көне һиҗриййә илә 1337
5) нче сәнә рабигыль-ахирдә
6) 64 йәшендә мәдфүн
7) нәүвәраллаһү кабраһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Вафат булучы Мөхәммәдвәли Мөхәммәджан
3) улы 1919 ел декабренең 20
4) нче көнендә, һиҗри белән 1337
5) елның рабигыль-ахирендә
6) 64 яшендә җирләнде.
7) Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 90х28х11.

16. Мөгаллим Мөхәммәдсабир мулла Батырша улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мөгаллимес-сыйбйан Мөхәммәдсабир
3) мулла Батырша углы
4) 1918 нче сәнә 20 нче ийүндә
5) һиҗриййә илә 1336 нчы йылда
6) рамазан 30 нчы көнендә
7) 63 йәшендә мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Балалар мөгаллиме Мөхәммәдсабир
3) мулла Батырша улы
4) 1918 елның 20 июнендә,
5) һиҗри белән 1336 ел
6) рамазанының 30 нчы көнендә
7) 63 яшендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 92х30х10.

17. Зарифә Бикмөхәммәд кызына куелган кабер ташы, 1935 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Зарифә Бикмөхәммәд
3) кызы 75 йәшендә
4) рамазан 17 сендә дүшәнбә көн
5) 1355 сәнә руми
6) 1935 нче йыл гыйнвар мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Зарифә Бикмөхәммәд
3) кызы 75 яшендә
4) [һиҗри] 1355 елның
5) 17 рамазанында дүшәмбе көн, милади
6) 1935 елның гыйнварында җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 57(68)х31х8.

18. Сибгатулла Фәтхулла улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) Сибгатулла Фәтхулла
3) углы 1922 нче йылда
4) 58 йәшендә даре
5) фәнадан даре бәкайә
6) рихләт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Сибгатулла Фәтхулла
3) улы 1922 елда
4) 58 яшендә фани
5) дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте».

Таш үлчәмнәре: 80(93)х31х12.

19. Фәрхенур Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Вә сәәригуу иләә мәгъфиратим-мир-раббикүм вә җәннәтин гардуһәәс-сәмәәвәәтү
2) вәл-әрду үгыйддәт лил-мүттәкыыйн
3) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
4) ошбу мәкъбәр[ә]дә Мамыш
5) карйәсенең Фәрхенур
6) Фәтхулла кызы».

Уң ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-расүүлүллаah».

Сул ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-расүүлүллаah».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Милади 1925 сәнә
2) һиҗри 1343 нче сәнә 20
3) шәүвәл чәһаршәнбә көн май
4) бердә Фәрхенур Фәтхулла кызы
5) Габделмәҗид бине Фәтхулла зәүҗәсе
6) 70 йәшендә мәдфүн ачык йөзле
7) холыклы сабыр ана иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) ««Раббыгызның ярлыкавына һәм җир, күкләр киңлегендә булган җәннәткә
2) ашыгыгыз. Ул җәннәтләр Аллаһтан куркучыларга әзерләнде».
3) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
4) Бу каберлектә Мамыш
5) авылыннан Фәрхенур
6) Фәтхулла кызы [җирләнде]».

Уң ягы: «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».

Сул ягы: «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».

Арткы ягы:
1) «Милади 1925 елның беренче
2) маенда, һиҗри 1343 елның 20
3) шәүвәлендә чәршәмбе көн
4) Фәрхенур Фәтхулла кызы –
5) Габделмәҗид бине Фәтхулла хатыны –
6) 70 яшендә җирләнде. Ачык йөзле,
7) холыклы, сабыр ана иде».

Таш үлчәмнәре: 75x35x15.

20. Хәерниса Сәгыйдь кызына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-Хәйй
2) Хәйренниса бинте
3) Сәгыйдь 1921 сәнә
4) 22 нче мартда
5) 75 йәшендә
6) даре фәнадан
7) даре бәкайә рихләт
8) әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Тере.
2) Хәерниса бинте
3) Сәгыйдь 1921 елның
4) 22 мартында
5) 75 яшендә
6) фани дөньядан
7) мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Таш үлчәмнәре: 102x30x9.

21. Сәфәргали Хөсәен улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) Сәфәргали бине
3) Хөсәйен 1920 сәнә
4) май 2 ндә 48 йәшендә
5) даре фәнадан
6) даре бәкайә рихләт
7) әйләде Аллаһ
8) рахимәһү вә гафәраһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Сәфәргали бине
3) Хөсәен 1920 елның
4) 2 маенда 48 яшендә
5) фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ
8) аны рәхим кылсын һәм гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 109x31x9.

22. Бәйрәмгали Хөсәен улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер ийәсе
3) Бәйрәмгали
4) Хөсәйен углы-
5) -ныңдур 1907
6) нче йылда дикәбр-
7) -нең 15 нче көн
8) вафат булды
9) 34 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабер иясе
3) Бәйрәмгали
4) Хөсәен улы-
5) -дыр, 1907
6) ел декабре-
7) -нең 15 нче көнендә
8) 34 йәшендә
9) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 101x35x18.

23. Ибраһим Габдерәхим улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) тарих румиййә 1905 нче
3) 7 нче ийүндә сәнәи
4) һиҗриййә 1323
5) маһе рабигыль-ахир 7 нче
6) Ибраһим Габдеррәхим
7) углы сиһшәнбә көн
8) вафат әйләде
9) 78 йәшендә Аллаһ
10) рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Милади 1905 [елның]
3) 7 июнендә, һиҗри
4) 1323 елның
5) 7 рабигыль-ахирендә
6) Ибраһим Габдерәхим
7) улы сишәмбе көн
8) 78 йәшендә
9) вафат булды. Аллаһ
10) рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 117x36x14.

24. Әүхәди Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер Әүхәди
3) Ибраһим углы-
4) -ныңдур 1906
5) нчы йылда үктәбр 12
6) нче көнендә рамазан
7) 6 нда 39 йәшдә
8) йәүмел-хамис вафат
9) әйләде Аллаһ рәхмәте
10) гарикъ әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер Әүхәди
3) Ибраһим улы-
4) -ныкыдыр, 1906
5) ел октябренең 12
6) нче көнендә, 6 рамазанында
7) 39 яшьтә
8) пәнҗешәнбе вафат
9) булды. Аллаһ рәхмәткә
10) күмсен».

Таш үлчәмнәре: 98x35x13.

25. Бибифәсәхәт Хөсәен кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер Бибифәсәхәт
3) Хөсәйен кызы Габд-
4) -елгазиз Габделвәли
5) углының зәүҗәсе
6) 1906 нчы йылда 17 нче
7) үктәбрдә маһе рамазан
8) 13 нче көнендә 26
9) йәшдә вафат
10) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер Бибифәсәхәт
3) Хөсәен кызы – Габд-

4) -елгазиз Габделвәли
5) улының хатыныкы,
6) 1906 елның 17
7) октябрендә, рамазанның
8) 13 нче көнендә 26
9) яшьтә вафат.
10) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 100х36х13.

26. Гайшә Габделхаликъ кызына һәм Фатыйма Фазылҗан кызына куелган кабер ташы, 1905 һәм 1909 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1905 нче йылда
2) 19 нчы агустда Фазыл-
3) -җан җәмәгате Гайшә
4) Габделхаликъ кызы 23
5) йәшендә ошбу каберста-
6) -нда дәфен кыйлынды».

Уң ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Әл-кабру раудатүн мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1909 нчы йылда
2) 4 нче синтәбрдә
3) Фатыйма Фазылҗан
4) кызы 2 йәшендә вафат
5) улуб ошбу кабер-
6) -станда дәфен кыйлынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1905 елның
2) 19 августында Фазыл-
3) -җан җәмәгате – Гайшә
4) Габделхаликъ кызы – 23
5) яшендә бу каберста-
6) -нда җирләнде».

Уң ягы: «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».

Сул ягы: «Кабер – җәннәт бакчаларыннан бер бакча».

Арткы ягы:
1) «1909 елның
2) 4 сентябрендә
3) Фатыйма Фазылҗан
4) кызы, 2 яшендә вафат
5) булып, бу кабер-
6) -станда җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 84х36х13.

27. Мөхибҗамал Сәлимҗан кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер Мөхибҗамал
3) Сәлимҗан кызыныңдыр
4) Фәтхулла Халид углы зәүҗәсе
5) 1915 нче йылда 23 нче агусда
6) тарих һиҗриййә илә 1333 сәнәдә
7) маһе шәүвәл 20 ндә 77 нче
8) йәшендә вафат
9) нәүвәраллааһү кабраһ[402]«.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер Мөхибҗамал
3) Сәлимҗан кызыныкыдыр,
4) Фәтхулла Халид улының хатыны
5) 1915 елның 23 августында,
6) һиҗри белән 1333 елның
7) 20 шәүвәлендә 77 нче
8) яшендә вафат.
9) Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 94х33х9.

28. Габделвәли Габдрахман улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү
2) Тәгааләә күллү нәфсиң
3) зәәъикатүл-мәүүт
4) бу кабер Габделвә-
5) -ли Габдеррахман
6) углының ва-
7) -фат булды
8) 71 йәшендә
9) 1331 нҗе һиҗриййә».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмиин йәә Раббәл-гааләмиин».

Сул ягы (уеп язылган): «1913 нҗе сәнәдә 2 нҗе ийүлдә».

[402] Бу гарәп телендәге җөмлә ир-атка карата кулланыла торган кушымчалар белән язылган.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә
2) әйтте: «Һәр җан иясе
3) үлемне татыячак».
4) Бу кабер Габделвә-
5) -ли Габдрахман
6) улыныкы,
7) 71 яшендә
8) һиҗри 1331 [елда]
9) вафат булды».

Уң ягы: «Амин, йә, Галәмнәрнең Хуҗасы».

Сул ягы: «1913 елның 2 июлендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 103х32х12.

29. Гыйльмелбаян Габделкәбир кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер Гыйльмелбайан
3) Габделкәбир кызы
4) Тажеддин Габделвәли
5) углының зәүҗә-
6) -се 1903 нче йылда
7) 6 нчы синтәбрдә
8) 44 йәшендә
9) вафат булды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабер Гыйльмелбаян
3) Габделкәбир кызы –
4) Тажеддин Габделвәли
5) улының хаты-
6) -ны 1903 елның
7) 6 сентябрендә
8) 44 яшендә
9) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 84х31х13.

30. Бибизөһрә Габделгафур кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер Бибизөһрә
3) Габделгафур кызы
4) Габделкәбир Баттал
5) углының зәүҗә-
6) -се 1903 нче йылда
7) 29 нчы март вафат
8) булды 73 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабер Бибизөһрә
3) Габделгафур кызы
4) Габделкәбир Баттал
5) улының хаты-
6) -ны 1903 елның
7) 29 мартында 73 яшендә
8) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 84х31х13.

31. Бибиәсма Насыйбулла кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ руми 1899 сәнә
2) ийүндә һиҗри 1317 сәнә
3) Мамыш карйәсендә Бибиәсма
4) Насыйбулла кызы Габделвәли
5) Габдеррахман углы зәүҗәсе
6) 55 йәшдә даре бәкайә рихләт кылды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Бибиәсма Насыйбулла
2) кызының мәркадедер».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади 1899 елның
2) июнендә, һиҗри 1317 елда
3) Мамыш авылында Бибиәсма
4) Насыйбулла кызы – Габделвәли
5) Габдрахман улының хатыны –
6) 55 яшьтә мәңгелек дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) «Бу Бибиәсма Насыйбулла
2) кызының кабередер».

Таш үлчәмнәре: 95х35х10.

32. Хөсәен Вилдан улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) тарих румиййә илә 1899
3) сәнә гыйнвар һәм маһе шәриф
4) 15 ндә Хөсәйен Вилдан углы
5) җомга көн дарел-бәкайә

6) интикаль әйләде
7) 58 йәшдә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагаһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ Тәгалә гарикы рәхмәт идүб җайын җәннәт кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади белән 1899
3) елның гыйнварында, 15
4) рамазанында Хөсәен Вилдан улы
5) җомга көн мәңгелек дөньяга
6) күчте,
7) 58 яшьтә вафат».

Уң ягы: «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаһка] итагать белән үткәр».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә, рәхмәткә күмеп, урынын җәннәт итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 114(140)х36х18.

33. Шәмсекамәр Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру раудатүн мин рийәәдыйль-җәннәти әү хүфратүн мин хүфәрин-нәйраан
2) би-хүкми Хода мәдфүнә
3) Шәрәфеддин җәмә-
4) -гате Шәмсекамәр
5) Ибраһим кызы
6) 53 нче йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Вә гаҗҗилүү бит-тәүбәти кабләл-мәүүт».

Сул ягы (уеп язылган): «Гаҗҗилүү бис-саләәти кабләл-фәүүт».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1902 нче йылда
3) 26 нчы ийүлдә
4) 1320 нче йылда
5) һиҗриййә илә 23 нче
6) рабигыль-ахирдә
7) мүүтүү каблә ән тәмүүтүү».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – җәннәт бакчаларыннан бер бакча яки җәһәннәм чокырларыннан бер чокыр.
2) Хода хөкеме белән.
3) Шәрәфеддин җәмә-
4) -гате – Шәмсекамәр
5) Ибраһим кызы –
6) 53 нче яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Үлем килгәнче тәүбә итәргә ашыгыгыз».

Сул ягы: «Вакыты чыкканчы намазны укырга ашыгыгыз».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1902 елның
3) 26 июлендә,
4) һиҗри белән
5) 1320 елның 23
6) рабигыль-ахирендә [җирләнде].
7) Вафат булганчы ук үлегез».

Таш үлчәмнәре: 112(136)х35х18.

34. Маһишәрәф Габделмәҗид кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ 1899 сәнә
2) майда һиҗри 1317 сәнә
3) Маһишәрәф Габделмәҗид
4) кызы 8 йәшдә чәчәк
5) илә даре бәкайә рихләт
6) кылды тайййибәллааһү сәрааһәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән. 1899 елның
2) маенда, һиҗри 1317 елда
3) Маһишәрәф Габделмәҗид
4) кызы 8 яшьтә чәчәк [авыруы]
5) белән мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 85х32х12.

35. Габдулла Габделмәҗид улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ руми

2) 1899 сәнә майда һиҗри
3) 1317 сәнә Габдулла
4) Габделмәҗид углы
5) 10 йәшдә даре бәкайә
6) рихләт кылды таййибәллаahү сәраah».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh хөкеме белән. Милади
2) 1899 елның маенда, һиҗри
3) 1317 елда Габдулла
4) Габделмәҗид улы
5) 10 яшьтә мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаh аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Таш үлчәмнәре: 88x31x10.

36. Габделхак Габдрахман улы Хәмзингә куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәh
2) бу кабер сахибе Йаңа
3) Кишет карйәсе
4) Габделхак Габдеррахман
5) углы Хәмзин 1907
6) нче йылд 2 нче априлд
7) 2 нче йәшдә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаh әмере белән.
2) Бу кабер иясе Яңа
3) Кишет авылыннан
4) Габделхак Габдрахман
5) улы Хәмзин 1907
6) елның 2 апрелендә
7) 2 нче яшьтә вафат».

Таш үлчәмнәре: 75x36x14.

37. Бибимаһиҗиһан Габделмәҗид кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа руми
2) 1902 сәнә ийүлдә һиҗри 1319
3) Бибимаһиҗиһан Габделмәҗид
4) кызы 8 йәшдә
5) даре бәкайә рихләт кылды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән. Милади
2) 1902 елның июлендә, һиҗри 1319 [елда]
3) Бибимаһиҗиһан Габделмәҗид
4) кызы 8 яшьтә
5) мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 70x31x12.

38. Бибиәсхабҗамал Бикмөхәммәд кызына куелган кабер ташы, 1883 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикат-
2) -үл-мәүүт румиййә илә 1883
3) сәнә дикәбр 2 ндә Бибиәсхаб-
4) -җамал Бикмөхәммәд кызы Мамышның
5) Ибраһим хәләле 55
6) йәшендә шинбә көн даре бәкайә
7) рихләт кыйлды».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәңа икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаh Тәгалә гарикы рәхмәт кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә әйтте: һәр җан иясе үлемне
2) татыячак. Милади белән 1883
3) елның 2 декабрендә Бибиәсхаб-
4) -җамал Бикмөхәммәд кызы – Мамыштан
5) Ибраһим хәләле – 55
6) яшендә шимбә көн мәңгелек дөньяга
7) күчте».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Аллаh Тәгалә рәхмәткә күмсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 114(133)x35x18.

39. Габделкәбир Җәлал улына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Габделкәбир Җәлал
4) углыныңдур
5) 1889 нчы йылда
6) 20 нче ийүлдә
7) 60 йәшендә
8) вафат булды
9) Аллаһ рәхмәт
10) әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер иясе
3) Габделкәбир Җәлал
4) улыдыр,
5) 1889 елның
6) 20 июлендә
7) 60 яшендә
8) вафат булды.
9) Аллаһ рәхим
10) кылсын».

Таш үлчәмнәре: 97х33х10.

40. Ильяс улына куелган кабер ташы, 1820–1821 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Саахиибү һәзәл-кабриш-шәриифи Симинең
2) тәәрииху һиҗрин-нәбиййи галәйһис-сәләәм меңдә
3) ике йөздә утуз алтынчы йылда...
4) икенче йәүмендә йитмеш йәшендә...
5) Илйас углы даре фәнадин даре бәкайә
6) интикаль кылытды гарикы рәхмәт улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу хөрмәтле кабер иясе Симидән [Семипалатинск шәһәреннән]
2) пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) һиҗрәте белән мең дә
3) ике йөз дә утыз алтынчы елның...
4) икенче көнендә җитмеш яшендә...
5) Ильяс улы фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Рәхмәткә күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 90х42х23.

41. Мулла Мирсәлим Ильяс улына куелган кабер ташы, 1819 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) румиййә илә тарих 1819 сәнә
3) мулла Мирсәлим Илйас углы
4) 80 йәшдә вафат улды
5) Симидән килүб гарикы
6) рәхмәт улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән
2) милади белән 1819 елда
3) мулла Мирсәлим Ильяс улы,
4) Симидән [Семипалатинск шәһәреннән] килеп,
5) 80 яшьтә вафат булды. Рәхмәткә
6) күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 86х21х19.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 7 б. №58.

42. Фәтхулла Халид улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) румиййә 1905 нче
3) 28 нче фибралда
4) һиҗриййә 1323
5) 7 нче мөхәррәм Фәтхулла
6) Халид углы
7) 85 йәшдә дар-
8) -ел-бәкага һиҗрәт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәтә гарикъ әйләсүн».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү кабраһү иләә йәүмил-кыйәәмәһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) румиййә 1905 нче
3) фибрал 28 дә
4) һиҗриййә 1323
5) 7 нче мөхәррәм Фәтхулла
6) Халид углы

7) 85 йәшдә дар-
8) -ел-бәкага һиҗрәт әйләде
9) дүшәнбә мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Милади 1905 [елның]
3) 28 февралендә,
4) һиҗри 1323 [елның]
5) 7 мөхәррәмендә Фәтхулла
6) Халид улы
7) 85 яшьтә мәңгелек
8) дөньяга күчте».

Уң ягы: «Аллаһ рәхмәткә күмсен».

Сул ягы: «Нәүвәраллааһү кабраһү иләә йәүмил-кыйәәмәһ».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән
2) Милади 1905 [елның]
3) 28 февралендә,
4) һиҗри 1323 [елның]
5) 7 мөхәррәмендә Фәтхулла
6) Халид улы
7) 85 яшьтә мәңгелек
8) дөньяга күчте,
9) дүшәмбе җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 89x31x14.

43. Гыйззениса Муса кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-галиййил-кәбиир руми
2) 1891 сәнә май 25 ндә һиҗри 1308
3) сәнә шәүвәл 30 нда Гыйззенниса Муса кызы
4) Фәтхулла Халид углының зәүҗә-
5) -се 67 йәшдә даре бәкайә рихләт кылды».

Арткы ягы (уеп язылган): «Бу ләүхне углы Габделмәҗид бина кылдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Олуг, Бөек Аллаһта. Милади
2) 1891 елның 25 маенда, һиҗри 1308
3) елның 30 шәүвәлендә Гыйззениса Муса кызы –
4) Фәтхулла Халид улының хаты-
5) -ны – 67 яшьтә мәңгелек дөньяга күчте».

Арткы ягы: «Бу ташны улы Габделмәҗид куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 76x32x21.

44. Хәнифә Баязид хатынына куелган кабер ташы, 1835 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-хәййүлләзи ләә йәмүүт
2) кәфәә бил-мәүтии вәәгыйзаа
3) тарих румиййә меңдә сигез йөз утуз
4) бишенче йылда маһе рәҗәбнең сигезенче йәүмендә
5) 80 йәшдә Байазид хәләле Хәнифә иҗәәбәтү дәәгыйә-
6) -р-рахмәти вәр-ридъвәәни идүб рихләт вә рөжу-
7) -г итде нәүвәраллааһү Тәгаалә мәркадәһәә».

Сул ягы (калкытып язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии бил-әмси күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Тере, Үлмәүче.
2) Үлем вәгазьче буларак җиткән.
3) Милади мең дә сигез йөз утыз
4) бишенче ел рәҗәб аеның сигезенче көнендә
5) 80 яшьтә Баязид хәләле Хәнифә, Аллаһның рәхмәтен
6) һәм ризалыгын өмет итеп, [Раббысына]
7) кайтты. Аллаһ Тәгалә аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче, кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 97x41x20.

45. Госман Габдулла улына һәм Миһербан мулла Йосыф кызына куелган кабер ташы, 1809 һәм 1838 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) румиййә илә тарих 1809 сәнә-
3) -дә вафат улмышдур Госман

4) Габдулла углы гарикы
5) рәхмәт улсун
6) амин».

Сул ягы (калкытып язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран би-әмрии бил-әмси күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) румиййә илә тарих 1838 сәнәдә
3) нуйәбрдә зәүҗәи Госман
4) Миһербан бинте мулла Йосыф 82
5) йәшендә вафат улды гарикы
6) рәхмәт улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади белән 1809 ел-
3) -да Госман Габдулла улы
4) вафат булгандыр. Рәхмәткә
5) күмелсен,
6) амин».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче, кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади белән 1838 елның
3) ноябрендә Госман хатыны –
4) Миһербан бинте мулла Йосыф – 82
5) яшендә вафат булды. Рәхмәткә
6) күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 92(130)x39x19.

Авыл картлары сөйләвенчә, Мамыш авылына Шашыдан килгән 5 кеше нигез салган: Иманкол, Габделхак, Кулак, Фәтхулла һәм әлеге кабер иясе Госман.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 7 б. №59.

46. Исмәгыйль Мөхәммәдрәхим улына куелган кабер ташы, 1852 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә иллээллаah Мүхәммәдүр-расүүлүллаah салләәллаahү галәйhи вә сәлләм
2) румиййә илә 1852 нчедә гыйнварның 19 нда
3) Исмәгыйль ибне Мөхәммәдрәхим 68 йәшендә даре
4) фәнадан мөлке бәкайә интикаль әйләде
5) рахмәтүллаahи галәйhи рахмәтән вәәсигаh әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаhтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаhның илчесе, Аллаh аны олыласын һәм сәламләсен.
2) Милади белән 1852 [елның] 19 гыйнварында
3) Исмәгыйль ибне Мөхәммәдрәхим 68 яшендә фани
4) дөньядан мәңгелек патшалыкка күчте.
5) Аңа Аллаhның киң рәхмәте булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 75x35x18.

47. Баязид мулла Рәхмәтулла улына куелган кабер ташы, 1828 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-хәййүлләзи ләә йәмүүт
2) кәфәә бил-мәүтии вәәгыйзаа
3) тарих румиййә меңдә сигез йөз йегерме
4) сигезенче йыл маһе мөбарәк рамазанның 29 нчы
5) йәүмендә Байазид мулла Рәхмәтулла углы иҗәәбәтү
6) дәәгыйәр-рахмәти вәр-ридъвәәни идүб рихләт вә рөжуг
7) итдe нәүвәраллаahү мәркадәhү вә әдхалә фии рахмәтиһ».

Сул ягы (калкытып язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии бил-әмси күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаh] – Тере, Үлмәүче.
2) Үлем вәгазьче буларак җиткән.
3) Милади мең дә сигез йөз егерме
4) сигезенче ел мөбарәк рамазанының 29 нчы
5) көнендә Баязид мулла Рәхмәтулла улы, Аллаhның рәхмәтен
6) һәм ризалыгын өмет итеп, [Раббысына]
7) кайтты. Аллаh аның каберен нурландырсын һәм Үзенең рәхмәте астына кертсен».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче, кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Авыл картлары сөйләвенчә, әлеге кабер иясе авылга мәчет салдырган. Риваятьләргә караганда, аның атасы Рәхмәтулла 1773 елда Мамыш авылына нигез салган, ул килгәнче, бу урын аюлар, төлкеләр һәм бүреләр оясы булган[403].

Таш үлчәмнәре: 124х42х20.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 7 б. №60.

48. Бибизәлифә Ягъкуб кызына куелган кабер ташы, 1842 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-хәййүлләзи ләә йәмүүт
2) кәфәә бил-мәүтии вәәгыйзаа
3) тарих румиййә меңдә сигез йөз
4) кырык икенче йылда ийүлнең 23 нче
5) йәүмендә Галиәсгар Байазид углының
6) хәләле Бибизәлифә Йагкуб кызы иҗәәбәтү дәәгыйә-
7) -р-рахмәти вәр-ридъвәәни идүб рихләт
8) вә рөжуг итдe нәүвәраллаһү Тәгаалә мәркадәһәә».

Сул ягы (калкытып язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии бил-әмси күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Тере, Үлмәүче.
2) Үлем вәгазьче буларак җиткән.
3) Милади мең дә сигез йөз
4) кырык икенче ел июленең 23 нче
5) көнендә Галиәсгар Баязид улының
6) хәләле – Бибизәлифә Ягъкуб кызы – Аллаһның рәхмәтен
7) һәм ризалыгын өмет итеп, [Раббысына]
8) кайтты. Аллаһ Тәгалә аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче, кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 134х39х18.

49. Галиәсгар Баязид улы Иманколыйга куелган кабер ташы, 1874 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ салләәллааһү галәйһи вә сәлләм
2) румиййә илә 1874 нче сәнәдә дикәбрнең 26 сында
3) хаҗҗел-хәрәмәйен Галиәсгар бине Байазид әл-мәрхүм
4) әл-Иманколый 85 йәшендә даре фәнадан мөлке
5) бәкайә интикаль әйләде рахмәтүллааһи галәйһи рахмәтән
6) вәәсигаһ әәмиин би-хүрмәти сәййидил-мүрсәлиин».

Уң ягы (уеп язылган[404]):
1) «Кәрәм әйләб догада идеңез йад
2) тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган[405]):
1) «Бу кабер хәлләрин сагышлайасыз
2) безә Коръән укыб багышлайасыз».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе, Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен.
2) Милади белән 1874 елның 26 декабрендә
3) хаҗи Галиәсгар бине Баязид мәрхүм
4) Иманколый 85 яшендә фани дөньядан мәңгелек
5) патшалыкка күчте. Аңа Аллаһның киң рәхмәте
6) булсын, амин. Пәйгамбәрләр башлыгы [Мөхәммәд] хөрмәте өчен».

Уң ягы:
1) «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз,
2) сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы:
1) «Бу кабер хәлләренә сагышланыгыз,
2) безгә Коръән укып багышлагыз».

Таш үлчәмнәре: 94х39х17.

[403] Фәхреддин Ризаэддин. Асар. 3 һәм 4 томнар. – Казан: Рухият, 2010. – Б. 98.

[404] Диагональ буенча язылган.
[405] Диагональ буенча язылган.

50. Габделлатыйф Галиәсгар улы Иманколыйга куелган кабер ташы, 1882 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибүл-мәркади
2) Габделлатыйф бине
3) Галиәсгар Иманколый
4) 34 нҗе йәшенд 1300 сәнә
5) һиҗрииййәдә шәһре шәүвәл 5 ндә
6) 1882 сәнә румииййә агуст 18 ндә
7) дәфен иделде нәүвәр-
8) -аллаһү мәркадәһү вә җәгаләллаһү
9) раудатән мин рийәәд-
10) -ыйль-җәннәһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган[406]):
1) «Рахимәһүллаһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ
2) кәтәбәһү Мулла илендә
3) мөәззин Фәтхелкадыйр».

Сул ягы (уеп язылган): «Ихване мөслиминдән рух шәрифләринә бер фатиха укымакларыны рәҗа идәмез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер иясе
2) Габделлатыйф бине
3) Галиәсгар Иманколый
4) 34 нче яшендә һиҗри 1300
5) елның 5 шәүвәлендә,
6) милади 1882 елның 18 августында
7) җирләнде. Аллаһ аның
8) каберен нурландырсын һәм җәннәт
9) бакчаларыннан бер бакча
10) итсен, амин».

Уң ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын.
2) Моны язды: Мулла иленнән
3) мөәзин Фәтхелкадыйр».

Сул ягы: «Мөселман кардәшләрдән рух шәрифләренә бер «Фатиха» [сүрәсе] укуларын өмет итәбез».

Таш үлчәмнәре: 99(115)х35х21.

51. Мөхәммәдшакир Галиәкбәр улы Иманколовка куелган кабер ташы, 1875 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Ләә иләәһә иллээллаһ Мүхәммәдүр-
расүүлүллаһ салләәллаһү галәйһи вә сәлләм
2) румииййә илә 1875 нче йылда априлнең 26 сында
3) Мөхәммәдшакир Галиәкбәр углы Иманколыф 34 йәшендә
4) даре фәнадан даре бәкайә рихләт кылды гарикы
5) рәхмәт әйләгәй иде амин йәә раббәл-гааләмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу кабер хәлләрин сагышлайасыз безә Коръән укыб багышлайасыз».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе, Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен.
2) Милади белән 1875 елның 26 апрелендә
3) Мөхәммәдшакир Галиәкбәр улы Иманколов 34 яшендә
4) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте. Рәхмәткә
5) күмсә иде, амин, йә, Галәмнәрнең Хуҗасы».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Бу кабер хәлләренә сагышланыгыз, безгә Коръән укып багышлагыз».

Таш үлчәмнәре: 96х39х13.

52. Бибихәдичә Мәхмүд кызына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүтии вәәгыйзаа
2) тарих румииййә илә 1894 сәнә
3) гыйнвар 25 ндә Мамыш авылының
4) хаҗҗел-хәрәмәйен Галиәсгар Байазид
5) углының зәүҗәсе Бибихәдиҗә Мәхмүд

[406] Беренче юлы вертикаль, калганнары горизонталь рәвештә язылган.

6) кызы 84 йәшдә сиһшәнбә»[407].

Уң ягы (калкытып язылган): «Һиҗриййә илә 1311 сәнә маһе шәгъбан беренче йәүмендә».

Сул ягы (калкытып язылган): «Көн даре бәкайә рихләт кыйлды таййибәллаһү сәраһәә»[408].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб догада идеңез йад
2) тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади белән 1894 елның
3) 25 гыйнварында Мамыш авылыннан
4) хаҗи Галиәсгар Баязид
5) улының хатыны – Бибихәдичә Мәхмүд
6) кызы – 84 яшьтә сишәмбе».

Уң ягы: «Һиҗри белән 1311 ел шәгъбан аеның беренче көнендә [вафат]».

Сул ягы: «Көн мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз,
2) сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 91x36x17.

53. Бибимаһиҗиһан Әхмәделәбрар кызына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаләә күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт тарих
3) румиййә илә 1895 сәнә март
4) 19 нда Мамыш карйәсенең Маһи-
5) -җиһан Әхмәделәбрар кызы
6) Габдулла Мөхәммәҗән углының
7) хәлиләсе 30 йәшдә шинбә көн»[409].

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Иржигыый хитабына иҗабәт әйләб йәкшәнбә көн мәдфүн улды»[410].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтү һәзәәл-кабри Бибимаһиҗиһан
2) бинте Әхмәделәбрар әл-Иманколый
3) гафийә ганһүмәәл-мәликүл-гаалии
4) әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: һәр
2) җан иясе үлемне татыячак.
3) Милади 1895 елның 19
4) мартында Мамыш авылыннан Маһи-
5) -җиһан Әхмәделәбрар кызы –
6) Габдулла Мөхәммәҗән улының
7) сөеклесе – 30 яшьтә шимбә көн».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: ««[Раббыңа] кайт» сүзенә җавап биреп, якшәмбе көн җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Бу кабер иясе – Бибимаһиҗиһан
2) бинте Әхмәделәбрар Иманколый.
3) Аларның икесен дә Патша, Олуг зат кичерсен,
4) амин».

Таш үлчәмнәре: 112x36x17.

54. Бибимаһруй Мөхәммәдшәриф кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаләә күллү мән галәйһәә
2) фәән руми 1906 сәнә април
3) 8 ндә әл-хаҗҗе Әхмәделәбрар
4) зәүҗәсе Бибимаһруй Мөхәммәдшәриф
5) кызы 64 йәшендә тәслиме рух
6) идүб йәкшәнбә көн мәдфүн
7) улды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб догада идеңез йад
2) тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы шад».

[407] Дәвамы сул ягында.
[408] Башы алгы ягында.
[409] Дәвамы сул ягында.
[410] Башы алгы ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
2) фани. Милади 1906 елның 8
3) апрелендә хаҗи Әхмәделәбрар
4) хатыны – Бибимаһруй Мөхәммәдшәриф
5) кызы – 64 яшендә рух [җан] тәслим
6) кылып, якшәмбе көн
7) җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз,
2) сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 109х35х14.

55. Әхмәделәбрар Хөсәен улы Иманколовка куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һәр нә дәклү чук йәшәрсә бер кеше гакыйбәт үлмәк дорыр аның эше
2) би-хүкми Ходай мәдфүн
3) хаҗийел-хәрәмәйен
4) Әхмәделәбрар бине
5) Хөсәйен Иман-
6) -колыф».

Уң ягы (калкытып язылган): «Фә-ләйтә шәгърийә бәгъдәл-мәүти мәәд-дәәр»[411].

Сул ягы (калкытып язылган): «Әл-мәүтү бәәбүн вә күллүн-нәәси дәәхыйлүһ»[412].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1907 нче йылда
3) 19 нчы ийүндә
4) 1325 нче йылда
5) һиҗриййә илә 22 нче
6) җөмадиәл-әүвәлдә 70
7) йәшендә дәфен
8) кыйлынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ни тиклем озак яшәсә бер кеше, ахырдан үлү булыр аның эше.
2) Ходa хөкеме белән.
3) хаҗи
4) Әхмәделәбрар бине
5) Хөсәен Иман-
6) -колов җирләнде».

Уң ягы: «Үлгәннән соң нинди урын әзерләнгәндер».

Сул ягы: «Үлем – ишек, һәр кеше аннан керәчәк».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1907 елның
3) 19 июнендә,
4) һиҗри белән 1325
5) елның 22
6) җөмадиәл-әүвәлендә 70
7) яшендә
8) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 112(124)х36х17.

56. Әхмәдгәрәй Әхмәделәбрар улы Иманколовка куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмүллаһи Тәгаал[413]
2) Әхмәдгәрәй Әхмәдел-
3) -әбрар углы Иманколыф
4) 1926 йыл үктәбр 11 ндә
5) 63 йәшдә вафат
6) улды».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмиин, йәә Раббәл-гааләмиин»[414].

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәте гарикъ әйләсен»[415].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Әхмәдгәрәй Әхмәдел-
3) -әбрар улы Иманколов
4) 1926 елның 11 октябрендә
5) 63 яшьтә вафат
6) булды».

Уң ягы: «Амин, я, Галәмнәрнең Раббысы».

Сул ягы: «Аллаһ рәхмәткә күмсен».

Таш үлчәмнәре: 85х32х13.

[411] Башы сул ягында.
[412] Дәвамы уң ягында.
[413] Бу җөмлә хаталы язылган.
[414] Башы сул ягында.
[415] Дәвамы уң ягында.

57. Галиәкбәр Вәли улына куелган кабер ташы, 1887 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-галиий-
2) -ил-кәбиир руми 1887 сәнә
3) фибрал 29 нда Мамыш
4) карйәсенең Галиәкбәр Вәли
5) углы 58 йәшендә даре
6) бәкайә рихләт кыйлды Аллаһ
7) Тәгалә гарикы рәхмәт кыйлсун амин».

Арткы ягы (уеп язылган)[416]:
1) «Кәрәм әйләб догада идеңез йад
2) тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Олуг, Бөек
2) Аллаһта. Милади 1887 елның
3) 29 февралендә Мамыш
4) авылыннан Галиәкбәр Вәли
5) улы 58 яшендә мәңгелек
6) дөньяга күчте. Аллаһ
7) Тәгалә рәхмәткә күмсен, амин».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз,
2) сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 117х31х12.

58. Бибимаһитаб Галиәкбәр кызына куелган кабер ташы, 1873 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгааләә
2) әл-мәрхүмә Бибимаһитаб
3) бинте Галиәкбәр зәүҗәте Габдулла
4) ...
5) ...
6) дахил улды рәхмәте гарикъ
7) улсун амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Руми илә 1873 нче сәнә
2) 2 нче ийүндә мәдфүн
...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Мәрхүмә Бибимаһитаб
3) бинте Галиәкбәр – Габдулла хатыны –
4) ...
5) ... [бу кабергә]
6) керде. Рәхмәткә
7) күмелсен, амин».

Арткы ягы:
1) «Милади белән 1873 елның
2) 2 июнендә җирләнде
...».

Таш үлчәмнәре: 88х37х15.

59. Мөхәммәдйосыф Галиәкбәр улы Иманколовка куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән румиййә илә
3) 1899 сәнә ийүн 12 ндә
4) Мамыш карйәсендә Мөхәммәдйосыф
5) Галиәкбәр углы Иманколыф-
6) -ның әһлийәсе Бибимәймүнә Мәхмүд
7) кызы 48 йәшендә шинбә көн»[417].

Уң ягы (уеп язылган): «Сахибе дәүләт Сөләйман гали кадәр Мостафа китдиләр куйыб җиһанны килми калмаз һәм сәңа».

Сул ягы (калкытып язылган): «Даре фәнадин даре бәкайә рихләт кыйлды Аллаһ рәхмәт кыйлсун»[418].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани. Милади белән
3) 1899 елның 12 июнендә
4) Мамыш авылында Мөхәммәдйосыф
5) Галиәкбәр улы Иманколов-
6) -ның хатыны – Бибимәймүнә Мәхмүд
7) кызы – 48 яшендә шимбә көн».

Уң ягы: «Дәүләт иясе Сөләйман [пәйгамбәр], олуг Мостафа [Мөхәммәд пәйгамбәр] җиһанны калдырып киттеләр, килми калмас сиңа да [бу хәл]».

[416] Диагональ буенча язылган.

[417] Дәвамы сул ягында.

[418] Башы алгы ягында.

Сул ягы: «Фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 112(136)х36х17.

60. Сабиржан Хөснеддин улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү
2) мән галәйһәә фәән румиййә илә 1918 нче сәнә
3) һиҗриййә илә 1336 сәнә
4) Сабиржан Хөснеддин углы
5) үктәбр 26 нчы көне
6) дарел-фәнадан дарел-бәкайә
7) рихләт итде Аллаһ
8) рәхмәт әйләсен амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Вафат
2) 23 йәшендә
3) бу ләүхне агасы
4) Камилҗан бина
5) кыйлдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: Анда [җир йөзендә]
2) булучы һәркем, һәрнәрсә фани. Милади белән 1918 ел
3) октябренең 26 нчы көнендә,
4) һиҗри белән 1336 елда
5) Сабиржан Хөснеддин улы
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ
8) рәхим кылсын, амин».

Арткы ягы:
1) «23 яшендә
2) вафат.
3) Бу ташны агасы
4) Камилҗан
5) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 60х28х9.

61. Хөснеддин Камаледдин улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Милад 1918 сәнә
2) үктәбр 24 ндә
3) Хөснеддин
4) Камаледдин
5) улы дарел-фәнадан
6) күчде 65
7) йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милад[и] 1918 елның
2) 24 октябрендә
3) Хөснеддин
4) Камаледдин
5) улы 65 яшендә
6) фани дөньядан
7) күчте».

Таш үлчәмнәре: 90х28х10.

62. Нәфисә Габделлатыйф кызына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Нәфисә Габд-
3) -еллатыйф кызы
4) Хөснеддин
5) Камаледдин улы-
6) -ның зәүҗәсе
7) милади 1923 сәнә
8) үктәбр 20 63йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Нәфисә Габд-
3) -еллатыйф кызы –
4) Хөснеддин
5) Камаледдин улы-
6) -ның хатыны –
7) милади 1923 елның
8) 20 октябрендә 63яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 88х27х10.

Мәрҗән авылы зираты

1. Габделфаяз Рәхмәтулла улына куелган кабер ташы, 1867 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) тарих румиййә илән 1867
3) нче йылда гыйнварының 30 нчы

4) йәүмендә кад түвүффийә Габделфаййаз Рәхмәтулла
5) углы 96 йәшендә дарел-фәнадин дарел-бәкайә
6) нәкыль итде тарих гарәбиййә 1284
7) mahe шәүвәл алтынчы йәүмендә Аллаahүммәгъфир лии».

Уң ягы (калкытып язылган): «Гомер тиз үтәрин сагышлайасыз безә Коръән укуб багышлайасыз».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Милади белән 1867
3) ел гыйнварының 30 нчы
4) көнендә Габделфаяз Рәхмәтулла улы
5) вафат булды, 96 яшендә hиҗри 1284 [ел]
6) шәүвәл аеның алтынчы көнендә
7) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте. Аллаhым, мине гафу ит».

Уң ягы: «Гомернең тиз үтүенә сагышланыгыз, безгә Коръән укып багышлагыз».

Таш үлчәмнәре: 112x44x17.

2. Мәрхәбә Мөхәммәдәмин кызына куелган кабер ташы, 1865 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) тарих румиййә 1865 нче йылда
3) априлнең 30 нчы йәүмендә мөтәвәффа мәрхүмә
4) Мәрхәбә Мөхәммәдәмин кызы Габделфаййаз хәләле
5) 72 йәшендә дарел-фәнадин дарел-бәкайә
6) нәкыль итде тарих гарәбиййә 1283
7) нче йыл зөлхиҗҗәнең 9 нчы йәүмендә».

Уң ягы (калкытып язылган): «Изәә тәхәйәртүм фиил-үмүүри фәстәгыыйнүү мин әhлил-кубүүр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1865 ел
3) апреленең 30 нчы көнендә вафат булучы мәрхүмә
4) Мәрхәбә Мөхәммәдәмин кызы – Габделфаяз хәләле –
5) 72 яшендә, hиҗри 1283
6) ел зөлхиҗҗәсенең 9 нчы көнендә.
7) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Әгәр [бу] эшләрдә аптырашта калсагыз, кабер әhелләреннән сорагыз».

Таш үлчәмнәре: 102x40x23.

3. Гайшә мулла Габдессаттар кызына hәм Хәмзә мулла Таhир улына куелган кабер ташы, 1867 hәм 1908 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйhәә фәән
2) мәрхүмә Гайшә бинте
3) мулла Габдессаттар
4) мулла Хәмзә зәүҗәсе
5) hиҗри 1286 рамазан-
6) -ның 18 ндә гыйнвар 12
7) ндә румиййә 1867 сәнә-
8) -дә 28 йәшендә
9) зийәрәт идән
10) ихван фатиха рәҗа идә».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә әййүhәәл-әхаль-газииз игътәбирнәә вәстәгыйд лир-рахиил».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаahү мәркадәhәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәhәә вә мәәъвәhәә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйhәә фәән
2) саахибү hәзәл-кабри
3) имәәмү hәзәл-карйәти Хәмзә
4) ибне мулла Таhир әл-Корыйбани
5) сәнәи hиҗриййә 1326 нчы
6) 18 нче җөмадиәл-ахирдә
7) сәнәи румиййә 1908 нче дә
8) 4 нче ийүл дүфинә фии
9) йәүмил-җүмгати рахимәhүллаahү рахмәтән
10) вәәсигаh нәржүүд-дүгаа».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы hәркем, hәрнәрсә фани.
2) Мәрхүмә Гайшә бинте
3) мулла Габдессаттар –
4) мулла Хәмзә хатыны –
5) hиҗри 1286 [елның] 18
6) рамазанында, милади 1867

7) елның 12 гыйнварында
8) 28 яшендә [вафат яки җирләнде].
9) Зиярәт иткән
10) кардәшләрдән «Фатиха» сүрәсе укуны өмет итә».

Уң ягы: «Әй, газиз кардәш, безгә игътибар ит һәм китәргә әзерлән».

Сул ягы: «Аллаһ аның [бу хатынның] каберен нурландырсын һәм урынын җәннәт итсен».

Арткы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Әлеге кабер иясе
3) бу авыл имамы Хәмзә
4) ибне мулла Таһир Корыйбани
5) һиҗри 1326 елның
6) 18 җөмадиәл-ахирендә,
7) милади 1908 елның
8) 4 июлендә җомга көн
9) җирләнде. Аллаһ аны киң рәхмәте белән
10) рәхим кылсын. Дога кылуны сорыйбыз».

Таш үлчәмнәре: 112(118)х35х14.

Әлеге кабер иясе 1857 елның 10 гыйнварыннан авылда имам (указ номеры – №147 итеп билгеләнгән. Үзе чыгышы белән хәзерге Питрәч районы Пимәр авылыннан[419].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 7 б. №61.

4. Хәмсәнә мулла Вәли кызына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) саахибәтү һәзәл-кабри зәүҗәтү
3) мулла Хәмзә Хәмсәнә бинте
4) мулла Вәли әл-Мәнгәри фии-
5) -л-һиҗрииййәти 1309 нчы сәнә
6) вә бир-руумииййәти 1892 нче
7) фии шөбат 26 нчы
8) 45 йәшендә җөмад-
9) -иәл-ахир 27 ндә».

Уң ягы (уеп язылган): «Гаҗибтү лил-инсәәни фии фәхриһи вә һүвә гадән фии»[420].

Сул ягы (уеп язылган): «кабриһи йүкъбәр нәүвәраллаahү мәркадәһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә вә мәәъвәһәә»[421].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Йә әхый гафил улма
2) сакыйн беләсез
3) бу кабер киләчәк
4) вакытыңыз йакыйн
5) нәржүү мин ихъвәә-
6) -нинәәл-мүслимиин-
7) -әд-дүгааъә вәл-фәәтихәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабер иясе мулла
3) Хәмзә хатыны – Хәмсәнә бинте
4) мулла Вәли Мәңгәри
5) һиҗри 1309 елның
6) 27 җөмадиәл-ахирендә,
7) милади 1892 [елның]
8) 26 февралендә
9) 45 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Кешенең горурлануына гаҗәпләнәм: иртәгә ул».

Сул ягы: «каберенә керәчәк бит. Аллаһ аның [бу хатынның] каберен нурландырсын һәм урынын җәннәт итсен».

Арткы ягы:
1) «Әй, кардәш, гафил булма,
2) сак бул. Беләсез:
3) бу кабергә киләчәк
4) вакытыгыз якын.
5) Мөселман кардәшләребездән
6) дога кылуны һәм «Фатиха» сүрәсен
7) укуны сорыйбыз».

Таш үлчәмнәре: 101х31х15.

5. Бәлкыйс Габделҗәлил кызына һәм Сәгыйдь Корбан улына куелган кабер ташы, 1866 һәм 1883 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назилә Бәлкыйс
3) Габделҗәлил кызы
4) вафат һиҗриййә илә 1280
5) румиййә илә 1866 нчы йылда
6) 12 гыйнварда 50 йәшендә».

[419] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 6856 сак. берәм. – Б. 2–16.
[420] Дәвамы сул ягында.
[421] Башы уң ягында.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу каберә назил Сәгыйдь
3) Корбан углы
4) вафат һиҗриййә илә 1301
5) румиййә илә 1883 нче йылда
6) 19 нчы дикәбрдә 80 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче Бәлкыйс
3) Габделҗәлил кызы
4) һиҗри белән 1280 [елда],
5) милади белән 1866 елның
6) 12 гыйнварында 50 яшендә вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче Сәгыйдь
3) Корбан улы
4) һиҗри белән 1301 [елда],
5) милади белән 1883 елның
6) 19 декабрендә 80 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 87x31x11.

6. Сәгъдеддин Сәгыйдь улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу каберә назил Сәгъд-
3) -еддин Сәгыйдь углы
4) вафат һиҗриййә илә 1319
5) ынчы йылда румиййә илә
6) 1901 нче йылда маһе зөлкагдә-
7) -нең 23 сендә 27 нче фибралда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Галәмәтдән морадым
2) бер догадыр бу көн
3) бәндә икән йарин
4) сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче Сәгъд-
3) -еддин Сәгыйдь улы
4) һиҗри белән 1319
5) елның 23 зөлкагдәсендә,
6) милади белән 1901
7) елның 27 февралендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Галәмәттән морадым
2) бер догадыр бу көн
3) миндә икән, иртәгә
4) сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 94x32x14.

7. Бибигазизә Габделхәким кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибигазизә
3) Габделхәким кызы
4) Сәгъдеддин зәү-
5) -җәсе 69
6) йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1336 сәнәи һиҗриййә
2) 1920 сәнәи мила-
3) -дииййә ийүндә
4) 5 нче вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибигазизә
3) Габделхәким кызы –
4) Сәгъдеддин ха-
5) -тыны 69
6) яшендә [вафат]».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри 1336 елда,
2) милади 1920
3) елның 5
4) июнендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 70(82)x28x10.

8. Җәмилә Сәгыйдь кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) мәрхүмә Җәмилә Сәгыйдь
3) кызы 70 йәшендә

4) тарих һиҗриййә илә 1322 сәнәдә
5) румиййә илә 1904 нче йылда
6) 6 нчы үктәбрдә
7) мәдфүн рахимәһүмүллаһү
8) Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Мөкаррәб мәнзиле барыб»[422].

Сул ягы (уеп язылган): «Кариб корб хак улсун»[423].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) мәрхүмә Җәмилә Сәгыйдь
3) кызы 70 яшендә
4) һиҗри белән 1322 елда,
5) милади белән 1904 елның
6) 6 октябрендә
7) җирләнде. Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте
8) белән аларны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Сөеклесе йортына барып».

Сул ягы: «Якын якынлыгы хак булсын».

Таш үлчәмнәре: 100х28х13.

9. Һибатулла Бикбау улына куелган кабер ташы, 1888 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибүл-мәркади
2) Мәржан авылыйның
3) Һибатулла Бикбау углы
4) 58 йәшендә 1306 сәнәи һиҗриййә
5) шәүвәл айында 1888 сәнә
6) румиййә май 18 ндә мәдфүн
7) рахимәһүллаһү Тәгаалә рахмәтән гаамməһ».

Уң ягы (уеп язылган)[424]:
1) «Галәмәтдин морадым бер фатиха кылмакдыр
2) Кәтәбә
3) Мулла илендә
4) Фәтхелкадыйр».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаһү мәркадәһү вә җәгаләл-җәннәтә вә бишруһүм вәл-хуур».

[422] Дәвамы сул ягында.
[423] Башы уң ягында.
[424] Беренче юлы вертикаль, калганнары горизонталь рәвештә язылган.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер иясе
2) Мәржән авылыннан
3) Һибатулла Бикбау улы
4) 58 яшендә һиҗри 1306 елның
5) шәүвәл аенда, милади 1888
6) елның 18 маенда җирләнде.
7) Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте белән аны рәхим кылсын».

Уң ягы:
1) «Галәмәттән морадым бер «Фатиха» сүрәсе укудыр.
2) Язды:
3) Мулла иленнән
4) Фәтхелкадыйр».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын, аларның сөенечләре һәм хур кызлары».

Таш үлчәмнәре: 87х31х11.

10. Билгесез кабер ташы фрагменты, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) майда 1891 нче
2) йылда мәдфүн
3) Аллаһның рәхмәтендә
4) улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) 1891 елның
2) маенда җирләнде.
3) Аллаһның рәхмәтендә
4) булсын».

Таш үлчәмнәре: 32х28х11.

11. Билгесез кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «...
2) ...
3) йылда беренче мартда
4) 80 йәшендә мәдфүн
5) Аллаһ Тәгаләнең
6) рәхмәтендә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «...
2) ...
3) елның беренче мартында
4) 80 яшендә җирләнде.
5) Аллаһ Тәгаләнең
6) рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 66(78)х29х10.

12. Мулла Мортаза мулла Хәмзә улы Таһиригә куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) әл-хәәҗҗүл-хәрамәйни мулла
3) Мортаза бине мулла Хәмзә
4) Таһири Мәрҗан
5) карйәсендә 20 сәнә имам
6) улыб миладиййә илә
7) 1923 сәнә 8 нче дикәбр
8) 54 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Рухымы шад итсәгез лә каберемә бер тезләнеб»[425].

Сул ягы (уеп язылган): «Әй йакынлар әй туганлар бәне дә бер искә алыб»[426].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хаҗи мулла
3) Мортаза бине мулла Хәмзә
4) Таһири, Мәрҗан
5) авылында 20 ел имам
6) булып, милади белән
7) 1923 елның 8 декабрендә
8) 54 яшендә вафат».

Уң ягы: «Рухымны шатландырсагыз ла, каберемә бер тезләнеп».

Сул ягы: «Әй, якыннар, әй, туганнар, мине дә бер искә алып».

Таш үлчәмнәре: 80х34х14.

Әлеге кабер иясе 1904 елдан атасы Хәмзә хәзрәткә муллалык хезмәтендә булыша башлаган, 1908 елда атасы үлгәч, аның урынында имам-хатыйб булып калган[427].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 7 б. №62.

13. Мулла Нигъмәтулла Мөхәммәд улына куелган кабер ташы, XIX гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) румиййә илә сәнә ... нче йыл маһе
3) сәфәрнең 10 нчы көнендә имам-
4) -ел-мөслимин мулла Нигъмәтулла бине
5) Мөхәммәд 90 йәшендә кабер ийәсе улды
6) гарикы рәхмәт улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади белән ... ел сәфәр
3) аеның 10 нчы көнендә мөселманнар
4) имамы мулла Нигъмәтулла бине
5) Мөхәммәд 90 яшендә кабер иясе булды.
6) Рәхмәткә күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 72х35х14.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 7 б. №63.

Мокшы авылы зираты

1. Ягъкуб Сәйфеддин улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Йагкуб
3) Мухшы авылыйның Сәйфеддин
4) углы тарих һиҗриййә илә 1328 нче сәнә
5) 4 нче маһе рәҗәб тарих румиййә илә
6) 1910 нчы сәнә ийүн 28 ндә дүшәнбә
7) көн дәфен кылынды 72
8) йәшендә Ходa рәхмәт әйләб
9) ... әйләсен».

[425] Башы сул ягында.
[426] Дәвамы уң ягында.
[427] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 6856 сак. берәм. – Б. 2–16.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
2) Ягъкуб
3) Мокшы авылыннан Сәйфеддин
4) улы һиҗри белән 1328 елның
5) 4 рәҗәбендә, милади белән
6) 1910 елның 28 июнендә дүшәмбе
7) көн 72 яшендә
8) җирләнде. Ходa рәхим кылып,
9) ... итсен».

Таш үлчәмнәре: 92x31x11.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 8 б. №64.

2. Фатиха Насыйбулла кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мухшы авылыйның
3) Фатиха Насыйбулла
4) кызы 67 йәшендә
5) 1914 нче сәнә 1 нче гыйнвар
6) җан тәслим әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган): «Йагкуб хәләле».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мокшы авылыннан
3) Фатиха Насыйбулла
4) кызы 67 яшендә
5) 1914 елның 1 гыйнварында
6) җан тәслим кылды».

Арткы ягы: «Ягъкуб хәләле».

Таш үлчәмнәре: 83x27x10.

3. Хәкимҗан Сәйфеддин улына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Хәкимҗан Сәйфеддин
2) углы 1925 сәнә 30 нчы
3) аугыст 82 йәшенд
4) йәкшәнбә көн даре бәкага
5) рихләт әйләде
6) рәхмәте гарикъ улсун».

Арткы ягы (уеп язылган): «Йагкуб хәләле».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хәкимҗан Сәйфеддин
2) улы 1925 елның 30
3) августында 82 яшендә
4) якшәмбе көн мәңгелек дөньяга
5) күчте.
6) Рәхмәткә күмелсен».

Арткы ягы: «Ягъкуб хәләле».

Таш үлчәмнәре: 80x32x11.

4. Бибимәргубә Шәмседдин кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) Бибимәргубә Шәмс-
3) -еддин кызы сәнә
4) миладиййә илән 1911
5) нче йылда 11 нче ийүлдә
6) 55 йәшендә дәфен
7) кылынды рахимәһүллааһү
8) Тәгааләә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бибимәргубә Шәмс-
3) -еддин кызы
4) милади белән 1911
5) елның 11 июлендә
6) 55 яшендә
7) җирләнде. Аллаһ Тәгалә аны
8) рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 94(108)x31x11.

Мөндеш авылы зираты

1. Бибимаһиҗиһан Мөхәммәдхафиз кызына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Изәә тәхәййәртүм фиил-үмүүри
2) фәстәгыыйнүү мин әһлил-кубүүр

3) мәрхүмә Бибимаһиҗиһан
4) Мөхәммәдхафиз кызы 18 йәшдә дөнйадин
5) ахирәтә күчде 1893 нче сәнә март 8 ндә».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәңа икән йарин сәңадур».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Тайһибәллаһү сәраһәә
2) вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Әгәр [бу] эшләрдә аптырашта калсагыз,
2) кабер әһелләреннән сорагыз.
3) Мәрхүмә Бибимаһиҗиһан
4) Мөхәммәдхафиз кызы 18 яшьтә 1893
5) елның 8 мартында дөньядан ахирәткә күчде».

Уң ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын
2) һәм урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 75х27х10.

2. Мөхәммәдхафизеддин Хәмзә улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкми Хода
2) вә би-тәкъдиири Иләәһии
3) дәфен кыйлынды
4) Мөхәммәдхафиз-
5) -еддин Хәмзә углы
6) 1894 нче йылда
7) 10 нчы үктәбрдә
8) 56 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Вә ин һәфүү һәфвәтән фәр-Раббү Гаффәәр».

Сул ягы (уеп язылган): «Ләйсә лил-гыйбәәди сивәәл-фирдәүси ин гамилүү».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Галәмәтдән морадым
2) бер догадыр бу көн
3) бәңа икән йарын
4) сәңадыр кәрәм әйләб
5) догада идеңез йад
6) тәсаддыклә кыйлыңыз
7) рухымы шад әл-мәүтү
8) йәәътии ләә бүддә мин нүзүүл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хода хөкеме
2) Илаһым тәкъдире белән.
3) Мөхәммәдхафиз-
4) -еддин Хәмзә улы
5) 1894 елның
6) 10 октябрендә
7) 56 яшендә
8) җирләнде».

Уң ягы: «Әгәр ялгышсагыз, Раббы – Гафу итүче».

Сул ягы: «Әгәр [изге] гамәлләр кылсалар, [Аллаһ] колларына Фирдәвес җәннәтләреннән башка нәрсә булмас».

Арткы ягы:
1) «Галәмәттән морадым
2) бер догадыр, бу көн
3) миңа икән, иртәгә
4) сиңадыр. Юмартлык кылып,
5) догада искә алыгыз,
6) сәдака бирү белән
7) рухымны шатландырыгыз. Үлем
8) һичшиксез киләчәк, кабергә төшү булачак».

Таш үлчәмнәре: 101х31х13.

3. Фатыйма Әхмәҗән кызына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаһ
2) Фатыйма Әхмәҗән кызы
3) 1924 сәнә нуйәбр 7
4) 83 йәшдә вафат
5) Аллаһ рәхмәт итсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк.
2) Фатыйма Әхмәҗән кызы

3) 1924 елның 7 ноябрендә
4) 83 яшьтә вафат.
5) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 63х40х17.

4. Мөхәммәдшәриб Бикмөхәммәд улына куелган кабер ташы, 1883 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәүвәраллаһү мәркадәһ
2) Мөхәммәдшәриб
3) бине
4) Бикмөхәммәд
5) 73 йәшендә».

Уң ягы (калкытып язылган): «1883 нче йылда».

Сул ягы (калкытып язылган): «10 нчы үктәбрдә».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Рухыйна
2) Фатиха амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ аның каберен нурландырсын.
2) Мөхәммәдшәриб
3) бине
4) Бикмөхәммәд
5) 73 яшендә [вафат]».

Уң ягы: «1883 елда [вафат]».

Сул ягы: «10 октябрьдә [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Рухына
2) «Фатиха» [сүрәсе укы], амин».

Таш үлчәмнәре: 71х24х12.

5. Бибигайшә Габдулла кызына куелган кабер ташы, 1887 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ
2) Мөхәммәдүр-расүүлүллааһ
3) әл-мәрхүүмүл-мәгъфүүру
4) ...
5) җәмәгате Биби-
6) -гайшә бинте Габдулла
7) әл-хаҗҗе даре фәнадин
8) даре бәкаһә рихләт кыйлды
9) 55 йәшендә 1887
10) нче сәнәдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,
2) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
3) Рәхим кылынган, гафу ителгән
4) ...
5) җәмәгате Биби-
6) -гайшә бинте Габдулла
7) хаҗи 55 яшендә
8) 1887 елда
9) фани дөньядан
10) мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 74х37/19х9.

6. Гайнулла Шәмседдин улына куелган кабер ташы фрагменты, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) Гайнулла
2) бине мулла Шәмседдин
3) 1921 сәнә гыйнварның 13 ндә
4) 72 йәшендә рахмәтүллаһи галәйһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) Гайнулла
2) бине мулла Шәмседдин
3) 1921 елның 13 гыйнварында
4) 72 яшендә [вафат яки җирләнде]. Аңа Аллаһ рәхмәте булсын».

Таш үлчәмнәре: 99х43х17.

7. Мулла Шәмседдин мөәзин Баязид улына куелган кабер ташы, 1858 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәрхүүмүл-мәгъфүүру
2) мулла Шәмседдин бине мөәзин Байазид
3) әл-мүтәвәффәә 1858 сәнә...
4) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
5) 38 йәшендә рахмәтүллаһи галәйһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Рәхим кылынган, гафу ителгән
2) мулла Шәмседдин бине мөәзин Баязид
3) 1858 елда...
4) 38 яшендә вафат. Аңа Аллаһ рәхмәте булсын.
5) Һәр җан иясе үлемне татыячак».

Таш үлчәмнәре: 69х28х12.

Әлеге кабер иясе, 1847 елның 17 февралендә указ алып, авылга имам-хатыйб итеп билгеләнгән[428].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 5747. 8 б. №65.

8. Өммегөлсем Гайнулла кызына куелган кабер ташы, 1937 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Өммегөлсем
3) Гайнулла кызы
4) Мөхәммәдсабир
5) җәмәгате
6) туган
7) 1890 йылда
8) вафат
9) 1937 йылда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Өммегөлсем
3) Гайнулла кызы –
4) Мөхәммәдсабир
5) җәмәгате –
6) 1890 елда
7) туган,
8) 1937 елда
9) вафат».

Таш үлчәмнәре: 95х34х10.

9. Мөхәммәд Туктагол улына куелган кабер ташы, 1808 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-Халләәкуль-Бәәкыый
2) әл-мәрхүүмүл-мәгъфүүру
3) Мөхәммәд бине Туктагол
4) 55 йәшендә сәрәтанда
5) 1808 сәнә бил-мәсихиййәти
6) 1224 сәнә минәл-һиҗрah».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Рәхим кылынган, гафу ителгән
3) Мөхәммәд бине Туктагол
4) 55 яшендә милади
5) 1808 елның июнендә,
6) һиҗри 1224 елда [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 113х27х10.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 8 б. №66.

10. Мөхәммәдшакир Габделмәҗид улына куелган кабер ташы, 1890 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1890
3) сәнә синтәбр 22 ндә һиҗри
4) 1308 сәнә сәфәр 18 ндә
5) Мөндешнең Мөхәммәдшакир
6) Габделмәҗид углы 45».

Уң ягы (калкытып язылган): «Кылды тайййибәллаahү сәраah амин».

Сул ягы (калкытып язылган): «Йәшдә шинбә көн даре бәкайә рихләт».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Милади 1890
3) елның 22 сентябрендә, һиҗри
4) 1308 елның 18 сәфәрендә
5) Мөндештән Мөхәммәдшакир
6) Габделмәҗид улы 45».

Уң ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Сул ягы: «Яшьтә шимбә көн мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 93(130)х37х21.

[428] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 8 сак. берәм. – Б. 366 арты–78 арты.

11. Сәхибҗамал Мортаза кызына куелган кабер ташы, 1882 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү
2) мән галәйһәә фәән руми 1882
3) сәнә ийүл 20 сендә һиҗри
4) 1299 сәнә шәгъбан шәрифдә
5) Сәхибҗамал Мортаза кызы
6) Габделмәҗид Вәлид углы-
7) -ның зәүҗәсе 70 йәшдә».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Күрәрмен дөнйаны
2) вәйран бары
3) һәмишә бакый ир-
4) -мәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Сиһшәнбә көн даре бәкайә рихләт кылды таййибәллаһү сәраһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә]
2) булучы һәркем, һәрнәрсә фани. Милади 1882
3) елның 20 июлендә, һиҗри
4) 1299 елның шәгъбан шәрифендә
5) Сәхибҗамал Мортаза кызы –
6) Габделмәҗид Вәлид улы-
7) -ның хатыны – 70 яшьтә».

Уң ягы:
1) «Күрәм дөньяны:
2) җимерек бары,
3) һаман мәңге бул-
4) -мас, юк карары».

Сул ягы: «Сишәмбе көн мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Таш үлчәмнәре: 103(145)х36х24.

12. Габделмәҗид Вәлид улына куелган кабер ташы, 1879 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән руми 1879
3) сәнә үктәбр әүвәлендә
4) һиҗри 1296 сәнә маһе зөлкагдә-
5) -дә Мөндешнең Габделмәҗид Вәлид
6) углы дүшәнбә көн 73
7) йәшдә даре бәкайә».

Сул ягы (калкытып язылган):
1) «Рихләт кылды
2) гафәраллаһү вә ли-вәә-
3) -лидәйһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани. Милади 1879
3) ел октябренең әүвәлендә,
4) һиҗри 1296 елның зөлкагдә аен-
5) -да Мөндештән Габделмәҗид Вәлид
6) улы дүшәмбе көн 73
7) яшьтә мәңгелек дөньяга».

Сул ягы:
1) «Күчте.
2) Аллаһ аны һәм ата-анасын
3) гафу итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 97(135)х36х24.

13. Вәлид Мөхәммәд улына куелган кабер ташы, 1849 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләл-хәййүл-ләзии ләә йәмүүтү күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт күллү мән галәйһәә
3) фәән вә йәбкаа вәҗһү Раббикә зүүл-җәләәли
4) вәл-икраам Казан сәүдәгәре Ку-
5) -шайыф Вәлид Мөхәммәд углы даре фәна-
6) -дин дарел-бәкайә рихләт әйләде нчы
7) 1849 нчы йылда бәне кыйл мәгъфирәт әй Ра-
8) -ббы йәздан би-хәккый гаршин әгъзамин нуури куръәән».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Тере, Үлмәүче [Аллаһ] әйтте: «Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак». «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
3) фани, фәкать Раббыңның Олуглык һәм хөрмәт иясе булган йөзе
4) генә калачак». Казан сәүдәгәре Ку-
5) -шаев Вәлид Мөхәммәд улы 1849 елда
6) фани дөньядан мәңгелек

7) дөньяга күчте. Мине гафу ит, Раб-
8) -бым Аллаһ, бөек гареш, Коръән нурының хакы белән».

Таш үлчәмнәре: 125х40х19.

14. Шакиржан Әмин улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Шакиржан
3) Әмин углы
4) 1915 сәнәи миладиййә
5) 85 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган): «6 нчы април».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Шакиржан
3) Әмин улы
4) милади 1915 елда
5) 85 яшендә [вафат]».

Арткы ягы: «6 апрельдә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 68х31х8.

15. Мостафа Мөхәммәд улына һәм Бибизөһрә Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1855 һәм 1860 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәбәәракә вә Тәгаалә
йәә ибнә Әдәмин әнтүмүл-йәүмә
2) фиил-кусуури вә гадән фиил-кубүүр
3) икенче гильди сәүдәгәр
4) хаҗи Мостафа Мөхәммәд
5) углы дарел-бәкайә 66
6) йәшдә рихләт әйләде
7) 1855 йылда әл-мәүтү
8) кәфәә вәәгыйзаа».

Уң ягы (калкытып язылган): «Вә Ходавәндә олуг затыйның вә сыйфатыйның кибрийәи хак гөнаһым мәгъфирәт иткил җәмгы әнбийәи дайим».

Сул ягы (калкытып язылган): «Сәнең дәргяһеңә килдим кичүр көлле мәгъсыйәне рәгъбәт кыйлгучы җөмлә фәрештә йә Раббы дайим».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-Халләәкуль-Бәәкыый ха-
2) -җи Мостафа хәләле Биби-
3) -зөһрә Фәтхулла кызы дар-
4) -ел-бәкайә рихләт әйләде
5) 68 йәшдә 1860 йылда
6) Илаһи мөстәҗаб иткил дога-
7) -ны боларны җәмигы гасый
8) җаны бәндәләрга син тәрхәмү
9) кыйл Мөхәммәд Мостафа хакы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбаракә вә Тәгалә әйтте: «Әй, Адәм баласы, сез бүген
2) патша сарайларында, иртәгә каберләрдә булырсыз.
3) Икенче гильдияле сәүдәгәр
4) хаҗи Мостафа Мөхәммәд
5) улы мәңгелек дөньяга 66
6) яшьтә 1855 елда
7) күчте. Үлем
8) вәгазьче буларак җиткән».

Уң ягы: «Хода, олуг Затың һәм сыйфатларың бөек, хак. Гөнаһымны гафу ит, һәрвакыт барлык пәйгамбәрләрне [кебек]».

Сул ягы: «Синең ишегеңә килдем, кичер барлык гөнаһларымны, һәрвакыт теләүче бөтен фәрештәләрне [кебек]».

Арткы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге. Ха-
2) -җи Мостафа хәләле – Биби-
3) -зөһрә Фәтхулла кызы –
4) 68 яшьтә 1860 елда
5) мәңгелек дөньяга күчте.
6) Илаһым, кабул ит дога-
7) -ны, боларны, бөтен гөнаһлы
8) җанлы бәндәләрне син рәхим
9) кыл, Мөхәммәд Мостафа хакы [өчен]».

Таш үлчәмнәре: 111х29х13.

16. Бибихәлимә Бәшир кызына куелган кабер ташы, 1849 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-мәрхүүмәтүл-мүкәррамәтү
2) Мөхәммәд хәләле Бәшир кызы
3) Бибихәлимә дарел-фәнадин дар-
4) -ел-бәкайә рихләт әйләде
5) 91 йәшдә 1849 йылда
6) әл-мәүтү кәфәә вәәгыйзаа».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Рәхим кылынган, хөрмәтле
2) Мөхәммәд хәләле – Бәшир кызы
3) Бибихәлимә 91 яшьтә
4) 1849 елда фани дөньядан мәңгелек
5) дөньяга күчте.
6) Үлем вәгазьче буларак җиткән».

Таш үлчәмнәре: 75х28х13.

17. Бибизөләйха Әхмәд кызына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә
2) вә Тәгааләә күллү мән галәйhәә фәән
3) Бибизөләйha Әхмәд кызы карйәи
4) Мөндешдә Кушайыф Әхмәдулла
5) әhлийәсе 1895 нче сәнә 25 нче
6) дикәбрдә 82 йәшдә даре фәна-
7) -дин дарел-бәкайә рихләт әйләде
8) Аллah Тәгалә гарикы рәхмәт кылсун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Каалә галәйhис-сәләәмү
2) изәә тәхәййәртүм фии
3) -л-үмүүри фәстәгыыйнүү
4) мин әhлил-кубүүр
5) Бибизөләйha бинте
6) васыять Әхмәд
7) килүб каберем бәнем идән зийәрәт
8) тәсаддык берлә рухым идеңез йад
9) гафил булма бу көн бәңа иртә сәңа».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллah Тәбарәкә вә Тәгалә
2) әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы hәркем, hәрнәрсә фани.
3) Бибизөләйха Әхмәд кызы – Мөндеш
4) авылында Кушаев Әхмәдулла
5) хатыны – 1895 елның 25
6) декабрендә 82 яшьтә фани дөнья-
7) -дан мәңгелек дөньяга күчте.
8) Аллah Тәгалә рәхмәткә күмсен».

Арткы ягы:
1) «[Пәйгамбәр] (аңа сәлам булсын) әйтте:
2) «Әгәр [бу] эшләрдә
3) аптырашта калсагыз, кабер
4) әhелләреннән сорагыз».
5) Бибизөләйха бинте
6) Әхмәд. Васыять:
7) Минем каберемә килеп зиярәт итүче,
8) сәдака бирү белән рухымны шатландыр.
9) Гафил булма: бу көн миңа, иртәгә сиңа».

Таш үлчәмнәре: 92х31х20.

18. Фәтхуллага куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) әл-мәрхүүмү...
3) хаҗи Фәтхулла
4) ...
5) ...
6) ... йәшендә дарел-фәнадин дар-
7) -ел-бәкайә интикаль әйләде
8) Аллah рәхмәт әйләсүн».

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Хаҗи Фәтхулла мәркаде
2) рухыйна... дога».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «hәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Мәрхүм...
3) хаҗи Фәтхулла
4) ...
5) ...
6) ... яшендә фани дөньядан мәңгелек
7) дөньяга күчте.
8) Аллah рәхим кылсын».

Алгы ягы:
1) «Хаҗи Фәтхулла кабере,
2) рухына дога [кылыгыз]».

Таш үлчәмнәре: 99(108)х43х18.

19. Бибимаһитаб Мөхәммәдрәхим кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәhи Тәгааләә
2) Бибимаһитаб Мөхәммәдрәхим кызы
3) Кушай Фәтхулла зәүҗәсе
4) руми 1902 нче сәнә 24 нче
5) үктәбрдә пәнҗешәнбә көн
6) 68 йәшдә дөнйадин күчде
7) Аллah рәхмәт әйләсүн
8) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллah Тәгаләдә.
2) Бибимаһитаб Мөхәммәдрәхим кызы –
3) Кушай Фәтхулла хатыны –

4) милади 1902 елның 24
5) октябрендә пәнҗешәмбе көн
6) 68 яшьтә дөньядан күчте.
7) Аллаһ рәхим кылсын,
8) амин».

Таш үлчәмнәре: 95(105)х45х17.

20. Бибигайшә Гайнулла кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә иллләәллааһ
2) әл-мәрхүүмәтүл-мәгъсуумәтү
3) Бибигайшә бинте Гайнулла
4) Кушайыф 1902 нче сәнә
5) 29 нчы ийүлдә 2 йәшдә
6) Мөндеш карйәлек».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу галәмәтдән морад
2) бер догадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк.
2) Рәхим кылынган, гафу ителгән
3) Бибигайшә бинте Гайнулла
4) Кушаев 1902 елның
5) 29 июлендә 2 яшьтә [вафат яки җирләнде].
6) Мөндеш авылынықы».

Арткы ягы:
1) «Бу галәмәттән морад –
2) бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 64(79)х33х11.

21. Габделвәли Дәүләтгали улы Баязидовка куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-галиййил-кәбиир
2) руми 1886 сәнә синтәбр 13 ндә
3) һиҗри 1303 сәнә зил-хиҗҗә 26
4) нда Казан тәвабигындан Комыргужа
5) авылының Габделвәли Дәүләтгали
6) углы Байазидуф 9 айдан
7) вафат улуб шинбә көн мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Улды таййибәллааһү сәрааһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Мәрхүм мәгъсум Габделвәли
2) бине Дәүләтгали Байазидуф».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Олуг, Бөек Аллаһта.
2) Милади 1886 елның 13 сентябрендә,
3) һиҗри 1303 елның 26 зөлхиҗҗәсендә
4) Казан төбәге Комыргужа
5) авылыннан Габделвәли Дәүләтгали
6) улы Баязидов, 9 айда
7) вафат булып, шимбә көн җирләнде».

Уң ягы: «Булды. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Алгы ягы:
1) «Мәрхүм, гафу ителгән Габделвәли
2) бине Дәүләтгали Баязидов».

Таш үлчәмнәре: 107х35х18.

22. Гайнижамал Монасыйб кызына һәм Мортаза Мөхәммәд улына куелган кабер ташы, 1860 һәм 1861 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-Халләәкуль-Бәәкыый
2) Мортаза хаҗи хәләле Мона-
3) -сыйб кызы Гайнижамал да-
4) рел-бәкайә рихләт әйләде
5) 65 йәшдә 1860 йылда
6) ачыкдур җәннәт.....
7) өмидем өзмәйем ахыр
8) вөҗүдемне өзүб бер һәм
9) Мөхәммәд өммәте килдим».

Уң ягы (калкытып язылган): «Ки сәнсез ике дөнйада ки рәхәт күрәгем йукдур әгәр мәлик падишаһым сән йулында берекдә килдим».

Сул ягы (калкытып язылган): «... такдым гыйррә гөнаһ килдим».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләл-хәййүл-ләзии ләә йәмүүтү
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа
4) вәҗһү Раббикә зүүл-җәләәли вә-
5) -л-икраам икенче гильди

6) сәүдәгир хаҗи Мортаза
7) Мөхәммәд углы дарел-бәкайә
8) рихләт әйләде 68 йәшдә
9) 1861 нче йылда кәфәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Мортаза хаҗи хәләле – Мона-
3) -сыйб кызы Гайниҗамал
4) 65 яшьтә 1860 елда
5) мәңгелек дөньяга күчте.
6) Ачыктыр җәннәт.....
7) өметем өзмим ахыр
8) вөҗүдемне өзеп бер һәм
9) Мөхәммәд өммәте [булып] килдем».

Уң ягы: Синсез ике дөньяда ки рәхәт күргәнем юктыр, әгәр падишаһым синең юлында килдем».

Сул ягы: «... тактым, хата, гөнаһ белән килдем».

Арткы ягы:
1) «Тере, Үлмәүче [Аллаһ] әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
4) Олуглык һәм хөрмәт иясе булган йөзе
5) генә калачак». Икенче гильдияле
6) сәүдәгәр хаҗи Мортаза
7) Мөхәммәд улы 68 яшьтә
8) 1861 елда
9) мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 111x30x15.

23. Бибишәмсегалия Гайнеддин кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) әл-мәрхүүмәтү Шәмсегалийә
3) Гайнеддин кызы
4) 1911 нче сәнә 21 нче үктәбр
5) Мөндешдә Фәйзрахман
6) Кушайыф зәүҗәсе 41 йәшдә
7) Аллаһ рәхмәт әйләсүн
8) амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бибишәмсегалийә
2) килүб каберем бәнем идән зийәрәт
3) дога берлә рухымы әйләсүн йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Шәмсегалия
3) Гайнеддин кызы
4) 1911 елның 21 октябрендә
5) Мөндештә Фәйзрахман
6) Кушаев хатыны 41 яшьтә [вафат яки җирләнде].
7) Аллаһ рәхим кылсын,
8) амин».

Арткы ягы:
1) «Бибишәмсегалия.
2) Минем каберемә килеп, зиярәт итүче кеше
3) дога белән рухымны искә алсын».

Таш үлчәмнәре: 96x36x14.

24. Әхмәдгали Дәүләтгали улына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) руми 1886 сәнә синтәбрдә
3) һиҗри 1303 сәнә мөхәррәм айында
4) тәвабигы Казандан Комыргужа
5) авылыйның Әхмәдгали Дәүләтгали
6) углы Байазидуф 7 йәшдә
7) Мөндеш карйәсендә җомга көн».

Уң ягы (уеп язылган): «Мәдфүн улды Аллаһ шафигъ вә мөшфигъ әйләсүн».

Сул ягы (уеп язылган): «Гыйбрәтилә бак җиһанә күр кә бу вәйранәләр нә хараб улмыш бетүр һәр бере абадаңыз».

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Мәрхүм мәгъсум Габделгали бине
2) Дәүләтгали Байазидуф».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1886 елның сентябрендә,
3) һиҗри 1303 елның мөхәррәм аенда
4) Казан ягының Комыргужа
5) авылыннан Әхмәдгали Дәүләтгали
6) улы Баязидов 7 яшьтә
7) Мөндеш авылында җомга көн».

Уң ягы: «Җирләнде. Аллаһ [аны] шәфәгатьче һәм шәфәгать итәргә хаклы итсен».

Сул ягы: «Гыйбрәт белән кара җиһанга, күр бу җимереклекләрне, нәрсә харап булган, урыныгызның һәрберсе бетәр».

Алгы ягы:
1) «Мәрхүм, гафу ителгән Габделгали бине
2) Дәүләтгали Баязидов».

Таш үлчәмнәре: 115(125)х34х17.

25. Габдессаттар Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Габдессаттар
3) Ибраһим углы
4) һиҗрииййә 1327 нче йылда
5) миладиййә 1909 нчы йылда
6) 20 нче үктәбрдә
7) 75 йәшендә».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Габдессаттар
3) Ибраһим улы
4) һиҗри 1327 елда,
5) милади 1909 елның
6) 20 октябрендә
7) 75 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 105х31х12.

26. Хөббениса Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Хөббенниса
3) Ибраһим кызы
4) 1325 сәнәи һиҗрииййә
5) 1907 сәнәи миладиййә
6) 14 нче мартда
7) 67 йәшендә
8) Мөндешдә
9) мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Хөббениса
3) Ибраһим кызы
4) һиҗри 1325 елда,
5) милади 1907 елның
6) 14 мартында
7) 67 яшендә
8) Мөндештә
9) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 95х32х13.

27. Нәҗмеддин Шәмседдин улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) әл-мәрхүүмү Мөндеш Нәҗмеддин
3) бине Шәмседдин 1905 нче сәнә
4) 60 йәшендә
5) агуст 11 ндә
6) Аллаһ Тәгалә гарикы
7) рәхмәт кыйлсун
8) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Мөндештән мәрхүм Нәҗмеддин
3) бине Шәмседдин 1905 елның
4) 11 августында
5) 60 яшендә [вафат яки җирләнде].
6) Аллаһ Тәгалә рәхмәткә
7) күмсен,
8) амин».

Таш үлчәмнәре: 91х36х14.

28. Хисамеддин Нәҗмеддин улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) әл-мәрхүүмү Хисамеддин
3) Нәҗмеддин углы 24 йәшендә
4) 1907 нче сәнә гыйнвар 4 сендә
5) дөнйадин үтде Аллаһ Тәгалә
6) рәхмәт кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем,
һәрнәрсә фани.
2) Мәрхүм Хисамеддин
3) Нәҗмеддин улы 24 яшендә
4) 1907 елның 4 гыйнварында
5) дөньдан үтте. Аллаһ Тәгалә
6) рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 85(97)x37x15.

29. Бибизөләйһа Габделлатыйф кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бибизөләйһа
3) Габделлатыйф кызы
4) 1329 сәнәи һиҗрииййә
5) 1911 сәнәи миладиййә
6) 14 нче нуйәбрдә
7) Нәҗмеддин зәүҗәсе
8) 65 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бибизөләйһа
3) Габделлатыйф кызы –
4) Нәҗмеддин хатыны –
5) һиҗри 1329 елда
6) милади 1911 елның
7) 14 ноябрендә
8) 65 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 78x33x12.

30. Бибигафифә Мөхәммәди кызына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) хаҗийә Бибигафифә
3) хаҗи Мөхәммәди
4) кызы 77 йә-
5) -шендә 12 нче
6) фибралда мәдфүн
7) 1916 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1334 сәнәи һиҗриййә
2) Габдессаттар
3) җәмәгате».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хаҗи Бибигафифә
3) хаҗи Мөхәммәди
4) кызы 77 я-
5) -шендә милади
6) 1916 елның
7) 12 февралендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри 1334 елда [җирләнде].
2) Габдессаттар
3) җәмәгате».

Таш үлчәмнәре: 88x32x14.

31. Бибигарифә Нәҗмеддин кызына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәрхүүмәтүл-мәгъфүүратү
2) Бибигарифә Нәҗмеддин кызы
3) 1889 нчы сәнә ийүл 19 нда
4) 16 йәшендә дөнйадин үтдe
5) Аллаһ рәхмәт
6) кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Рәхим кылынган, гафу ителгән
2) Бибигарифә Нәҗмеддин кызы
3) 1889 елның 19 июлендә
4) 16 яшендә дөньядан үтте.
5) Аллаһ рәхим
6) кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 62x36x12.

32. Габдессаттар Мохтар улына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә күллү мән галәйһәә фән
2) бу каберә мәрхүм Мөндеш авылының
3) Габдессаттар Мохтар углы
4) 75 йәшендә тарих румиййә

5) илә 1898 нче сәнә 13 нче гыйнварда
6) һиҗри 1316 нчы сәнә 6 нчы рамазан
7) пәнҗешәнбә көн даре бәкайә һиҗрәт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Балаларым догада кыйлыңгыз йат тәсаддыклә рухымы кыйлыңгыз шат».

Сул ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр бәне күр дә килүр йарагын сәндә күр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани».
2) Бу кабергә Мөндеш авылыннан мәрхүм
3) Габдессаттар Мохтар улы
4) 75 яшендә [иңде], милади
5) белән 1898 елның 13 гыйнварында,
6) һиҗри 1316 елның 6 рамазанында
7) пәнҗешәмбе көн мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Балаларым, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр, мине күр дә килер өчен кирәк-ярагын син дә күр».

Таш үлчәмнәре: 88х31х10.

33. Бибиәфтуха Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-Халләәкуль-Бәәкыый
2) 1905 нче йылда 11
3) нче дикәбрдә
4) дүшәнбә көн
5) Бибиәфтуха
6) Ибраһим кызы
7) Бәйрәм җәмәгате
8) 70 йәшендә
9) вафат Аллаһ Тәгалә
10) рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) 1905 елның 11
3) декабрендә
4) дүшәмбе көн
5) Бибиәфтуха
6) Ибраһим кызы –
7) Бәйрәм җәмәгате –
8) 70 яшендә
9) вафат. Аллаһ Тәгалә
10) рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 78х26/32х9.

34. Габделмәҗид Баязид улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1905 нче йылда
2) 18 нче априлдә вафат
3) Габделмәҗид
4) Байазид углы
5) 63 йәшендә
6) мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Изәә җәәъә әҗәлүһүм фә-ләә йәстәәъхыйруунә сәәгатән вә ләә йәстәкъдимүүн».

Сул ягы (уеп язылган): «Раббигъфир вәрхәм вә әнтә хайрур-раахимиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗриййә илә
2) 1323
3) рабигыль-әүвәл
4) 3 нче көндә
5) вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1905 елның
2) 18 апрелендә
3) Габделмәҗид
4) Баязид улы вафат,
5) 63 яшендә
6) җирләнде».

Уң ягы: «Әгәр аларга әҗәлләре килсә, бер сәгать иртә килмәс һәм бер сәгатькә кичекмәс».

Сул ягы: «Раббым, гафу ит, рәхим кыл. Син – рәхимлеләрнең Иң хәерлесе».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1323 [ел]
3) рабигыль-әүвәленең
4) 3 нче көнендә
5) вафат».

Таш үлчәмнәре: 107х35х13.

Норма авылы зираты

1. Мифтахеддин Халид улына һәм Ибраһим Мифтахеддин улына куелган кабер ташы, 1917 һәм 1920 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мифтахеддин
3) Халид углы
4) 83 йәшендә
5) 1917 сәнәи миладиййә
6) 15 нче фибралда».

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Ибраһим Мифтахеддин
3) углы 39 йәшендә
4) 1920 сәнәи миладиййә
5) 20 нче ийүлдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мифтахеддин
3) Халид улы
4) 83 яшендә
5) милади 1917 елның
6) 15 февралендә [вафат яки җирләнде]».

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Ибраһим Мифтахеддин
3) улы 39 яшендә
4) милади 1920 елның
5) 20 июлендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 73х27х7.

Олы Әтнә авылының беренче (көнчыгыштагы) зираты

1. Шәрифҗамал Биктимер кызына куелган кабер ташы, 1844 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-хәййүл-ләзии ләә йәмүүт
2) румиййә 1844 нче йыл
3) ииййүннең 6 нчы көнендә
4) Олуг Әтнә иленең Фәтхулла җәмәгате
5) Шәрифҗамал Матмыр[1] иленең Бик-
6) -тимер кызы 58 йәшендә
7) дарел-фәнадин дарел-бәкайә
8) ...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Тере, Үлми.
2) Милади 1844 ел
3) июненең 6 нчы көнендә
4) Олы Әтнә иленнән Фәтхулла җәмәгате
5) Шәрифҗамал – Матмыр иленнән Бик-
6) -тимер кызы 58 яшендә
7) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
8) [күчте]».

Таш үлчәмнәре: 82х34х22.

2. Фәхрениса Рәхмәтулла кызына куелган кабер ташы, 1890 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Фәхренниса
3) Рәхмәтулла кызы
4) һиҗриййә 1306 нчы йылда
5) румиййә 1890 нчы йылда
6) 31 нче гыйнварда
7) 50 йәшендә
8) Габдессаттар
9) зәүҗәсе».

Уң ягы (уеп язылган): «Беләсез бу каберә керәчәк вакытыңыз йакын».

Сул ягы (уеп язылган): «Йә әхый гафил улма сакыйн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Фәхрениса
3) Рәхмәтулла кызы –
4) Габдессаттар
5) хатыны –
6) һиҗри 1306 елда,
7) милади 1890 елның
8) 31 гыйнварында
9) 50 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Беләсез: бу кабергә керәчәк вакытыгыз якын».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, гафил булма, сак бул».

Таш үлчәмнәре: 103(115)х31х12.

[1] Матмыр авылы хәзерге Биектау районына керә.

3. Дамелла Габдерәкыйб дамелла Габдерәшид улына куелган кабер ташы, 1882 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Вә мәә тәдрии нәфсүм-би-әййи әрдыйң-тәмүүт
2) сәнәи һиҗри илән 1299 нчыда рамазан
3) шәрифнең 6 нчы йәүмендә хаҗел-хәрәмәйн
4) вәш-шәрәфәйн дамелла Габдеррәкыйб бине
5) дамелла Габдеррәшид әл-мәрхүм
6) 68 йәшендә вафат улды».

Уң ягы (уеп язылган): «Румиййә илән 1882 нче сәнәдә 7 нче иййүлдә».

Сул ягы (уеп язылган): «Рәхмәте Ходага гарикъ улгай иде».

1) Арткы ягы (уеп язылган):
2) «Лээ иләәһә иллээллаah Мүхәммәдүр-расүүлүллаah салләәллаahү галәйһи вә сәлләм
3) йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран биәмрии
4) бил-әмси күнтү хәййән тәсыйыру гадән мислии
5) кәрәм әйләб догада идеңез йад
6) тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һичбер кеше кайсы җирдә үләчәген белмәс.
2) Һиҗри белән 1299 ел рамазан
3) шәрифнең 6 нчы көнендә хаҗи
4) дамелла Габдерәкыйб бине
5) дамелла Габдерәшид мәрхүм
6) 68 яшендә вафат булды».

Уң ягы: «Милади белән 1882 елның 7 июлендә».

Сул ягы: «Хода рәхмәтенә күмелсә иде».

Арткы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе, Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен.
2) Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче,
3) кичә мин исән идем, иртәгә син минем шикелле булырсың.
4) Юмартлык кылып, догада искә алыгыз,
5) сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 123x48x15.

4. Мулла Габдерәшид мулла Габдулла улына һәм Фәрхебану абыстай мулла Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1853 һәм 1854 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) һәзә мәркадүл-имәәмил-һүмәәми вә үстәәзи
3) ... мулла Габдеррәшид бине мулла Габдулла
4) интәкалә мин дәәрил-фәнәәи иләә дәәрил-бәкааи фии 1270 сәнә
5) ... сәбгыыйнә вә миәтәйни вә әлфин вә русиййә 1853
6) вә бәләга гумруһүл-газиизү иләә сәбгый вә ситтиинә сәнәһ
7) нәүвәра мәркадәһү раүвәхә руухүмәә вә җәгаләл-җәннәтә мәкәәнәһ
8) кәәнә имәәмән гаалимән...
9) вә дәфәнәт гыйндә риҗлиһи зәүҗәтүһү Фәрхебану
10) абыстай бинте мулла Гобәйдулла
11) ...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Рәхмәте Хода[га гарикъ улгай иде]».

Сул ягы (калкытып язылган): «Бу кабердә Габдеррәшид хәзрәт 1853 сәнә айакы очында хәләле Фәрхебану абыстай 1854 сәнә мәдфүнә».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Безем каберемезә гяһән киләсез
2) кә бездин гыйбрәт алубән кидәсез
3) безим Коръән укурга телемез йук
4) хәйер ихсан кыйлурга пулымыз йук
5) уйан буйан бакуб... дога көтәрләр
6) әгәр табылса сәүнүшеб китәрләр
7) әл-мәййитү кәл-гариикуль-мүстәгыйсү йәнзуруд-дүгааъә
8) вә изәә вәҗәдә хайрун минәд-дүнйәә
9) вә мәә фиихәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу киң күңелле имам һәм остаз
3) ... мулла Габдерәшид бине мулла Габдулла кабере,

4) фани дөньядан мәңгелек дөньяга 1270
5) ... (мең ике йөз җитмешенче) елда, милади 1853 [елда] күчте.
6) Газиз гомере 67 яшькә җитте.
7) Аллаһ аның каберен нурландырсын, рухын шатландырсын һәм урынын җәннәттә кылсын.
8) Үзе галим имам булды...
9) Аяк очында хатыны Фәрхебану
10) абыстай бинте мулла Гобәйдулла җирләнде.
11) ...».

Уң ягы: «Ходa рәхмәтенә [күмелсә иде]».

Сул ягы: «Бу кабердә Габдерәшид хәзрәт 1853 елда, аягы очында хәләле Фәрхебану абыстай 1854 елда җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Безнең каберебезгә вакыт-вакыт киләсез,
2) бездән гыйбрәт алып, китәсез.
3) Безнең Коръән укырга телебез юк,
4) хәер-изгелек кылырга көчебез юк.
5) Ул якка, бу якка карап... дога көтәрләр,
6) әгәр табылса, сөенешеп китәрләр.
7) Мәет ярдәм сорый торган батучы сыман, дога көтә,
8) әгәр дә тапса, ул дога аңа бу дөньядан һәм анда булган барлык нәрсәләрдән дә
9) хәерле нәрсә кебек булачак».

Таш үлчәмнәре: 74x44/50x21.

Әлеге кабер иясе Габдерәшид бине Габдулла бине Мөхсин XIX гасыр башыннан ук Олы Әтнә авылында имам-хатыйб вазыйфасын башкарган.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 8 б. №67.

5. Бибигөлхәбирә мулла Хәмид кызына куелган кабер ташы, 1873 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) румиййә илә 1873 сәнә 12 нче үктәбр
3) һиҗриййә илә 1290 сәнә рамазан шәриф-
4) -нең 1 сендә җомга көн Олуг Әтнәдә
5) Бибигөлхәбирә мулла Хәмид кызы мулла
6) Габдеррәкыйб мулла Габдеррәшид углының
7) зәүҗәсе 48 йәшдә рух фөтух-
8) -лары нидаи иржигыйгә ижабәт әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) Кааләллаһү Тәгааләә күллү мән галәйһәә
2) фәән һәзәә мәркадү Бибигөлхәбирә бинте
3) мулла Җид хәлиләи мулла Габдеррәкыйб
4) бине мулла Габдеррәшид әл-Әтнәви түвүффийәт
5) сәнәтә 1873 фии сәәнии гашәра
6) мин бәржил-гакрәб минәс-сәнәтир-румиййә
7) вә фии сәнәти 1290 сәәни шәһри рамәдаанә
8) минәл-һиҗратин-нәбәвиййәти фии йәүмил-җүмгаһ
9) вә кад бәләгат синнүһәә иләә сәмәәни вә әрбәгыыйн
10) гафәраллаһү ләһәә вә ли-мән йәзүүру кубүүруһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
2) Милади белән 1873 елның 12 октябрендә,
3) һиҗри белән 1290 елның 1 рамазан шәрифендә
4) җомга көн Олы Әтнәдә
5) Бибигөлхәбирә мулла Хәмид кызы, мулла
6) Габдерәкыйб мулла Габдерәшид улының
7) хатыны 48 яшьтә рухы
8) [Аллаһның] «Миңа кайт» дигән чакыруына җавап бирде».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
2) фани». Бу Бибигөлхәбирә бинте
3) мулла Җид, мулла Габдерәкыйб
4) бине мулла Габдерәшид Әтнәви сөеклесе каберe,
5) милади белән 1873 елның 12
6) гакрәб йолдызлыгында,
7) пәйгамбәр һиҗрәте [һиҗри] белән 1290 елның
8) 2 рамазанында җомга көн вафат булды.
9) Сиксән дүрт яшькә җиткән иде.
10) Аллаһ аның үзен дә һәм каберен зиярәт кылучыны да гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 145x37x18.

6. Фәтхулла Вәлид улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаahү ли-мән зәәрании
2) бу кабергә дахил әл-хаҗҗел-хәрәмәйн
3) Фәтхулла Вәлид углы hиҗриййә
4) илән 1319 нчы сәнә рабигыль-әүвәл 29 нда
5) румиййә илән 1901 нче сәнә ийүл 2 ндә 85 йәшендә
6) мәдфүн нәүвәраллаahү мәркадәh әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур бу көн бәңа икән йарин сәңадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылучыны Аллаh рәхим кылсын.
2) Бу кабергә иңүче хаҗи
3) Фәтхулла Вәлид улы hиҗри
4) белән 1319 елның 29 рабигыль-әүвәлендә,
5) милади белән 1901 елның 2 июлендә 85 яшендә
6) җирләнде. Аллаh аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 102x36x18.

7. Гыйззениса Габделкәрим кызына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйhәә фәән
2) бу кабер ийәсе мөтәвәффәт мәрхүмә
3) Гыйззенниса Габделкәрим
4) кызы Хәбибулла Фәтхулла
5) углыйның әhлийәсе
6) 63 йәшендә 1900 нче йыл
7) 20 нче аугусда».

Уң ягы (уеп язылган): «Ихвәәнии әржүү минкүмүд-дүгааъ».

Сул ягы (уеп язылган): «Каберe нурлы булсун амин кәтәбәhәә мулла Сәлах».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы hәркем, hәрнәрсә фани.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Гыйззениса Габделкәрим
4) кызы, Хәбибулла Фәтхулла
5) угының хатыны
6) 63 яшендә 1900 елның
7) 20 августында вафат булды».

Уң ягы: «Кардәшләрем, сездән дога өмет итәм».

Сул ягы: «Каберe нурлы булсын, амин. Аны [ташъязманы] мулла Сәлах язды».

Таш үлчәмнәре: 109x37x12.

8. Хәбибулла Фәтхулла улына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1891 сәнә
3) үктәбр 15 ндә hиҗри 1309 сәнә
4) рабигыль-ахир 19 нда Олуг Әтнәдә
5) Хәбибулла Фәтхулла углы 49
6) йәшдә иржигый хитабына»[2].

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (калкытып язылган): «Иҗабәт әйләде тайййибәллаahү сәраah»[3].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Милади 1891 елның
3) 15 октябрендә, hиҗри 1309 елның
4) 19 рабигыль-ахирендә Олы Әтнәдә
5) Хәбибулла Фәтхулла улы 49
6) яшьтә [Аллаhның] «Миңа кайт» дигән чакыруына».

[2] Дәвамы сул ягында.
[3] Башы алгы ягында.

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Җавап бирде. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Таш үлчәмнәре: 96(116)х31х17.

9. Хилемгөл Мортаза кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт руми
3) 1891 сәнә гыйнвар 16 сында
4) һиҗри 1308 сәнә җөмадий-
5) -ел-ахир 16 сында Олуг
6) Әтнәнең Хилемгөл Мортаза кызы
7) Фәтхулла Вәлид углының»[4].

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (калкытып язылган):
1) «Зәүҗәсе 66 йәшдә
2) пәнҗешәнбә көн мәдфүн
3) улды гафәраллаһү ләһәә»[5].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак».
3) Милади 1891 елның 16 гыйнварында,
4) һиҗри 1308 елның 16 җөмадий-
5) -ел-ахирендә Олы
6) Әтнәдән Хилемгөл Мортаза кызы,
7) Фәтхулла Вәлид улының».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы:
1) «Хатыны 66 яшьтә
2) пәнҗешәмбе көн җирләнде.
3) Аллаһ аны гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 92(119)х36х24.

10. Хөббикамал Сабит кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бихүкмилләәһ
2) бу каберә назил улмыш
3) мәрхүмә Хөббикамал
4) Сабит кызы Хәсән
5) Мөслим углының
6) әһлийәсе 70 йәшендә
7) румиййә илә 1910 нчы
8) йылда 10 нчы гыйнварда
9) тәслиме рух әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Васыйәтем будыр фәрзәнд гакыйль»[6].

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб бәнга дайым дога кыйл»[7].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңгән
3) мәрхүмә Хөббикамал
4) Сабит кызы, Хәсән
5) Мөслим улының
6) хатыны 70 яшендә
7) милади белән 1910
8) елның 10 гыйнварында
9) рух [җан] тәслим кылды».

Уң ягы: «Васыятем будыр, акыллы нәсел».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, миңа даими [рәвештә] дога кыл».

Таш үлчәмнәре: 103х31х12.

11. Хәбибулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү
2) мән галәйһәә фәән руми 1901
3) сәнә нуйәбр 24 дә һиҗри 1319
4) сәнә шәгъбан 25 ндә Олуг
5) Әтнәнең Хәбибулла Һибатулла
6) углы 88 йәшдә шинбә
7) көн даре бәкайә рихләт кылды
8) таййибәллаһү сәраһ әәмиин».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Хәбибулла Һибатулла
2) углының мәркадедүр

[4] Дәвамы сул ягында.
[5] Башы алгы ягында.
[6] Дәвамы сул ягында.
[7] Башы уң ягында.

3) 88 йәшдә мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир
йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани». Милади 1901
3) елның 24 ноябрендә, һиҗри 1319
4) елның 25 шәгъбанында Олы
5) Әтнәдән Хәбибулла Һибатулла
6) улы 88 яшьтә шинбә
7) көн мәңгелек дөньяга күчте.
8) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел]
кылсын, амин».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Арткы ягы:
1) «Бу Хәбибулла Һибатулла
2) улының кабередер,
3) 88 яшьтә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 61(66)x38x19.

12. Мәхбубҗамал Мөхәммәдзаһир кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Мәхбубҗамал
3) Мөхәммәдзаһир кызы
4) һиҗрииййә илә 1316 нчы йылда
5) миладииййә илә 1898 нче йылда
6) 11 нче гыйнварда
7) 60 йәшендә
8) Гайнулла зәүҗә-
9) -се».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Безем Коръән
2) укырга телемез йу-
3) -к тәсаддык
4) һәм кыйлурга
5) пулымыз йук».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Мәхбубҗамал
3) Мөхәммәдзаһир кызы
4) һиҗри белән 1316 елда,
5) милади белән 1898 елның
6) 11 гыйнварында
7) 60 яшендә [вафат яки җирләнде].
8) Гайнулла хаты-
9) -ны».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Арткы ягы:
1) «Безнең Коръән
2) укырга телебез ю-
3) -к, сәдака
4) да бирергә
5) көчебез юк».

Таш үлчәмнәре: 118x32x10.

13. Сабхан Сабит улына куелган кабер ташы, 1890 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Сабхан
3) Сабит углы
4) 1307 сәнәи һиҗриййә
5) 1890 сәнәи миладиййә
6) 15 нче агуст» [8].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «70 йәшендә
2) вафат ихване
3) мөслиминдә-
4) -н дога рәҗа» [9].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Сабхан
3) Сабит улы
4) һиҗри 1307 елда,
5) милади1890 елның
6) 15 августында».

Арткы ягы:
1) «70 яшендә
2) вафат. Мөселман

[8] Дәвамы арткы ягында.
[9] Башы алгы ягында.

3) кардәшләрдә-
4) -н дога өмет итәбез».

Таш үлчәмнәре: 71(83)х30х10.

14. Сәрвиҗамал Әхтәм кызына куелган кабер ташы, 1885 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт бу каберә
3) назилә Олуг Әтнә илинең
4) мөтәвәффәт мәрхүмә Сәрви-
5) -җамал Әхтәм кызы Төхбәт-
6) -улла Бәшир углының
7) әһлийәсе 70 йәшендә» [10].

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада кыйлыңгыз йат тәсаддыклә рухымы кыйлыңгыз шат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Румиййә йыл 1885 нче сәнә 25 нч
2) майда һиҗриййә йыл 1303
3) нче сәнә дарел-бәкайә ри-
4) -хләт кылды тайиб-
5) -уллаһү[11] сәраһү вә җәгалә-
6) -л-җәннәтә мәсвәәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) ««Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Бу кабергә
3) иңүче – Олы Әтнә иленнән
4) вафат булучы мәрхүмә Сәрви-
5) -җамал Әхтәм кызы – Төхбәт-
6) -улла Бәшир улының
7) хатыны – 70 яшендә».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Арткы ягы:
1) «Милади 1885 елның 25
2) маенда, һиҗри 1303
3) елда мәңгелек дөньяга
4) күчте. Аллаһ аның туфрагын
5) яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын
6) җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 91х31х17.

[10] Дәвамы арткы ягында.

[11] Бу сүзләрдә хата киткән, чынлыкта, «таййибәллаһү» булырга тиеш. Шулай ук әлеге дога ир кешегә карата кулланыла торган кушымчалар белән язылган.

15. Хәсән Мөслим улына куелган кабер ташы, 1890 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгааләә
2) бу каберә назил Хәсән
3) Мөслим углы
4) һиҗриййә 1318 нче йылда
5) румиййә 1890 нчы йылда»[12].

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән, йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «13 нче мартда
2) 73 йәшендә»[13].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабергә Хәсән
3) Мөслим улы
4) һиҗри 1318 елда,
5) милади 1890 елның».

Уң ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Арткы ягы:
1) «13 мартында
2) 73 яшендә иңде».

Таш үлчәмнәре: 110х36х11.

16. Фатиха Әхмәдша кызына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Фатиха Әхмәд-
3) -шаһ кызы
4) 50 йәшендә
5) беренче априлдә»[14].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1921 сәнәи мила-

[12] Дәвамы арткы ягында.

[13] Башы алгы ягында.

[14] Дәвамы арткы ягында.

2) -диййә Сәмиг-
3) -улла зәүҗәсе»[15].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Фатиха Әхмәд-
3) -ша кызы
4) 50 яшендә
5) беренче апрельдә».

Арткы ягы:
1) «Милади 1921 елда
2) [вафат яки җирләнде]. Сәмиг-
3) -улла хатыны».

Таш үлчәмнәре: 62x26x7.

17. Әсмабикә Сәфәргали кызына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Әсмабикә
3) Сәфәргали кызы
4) 52 йәшендә
5) 17 синтәбрдә
6) 1923 сәнәи миладиййә
7) Сиражеддин зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Әсмабикә
3) Сәфәргали кызы
4) 52 яшендә
5) милади 1923 елның
6) 17 сентябрендә [вафат яки җирләнде].
7) Сиражеддин хатыны».

Таш үлчәмнәре: 97x30x10.

18. Билгесез кабер ташы фрагменты, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «...
2) ...
3) ... һиҗриййә
4) 1915 сәнәи миладиййә
5) 7 синтәбрдә
6) дүшәнбә көн
7) дәфен кылынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «...
2) ...
3) ... һиҗри,
4) милади 1915 елның
5) 7 сентәбрендә
6) дүшәмбе көн
7) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 69x36x13.

19. Хәкимҗан Сәфәргали улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Хәкимҗан Сәфәр-
3) -гали углы 48
4) йәшендә вафат 18 нче
5) априлдә 1337 сәнәи һиҗриййә
6) 1918 сәнәи миладиййә сиһшәнбә
7) көн мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хәкимҗан Сәфәр-
3) -гали улы 48
4) яшендә вафат, һиҗри
5) 1337 елда, милади 1918 елның
6) 18 апрелендә сишәмбе
7) көн җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 119x47x11.

20. Сәфәргали Сабит улына куелган кабер ташы, 1914–1915 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) хаҗийел-хәрәмәйн
3) Сәфәргали Сабит
4) углы 88 йәшендә
5) 1333 сәнәи һиҗриййә
6) ...».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб дога-
2) -да идеңез йад
3) тәсаддыклә кыйлуңыз
4) рухымы шад».

[15] Башы алгы ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хаҗи
3) Сәфәргали Сабит
4) улы 88 яшендә
5) һиҗри 1333 елда
6) ... [вафат]».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып, дога-
2) -да искә алыгыз,
3) сәдака бирү белән рухымны
4) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 74х35х13.

21. Бибигайнесафа Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Бибигайнесафа
3) Фәтхулла кызы
4) һиҗриййә 1308 нче йылда
5) румиййә 1891 нче йылда
6) 7 фибралда
7) 64 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Мәтүү интәбәһүү»[16].

Сул ягы (уеп язылган): «Ән-нәәсү нийәәмүн изәә»[17].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Сәфәр
2) хаҗи зәүҗәсе
3) галәмәтдән мора-
4) -дым бер догадыр
5) бу көн бәндә
6) икән йарин
7) сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Бибигайнесафа
3) Фәтхулла кызы
4) һиҗри 1308 елда,
5) милади 1891 елның
6) 7 февралендә
7) 64 яшендә иңде».

Уң ягы: «Үлгәч уяналар».

Сул ягы: «Кешеләр йоклыйлар».

Арткы ягы:
1) «Сәфәр
2) хаҗи хатыны.
3) Галәмәттән мора-
4) -дым бер догадыр,
5) бу көн миндә
6) икән, иртәгә
7) сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 115х35х18.

22. Баһаведдин Мифтахеддин улына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи раажигуун
2) мәрхүм Баһаэдд-
3) -ин Мифтахеддин
4) углы 1893
5) нче йылда 50 йәшендә
6) 11 нче агустда мәдфүн
7) гарикы рәхмәтдә улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Йа Илаһым бу колыңны гафу кыйл».

Сул ягы (уеп язылган): «Ахирәтдә рәхмәт нурың насыйб кыйл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүм Баһаведд-
3) -ин Мифтахеддин
4) улы 1893
5) елның 11 августында
6) 50 яшендә җирләнде.
7) Рәхмәткә [Аллаһ рәхмәтенә] күмелсен».

Уң ягы: «Йа, Илаһым, бу колыңны гафу ит».

Сул ягы: «Ахирәттә рәхмәт нурыңны насыйп ит».

Таш үлчәмнәре: 104х36х15.

[16] Башы сул ягында.
[17] Дәвамы уң ягында.

23. Габденнасыйр Ишмөхәммәд улына куелган кабер ташы, 1890 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Габденна-
3) -сыйр Ишмөхәммәд углы
4) 1308 сәнәи һиҗриййә
5) 1890 сәнәи миладиййә
6) април 23 ндә
7) 85 йәшендә
8) гарикы рәхмәтдә улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Сул (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Габденна-
3) -сыйр Ишмөхәммәд улы
4) һиҗри 1308 елда,
5) милади 1890 елның
6) 23 апрелендә
7) 85 яшендә [вафат яки җирләнде].
8) Рәхмәткә [Аллаһ рәхмәтенә] күмелсен».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 86х30х11.

24. Гыйззәтулла Төхфәтулла улына куелган кабер ташы, 1867 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәрхүм Гыйззәтулла
3) Төхфәтулла углы
4) 45 йәшендә 1867
5) нче йылда 8 нче
6) дикәбрдә мәдфүн
7) гарикы рәхмәтдә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүм Гыйззәтулла
3) Төхфәтулла улы
4) 45 яшендә 1867
5) елның 8
6) декабрендә җирләнде.
7) Рәхмәткә [Аллаһ рәхмәтенә] күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 80(103)х25х17.

25. Хөббикамал Заһир кызына куелган кабер ташы, 1874 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Олуг
3) Әтнәнең Хөббикамал
4) Заһир кызы хаҗи
5) Гайнулла Гыйззәтулла
6) углыйның әһлийәсе
7) 30 йәшендә руми 1874
8) нче йылда 7 нче ийүлдә
9) йәкшәнбә көн».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һичдә йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Олы
3) Әтнәдән Хөббикамал
4) Заһир кызы, хаҗи
5) Гайнулла Гыйззәтулла
6) улының хатыны
7) 30 яшендә милади 1874
8) елның 7 июлендә
9) якшәмбе көн иңде».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, мәңге булмас һич тә, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 88х29х11.

26. Бибишәрәфҗамал Заһир кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән руми 1902 сәнә
3) ийүл 2 ндә һиҗри 1326 сәнә
4) рабигыль-ахир 9 нда Олуг
5) Әтнәнең Бибишәрәфелҗамал
6) Заһир кызы Гайнулла Гыйззәт-
7) -улла углының зәүҗәсе»[18].

[18] Дәвамы арткы ягында.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «50 йәшдә чәһаршәнбә көн
2) даре бәкайә рихләт кылды тайибә-
3) -ллаһү сәраһәә әәмиин»[19].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани». Милади 1902 елның
3) 2 июлендә, һиҗри 1326 елның
4) 9 рабигыль-ахирендә Олы
5) Әтнәдән Бибишәрәфҗамал
6) Заһир кызы, Гайнулла Гыйззәт-
7) -улла улының хатыны».

Арткы ягы:
1) «50 яшьтә чәршәмбе көн
2) мәңгелек дөняга күчте. Аллаһ аның
3) туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 111(120)x36x13.

27. Хәбибҗамал Заһир кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Олуг
3) Әтнәнең Хәбибҗамал
4) Заһир кызы хаҗи
5) Гайнулла бине Гыйззәтулла
6) зәүҗәсе 55 йәшендә
7) руми 1908
8) нче йылда
9) ...».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада кыйлыңыз йат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Олы
3) Әтнәдән Хәбибҗамал
4) Заһир кызы, хаҗи
5) Гайнулла бине Гыйззәтулла
6) хатыны 55 яшендә
7) милади 1908
8) елда
9) ... иңде».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 75x29x11.

28. Бибилатыйфа Габделхәмид кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Бибилатыйфа
3) Габделхәмид кызы
4) һиҗрииййә 1320 нче йылда
5) румииййә 1902 нче йылда
6) 1 нче агустда
7) 70 йәшендә
8) Гыйззәтулла зәүҗәсе».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Бибилатыйфа
3) Габделхәмид кызы
4) һиҗри 1320 елда,
5) милади 1902 елның
6) 1 августында
7) 70 яшендә иңде.
8) Гыйззәтулла хатыны».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 110x31x12.

29. Хәйрулла Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаалә күллү
2) мән галәйһәә фәән руми 1895
3) април 8 ндә һиҗри 1313 сәнә
4) зөлкагдә 8 ндә Олуг
5) Әтнәнең Хәйрулла Гыйззәт-
6) -улла углы 46 йәшдә
7) шинбә көн даре фәнадин»[20].

[19] Башы алгы ягында.

[20] Дәвамы сул ягында.

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Даре бәкайә рихләт кылды тайййибәллаahү сәраah ааамиин»[21].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабру Хәйрулла
2) бине Гыйззәтулла әл-Әтнәви
3) мәәтә фии сәнәти 1895 вә фии
4) сәнәти 1313 бил-һижриййәh
5) гаашә 46 сәнәh
6) гафәраллаahү ләһү вә вәәлидәйh».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани». Милади 1895 [елның]
3) 8 апрелендә, һижри 1313 елның
4) 8 зөлкагдәсендә Олы
5) Әтнәдән Хәйрулла Гыйззәт-
6) -улла улы 46 яшьтә
7) шимбә көн фани дөньядан».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Мәңгелек дөньяга күчте. Аллаh аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Арткы ягы:
1) «Бу Хәйрулла
2) бине Гыйззәтулла Әтнәви кабере,
3) 1895 елда,
4) һижри 1313 елда вафат булды,
5) 46 ел яшәде.
6) Аллаh аны һәм ата-анасын гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 109(133)x35x18.

30. Әшрәфниса Һибатулла кызына куелган кабер ташы, XIX гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Каалəллаahү
2) Тәгаалəə күллү нәфсиң-зəəъикатүл-мəүүт
3) Әшрәфенниса Һибатулла
4) кызы Хәйрулла Гыйззәт-
5) -улла углыйның зәүҗәсе
6) 30 йәшендә 18...
7) нче йылда март 27 ндә
8) даре бәкайә һижрәт кылды
9) Аллаh рәхмәт итсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә
2) әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Әшрәфниса Һибатулла
4) кызы, Хәйрулла Гыйззәт-
5) -улла улының хатыны
6) 30 яшендә 18...
7) елның 27 мартында
8) мәңгелек дөньяга күчте.
9) Аллаh рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 86x35x10.

31. Сабиржан Гаделша улына куелган кабер ташы, 1884 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилləəh
2) бу каберə назил Олуг Әтнə
3) илинең Сабиржан Гаделшаh
4) углы Ишморатыф 36 йəшендə
5) 1884 нче йыл 3 нче
6) майда тарих һижриййə 1302 нче
7) йылда кабере мөнəүвəр улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фə-иннəһəə түзəккируль-мəүүт».

Сул ягы (уеп язылган): «Мән əксəру зəкəраль-кабра вəҗдə раудатән мин рийəəдыйль-җəннəh».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кəтəбəһү
2) Сəлахеддин əл-Казаклари».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh хөкеме белəн.
2) Бу кабергə Олы Әтнə
3) иленнән Сабиржан Гаделша
4) улы Ишморатов 36 яшендə
5) 1884 елның 3
6) маенда һижри 1302
7) елда иңде. Кабере нурлы булсын».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар үлемне искә төшерә».

Сул ягы: «Кем каберне еш искә алса, шул җәннәт бакчаларыннан бер бакчага юлыгыр».

Арткы ягы:
1) «Аны [ташъязманы]
2) Сəлахеддин Казаклари язды».

Таш үлчәмнәре: 95x35x14.

[21] Башы алгы ягында.

32. Мөхәммәҗән Гаделша улы Ишморатовка куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) тарих гарәбиййә илә 1312 сәнәдә
3) җөмадиәл-әүвәлнең 28 ндә Олуг
4) Әтнәнең Мөхәммәҗән бине Гаделшаһ
5) Ишморатыф 57 йәшендә даре
6) бәкайә күчде кабере мөнәүвәр улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәәсү нийәәмүн изәә мәтүү интәбәһүү».

Сул ягы (уеп язылган): «Тарих румиййә илә 1894 сәнәдә 15 нче нуйәбрдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Гарәп ел исәбе белән 1312 елның
3) 28 җөмадиәл-әүвәлендә Олы
4) Әтнәдән Мөхәммәҗән бине Гаделша
5) Ишморатов 57 яшендә мәңгелек
6) дөньяга күчте. Кабере нурлы булсын».

Уң ягы: «Кешеләр йоклыйлар, үлгәч уяналар».

Сул ягы: «Милади белән 1894 елның 15 ноябрендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 88х35х15.

33. Мөхәммәдгали Мөхәммәдрәхим улына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдгали
3) Мөхәммәдеррәхим углы
4) 78 йәшендә
5) 1306 сәнәи һиҗрииййә
6) 1889 сәнәи миладиййә
7) 16 мартда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдгали
3) Мөхәммәдрәхим улы
4) 78 яшендә
5) һиҗри 1306 елда,
6) милади 1889 елның
7) 16 мартында [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 119(131)х30х11.

34. Маһирә Гыйсмәтулла кызына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Маһирә Гыйсмәтулла
3) кызы 75 йәшендә
4) Шәрәфеддин
5) зәүҗәсе
6) 1927 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Лимән зәәрании
2) бәгъдә мәмәәти фә-кәъәннәмәә
3) зәәрании фии
4) хәйәәтии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Маһирә Гыйсмәтулла
3) кызы, Шәрәфеддин
4) хатыны
5) 75 яшендә
6) милади 1927 елда [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Кем мине үлгәннән соң
2) зиярәт кылса, шул мине
3) исән чакта зиярәт
4) кылган кебек булыр».

Таш үлчәмнәре: 80х29х10.

35. Бибигарифә Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң-зәәъикатүл-мәүүт
2) бу каберә назилә Олуг Әтнә
3) илинең мөтәвәффәт мәрхүмә Бибигарифә
4) Хисамеддин кызы Гыйсмәтулла
5) Даудыф әһлийәсе 62 йәшендә
6) 1899 нче сәнә 4 нче синтәбрдә тарих һиҗриййә
7) 1317 нче сәнә 11 нче җөмадиәл-әүвәлдә».

Уң ягы (уеп язылган): «Мән әксәру зәкәраль-кабра вәҗәдә раудатән мин рийәәдыйльҗәннәһ кәтәбәһү Сәлахеддин әл-Казаклари».

Сул ягы (уеп язылган): «Кабере мөнәүвәр улсун амин зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккируль-мәүүт».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Бу кабергә Олы Әтнә
3) иленнән вафат булучы мәрхүмә Бибигарифә
4) Хисамеддин кызы – Гыйсмәтулла
5) Даудов хатыны – 62 яшендә
6) 1899 елның 4 сентябрендә, һиҗри
7) 1317 елның 11 җөмадиәл-әүвәлендә иңде».

Уң ягы: ««Кем каберне еш искә алса, шул җәннәт бакчаларыннан бер бакчага юлыгыр. Аны [ташъязманы] Сәлахеддин Казаклари язды.».

Сул ягы: «Кабере нурлы булсын, амин. Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар үлемне искә төшерә».

Таш үлчәмнәре: 103(123)х37х14.

36. Гыйсмәтулла Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү
2) нәфсиң-зәәъикатүл-мәүүт руми
3) 1891 сәнә беренче ийүндә
4) һиҗри 1308 сәнә бишенче

5) зөлкагдәдә Олуг
6) Әтнәнең Гыйсмәтулла Ибра-
7) -һим углы 55 йәшдә
8) җомга көн даре бәкайә»[22].

Сул ягы (уеп язылган): «Рихләт кылды таййибәллаһү сәраһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ»[23].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак». Милади
3) 1891 елның беренче июнендә,
4) һиҗри 1308 елның бишенче
5) зөлкагдәсендә Олы
6) Әтнәдән Гыйсмәтулла Ибра-
7) -һим улы 55 яшьтә
8) җомга көн мәңгелек дөньяга».

Сул ягы: «Күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 74х33х11.

37. Хөснижамал Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи раажигуун
2) мәрхүмә Хөснижамал
3) Ибраһим кызы
4) 71 йәшендә 1903
5) нче йылда 27 нче маһе шәрифдә
6) мәдфүн Аллаһның
7) рәхмәтендә улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Төхфәтулла зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүмә Хөснижамал
3) Ибраһим кызы
4) 71 яшендә 1903
5) елның 27 рамазанында
6) җирләнде. Аллаһның
7) рәхмәтендә булсын».

Уң ягы: «Төхфәтулла хатыны».

Таш үлчәмнәре: 115х41х22.

38. Мулла Җиһанша мулла Халид улына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү мән галәйһәә
2) фәән тарих румиййә илә 1886 нчы
3) йылда үктәбрнең 16 нчы йәүмендә
4) һиҗриййә илә 1304 нче сәнәдә маһе мөхәррәм-
5) -нең 30 нчы йәүмендә мулла Җиһаншаһ
6) мулла Халид углы даре фәнадин даре
7) бәкайә рихләт идүб җомга көн
8) мәдфүн улды Аллаһ Тәбарәкә

[22] Дәвамы сул ягында.
[23] Башы алгы ягында.

9) вә Тәгалә мәркаден мөнәүвәр кылсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү ләһүмәә вә вәәлидәйһүмәә вә ли-мән гаадә ләһүмәә бил-хайр әәмиин».

Сул ягы (уеп язылган): «Мәрхүм 76 йыл гомер сөрүб тәслиме рух әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
2) фани. Милади белән 1886
3) ел октябренең 16 нчы көнендә,
4) һиҗри белән 1304 ел мөхәррәм ае
5) -ның 30 нчы көнендә мулла Җиһанша
6) мулла Халид улы фани дөньядан мәңгелек
7) дөньяга күчеп, җомга көн
8) җирләнде. Аллаһ Тәбарәкә
9) вә Тәгалә каберен нурлы итсен, амин».

Уң ягы: «Аллаһ аларның икесен дә, ата-аналарын да һәм аларны хәерлек белән зиярәт итүчеләрне дә гафу итсен, амин».

Сул ягы: «Мәрхүм 76 ел гомер сөреп, рух [җан] тәслим кылды».

Таш үлчәмнәре: 43(50)x31x9.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 8 б. №68.

39. Билгесез кабер ташы фрагменты, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «...
2) ...
3) 190... нче йылда ... нче
4) ийүн дүшәнбә
5) көн дарел-фәнадин
6) дарел-бәкайә һиҗрәт әйләде».

Сул ягы (уеп язылган): «[Күрәрмен дөнйаны] вәйран бары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «...
2) ...
3) 190... елның ...
4) июнендә дүшәмбе
5) көн фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте».

Сул ягы: «[Күрәм дөньяны:] барысы җимерек».

Таш үлчәмнәре: 46x31x10.

40. Халидкә куелган кабер ташы фрагменты, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Халид
3) ...д углы
4) ...».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым [бер догадыр]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Халид
3) ...д улы
4) ...».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым [бер догадыр]».

Таш үлчәмнәре: 50(65)x34x9.

41. Билгесез кабер ташы фрагменты, 1875 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «...
2) ...
3) һиҗрииййә илә 1293 нче йылда
4) румииййә илә 1875 нче йылда
5) 1 нче фибрал».

Уң ягы (уеп язылган): «[Бу көн бәндә икә]н йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «[Галәмәтдән] морадым бер догадыр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «[Изәә тәхәййәртүм фии-]
2) -л-үмүүри фәстәгыыйнүү
3) мин әһлил-кубүүр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «...
2) ...
3) һиҗри белән 1293 елда,
4) милади белән 1875 елның
5) 1 февралендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «[Бу көн миндә икә]н, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «[Галәмәттән] морадым бер догадыр».

Арткы ягы:
1) «[Әгәр [бу] эшләрдә аптырашта]
2) калсагыз, кабер
3) әһелләреннән сорагыз».

Таш үлчәмнәре: 76х34х13.

42. Бибиҗәмилә Габит кызына куелган кабер ташы, 1884 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә
2) күллү нәфсиң-зәәъикатүл-мәүүт
3) руми 1884 нче йылда 9 нчы
4) априлдә Олуг Әтнә авы-
5) -лыйңа Насыйбулла
6) Гыйззәтулла углыйның
7) зәүҗәсе Габит кызы
8) Бибиҗәмилә 43 йәшдә»[24].

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һичдә йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Дарел-фәнадин дарел-бәкайә рихләт әйләде»[25].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-
2) расүүлүллаah
3) һәәзәә кабру Биби-
4) -җәмилә 43 йә-
5) -шдә мәдфүн улды
6) галәмәтдән морадым бер
7) догадыр бу көн бәндә
8) икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак».
3) Милади 1884 елның 9
4) апрелендә Олы Әтнә авы-
5) -лыннан Насыйбулла
6) Гыйззәтулла улының
7) хатыны – Габит кызы
8) Бибиҗәмилә 43 яшьтә».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, мәңге булмас һич тә, юк карары».

Сул ягы: «Фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Бу Биби-
3) -җәмилә кабере, 43 я-
4) -шьтә җирләнде.
5) Галәмәттән морадым бер
6) догадыр, бу көн миндә
7) икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 63х31х9.

43. Шәрәфеддин Шәмседдин улына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә Олуг Әтнә
3) авылыйның Шәрәфеддин
4) Шәмседдин углы
5) 55 йәшендә руми
6) ...».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны [вәйран бары].

Сул ягы (уеп язылган): «Бакый ирмәс һичдә [юк карары]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Олы Әтнә
3) авылыннан Шәрәфеддин
4) Шәмседдин улы
5) 55 яшендә милади
6) ... [иңде]».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек барысы.

[24] Дәвамы сул ягында.
[25] Башы алгы ягында.

Сул ягы: «Мәңге булмас һич тә, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 127(160)х36х18.

44. Бибифакиһә Гыйсмәтулла кызына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү
2) нәфсиң-зәәъикатүл-мәүүт руми
3) 1889 сәнә нуйәбр 17 ндә
4) һиҗри 1307 сәнә рабиг-
5) -ыль-ахир 26 сында Олуг Әтнәнең
6) Бибифакиһә Гыйсмәтулла
7) кызы 16 йәшдә пәнҗе-
8) -шәнбә көн даре фәнадин
9) даре бәкайә рихләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Таййибәллаһү сәраһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак». Милади
3) 1889 елның 17 ноябрендә,
4) һиҗри 1307 елның 26 рабиг-
5) -ыль-ахирендә Олы Әтнәдән
6) Бибифакиһә Гыйсмәтулла
7) кызы 16 яшьтә пәнҗе-
8) -шәмбе көн фани дөньядан
9) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 111х36х18.

45. Бибифатыйма Халид кызына куелган кабер ташы, 1883 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү мән галәйһәә
2) фәән руми 1883 сәнә үктәбр
3) 4 ндә һиҗри 1300 сәнә Олуг
4) Әтнәнең Бибифатыйма Халид
5) хаҗи кызы 23 йәшдә
6) дарел-фәнадин дарел-бәкайә
7) рихләт кылды таййибәллаһү сәраһәә».

Уң ягы (уеп язылган): «Гарра улма бу җиһанның мал милке җаһына кем ничә җаһасы күрдек чаһә керүр хаңын».

Сул ягы (уеп язылган): «Ләкад нәзартү фиил-кубүүри фә-мәә мәйәзәт бәйнәл-габди вәл-Мәүләә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабрул-мәрхүүмәтил-мәгъфүүрати
2) Бибифатыйма бинтүл-хәәҗҗү Халид
3) гаффәә ганһәәл-Мәәликүл-Гаалиб».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
2) фани. Милади 1883 елның 4
3) октябрендә, һиҗри 1300 елда Олы
4) Әтнәдән Бибифатыйма Халид
5) хаҗи кызы 23 яшьтә
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Уң ягы: «Алданма бу җиһанның мал-мөлкәтенә, нихәтле югары дәрәҗәсен күрдек, чокырына керер аның».

Сул ягы: «Колны Хуҗадан [Аллаһтан] нәрсә аера икәнен каберләрдә күрдем».

Арткы ягы:
1) «Бу рәхим кылынган, гафу ителгән
2) Бибифатыйма бинте хаҗи Халид кабере.
3) Аны Патша, Җиңүче [Аллаһ] кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 105х36х17.

46. Билгесез кабер ташы, XIX гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган)[26]:
«...гафәраллаһү зүнүүбүһәә...».

Уң ягы (калкытып язылган): «... вакыф йортлар дәхи һәм салдырасыз».

[26] Кызганычка каршы, алгы ягындагы язулары тулысынча диярлек кубып төшкән, шул сәбәпле, ничә юлга язылганлыгы да аңлашылмый.

Сул ягы (калкытып язылган): «Ләкад нәзартү фиил-кубүүри фә-мәә мәйәзәт бәйнәл-габди вәл-Мәүләә».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) ...
2) безем Коръән укырга телемез йук
3) тәсаддык һәм кыйлурга пулымыз йук
4) иннәл-мәййитә кәл-гариику йәнтәзыйру илләәд-дүгааъ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы: «...Аллаһ аның гөнаһларын гафу итсен...».

Уң ягы: «... вакыф йортлар тагын да салдырасыз».

Сул ягы: «Колны Хуҗадан [Аллаһтан] нәрсә аера икәнен каберләрдә күрдем».

Арткы ягы:
1) ...
2) Безнең Коръән укырга телебез юк,
3) сәдака бирергә дә көчебез юк.
4) Чынлыкта, мәет суга батучы кебек, дога көтә».

Таш үлчәмнәре: 108х30х10.

47. Шәрәфҗамал Габделлатыйф кызына куелган кабер ташы, 1883 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Шәрәфелҗамал
3) Габделлатыйф кызы
4) Әхмәдулла зәүҗә-
5) -се 54 йәшендә
6) 1301 сәнәи һиҗриййә
7) 1883 сәнәи миладиййә
8) фибрал 9 нда».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Шәрәфҗамал
3) Габделлатыйф кызы,
4) Әхмәдулла хаты-
5) -ны 54 яшендә
6) һиҗри 1301 елда,
7) милади 1883 елның
8) 9 февралендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 101(118)х32х12.

48. Габделхәким Сабит улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назил Олуг
3) Әтнәнең Габделхәким
4) Сабит углы 70
5) йәшендә руми 1892
6) нче йылда 13 нче фибра-
7) -лда җомга көн
8) дарел-фәнадин дар-
9) -ел-бәкайә рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада кыйлыңгыз йат тәсаддыклә рухымы кыйлыңгыз шат».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һичдә йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Олы
3) Әтнәдән Габделхәким
4) Сабит улы 70
5) яшендә милади 1892
6) елның 13 февра-
7) -лендә җомга көн
8) фани дөньядан мәңгелек
9) дөньяга күчте».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз. Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек барысы, мәңге булмас һич тә, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 94х42х14.

49. Габденнасыйр Габделгаббас улына куелган кабер ташы, 1890 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим
2) ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-
3) расүүлүллааһ би-хүкмилләәһ
4) бу кабер сахибе Габд-
5) -еннасыйр Габделгаббас
6) углы 74 йәшендә
7) вафат булды 1890
8) нчы йылда Аллаһның рәхмәтенә
9) васыйл булсын 4 нче ийүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун йәә Аллааһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Күллү мән галәйһәә фәән әл-мәүт әл-мәүт күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүт».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «4 нче ийүндә
2) вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ исеме белән.
2) Аллаһтан башка табынырлык зат юк, Мөхәммәд –
3) Аллаһның илчесе. Аллаһ хөкеме белән.
4) Бу кабер иясе Габд-
5) -еннасыйр Габделгаббас
6) улы 74 яшендә
7) 1890 елда
8) вафат булды. Аллаһның рәхмәтенә
9) ирешсен. 4 июнь».

Уң ягы: «Әйттеләр [изге бәндәләр]: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз». Йә, Аллаһ».

Сул ягы: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани. Үлем. Үлем. Һәр җан иясе үлемне татыячак».

Арткы ягы:
1) «4 июндә
2) вафат».

Таш үлчәмнәре: 95х35х10.

50. Хәкимҗан Халид улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ руми
2) 1904 сәнә гыйнвар 27 дә
3) һиҗри 1323 сәнә зөлкагдә
4) 21 дә Олуг Әтнәдә Хәкимҗан
5) Халид углы 70 йәшдә
6) пәнҗешәнбә көн мәдфүн улды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Хәкимҗан Халид
2) углының мәркадедүр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади
2) 1904 елның 27 гыйнварында,
3) һиҗри 1323 елның 21 зөлкагдә-
4) -сендә Олы Әтнәдә Хәкимҗан
5) Халид улы 70 яшьтә
6) пәнҗешәмбе көн җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Бу Хәкимҗан Халид
2) улының кабередер».

Таш үлчәмнәре: 73х33х11.

51. Бибилатыйфа Сәлимҗан кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назилә Бибилатыйфа
3) Сәлимҗан кызы
4) һиҗриййә 1312 вафат румиййә 1891».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Хәдис шәриф
2) изәә тәхәййәртүм фиил-ү-
3) -мүүри фәстәгыыйнүү
4) мин әһлил-кубүүр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче Бибилатыйфа
3) Сәлимҗан кызы
4) һиҗри 1312 [елда], милади 1891 [елда] вафат».

Арткы ягы:
1) «Хәдис шәриф.

2) Әгәр [бу] эшләрдә аптырашта]
3) калсагыз, кабер
4) әһелләреннән сорагыз».

Таш үлчәмнәре: 62х31х15.

52. Бибигазизә Муса кызына куелган кабер ташы, 1875 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бибигазизә
3) Муса кызы
4) 1292 сәнәи һиҗриййә
5) 1875 сәнәи миладиййә
6) 9 нчы агустда
7) 42 йәшендә
8) Габденнасыйр
9) зәүҗәсе».

Уң ягы: (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы: (уеп язылган): «Тәсаддыклә кылуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бибигазизә
3) Муса кызы
4) һиҗри 1292 елда,
5) милади 1875 елның
6) 9 августында
7) 42 яшендә [вафат яки җирләнде].
8) Габденнасыйр
9) хатыны».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 97(114)х30х11.

53. Фатыйма Исмәгыйль кызына куелган кабер ташы, 1863 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Тәвабигы...
2) авылыйның [Госман]
3) җәмәгате Фатыйма [Исмәгыйль
4) кызы]»[27].

Уң ягы: (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун...».

Сул ягы: (уеп язылган): «Даре фәнадан даре бәкайә рихләт әйләде 63 йәшендә 1863»[28].

Арткы ягындагы язулары бөтенләй күренмәс хәлгә килгән.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «... өлкәсе...
2) авылыннан [Госман]
3) җәмәгате – Фатыйма [Исмәгыйль
4) кызы]».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз...».

Сул ягы: «Фани дөньядан мәңгелек дөньяга 63 яшендә 1863 [елда] күчте».

Таш үлчәмнәре: 87х23х15.

54. Бибиҗөзлекәй Монасыйб кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Бибиҗөзлекәй
3) Монасыйб кызы
4) һиҗриййә илә 1293 нче йылда
5) румиййә илә 1891 нче йылда
6) 15 нче синтәбрдә
7) 85 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Бибиҗөзлекәй
3) Монасыйб кызы
4) һиҗри белән 1293 елда,
5) милади белән 1891 елның
6) 15 сентябрендә
7) 85 яшендә иңде».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 91х32х12.

[27] Дәвамы сул ягында.
[28] Башы алгы ягында.

55. Камаледдин Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1869 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назил Камаледдин
3) Гобәйдулла углы
4) һиҗриййә 1287 нче йылда
5) румиййә 1869 нчы йылда
6) 2 нче нуйәбрдә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Камаледдин
3) Гобәйдулла улы
4) һиҗри 1287 елда,
5) милади 1869 елның
6) 2 ноябрендә иңде».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 72x31x10.

56. Билгесез кабер ташы фрагменты, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) 60 йәшендә
2) кабере мөнәүвәр улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) 60 йәшендә.
2) Кабере нурлы булсын».

Таш үлчәмнәре: 35x30x10.

57. Мөхәммәҗән Сөләйман улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назил Мөхәммәҗән хаҗи
3) Сөләйман хаҗи углы
4) һиҗриййә 1324 нче йылда
5) румиййә 1902 нче йылда
6) 14 нче агуст
7) 80 йәшендә».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Мөхәммәҗән хаҗи
3) Сөләйман хаҗи улы
4) һиҗри 1324 елда,
5) милади 1902 елның
6) 14 августында
7) 80 яшендә иңде».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 98(114)x31x11.

58. Сөләйман Салих улына куелган кабер ташы, 1884 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-кәбиирил-мүтәгаал
2) тарих румиййә илә 1884 нче
3) сәнә 15 нче април һиҗриййә илә
4) 1301 нче сәнә маһе рәҗәбнең 2 нче
5) йәүмендә ражүл габид хаҗел-хәрәмәйн-
6) -иш-шәрәфәйн Сөләйман Салих
7) углы йөз дә йиде йәшдә
8) йәкшәнбә көн даре фәнадин
9) даре бәкайә рихләт кылды
10) таййибәллааһү сәрааһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Тарих румиййә илә 1884 нче
2) сәнә 15 нче априлдә Олуг Әтнә
3) авылының хаҗел-хәрәмәйн Сөләйман
4) Салих углы йөз дә йиде йәшдә
5) йәкшәнбә көн тәслиме рух әйләде
6) рахимәллааһү Тәгаалә галәйһи рахмәтән
7) вәәсигаһ вә үдхыйльһү дәәрәс-сәләәми
8) бис-сәләәмәти ганил-әһвәәли вәл-әәләәми
9) бихүрмәти хәбиибиһи Мүхәммәд галәйһис-сәләәм».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Бөек, Югарыда булучы Аллаһта.

2) Милади белән 1884
3) елның 15 апрелендә, һиҗри белән
4) 1301 ел рәҗәб аеның 2 нче
5) көнендә изге бәндә хаҗи
6) Сөләйман Салих
7) улы йөз дә җиде яшьтә
8) якшәмбе көн фани дөньядан
9) мәңгелек дөньяга күчте.
10) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Арткы ягы:
1) «Милади белән 1884
2) елның 15 апрелендә Олы Әтнә
3) авылыннан хаҗи Сөләйман
4) Салих улы йөз дә җиде яшьтә
5) якшәмбе көн рух [җан] тәслим кылды.
6) Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән
7) рәхим кылсын һәм куркулардан, газаплардан коткарып,
8) Үзенең сөеклесе Мөхәммәд (аңа сәлам булсын) хөрмәте өчен
9) җәннәткә кертсен».

Таш үлчәмнәре: 141x35x30.

59. Ибраһим Муса улына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Ибраһим Муса
3) углы 40 йәшендә
4) 15 нче абрил
...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Ибраһим Муса
3) улы 40 яшендә
4) 15 нче абрил
...».

Таш үлчәмнәре: 52x33x10.

60. Бибигатифә Мирсәлим кызына куелган кабер ташы, 1888 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Олуг
3) Әтнәнең Бибигатифә
4) Мирсәлим кызы Әхмәд-
5) -җан Габит углы-
6) -ның зәүҗәсе 40
7) йәшендә руми 1888
8) нче йылда 30 нчы нуйәбрә».

Уң ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр бәне күр дә килүр йарагын сәндә күр».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Арткы ягы (уеп язылган)[29]:
1) «Васыйәтем будыр фәрзәнд гакыйль
2) кәрәм әйләб бәнга дайым дога кыл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Олы
3) Әтнәдән Бибигатифә
4) Мирсәлим кызы, Әхмәд-
5) -җан Габит улы-
6) -ның хатыны 40
7) яшендә милади 1888
8) елның 30 ноябрендә иңде».

Уң ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр, мине күр дә килер өчен кирәк-ярагын син дә күр».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) Васыятем будыр, акыллы нәсел:
2) юмартлык кылып, миңа даими [рәвештә] дога кыл».

Таш үлчәмнәре: 111x33x13.

61. Хисамеддин Хәсән улына куелган кабер ташы, 1865 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ салләәллааһү галәйһи вә сәлләм
2) мәсихиййә илә 1865 нчедә ийүннең 11 нче
3) йәүмендә Хисамеддин Хәсән углы 45 йәшендә
4) даре фәнадан даре бәкайә интикаль әйләде

[29] Диагональ буенча язылган.

5) рахимәллаһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): Илаһи мәгъфирәт кыйл Раббы йәздан бихәккый гаршин әгъзамин нуури куръәән».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәңа икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе, Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен.
2) Милади белән 1865 [ел] июненең 11 нче
3) көнендә Хисамеддин Хәсән улы 45 яшендә
4) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте.
5) Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Илаһым, гафу ит, Раббым Аллаһ, бөек гареш, Коръән нуры хакы белән».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 106x39/42x14.

62. Мөхәммәдрашад Сәлахеддин улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу
2) кабердә дәфен
3) кылынды Мөхәммәд-
4) -рашад бине Сәлах-
5) -еддин Габделлатыйф
6) Ташбилге карйәнең».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «20 нче йыл дөнйага
2) килде 22 нче йыл
3) вафат улды
4) 1 йәшендә анасы
5) Бәрәнге карйәсенең
6) Фатих мулла кызы үзе йаздырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу
2) кабердә
3) Мөхәммәд-
4) -рашад бине Сәлах-
5) -еддин [бине] Габделлатыйф җирләнде.
6) Ташбилге авылыннан».

Арткы ягы:
1) «[19]20 елда дөньяга
2) килде, [19]22 елда
3) 1 яшендә
4) вафат булды. Анасы
5) Бәрәнге авылыннан
6) Фатих мулла кызы үзе яздырды».

Таш үлчәмнәре: 58x27x8.

63. Шәһрезадә Сөләйман хатынына куелган кабер ташы, 1857 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) һәзәә кабруль-мәрхүүмәтил-мәгъфүүрати Шәһрезадә
3) Сөләйман хәләле алтмыш биш йәшендә
4) тарих румиййә меңдә сигез йөздә илле
5) йитенче йылда 20 нче ийүлдә вә тарих
6) гарәбиййә меңдә ике йөздә йитмеш
7) дүртенче йылда даре фәнадан
8) даре бәкайә рихләт әйләде».

Уң ягы (калкытып язылган): «Анаңызны догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухыны шад».

Сул ягы (калкытып язылган): «Васыйәтем будур әй зәүҗе гакыйл кәрәм илә дайим безә дога кыйл».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Васыйәтем будур әүлядләримә
2) дәхи ихванларым әхбабларыйма
3) безем каберемезә гяһ гяһ киләсез
4) бездән гыйбрәт алубән кидәсез
5) безем Коръән укырга тилемез йук
6) тәсаддык һәм кыйлурга пулымыз йук
7) уйан буйан бакуб дога көтәрмез
8) хәйер ихсан дәхи өмид итәрмез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Бу кабер рәхим кылынган, гафу ителгән Шәһрезадә
3) Сөләйман хәләле алтмыш биш яшендә
4) милади мең дә сигез йөз дә илле
5) җиденче елның 20 июлендә,
6) һижри мең дә ике йөз дә җитмеш
7) дүртенче елда фани дөньядан
8) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Анагызны догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухын шатландырыгыз».

Сул ягы: «Васыятем будыр, әй, акыллы ирем: юмартлык белән даими безгә дога кыл».

Арткы ягы:
1) «Васыятем будыр балаларыма
2) шулай ук кардәшләремә, дусларыма:
3) безнең каберебезгә вакыт-вакыт киләсез,
4) бездән гыйбрәт алып китәсез,
5) безнең Коръән укырга телебез юк,
6) сәдака да бирергә көчебез юк,
7) Уянып, карап, дога көтәрбез
8) хәерлек-изгелек тагын өмет итәрбез».

Таш үлчәмнәре: 127x40x19.

64. Сөләйман Исмәгыйль улына куелган кабер ташы, 1887 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт руми
3) 1887 сәнә 3 нче агу-
4) -сда һиҗри 1304 сәнә
5) зөлкагдә 26 нда Олуг
6) Әтнәнең Сөләйман Исмә-
7) -гыйль углы 65 йәшдә
8) дүшәнбә көн даре бәкайә»[30].

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Рихләт кылды гафәраллаahү ләһү вә ли-мән йәзүүру кабраһ ааәмиин»[31].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабру Сөләйман бине
2) Исмәгыйль әл-Әтнәви гафийә
3) ганһүл-Мәликүл-Кавии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак». Милади
3) 1887 елның 3 августын-
4) -да, һиҗри 1304 елның
5) 26 зөлкагдәсендә Олы
6) Әтнәдән Сөләйман Исмә-
7) -гыйль улы 65 яшьтә
8) дүшәмбе көн мәңгелек дөньяга».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күчте. Аллаһ аны һәм каберен зиярәт итүчене гафу итсен, амин».

Арткы ягы:
1) «Бу Сөләйман бине
2) Исмәгыйль Әтнәви кабере. Патша
3) булучы, Көчле [Аллаһ] аны кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 119x36x18.

65. Бибигафифә Сабит кызына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмил-Мәәлик
2) бу каберә мәдфүнә Бибигафифә
3) Сабит кызы Габделвәли
4) хәләле 70 йәшендә
5) април 9 нда 1889 сәнәдә
6) кабере бер нур улсун».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Фәкыйрәне догада кыйлыңыз йад
2) тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Патша булучы [Аллаһ] хөкеме белән.
2) Бу кабергә Бибигафифә
3) Сабит кызы – Габделвәли
4) хәләле – 70 яшендә
5) 1889 елның 9 апрелендә җирләнде.
6) Кабере бер нур булсын».

Уң ягы:
1) «Фәкыйрәне догада искә алыгыз,
2) сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 102x34x23.

66. Бибилатыйфа Габделҗаббар кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Бибилатыйфа
3) Габделҗаббар кызы
4) һиҗри 1325 нче йылда
5) румиййә 1907 нче йылда
6) 80 йәшендә

[30] Дәвамы сул ягында.
[31] Башы алгы ягында.

7) Сөләйман зәүҗәсе
8) 3 нче майда».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Бибилатыйфа
3) Габделҗаббар кызы –
4) Сөләйман хатыны –
5) һиҗри 1325 елда,
6) милади 1907 елның
7) 3 маенда
8) 80 яшендә иңде».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 84x31x11.

67. Габделвәли Бәкер улына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә дахил Олуг
3) Әтнә иленең Габделвәли
4) Бәкер углы 57 йәшендә
5) нуйәбр 8 ндә 1886 сәнәдә
6) Ходай Тәгалә мәгъфирәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Һиҗриййә сәнә 1303 нче маһе сәфәрел-хәйердә».

Сул ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккируль-мәүүт».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә Олы
3) Әтнә иленнән Габделвәли
4) Бәкер улы 57 яшендә
5) 1886 елның 8 ноябрендә керде.
6) Ходай Тәгалә гафу итсен».

Уң ягы: «Һиҗри 1303 елның сәфәр аенда».

Сул ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар сезгә үлемне искә төшерә».

Таш үлчәмнәре: 98x31x16.

68. Мәхүбҗамал Биктимер кызына куелган кабер ташы, 1888 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә иллләллаah
2) Мүхәммәдүр-расүүлүллаah
3) әл-мәрхүүмәтүл-мәгъфүүратү
4) ... Габд-
5) -ессаттар зәүҗәсе Мәхуб-
6) -җамал Биктимер кызы 1888 нче сәнә
7) ... ийүлдә дөнйа-
8) -дин ахыр йортга күчде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк,
2) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
3) Рәхим кылынган, гафу ителгән
4) ... Габд-
5) -ессаттар хатыны Мәхуб-
6) -җамал Биктимер кызы 1888 елның
7) ... июлендә дөнья-
8) -дан ахыргы йортка күчте».

Таш үлчәмнәре: 84(108)x35x10.

69. Сәеджәгъфәр Тимергази улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назил Олуг
3) Барыш карйәсинең
4) Сәйеджәгъфәр Тимер-
5) -гази углы 65 йә-
6) -шендә һиҗрәт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Һичдә бакый ирмәс йук карары»[32].

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары»[33].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Румиййә илә
2) 1892 нче йылда
3) 13 нче майда
4) дарел-фәнадин даре-
5) -л-бәкайә һиҗрәт әйләде».

[32] Башы сул ягында.
[33] Дәвамы уң ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче Олы
3) Барыш авылыннан
4) Сәеджәгъфәр Тимер-
5) -гази улы 65 я-
6) -шендә күчте».

Уң ягы: «Һич тә мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1892 елның
3) 13 маенда
4) фани дөньядан мәңгелек
5) дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 61(82)x31x10.

70. Әхмәдша Габделмәннаф улына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Әхмәдшаһ
3) Габделмәннаф углы
4) һиҗрииййә илә 1311 нче йылда
5) миладиййә 1893 йылда
6) 8 нче априлдә
7) 54 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Әхмәдша
3) Габделмәннаф улы
4) һиҗри белән 1311 елда,
5) милади белән 1893 елның
6) 8 апрелендә
7) 54 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 97(111)x31x11.

71. Гайнекамал Биктимер кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи раажигуун
2) мәрхүмә Гайнелкамал
3) Биктимер кызы
4) 75 йәшендә
5) 1902 нче йылда
6) 22 агустда
7) мәдфүн Аллаһның
8) рәхмәтендә улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Галиәкбәр Гали... углы [зәүҗәсе]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүмә Гайнекамал
3) Биктимер кызы
4) 75 яшендә
5) 1902 елның
6) 22 августында
7) җирләнде. Аллаһның
8) рәхмәтендә булсын».

Уң ягы: «Галиәкбәр Гали... улы [хатыны]».

Таш үлчәмнәре: 116x29x15.

72. Бибигазизә Галиәкбәр хаҗи кызына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бибигазизә бинте
3) Галиәкбәр хаҗи...
4) ...».

Уң ягы (уеп язылган): «Аллаһүммәгъфир саахибәл-мәркад».

Сул ягы (уеп язылган): «Җәгаләллаһү кабраһү раудаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бибигазизә бинте
3) Галиәкбәр хаҗи...
4) ...».

Уң ягы: «Аллаһым, кабер иясен гафу ит».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 71х30х13.

73. Мөхәммәдсиддыйк Халид улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдсиддыйк
3) Халид углы
4) 1320 сәнәи һиҗриййә
5) 1902 сәнәи миладийә
6) 55 йәшендә
7) 10 нчы агусда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ихване
2) мөслиминдән
3) дога рәҗа идә-
4) -мез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдсиддыйк
3) Халид улы
4) һиҗри 1320 елда,
5) милади 1902 елның
6) 10 августында
7) 55 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Мөселман
2) кардәшләрдән
3) дога өмет итә-
4) -без».

Таш үлчәмнәре: 102(116)х32х10.

74. Сабиржан Шакиржан улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаләә күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт руми 1899
3) сәнә 3 дикәбрдә һиҗри 1316 сәнә
4) шәгъбанда Олуг Әтнәнең
5) Сабиржан Шакиржан хаҗи
6) углы 39 йәшдә якшәнбә
7) көн даре бәкайә рихләт кылды
8) таййибә сәраһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Олуг Әтнәнең
2) Сабиржан Шакиржан хаҗи
3) углының мәркадедүр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак». Милади 1899
3) елның 3 декабрендә, һиҗри 1316 елның
4) шәгъбанында Олы Әтнәдән
5) Сабиржан Шакиржан хаҗи
6) улы 39 яшьтә якшәмбе
7) көн мәңгелек дөньяга күчте.
8) [Аллаһ] аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, мәңге булмас һич тә, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Бу Олы Әтнәдән
2) Сабиржан Шакиржан хаҗи
3) улының каберәдер».

Таш үлчәмнәре: 116(130)х36х15.

75. Әхмәдулла Сафиулла улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) Әхмәдулла
3) Сафиулла углы
4) 64 йәшендә
5) вафат 4 нче майда
6) 1337 сәнәи һиҗриййә
7) 1919 сәнәи миладиййә
8) шинбә көн сәгать 7 дә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Шәгъбан айының
2) 18 ндә ә-ләә йәә ә-
3) -ййүһәәл-мәгъруур тәббә

4) мин гайри тәәъхыыйр фә-иннәл-мәүтә кад
5) тәәътии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Әхмәдулла
3) Сафиулла улы
4) 64 яшендә
5) һиҗри 1337 елда,
6) милади 1919 елның
7) 4 маенда
8) шимбә көн сәгать 7 дә вафат».

Арткы ягы:
1) «Шәгъбан аеның
2) 18 ндә [вафат]. Әй,
3) алданган кеше, һич тә соңга
4) калмыйча һәлак булдың, чынлыкта, үлем
5) барыбер килә».

Таш үлчәмнәре: 99х31х13.

76. Бибимәфтуха Шәрәфеддин кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) мәрхүмә Бибимәфтуха
3) Шәрәфеддин кызы
4) Әхмәдулла зәүҗәсе
5) 1330 сәнәи һиҗриййә
6) 1912 сәнәи миладиййә
7) 12 нче фибралда
8) 56 йәшендә
9) гарикы рәхмәт улды».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Арткы (уеп язылган):
1) «Тәндә җаның вар
2) икән дөнйайә мәгър-
3) -ур улма һич».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) мәрхүмә Бибимәфтуха
3) Шәрәфеддин кызы –
4) Әхмәдулла зәүҗәсе –
5) һиҗри 1330 елда,
6) милади 1912 елның
7) 12 февралендә
8) 56 яшендә [вафат яки җирләнгән].
9) Рәхмәткә күмелде».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Арткы:
1) «Тәндә җаның бар
2) икән, дөньяга
3) һич алданма».

Таш үлчәмнәре: 99(114)х30х12.

77. Гыйззениса Бикчәнтәй кызына куелган кабер ташы, 1896 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт бу каберә нази-
3) -лә Олуг Әтнә илинең мөтәвәффат
4) мәрхүмә Гыйззенниса Бикчәнтәй
5) кызы Мөхәммәҗән [зәүҗә]-
6) -се 70 йәшендә руми 1896 нчы
7) сәнә 1 нче үктәбрдә тарих һиҗриййә»[34].

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һич йук карары».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Илә 1314 нче сәнә җөмади-
2) -әл-ахир 15 нче йәүмендә даре
3) бәкайә рихләт кылды
4) таййибәллааһү сәрааһү вә җәгалә-
5) -л-җәннәтә мәсвәәһ»[35].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Бу кабергә иңү-
3) -че Олы Әтнә иленнән вафат булучы
4) мәрхүмә Гыйззениса Бикчәнтәй
5) кызы – Мөхәммәҗән [хаты]-
6) –ны- 70 яшендә милади 1896
7) елның 1 октябрендә, һиҗри».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны җимерек бары, һич мәңге булмас, юк карары».

[34] Дәвамы арткы ягында.
[35] Башы алгы ягында.

Арткы ягы:
1) «Белән 1314 ел җөмади-
2) -әл-ахиренең 15 нче көнендә мәңгелек
3) дөньяга күчте.
4) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын
5) җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 96(125)x35x15.

78. Бибисажидә Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибисажидә
3) Хисамеддин кызы
4) Шәрәфеддин зәүҗәсе
5) 1335 сәнәи һиҗриййә
6) 1917 сәнәи миладиййә
7) агуст 29 нда 57 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибисажидә
3) Хисамеддин кызы –
4) Шәрәфеддин хатыны –
5) һиҗри 1335 елда,
6) милади 1917 елның
7) 29 августында 57 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 115x48x13.

79. Билгесез кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) руми 1892 йылда
2) 6 нчы нуйәбрдә вафат
3) гарикы рәхмәтдә улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән [морадым бер догадыр]».

Сул ягы (уеп язылган): «[Бу көн бәңа икән йа]рин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) милади 1892 елның
2) 6 ноябрендә вафат.
3) Рәхмәткә күмелсен».

Уң ягы: «Галәмәттән [морадым бер догадыр]».

Сул ягы: «[Бу көн миңа икән, ир]тәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 31x26x123.

80. Сафиулла Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим
2) күллү мән галәйһәә фәән
3) мәрхүм Сафийулла
4) Гыйззәтулла углы
5) һиҗриййә илә 1328 нче йылда
6) миладиййә илә 1910 нчы йылда
7) 2 нче майда вафат
8) 78 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккиракүмүл-әәхыйраһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Ән-нәәсү нийәәмүн изәә мәтүү интәбәһүү».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Безем Коръән у-
2) -кырга телемез йук
3) тәсаддык һәм кыйлу-
4) -рга пулымыз йук».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ исеме беләән.
2) Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
3) Мәрхүм Сафиулла
4) Гыйззәтулла улы
5) һиҗри белән 1328 елда,
6) милади белән 1910 елның
7) 2 маенда
8) 78 яшендә вафат».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар сезгә ахирәтне искә төшерер».

Сул ягы: «Кешеләр йоклыйлар, үлгәч уяналар».

Арткы ягы:
1) «Безнең Коръән у-
2) -кырга телебез юк,

3) сәдака бирергә
4) дә көчебез юк».

Таш үлчәмнәре: 83(90)х33х15.

81. Бибинәгыймә мулла Мөхәммәдшәриф кызына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бибинәгыймә мулла
3) Мөхәммәдшәриф кызы
4) һиҗрииййә 1318 йылда
5) миладииййә 1900 нчы йылда
6) 26 нчы агусда
7) 60 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Үсъбир галәә әһвәәлиһәә ләә мәүтә илләә бил-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Әл-мәүтү йәәъти икәл-хабәра вәл-кабру сундүкуль-гамәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бибинәгыймә мулла
3) Мөхәммәдшәриф кызы
4) һиҗри 1318 елда,
5) милади 1900 елның
6) 26 августында
7) 60 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Аның дәһшәтләренә сабыр ит, үлем вакыты җитмичә үлем юк».

Сул ягы: «Үлем – сиңа килә торган хәбәр, кабер – гамәлләр сандыгы».

Таш үлчәмнәре: 101(111)х31х10.

82. Мөхәммәдҗан Габделхәким улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдҗан
3) Габделхәким углы
4) 51 йәшендә вафат
5) 1336 сәнәи һиҗриййә
6) 1918 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мөхәррәмнең 4 ндә
2) синтәбрнең 26 сында чәһар-
3) -шәнбә көн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдҗан
3) Габделхәким улы
4) 51 яшендә
5) һиҗри 1336 елда,
6) милади 1918 елда вафат».

Арткы ягы:
1) «Мөхәррәмнең 4 ндә,
2) сентябрьнең 26 сында чәр-
3) -шәмбе көн [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 72(82)х32х10.

83. Камаледдин Габделхәким улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Камаледдин
3) Габделхәким углы
4) 59 йәшендә вафат
5) 1919 сәнәи миладиййә
6) 10 нчы ийүлдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Камаледдин
3) Габделхәким улы
4) 59 яшендә
5) милади 1919 елның
6) 10 июлендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 83х32х12.

84. Бибигазизә Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назилә Бибигазизә
3) Ибраһим кызы
4) 1 нче йылда 27 нче үктәбрдә
5) кабере мөнәүвәр улсун
6) 68 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә Бибигазизә
3) Ибраһим кызы
4) [190]1 елның 27 октябрендә
5) 68 йәшендә иңде.
6) Кабере нурлы булсын».

Таш үлчәмнәре: 95x31x14.

85. Тажеддин Габдессаттар улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Тажеддин
3) Габдессаттар
4) углы 60 йәшендә
5) 16 нчы агусда».

Арткы ягы (уеп язылган): «1922 сәнәи миладиййә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Тажеддин
3) Габдессаттар
4) улы 60 яшендә
5) 16 августта [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы: «Милади 1922 елда [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 68(85)x31x9.

86. Бибифатиха Насыйбулла кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәрхүмә Биби-
3) -фатиха Насыйбулла
4) кызы 67 йәшендә
5) 1904 нче йылда
6) 20 нче ийүлдә
7) мәдфүн Хак Тәгалә-
8) -нең рәхмәтендә улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Йа Илаһым бу колыңны гафу кыйл».

Сул ягы (уеп язылган): «Ахирәтдә рәхмәт нурың насыйб кыйл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүмә Биби-
3) -фатиха Насыйбулла
4) кызы 67 яшендә
5) 1904 елның
6) 20 июлендә
7) җирләнде. Хак Тәгалә-
8) -нең рәхмәтендә булсын».

Уң ягы: «Йа, Илаһым, бу колыңны гафу ит».

Сул ягы: «Ахирәттә рәхмәт нурыңны насыйп ит».

Таш үлчәмнәре: 70(81)x30x13.

87. Бибифатиха Садыйк кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибифатиха
3) Садыйк кызы
4) Заһидулла зәү-
5) -җәсе гыйнва-
6) -рда 5 сендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «37 йәшендә
2) 1913 сәнәи миладиййә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибифатиха
3) Садыйк кызы –
4) Заһидулла ха-
5) -тыны – 5
6) гыйнварда [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «37 яшендә
2) милади 1913 елда [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 67x28x11.

88. Ибраһим Сәгыйдь улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ

2) бу каберә назил Ибраһим
3) Сәгыйдь углы
4) һиҗриййә 1326 нчы йылда
5) румиййә 1908 нче йылда
6) 7 нче априлдә
7) 65 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Ибраһим
3) Сәгыйдь улы
4) һиҗри 1326 елда,
5) милади 1908 елның
6) 7 апрелендә
7) 65 яшендә иңде».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 101x34x14.

89. Маһибәдәр Гали кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Маһибәдәр
3) Гали кызы
4) Мөхәммәҗән
5) зәү[җә]се 10 нчы үктә-
6) -брдә 80 йә-
7) -шендә вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1915 сәнәи миладиййә».
2) кәрәм әйләб
3) догада идеңез
4) йад тәсаддыклә
5) кыйлуңыз ру-
6) -хымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Маһибәдәр
3) Гали кызы –
4) Мөхәммәҗән
5) хатыны – 10 октя-
6) -брьдә 80 я-
7) -шендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Милади 1915 елда [вафат]».
2) Юмартлык кылып,
3) догада искә
4) алыгыз, сәдака бирү
5) белән рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 100x32x9.

90. Мөхәммәҗән Габдерәхим улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәҗән
3) Габдеррәхим углы
4) 85 йәшендә
5) 1914 сәнәи миладиййә
6) 20 нче синтәбрдә
7) вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйлә-
2) -б догада
3) идеңез йад
4) тәсаддыклә кыйлу-
5) -ңыз рухымы ша-
6) -д».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәҗән
3) Габдерәхим улы
4) 85 яшендә
5) милади 1914 елның
6) 20 сентябрендә
7) вафат».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада
3) искә алыгыз,
4) сәдака бирү белән
5) рухымны шатландыры-
6) -гыз».

Таш үлчәмнәре: 98x32x9.

91. Бибихәдичә Мөхәммәҗҗан кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибихәдичә
3) Мөхәммәҗҗан
4) кызы Әсәдулла
5) зәүҗәсе 15
6) нче нуйәбрдә
7) 1913 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «58 йәшендә
2) кәрәм әйләб
3) догада идеңез
4) йад тәсаддыклә
5) кыйлуңыз ру-
6) -хымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибихәдичә
3) Мөхәммәҗҗан
4) кызы – Әсәдулла
5) хатыны –
6) милади 1913 елның
7) 15 ноябрендә [вафат]».

Арткы ягы:
1) «58 йәшендә [вафат].
2) Юмартлык кылып,
3) догада искә
4) алыгыз, сәдака бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 102x30x9.

92. Бибифаизә Шиһабеддин кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибифаизә Шиһаб-
3) -еддин кызы
4) Хисамеддин
5) зәүҗәсе».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1920 сәнәи миладиййә
2) 20 нче гыйнварда
3) 44 йәшендә
4) рахимәллааһү лимән
5) зәәрании».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибифаизә Шиһаб-
3) -еддин кызы –
4) Хисамеддин
5) хатыны».

Арткы ягы:
1) «Милади 1920 елның
2) 20 гыйнварында
3) 44 яшендә [вафат яки җирләнде].
4) Аллаһ мине зиярәт кылган
5) кешене рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 63x30x7.

93. Бибизарифә Мөхәммәдгали кызына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибизарифә
3) Мөхәммәдгали кызы
4) 1336 сәнәи һиҗриййә
5) 1918 сәнәи миладиййә
6) 33 йәшендә
7) Хәлилулла зәүҗәсе
8) 16 фибралда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибизарифә
3) Мөхәммәдгали кызы –
4) Хәлилулла хатыны –
5) һиҗри 1336 елда,
6) милади 1918 елның
7) 16 февралендә
8) 33 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 105(116)x30x11.

94. Габдуллажан Насыйбулла улына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Габдуллажан
3) Насыйбулла
4) углы 51 йә-
5) -шендә 16 нчы

6) ийүндә пәнҗешәнбә
7) көн вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1927 сәнәи миладиййә
2) кәрәм әйләб
3) догада идеңез
4) йад тәсаддыклә
5) кыйлуңыз ру-
6) -хымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Габдуллажан
3) Насыйбулла
4) улы 51 я-
5) -шендә 16
6) июньдә пәнҗешәмбе
7) көн вафат».

Арткы ягы:
1) «Милади 1927 елда [вафат].
2) Юмартлык кылып,
3) догада искә
4) алыгыз, сәдака бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 96x32x8.

95. Бибикәшифә Зәйнулла кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибикәшифә
3) Зәйнулла кызы
4) Зариф зәүҗәсе
5) 45 йәшендә
6) 20 нче майда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1920 сәнәи миладиййә
2) кәрәм әйләб дога-
3) -да идеңез йад
4) тәсаддыклә кыйлу-
5) -ңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибикәшифә
3) Зәйнулла кызы –
4) Зариф хатыны –
5) 45 яшендә
6) 20 майда [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Милади 1920 елда [вафат яки җирләнде].
2) Юмартлык кылып, дога-
3) -да искә алыгыз,
4) сәдака бирү белән
5) рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 78(85)x31x8.

96. Хәйрулла Насыйбулла улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) Хәйрулла
3) Насыйбулла углы
4) вафат 55 йәшендә
5) 1336 сәнәи һиҗриййә
6) 1918 сәнәи миладиййә
7) фибралның 28 ндә
8) җөмадиәл-әүвәлнең 28».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Галәмәтдән морады-
2) -м бер догадыр
3) бу көн бәндә икә-
4) -н йарин сәңа-
5) -дыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Хәйрулла
3) Насыйбулла улы
4) 55 яшендә
5) һиҗри 1336 елның
6) 28 җөмадиәл-әүвәлендә,
7) милади 1918 елның
8) 28 февралендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Галәмәттән морады-
2) -м бер догадыр,
3) бу көн миндә икә-
4) -н, иртәгә сиңа-
5) -дыр».

Таш үлчәмнәре: 104x31x13.

97. Гомәр Әхмәдсафа улына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Гомәр Әхмәдсафа
3) углы вафат
4) ике йәшендә
5) җөмадиәл-ахир-
6) -нең 5 нче көнендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Гыйнвар берендә
2) 1925 сәнәи миладиййә
3) кәрәм әйләб до-
4) -гада идеңез йад
5) тәсаддыклә кыйлу-
6) -ңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Гомәр Әхмәдсафа
3) улы
4) ике яшендә
5) җөмадиәл-ахир-
6) -нең 5 нче көнендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Милади 1925 елның
2) беренче гыйнварында [вафат].
3) Юмартлык кылып, до-
4) -гада искә алыгыз,
5) сәдака бирү белән
6) рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 89(100)x31x9.

98. Билгесез кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) һиҗриййә 1320 нче йылда
2) миладиййә 1902 нче
3) йылда 63 йәшендә
4) 7 нче үктәбрдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) һиҗри 1320 елда,
2) милади 1902
3) елның 7 октябрендә
4) 63 йәшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 42x31x10.

99. Маһиҗамал Заһидулла кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Маһиҗамал
3) Заһидулла кызы
4) Халид зәүҗәсе
5) 70 йәшендә
6) 1337 сәнәи һиҗриййә
7) 1915 сәнәи миладиййә
8) 16 нчы синтәбрдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Маһиҗамал
3) Заһидулла кызы –
4) Халид хатыны –
5) 70 яшендә
6) һиҗри 1337 елда,
7) милади 1915 елның
8) 16 сентябрендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 95x31x11.

100. Зарифҗан Габделмәннаф улына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Зарифҗан
3) Габделмәннаф у-
4) -[глы]...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Зарифҗан
3) Габделмәннаф у-
4) -[лы]...».

Таш үлчәмнәре: 47x31x10.

101. Бибигазизә Шәмседдин кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Бибигаз-
3) -изә Шәмседдин
4) кызы Әхмәҗан

5) Таһир углының
6) әһлийәсе 75 йәшендә
7) руми 1914 нче йылда
8) 14 нче февралда».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һичдә йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб дога-да кыйлынгыз йат тәсаддыклә рухымы кыйлынгыз шат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗри сәнә 1332
2) нче рабигыль-ахир
3) җомга көн дарел-фәна-
4) -дин дарел-бәкайә
5) һиҗрәт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Бибигаз-
3) -изә Шәмседдин
4) кызы – Әхмәҗҗан
5) Таһир улының
6) хатыны – 75 яшендә
7) милади 1914 елның
8) 14 февралендә [вафат]».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары-сы, мәңге булмас һич тә, юк карары».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз. Сәдака бирү белән рухымны шатлан-дырыгыз».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри 1332 елның
2) рабигыль-ахирендә
3) җомга көн фани дөнь-
4) -ядан мәңгелек дөньяга
5) күчте».

Таш үлчәмнәре: 88(94)x31x9.

102. Тажеддин Хисамеддин улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Тажеддин
3) Хисамеддин
4) углы 65 йә-
5) -шендә 28 нче
6) мартда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1915 сәнәи миладиййә
2) кәрәм әйләб
3) догада иде-
4) -һез йад тәсадды-
5) -клә кыйлуңыз ру-
6) -хымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Тажеддин
3) Хисамеддин
4) улы 65 я-
5) -шендә 28
6) мартта [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Милади 1915 елда [вафат яки җирләнде].
2) Юмартлык кылып,
3) догада
4) искә алыгыз,
5) сәдака бирү белән
6) рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 78(88)x27x8.

103. Бибимәфтуха Мөхәммәдфатих кызына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабернең
2) ийәсе 1 нче
3) мәхәлләнең Габд-
4) -елвәли Габделгани
5) углыйның хатуны
6) Бибимәфтуха
7) Мөхәммәдфатих кызы
8) вафат вакыты
9) милади тарих йыл»[36].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «[1924] йыл 1 нче
2) гыйнвар һиҗри
3) тарих йыл 1343 нче
4) йыл 5 нче рабигы
5) а җөмадиәл-ахир
6) пәнҗешәнбә көн 95 йәшендә
7) Аллаһ Тәгалә каберинә
8) нурлы кылсун амин»[37].

[36] Дәвамы арткы ягында.
[37] Башы алгы ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабернең
2) иясе: 1 нче
3) мәхәлләнең Габд-
4) -елвәли Габделгани
5) улының хатыны –
6) Бибимәфтуха
7) Мөхәммәдфатих кызы.
8) Вафат вакыты:
9) милади».

Арткы ягы:
1) «[1924] елның 1
2) гыйнвары, һиҗри
3) 1343
4) елның 5
5) җөмадиәл-ахире,
6) пәнҗешәмбе көн, 95 яшендә.
7) Аллаһ Тәгалә каберен
8) нурлы итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 76х27х10.

104. Хубҗамал Насыйбулла кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Хубҗамал
3) Насыйбулла
4) кызы Муса
5) зәүҗәсе
6) 2 нче вәктәбрдә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1919 сәнәи миладиййә
2) 62 йәшендә
3) кәрәм әйләб до-
4) -гада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хубҗамал
3) Насыйбулла
4) кызы – Муса
5) хатыны –
6) 2 октябрьдә [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Милади 1919 елда
2) 62 яшендә [вафат яки җирләнде].
3) Юмартлык кылып, до-
4) -гада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 66х26х7.

105. Хөсәен Хәсән улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә Олуг Әтнә
3) авылыйның Хөсәйен
4) Хәсән углы 70
5) йәшендә 1913
6) нче йылда 29 нчы
7) агустда
8) дарел-фәнадин
9) дарел-бәкайә һиҗр-
10) -әт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Ничә җәһедилә малы җәмгъ итдем сезә куйдым бары кәфенилә китдем».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада кыйлыңгыз йат тәсаддыклә рухымы кыйлыңгыз шат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә [иңүче] Олы Әтнә
3) авылыннан Хөсәен
4) Хәсән улы 70
5) яшендә 1913
6) елның 29
7) августында
8) фани дөньядан
9) мәңгелек дөньяга
10) күчте».

Уң ягы: «Нихәтле тырышлык белән мал җыйдым – сезгә калдырдым, бары кәфен белән киттем».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз. Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 95х34х11.

106. Вәлиулла Габдулла улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Вәлийулла Габд-
3) -улла углы
4) 1339 сәнәи һиҗриййә
5) 1918 сәнәи миладиййә

6) 20 нче синтәбрдә
7) 63 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Вәлиулла Габд-
3) -улла улы
4) һиҗри 1339 елда,
5) милади 1918 елның
6) 20 сентябрендә
7) 63 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 99(110)x43x10.

107. Әсхабҗамал Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Әсхабҗамал
3) Гобәйдулла кызы
4) 75 йәшендә
5) 1919 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «10 нчы дикәбрдә
2) Гыйсмәтулла
3) зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Әсхабҗамал
3) Гобәйдулла кызы
4) 75 яшендә
5) милади 1919 елда [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «10 декабрьдә [вафат яки җирләнде].
2) Гыйсмәтулла
3) хатыны».

Таш үлчәмнәре: 62x26x9.

108. Мөхәммәдсадыйк Сабит улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдсадыйк
3) Сабит углы
4) 85 йәшендә
5) 1335 сәнәи һиҗриййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1917 сәнәи миладиййә
2) 10 нчы нуябрдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдсадыйк
3) Сабит улы
4) 85 яшендә
5) һиҗри 1335 елда [вафат яки җирләнде].

Арткы ягы:
1) «Милади 1917 елның
2) 10 ноябрендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 67(81)x27x8.

109. Бибифаизә Галим кызына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибифаизә
3) Галим кызы Са-
4) -дыйк зәүҗәсе
5) 1336 сәнәи һиҗриййә нуйәбр
6) 30 нда 71 йәшендә
7) 1918 сәнәи миладиййә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибифаизә
3) Галим кызы – Са-
4) -дыйк хатыны –
5) 71 йәшендә һиҗри 1336 елда,
6) милади 1918 елның
7) 30 ноябрендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 83x33x11.

110. Фатиха Гыйззәтулла кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Фатиха
3) Гыйззәтулла кызы
4) 1332 сәнәи һиҗриййә
5) 1914 сәнәи миладиййә
6) 15 нче майда

7) Гыйззәтулла зәүҗәсе».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Сул (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Арткы (уеп язылган): «80 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Фатиха
3) Гыйззәтулла кызы –
4) Гыйззәтулла хатыны –
5) һиҗри 1332 елда,
6) милади 1914 елның
7) 15 маенда [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Арткы: «80 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 86x31x9.

111. Гайнулла Сәйфулла улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) мәрхүм Гайнулла
3) Сәйфулла углы
4) һиҗриййә илә 1329 нчы сәнә
5) миладиййә 1911 нче йылда
6) 78 нче йәшендә
7) беренче априлдә
8) гарикы рәхмәт
9) улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Арткы (уеп язылган):
1) «Фәхәблил-гайши
2) мәүсуулүн бикатгый
3) вә хайтуль-гумри
4) мәгъкууд
5) би-мәүүт».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Мәрхүм Гайнулла
3) Сәйфулла улы
4) һиҗри белән 1329 елда,
5) милади 1911 елның
6) беренче апрелендә
7) 78 нче йәшендә [вафат яки җирләнде].
8) Рәхмәткә
9) күмелсен».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Арткы:
1) «Тормыш бавы
2) өзелү белән бәйле,
3) гомер җебе
4) үлем белән
5) бәйләнгән».

Таш үлчәмнәре: 111x34x13.

112. Шәмсекамәр Мөхәммәдсадыйк Мөхәммәдгали улының кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң-
зәә-
2) -икатүл-мәүүт бу каберә назил Олуг
3) Әтнә илинең Мөхәммәдсадыйк Мөхәммәд-
4) -гали углыйның кызы Олуг
5) Өшкәтә авылыйның Фәхреддин
6) Насыйбулла углыйның
7) әһлийәсе Шәмсекамәр 38 йәшдә
8) сәнәи һиҗриййә илә 1322 нче
9) маһе шәүвәл 26 нчы йәүмендә»[38].

Уң ягы (уеп язылган): «Уйан буйан бакуб дога көтәрмез хәйер-ихсан дәхи өмид итәрмез».

Сул ягы (уеп язылган): «Үтде дәүран кичде сәйран бәне күр бәне күр дә килүр йаракын сәндә күр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Сәнәи миладиййә 1904 нче
2) 5 нче дикәбрдә шинбә
3) көн дарел-фәнадин даре-

[38] Дәвамы арткы ягында.

4) --бәкайә һиҗрәт әйләде
5) таййибәллааһү сәрааһү вә җәгал-
6) -әл-җәннәтә мәсвәәһ»[39].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Бу кабергә иңүче Олы
3) Әтнә иленнән Мөхәммәдсадыйк Мөхәммәд-
4) -гали улының кызы – Олы
5) Өшкәтә авылыннан Фәхреддин
6) Насыйбулла улының
7) хатыны Шәмсекамәр – 38 яшьтә
8) һиҗри белән 1322 ел
9) шәүвәл аеның 26 нчы көнендә».

Уң ягы: «Уянып, карап, дога көтәрбез, хәер-изгелек, дога өмет итәрбез».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр, мине күр дә килер өчен кирәк-ярагын син дә күр».

Арткы ягы:
1) «Милади 1904 елның
2) 5 декабрендә шимбә
3) көн фани дөньядан мәңгелек
4) дөньяга күчте.
5) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын
6) җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 101(128)х31х15.

113. Билгесез кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) һиҗриййә 1323 нче йылда
2) румиййә 1905 нче йылда
3) 29 нчы майда
4) 65 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) һиҗри 1323 елда,
2) милади 1905 елның
3) 29 маенда
4) 65 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 54(72)х31х12.

114. Мәхфуза Фәйзулла кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назилә Мәхфуза
3) Фәйзулла кызы
4) һиҗриййә илә 1322 нче йылда
5) 1904 нче йылда
6) 4 нче март 67 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәәсү нийәәмүн изәә мәтүү интәбәһүү».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә Мәхфуза
3) Фәйзулла кызы
4) һиҗри белән 1322 елда,
5) [милади] 1904 елның
6) 4 мартында 67 яшендә иңде».

Уң ягы: «Кешеләр йоклыйлар, үлгәч уяналар».

Таш үлчәмнәре: 69х30х11.

115. Бибишәһребану Габделхәким кызына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә күллү нәфсиң-зәәъикаһ
2) бу каберә назил
3) улмыш Олуг Әтнә илинең
4) мөтәвәффә мәрхүмә Бибишәһребану
5) Габделхәким кызы Фәхредд-
6) -ин Шәмседдин углыйның
7) әһлийәсе 55 йәшендә һиҗриййә
8) 1332 нче сәнә зөлхиҗҗәнең 5 нче йәү-
9) -мендә руми 1901 нче сәнә 27 нче
10) гыйнвар пәнҗешәнбә көн».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һич дә йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Үтде дәүран кичде сәйран бәне күр бәне күр дә гүр йарагын сәндә күр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе [үлемне] татыячак».
2) Бу кабергә

[39] Башы алгы ягында.

3) Олы Әтнә иленең
4) вафат булган, мәрхүмә Бибишәһребану
5) Габделхәким кызы – Фәхредд-
6) -ин Шәмседдин улының
7) хатыны – 55 яшендә һиҗри
8) 1332 ел зөлхиҗҗәсенең 5 нче көн-
9) -ендә, милади 1901 елның 27
10) гыйнварында пәнҗешәмбе көн иңде».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек барысы, мәңге булмас һич тә, юк карары».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр, мине күр дә гүр кирәк-ярагын син дә күр».

Таш үлчәмнәре: 96x36x17.

116. Сәхибҗамал Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Сәхибҗамал
3) Хәбибулла кызы
4) һиҗриййә 1328 нче йылда
5) миладиййә 1910 нчы йылда
6) 17 нче ийүлдә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Арткы (уеп язылган):
1) «Габдеррахман
2) зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Сәхибҗамал
3) Хәбибулла кызы
4) һиҗри 1328 елда,
5) милади 1910 елның
6) 17 июлендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр

Арткы:
1) «Габдрахман
2) хатыны».

Таш үлчәмнәре: 88x30x13.

117. Гыйльмиҗамал Хәсән кызына куелган кабер ташы, 1931 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер ийәсе
3) Гыйльмиҗамал Хә-
4) -сән кызы
5) (Гыйльми әби)
6) 1841 – 1931
7) 90 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) Гыйльмиҗамал Хә-
4) -сән кызы
5) (Гыйльми әби)
6) 1841–1931
7) 90 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 71x32x7.

118. Хәлилулла Гайнулла улына һәм Бибихәдичә Гайнулла кызына куелган кабер ташы, XX гасыр башы һәм 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү Аллаһү[40] биллләәһ
2) мәрхүм Хәлилулла
3) Гайнулла углы
4) 32 йәшендә 18
5) нче агустда
6) 19... нче йылда
7) мәдфүн Аллаһ-
8) -ның рәхмәтендә
9) улсун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәрхүмә Биби-
3) -хәдичә Гайнулла
4) кызы 1902 нче
5) йылда 31 нче мар-
6) -тда йәкшәнбә көн
7) 28 йәшендә мәдфүн
8) гарикы рәхмәтдә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта, Аллаһ белән.

[40] Бераз хаталы рәвештә язылган.

2) Мәрхүм Хәлилулла
3) Гайнулла улы
4) 32 яшендә
5) ... елның
6) 18 августында
7) җирләнде. Аллаһ-
8) -ның рәхмәтендә
9) булсын».

Арткы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүмә Биби-
3) -хәдичә Гайнулла
4) кызы 1902
5) елның 31 мар-
6) -тыда якшәмбе көн
7) 28 яшендә җирләнде.
8) Рәхмәткә күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 80x26x14.

119. Бибифатыйма Сәгыйть кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән тарих 1902
3) йылда май 11 нче йәүмендә һиҗриййә
4) илә 1321 нче сәнә маһе сәфәрел-хәйер
5) 21 ндә Олуг Әтнәнең Бибифатыйма
6) Сәгыйть кызы Сиддыйк зәүҗәсе
7) 82 йәшендә шинбә көн даре
8) бәкайә рихләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Йырак кидем дийү
2) онутмаңгызлар
3) догаңгыздан фәраму-
4) -ш итмәңезләр дога
5) кыйлсаң савабы безгә бу-
6) -лсын аның әҗерен Хо-
7) -дайым сезгә бирсен».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә]
2) булучы һәркем, һәрнәрсә фани. 1902
3) ел маеның 11 нче көнендә, һиҗри
4) белән 1321 елның 21
5) сәфәрендә Олы Әтнәдән Бибифатыйма
6) Сәгыйть кызы – Сиддыйк хатыны –
7) 82 яшендә шимбә көн мәңгелек
8) дөньяга күчте».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Ерак киттем дип,
2) [мине] онытмагыз,
3) догагызда истән
4) чыгармагыз. Дога
5) кылсаң, савабы безгә бу-
6) -лсын, аның әҗерен Хо-
7) -даем сезгә бирсен».

Таш үлчәмнәре: 88x32x14.

120. Насыйбулла Әхмәдулла улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Насыйбулла
3) Әхмәдулла углы
4) һиҗриййә илә 1300 нче йылда
5) миладиййә 1903 нче йылда
6) 13 нче март вафат
7) 56 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Беләсез бу каберә киләчәк вакытыңыз йакыйн».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый гафил улма сакыйн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Насыйбулла
3) Әхмәдулла улы
4) һиҗри белән 1300 елда,
5) милади 1903 елның
6) 13 мартында 56
7) яшендә вафат».

Уң ягы: «Беләсез: бу кабергә киләчәк вакытыгыз якын».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, гафил булма, сак бул».

Таш үлчәмнәре: 83(97)x31x10.

121. Габделкадыйр Габделвahhаб улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) Габделкадыйр
3) Габделвahhаб
4) углы 6 нчы майда
5) 41 йәшендә вафат
6) 1321 сәнәи hиҗриййә
7) 1903 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ихване
2) мөслиминдә-
3) -н дога рәҗа
4) идәмез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Габделкадыйр
3) Габделвahhаб
4) улы 41 яшендә
5) hиҗри 1321 елда,
6) милади 1903 елның
7) 6 маенда вафат».

Арткы ягы:
1) «Мөселман
2) кардәшләрдә-
3) -н дога өмет
4) итәбез».

Таш үлчәмнәре: 104x31x11.

122. Габдуллаҗан Фазылҗан улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) мәрхүм
3) Габдулла-
4) -җан Фазыл-
5) -җан углы».

Уң ягы (уеп язылган): «Улсын»[41].

Сул ягы (уеп язылган): «Шәфәгатьче»[42].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1908
2) йылда йа-
3) -рты йәшдә
4) вафат
5) ахирәтдә»[43].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Мәрхүм
3) Габдулла-
4) -җан Фазыл-
5) -җан улы».

Уң ягы: «Булсын».

Сул ягы: «Шәфәгатьче».

Арткы ягы:
1) «1908
2) елда я-
3) -рты яшьтә
4) вафат.
5) Ахирәттә».

Таш үлчәмнәре: 30x9/17x8/11.

123. Бибимәдинә Фазылҗан кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Олуг
2) Әтнә Фазыл-
3) -җан кызы
4) Бибимәдинә».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Бу-
2) -лсун
3) амин»[44].

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Ахирәтдә
2) шәфә-
3) -гатьче»[45].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) бу кабер назилә
3) 1909 нчы йылда
4) майның 16 сында».

[41] Башы сул hәм арткы ягында. Ислам дине өйрәтүенчә, сабый вакытында вафат булган балалар Кыямәт көнендә ата-аналары өчен Аллаh каршында шәфәгать кылачаклар, әлеге догада шул нәрсә күздә тотыла.

[42] Башы арткы ягында, дәвамы уң ягында.

[43] Дәвамы сул ягында.

[44] Башы сул ягында.

[45] Дәвамы уң ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Олы
2) Әтнәдән Фазыл-
3) -җан кызы
4) Бибимәдинә».

Уң ягы:
1) «Бу-
2) -лсын,
3) амин».

Сул ягы:
1) «Ахирәтдә
2) шәфә-
3) -гатьче».

Арткы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә
3) 1909 елның
4) 16 маенда иңде».

Таш үлчәмнәре: 27х11/17х8/12.

124. Фәтхулла Төхфәтулла улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назил Фәтхулла
3) Төхфәтулла углы
4) һиҗриййә 1322 нче йылда
5) румиййә 1904 нче йылда
6) 1 нче март
7) 6 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Фәтхулла
3) Төхфәтулла улы
4) һиҗри 1322 елда,
5) милади 1904 елның
6) 1 мартында
7) 6 яшендә иңде».

Таш үлчәмнәре: 85(93)х31х12.

125. Шакиржан Мөхәммәджан улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Шакиржан
3) Мөхәммәджан у-
4) -глы 25 йәшендә
5) 1342 сәнәи һиҗриййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1922 сәнәи миладиййә
2) ийүннең 24 ндә
3) кәрәм әйләб до-
4) -гада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Шакиржан
3) Мөхәммәджан у-
4) -лы 25 яшендә
5) һиҗри 1342 елда [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Милади 1922 елның
2) 24 июнендә [вафат яки җирләнде]
3) Юмартлык кылып, до-
4) -гада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 78х34х9.

126. Габдрахман Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Габдеррахман Гыйззәтулла
3) углы 60 йәшендә
4) 1338 сәнәи һиҗриййә
5) 1912 сәнәи миладиййә
6) 22 нче ийүндә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
6) «Хөкем Аллаһта.
7) Габдрахман Гыйззәтулла
8) улы 60 яшендә
9) һиҗри 1338 елда,
5) милади 1912 елның
6) 22 июнендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 76х31х7.

127. Бибихәдичә Заһидулла кызына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ

2) Бибихәдичә
3) Заһидулла кыз-
4) -ы Габдулла зәүҗәсе
5) ...».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ийүн 8 ндә
2) 48 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибихәдичә
3) Заһидулла кыз-
4) -ы – Габдулла хатыны
5) ...».

Арткы ягы:
1) «8 июньдә
2) 48 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 56х30х7.

128. Хәбибулла Гыйсмәтулла улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Хәбибулла
3) Гыйсмәтулла
4) углы 60 йәшендә
5) 6 нчы нуйәбрдә
6) 1917 сәнәи миладиййә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хәбибулла
3) Гыйсмәтулла
4) улы 60 яшендә
5) милади 1917 елның
6) 6 ноябрендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 81х30х10.

129. Бибизарифә Һибатулла кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бибизарифә
3) Һибатулла кызы
4) һиҗриййә 1328 нче йылда
5) миладиййә 1910 нчы йылда
6) 17 нче фибралда».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «40 йәшендә
2) Хәбибулла зәүҗәсе
3) безем Коръән у-
4) -кырга телемез йук
5) тәсаддык һәм кыйлу-
6) -рга пулымыз йук».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бибизарифә
3) Һибатулла кызы
4) һиҗри 1328 елда,
5) милади 1910 елның
6) 17 февралендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Арткы ягы:
1) «40 яшендә [вафат яки җирләнде].
2) Хәбибулла хатыны.
3) Безнең Коръән у-
4) -кырга телебез юк,
5) сәдака бирергә
6) дә көчебез юк».

Таш үлчәмнәре: 70х33х12.

130. Нәфисә Вәлиулла кызына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) вафат буалды
3) 1918 йылда 11 нче
4) майда Нәфисә
5) Вәлийулла кызы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) 1918 елның 11
3) маенда Нәфисә

4) Вәлиулла кызы
5) вафат буалды».

Таш үлчәмнәре: 76x29x10.

131. Мөхәммәджан Сабихан улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Мөхәммәджан
3) Сабихан углы
4) 1913 сәнәи миладиййә
5) 50 йәшендә
6) 25 нче април».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Мөхәммәджан
3) Сабихан улы
4) милади 1913 елның
5) 25 апрелендә
6) 50 яшендә [вафат яки җирләнде] .

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 78(88)x29x10.

132. Мөхәммәдзариф Вилдан улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдзариф
3) Вилдан углы
4) 40 йәшендә
5) пәнҗешәнбә көн вафат
6) 1920 сәнәи миладиййә
7) 20 нче фибралда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдзариф
3) Вилдан улы
4) 40 яшендә
5) пәнҗешәмбе көн
6) милади 1920 елның
7) 20 февралендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 86x29x10.

133. Бибихубҗамал Хәсән кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Биби-
3) -хубҗамал Хәсән
4) кызы ...
5) Төхбәтулла углының
6) әһлийәсе 61 йәшендә
7) руми 1910 нчы 3 нче
8) априлдә шинбә көн».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һичдә йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Биби-
3) -хубҗамал Хәсән
4) кызы – ...
5) Төхбәтулла улының
6) хатыны – 61 яшендә
7) милади 1910 [елның] 3
8) апрелендә шимбә көн иңде».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, мәңге булмас һич тә, юк карары».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 99(115)x30x10.

134. Бибифатиха Сиддыйк кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң-зәәъикат-
2) -үл-мәүүт бу каберә Олуг Әтнә илинең

3) мөтәвәффат мәрхүмә Биби-
4) -фатиха Сиддыйк кызы Әхмәд-
5) -шаһ Сабит углының ә-
6) -һлийәсе 60 йәшендә мила-
7) -диййә илә 1904 нче сәнә
8) 21 нче март һиҗриййә илә
9) 1322 нче сәнә мөхәррәмнең»[46].

Уң ягы (калкытып язылган): «Уйан буйан бакыб дога көтәрмез хәйер-ихсан дәхи өмид итәрмез».

Сул ягы (уеп язылган): «Үтде дәүран кичде сәйран бәне күр бәне күр дә килүр йарагын сәндә күр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мөхәррәмнең 18 нче йәүмендә
2) йәкшәнбә көн даре фәна-
3) -дин дарел-бәкайә һиҗрәт
4) әйләде тайййибәллаһү сәраа-
5) -һү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ»[47].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне
2) татыячак». Бу кабергә [иңүче] Олы Әтнә иленнән
3) вафат булучы, мәрхүмә Биби-
4) -фатиха Сиддыйк кызы – Әхмәд-
5) -ша Сабит улының ха-
6) -тыны – 60 яшендә мила-
7) -ди белән 1904 елның
8) 21 мартында, һиҗри белән
9) 1322 ел мөхәррәменең».

Уң ягы: «Ул якка, бу якка карап, дога көтәрбез, хәер-изгелек, дога өмет итәрбез».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр, мине күр дә килер өчен кирәк-ярагын син дә күр».

Арткы ягы:
1) «Мөхәррәменең 18 нче көнендә
2) якшәмбе көн фани дөнья-
3) -дан мәңгелек дөньяга
4) күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын
5) һәм урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 106(119)x31x14.

135. Шәмседдин Халит улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә Олуг Әтнә-
3) -нең Шәмседдин
4) Халит углы 74 йәшендә руми 1901
5) нче йылда 21 нче март
6) чәһаршәнбә көн дарел-фәна-
7) -дин дарел-бәкайә һиҗрәт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Бакый ирмәс һичдә йук карары»[48].

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары»[49].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә [иңүче] Олы Әтнә-
3) -дән Шәмседдин
4) Халит улы 74 яшендә милади 1901
5) елның 21 мартында
6) чәршәмбе көн фани дөнья-
7) -дан мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Мәңге булмас һич тә, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары».

Таш үлчәмнәре: 82(90)x31x10.

136. Әхмәдша Сабит улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә мәркат[50] шәрииф
2) Олуг Әтнә авылыйның
3) Әхмәдша Сабит
4) углы 62 йәшендә
5) дарел-фәнадин даре-
6) -л-бәкайә рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һич йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «... ничә сәүдә итәргә».

[46] Дәвамы арткы ягында.
[47] Башы алгы ягында.
[48] Башы сул ягында.
[49] Дәвамы уң ягында.
[50] «Д» хәрефе урынына ялгыш «т» хәрефе язылган.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү мән галәйһәә фәән
2) тарих 1901 нче йылда
3) март 20 сендә зөлхиҗҗәнең
4) 13 нче йәүмүндә Олуг
5) Әтнәнең Әхмәдша Сабит
6) углы 62 йәшендә мәдфүн улды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер шәриф
2) Олы Әтнә авылыннан
3) Әхмәдша Сабит
4) улыныкы, 62 яшендә
5) фани дөньядан мәңгелек
6) дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, мәңге булмас һич, юк карары».

Сул ягы: «... ничә сәүдә итәргә».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани».
2) 1901 елның
3) 20 мартында, зөлхиҗҗәнең
4) 13 нче көнендә Олы
5) Әтнәдән Әхмәдша Сабит
6) улы 62 яшендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 73х36х10.

137. Мөхәммәдзариф Габделкадыйр улына куелган кабер ташы, 1928 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабернең ийәсе
3) Мөхәммәдзариф Габделкадыйр
4) углы вафат вакыты
5) тарих милади белә
6) 1928 нче йыл 22 нче
7) август тарих
8) һиҗри белә»[51].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1347 нче йыл рабиг-
2) -ыль-әүвәлнең 6 нда
3) чәһаршәнбә көн
4) дәфен ителде 45 йәшендә
5) Аллаһ Тәгалә каберине нурлы урыныйн
6) җәннәт кылсун амин»[52].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабернең иясе
3) Мөхәммәдзариф Габделкадыйр
4) улы. Вафат вакыты:
5) милади белән
6) 1928 елның 22
7) августы,
8) һиҗри белән».

Арткы ягы:
1) «1347 елның 6
2) рабигыль-әүвәле,
3) чәршәмбе көн
4) 45 яшендә җирләнде.
5) Аллаһ Тәгалә каберен нурлы, урынын
6) җәннәт итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 83(90)х31х9.

138. Бәдрекамал Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабернең ийәсе
3) Бәдрелкамал Фәтхулла
4) кызы Хәкимҗан
5) Гыйззәтулла углының
6) хатуны 51 йәшендә
7) тарих милади белә
8) 1929 нчы йыл 19 нчы март»[53].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих һиҗри белә
2) 1347 нче йыл 8 нче шәүвәлендә
3) сиһшәнбә көн
4) вафат Аллаһ Тәгалә
5) каберин нурлы
6) кылсун амин»[54].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабернең иясе
3) Бәдрекамал Фәтхулла
4) кызы – Хәкимҗан
5) Гыйззәтулла улының
6) хатыны – 51 яшендә
7) милади белән
8) 1929 елның 19 мартында».

[51] Дәвамы арткы ягында.
[52] Башы алгы ягында.
[53] Дәвамы арткы ягында.
[54] Башы алгы ягында.

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1347 елның 8 шәүвәлендә
3) сишәмбе көн
4) вафат. Аллаһ Тәгалә
5) каберен нурлы
6) итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 82(94)x31x10.

139. Фазылҗан Мөхәммәҗҗан улына куелган кабер ташы, 1936 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү биллээһи мин-
2) -әш-шәйтаанир-раҗиим
3) бисмилләәһир-рахмән-
4) -ир-рахиим ләә иләәһә иллә-
5) -әллааһ мүхәммәдүр-
6) расүүлүллааһ
7) Мөхәммәҗҗан углы
8) Фазылҗан 1885 нче
9) йылда туды
10) 1936 нчы йылда
11) вафат булды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан
2) Аллаһка сыенам.
3) Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ
4) исеме белән. Аллаһтан башка табынырга лаеклы
5) зат юк, Мөхәммәд –
6) Аллаһның илчесе.
7) Мөхәммәҗҗан улы
8) Фазылҗан 1885
9) елда туды,
10) 1936 елда
11) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 80x21x11.

140. Маһитаб Сабиржан кызына куелган кабер ташы, 1938 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү биллээһи мин-
2) -әш-шәйтаанир-раҗиим
3) бисмилләәһир-рахмән-
4) -ир-рахиим ләә иләәһә
5) илләәллааһ мүхәммәдүр-
6) расүүлүллааһ
7) Сабиржан кызы
8) Маһитаб
9) 1890 нчы йылда
10) туды 1938 нче
11) йылда вафат
12) булды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан
2) Аллаһка сыенам.
3) Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ
4) исеме белән. Аллаһтан башка табынырга
5) лаеклы зат юк, Мөхәммәд –
6) Аллаһның илчесе.
7) Сабиржан кызы
8) Маһитаб
9) 1890 елда
10) туды, 1938
11) елда вафат
12) булды».

Таш үлчәмнәре: 69x21x11.

141. Сабира Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1936 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ мүхәммәдүр-расүүлүллааһ
2) Сабира
3) Хисамеддин
4) кызы туган
5) 1883 йылда
6) вафат
7) 1936 йылда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Сабира
3) Хисамеддин
4) кызы 1883
5) елда туган,
6) 1936 елда
7) вафат».

Таш үлчәмнәре: 77x27x11.

142. Әшрәфҗамал Гали Мохтар улының кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә

2) күллүг мән галәйһәә фәән
3) бу каберә назилә Олуг
4) Әтнәнең Әшрәф-
5) -җамал Гали Мохтар
6) углының кызы
7) Зарифҗан Мәннаф
8) углының әһлийә-
9) -се 60 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр бәне күр дә килүр йарагын сәндә күр».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һичдә йук карары».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Сәнәи миладиййә 1906 нчы
2) 18 нче үктәбрдә
3) һиҗри 1324 нче 13
4) нче рамазан чәһар-
5) -шәнбә көн
6) дарел-фәнадин дар-
7) -ел-бәкайә һиҗрәт әйлә-
8) -де иман рузи әйлә-
9) -сүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани».
3) Бу кабергә Олы
4) Әтнәдән Әшрәф-
5) -җамал Гали Мохтар
6) улының кызы –
7) Зарифҗан Мәннаф
8) углының хаты-
9) -ны 60 яшендә иңде».

Уң ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр, мине күр дә килер өчен кирәк-ярагын син дә күр».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Милади 1906 елның
2) 18 октябрендә,
3) һиҗри 1324 [елның] 13
4) рамазанында чәр-
5) -шәмбе көн
6) фани дөньядан мәңгелек
7) дөньяга күчте.
8) Иманнан
9) өлеше бирелсен».

Таш үлчәмнәре: 98(106)x33x11.

143. Билгесез кабер ташы фрагменты, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«... [у]-
1) -глы 94 йәшендә
2) 1340 сәнәи һиҗриййә
3) 1922 сәнәимиладиййә
4) 6 нчы агусда
5) Аллаһ рәхмәт кыйлсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«... [у]-
1) -лы 94 яшендә
2) һиҗри 1340 елда,
3) милади 1922 елның
4) 6 августында [вафат яки җирләнде].
5) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 57(64)x30x10.

144. Бибифаизә Гыйззәтулла кызына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибифаизә
3) Гыйззәтулла кызы
4) 60 йәшендә
5) 1334 сәнәи һиҗриййә
6) 1916 сәнәи миладиййә
7) 10 нчы үктәбрдә
8) Зарифҗан зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибифаизә
3) Гыйззәтулла кызы
4) 60 яшендә
5) һиҗри 1334 елда,
6) милади 1916 елның
7) 10 октябрендә [вафат яки җирләнде].
8) Зарифҗан хатыны».

Таш үлчәмнәре: 100x30x10.

145. Сидкыйсафа Гайнулла кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ

2) бу каберә назилә Олуг
3) Әтнә авылыйның Сид-
4) -кыйсафа Гайнулла
5) кызы Габделвәли Тәкәр-
6) -лек әһлийәсе 72
7) йәшендә 1914 нче
8) йылда 25 нче гыйнвар
9) 14 нче мәүлет».

Уң ягы (уеп язылган): «Бәне күр дә килүр йарагың сәндә күр».

Сул ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Олы
3) Әтнә авылыннан Сид-
4) -кыйсафа Гайнулла
5) кызы – Габделвәли (Тәкәр-
6) -лек) хатыны 72
7) яшендә 1914
8) елның 25 гыйнварында,
9) 14 рабигыль-әүвәлендә иңде».

Уң ягы: «Мине күр дә килер өчен кирәк-ярагын син дә күр».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачып йөрү, мине күр».

Таш үлчәмнәре: 111(120)x29x11.

146. Гөлрәйхан Мортаза кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) мәрхүмә Гөлрәйхан
3) Мортаза кызы
4) һиҗриййә илә 1327 нче йылда
5) миладиййә илә 1909 нчы йылда
6) 26 нчы гыйнварда
7) 80 йәшендә
8) Аллаһ гарикы рәхмәт
9) әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Арткы ягы (уеп язылган): «Мөхәррәм зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Мәрхүмә Гөлрәйхан
3) Мортаза кызы
4) һиҗри белән 1327 елда,
5) милади белән 1909 елның
6) 26 гыйнварында
7) 80 яшендә [вафат яки җирләнде].
8) Аллаһ рәхмәткә
9) күмсен».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Арткы ягы: «Мөхәррәм хатыны».

Таш үлчәмнәре: 110x35x17.

147. Мөхәммәҗән Мөхсин улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Мөхәммәҗән
3) Мөхсин углы
4) һиҗриййә 1325 нче йылда
5) миладиййә 1907 нче йылда
6) 7 нче майда вафат
7) 80 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ихване мөслимин-
2) -дән дога рә-
3) -җа идәмез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Мөхәммәҗән
3) Мөхсин улы
4) һиҗри 1325 елда,
5) милади 1907 елның
6) 7 маенда
7) 80 яшендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Мөселман кардәшләр-
2) -дән дога ө-
3) -мет итәбез».

Таш үлчәмнәре: 119x31x10.

148. Бибимаһирә Мөхәммәҗән кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу каберә назилә Бибимаһирә
3) Мөхәммәҗән кызы
4) һиҗриййә 1325 нче йылда
5) румиййә 1907 нче йылда
6) мулла Әхмәд зәүҗәсе».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәәсү нийәәмүн изәә»[55].

Сул ягы (уеп язылган): «Мәтүү интәбәһүү»[56].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «19 нчы април
2) 27 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә Бибимаһирә
3) Мөхәммәҗән кызы
4) һиҗри 1325 елда,
5) милади 1907 елда иңде.
6) Мулла Әхмәд хатыны».

Уң ягы: «Кешеләр йоклыйлар».

Сул ягы: «Үлгәч уяналар».

Арткы ягы:
1) «19 апрельдә
2) 27 яшендә [җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 91x32x12.

149. Мөхәммәдгалим Мөхәммәдкәрим улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә Олуг Әтнә
3) авылыйның Мөхәммәд-
4) -галим Мөхәммәдкәр-
5) -им углы 52 йә-
6) -шендә рабигыль-ахир
7) 25 нче йәүмендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Бакый ирмәс һичдә йук карары»[57].

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары»[58].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Румиййә илә 1903 нче
2) йылда 5 нче ау-
3) -гысда чишәнбә
4) көн дарел-бәка-
5) -йә һиҗрәт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә Олы Әтнә
3) авылыннан Мөхәммәд-
4) -галим Мөхәммәдкәр-
5) -им улы 52 я-
6) -шендә рабигыль-ахирнең
7) 25 нче көнендә [иңде]».

Уң ягы: «Мәңге булмас һич тә, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары».

Арткы ягы:
1) «Милади белән 1903
2) елның 5 ав-
3) -густында сишәмбе
4) көн мәңгелек дөнья-
5) -га күчте».

Таш үлчәмнәре: 61(91)x29x12.

150. Мулла Габдуллажан мулла Габдерәкыйб улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү мән галәйһәә
2) фәән 1904 нче сәнәи миладиййә
3) 6 нчы синтәбрдә 1322
4) нче сәнәи һиҗриййә 10 нчы маһе рәҗәб
5) имамел-мөслимин мулла Габдулла-
6) -жан мулла Габдеррәкыйб
7) углы 62 йыл гомер сөрүб
8) дүшәнбә көн дарел-фәна-
9) -дин дарел-бәкайә һиҗрәт әйләде».

[55] Дәвамы сул ягында.
[56] Башы уң ягында.
[57] Башы сул ягында.
[58] Дәвамы уң ягында.

Уң ягы (уеп язылган): «Безем Коръән укуга телемез йук тәсаддык һәм кыйлуга пулымыз йук».

Сул ягы (калкытып язылган): «Кәрәм әйләб догада кыйлыңгыз йат тәсаддыклә рухымы кыйлыңгыз шат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир
йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
2) фани. Милади 1904 елның
3) 6 сентябрендә, һиҗри
4) 1322 елның 10 рәҗәбендә
5) мөселманнар имамы мулла Габдулла-
6) -җан мулла Габдерәкыйб
7) улы, 62 ел гомер сөреп,
8) дүшәмбе көн фани дөнья-
9) -дан мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Безнең Коръән укуга телебез юк, сәдака бирүгә дә көчебез юк».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 100(111)x29x14.

Әлеге кабер иясе, 1864 елның 4 ноябрендә указ (указ номеры – №8434) алып, беренче мәхәллә мәчетенә имам итеп билгеләнгән. Аның атасы да, бабасы Габдерәшид хәзрәт тә Олы Әтнә авылында мулла булганнар.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 8 б. №69.

151. Бәдрениса Габделвәли кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бәдренниса
3) Габделвәли кызы
4) һиҗрииййә 1303 нче йылда
5) миладииййә 1905 нче йылда
6) 12 нче майда вафат
7) Габделхәким зәүҗәсе
8) 65 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бәдрениса
3) Габделвәли кызы –
4) Габделхәким хатыны –
5) һиҗри 1303 елда,
6) милади 1905 елның
7) 12 маенда
8) 65 яшендә вафат».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 100(124)x31x14.

152. Сәхибҗамал Фатих кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи
рааҗигуун
2) мәрхүмә Сә-
3) -хибҗамал Фатих
4) кызы 51 йәшендә
5) 1905 нче йылда 21
6) нче ийүлдә мәдфүн
7) гарикы рәхмәтдә улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Галиәкбәр Габдесса... углының җәмәгате».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм,
чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүмә Сә-
3) -хибҗамал Фатих
4) кызы 51 яшендә
5) 1905 елның 21
6) июлендә җирләнде.
7) Рәхмәткә күмелсен».

Уң ягы: «Галиәкбәр Габдесса... улының җәмәгате».

Таш үлчәмнәре: 87(96)x30x15.

153. Маһиҗамал Габдессаттар кызына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ

2) Маһиҗамал
3) Габдессаттар
4) кызы Сөләйман
5) зәүҗәсе
6) 75 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1927 сәнәи миладиййә
2) 12 нче майда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Маһиҗамал
3) Габдессаттар
4) кызы – Сөләйман
5) хатыны –
6) 75 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Милади 1927 елның
2) 12 маенда [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 82x31x11.

154. Гыйбадулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назил Олуг
3) Әтнәнең Гыйбадулла
4) Һибатулла углы
5) 65 йәшендә руми 1904
6) нче 7 нче аңлусда
7) һижри 1322 нче 10
8) нчы җөмадиәл-ахир чәр-
9) -шәнбә көн».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һичдә йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Ничә җәһедилә малы җәмегъ итдем сезә куйдым бары кәфенилә кидем».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Олы
3) Әтнәдән Гыйбадулла
4) Һибатулла улы
5) 65 яшендә милади 1904
6) [елның] 7 августында,
7) һижри 1322 [елның] 10
8) җөмадиәл-ахирендә чәр-
9) -шәмбе көн иңде».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, мәңге булмас һич тә, юк карары».

Сул ягы: «Нихәтле тырышлык белән мал җыйдым – сезгә калдырдым, бары кәфен белән киттем».

Таш үлчәмнәре: 97(109)x31x13.

155. Бәдигылҗамал Хөсәен кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бәдигыл-
3) -җамал Хөсәйен кызы
4) һижриййә 1330 нчы
5) йылда рабигыль-ахир
6) 5 нче көндә».

Уң ягы (уеп язылган): «Беләсез бу каберә киләчәк вакытыңыз йакыйн».

Сул ягы (уеп язылган): «Йә әхый гафил улма сакыйн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә
2) 1912 нче йылда
3) 10 нчы мартда
4) Галийулла Гайнулла
5) углы зәүҗәсе
6) 67 йәшендә
7) мәдфүн Аллаһның
8) рәхмәтендә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бәдигыл-
3) -җамал Хөсәен кызы
4) һижри 1330
5) ел рабигыль-ахиренең
6) 5 нче көнендә [җирләнде]».

Уң ягы: «Беләсез: бу кабергә киләчәк вакытыгыз якын».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, гафил булма, сак бул».

Арткы ягы:
1) «Милади
2) 1912 елның
3) 10 мартында

4) Галиулла Гайнулла
5) улы хатыны
6) 67 яшендә
7) җирләнде. Аллаһның
8) рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 78(104)х33х15.

156. Фазлулла Фәтхулла улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) һәзәәл-кабру Фазлулла әл-хаҗ Фәтхулла
3) углы һиҗрииййә илән 1320 нче сәнә маһе шәгъбан
4) 15 ндә румииййә илән 1902 нче сәнә 55 йәшендә
5) җомга көн нуйәбр 1 нче көнендә мәдфүн
6) нәүвәраллааһү Тәгаалә мәркадәһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб дога-да идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән мора-дым бер догадур бу көн бәңа икән йарин сәңа-дур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу Фазлулла хаҗи Фәтхулла улы
3) кабере, һиҗри белән 1320 елның 15
4) шәгъбанында, милади белән 1902 ел ноябренең
5) 1 нче көнендә 55 йәшендә җомга көн җирләнде.
6) Аллаһ Тәгалә аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 104х36х18.

157. Гайнекамал Баязит Шәем улының кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә күллү мән галәйһә фәән бу
2) каберә назил улмыш Олуг
3) Әтнә авылыйның Гайнелкамал
4) Байазит Шәйем углының
5) кызы Хәйбулла Вәлийулла
6) углыйның әһлийәсе 68 йә-
7) -шендә руми 1906 нчы йылда 7
8) нче ийүлдә һиҗри 1319 нчы
9) йылда 23 нче рабигыль-әүвәл
10) пәнҗешәнбә көн һиҗрәт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һичдә йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Кәрәм әйләб догада кыйлыңгыз йат тәсаддыклә рухы-мы кыйлыңгыз шат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани. Бу
2) кабергә иңгән Олы
3) Әтнә авылыннан Гайнекамал
4) Баязит Шәем улының
5) кызы – Хәйбулла Вәлиуллa
6) улының хатыны – 68 я-
7) -шендә милади 1906 елның 7
8) июлендә, һиҗри 1319
9) елның 23 рабигыль-әүвәлендә
10) пәнҗешәмбе көн күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, мәңге булмас һич тә, юк карары».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 100(124)х30х16.

Олы Әтнә авылының икенче (көнбатыштагы) зираты

1. Мөәзин Габделхаликъ Габдерәшид улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбрah

2) мөәзин Габделхаликъ
3) Габдеррәшид
4) углы 33 йыл
5) мөәзинлек кылуб
6) 67 йәшендә
7) 1338 сәнә һиҗриййә 3 нче
8) рәҗәбдә 1920 йылда
9) мартында вафат».

Сул ягы (уеп язылган): «Җәгаләллаahү кабраһү раудатән мин рийәәдыйль-җәннәh».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Мөәзин Габделхаликъ
3) Габдерәшид
4) улы, 33 ел
5) мөәзинлек итеп,
6) 67 яшендә
7) һиҗри 1338 елның 3
8) рәҗәбендә, 1920 елның
9) мартында вафат».

Сул ягы: «Аллаh аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 100x32x13.

2. Сабира Сәйфеддин кызына куелган кабер ташы, 1937 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәh-
2) -ир-рахмәәнир-рахиим
3) Сабира Сәйф-
4) -еддин кызы
5) Нәҗмеддин
6) углы Гайн-
7) -еддин җәмәгате
8) вафат булды
9) 1937 нче йылда
10) 23 нче априлдә
11) җомга көн гү-
12) -р ийәсе булды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Шәфкатьле, Рәхимле
2) Аллаh исеме белән.
3) Сабира Сәйф-
4) -еддин кызы –
5) Нәҗмеддин
6) улы Гайн-
7) -еддин җәмәгате –
8) вафат булды,
9) 1937 елның
10) 23 апрелендә
11) җомга көн гү-
12) -р иясе булды».

Таш үлчәмнәре: 93(108)x37x11.

3. Бибимәликә Галиулла кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) Бибимәликә
3) Галийулла кызы
4) 50. йәшендә вафат
5) Хәбибулла зәүҗәсе
6) 1337 сәнәи һиҗриййә
7) 1919 сәнәи миладиййә
8) ийүл 19 нда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «3 нче шәүвәлдә
2) гарикы рәхмәт
3) улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибимәликә
3) Галиулла кызы –
4) Хәбибулла хатыны –
5) 50 яшендә
6) һиҗри 1337 елда,
7) милади1919 елның
8) 19 июлендә вафат».

Арткы ягы:
1) «3 шәүвәлдә [вафат].
2) Рәхмәткә
3) күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 103x31x11.

4. Әшрәфҗамал Гайнулла кызына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh 1918 сәнә
2) агуст 14 дә
3) һиҗри 1339 сәнә
4) Әшрәфҗамал Гайнулла кызы
5) Гатаулла Гыйсмәтулла
6) углы зәүҗәсе 50 йәшдә»[59].

[59] Дәвамы арткы ягында.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бәкайә рихләт кылды
2) Әшрәфҗамал Гайнулла
3) кызы»[60].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. 1918 елның
2) 14 августында,
3) һиҗри 1339 елда
4) Әшрәфҗамал Гайнулла кызы –
5) Гатаулла Гыйсмәтулла
6) улы хатыны – 50 яшьтә».

Арткы ягы:
1) «Бакыйлыкка күчте.
2) Әшрәфҗамал Гайнулла
3) кызы».

Таш үлчәмнәре: 88х31х10.

5. Дәрданәбикә Мөхәммәдшәриф кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Дәрданәбикә
3) Мөхәммәдшәриф кызы
4) Фазлулла зәүҗәсе
5) 1330 сәнәи һиҗриййә
6) 1912 сәнәи миладиййә
7) 2 нче гыйнварда»[61].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Рабигыль-ахир 12 ндә
2) чәһаршәнбә
3) көн вафат»[62].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Дәрданәбикә
3) Мөхәммәдшәриф кызы –
4) Фазлулла хатыны –
5) һиҗри 1330 елда,
6) милади 1912 елның
7) 2 гыйнварында».

Арткы ягы:
1) «12 рабигыль-ахирдә
2) чәршәмбе
3) көн вафат».

Таш үлчәмнәре: 97(106)х29х9.

6. Билгесез кабер ташы фрагменты, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) ... нче сәнәдә
2) 25 нче ийүлдә мәдфүн
3) Хак Җәлле вә Әгъля
4) хәзрәтенең
5) дидар рәхмәтендә улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «... гафу кыйл».

Сул ягы (уеп язылган): «Ахирәтдә җәннәт...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) ... елның
2) 25 июлендә җирләнде.
3) Хак Бөек һәм
4) Олуг [Аллаһның]
5) рәхмәтендә булсын».

Уң ягы: «... гафу ит».

Сул ягы: «Ахирәттә җәннәт...».

Таш үлчәмнәре: 55 (74)х30х15.

7. Лотфулла Хәкимулла улы Әкбировка куелган кабер ташы, 1937 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһүл-хүкмү
2) Әкбиров
3) Лотфулла
4) Хәкимулла
5) углы
6) тугды 1901 сә-
7) -нәдә вафат
8) булды
9) 1937 йылда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Әкбиров
3) Лотфулла
4) Хәкимулла
5) улы
6) 1901 елда
7) туды, 1937

[60] Башы алгы ягында.
[61] Дәвамы арткы ягында.
[62] Башы алгы ягында.

8) елда вафат
9) булды».

Таш үлчәмнәре: 94х27х9.

8. Әхмәдулла Хәйрулла улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Әхмәдулла Хәйрулла
3) углы 27 йәшендә
4) 1339 сәнәи һиҗриййә
5) 1918 сәнәи миладиййә»[63].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Сәфәрнең 12 ндә
2) нуйәбрнең 5 сендә
3) шинбә көн мәдфүн»[64].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Әхмәдулла Хәйрулла
3) улы 27 яшендә
4) һиҗри 1339 елның,
5) милади 1918 елның».

Арткы ягы:
1) «12 сәфәрендә,
2) 5 ноябрендә
3) шимбә көн җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 96х35х11.

9. Габделбакый Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) мәрхүм Габделбакый
3) ибне Ибраһим әл-Каза-
4) -ни вафат тарих румиййә берлә
5) 1907 нче сәнәдә март 21 ндә
6) 9 йәшендә сарай
7) ахирәтә иртихаль итде».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Әд-дүнйәә
2) сәәгаһ
3) фәжгальһәә
4) таагаһ
5) кәәтибүһү
6) имам
7) ...»[65].

Сул ягы: «Җәнабе Хак шәфәгатен...[66]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Мәрхүм Габделбакый
3) ибне Ибраһим Каза-
4) -ни вафат, милади белән
5) 1907 елның 21 мартында
6) 9 яшендә ахирәт
7) сараена күчте».

Уң ягы:
1) «Дөнья –
2) бер сәгатьлек,
3) аны итагать
4) белән үткәр.
5) Язучысы:
6) имам
7) ...».

Сул ягы: «Җәнабе Хак шәфәгатен [насыйп итсен]»[67].

Таш үлчәмнәре: 76(86)х30х13.

10. Мөхәммәҗан Әхмәдулла улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Мөхәммәҗан
3) Әхмәдулла углы
4) миладиййә 1910 нчы йылда
5) 31 нче майда
6) 45 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Беләсез бу каберә керәчәк вакытыңыз йакыйн».

Сул ягы (уеп язылган): «Йә әхый гафил улма сакыйн».

[63] Дәвамы арткы ягында.
[64] Башы алгы ягында.
[65] Гадәттә, ташның уң һәм сул якларындагы язмалар вертикаль рәвештә язылса да, бу очракта, горизонталь рәвештә язылган.
[66] Ислам дине өйрәтүенчә, сабый вакытында вафат булган балалар Кыямәт көнендә ата-аналары өчен Аллаһ каршында шәфәгать кылачаклар, әлеге догада шул нәрсә күздә тотыла.
[67] Ислам дине өйрәтүенчә, үлгән сабый балалар Кыямәт көнендә ата-аналары өчен шәфәгатьче булачаклар, сүз шул хакта бара.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Мөхәммәджан
3) Әхмәдулла улы
4) милади 1910 елның
5) 31 маенда
6) 45 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Беләсез: бу кабергә керәчәк вакытыгыз якын».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, гафил булма, сак бул».

Таш үлчәмнәре: 72(75)x33x12.

11. Хөснежамал Заһидулла кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә Хөсне-
3) -җамал Заһидулла
4) кызы Әхмәджан
5) Мәхмүт углының
6) әһлийәсе руми
7) 1907 йылда 13 април»[68].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗри 1325 нче
2) рабигыль-әүвәл 14 нче
3) 80 йәшендә
4) җомга көн»[69].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Хөсне-
3) -җамал Заһидулла
4) кызы – Әхмәджан
5) Мәхмүт улының
6) хатыны – милади
7) 1907 елның 13 апрелендә».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри 1325 [елның]
2) 14 рабигыль-әүвәлендә
3) 80 яшендә
4) җомга көн иңде».

Таш үлчәмнәре: 81(97)x35x11.

12. Гобәйдулла Төхфәтулла улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Гобәйдулла
3) Төхфәтулла углы
4) һиҗриййә 1328 нче йылда
5) миладиййә 1911 нче йылда
6) 9 нчы гыйнварда
7) 67 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Беләсез бу каберә керәчәк вакытыңыз йакыйн».

Сул ягы (уеп язылган): «Йә әхый гафил улма сакыйн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Гобәйдулла
3) Төхфәтулла улы
4) һиҗри 1328 елда,
5) милади 1911 елның
6) 9 гыйнварында
7) 67 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Беләсез: бу кабергә керәчәк вакытыгыз якын».
Сул ягы: «Әй, кардәшем, гафил булма, сак бул».

Таш үлчәмнәре: 88x31x11.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә булырга тиеш: Гобәйдулла бине Төхфәтулла бине Бәшир бине Вәлид бине Халид бине Арслан[70].

13. Гайнулла Төхфәтулла улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру мәнзилүн мин
2) мәнәәзилил-әәхыйрah
3) Гайнулла
4) Төхфәтулла
5) углы миладиййә
6) илә 1922 нче йыл
7) 10 нчы майда

[68] Дәвамы арткы ягында.
[69] Башы алгы ягында.
[70] Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр. – Казан, 2011. – Б. 205.

8) 73 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Таййибәллаһү сәраһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – ахирәттә [кеше] тора
2) торган урыннарның берсе.
3) Гайнулла
4) Төхфәтулла
5) улы милади
6) белән 1922 елның
7) 10 маенда
8) 73 яшендә вафат».

Уң ягы: «Дөнья – ахирәт басуы».

Сул ягы: «Аллаһ туфрагын яхшы (җиңел) кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 88х29х10.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Гайнулла бине Төхфәтулла бине Бәшир бине Вәлид бине Халид бине Арслан[71].

14. Сибгатулла Сәмигулла улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Сибгатулла
3) Сәмигулла у-
4) -глы 52 йәшендә
5) 2 нче гыйнварда
6) 1922 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада иде-
3) -ңез йад тәсадды-
4) -клә кыйлуңыз
5) рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Сибгатулла
3) Сәмигулла у-
4) -лы 52 яшендә
5) милади 1922 елның
6) 2 гыйнварында [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искә
3) алыгыз, сәдака бирү
4) белән рухымны
5) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 89х32х9.

15. Билгесез кабер ташы фрагменты, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) ... 57
2) йәшендә 1339 сәнәи
3) һиҗриййә рабигыль-ахирдә
4) 1921 сәнә гыйнвар 28
5) вафат Аллаһ рәхмәт
6) кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәралл[аһү мәркадәһәә]».

Сул ягы (уеп язылган): «[Гафәраллаһү зү]нүүбәһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) ... 57
2) яшендә һиҗри 1339
3) елның рабигыль-ахирендә,
4) 1921 елның 28 гыйнварында
5) вафат. Аллаһ рәхим
6) кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 72(79)х29х9.

16. Бибигазизә Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ

[71] Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр. – Казан, 2011. – Б. 205.

2) Бибигазизә
3) Гобәйдулла кызы
4) 1333 сәнәи һиҗриййә
5) 1915 сәнәи миладиййә
6) 12 нче майда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «70 йәшендә
2) Габделвәли җәмәгате
3) ихване
4) мөслиминдән
5) дога рәҗа
6) идәмез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибигазизә
3) Гобәйдулла кызы
4) һиҗри 1333 елда,
5) милади 1915 елның
6) 12 маенда [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «70 яшендә [вафат яки җирләнде].
2) Габделвәли җәмәгате.
3) Мөселман
4) кардәшләрдән
5) дога өмет
6) итәбез».

Таш үлчәмнәре: 47х32х12.

17. Мулла Габдрахман мулла Габделхәким улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу каберә назил мулла Габдерра-
3) -хман бине мулла Габд-
4) -елхәким һиҗриййә 1323 нче
5) йылда румиййә илә 1905 нче
6) йылда 12 нче синтәбрдә
7) 63 йәшендә
8) табибчы адәм иде».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаһү мәркадәһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә вә мәъвәәһәә».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәллаһү йүхиббү хифзал-кадиим».

Арткы ягы:
1) «Йә әхый гафил улма
2) сакыйн беләсез
3) бу кабер киләчәк
4) вакытыңыз йакыйн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабергә мулла Габдра-
3) -хман бине мулла Габд-
4) -елхәким һиҗри 1323
5) елда, милади белән 1905
6) елның 12 сентябрендә
7) 63 яшендә иңде.
8) Табибчы адәм иде».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын һәм урынын җәннәт итсен».

Сул ягы: «Чынлыкта, Аллаһ борынгылыкны саклаганны ярата».

Арткы ягы:
1) «Әй, кардәшем, гафил булма,
2) сак бул. Беләсез:
3) бу кабергә киләчәк
4) вакытыгыз якын».

Таш үлчәмнәре: 112(126)х33х13.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 8 б. №70.

18. Әхмәдулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) мәрхүм Әхмәдулла
3) Гобәйдулла углы
4) 63 йәшендә ...
5) нче ийүлдә 1906
6) нчы йылда тарих илә
7) 1323 нче сәнәдә вафат
8) гарикы рәхмәтдә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Мәрхүм Әхмәдулла
3) Гобәйдулла улы
4) 63 яшендә
5) 1906 елның ...
6) июлендә, һиҗри белән
7) 1323 елда вафат.
8) Рәхмәткә күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 80х30х11.

19. Шәмсекамәр Габделвәли кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) Әхмәдулла
4) җәмәгате
5) Шәмсекамәр
6) Габделвәли
7) кызы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1920 нче йыл
3) 11 нче майда
4) 74 йәшендә
5) дәфен кылынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Әхмәдулла
4) җәмәгате –
5) Шәмсекамәр
6) Габделвәли
7) кызы».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1920 елның
3) 11 маенда
4) 74 яшендә
5) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 85x25x7.

20. Бибифатыйма Әхмәҗән кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу кабер назилә Бибифатыйма
3) Әхмәҗән кызы
4) һиҗриййә 1325 нче йылда
5) румиййә 1907 нче йылда
6) 26 нчы нуйәбрдә
7) 18 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә Бибифатыйма
3) Әхмәҗән кызы
4) һиҗри 1325 елда,
5) милади 1907 елның
6) 26 ноябрендә
7) 18 яшендә иңде».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 98x31x12.

21. Бибимәхубҗамал Мөхәммәдрәхим кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә
3) Бибимәхубҗамал
4) Мөхәммәдрәхим кызы Шәрә-
5) -феддин Хисамеддин
6) углының әһлийәсе 80
7) йәшендә руми 1907
8) нче йылда 5 нче гыйнвар
9) шинбә көн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә
3) Бибимәхубҗамал
4) Мөхәммәдрәхим кызы – Шәрә-
5) -феддин Хисамеддин
6) улының хатыны – 80
7) яшендә милади 1907
8) елның 5 гыйнварында
9) шимбә көн иңде».

Таш үлчәмнәре: 95(120)x32x12.

22. Хөснекамал Корбангали кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикаһ
2) бу каберә назил
3) улмыш Олуг Әтнәдә тәрбийәләнмеш

4) Коллар авылыйның Хөснекамал Корба-
5) -нгали кызы Габделгаффар әһлийәсе
6) 70 йәшендә сәнәи миладиййә илә
7) 1906 нчы 6 нчы априлдә сәнәи
8) һиҗриййә илә 1324 нче 25
9) нче сәфәрел-хәйер пәнҗешәнбә кө-
10) -н дарел-фәнадин дарел-бәкайә һиҗрәт
11) әйләде таййибәллаahү сәраah».

Уң ягы (уеп язылган): «Безем Коръән укуга телемез йук тәсаддык һәм кыйлуга пулымыз йук».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада кыйлыңгыз йат тәсаддыклә рухымы кыйлыңгыз шат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
2) Бу кабергә иңгән,
3) Олы Әтнәдә тәрбияләнгән,
4) Коллар авылыннан Хөснекамал Корба-
5) -нгали кызы – Габделгаффар хатыны –
6) 70 яшендә милади белән
7) 1906 елның 6 апрелендә, һиҗри
8) белән 1324 елның 25
9) сәфәрендә пәнҗешәмбе кө-
10) -н фани дөньядан мәңгелек дөньяга
11) күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Уң ягы: «Безнең Коръән укуга телебез юк, сәдака бирүгә дә көчебез юк».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 116x34x13.

23. Камаледдин Хөснеддин улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Камаледдин
3) Хөснеддин
4) углы 29 йә-
5) -шендә вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1926 сәнәи миладиййә
2) 20 нче ийүндә
3) кәрәм әйләб дога-
4) -да идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Камаледдин
3) Хөснеддин
4) улы 29 я-
5) -шендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Милади 1926 елның
2) 20 июнендә [вафат].
3) Юмартлык кылып, дога-
4) -да искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 62(73)x27x10.

24. Гафифә Гайсә кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгаалә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүт руми
3) илә 196[72] нчы йылда 18 нче
4) гыйнварда Олуг Әтнә авылыйның
5) Гайнулла Хәбибулла углыйның
6) зәүҗәсе мөтәвәффат мәрхүмә
7) Йукары Бәрәскә авылыйның
8) Гайсә (?) кызы Гафифә 75 йә-
9) -шендә мәдфүн улды һиҗри
10) 1324 нче йылда».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары бакый ирмәс һичдә йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада кыйлыңгыз йат тәсаддыклә рухымы кыйлыңгыз шат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Милади
3) белән 19[0]6 елның 18
4) гыйнварында Олы Әтнә авылыннан
5) Гайнулла Хәбибулла улының
6) хатыны – вафат булучы мәрхүмә
7) Югары Бәрәскә авылыннан
8) Гайсә (?) кызы Гафифә – 75 я-
9) -шендә, һиҗри
10) 1324 елда җирләнде».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерек, мәңге булмас һич тә, юк карары».

[72] «196» дип язылса да, 1906 ел күздә тотыла.

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 78x28/32x17.

25. Бибизәбидә Мөхәммәди кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәрхүмә Бибизәбидә
3) Мөхәммәди кызы
4) 1906 нчы йылда
5) 9 нчы ийүлдә
6) 63 йәшендә
7) мәдфүнә Хак
8) Тәгаләнең рәхмәтендә
9) улсун».

Сул ягы (уеп язылган): «Мөхәммәдшаһ зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүмә Бибизәбидә
3) Мөхәммәди кызы
4) 1906 елның
5) 9 июлендә
6) 63 яшендә
7) җирләнде. Хак
8) Тәгаләнең рәхмәтендә
9) булсын».

Сул ягы: «Мөхәммәдша хатыны».

Таш үлчәмнәре: 67x27x12.

26. Гыйсмәтулла Габид улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Гыйсмәтулла Габид
3) углы 75 йәшендә
4) 1919 сәнәи миладиййә
5) 17 нче үктәбрдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Гыйсмәтулла Габид
3) улы 75 яшендә
4) милади 1919 елның
5) 17 октябрендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 66x36x14/20.

27. Заһидулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Заһидулла
3) Һибатулла углы
4) 1333 сәнәи һиҗриййә
5) 1915 сәнәи миладиййә
6) 27 нче үктәбрдә
7) 82 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Зилхиҗҗәнең
2) 25 ндә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Заһидулла
3) Һибатулла улы
4) һиҗри 1333 елда,
5) милади 1915 елның
6) 27 октябрендә
7) 82 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Зөлхиҗҗәнең
2) 25 ндә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 103x33x11.

28. Гыйззәтулла Сибгатулла улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Гыйззәтулла
3) Сибгатулла углы
4) 1331 сәнәи һиҗриййә
5) 1913 сәнәи миладиййә
6) синтәбрнең 11 ндә
7) 18 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Гыйззәтулла
3) Сибгатулла улы
4) һиҗри 1331 елда,
5) милади 1913 елның
6) 11 сентябрендә
7) 18 яшендә вафат».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 88(98)x31x11.

29. Сәйдә Фәхреддин кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) мәрхүмә Сәйдә
3) Фәхреддин кызы
4) 1331 сәнәи һиҗриййә
5) 1913 сәнәи миладиййә
6) 27 нче нуйәбрдә
7) 31 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Мәрхүмә Сәйдә
3) Фәхреддин кызы
4) һиҗри 1331 елда,
5) милади 1913 елның
6) 27 ноябрендә
7) 31 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 90(94)x32x13.

30. Бибинәфисә Хафизулла кызына куелган кабер ташы,1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) мәрхүмә Бибинәфисә
3) Хафизулла кызы
4) ...
5) зәүҗәсе 32 йәшендә
6) һиҗриййә илә 1323 сәнәдә
7) руми илә 1906 йылда
8) март 6 сында
9) вафат гарикы рәхмәтдә
10) улсун».

Сул ягы (уеп язылган): «Йә Илаһым бу колыңны гафу кыйл ахирәтдә рәхмәт нурың насыйб кыйл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) мәрхүмә Бибинәфисә
3) Хафизулла кызы
4) ...
5) хатыны 32 яшендә
6) һиҗри белән 1323 елда,
7) милади белән 1906 елның
8) 6 мартында
9) вафат. Рәхмәткә
10) күмелсен».

Сул ягы: «Йә Илаһым, бу колыңны гафу ит, ахирәттә рәхмәт нурыңны насыйп ит».

Таш үлчәмнәре: 103(117)x30x12.

31. Нигъмәтҗан Әхмәҗан улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) мәрхүм Нигъмәтҗан(?) Әхмәд-
3) -җан углы 22 йәшендә
4) руми илә 1907 йылда
5) март 2 ндә һиҗриййә илә
6) 1324 сәнәдә...
7) 13 ндә мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәңа икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Мәрхүм Нигъмәтҗан(?) Әхмәд-
3) -җан улы 22 яшендә
4) милади белән 1907 елның
5) 2 мартында, һиҗри белән
6) 1324 елның 13 ...
7) җирләнде».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 82x38x12.

32. Әхмәҗән кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бибиг...
3) -Әхмәҗән кызы
4) һиҗрииә 1325 нче йылда
5) миладииә 1907 нче йылда
6) 21 нче дикәбрдә
7) 27 йәшендә мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Арткы ягы (уеп язылган): «...киржән зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бибиг...
3) -Әхмәҗән кызы
4) һиҗри 1325 елда,
5) милади 1907 елның
6) 21 декабрендә
7) 27 яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Арткы ягы: «...киржән хатыны».

Таш үлчәмнәре: 84x31x11.

33. Мөхәммәдша Галим улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдшаһ
3) Галим углы
4) 73 йәшендә
5) 15 нче фибралда».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәллааһү лимән зәәрании».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1917 сәнәи миладиййә
2) кәрәм әйләб д-
3) -огада идеңез
4) йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдша
3) Галим улы
4) 73 яшендә
5) 15 февральдә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Мине зирәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Арткы ягы:
1) «Милади 1917 елда [вафат яки җирләнде].
2) Юмартлык кылып, д-
3) -огада искә
4) алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 60(68)x29x7.

34. Хәбибулла Галим улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә Олуг Әтнә авылыйның
2) Хәбибулла Галим углы
3) 67 йәшендә миладиййә
4) илә 1917 нче йылда 16 нчы
5) майда шинбә көн
6) дарел-фәнадин дарел-

7) бәкайә һиҗрәт
8) әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Бәне күр дә килүр йарагың сәндә күр».

Сул ягы (уеп язылган): «Үтде дәүран кичде сәйран бәне күр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә Олы Әтнә авылыннан
2) Хәбибулла Галим улы [иңде],
3) 67 яшендә милади
4) белән 1917 елның 16
5) шимбә көн
6) фани дөньядан мәңгелек
7) дөньяга
8) күчте».

Уң ягы: «Мине күр дә килер өчен кирәк-ярагын син дә күр».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачып йөрү, мине күр».

Таш үлчәмнәре: 83(100)х43х16.

35. Бибисажидә Фазлулла кызына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибисажидә
3) Фазлулла
4) кызы 39 йәшендә
5) Гобәйдулла зәүҗә-
6) -се».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1918 сәнәи миладиййә
2) 2 нче ийүлдә
3) кәрәм әйләб д-
4) -огада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибисажидә
3) Фазлулла
4) кызы 39 яшендә [вафат яки җирләнде].
5) Гобәйдулла хаты-
6) -ны».

Арткы ягы:
1) «Милади 1918 елның
2) 2 июлендә [вафат яки җирләнде]
3) Юмартлык кылып, д-
4) -огада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 59х25х7.

36. Галиулла Гайнулла улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Галийулла
3) Гайнулла
4) углы 1339
5) һиҗриййә рамазан
6) шәрифе-
7) -ндә
8) 47 йәшендә
9) 1920 сәнәи румиййә
10) ийүн...».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Бар күңелләрдән җылы йомшак синең каберең ташы
2) Шунда тамсун күз йәшемнең иң ачы һәм татлысы».

Сул ягы (уеп язылган): «Җәгаләллаһү кабраһү раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Галиулла
3) Гайнулла
4) улы һиҗри
5) 1339 [елның]
6) рамазан шәрифе-
7) -ндә
8) 47 яшендә,
9) милади1920 елның
10) июнендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы:
1) «Бар күңелләрдән җылы, йомшак синең каберең ташы,
2) Шунда тамсын күз яшемнең иң ачы һәм татлысы».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 112х33х17.

37. Әмирхан Гыймадеддин улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) мәрхүм Әмирхан
3) Гыймадеддин углы
4) румиййә берлә 1913 нче сәнәдә
5) нуйәбр 19 нда һиҗриййә 31 нче
6) сәнә мөхәррәм 3 ндә 35
7) йәшенд вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Гафәраллаahү зүнүүбәһ әәмиин».

Сул ягы (уеп язылган): «Җәгаләллаahү кабраһү раудатәл-җәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Мәрхүм Әмирхан
3) Гыймадеддин улы
4) милади белән 1913 елның
5) 19 ноябрендә, һиҗри [13]31
6) елның 3 мөхәррәмендә 35
7) яшендә вафат».

Уң ягы: «Аллаһ аны гафу итсен».
Сул ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчасы итсен».

Таш үлчәмнәре: 82(100)x33x12.

38. Фәхреддин Мохтар улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Фәхреддин
3) Мохтар углы
4) 75 йәшендә
5) 1330 сәнәи һиҗриййә
6) 1912 сәнәи миладиййә
7) 21 нче агусда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ә-лээ йәә әййүһәә-
2) -л-мәгърууру мин түб[73] гайри тәәъ-
3) -хыйр фә-иннәл-мәү-
4) -тә кад йәәътии
5) вә ләү суййиртә
6) Кааруунәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Фәхреддин
3) Мохтар углы
4) 75 йәшендә
5) 1330 сәнәи һиҗриййә
6) 1912 сәнәи миладиййә
7) 21 нче агусда».

Арткы ягы:
1) «Әй, син,
2) горурланучы, соңга калмыйча тәүбә
3) ит! Чынлыкта, син
4) Карун бай кебек
5) булсаң да, үлем
6) киләчәк».

Таш үлчәмнәре: 104x30x11.

39. Мөхәммәдзакир мулла Мөхәммәдшакир улы Ишморатовка куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим
2) күллү мән галәйһәә фәән
3) мәрхүм Мөхәммәдзакир
4) мулла Мөхәммәдшакир углы
5) Ишморатыф 17 нче рабиг-
6) -ыль-әүвәлдә сәнәи һиҗриййә 1328 нче
7) сәнәи миладиййә 1910 нчы 15 нче
8) март 45 йәшендә
9) вафат гарикы рәхмәт улсун».

Уң ягы (уеп язылган)[74]: «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккиракүмүл-әәхыйраһ».

Сул ягы (уеп язылган)[75]: «Ән-нәәсү нийәәмүн изәә мәтүү интәбәһүү».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Безем Коръән
2) укырга телемез йук
3) тәсаддык һәм кыйлу-
4) -рга пулымыз йук».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ исеме белән.

[73] Бу ике сүзнең урыннары алмашынган, шуңа күрә бераз хаталы язылган.

[74] Диагональ буенча язылган.
[75] Диагональ буенча язылган диярлек.

2) Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
3) Мәрхүм Мөхәммәдзакир
4) мулла Мөхәммәдшакир улы
5) Ишморатов һиҗри
6) 1328 елның 17
7) рабигыль-әүвәлендә, милади 1910 елның 15
8) мартында 45 яшендә
9) вафат. Рәхмәткә күмелсен».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар сезгә ахирәтне искә төшерер».

Сул ягы: «Кешеләр йоклыйлар, үлгәч уяналар».

Арткы ягы:
1) «Безнең Коръән
2) укырга телебез юк,
3) сәдака бирергә
4) дә көчебез юк».

Таш үлчәмнәре: 82(96)х35х11.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 8 б. №71.

40. Гыйбадулла Заһидулла улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәәл-кабри мәрхүм
3) Гыйбадулла Заһидулла
4) углы 1917 сәнәи миладиййә
5) дикәбр 22 рабигыль-әүвәл
6) 21 ндә 1360 сәнәи һиҗриййәдә
7) 50 йәшендә дарел-бәкайә
8) рихләт кыйлды рахимәһ-
9) -үллааһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлыңгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Гыйбадулла Заһидулла
4) улы, милади 1917 елның
5) 22 декабрендә, һиҗри 1360 елның
6) 21 рабигыль-әүвәлендә
7) 50 яшендә мәңгелек дөньяга
8) күчте. Аллаһ аны
9) киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 106х32х11.

41. Бибикамилә Мөхәммәдгали кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибикамилә Мөхәммәд-
3) -гали кызы Хәбиб-
4) -улла зәүҗәсе
5) 50 йәшендә
6) 1920 сәнәи миладиййә
7) 26 нчы гыйнвар».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада идеңез
3) йад тәсаддыклә
4) кыйлуңыз ру-
5) -хымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибикамилә Мөхәммәд-
3) -гали кызы – Хәбиб-
4) -улла хатыны –
5) 50 яшендә
6) милади 1920 елның
7) 26 гыйнварында [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искә
3) алыгыз. Сәдака бирү белән
4) рухымны
5) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 94(100)х30х10.

42. Бибитаййибә Әхмәд кызына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) Бибитаййибә Әхмәд

3) кызы 26 йәшендә
4) 1922 йылда ийүн 7
5) вафат
6) рахимәһәәллаһү Тәгаалә
7) рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Габдеррахман зәүҗәсе».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Бибитаййибә Әхмәд
3) кызы 26 яшендә
4) 1922 елның 7 июнендә
5) вафат.
6) Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте
7) белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Габдрахман хатыны».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 93(102)х30х13.

43. Әхмәдгали Гайнулла улына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабернең ийәсе
3) Әхмәдгали Гайнулла
4) углы вафат вакыты
5) тарих милади белә
6) 1927 нче йыл
7) 6 нчы март».

Уң ягы (уеп язылган): «Урыныйны җәннәт кылгай иде амин»[76].

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ Тәгалә каберине нурлы»[77].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих һиҗри белә
2) 1345 нче йыл 2 нче
3) рамазан шәриф
4) йәкшәнбә көн
5) мәдфүн 48 йәшендә».

[76] Башы сул ягында.
[77] Дәвамы уң ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабернең иясе:
3) Әхмәдгали Гайнулла
4) улы, вафат вакыты:
5) милади белән
6) 1927 елның
7) 6 марты».

Уң ягы: «Урынын җәннәт итсә иде, амин».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә каберен нурлы».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1345 елның 2
3) рамазан шәрифендә
4) якшәмбе көн
5) 48 яшендә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 74(84)х28х7.

Олы Бәрәзә авылы зираты

1. Хәерниса Фәйзулла кызына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) Хәйренниса Фәйзулла кызы
3) Мөхәммәдсадыйк зәүҗәсе
4) миладиййә 1917 сәнә агуст
5) 18 ндә 68 йәшендә вафат
6) Аллаһ Тәгалә рәхмәт кылсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә идеңез рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Хәерниса Фәйзулла кызы –
3) Мөхәммәдсадыйк хатыны –
4) милади 1917 елның 18
5) августында 68 яшендә вафат.
6) Аллаһ Тәгалә рәхим кылсын».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 86х30х12.

2. Мөхәммәдсадыйк Мөхәммәдрәхим улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ьи-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) Мөхәммәдсадыйк Мөхәммәдрәхим
3) углы миладиййә 1919 нчы сәнә
4) март 12 ндә 75 йәшендә ахирәт
5) йортына күчде Аллаһ Тәгалә
6) гарикы рәхмәт кылсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Мөхәммәдсадыйк Мөхәммәдрәхим
3) улы милади 1919 елның
4) 12 мартында 75 яшендә ахирәт
5) йортына күчте. Аллаһ Тәгалә
6) рәхмәткә күмсен».

Таш үлчәмнәре: 90x29x11.

3. Хәдичә Шәрәфеддин кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Хәдичә Шәрәф-
3) -еддин кызы Зариф
4) зәүҗәсе 35 йәшдә
5) 1906 сәнә нуйәбр-
6) -дә вафат Аллаһ
7) рәхмәт кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаһү мәркадәһәә».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Хәдичә Шәрәф-
3) -еддин кызы – Зариф
4) хатыны – 35 яшьтә
5) 1906 елның ноябрен-
6) -дә вафат. Аллаһ
7) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 68x31x11.

4. Билгесез кабер ташы, 1520 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Сүбхәәнәһү вә Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл- мәүүт
3) каалә расүүлүллаһү галәйһис-сәләәм
4) әд-дүнйәә сәгатүн фәҗгальһәә таагаһ
5) тарих тукуз йөз йегирме
6) алтыда рабигыль-ахир айында
7) ...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-карааарии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу ләүхне углы
2) Төнләҗе бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Сүбхәәнәһү вә Тәгаалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Аллаһ илчесе (аңа сәлам булсын) әйтте:
4) «Дөнья бер сәгатьлек, аны итагать белән үткәр».
5) Тугыз йөз егерме
6) алтынчы [елның] рабигыль-ахир аенда
7) ...».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны улы
2) Төнләче куйды».

Таш үлчәмнәре: 100x50x23.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 8 б. №72.

5. Сәед-Әхмәд Рамазан улына куелган кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
«...
1) фәҗгальһәә...
2) ... хаҗи Рамазан
3) углы Сәйед Әхмәд даре фәнадин даре
4) [бәкага рихләт кыйлды]».

Уң ягы (калкытып язылган): «[Күрәрмен дөньяны вәйран бары] һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «[Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә] йәбка мүдәмән бил-караарии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) [Дөнья бер сәгатьлек, аны итагать] белән үткәр.
2) ... хаҗи Рамазан
3) улы Сәед-Әхмәд фани дөньядан мәңгелек
4) [дөньяга күчте]».

Уң ягы: «[Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән,] һаман мәңге булмас, юк карары».
Сул ягы: «[Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән,] һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 47х46х16.

6. Мулла Габделбәдигъ мулла Бикмулла улына куелган кабер ташы, 1874 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) мәәтә мулла Габделбәдигъ ибне мулла
3) Бикмулла фии сәнәти ихдәә вә тисгыыйнә
4) вә миъәтәйни вә әлфин мин һиҗратин
5) вә фиил-хаамиси гашәра минәл-мүхәррам».

Уң ягы (уеп язылган): «Вә кәәнә синнүһү хамсүн вә ситтиинә мин виләәдәһ».
Сул ягы (уеп язылган): «Вә кад әммә әрбәгыыйнә сәнәһ рахимәһүллаһү Тәга».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Мулла Габделбәдигъ ибне мулла
3) Бикмулла һиҗри мең ике
4) йөз туксан беренче елның
5) 15 мөхәррәмендә вафат булды.».

Уң ягы: «65 яшендә иде».
Сул ягы: «Кырык ел имам булып торды. Аллаһ Тәга[лә] аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 113(133)х36х19.

Әлеге кабер иясе 1835 елның 16 гыйнварында указ (указ номеры – №296) алганнан соң, вафатына хәтле авылда озак еллар мулла булып торган[78]. Чыгышы белән хәзерге Кайбыч районы Олы Урсак авылыннан.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 9 б. №73.

7. Фазлулла Заһидулла улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Фазлулла Заһидулла
3) углы 85 йәшендә
4) 1916 сәнәдә май
5) 25 ндә вафат
6) рахимәһүллаһү Тәгаалә
7) рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Фазлулла Заһидулла
3) улы 85 яшендә
4) 1916 елның 25
5) маенда вафат.
6) Аллаһ Тәгалә аны киң
7) рәхмәтебелән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 113(133)х36х19.

8. Бибимәхбүбә мулла Гаделша кызына һәм мулла Бикмулла Габдерәззак улына куелган кабер ташы, 1826–1827 һәм 1832–1833 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибү раудат-
2) -иш-шәриифәти Бибимәхбүбә
3) бинте мулла Гаделшаһ әл-Җәбәли
4) җәгаләллаһү мәдъҗәгаһәә
5) мин рийәәдыйль-җәннәһ 1242».

[78] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 8 сак. берәм. – Б. 78.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһ-
2) ир-рахмәәнир-рахиим ошбу кабер әш-шәриф
3) мулла Бикмулла бине Габдеррәзза-
4) -к җәгаләллааһү мәдъәгаһү раудатән
5) мин рийәәдыйль-җәннәһ 1248 сәнә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу хөрмәтле
2) бакча иясе – Бибимәхбүбә
3) бинте мулла Гаделша Җәбәли.
4) Аллаһ аның урынын җәннәт
5) бакчаларыннан [бер бакча] итсен. 1242 [ел]».

Арткы ягы:
1) «Шәфкатьле, Рәхимле
2) Аллаһ исеме белән. Бу хөрмәтле кабер
3) мулла Бикмулла бине Габдерәзза-
4) -кныкы. Аллаһ аның урынын җәннәт
5) бакчаларыннан [бер бакча] итсен. 1248 ел».

Таш үлчәмнәре: 63х45х11.

9. Мулла Бикмулла Габдерәззак улына яки аның туганына куелган кабер ташы фрагменты, [1832–1833 еллар].

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (калкытып язылган):
«...
1) ...мулла Бикмулла Габдеррәззак
2) ... йәшендә даре ахирәтә интикаль
3) …».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
«...
1) ...мулла Бикмулла Габдерәззак
2) ... яшендә ахирәт йортына күчте
3) …».

Таш үлчәмнәре: 45х37х10.

10. Бикмулла Габдерәззак улына куелган кабер ташы, 1802 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Тарих румиййә бең сигез йөз
2) икенче йылда маһе рабигыль-әүвәлнең
3) икенче йәүмендә Габдеррәззак
4) углы Бикмулла 65 йәшидә даре
5) фәнадин даре бәкайә рихләт итде
6) рахмәтүн вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догалар кыйлыныз йад».
Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә идеңез рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади мең сигез йөз
2) икенче ел рабигыль-әүвәл аеның
3) икенче көнендә Габдерәззак
4) улы Бикмулла 65 яшендә фани
5) дөньядан мәңгелек дөньяга күчте.
6) [Аңа аллаһның] киң рәхмәте [булсын]».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 90х35х22.

11. Әхмәҗән Сабит улына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) Әхмәҗән Сабит
3) углы 1924 сәнәи ми.
4) мартда 1342 сәнәи һи.
5) шәгъбанда 72
6) йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Рахимәһүллааһү Тәгааләә».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Әхмәҗән Сабит
3) улы ми[лади] 1924 елның
4) мартында, һи[җри] 1342 елның
5) шәгъбанында 72
6) яшендә вафат».

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Сул ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 70х32х9.

12. Минһаҗеддин Әхмәҗән улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) Минһаҗеддин
3) Әхмәҗән углы
4) 1922 нче йыл 15
5) нуйәбрдә 28
6) йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Аллаһның рәхмәтендә булсын».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Минһаҗеддин
3) Әхмәҗән улы
4) 1922 елның 15
5) ноябрендә 28
6) яшендә вафат».

Уң ягы: «Аллаһның рәхмәтендә булсын».

Сул ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 76х32х10.

13. Бибилатыйфа Сәйфулла кызына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-Бәәкыый
2) Бибилатыйфа Сәйфулла
3) кызы Фазлулла
4) зәүҗәсе 80 йәшендә
5) 1918 сәнәдә май
6) 5 ндә вафат
7) Аллаһ рәхмәт
8) кыйлсын».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] Мәңге.
2) Бибилатыйфа Сәйфулла
3) кызы – Фазлулла
4) хатыны – 80 яшендә
5) 1918 елның 5
6) маенда вафат.
7) Аллаһ рәхим
8) кылсын».

Таш үлчәмнәре: 76х32х10.

14. Җанхай бәк улына куелган кабер ташы, 1546–1547 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәжһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм
5) әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраһ садәк
6) тарих тукуз йөз иллик өчдә
7) Җанхай бәк углы Җан-
8) ...
9) ...».

Уң ягы бөтенләй ватылып беткән.

Сул ягы (калкытып язылган): «Кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә сәәгатүн фәжгальһәә таагаһ».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу ләүхне хәләле Хан-
2) -бикәҗ бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак».
4) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте:
5) «Дөнья – ахирәт басуы». Дөрес әйткән.
6) Тугыз йөз илле өченче [елда]
7) Җанхай бәк улы Җан-
8) ...
9) ...».

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаһка] итагать белән үткәр».

Арткы ягы:
1) «Бу ташны хәләле Хан-
2) -бикәч куйды».

Таш үлчәмнәре: 171х52х23.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 9 б. №74.

15. Хисамеддин Сәйфеддин улы Гобәевкә һәм Хубҗамал Миңлебай кызына куелган кабер ташы, 1916 һәм 1923 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт
3) вафат Хисамеддин
4) Сәйфеддин углы
5) Гобәйеф
6) 81 йәшендә 1916
7) рафикасы Хубҗамал
8) Минлебай кызы 1923
9) нче йыл миладиййә-
10) -дә вафат 83 дә
11) ...».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак.
3) Хисамеддин
4) Сәйфеддин улы
5) Гобәев
6) 81 яшендә 1916 [елда],
7) хатыны Хубҗамал
8) Миңлебай кызы милади
9) 1923 ел-
10) -да т 83 [яшендә] вафат
11) ...».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 106x30x17.

16. Миңлезифа Камаледдин кызына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу ка-
2) -бер ийәсе
3) Камаледдин
4) кызы Минле-
5) -зифа Гали-
6) -җан җәмә-
7) -гате вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу ка-
2) -бер иясе
3) Камаледдин
4) кызы Миңле-
5) -зифа – Гали-
6) -җан җәмә-
7) -гате – вафат».

Таш үлчәмнәре: 82x32x9.

17. Гатаулла Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-расүүлүллаah
2) Хәбибулла
3) углы Гатаулла
4) 72 йәшендә
5) 1921 йылда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Хәбибулла
3) улы Гатаулла
4) 72 яшендә
5) 1921 елда [вафат]».
Таш үлчәмнәре: 62x30x10.

18. Нәҗмеддин Сәйфеддин улына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Нәҗмеддин Сәйфеддин
3) углы 75 йәшендә
4) ...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Нәҗмеддин Сәйфеддин
3) улы 75 яшендә
4) ...».
Таш үлчәмнәре: 46x31x14.

19. Мәхүбҗамал Ихсан кызына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ

2) бу кабер ийәсе
3) Мәхубҗамал
4) Ихсан кызы
5) 1922 нче йылда
6) 6 нчы априлдә
7) 84 йәшендә вафат».

Сул ягы (уеп язылган): «Таш йазыб куйудан морадым догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) Мәхубҗамал
4) Ихсан кызы
5) 1922 елның
6) 6 апрелендә
7) 84 яшендә вафат».

Сул ягы: «Таш язып куюдан морадым догадыр».
Таш үлчәмнәре: 87x31x11.

20. Галимулла Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Галимулла Гыйззәт-
3) -улла углы 49
4) йәшендә
5) 4 нче синтәбр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1337 сәнәи һиҗрииййә
2) 1919 сәнәи миладиййә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Галимулла Гыйззәт-
3) -улла улы 49
4) яшендә
5) 4 сентябрьдә [вафат]».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри 1337 елда,
2) милади 1919 елда [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 66(73)x23x10.

21. Лотфулла Габделкадыйр улына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләә-
2) -ллааһ Мүхәммәдүр-расүүл-
3) -үллааһ
4) Бәрәзә авылында
5) туган Лотфулла
6) Габделкадыйр
7) углы вафат
8) 1927 йылда 19
9) мартда
10) Аллаһ бакый иман
11) бирсен».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы
2) зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның
3) илчесе.
4) Бәрәзә авылында
5) туган Лотфулла
6) Габделкадыйр
7) улы
8) 1927 елның 19
9) мартында вафат.
10) Аллаһ мәңгелек иман
11) бирсен».

Таш үлчәмнәре: 89x40x15.

22. Латыйфа Нигъмәтулла кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назил мәрхүмә
3) Латыйфа Нигъмәтулла кызы
4) Мөхәммәдсадыйк Сабит
5) углының зәүҗәсе вафат
6) 1908 нче сәнә синтәбр
7) 11 ндә 80 йәшдә».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт кыйлгай иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Латыйфа Нигъмәтулла кызы –
4) Мөхәммәдсадыйк Сабит
5) улының хатыны –
6) 1908 елның 11
7) сентябрендә 80 яшьтә вафат».

Сул ягы: «Аллаһ рәхим кылса иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 88(101)x31x11.

23. Садыйк Сабит улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи раажигуун
2) мәрхүм Садыйк
3) Сабит углы
4) 60 йәшендә 7
5) нче майда 1892
6) нче йылда мәдфүн
7) Аллаһның
8) рәхмәтендә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүм Садыйк
3) Сабит улы
4) 60 яшендә 1892
5) елның 7
6) маенда җирләнде.
7) Аллаһның
8) рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 94x38x11.

24. Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1931 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «...
2) Һибатулла
3) углы
4) 55 йәшендә
5) 1931 сәнәдә
6) фиврал 13 ндә
7) вафат
8) Аллаһ рәхмәт
9) кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү мәркадәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллааһү зүнүүбәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «...
2) Һибатулла
3) улы
4) 55 яшендә
5) 1931 елның
6) 13 февралендә
7) вафат.
8) Аллаһ рәхим
9) кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 74x31x11.

25. Хәкимулла Гайфулла улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Хәкимулла
3) Гайфулла углы
4) һиҗрииййә 1329 нчы сәнәдә
5) миладиййә 1911 нче сәнәдә
6) маһе зөлхиҗҗә 7 ндә
7) 63 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү мәркадәһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәәъвәәһәә[79]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Хәкимулла
3) Гайфулла улы
4) милади 1911 елда,
5) һиҗри 1329 елның
6) 7 зөлхиҗҗәсендә
7) 63 шендә вафат».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын һәм урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 95x33x12.

26. Бибифатиха Сөләйман кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) мәрхүмә Бибифатиха
3) Сөләйман кызы
4) Хәкимулла зәүҗәсе

[79] Ир-атка куелган таш булса да, хатын-кызга карата кулланыла торган кушымчалар белән язылган. Андый хаталар ташъязмаларда, сирәк булса да, очрый.

5) 1331 сәнәи һиҗриййә
6) 1913 сәнәи миладиййә
7) 12 нче майда
8) 63 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Мәрхүмә Бибифатиха
3) Сөләйман кызы –
4) Хәкимулла хатыны –
5) һиҗри 1331 елда,
6) милади 1913 елның
7) 12 маенда
8) 63 яшендә».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 101x33x11.

27. Шәрәфеддин Сафиулла улына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[80]:
1) «Шәрәфеддин
2) Сафийулла углы
3) 64 йәшендә вафат
4) Аллаһ рәхмәт кыйлсун
5) Шәрәфетдин
6) Сафиулла улы».

Таш үлчәмнәре: 60x30x12.

28. Хәйрулла Гайнулла улына куелган кабер ташы, 1936 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[81]:
1) «Хәйрулла
2) Гайнулла
3) улы
4) т. 1851–1936
5) 1/VI
6) Хәйрулла
7) Гайнулла
8) углы».

Таш үлчәмнәре: 60x30x10.

29. Кәримә Габделкаюм кызына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[82]:
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Кәримә
3) Габделкайюм
4) кызы
5) Аллаһ рәхмәт кылсун
6) Кәримә
7) Габделкаум
8) кызы
9) ...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Кәримә
3) Габделкаюм
4) кызы.
5) Аллаһ рәхим кылсын.
6) Кәримә
7) Габделкаюм
8) кызы
9) ...».

Таш үлчәмнәре: 90x37x13.

30. Мөхәммәҗән Габделлатыйф улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәҗән
3) Габделлатыйф углы
4) 1332 сәнәи һиҗриййә
5) 1914 сәнәи миладиййә
6) 5 нче гыйнварда
7) 48 йәшендә
8) гарикы рәхмәт улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идегез йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлугыз рухымы шад».

[80] Ахыргы ике юлы латин графикасында.
[81] Ахыргы ике юлы латин графикасында.
[82] Ахыргы өч юлы латин графикасында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәҗән
3) Габделлатыйф улы
4) һиҗри 1332 елда,
5) милади 1914 елның
6) 5 гыйнварында
7) 48 яшендә [вафат яки җирләнде].
8) Рәхмәткә күмелсен».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 96x31x12.

31. Бибисарага куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):

1) «...
2) Бибисара ...җан
3) кызы вафат миладиййә
4) 191... нче сәнә 4 нче
5) априлдә ун айлык».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «...
2) Бибисара ...җан
3) кызы милади
4) 191... елның 4
5) апрелендә ун айлык [вакытында] вафат».

Таш үлчәмнәре: 85x31x10.

32. Мөхәммәдгали Садыйк улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):

1) «Әл-хүкмүллаah
2) бу кабер ийәсе
3) Мөхәммәдгали Садыйк
4) углы
5) 1870 – 1922
6) 58 йәшендә».

Таш үлчәмнәре: 70x35x8.

33. Әсма Әхмәдулла кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):

1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) Әсма Әхмәдулла кызы
3) Гыйззәтулла зәүҗәсе
4) миладиййә илә 1908 нче сәнә
5) 16 нчы үктәбрдә 60
6) йәшендә ахирәт йортына
7) күчде Аллаһ Тәгалә гарикы
8) рәхмәт кылсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә идеңез рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Әсма Әхмәдулла кызы –
3) Гыйззәтулла хатыны –
4) милади белән 1908 елның
5) 16 октябрендә 60
6) яшендә ахирәт йортына
7) күчте. Аллаһ Тәгалә рәхмәткә
8) күмсен».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 104x31x11.

34. Гыйззәтулла Исмәгыйль улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):

1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) Гыйззәтулла Исмәгыйль
3) углы миладиййә илә
4) 1910 нчы сәнә 15 нче ийүлдә
5) 62 йәшендә ахирәт
6) йортына күчде
7) Аллаһ Тәгалә гарикы
8) рәхмәт кылсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә идеңез рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Гыйззәтулла Исмәгыйль
3) улы милади белән
4) 1910 елның 15 июлендә
5) 62 яшендә ахирәт

6) йортына күчте.
7) Аллаһ Тәгалә рәхмәткә
8) күмсен».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 104х31х10.

35. Фәхреддин Сәгъдеддин улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Фәхреддин
3) Сәгъдеддин углы
4) 1328 сәнәи һиҗриййә
5) 1909 сәнәи миладиййә
6) 28 нче синтәбрдә
7) 90 йәшендә
8) гарикы рәхмәт улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлунгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада иденгез йад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ә-ләә йәә әййүһәә-
2) -л-мәгърууру түб мин
3) гайри тәәъхыйр фә-инн-
4) -әл-мәүтә кад йәәътии
5) вә ләү суййиртә Каар-
6) -уунәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Фәхреддин
3) Сәгъдеддин улы
4) һиҗри 1328 елда,
5) милади 1909 елның
6) 28 сентябрендә
7) 90 яшендә [вафат].
8) Рәхмәткә күмелсен».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Арткы ягы:
1) «Әй, син,
2) горурланучы, соңга калмыйча
3) тәүбә ит! Чынлыкта, син
4) Карун бай кебек
5) булсаң да, үлем
6) киләчәк».

Таш үлчәмнәре: 117х34х13.

36. Хәйрулла Батырша улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Хәйрулла
3) Батыршаһ углы
4) һиҗриййә 1328 нче йылда
5) миладиййә 1910 нчы йылда
6) 14 нче мартда
7) 50 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр»[83].

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр»[84].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Хәйрулла
3) Батырша улы
4) һиҗри 1328 елда,
5) милади 1910 елның
6) 14 мартында
7) 50 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 71х26х10.

37. Нигъмәтҗан Галиәхмәд улына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Нигъмәтҗа-
2) -н Гали-
3) -әхмәд углы

[83] Дәвамы сул ягында.
[84] Башы уң ягында.

4) үлде».

Таш үлчәмнәре: 43х35х8.

38. Бибифатыйма Халикъ кызына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[85]:
1) «Бибифатыйма
2) Халикъ кызы
3) Хәмзә зәүҗәсе
4) 69 йәшендә вафат
5) Фатима
6) Халикъ кызы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бибифатыйма
2) Халикъ кызы –
3) Хәмзә хатыны –
4) 69 яшендә вафат.
5) Фатыйма
6) Халикъ кызы».

Таш үлчәмнәре: 62х30х13.

39. Фатиха Сабит кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Фатиха
3) миладиййә 1910 нчы йылда
4) Сабит кызы вафат
5) 16 нчы нуйәбрдә
6) 60 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә идеңез рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Фатиха
3) Сабит кызы
4) милади 1910 елның
5) 16 ноябрендә
6) 60 яшендә вафат».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 73х33х10.

40. Сөләйман Муса улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу каберә назил шәйех
3) мөтәдәййин мөтәвәффа мәрхүм
4) Сөләйман Муса углы
5) 88 йәшендә 1899 нчы
6) йыл 12 нче дикәбрдә».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабергә иңүче диндар
3) шәех вафат булучы мәрхүм
4) Сөләйман Муса улы
5) 88 яшендә 1899
6) 12 декабрендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Сул ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 96х36х18.

41. Сөләйман Габделвахид улы Таиповка куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «...
2) бу кабер сахибе
3) Сөләйман Габделвахид
4) углы Тайипыф
5) 1926 нчы миладиййә
6) 13 нче ийүн 35
7) йәшендә вафат

[85] Ахыргы ике юлы латин графикасында.

8) рахимәһүллаһү рахмәтән»[86].

Уң ягы (уеп язылган): «Бу кабернең сахибе Сөләйман иде дөнйада һәр изгүлекне кыйлучы зат иде».

Сул ягы (уеп язылган)[87]:
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) вәәсигаһ
3) әәмиин»[88].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «...
2) бу кабер иясе
3) Сөләйман Габделвахид
4) улы Таипов
5) милади 1926 [елның]
6) 13 июнендә 35
7) яшендә вафат.
8) Аллаһ [киң] рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Бу кабернең иясе Сөләйман иде, дөньяда һәр изгелекне кылучы зат иде».

Сул ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».
2) Киң,
3) амин».

Таш үлчәмнәре: 77х33х10.

42. Мөслимә Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә назилә мәрхүмә
2) Мөслимә Хәбибулла кызы
3) Габделлатыйф Габделгазиз
4) углыйның әһлийәсе
5) 1898 нче йыл март 25
6) 90 йәшдә вафат нәүвәр-
7) -аллаһү кабраһәә әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә иңүче мәрхүмә
2) Мөслимә Хәбибулла кызы –
3) Габделлатыйф Габделгазиз
4) улының хатыны –
5) 1898 елның 25 мартында
6) 90 яшьтә вафат. Аллаһ
7) аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 80х29х10.

43. Хисамеддин Шәмседдин улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) әл-мәрхүүмүл-мәгъфүүру
3) Хисамеддин бине
4) Шәмседдин румиййә
5) илә 1907 нче
6) йылда 22 нче синтәбр
7) 68 йәшендә дарел-бәкайә
8) рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә идеңез рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Рәхим кылынган, гафу ителгән
3) Хисамеддин бине
4) Шәмседдин милади
5) белән 1907
6) елның 22 сентябрендә
7) 68 яшендә мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 94х29х13.

[86] Дәвамы сул ягында.
[87] Беренче юлы вертикаль, калганнары горизонталь рәвештә язылган.
[88] Соңгы ике сүзнең башы алгы ягында.

44. Бибинәфисә Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибинәфисә Хисамеддин
4) кызы Хәкимҗан
5) Габделвахид углының
6) зәүҗәсе 1914 нче йылда
7) 2 нче фивралда 42
8) йәшендә рахимәһәәллаahү
9) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү лләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә мәрхүмә
3) Бибинәфисә Хисамеддин
4) кызы – Хәкимҗан
5) Габделвахид улының
6) хатыны – 1914 елның
7) 2 февралендә 42
8) яшендә иңде. Аллаһ аны киң рәхмәте
9) белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Таш үлчәмнәре: 108x31x10.

45. Галәведдин Галиәсгаровка куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә индерелде
3) Галәэддин Галиәсгарыф
4) 1912 нҗе сәнә үктәбр 9 нда
5) милади тарих илән
6) 55 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-кабру раудатүн мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Таш йазыб галәмәтдән морадым догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә
3) Галәведдин Галиәсгаров
4) милади белән
5) 1912 елның 9 октябрендә
6) 55 яшендә иңдерелде».

Уң ягы: «Кабер – җәннәт бакчаларыннан бер бакча».

Сул ягы: «Таш язып, галәмәттән морадым догадыр».

Таш үлчәмнәре: 80x41x16.

46. Сабит Хөсәен улына куелган кабер ташы, 1885 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Сабит Хөсәйен
3) углы вафат
4) 65 йәшендә
5) 1303 сәнәи һиҗрииййә
6) 1885 сәнәи миладииййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «8 нче гыйнварда
2) кәрәм әйләб
3) догада иде-
4) -ңез йад
5) тәсаддыклә кыйлу-
6) -ңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Сабит Хөсәен
3) улы
4) 65 яшендә
5) һиҗри 1303 елда,
6) милади 1885 елда вафат».

Арткы ягы:
1) «8 гыйнварда [вафат].
2) Юмартлык кылып,
3) догада искә
4) алыгыз,
5) сәдака бирү белән
6) рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 80x29x9.

47. Дамелла Габделгалләм дамелла Габделбәдигъ улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) дамелла Габделгалләм бине дамелла
4) Габделбәдигъ хәзрәтләре
5) 1917 сәнәи миладиййә илә 27 гыйнварда
6) 1335 сәнәи һиҗриййә рабигыль-ахир
7) 17 дә 69 йәшендә вафат
8) рахимәһүллаахү рахмәтән
9) вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[89].

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[90].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Шәйхелислам
2) дамелла Габделгалләм бине дамелла Габделбәдигъ
3) хәзрәтләре Бәрәзә илендә
4) 45 сәнә имамәтчелек кыйлуб
5) вафат итде рахимәллаахү
6) ли-мән зәәраһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) мулла Габделгалләм бине дамелла
4) Габделбәдигъ хәзрәтләре
5) милади белән 1917 елның 27 гыйнварында,
6) һиҗри 1335 елның 17
7) рабигыль-ахирендә 69 яшендә вафат.
8) Аллаһ аны киң рәхмәте белән
9) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Арткы ягы:
1) «Шәйхелислам
2) дамелла Габделгалләм бине дамелла Габделбәдигъ
3) хәзрәтләре, Бәрәзә илендә
4) 45 ел имамлык итеп,
5) вафат булды. Аны зиярәт кылган кешене
6) Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 104х32х12.

Әлеге кабер иясе 1874 елның 12 апрелендә указ (указ номеры – №2431) алып, атасы урынында мулла булып калган[91]. Аның бертуган абыйсы (1838–1906) да башта Олы Бәрәзә авылына, соңыннан 1879 елда Казанның 10 җамигъ мәчетенә (хәзерге М. Гафури урамында урнашкан) имам-хатыйб итеп билгеләнгән.

48. Бәдрекамалга мулла Габделбәдигъ хатынына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаахү ли-мән зәәрании
2) һиҗри 1310 нчы сәнә маһе шәгъбан
3) 13 нчедә остазбикә Бәдрелкамал
4) бинте мулла... зәүҗәте мулла Габделбәдигъ
5) йитмеш ике йәшендә мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән фии кабрии мүтәфәккиран би-әмрии»[92].

Сул ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[93].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Һиҗри 1310 елның 13
3) шәгъбанында остазбикә Бәдрелкамал
4) бинте мулла ... – мулла Габделбәдигъ хатыны –
5) җитмеш ике яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Сул ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 116(132)х36х18.

[89] Башы сул ягында.
[90] Дәвамы уң ягында.
[91] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 3600 сак. берәм. – Б. 18.
[92] Дәвамы сул ягында.
[93] Башы уң ягында.

49. Раузателҗинан Мозаффар кызына куелган кабер ташы, 1885 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) Раузателҗинан Мозаффар кызы
3) мулла Габделгалләм зәүҗәсе
4) миладиййә илә 1885 нче сәнә
5) 5 нче агустда 27 йәшендә
6) ахирәт йортына күчде Аллаһ Тәгалә
7) гарикы рәхмәт кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догалә идеңез йад тәсаддыклә идеңез рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрсен дөнйаны вәйран бары һәмишә бакый ирмәз йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Раузателҗинан Мозаффар кызы –
3) мулла Габделгалләм хатыны –
4) милади белән 1885 елның
5) 5 августында 27 яшендә
6) ахирәт йортына күчте. Аллаһ Тәгалә
7) рәхмәткә күмсен».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз. Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Күрәсең дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 72х32х10.

50. Хәмидулла Хәсән улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Хәмидулла Хәсән
3) углы 90 йәшендә
4) 1334 сәнәи һиҗриййә
5) 1916 сәнәи миладиййә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хәмидулла Хәсән
3) улы 90 яшендә
4) һиҗри 1334 елда,
5) милади 1916 елда [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 77х34х11.

51. Мөхибҗамал Нәзир кызына куелган кабер ташы, 1881 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назайлә[94]
3) Олуг Бәрәзә авылыйның
4) Мөхибҗамал Нәзир
5) кызы Габделгалим И-
6) -скәндәр углының
7) әһлийәсе 70 йәшендә
8) руми 1881 нче 22 нче
9) нуйәбрдә һиҗрәт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары бакый ирмәс һичдә йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада кыйлыңыз йад тәсаддыклә рухымы кыйлыңыз шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче
3) Олы Бәрәзә авылыннан
4) Мөхибҗамал Нәзир
5) кызы – Габделгалим И-
6) -скәндәр улының
7) хатыны – 70 яшендә
8) милади 1881 [елның] 22
9) ноябрендә күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз. Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 105х36х17.

52. Әхмәдгали Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) ошбу каберстанда
3) дәфен кылынды Әхмәд-

[94] «Назилә» сүзе шул рәвешле язылган.

4) -гали Гыйззәтулла углы
5) 1889 нчы йылда 11 нче
6) синтәбрдә 48 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраһ»[95].
Сул ягы (уеп язылган): «Кааләи-нәбии галәйһис-сәләәм»[96].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү билләәһи
2) минәш-шәйтаанир-раҗиим
3) бисмилләәһир-рахмәнир-рахиим
4) күллү нәфсиң зәәъикат-
5) -үл-мәүүт күллү мән галәйһәә
6) фәән».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу каберстанда
3) Әхмәд-
4) -гали Гыйззәтулла улы
5) 1889 елның 11
6) сентябрендә 48 яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Дөнья – ахирәт басуы».
Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте».

Арткы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан
2) Аллаһка сыенам.
3) Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ исеме белән.
4) Һәр җан иясе үлемне
5) татыячак. Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
6) фани».
Таш үлчәмнәре: 72x32x9.

53. Гарәфеддин Камалиевка куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүүт
2) Аллаһ бу
3) кабер ийәсә
4) Камалийыф Гар-
5) -әфеддин
6) 18 йәшд
7) 1922 март
8) 11 ндә».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога кылыгыз».

Сул ягы (уеп язылган): «Дога әйләңез».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ташы
2) йазуч
3) Камалийыф
4) Нәҗиб
5) 191[97]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Үлем.
2) Аллаһ. Бу
3) кабер иясе –
4) Камалиев Гар-
5) -әфеддин
6) 18 яшьтә
7) 1922 [елның] 11
8) мартында».

Уң ягы: «Дога кылыгыз».
Сул ягы: «Дога кылыгыз».

Арткы ягы:
1) «Таш
2) язуч[ы]:
3) Камалиев
4) Нәҗиб.
5) 191».
Таш үлчәмнәре: 53x27x9.

54. Фатиха Габид кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) Фатиха Габид кызы
3) Камали зәүҗәсе
4) 1919 йылда 10 ийүл
5) 35 йәшендә вафат
6) Аллаһ рәхмәт
7) кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб йад әйләнгез».
Сул ягы (уеп язылган): «Тасдыйк әйләб йад әйләнгез».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ташы йаза-
2) -да галәмәтендән
3) Мөхәммәднәҗиб
4) Камаледдин
5) углы 19-
6) -26 йылда
7) йазылды».

[95] Башы сул ягында.
[96] Дәвамы уң ягында.

[97] «191» саны нәрсә аңлата икәнлеге безгә мәгълүм түгел.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Фатиха Габид кызы –
3) Камали хатыны –
4) 1919 елда 10 июлендә
5) 35 яшендә вафат.
6) Аллаһ рәхим
7) кылсын».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, искә алыгыз».
Сул ягы: «Сәдака бирү белән искә алыгыз».

Арткы ягы:
1) «Таш язу
2) галәмәтен
3) Мөхәммәднәҗиб
4) Камаледдин
5) улы [башкарды],
6) 1926 елда
7) язылды».

Таш үлчәмнәре: 90x34x14.

55. Фазылҗан Шакиржан улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) Фазылҗан Шакиржа-
3) -н углы 1921 нче
4) йылда 1 нче гыйнварда
5) 28 йәшдә вафат
6) Аллаһ рәхмәт»[98].

Уң ягы (уеп язылган): «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт».
Сул ягы (уеп язылган): «Кылсун рахмәтән вәәсигаһ»[99].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Фазылҗан Шакиржа-
3) -н улы 1921
4) елның 1 гыйнварында
5) 28 яшьтә вафат.
6) Аллаһ рәхим».

Уң ягы: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
Сул ягы: «Кылсын (киң рәхмәте белән)».

Таш үлчәмнәре: 60x24x10.

56. Сәрвиҗамал Мөхәммәдъяр кызына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу рауза мөбарәк
3) ийәсе Сәрвиҗамал
4) Мөхәммәдйар кызы Шәрәф-
5) -еддин Шәмседдинеф
6) хәләле 1901 нҗе сәнә ийүл
7) 29 нда 57 нҗе йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Таш йазыб галәмәтдән морадым дога».
Сул ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу мөбарәк бакча
3) иясе Сәрвиҗамал
4) Мөхәммәдъяр кызы – Шәрәф-
5) -еддин Шәмседдинов
6) хәләле – 1901 елның 29
7) июлендә 57 нче яшендә вафат».

Уң ягы: «Язылган таш галәмәттән морадым дога».
Сул ягы: «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».

Таш үлчәмнәре: 93x39x17.

57. Гайнелкамал Фазлулла кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) Гайнелкамал
3) Фазлулла
4) кызы Хисам-
5) –еддин зәүҗәсе
6) 59 йәшендә
7) 28 нче фибралда».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «1919 сәнәи миладиййә
2) кәрәм әйләб до-
3) -гада идеңез
4) йад тәсаддыклә
5) кылыңыз рухымы
6) шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Гайнелкамал

[98] Дәвамы сул ягында.
[99] Башы алгы ягында.

3) Фазлулла
4) кызы – Хисам-
5) –еддин хатынны –
6) 59 яшендә
7) 28 февральдә [вафат]».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Милади 1919 елда[вафат].
2) Юмартлык кылып, до-
3) –гада искә
4) алыгыз, сәдака бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 83х31х8.

58. Гайнеддин Хәкимулла улына куелган кабер ташы, 1933 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Гайнеддин
3) Хәкимулла
4) углы
5) 36 йәшендә
6) 1933 йылда
7) агуст 3 ндә
8) вафат Аллаһ
9) рәхмәт кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү мәркадәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллааһү зүнүүбәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Гайнеддин
3) Хәкимулла
4) улы
5) 36 яшендә
6) 1933 елның
7) 3 августында
8) вафат. Аллаһ
9) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 84х32х14.

59. Габделгалим Габделвәли улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабердә мәрхүм
3) Габделгалим бине Габделвәли
4) 1919 нчы йылда 3 нче
5) ийүлдә 80 йә-
6) -шдә вафат
7) улды Аллаһ
8) рәхмәт кыйлсу-
9) -н амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога илә рухымы кыйлыңыз шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабердә мәрхүм
3) Габделгалим бине Габделвәли
4) 1919 елның 3
5) июлендә 80 я-
6) -шьтә вафат
7) булды. Аллаһ
8) рәхим кылсы-
9) -н, амин».

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 70х31х12.

60. Билгесез хатын-кызга куелган кабер ташы, 1880 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) ...
3) ... кызы вафат
4) миладиййә 1880 нче йылда
5) 8 нче гыйнварда».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә [икән йарин сәңадыр]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) ...
3) ... кызы
4) милади 1880 елның
5) 8 гыйнварында вафат».

Сул ягы: «Бу көн миндә [икән, иртәгә сиңадыр]».

Таш үлчәмнәре: 56х36х12.

61. Исмәгыйль Сөләйман улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Исмәгыйль
3) Сөләйман углы
4) 52 йәшендә
5) 1917 сәнә май
6) 25 ндә вафат
7) Аллаһ рәхмәт
8) кылсын».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаһү мәркадәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) « Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Исмәгыйль
3) Сөләйман улы
4) 52 яшендә
5) 1917 елның 25
6) маенда вафат.
7) Аллаһ рәхим
8) кылсын».

Уң ягы (уеп язылган): «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 85х33х14.

62. Мөхәммәдшакир Йосыф улы Гобәйдуллинга куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу кабер ийәсе мәрхүм
3) Мөхәммәдшакир Йосыф углы
4) Гобәйдуллин 1899 сәнә
5) милади синтәбр
6) 19 нда 59 йәшендә
7) рахимәһүллаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-мәүтү бәәбүн вә күллүн-нәәси дәәхыйлүһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Таш йазуб галәмәтдән морадым дога».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Мөхәммәдшакир Йосыф улы
4) Гобәйдуллин милади 1899
5) елның 19
6) сентябрендә 59 яшендә [вафат яки җирләнде].
7) Аллаһ аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Үлем – ишек һәм һәрбер кеше аннан керәчәк».

Сул ягы: «Язылган таш галәмәттән морадым дога».

Таш үлчәмнәре: 60х40х11.

63. Фатиха Һибатулла кызына куелган кабер ташы, 1862 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Фатиха Һибатулла кызы
4) Бәрәзә илинең Хисамеддин
5) Шәмседдин углы җәмәгате
6) 25 йәшендә 1862 нче йыл 23 нче
7) үктәбрдә кабере нурлы булсун
8) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккируль-мәүүт».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү кәфәә лил-мәръин вәәгыйзаа
2) кәтәбәһү имаме
3) Казаклар
4) Сәлах».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә мәрхүмә
3) Фатиха Һибатулла кызы –
4) Бәрәзә иленнән Хисамеддин
5) Шәмседдин улының җәмәгате –
6) 25 яшендә 1862 елның 23
7) октябрендә иңде. Кабере нурлы булсын,
8) амин».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар үлемне искә төшерә».

Сул ягы:
1) «Үлем кеше өчен вәгазьче буларак җиткән.
2) Моны язды: Казаклар [авылы]
3) имамы
4) Сәлах».

Таш үлчәмнәре: 109х36х18.

64. Нигъмәтулла Заһидулла улына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Нигъмәтулла Заһид-

3) -улла углы 28
4) йәшендә 1924 сәнә
5) дикәбр 5 ндә вафат
6) Аллаһ рәхмәт
7) кыйлсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Нигъмәтулла Заһид-
3) -улла улы 28
4) яшендә 1924 елның
5) 5 декабрендә вафат.
6) Аллаһ рәхим
7) кылсын».
Таш үлчәмнәре: 70х30х9.

65. Фаизә Габделбәдигъ кызына куелган кабер ташы, 1928 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) мәрхүмә Фаизә
3) Габделбәдигъ кызы Ша-
4) -киржан җәмәгате 1928
5) нче йыл 28 нче үктәбрдә
6) 75 йәшдә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Гажҗилүүс-саләәтә каблəл-фәүүт».
Сул ягы (уеп язылган): «Гажҗилүүт-тәүбәтә каблəл-мәүүт».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Мәрхүмә Фаизә
3) Габделбәдигъ кызы – Ша-
4) -киржан җәмәгате – 1928
5) елның 28 октябрендә
6) 75 яшьтә вафат».

Уң ягы: «Вакыты чыкканчы намазны укырга ашыгыгыз».
Сул ягы: «Үлем килгәнче тәүбә итәргә ашыгыгыз».

Таш үлчәмнәре: 70х29х11.

66. Рәхимә Әшим кызына куелган кабер ташы, 1824–1825 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Тарих гарәбиййә илә меңдә
2) ике йөз кырык йылда җәүзә
3) йолдызында Рәхимә Әшим кызы
4) алтмыш йәшендә дарел-фәнадан
5) дарел-бәкайә нәкыль итде гарикы
6) рәхмәт улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Гарәп ел исәбе белән мең дә
2) ике йөз кырыгынчы елның
3) маенда Рәхимә Әшим кызы
4) алтмыш яшендә фани дөньядан
5) мәңгелек дөньяга күчте. Рәхмәткә
6) күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 94х44х23.

67. Шәрифә Бикмөхәммәд хатынына куелган кабер ташы, 1852 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Бикмөхәммәд хәлә-
2) -ле Шәрифә вафат
3) 52 йәшендә 1852
4) нче йылда буны
5) куйды углы
6) Мөхәммәдшаһ».

Уң һәм сул якларына үсемлек орнаменты калкытып ясалган.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Килеб каберүн зийәрәт идән ихван
2) кыйлалар рухыйна фатиха ихсан».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Бикмөхәммәд хәлә-
2) -ле Шәрифә
3) 52 яшендә 1852
4) елда вафат. Моны
5) улы
6) Мөхәммәдша куйды».

Арткы ягы:
1) «Килеп, каберен зиярәт иткән кардәшләр
2) кылалар рухына дога-изгелек».
Таш үлчәмнәре: 86х24х18.

Олы Мәңгәр авылы зираты

1. Гатаулла Төхфәтулла улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Мәркадүл-мәрхүүм-

2) -ир-рааҗии рахмәтәл-гафуури хаҗи Гатаулла
3) бине Төхфәтулла әл-Мәнгәри ватаны
4) гомер шәрифләре йитмеш алты өч сәнә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кабере раудатүн
2) мин рийәәдыйль-җәннәһ улгай
3) 1337 сәнә маһе шәгъбанның 1 ндә
4) 1919 миладиййә
5) април ун сигезендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Рәхим кылынган,
2) Гафу итүче [Аллаһ] рәхмәтен өмет итүче хаҗи Гатаулла
3) бине Төхфәтулла Мәңгәри кабере.
4) Гомер шәрифләре җитмеш алты һәм өч яшь иде».

Арткы ягы:
1) «Кабере җәннәт
2) бакчаларыннан бер бакча булсын.
3) [Һиҗри] 1337 елның 1 шәгъбанында,
4) Милади 1919 [елның]
5) унсигезенче апрелендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 123(155)х36х27.

Метрика кенәгәләрендә әлеге кабер иясе 1919 елның 1 маенда 79 яшендә ютәлдән вафат булган, дип язылган. Гатаулла авылда иң бай кешеләрнең берсе булган. Ул юмартлыгы белән танылган: авылны әйләндереп алган киртәне, басу капкасын, күперләрне, чишмә-коеларны, зиратны, мәчет-мәдрәсә биналарын, каравыл йортын төзек хәлдә тотарга ярдәм иткән[100].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 9 б. №75.

2. Бибигафифәҗан Тимербулат кызына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Мән таләбә гыйбратән фәл-мәкаабиратү тәкфиин
2) тарих 1889 сәнә беренче
3) ийүндә һиҗри 1306 сәнә 15
4) нче шәүвәлдә мәръәт салиха Биби-
5) -гафифәҗан Тимербулат кызы
6) Олуг Мәнҗәрнең Төхфәтулла зәүҗәсе
7) 73 йәшдә дүшәнбә көн
8) даре фәнадин даре бәкайә рихләт
9) кылды Аллаһ фазыл кәрәме илә дар-
10) -ес-сәламә идхаль кылгай иде».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Җиһан җам фәләк сакый әҗәлме
2) хәлясы һич кәс ра нист асла
3) хәлайык бадә нуш әз сохбәт вәхи
4) әзин җам әзин сакый әзинме».

Сул ягы (калкытып язылган):
1) «Рузи әҗәл дамәне гомр реһа көнад
2) дәр хаке тирә бәндәре бәндә җөда көнәд
3) йа Рабб нәгяһдар имане ан кәси
4) ки ин хатт ра бәхвәнәд вә бәр мәййит дога көнәд».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт һәзә
3) кабру Бибигафифәҗан бинте Тимер-
4) -булат зәүҗәи Төхфәтулла
5) әл-Мәнҗәри түвүффийәт сәнәтә 1889
6) бир-руумиййәти фии әүвәли йәүмин мин бүрҗ-
7) -ил-әсәди вә фии сәнәти 1306 минәс-сәнәт-
8) -ил-һиҗриййәти фии хаамиси гашәра мин
9) шәүвәлин фии йәүмил-иснәйн гаашәт сәләсәтүн
10) вә сәбгыыйнә сәнәһ рахимәһәәллааһү Тәгаалә рахмәтән
11) вәәсигатән би-фәдълиһи вә кәрамиһ ээмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Кем гыйбрәт теләсә, аңа каберләр җиткән.
2) 1889 елның беренче
3) июнендә, һиҗри 1306 елның 15
4) шәүвәлендә изге хатын Биби-
5) -гафифәҗан Тимербулат кызы –
6) Олы Мәңгәрдән Төхфәтулла хатыны –
7) 73 яшьтә дүшәмбе көн
8) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
9) күчте. Аллаһ рәхмәте һәм юмартлыгы белән иминлек
10) йортына [җәннәткә] кертсә иде».

Уң ягы:
1) «Җиһанда тәкъдир кәсәсе су бирүче әҗәлме,
2) котылу юк һич кешегә, һичкайчан.
3) Кешеләр татлы эчемлек эчеп утырудан вәхи,
4) башка кәсә, башка су бирүче башкамы».

Сул ягы:
1) «Бервакыт әҗәл гомернең итәген төшерер,

[100] Әхмәтҗанов М. Олы Мәңгәр авылы тарихы / М. Әхмәтҗанов. – Казан: Идел-пресс, 2000. – Б.34.

2) караңгы җирдә бәйләгән урынныннан колны ычкындырыр.
3) Я, Раббы, бу юлларны укыган һәм мәет өчен
4) дога кылган кешенең иманын сакла».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «һәр җан иясе үлемне татыячак». Бу –
3) Бибигафифәжан бинте Тимер-
4) -булат – Төхфәтулла
5) Мәнңәри хатыны – кабере. Милади 1889
6) ел арслан йолдызлыгының беренче
7) көнендә, һиҗри 1306
8) елның унбишенче
9) шәүвәлендә дүшәмбе көн вафат булды. җитмеш өч
10) ел яшәде. Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте, юмартлыгы
11) белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 127x36x27.

3. Төхфәтулла Хәмид улы Сәлимҗановка куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1893
3) сәнә април 18 ндә һиҗри
4) 1310 сәнә шәүвәл 18 ндә Олуг
5) Мәнңәрнең хаҗҗел-хәрәмәйен
6) Төхфәтулла Хәмид углы
7) Сәлимҗаныф йәкшәнбә көн
8) даре бәкайә рихләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Таййибәллаһү сәраһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ әәмиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабруль-хәәҗҗи Төхфәтулла
2) бине Хәмид Сәлимҗаныф
3) әл-Мәнңәри гафийә ганһүл-Мәлик-
4) -үл-Гаалии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Милади 1893
3) елның 18 апрелендә, һиҗри
4) 1310 елның 18 шәүвәлендә Олы
5) Мәңгәрдән хаҗи
6) Төхфәтулла Хәмид улы
7) Сәлимҗанов якшәмбе көн
8) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Арткы ягы:
1) «Бу – хаҗи Төхфәтулла
2) бине Хәмид Сәлимҗанов
3) Мәңгәри кабере. Патша, Олуг зат аны
4) кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 110x37x21.

4. Габделхәким Халид улына куелган кабер ташы, 1885 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт тарих һиҗрииййәнең мең өч
3) йөз икенче сәнә рәҗәбнең алтынчы көнендә
4) милади берлә меңдә сигез йөз сиксән бишенче
5) йыл тугызынчы април сиһшәнбә көн Олуг Мәнгәр-
6) -нең Габделхәким Халид углы бу би вафа-
7) -ны тәрк идүб даре икамәткә интикаль
8) итдe алтмыш ике йәшдә иннәә лилләәһи
9) вә иннәә иләйһи рааҗигуун Хак Сөбханәһү вә Тәгалә
10) гарикы рәхмәт идүб ликасыйлә мөшәрраф әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Җәзәәллаһү ганнәәл-мәүтә хайран фә-иннәһү әбәрру бинәә мин вәәлидәйнәә вә әръәф».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Габделхәким бине Халид әл-Мәнңәри
2) гафийә ганһүл-Бәәрии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Һиҗри мең өч-
3) -йөз икенче ел рәҗәбенең алтынчы көнендә,
4) милади белән мең дә сигез йөз сиксән бишенче
5) елның тугызынчы апрелендә сишәмбе көн Олы Мәнгәр-

6) -нең Габделхәким Халид углы алтмыш ике яшьтә
7) бу тугры булмаган дөньяны калдырып,
8) басып тору урынына күчте. Чынлыкта, без Аллаһныкы
9) һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз. Хак Сөбханәһү вә Тәгалә
10) рәхмәткә күмеп, очрашуы белән хөрмәтләсен».

Уң ягы: ««Аллаһ безгә хәерле үлем бирсен, чынлыкта, Ул – безне ата-анадан да ныграк Яратучы һәм иң нык Кайгыртучы».

Арткы ягы:
1) «Габделхәким бине Халид Мәңгәри
2) Юктан бар итүче [Аллаһ] аны кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 128(155)х50х25.

5. Зәйнәб Габделвәли Бакиров кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-галиий-
2) -ил-кәбиир 1899 сәнә гыйнвар
3) 13 ндә һиҗри 1316 сәнә
4) рамазан 14 ндә Олуг Мәнңә-
5) -рнең Зәйнәб Габделвәли
6) Бакируф кызы 7 йәшдә
7) чәһаршәнбә көн даре бәкайә
8) рихләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (калкытып язылган): «Аллаһ шәфәгатен мөйәссәр әйләсүн амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабруль-мәгъсууәти Зәйнәб
2) бинте Габделвәли Бакируф әл-Мәнңә-
3) -ри гафийә ганһүл-Мәликүл-Бәәрии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Олуг, Бөек
2) Аллаһта. 1899 елның 13
3) гыйнварында, һижри 1316 елның
4) 14 рамазанында Олы Мәңгә-
5) -рдән Зәйнәб Габделвәли
6) Бакиров кызы 7 яшьтә
7) чәршәмбе көн мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Аллаһ шәфәгатен насыйп итсен, амин».

Арткы ягы:
1) «Бу – гөнаһсыз Зәйнәб
2) бинте Габделвәли Бакиров Мәңгә-
3) -ри кабере. Патша, Юктан бар итүче [Аллаһ] аны кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 114(125)х36х17.

6. Бибигарифә Халид Бакиров кызына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән руми 1900 сәнә
3) гыйнвар 13 ндә һиҗри 1317 сәнә
4) рамазан шәриф 24 ндә
5) Олуг Мәнңәрнең Бибигарифә
6) Халид Бакируф кызы Оры
7) авылының Әхмәҗән Габдессәлам
8) углы Мәмәтеф зәүҗәсе 77
9) йәшдә пәнҗешәнбә көн даре
10) бәкайә рихләт әйләде».

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабру Бибигарифә бинте Халид
2) Бакируф әл-Мәнңәри хәлиләи
3) Әхмәҗән бине Габдессәлам Мәмәтеф
4) әл-Оруви».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани. Милади 1900 елның
3) 13 гыйнварында, һиҗри 1317 елның
4) 24 рамазан шәрифендә
5) Олы Мәңгәрдән Бибигарифә
6) Халид Бакиров кызы – Оры
7) авылыннан Әхмәҗән Габдессәлам
8) улы Мәмәтов хатыны – 77
9) яшьтә пәнҗешәмбе көн мәңгелек
10) дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Бу – Бибигарифә бинте Халид
2) Бакиров Мәңгәри – Әхмәҗҗан
3) бине Габдессәлам Мәмәтов Оруви
4) хатыны – кабере».

Таш үлчәмнәре: 136(147)х36х19.

Әлеге кабер иясенең ире Чар (Царевокошайск) өязенең 2 гильдияле сәүдәгәре булган. Әхмәҗҗан бине Габдессәлам бине Гали бине Шәриф бине Рахманкол бине Бикбулат бине Килмәмәт бине Морзагилдә бине Мәмәт (Мөхәммәд)[101], 1901 елның 22 июнендә вафат булып, Арча районы Түбән Оры авылы зиратында җирләнгән. Без аның кабер ташын шунда таптык[102].

7. Бибихәдичә Мөхәммәдшәриф Адәмев кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) руми 1907 сәнә ийүл
4) 18 ндә һиҗри 1321 сәнә
5) 1 рәҗәбдә Бибихәдиҗә Мөхәммәд-
6) -шәриф Адәмеф кызы
7) Габделхәким Бакируф
8) зәүҗәсе 80 йәшдә»[103].

Уң ягы (уеп язылган): «Әййүһәәл-вәәкыйфү бил-кабри гыйшәәьән вә сәхәр иннә фил-кабри гыйзаамән бәәлийәәтин вә гыйбәр».

Сул ягы (калкытып язылган):
1) «Даре бәкайә рихләт
2) кылды тайййибәллаahү
3) сәраahәә вә җәгал-
4) -әл-җәннәтә мәсвәәhәә»[104].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бибихәдиҗә бинте Мөхәммәдшәриф
2) Адәмеф хәлиләи Габделхәким
3) Бакируф мәәтә 1907 сәнә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак».
3) Милади 1907 елның 18
4) июлендә, һиҗри 1321 елның
5) 1 рәҗәбендә Бибихәдичә Мөхәммәд-
6) -шәриф Адәмев кызы –
7) Габделхәким Бакиров
8) хатыны – 80 яшьтә».

Уң ягы: «Әй, кич һәм иртән кабер янында басып торучы, чынлыкта, кабердә чергән сөякләр һәм гыйбрәтләр бар».

Сул ягы:
1) «мәңгелек дөньяга
2) күчте. Аллаһ аның туфрагын
3) яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын
4) җәннәт итсен».

Арткы ягы:
1) «Бибихәдичә бинте Мөхәммәдшәриф
2) Адәмев – Габделхәким Бакиров
3) сөеклесе – 1907 елда вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 122(141)х36х22.

8. Зыяддин мулла Габденнәгыйм улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә 1908 сәнә
2) април 21 дә гарәби 1326 сәнә
3) Зыяэддин мулла Габденнәгыйм
4) углы Олуг Мәнңәрдә 15 сәнә
5) дәәгыый иләәллаah улуб 35 йә-
6) -шләрдә бәкайә рихләт кылды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мөхәммәдшәриф бине Әхмәҗҗан
2) Бакируф бина кылдурды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән. 1908 елның
2) 21 апрелендә, һиҗри 1326 елда
3) Зыяддин мулла Габденнәгыйм
4) улы, Олы Мәңгәрдә 15 ел
5) Аллаһка чакырып, 35 я-
6) -шьләрдә мәңгелеккә күчте».

[101] Салихов Р.Р. Служилая Ура: рождение татарского капитализма / Р.Р. Салихов. – Казань: Институт истории им. Ш.Марджани АН РТ, 2015. – С. 226–242.
[102] Гайнетдинов А.М. Арча районы эпиграфик истәлекләре / А.М. Гайнетдинов. – Казан: ТР ФА Ш. Мәрҗани исемендәге Тарих институты, 2016. – Б. 274.
[103] Дәвамы сул ягында.
[104] Башы алгы ягында.

Арткы ягы:
1) «Мөхәммәдшәриф бине Әхмәҗән
2) Бакиров куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 88(98)х31х12.

9. Хөснеҗамал Зиннур кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) мәрхүмә Хөснеҗамал
3) Зиннур кызы
4) 1333 сәнәи һиҗриййә
5) 1914 сәнәи миладиййә
6) 75 йәшендә
7) Әхмәдулла хаҗи зәүҗә-
8) -се 7 нче фибралда
9) җомга көн вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Мәрхүмә Хөснеҗамал
3) Зиннур кызы –
4) Әхмәдулла хаҗи хатыны –
5) һиҗри 1333 елда,
6) милади 1914 елның
7) 7 февралендә
8) 75 яшендә
9) җомга көн вафат».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 106х34х10.

10. Хәкимҗан Мөхәммәҗән улы Салиховка куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Хәкимҗан Мөхәммәд-
3) -җан углы
4) Салихыф 60 йә-
5) -шендә вафат
6) 1920 сәнәи миладиййә».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Арткы ягы (уеп язылган): «7 нҗе гыйнварда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хәкимҗан Мөхәммәд-
3) -җан улы
4) Салихов 60 я-
5) -шендә милади
6) 1920 елда вафат».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Арткы ягы: «7 гыйнварда [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 71х31х7.

11. Рөстәм Лотфи Гасыйм Лотфи улына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1925 Рәстәм Лотфи
2) укытучы Гасыйм Лотфи баласы
3) 1924 нче җыл агуст 5 ндә тууб
4) 1925 нче җыл агуст 17 ндә
5) үлде дөнйада барлык»[105].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) торувы бер җыл 12 көн
3) төб авылы Иске Өҗүм»[106].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1925 [ел]. Рөстәм Лотфи
2) укытучы Гасыйм Лотфи баласы,
3) 1924 елның 5 августында туып,
4) 1925 елның 17 августында
5) үлде. Дөньяда барлык».

Арткы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) торуы: бер ел һәм 12 көн.
3) Төп авылы: Иске Өҗем».

Таш үлчәмнәре: 66х28х9.

[105] Дәвамы арткы ягының ахыргы ике юлында.
[106] Ахыргы ике юлның башы алгы ягында.

Әлеге кабер иясенең атасы Гасыйм Фатих улы Лотфуллин педагог, дәреслекләр авторы, тәрҗемәче, балалар язучысы булган.

12. Габделгазиз мулла Мөхәммәдъюныс дамелла Зыяддин улының улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Габделгазиз Олуг Мәнгәр-
2) -нең имам Мөхәммәдъюныс
3) дамелла Зыяэддин углы-
4) -ның углы 1904 сәнә румиййә
5) май 25 нҗе көнендә дәфен
6) идилде җәгаләллаһү кабраһү
7) раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Кятиб Мулла илендә
2) мөәзин Фәтхелкадыйр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Габделгазиз Олы Мәңгәр-
2) -дән имам Мөхәммәдъюныс
3) дамелла Зыяддин улы-
4) -ның улы милади 1904 ел
5) маеның 25 нче көнендә
6) җирләнде. Аллаһ каберен җәннәт
7) бакчаларыннан бер бакча итсен».

Сул ягы:
1) «Язучы: Мулла иленнән
2) мөәзин Фәтхелкадыйр».

Таш үлчәмнәре: 69х37х16.

Әлеге кабер иясенең кыскача шәҗәрәсе түбәндәгечә: Габделгазиз бине Мөхәммәдъюныс бине Зыяддин бине Мөхәммәдкамал Арсланов. Атасы 1890 елның 28 сентябреннән, бабасы 1865 елдан бирле авылның икенче мәхәллә мәчетендә имам-хатыйб вазыйфасын башкарган[107].

13. Бибиәминә мулла Габделмәлик кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәрхүмә Бибиәминә
3) мулла Габделмәлик
4) кызы 3 йәшендә
5) 1902 нче йылда 1 нче
6) рамазан шәрифдә».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһның рәхмәтендә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүмә Бибиәминә
3) мулла Габделмәлик
4) кызы 3 яшендә
5) 1902 елның 1
6) рамазан шәрифендә [вафат яки җирләнде]».

Сул ягы: «Аллаһның рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 68х29х13.

14. Бибигарифә Бикбау кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә
3) Бибигарифә Бикбау кызы
4) 1903 нче йылда
5) 5 нче нуйәбрдә
6) дарел-фәнадан
7) дарел-бәкайә
8) рихләт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Бибигарифә Бикбау кызы
4) 1903 елның
5) 5 ноябрендә
6) фани дөньядан
7) мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Таш үлчәмнәре: 77х31х12.

15. Бибирабига Зыяддин кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании

[107] Башкортстан Республикасы Милли архивы: И–295 ф., 2 тасвир., 2 сак. берәм.

2) бу кабергә дахилә ахирәт мәнзилигә назилә
3) Бибирабига бинте Зыяэддин дамелла Зыяэддин
4) хәзрәт әһлийәсе һиҗриййә иләи
5) 1316 нчы сәнә җөмадиәл-ахир 17 нче
6) йәүмендә 55 йәшендә йәкшәнбә көн мәдфүн
7) рахимәһүллаahү[108] рахмәтән вәәсигаh әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Һәр кем итсә минем өчүн Аллаh рәхмәт әйләсүн Хак Тәгалә ул кешене әһле җәннәт әйләсүн».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Галәмәтдән морадыйм бер догадыр
2) бу көн бәңа икән йарин сәңадыр
3) кәрәм әйләб догада идеңез йад
4) тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаh рәхим кылсын.
2) Бу кабергә керүче, ахирәт йортына иңүче
3) Бибирабига бинте Зыяддин – дамелла Зыяэддин
4) хәзрәт хатыны – һиҗри белән
5) 1316 ел җөмадиәл-ахиренең 17 нче
6) көнендә 55 яшендә якшәмбе көн җирләнде.
7) Аллаh аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Һәркем минем өчен [дога] кылса, Аллаh рәхим кылсын. Хак Тәгалә ул кешене җәннәт иясе итсен».

Сул ягы:
1) «Галәмәттән морадым бер догадыр,
2) бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр.
3) Юмартлык кылып, догада искә алыгыз.
4) Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 110(117)x34x14.

16. Бибимәфтуха Әхмәҗҗан Бакиров кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1898 сәнә
3) април 2 ндә һиҗри 1315 сәнә
4) зөлхиҗҗә 11 ндә Олуг Мәнңәр-
5) -нең Бибимәфтуха Әхмәҗҗан Бакируф
6) кызы Габделвәли Габделхәким
7) углы Бакируф хәлиләсе»[109].

Уң ягы (уеп язылган): «Гыйбрәтилә бак җиһанә күр ки бу вәйранәләр нә хараб улмыш йатур һәр бере абад әнкен».

Сул ягы (калкытып язылган): «41 йәшдә дүшәнбә көн даре бәкайә рихләт кылды тайййибәллаahү сәраahәә» [110].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабру Бибимәфтуха бинте Әхмәҗҗан
2) Бакируф хәлиләи Габделвәли бине
3) Габделхәким әл-Мәнңәри гаашә 41 сәнә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1898 елның
3) 2 апрелендә, һиҗри 1315 елның
4) 11 зөлхиҗҗәсендә Олы Мәңгәр-
5) -дән Бибимәфтуха Әхмәҗҗан Бакиров
6) кызы – Габделвәли Габделхәким
7) улы Бакиров сөеклесе».

Уң ягы: «Гыйбрәт белән кара җиһанга, күр ки бу җимерелүләр, ниләр харап булган, ятар һәрберсе мәңгелеккә».

Сул ягы: «41 яшьтә дүшәнбә көн мәңгелек дөньяга күчте. Аллаh аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Арткы ягы:
1) «Бу – Бибимәфтуха бинте Әхмәҗҗан
2) Бакиров – Габделвәли бине Габделхәким
3) Мәңгәри сөеклесе – кабере, 41 ел яшәде».

Таш үлчәмнәре: 116x40x21.

17. Бибимәфтуха Гобәйдулла Хәмидулла улының кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә

[108] Хатын-кызга куелган таш булса да, ир-атка карата кулланыла торган кушымчалар белән язылган. Андый хаталар ташъязмаларда, сирәк булса да, очрый.

[109] Дәвамы сул ягында.

[110] Башы алгы ягында.

2) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә
3) Бибиәфтуха Гобәйдулла Хәмид-
4) -улла углыйның кызы 1899
5) нчы йылда 6 нчы гыйнварда
6) 65 йәшендә вафат
7) булган Аллаһ гарикы
8) рәхмәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Васыйәтем будыр фәрзәнд гакыйл
2) кәрәм әйләб бәнга даим дога кыйл».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Уйан бу йан бакыб дога көтәрмез
2) хәйер ихсан дәхи өмид итәрмез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Бибиәфтуха Гобәйдулла Хәмид-
4) -улла улының кызы 1899
5) елның 6 гыйнварында
6) 65 яшендә вафат
7) булган. Аллаһ рәхмәткә
8) күмсен».

Уң ягы:
1) «Васыятем будыр, акыллы балам:
2) юмартлык кылып, миңа даими [рәвештә] дога кыл».

Сул ягы:
1) «Ул якка, бу якка карап, дога көтәрбез,
2) хәер-изгелек шулай ук өмет итәрбез».

Таш үлчәмнәре: 82x31x11.

18. Халид Әбүбәкер улына куелган кабер ташы, 1867 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) тарих румиййә илә 1867
3) нче сәнә 15 нче ийүлдә һиҗриййә
4) илә 1283 йылда маһе рабиг-
5) -ыль-әүвәлдә Олуг Мәннәрнең
6) Халид Әбүбәкер углы 83
7) йәшдә шинбә көн даре
8) ахирәтә интикаль әйләде».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Халид бине Әбүбәкер әл-Мәннәри
2) галәйһи рахмәтүл-бәәрии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади белән 1867
3) елның 15 июлендә, һиҗри
4) белән 1283 елның рабиг-
5) -ыль-әүвәл аенда Олы Мәңгәрдән
6) Халид Әбүбәкер улы 83
7) яшьтә шимбә көн ахирәт
8) йортына күчте».

Арткы ягы:
1) «Халид бине Әбүбәкер Мәңгәри.
2) Аңа Юктан бар итүче [Аллаһның] рәхмәте булсын».

Таш үлчәмнәре: 87(129)x36x20.

19. Дамелла Зыяддин Мөхәммәдкамал улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ салләәллааһү галәйһи вә сәлләм
2) милади 1918 нче сәнә
3) 27 нче гыйнварда
4) 90 йәшендә сәнә камәриййә илә[111]
5) дамелла Зыяэддин
6) Мөхәммәдкамал углы дәфен
7) иделде».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәңа икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Гафәраллааһү ли-саахиби
2) һәзәәл-кабри вә ли-мән зәәра
3) җәмиига зүнүүбиһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе (Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен).
2) Милади 1918 елның
3) 27 гыйнварында
4) 90 яшендә, һиҗри белән
5) дамелла Зыяддин
6) Мөхәммәдкамал улы
7) җирләнде».

Уң ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

[111] Болай язылса да, һиҗри елы күрсәтелмәгән.

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ бу кабер иясенең
2) һәм [аны] зиярәт кылган кешенең бөтен
3) гөнаһларын гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 103х34х13.

Әлеге кабер иясе Зыяддин Мөхәммәдкамал улы Арсланов 1865 елның 22 февралендә указ (указ номеры – №12702) алып, икенче мәхәллә мәчетендә муллалык вазыйфасын үтәгән. Чыгышы белән хәзерге Арча районы Яңа Кенәр авылыннан.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 9 б. №76.

20. Нурмөхәммәд Хәсән улы Шәфиевкә куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбрah
2) Нурмөхәммәд бине
3) Хәсән Шәфийев
4) 1869 нчы сәнә Казан
5) шәһәрендә туган
6) 1926 нчы сәнә 18 нче
7) априлдә вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әхляфе
2) заирин-
3) -дән мөтәва-
4) -зыйган дога
5) үтенәләр
6) җәгаләллаahү кабрahү раудатән
7) мин рийәәдыйль-җәннәh».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Нурмөхәммәд бине
3) Хәсән Шәфиев
4) 1869 елда Казан
5) шәһәрендә туган,
6) 1926 елның 18
7) апрелендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Яңа буын
2) зиярәт
3) кылучылардан түбәнчелек
4) белән дога
5) үтенәләр.
6) Аллаһ аның каберен җәннәт
7) бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 101х33х11.

21. Сәфәргали Халид улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәh
2) бу каберә назил улмыш
3) Сәфәргали Халид у-
4) -глы 87 йәшендә румиййә
5) илә 1905 нче йылда 25
6) априлдә һижриййә
7) илә 1323 нче йылда 4
8) нче рабигыль-әүвәл дүшәнбә
9) көн һижрәт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Бакый ирмәс һичдә йук карары»[112].

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары»[113].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә
3) Сәфәргали Халид у-
4) -лы иңде, 87 яшендә милади
5) белән 1905 елның 25
6) апрелендә, һижри
7) белән 1323 елның 4
8) рабигыль-әүвәлендә дүшәмбе
9) көн күчте».

Уң ягы: «Мәңге булмас һич тә, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән».

Таш үлчәмнәре: 91х31х11.

22. Габделкоддүс Хуҗаәхмәд улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh руми
2) 1908 сәнә гыйнвар 22 дә
3) һижри 1326 сәнә мөхәррәм

[112] Башы сул ягында.
[113] Дәвамы уң ягында.

4) 1 дә Олуг Мәңгәрдә
5) Габделкоддүс Хуҗа-
6) -әхмәд углы 54 йәшдә»[114].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Даре бәкайә рихләт кылды
2) таййибәллаһү сәраһү вә җәгаләл-
җәннәтә
3) мәсвәәһ»[115].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади
2) 1908 елның 22 гыйнварында,
3) һиҗри 1326 елның 1
4) мөхәррәмендә Олы Мәңгәрдә
5) Габделкоддүс Хуҗа-
6) -әхмәд улы 54 яшьтә».

Арткы ягы:
1) «мәңгелек дөньяга күчте.
2) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел]
кылсын һәм урынын
3) җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 88(109)x31x10.

23. Хәерниса Мөхәммәдшәриф кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) Хәйренниса Мөхәммәдшәриф кызы
3) мулла Мөхәммәҗән зәүҗәсе 71
йәшендә
4) даре бәкайә күчде кабере
5) раудатүн мин рийәәдыйль-җәннәһ
улсун
6) үктәбр 15 ндә 1912 сәнәдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Хәерниса Мөхәммәдшәриф кызы –
3) мулла Мөхәммәҗән хатыны – 71
яшендә
4) 1912 елның 15 октябрендә
5) мәңгелек дөньяга күчте. Кабере
6) җәннәт бакчаларыннан бер бакча
булсын».

Таш үлчәмнәре: 95(105)x31x13.

[114] Дәвамы арткы ягында.
[115] Башы алгы ягында.

24. Мортаза Мостафа улы Дәминевкә куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Мортаза Мостафа углы
4) Дәминеф 1912 сәнәи руми
5) 16 нчы март 1330 сәнәи
6) һиҗриййә рабигыль-ахир 11
7) ндә җомга көн 28
8) йәшдә вафат Аллаһ рәхмәт»[116].

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән әнтә тәсыыйру мислии»[117].

Сул ягы (уеп язылган)[118]:
1) «Йәә вәәкыйфән би-кабрии
мүтәфәккиран фии әмрии
2) әйләсүн
3) амин»[119].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Мортаза Мостафа улы
4) Дәминев милади 1912 елның
5) 16 мартында, һиҗри 1330
6) елның 11 рабигыль-ахирендә
7) җомга көн 28
8) яшьтә вафат. Аллаһ рәхим [кылсын]».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем,
иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы:
1) «Әй, каберем янында басып торучы,
минем эшем хакында фикерләүче.
2) [Рәхим] кылсын
3) амин».

Таш үлчәмнәре: 115x33x15.

25. Ибраһим Вәлиәхмәд улы Дәминевкә куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) Ибраһим бине Вәлиәхмәд

[116] Дәвамы сул ягының ахыргы ике юлында.
[117] Башы сул ягының беренче юлында.
[118] Беренче юлы вертикаль, калган юллары горизонталь рәвештә язылган.
[119] Беренче юлының дәвамы уң ягында, калган юлларының башы алгы ягында.

3) Дәминеф 15
4) йәшендә 1330 сәнәи һиҗриййә
5) рамазан шәриф 1 ндә
6) 1912 сәнәи румиййә агуст
7) берендә дәфен иделде
8) рахимәһүллаһү Тәгаалә
9) рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Һәр нә дәклү улса да гомерең тавил»[120].

Сул ягы (уеп язылган)[121]:
1) «Гакыйбәт бер көн әҗәл әйләр галил
2) кятиб
3) Фәтхелкадыйр
4) әл-Казани»[122].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Ибраһим бине Вәлиәхмәд
3) Дәминев 15
4) яшендә һиҗри 1330 елның
5) 1 рамазан шәрифендә,
6) милади 1912 елның беренче
7) августында җирләнде.
8) Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте
9) белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Ни тиклем гомерең озын булса да».

Сул ягы:
1) «Ахырдан беркөн әҗәл хәлсез итәр
2) Язучы:
3) Фәтхелкадыйр
4) Казани»[123].

Таш үлчәмнәре: 129(138)х40х20.

26. Габделхаликъ Габделхәмид улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-Бәәкыый
2) Габделхаликъ
3) Габделхәмид
4) углы ...
5) йәшендә
6) 1914 сәнә румиййә
7) гыйнвар 13 ндә
8) вафат рахимәһ-
9) -үллаһү рахмәтән
10) вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһ».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Нәүвәраллаһү
2) мәркадәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Габделхаликъ
3) Габделхәмид
4) улы ...
5) яшендә
6) милади 1914 елның
7) 13 гыйнварында
8) вафат. Аллаһ аны
9) киң рәхмәте белән
10) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Сул ягы:
1) «Аллаһ аның каберен
2) нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 108х34х18.

27. Бибигалимә Фазлулла кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаһ Мүхәммәдүр-расүүлүллаһ салләәллаһү галәйһи вә сәлләм
2) 1915 нче йылда
3) ийүннең 15 ндә
4) 28 йәшендә Бибигалимә
5) Фазлулла кызы
6) Гариф җәмәгате вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа».

Сул ягы (уеп язылган): «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүт».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе (Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен).

[120] Дәвамы сул ягында.
[121] Беренче юлы вертикаль, калганнары горизонталь рәвештә язылган.
[122] Беренче юлының башы уң ягында.
[123] Башы уң ягында.

2) 1915 елның
3) 15 июнендә
4) 28 яшендә Бибигалимә
5) Фазлулла кызы –
6) Гариф җәмәгате – вафат».

Уң ягы: «Үлем вәгазьче буларак җиткән».

Сул ягы: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».

Таш үлчәмнәре: 74x29x12.

28. Шәфигылкамал Биктаһир кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании
2) бу кабергә назилә Шәфигылкамал
3) Биктаһир кызы Мостафа Дәминеф
4) әһлийәсе һиҗриййә илә 1321 сәнә
5) 57 йәшендә рамазан 24 нче йәүмендә
6) мәдфүнә рахимәһәллаһү Тәгаалә ааамиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадыйм бер догадур бу көн бәңа икән йарын сәңадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабергә иңүче Шәфигылкамал
3) Биктаһир кызы – Мостафа Дәминев
4) хатыны – һиҗри белән 1321 ел
5) рамазанының 24 нче көнендә 57 яшендә
6) җирләнде. Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз. Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 101x32x14.

29. Сабиржан Мостафа улы Дәминевкә куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании
2) бу мәнзиле ахирәтә назил улды Сабиржан
3) бине Мостафа Дәминеф гомер газизләре 47 йыл улмыш
4) рахимәһүллаһү рахмәтән вәәсигаһ маһе рамазанның сигезендә
5) һиҗриййә илә 1328 нче йылда румиййә меңдә тугыз йөздә 10 нчы йылда аугыст 30 нда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мадамики җан нәсдәдер
3) бу көн бел форсат сәндәдер
4) Хак закире хас бәндәдер
5) көлле форсаты фәүт әйләр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу ахирәт йортына Сабиржан
3) бине Мостафа Дәминев иңде, газиз гомерләре 47 ел булды.
4) Һиҗри белән 1328 елның сигезенче рамазанында,
5) милади мең дә тугыз йөздә унынчы елның 30 августында [вафат яки җирләнде]. Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Чынлыкта, җан нәрсәдер,
3) бел: бүген форсат синдәдер.
4) Хакны [Аллаһны] искә алучы бәндәдер,
5) һәр форсатны үлем алыр».

Таш үлчәмнәре: 96(105)x44x20.

30. Мостафа Мөхәммәдшәриф улы Дәминевкә куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-Бәәкыый
2) Мостафа Мөхәммәдшәриф
3) углы Дәминеф 87
4) йәшендә 1332 сәнәи һиҗриййә
5) зилхиҗҗә 12 ндә
6) 1913 сәнәи румиййә үктәбр
7) 30 нда дәфен ителде
8) рахимәһүллаһү Тәгаалә
9) рахмәтән вәәсигаһ
10) ааамиин
11) кятиб Кәлмитуф Казанда».

Уң ягы (уеп язылган): «Җәгаләллаһү кабраһү раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Ләә тәзкүруу әмвәәтәкүм илләә бил-хайр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Мостафа Мөхәммәдшәриф
3) улы Дәминев 87
4) яшендә һиҗри 1332 елның
5) 12 зөлхиҗҗәсендә,
6) милади 1913 елның 30
7) октябрендә җирләнде.
8) Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте
9) белән рәхим кылсын,
10) амин.
11) Язучы: Казаннан Кәлмитев».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Сул ягы: «Мәетләрегезне яхшы яктан гына искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 115х36х18.

Әлеге кабер иясе шулхәтле абруйлы бай булган ки, хәтта аның үлеме хакында «Кояш» газетасында да хәбәр ителгән: җеназасында бөтен тирә-як галимнәре, дин әһелләре җыелды, дип язганнар[124].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 9 б. №77.

31. Шаһиәхмәд Мостафа улы Дәминевкә куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-Бәәкыый
2) Шаһиәхмәд
3) Мостафа углы
4) Дәминеф
5) 75 йәшендә
6) 1341 сәнәи һиҗриййә
7) җөмадиәл-ахир 23
8) 1923 сәнә гыйнвар 25
9) вафат Аллаһ рәхмәт
10) кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаһү мәркадәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Шаһиәхмәд
3) Мостафа улы
4) Дәминев
5) 75 яшендә
6) һиҗри 1341 елның
7) 23 җөмадиәл-ахирендә,
8) 1923 елның 25 гыйнварында
9) вафат. Аллаһ рәхим
10) кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 93х33х16.

32. Өммегөлсем мулла Мөхәммәдҗан Габделкәрим улы Дәминевнең кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) руми 1899 сәнә дикәбр
4) 28 ндә һиҗри 1317 сәнә
5) рамазан 7 ндә Олуг
6) Мәнңәрнең Өммегөлсүм
7) Бохари мулла Мөхәммәдҗан
8) Габделкәрим углы Дәминүф»[125].

Уң ягы (калкытып язылган): «Кызы пәнҗешәнбә көн даре бәкайә рихләт кылды»[126].

Сул ягы (уеп язылган): «Таййибәллаһү сәраһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә әәмиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мөхәммәдҗан[127]
2) һәзәә кабру Өммегөлсүм бинте мулла
3) бине Габделкәрим әл-Бохари
4) гафийә ганһәәл-Мәликүл-Гаалии»

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәрбер
2) җан иясе үлемне татыячак.

[124] Кояш. – 1913. – 3 ноябрь (№ 204). – Б. 3.

[125] Дәвамы уң ягында.
[126] Башы алгы ягында.
[127] Бу беренче юл икенче юлның дәвамы.

3) Милади 1899 елның 28
4) декабрендә, һиҗри 1317 елның
5) 7 рамазанында Олы
6) Мәңгәрдән Өммегөлсем
7) Бохарадан мулла Мөхәммәҗҗан
8) Габделкәрим улы Дәминов [кызы]».

Уң ягы: «Кызы пәнҗешәмбе көн мәңгелек дөньяга күчте».

Сул ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Арткы ягы:
1) «Бу – Өммегөлсүм
2) бинте мулла Мөхәммәҗҗан
3) бине Габделкәрим Бохари кабере
4) Патша, Олуг зат аны кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 117x45x18.

33. Бибифатыйма Мостафа кызына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән руми 1893 сәнә
3) май 7 ндә һиҗри 1310 сәнә
4) зөлкагдә 2 ндә Олуг
5) Мәнңәрнең Бибифатыйма
6) Мостафа кызы Мөхәммәд-
7) -шәриф Әхмәҗҗан углы-
8) -ның хәлиләсе 22».

Сул ягы (уеп язылган): «Кыйф бил-мәкаабири вәнзур ин вәкафтә биһәә лилләәһи дәррукә мәәзәә тәстүруль-хүфәр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабру Бибифатыйма бинте
2) Мостафа әл-Мәнңәри зәүҗәи
3) Мөхәммәдшәриф бине Әхмәҗҗан
4) рахимәһүмүл-Мәликүл-Мәннәән».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани. Милади 1893 елның
3) 7 маенда, һиҗри 1310 елның
4) 2 зөлкагдәсендә Олы
5) Мәңгәрдән Бибифатыйма
6) Мостафа кызы – Мөхәммәд-
7) -шәриф Әхмәҗҗан улы-
8) -ның сөеклесе 22 [яшендә вафат]».

Сул ягы: «Тукта, әгәр син, туктап, басып торсаң, чокырлар нәрсә яшерә икәнен кара, бу яхшы гамәл булачак».

Арткы ягы:
1) «Бу – Бибифатыйма бинте
2) Мостафа Мәңгәри – Мөхәммәдшәриф
3) бине Әхмәҗҗан хатыны – кабере.
4) Патша, Нигъмәт бирүче [Аллаһ] аларны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 111x37x19.

34. Шәрифҗамал Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу кабергә назилә Хак Тәгалә
3) рәхмәтикә васыйлә Шәрифелҗамал
4) Ибраһим кызы Мортаза
5) зәүҗәсе 65 йәшендә рамазан 18 ндә
6) 1891 нче йылда румиййә 15 нче априлдә».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-мәүтү кәәъсүн вә күллү нәәсин шәәрибүһ вәл-кабру бәәбүн вә күллү нәәсин дәәхыйлүһ».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Нәсыйхәт
2) тормас бу форсат тиз күчәр
3) бу җан бер көн кафысдан очар
4) кәлфорсаты фәүт әйләмә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче, Хак Тәгалә
3) рәхмәтенә ирешүче Шәрифҗамал
4) Ибраһим кызы – Мортаза
5) хатыны – 65 яшендә милади 1891
6) елның 15 апрелендә, 18 рамазанында [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Үлем – савыт һәм һәрбер кеше аннан эчәчәк, кабер – ишек һәм һәрбер кеше аннан керәчәк».

Сул ягы:
1) «Нәсыйхәт:
2) тормас бу форсат, тиз күчәр,
3) бу җан беркөнне читлектән очар,
4) форсатны ычкындырма».

Таш үлчәмнәре: 110x36x23.

35. Мулла Мөхәммәджан Мөхәммәдкәрим улы Дәминевкә куелган кабер ташы, 1888 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән тарих румиййә илә
3) 1888 нче сәнә унынчы
4) априлдә һиҗриййә илә 1305
5) сәнәдә Олуг Мәнңәрнең
6) мулла Мөхәммәджан Мөхәммәдкәрим
7) углы Дәминүф 56 йәшдә
8) йәкшәнбә көн мәдфүн улды
9) Бохарада тәхсыйле гыйлем әйләде».

Уң ягы (калкытып язылган):
1) «Мин шәгъбәәни фии йәүм-
2) -ил-әхәди вә кәәнә
3) мүддәтү гумриһи ситтән
4) вә хамсиинә сәнәһ
5) рахимәллаahү Тәгааләә
6) галәйһи рахмәтән вәәсигаһ
7) әәмиин»[128].

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) саахибүл-гыйльми вәл-фәдааил-
3) -ил-мәкъбүүли гыйндә зәвиил-бәсааир-
4) -ил-габдүд-дагыыйфүл-мүхтәәҗү иләә
5) рахмәти Раббиһил-Ләтыыйфи мулла Мөхәммәджан
6) бине Мөхәммәдкәрим Дәминүф
7) әл-Мәнңәри мәүлүдән вәл-Бохари
8) тәхсыйләп түвүффийә сәнәтә 1888
9) бир-руумиййәти вә фии 10 мин априил
10) фии сәнәти 1305 бил-һиҗриййәти фии 9»[129].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани. Милади белән
3) 1888 елның унынчы
4) апрелендә, һиҗри белән 1305
5) елда Олы Мәңгәрдән
6) мулла Мөхәммәджан Мөхәммәдкәрим
7) улы Дәминев 56 яшьтә
8) якшәмбе көн җирләндe.
9) Бохарада гыйлем алды».

Уң ягы:
1) «шәгъбанында
2) якшәмбе
3) көн [вафат]. Гомере
4) 65 ел булды.
5) Аллаһ Тәгалә аны аны киң
6) рәхмәте белән рәхим кылсын,
7) амин».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Галимнәр каршында гыйлем һәм
3) яхшы табылган өстенлекләргә ия булган,
4) зәгыйфь кол, Мәрхәмәтле Раббысының
5) рәхмәтенә мохтаҗ мулла Мөхәммәджан
6) бине Мөхәммәдкәрим Дәминев
7) Мәңгәри (тумышы белән), Бохари
8) (гыйлем алуы белән) милади 1888
9) елның 10 апрелендә,
10) һиҗри 1305 елның 9 [шәгъбанында] вафат».

Таш үлчәмнәре: 129х36х26.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 9 б. №78.

36. Бибигазизә Шәмседдин кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү
2) мән галәйһәә фәән тарих руми 1898 сәнә
3) үктәбр17 ндә һиҗри
4) 1316 сәнә рәҗәб 15 ндә Олу-
5) -г Мәнңәрнең Бибигазизә
6) Шәмседдин кызы
7) Әхмәджан Исхак углы
8) Байазидуф зәүҗәсе»[130].

Уң ягы (калкытып язылган): «65 йәшдә шинбә көн даре бәкайә рихләт кылды»[131].

Сул ягы (уеп язылган): «Тайиибәллаahү сәраahәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә әәмиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабру Бибигазизә бинте
2) Шәмседдин хәлиләи Әхмәджан
3) бине Исхак Байазидуф әл-Мәнгәри».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы

[128] Башы арткы ягында.
[129] Дәвамы уң ягында.
[130] Дәвамы уң ягында.
[131] Башы алгы ягында.

2) һәркем, һәрнәрсә фани. Милади 1898 елның
3) 17 октябрендә, һиҗри
4) 1316 елның 15 рәҗәбендә Олы
5) Мәңгәрдән Бибигазизә
6) Шәмседдин кызы –
7) Әхмәҗән Исхак улы
8) Баязидов хатыны».

Уң ягы: «65 яшьтә шимбә көн мәңгелек дөньяга күчте».

Сул ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Арткы ягы:
1) «Бу – Бибигазизә бинте
2) Шәмседдин – Әхмәҗән бине
3) Исхак Баязидов Мәңгәри сөеклесе – кабере».

Таш үлчәмнәре: 114x34x17.

37. Хөббениса Мөхәррәм кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабердә Хакга
3) иттисаль әйләде Мәнгәр иленең
4) Хөббениса Мөхәррәм кызы Исхак
5) Байазидыф зәүҗәсе 85 йәшендә
6) рабигыль-әүвәлдә 1309 нчы сәнәдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабердә Хакка [Аллаһка]
3) Мәңгәр иленнән
4) Хөббениса Мөхәррәм кызы – Исхак
5) Баязидов хатыны – 85 яшендә
6) [һиҗри] 1309 елның рабигыль-әүвәлендә иреште».

Таш үлчәмнәре: 139x31/49x17.

38. Хөснежамал Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1862 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Фә-рахимәллаһү имрааъән нәзара ли-нәфсиһи
2) вә мәһһәдә ли-рамсиһ руми 1862
3) сәнә үктәбрдә һиҗри 1280
4) сәнә җөмадиәл-әүвәлдә Хөснелҗамал
5) Ибраһим кызы Олуг Мәнҗә-
6) -рнең Сабит хаҗи зәүҗәсе
7) 30 йәшдә даре фәнадин
8) даре бәкайә рихләт кылды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Таййибәллаһү сәраһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә әәмиин».

Сул ягы (уеп язылган): «Гыйбрәтилә бак җиһанә күр ки бу вәйранәләр нә хараб улмыш йатур җөмлә абад әнкен».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабру Хөснелҗа-
2) -мал бинте Ибраһим зәүҗәт-
3) -үл-хәәҗҗи Сабит әл-Мәнгәри
4) гафийә ганһүл[132]-мәликүл-бәәрии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үзен карап, тикшереп торучы һәм каберенә әзерләнүче
2) кешене Аллаһ рәхим кылсын. Милади 1862
3) елның октябрендә, һиҗри 1280
4) елның җөмадиәл-әүвәлендә Хөснежамал
5) Ибраһим кызы – Олы Мәңгә-
6) -рдән Сабит хаҗи хатыны –
7) 30 яшьтә фани дөньядан
8) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Сул ягы: «Гыйбрәт белән кара җиһанга, күр ки бу җимерелүләрне, ниләр харап булган, ятар һәрберсе мәңгелеккә».

Арткы ягы:
1) «Бу – Хөснежа-
2) -мал бинте Ибраһим – хаҗи
3) Сабит Мәңгәри хатыны – кабере.
4) Патша, Юктан бар итүче [Аллаһ] аны кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 130(145)x36x16.

[132] Хатын-кызга куелган таш булса да, ир-атка карата кулланыла торган кушымча белән язылган. Андый хаталар ташъязмаларда, сирәк булса да, очрый.

39. Габдулла Баязид улына куелган кабер ташы, 1863 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт
3) тарих румиййә илә 1863 нче сәнә 15 нче
4) ийүндә һижриййә илә 1280 нче йылда
5) мөхәррәм-
6) -нең унынчы көнендә шинбә көн Олуг
7) Мәнгәрнең Габдулла Байазид углы
8) 75 йәшдә даре бәкайә интикаль
9) итде Хак Тәгалә гарикы рәхмәт
10) идүб мәркаден пөр нур әйләсүн амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак».
3) Милади белән 1863 елның 15
4) июнендә, һижри белән 1280 ел
5) мөхәррәме-
6) -нең унынчы көнендә шимбә көн Олы
7) Мәңгәрдән Габдулла Баязид улы
8) 75 яшьтә мәңгелек дөньяга
9) күчте. Хак Тәгалә рәхмәткә
10) күмеп, каберен нурга күмсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 106х36х22.

40. Бибигөлбадан Габдерәззак мулла кызына куелган кабер ташы, 1858 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгааләә
2) әл-мәрхүүмәтүл-мәгъфүүратү
3) Бибигөлбадан
4) Габдеррәззак мулла кызы Байазид бай
5) хәләле
6) Һибатулла бай Төхфәтулла бай әнкәсе
7) йөз йәшендә
8) тарих мең ике йөз йитмеш бишенче
9) йылда
10) тарих румиййә мең сигез йөз илле
11) сигезенчедә
12) дикәбрнең йегерме йитенче көнендә бу
13) даре фәнадан даре бәкайә рихләт әйләде
14) мәкяне җәннәтдә улгай амин».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әгәр йөз йәшәсәң үлмәк кирәкдер гомернең кадерине белмәк кирәкдер».

Сул ягы (калкытып язылган): «Бибигөлбадан Байазид бай хәләле Габдеррәззак мулла кызы вафат фии сәнәти 1858».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәсайых
2) васыйәтем будыр әүлядларыйма
3) дәхи ихванларыйм әхфадларыйма
4) кәрәм әйләб догада идеңез йад
5) тәсаддыйклә кылуңыз рухымны шад
6) безә Коръән укуб багышлайасыз
7) бу каберә килмәке сагышлайасыз
8) уйан буйан бакуб дога көтәрмез
9) хәйер ихсан дәхи өмид итәрмез
10) әл-мәййитү кәл-гариикуль-
мүстәгыйсү йәнзуруд-дүгааъ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Рәхим кылынган, гафу ителгән
3) Бибигөлбадан
4) Габдерәззак мулла кызы – Баязид бай
5) хәләле –
6) Һибатулла бай, Төхфәтулла бай әнкәсе
7) – йөз яшендә
8) [һижри] мең ике йөз җитмеш бишенче
9) елда,
10) милади мең сигез йөз илле сигезенче
11) [ел]
12) декабренең егерме җиденче көнендә бу
13) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте.
14) Урыны җәннәттә булсын, амин».

Уң ягы: «Әгәр йөз [ел] яшәсәң [дә], үләргә кирәктер, гомернең кадерен белергә кирәктер».

Сул ягы: «Бибигөлбадан Баязид бай хәләле – Габдерәззак мулла кызы – 1858 елда вафат».

Арткы ягы:
1) «Нәсихәтләр.
2) Васыятем будыр балаларыма
3) шулай ук кардәшләремә, оныкларыма:
4) юмартлык кылып, дога белән искә
5) алыгыз,
6) сәдака бирү белән рухымны
7) шатландырыгыз,
8) безгә Коръән укып багышлагыз,
9) бу кабергә килүгә сагышланыгыз,
10) ул якка, бу якка карап, дога көтәрбез,
11) хәер-изгелек шулай ук өмет итәрбез.
12) Мәет ярдәм сорый торган батучы
13) сыман, дога көтә».

Таш үлчәмнәре: 124х42х20.

41. Баязид Мөхсин Туктамыш улының улына куелган кабер ташы, 1846 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Байазид бине
2) Мөхсин бине Туктамыш
3) тарих мең ике йөз алтмыш икенче йылда
4) вә тарих румиййә мең сигез йөз кырык алтынчы йылда
5) майның йегерме өчүнче көнендә
6) сиксән биш йәшендә ошбу
7) даре фәнадан даре бәкайә рихләт әйләде
8) кәәнә раҗүлән саалихән кәсииральәүләәди
9) вәл-әхфәәди вә күллүһүм кәәнүү әгънийәәъән
10) вә минһүм Гобәйдулла вә Һибатулла вә Төхфәтулла».

Уң ягы (калкытып язылган): «Җарийә сәдакалар калдырасыз атаңыз өчүн мәсҗедем дә салдырасыз 1846».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) нәсыйхәтем будыр әүлядларыйма
3) дәхи ихванларыйм әхбабларыйма
4) ки мәгърур улмаңыз дөнйа малыйна
5) бакуңызлар атаңызның хәлинә
6) ничә җәһедилә малы җәмегъ итдим
7) сезә куйдыйм бары кәфенлә китдим
8) безә Коръән укурга телемез йук
9) тәсаддык һәм кыйлурга пулымыз йук
10) уйан буйан бакуб дога көтәрмез
11) хәйер ихсан дәхи өмид итәрмез
12) әл-мәййитү кәл-гариикуль-мүстәгыйсү йәнзуруд-дүгааъ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Баязид бине
2) Мөхсин бине Туктамыш
3) [һижри] мең ике йөз алтмыш икенче елда,
4) милади мең сигез йөз кырык алтынчы ел
5) маеның егерме өченче көнендә
6) сиксән биш яшендә бу
7) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте.
8) Изге кеше иде, балалары һәм оныклары
9) күп булды. Аларның һәрберсе бай иде,
10) шулардан Гобәйдулла, Һибатулла, Төхфәтулла».

Уң ягы: «Үлгәннән соң да файда китерә торган сәдакалар калдырасыз, атагыз өчен мәчетемне дә салдырасыз. 1846 [ел]».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Нәсихәтем будыр балаларыма,
3) шулай ук кардәшләремә, дусларыма:
4) алданмагыз дөнья малына,
5) карагыз атагызның хәленә,
6) күпме тырышлык белән мал җыйдым,
7) сезгә калдырдым, бары кәфен белән киттем
8) безнең Коръән укырга телебез юк,
9) сәдака бирергә дә көчебез юк,
10) ул якка, бу якка карап, дога көтәрбез,
11) хәер-изгелек шулай ук өмет итәрбез.
12) Мәет ярдәм сорый торган батучы сыман, дога көтә».

Таш үлчәмнәре: 130х45х26.

42. Габделлатыйф Габдулла улы Баязидовка куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Тәгаалә күллү шәйьин һәәликүн илләә вәҗһәһ
3) ...
4) ... Габделлатыйф бине Габдулла
5) ...
6) ... даре бәкайә рихләт
7) әйләде...».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Тарих һижриййә
2) 13... сәнә зилхиҗҗәнең...
3) йәүмендә вафат... сәүдәгәре
4) Габделлатыйф Габдулла углы Байазидыф
5) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт 190... сәнә
6) фии йәүмис-сәәнии мин зилхиҗҗәти...
7) ...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ
2) Тәгаләдә. Аның [Аллаһның] йөзеннән кала һәрнәрсә һәлак булучы.
3) ...
4) ... Габделлатыйф бине Габдулла
5) ...
6) ... мәңгелек дөньяга
7) күчте...».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри
2) 13... ел зөлхиҗҗәсенең...
3) көнендә... сәүдәгәре
4) Габделлатыйф Габдулла улы Баязидов вафат.
5) Һәр җан иясе үлемне татыячак. 190... елда
6) дүшәмбе зөлхиҗҗәдә...
7) ...».

Таш үлчәмнәре: 110x39x24.

43. Билгесез кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы тулысынча ватылып төшкән.

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Мән зәәра кабрии фәлйәкүн мүүкыйнән
2) иннәл-ләзиил-каahә йәлкаah
3) фәйәрхәмүллаahү имраъә зәәрани
4) фәкаалә лии йәрхәмүкәллаah
5) рәкыйм Фәлахеддин
6) бине мулла Шәмседдин».

Сулягы (уеп язылган):
1) «Каалә галәйhис-сәләәм
2) әл-кабру раудатүн
3) мин рийәәдыйль-җәннәти
4) әү хүфратүн мин хүфәрин-нәйраан».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Уң ягы:
1) «Минем каберемә килгән кеше ышансын:
2) чынлыкта, мин дучар булган нәрсәгә ул да дучар булыр.
3) «Аллаh аны рәхим кылсын», – дип минем өчен дога кылган
4) кешене Аллаh үзен дә рәхим кылсын.
5) Язучы: Фәлахеддин
6) бине мулла Шәмседдин».

Сул ягы:
1) «[Пәйгамбәр] (Аңа сәлам булсын) әйтте:
2) «Кабер – җәннәт
3) бакчаларыннан бер бакча
4) яки утлар чокырларыннан бер чокыр».

Таш үлчәмнәре: 89x38x16.

44. Зөлхибә Мортаза кызына куелган кабер ташы, 1858 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һәзәл-кабру җәлисүс-садр
2) тарих hиҗриййә 1275 нче
3) йылда маhе рабигыль-ахирнең
4) 12 сенд Зөлхибә бинте Мортаза зәүҗе
5) Гобәйдулла нәүвәраллаahү мәркадиhимәә
6) 1858 сәнә румиййә дикәбрнең 6 сынд
7) 72 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Уң ягы:
1) «Бу кабер – күңел иптәше.
2) Һиҗри 1275
3) елның 12 рабигыль-
4) ахирендә Зөлхибә бинте Мортаза – Гобәйдулла
5) хатыны (Аллаh аларның икесенең дә каберләрен нурландырсын)
6) милади 1858 елның 6 декабрендә
7) 72 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 87x40x26.

45. Кишәкбикә Батикбикә кызына куелган кабер ташы, 1688–1689 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-хәййүл-ләзии ләә йәмүүтү вә күллү хәййин сәйәмүүт каалән-нәбии галәйh-
2) -ис-сәлләәм әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальhәә таагать садак каалән-нәбии
3) галәйhис-сәлләәм әд-дүнйәә сиҗҗиинүл-мүъмини вә җәннәәтүл-кәәфир
4) тарих меңдә йөз йыл ирде Батик бикә кызы
5) Кишәк бикә үз вакытында бу
6) билгене куйды ирләрдин дога өмед
7) өҗүн.

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаh] – Тере, Үлмәүче һәм һәр җан иясе үләчәк. Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын)
2) әйтте: «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаhка] итагать белән үткәр», дөрес әйткән. Пәйгамбәр (аңа

3) сәлам булсын) әйтте: «Бу дөнья иманлы өчен төрмә, имансыз өчен җәннәт».
4) Мең дә йөзенче елда Батик бикә кызы
5) Кишәкбикә үз вакытында бу
6) билгене ирләрдән дога өмет итү өчен
7) куйды.

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән».

Таш үлчәмнәре: 85х42х22.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 9 б. №79.

46. Мулла Гали Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) мулла Гали Ибраһим углы
4) вафат 1915 сәнә март
5) 8 ндә 66 йәшдә
6) рахимәллааһү рахмәтән
7) вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) мулла Гали Ибраһим улы
4) 1915 елның 8 мартында
5) 66 яшьтә вафат.
6) Аллаһ аны киң рәхмәте
7) белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 89х32х10.

47. Бибифатиха Хәсән кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) руми 1902 сәнә синтәбр 10 да
3) һиҗри 1320 сәнә җөмади-
4) -әл-ахир 20 дә Бибифатиха Хәсән
5) кызы Мөхәммәдгали Әхмәҗән
6) углының зәүҗәсе 50
7) йәшдә даре бәкайә рихләт»[133].

Сул ягы (уеп язылган): «кылды таййибәллааһү сәрааһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә»[134].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Бибифатиха Хәсән кызы
2) Мөхәммәдгали Әхмәҗән углы зәүҗә-
3) -се мәркадедер».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1902 елның 10 сентябрендә,
3) һиҗри 1320 елның 20 җөмади-
4) -әл-ахирендә Бибифатиха Хәсән
5) кызы – Мөхәммәдгали Әхмәҗән
6) улының хатыны – 50
7) яшьтә мәңгелек дөньяга күчте».

Сул ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Арткы ягы:
1) «Бу – Бибифатиха Хәсән кызы –
2) Мөхәммәдгали Әхмәҗән улының хатыны –
3) кабередер».

Таш үлчәмнәре: 111(143)х35х16.

48. Габделһади Габделгани улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалләә
2) саахибү һәзәл-кабри
3) мәрхүм Габделһад-
4) -и Габделгани углы
5) Кече Әтнә авылыйның
6) 1913 нче йылда
7) 12 нче ийүндә йө-
8) -нче[135] йәшендә даре
9) бәкайә рихләт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүм Габделһад-
4) -и Габделгани улы
5) (Кече Әтнә авылыннан)
6) 1913 елның

[133] Дәвамы сул ягында.

[134] Башы алгы ягында.

[135] Бу сүздә «з» хәрефе язылмыйча калган булса кирәк.

7) 12 июнендә йө[зе]-
8) -нче яшендә мәңгелек
9) дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 80x27x11.

49. Габделхәким Габделлатыйб улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгаалә күллү мән
галәйhәә
2) фәән
3) тарих румиййә илә 1906
4) нчы йылда априлнең 25
5) нче йәүмендә hиҗриййә илә
6) 1324 нче сәнәдә mahe
7) рабигыль-әүвәлнең 16 нчы
8) көнендә Олуг Мәнңәр авы-
9) -лыйның Габделхәким Габде-
10) -ллатыйб углы 75 йыл
11) гомер сөрүб шинбә көн»[136].

Уң ягы (уеп язылган): «дарел-фәнадин дарел-бәкайә hиҗрәт әйләде таййибәллаahү сәраahү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәh»[137].

Сул ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр бәне күр дә килүр йарагын сәндә күр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә әйтте: «Анда [җир
йөзендә] булучы hәркем, hәрнәрсә
2) фани.
3) Милади белән 1906
4) ел апреленең 25
5) нче көнендә, hиҗри белән
6) 1324 ел рабигыль-
7) әүвәл аеның 16 нчы
8) көнендә Олы Мәңгәр авы-
9) -лыннан Габделхәким Габде-
10) -ллатыйб улы, 75 ел
11) гомер сөреп, шимбә көн».

Уң ягы: «Фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте. Аллаh аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын hәм урынын җәннәт итсен».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр, мине күр дә килер өчен кирәк-ярагын син дә күр».

Таш үлчәмнәре: 100(120)x29x13.

50. Габделлатыйб Газиз улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) тарих румиййә илә
4) 1892 нче йылда гыйнва-
5) -рның 25 нче йәүмендә
6) Габделлатыйб Газиз
7) углы 80 йыл гомүр
8) сөрүб даре фәнадин
9) даре бәкайә рихләт әйләде».

Уң ягы (калкытып язылган): «Уйан бу йан бакуб дога көтәрмез хәйер ихсан дәхи өмид итәрмез».

Сул ягы (калкытып язылган): «Ничә җәhед илә малы җәмегъ итдем сезә куйдым бары кәфенлә китдем».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә Олуг Мәңңәр
2) илинең мәрхүм Габделлатыйб
3) Газиз углы 75 йыл
4) гомер сөреб 1892 сәнә
5) гыйнварның 25 нче йәүмендә
6) дарел-бәкайә рихләт итде
7) таййибәллаahү сәраah».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә әйтте:
2) «hәр җан иясе үлемне татыячак.
3) Милади белән
4) 1892 ел гыйнва-
5) -рының 25 нче көнендә
6) Габделлатыйб Газиз
7) улы, 80 ел гомер
8) сөреп, фани дөньядан
9) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Ул якка, бу якка карап, дога көтәрбез, хәер-изгелек шулай ук өмет итәрбез».

Сул ягы: «Күпме тырышлык белән мал җыйдым, сезгә калдырдым, бары кәфен белән киттем».

Арткы ягы:
1) «Бу кабердәге Олы Мәңгәр
2) иленнән мәрхүм Габделлатыйб
3) Газиз улы, 75 ел
4) гомер сөреп, 1892 ел

[136] Дәвамы уң ягында.
[137] Башы алгы ягында.

5) гыйнварының 25 нче көнендә
6) мәңгелек дөньяга күчте.
7) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Таш үлчәмнәре: 96х29х13.

51. Хәтимә Мөхәммәҗҗан Хәлил улының кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән
3) бу каберә назилә Олуг Мәнгәр
4) илинең мөтәвәффат мәрхүмә
5) кызы Габделлатыйф Газиз углы-
6) -ның әһлийәсе 55 йәшендә сәнәи
7) миладиййә илә 1903 нче 8 нче
8) дикәбрдә дарел-бәкайә һиҗрәт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары бакый ирмәс һич дә йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр бәне кү дә гилүр йарагын сәндә күр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабергә иңүче, Олы Мәңгәр
3) иленнән вафат булучы мәрхүмә
4) Хәтимә Мөхәммәҗҗан Хәлил улының
5) кызы – Габделлатыйф Газиз улы-
6) -ның хатыны – 55 яшендә милади
7) белән 1903 елның 8
8) декабрендә мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һич тә мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр, мине кү[р] дә килер өчен кирәк-ярагын син дә күр».

Таш үлчәмнәре: 87х33х12.

52. Бибизарифә Габдессаттар кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бибизарифә
3) Габдессаттар кызы
4) миладиййә 1909 нчы йылда
5) 14 нче дикәбрдә
6) 42 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарун сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Габделхәким зәүҗә-
2) -се».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бибизарифә
3) Габдессаттар кызы
4) милади 1909 елның
5) 14 декабрендә
6) 42 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Арткы ягы:
1) «Габделхәким хаты-
2) -ны».

Таш үлчәмнәре: 81х31х12.

53. Мөхәммәдша Әхмәдша улына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдшаһ
3) Әхмәдшаһ
4) углы 70 йәшендә
5) вафат 2 нче
6) ийүн җомга
7) көн вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1924 сәнәи миладиййә
2) кәрәм әйләб
3) догада иде-
4) -нез йад тәсадды-
5) -клә кыйлуңыз
6) рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдша
3) Әхмәдша
4) улы 70 яшендә
5) 2
6) июньдә җомга
7) көн вафат».

Арткы ягы:
1) «Милади 1924 елда [вафат].
2) Юмартлык кылып,
3) догада искә
4) алыгыз. Сәдака
5) бирү белән
6) рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 94x31x10.

54. Бибизөбәйдә Исмәгыйль кызына куелган кабер ташы, 1861 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) әл-мәрхүүмәтүл-мәгъфүүратү Бибизөбәйдә
3) Исмәгыйль кызы Мохтар бай хәләле
4) тарих һиҗриййә мең ике йөз йитмеш сигезенче йылда
5) тарих румиййә мең сигез йөз алтмыш беренчедә
6) дикәбрнең йегерме беренче көнендә
7) алтмыш алты йәшендә ошбу
8) даре фәнадан даре бәкайә рихләт
9) әйләде рахимә ләһәә вә ли-вәәлидәйһәә
10) вә ли-җәмиигыйль-мүъминиинә вәл-мүъминәәт
11) һиҗриййә 1278 вә румиййә 1861».

Уң ягы (калкытып язылган): «Зөбәйдә Исмәгыйль кызы Мохтар бай җәмәгате 66 йәшендә 1861 сәнә мәрхүмә».

Сул ягы (калкытып язылган): «Әксируу зикра һәәдимил-ләззәәт мүүтүү каблә ән тәмүүтүү кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Мәвәәгыйз
2) васыйәтем будыр әй зәүҗ гакыйл
3) кәрәм илә бәңа дайим дога кыйл
4) балаларым догада идүңез йад
5) тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад
6) дәхи Коръән укуб һибә идәсез
7) сәдака җарийәләр һәм идәсез
8) безим Коръән укурга телемез йук
9) хәйер ихсан кыйлурга пулымыз йук
10) уйан буйан бакуб дога көтәрмез
11) әгәр табулса сәвүнешеб китәрмез
12) иннәл-мәййитә кәл-гариикуль-мүстәгыйсү
13) йәнзуруд-дүгааъә вә изәә вәҗәдә хайрун мин-
14) -әд-дүнйәә вә мәә фиихәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Рәхим кылынган, гафу ителгән Бибизөбәйдә
3) Исмәгыйль кызы – Мохтар бай хәләле –
4) һиҗри мең ике йөз җитмеш сигезенче елда,
5) милади мең сигез йөз алтмыш беренче [ел]
6) декабренең егерме беренче көнендә
7) алтмыш алты яшендә бу
8) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
9) күчте. [Аллаһ] аны, ата-анасын,
10) бөтен мөэмин ирләрне һәм хатын-кызларны рәхим кылсын.
11) Һиҗри 1278 һәм милади 1861 [еллар]».

Уң ягы: «Зөбәйдә Исмәгыйль кызы – Мохтар бай җәмәгате – 66 яшендә 1861 елда вафат».

Сул ягы: «Ләззәтләрне бетерүчене [үлемне] еш искә төшерегез. Вафат булганчы ук үлегез. Үлем вәгазьче буларак җиткән».

Арткы ягы:
1) «Вәгазьләр.
2) Васыятем будыр, әй, акыллы ирем,
3) юмартлык белән миңа даими [рәвештә] дога кыл.
4) Балаларым, догада искә алыгыз,
5) сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз.
6) Шулай ук Коръән укып, бүләк итәсез,
7) Үлгәннән соң да файда китерә торган сәдака да бирәсез.
8) Безнең Коръән укырга телебез юк,
9) хәер-изгелек кылырга көчебез юк.
10) Ул якка, бу якка карап, дога көтәрбез,
11) хәер-изгелек шулай ук өмет итәрбез.
12) Чынлыкта, мәет ярдәм сорый торган батучы сыман,
13) дога көтә, әгәр дә тапса, ул дога аңа бу дөньядан һәм анда булган
14) барлык нәрсәләрдән дә хәерле нәрсә кебек булачак».

Таш үлчәмнәре: 129x43x22.

55. Бибихәдичә Мостафа Адәмев кызына куелган кабер ташы, 1869 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Мәрхүмә мәгъсүмә
2) Бибихәдичә бинте
3) Мостафа Адәмеф
4) фәүт итде
5) 8 йәшендә 1869 сәнә
6) 24 нче ийүлдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мәрхүмә, гөнаһсыз
2) Бибихәдичә бинте
3) Мостафа Адәмев
4) 8 яшендә 1869 елның
5) 24 июлендә
6) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 60x28x12.

56. Мөхәммәдшәриф Мөхәррәм улына куелган кабер ташы, 1890 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт тарих
3) һиҗри 1307 сәнә шәүвәл...
4) руми 1890 сәнә май...
5) ндә Олуг Мәнңәрнең хаҗи
6) Мөхәммәдшәриф Мөхәррәм углы
7) 91 йәшдә даре фәнадан даре
8) бәкайә рихләт кылды гафәраллаһ».

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Әмүрру галәә бәәлийәәтин-нийәәм вәбкии галәйһәә... әл-мәкаам».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Бу кабер Мөхәммәдшәриф
2) Мөхәррәм углы Адәмеф
3) мәркәдедүр тайййбәллаһү сәраһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак»..
3) Һиҗри 1307 елның ... шәүвәлендә,
4) милади 1890 елның ... маенда
5) Олы Мәңгәрдән хаҗи
6) Мөхәммәдшәриф Мөхәррәм улы
7) 91 яшьтә фани дөньядан мәңгелек
8) дөньяга күчте. Аллаһ кичерсен».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Череп беткән йоклап ятучылар янынnан барам һәм елыйм... урын».

Арткы ягы:
1) «Бу – Мөхәммәдшәриф
2) Мөхәррәм улы Адәмев
3) каберәдер. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Таш үлчәмнәре: 120(153)x44x22.

57. Мөхәммәдшакир Мөхәммәдшәриф улына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү
2) мән галәйһәә фәән руми 1891 сәнә
3) фибрал 6 сында һиҗри 1308
4) сәнә рәҗәб 9 нда Олуг Мәнңәр-
5) -нең ражүл салих Мөхәммәдшакир
6) Мөхәммәдшәриф хаҗи углы 70
7) йәшдә чәһаршәнбә көн
8) вафат улды тайййбәллаһ»[138].

Уң ягы (уеп язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Сул ягы (уеп язылган): «сәраһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ әәмиин»[139].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибү һәзәәл-мәркадил-гаалиий-
2) -ил-хәәҗҗи Мөхәммәдшакир бине әл-хәә-
3) -җҗи Мөхәммәдшәриф әл-Мәнңәри гафийә
4) ганһүл-Бәәрии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә]
2) булучы һәркем, һәрнәрсә фани. Милади 1891 елның
3) 6 февралендә, һиҗри 1308

[138] Дәвамы сул ягында.
[139] Башы алгы ягында.

4) елның 9 рәҗәбендә Олы Мәңгәр-
5) -дән изге кеше Мөхәммәдшакир
6) Мөхәммәдшәриф хаҗи улы 70
7) яшьтә чәршәмбе көн
8) вафат булды. Аллаһ [аның туфрагын] яхшы [җиңел] кылсын».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һич тә мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Аның туфрагын [Аллаһ яхшы [җиңел] кылсын] һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Арткы ягы:
1) «Бу олуг кабер иясе –
2) хаҗи Мөхәммәдшакир бине ха-
3) -җи Мөхәммәдшәриф Мәңгәри. Юктан бар итүче
4) [Аллаһ] аны кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 110x39x23.

58. Бибифатыйма Мортаза кызына куелган кабер ташы, 1884 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) руми 1884 сәнә април
3) 25 ндә һиҗри 1301 сәнә
4) рәҗәб 24 ндә Олуг
5) Мәңгәрнең Мөхәммәдшакир
6) Мөхәммәдшәриф углының
7) зәүҗәсе Бибифатыйма Мортаза
8) кызы 62 йәшдә чәһаршәнбә»[140].

Сул ягы (калкытып язылган): «көн даре бәкайә рихләт кылды тайййибәллаһү сәраһәә»[141].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә кабру Бибифатыйма бинте
2) Мортаза зәүҗәи Мөхәммәдшакир
3) бине Мөхәммәдшәриф әл-Мәнңәри».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1884 елның 25
3) апрелендә, һиҗри 1301 елның
4) 24 рәҗәбендә Олы
5) Мәңгәрнең Мөхәммәдшакир
6) Мөхәммәдшәриф улының
7) хатыны – Бибифатыйма Мортаза
8) кызы – 62 яшьтә чәршәмбе».

Сул ягы: «көн мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Арткы ягы:
1) «Бу Бибифатыйма бинте
2) Мортаза, Мөхәммәдшакир бине
3) Мөхәммәдшәриф Мәңгәри хатыны – кабере».

Таш үлчәмнәре: 107x38x19.

59. Хәдичә мулла Хәсән кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) кад интәкаләт иләә дәәрил-бәкааъи
3) Хәдичә бинте мулла Хәсән
4) әл-Курсави 1323 сәнә
5) фии 29 рабигыйль-әүвәл
6) рахимәһәәллаһү рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Балаларым догада идеңез йад тәсаддыклә рухымы әйләңез шад кәтәбәһү Гариф».

Сул ягы (уеп язылган): «Васыйәтем будыр әй зәүҗ гакыйл кәрәм илә бәңа даим дога кыйл».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «1905 сәнәи миладиййә май 19 нда
2) Хәдичә мулла Хәсән
3) кызы мулла Һади
4) бине мулла Бикчәнтәй
5) әһлийәсе 38 йәшендә
6) даре бәкайә рихләт әйләде
7) рахимәһәәллаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Хәдичә бинте мулла Хәсән
3) Курсави 1323 елның
4) 29 рабигыль-әүвәлендә
5) мәңгелек дөньяга күчте.
6) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Балаларым, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз. Моны язды: Гариф».

[140] Дәвамы сул ягында.
[141] Башы алгы ягында.

Сул ягы: «Васыятем будыр, әй, акыллы ирем: юмартлык белән миңа даими [рәвештә] дога кыл».

Арткы ягы:
1) «Милади 1905 елның 19 маенда
2) Хәдичә мулла Хәсән
3) кызы – мулла Һади
4) бине мулла Бикчәнтәй
5) хатыны – 38 яшендә
6) мәңгелек дөньяга күчте.
7) Аллаһ аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 83х32х11.

Әлеге кабер иясе чыгышы белән Курса авылыннан. Аның фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Хәдичә бинте Хәсән бине Хәмид бине Исмәгыйль бине Габдерәззак[142].

60. Мөхәммәдгалим Габдессаттар улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт
3) Олуг Мәнгәрнең Мөхәммәдгалим
4) Габдессаттар углы
5) 1904 нче йылда 4 нче майда
6) 60 йәшендә даре фәнада-
7) -н даре бәкайә рихләт әйләде
8) рахмәтүллааһи рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт
3) Олуг Мәнгәрнең Мөхәммәдгалим
4) Габдессаттар углы
5) 1904 нче йылда 4 нче майда
6) 60 йәшендә даре фәнада-
7) -н даре бәкайә рихләт әйләде
8) рахмәтүллааһи рахмәтән вәәсигаһ».

Таш үлчәмнәре: 116х33х11.

61. Бибихәдичә Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә
3) Бибихәдичә Хәбибулла
4) кызы Мөхәммәдшакир Муса
5) углы Исхакыф әһлийәсе
6) 1911 сәнә миладиййә март 12 ндә
7) 1329 һиҗриййә рабигы әүвәл
8) 25 ндә 70 йәшдә мәдфүнә».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән әнтә тәсыыйру мислии»[143].

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[144].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Бибихәдичә Хәбибулла
4) кызы – Мөхәммәдшакир Муса
5) улы Исхаков хатыны –
6) милади 1911 елның 12 мартында,
7) һиҗри 1329 [елның] 25 рабигыль-
8) -әүвәлендә 70 яшьтә җирләнде».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Таш үлчәмнәре: 101(118)х35х16.

62. Бибигарифә Хөсәен кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) мәрхүмә Бибигарифә
3) Хөсәйен кызы
4) һиҗриййә илә 1309 нчы йылда
5) миладиййә 1891 нче йылда
6) 16 нчы мартда Әхмәд
7) Мөхәммәдшакир углының
8) зәүҗәсе 25 йә-
9) -шендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккиракүмүл-әәхыйраһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Ән-нәәсү нийәәмүн изәә мәтүү интәбәһүү».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Безем Коръән у-

[142] Фәхреддин Ризаэддин. Асар. 2 том. – Казан: Рухият, 2009. – Б. 135.

[143] Башы сул ягында.

[144] Дәвамы уң ягында.

2) -кырга телемез йу-
3) -к тәсаддык һәм
4) кыйлурга пу-
5) -лымыз йук».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Мәрхүмә Бибигарифә
3) Хөсәен кызы –
4) Әхмәд Мөхәммәдшакир
5) улының хатыны –
6) һиҗри белән 1309 елда,
7) милади 1891 елның
8) 16 мартында 25 я-
9) -шендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар сезгә ахирәтне искә төшерә».

Сул ягы: «Кешеләр йоклыйлар, үлгәч уяналар».

Арткы ягы:
1) «Безнең Коръән у-
2) -кырга телебез ю-
3) -к, сәдака бирергә
4) дә кө-
5) -чебез юк».

Таш үлчәмнәре: 105(120)x31x14.

63. Садреддин Халид улы Исхаковка куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Садреддин
3) Халид углы
4) Исхакыф
5) 57 йәшендә
6) 1917 сәнә 26 нчы
7) ийүндә вафат
8) Аллаһ рәхмәт
9) кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаһү мәркадәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Садреддин
3) Халид улы
4) Исхаков
5) 57 яшендә
6) 1917 елның 26
7) июнендә вафат.
8) Аллаһ рәхим
9) кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 92x32x11.

64. Өммегөлсем Лотфулла Әмирханов кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) 1905 нче йыл 15 нче
3) нуйәбрдә Өммегөлсүм
4) Әмирханыф Лотф-
5) -улла кызы 6 йәшендә
6) вафат ата-анасыйна
7) шәфәгатьче улгай
8) иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) 1905 елның 15
3) ноябрендә Өммегөлсем
4) Әмирханов Лотф-
5) -улла кызы 6 яшендә
6) вафат. Ата-анасына
7) шәфәгатьче булса
8) иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 58x28x7.

65. Бибисабира мулла Галәведдин кызына куелган кабер ташы фрагменты, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) 27 нче...
2) Бибисабира мулла
3) Галәэддин кызы
4) 70 йәшенд мәд-
5) -фүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) 27...
2) Бибисабира мулла
3) Галәведдин кызы
4) 70 яшенд[ә] җир-
5) -ләнде».

Таш үлчәмнәре: 55х27х9.

66. Фәһимә Әхмәд кызына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рабби һәб лии
2) вә әл-хикънии би-
3) -с-саалихиин
4) миладиййә илә 1923 нче сәнәдә
5) гыйнвар 21 ндә Фәһимә Әхмәд кызы
6) бер йәшендә мәдфүнә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбрah
2) би-хүкмилләәһи Тәгаалә
3) җәгаләллаһү кабрahү[145] раудатүн мин рийәә-
4) -дыйль-җәннәһ зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккиракүм-
5) -үл-әәхыйрah» .

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Раббым, миңа [белем-хикмәт] бир
2) һәм изгеләргә
3) тоташтыр.
4) Милади белән 1923 елның
5) 21 гыйнварында Фәһимә Әхмәд кызы
6) бер яшендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
3) Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер
4) бакча итсен. Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар сезгә ахирәтне
5) искә төшерә».

Таш үлчәмнәре: 60(66)х30х10.

67. Гайнеҗамал Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) тарих 1909 сәнә миладиййә
3) ийүн 7 сендә Гайнеҗамал
4) Фәтхулла кызы Хәсән
5) Зөбәйер углы Кушайыф
6) әһлийәсе 78 йәшдә мәдфүнә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Милади 1909 елның
3) 7 июнендә Гайнеҗамал
4) Фәтхулла кызы – Хәсән
5) Зөбәер улы Кушаев
6) хатыны – 78 яшьтә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 77х31х10.

68. Гафифә Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) саахибәтү һәзиһил-кабри
3) мәрхүмә Гафифә
4) Фәтхулла кызы
5) Хәсән Сәйфулла
6) углыйның җәмәгате
7) 1920 нче йыл 4 нче
8) фивралда 67 йә-
9) -шендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлән кыйлыңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүмә Гафифә
4) Фәтхулла кызы –
5) Хәсән Сәйфулла
6) улының җәмәгате
7) 1920 елның 4
8) февралендә 67 я-
9) -шендә вафат».

[145] Хатын-кызга куелган таш булса да, ир-атка карата кулланыла торган кушымча белән язылган. Андый хаталар ташъязмаларда, сирәк булса да, очрый.

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 85х29х10.

69. Мөхәммәдзакир Мөхәммәдшакир Габделгази улының улына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү
2) нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт руми
3) 1895 сәнә май 17 дә һиҗри
4) 1313 сәнә Олуг Мәнңәрнең
5) Мөхәммәдзакир бине Мөхәммәдшакир бине
6) Габделгази 55 йәшдә
7) даре бәкайә рихләт кылды
8) таййибәллаahү сәраahү вә җәгаләлҗәннәтә мәсвәәһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Мөхәммәдзакир бине Мөхәммәд-
2) -шакир мәркадедүр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр
2) җан иясе үлемне татыячак. Милади
3) 1895 елның 17 маенда, һиҗри
4) 1313 елда Олы Мәңгәрдән
5) Мөхәммәдзакир бине Мөхәммәдшакир бине
6) Габделгази 55 яшьтә
7) мәңгелек дөньяга күчте.
8) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Арткы ягы:
1) «Бу – Мөхәммәдзакир бине Мөхәммәд-
2) -шакир каберәдер».

Таш үлчәмнәре: 130х36х18.

70. Мөхәммәдшакир Габделгази Габдулла улының улына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) руми 1895 сәнә ийүн
3) 11 дә һиҗри 1313 сәнә
4) Олуг Мәнңәрнең Мөхәммәд-
5) -шакир Габделгази
6) углы 87 йәшдә
7) даре бәкайә рихләт кылды
8) таййибәллаahү сәраahү вә җәгаләлҗәннәтә мәсвәәһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Мөхәммәдшакир бине
2) Габделгази бине Габдулла
3) мәркадедүр 87 йәшдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1895 елның 11
3) июнендә, һиҗри 1313 елда
4) Олы Мәңгәрдән Мөхәммәд-
5) -шакир Габделгази
6) улы 87 яшьтә
7) мәңгелек дөньяга күчте.
8) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Арткы ягы:
1) «Бу –Мөхәммәдшакир бине
2) Габделгази бине Габдулла
3) каберәдер. 87 яшьтә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 119х36х13.

71. Бибисәрви Әмир кызына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәүвәраллаahү
2) мәркадәһәә
3) Бибисәрви
4) Әмир кызы
5) Мөхәммәдшакир
6) хәләле» .

Уң ягы (калкытып язылган): «1889 йылда агыст башында».

Сул ягы (калкытып язылган): «75 йәшендә».

Арткы ягы (калкытып язылган): «Рухыйна Фатиха амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ аның
2) каберен нурландырсын.
3) Бибисәрви
4) Әмир кызы –
5) Мөхәммәдшакир
6) хәләле» .

Уң ягы: «1889 елның август башында [вафат]».

Сул ягы: «75 яшендә [вафат]».

Арткы ягы: «Рухына «Фатиха» [сүрәсе укы], амин».

Таш үлчәмнәре: 107x27x17.

72. Бәлкыйс Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бәлкыйс
3) Хисамеддин кызы
4) һиҗрииййә 1316 нчы йылда
5) миладиййә 1908 нче йылда
6) 27 нче агусда
7) Нәҗибулла зәүҗәсе».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Арткы ягы (уеп язылган): «70 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бәлкыйс
3) Хисамеддин кызы –
4) Нәҗибулла хатыны –
5) һиҗри 1316 елда,
6) милади 1908 елның
7) 27 августында [вафат яки җирләнде]» .

Уң ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Арткы ягы: «70 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 69x30x10.

73. Сәхибҗамал Хуҗаәхмәд кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назил улмыш
3) мөтәвәффа мәрхүмә Сә-
4) -хибҗамал Хуҗаәхмәд
5) кызы Хәбибулла
6) Гобәйдулла углы-
7) -ның зәүҗәсе 55 нче
8) йәшендә руми 1904 нче
9) йылд 15 нче нуйәбрдә 21
10) нче рамазан дүшәнбә көн» .

Уң ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр»[146].

Сул ягы (уеп язылган): «Бәне күр бәне күр дә гилүр йарагын сәндә күр»[147].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә
3) вафат булучы мәрхүмә Сә-
4) -хибҗамал Хуҗаәхмәд
5) кызы – Хәбибулла
6) Гобәйдулла улы-
7) -ның хатыны – 55 нче
8) яшендә милади 1904
9) елның 15 ноябрендә, 21
10) рамазанында дүшәмбе көн иңде».

Уң ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр».

Сул ягы: «Мине күр дә гүр өчен кирәк-ярагыңны күр».

Таш үлчәмнәре: 122x33x14.

[146] Дәвамы сул ягында.
[147] Башы уң ягында.

74. Бибигафифә Гобәйдулла хатынына куелган кабер ташы, XIX гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәүвәраллаahү Тәгаалә
2) мәркадәһүмәә Биби-
3) -гафифә Чубыл
4) абый Гобәйдулла
5) хәләле вафат 70».

Уң ягы (калкытып язылган): «Һәр кеше бу мәркадә кыйлса нәзар».

Сул ягы (калкытып язылган): «Сахибене бел догада йат идәр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә аларның икесенең дә
2) каберен нурландырсын. Биби-
3) -гафифә Чубыл
4) абый Гобәйдулла
5) хәләле 70 [яшендә] вафат».

Уң ягы: «Һәр кеше бу кабергә караса».

Сул ягы: «Иясен бел, догада искә алыр».

Таш үлчәмнәре: 70x29x16.

75. Зөләйха Сәйфеддин кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәh
2) Зөләйhа Сәйф-
3) -еддин кызы
4) 1333 сәнәи һиҗриййә
5) 1915 сәнәи миладиййә
6) 80 йәшендә
7) пәнҗешәнбә көн
8) дәфен кылынды».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Габделфәттах
2) җәмәгате
3) рамазанның
4) 2 нче көнендә
5) 2 нче ийүл-
6) -дә мәдфүн
7) гарикы рәхмәт улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Х өкем Аллаhта гына.
2) Зөләйха Сәйф-
3) -еддин кызы
4) һиҗри 1333 елда,
5) милади 1915 елда
6) 80 яшендә
7) пәнҗешәмбе көн
8) җирләнде».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Арткы ягы:
1) «Габделфәттах
2) җәмәгате
3) рамазанның
4) 2 нче көнендә,
5) 2 июль-
6) -дә җирләнде.
7) Рәхмәткә күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 107(129)x31x13.

76. Габделфәттах Габделхәмид улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәh
2) Габделфәттах
3) Габделхәмид углы
4) 24 нче ийүлдә
5) 60 йәшендә
6) 1316 сәнәи һиҗриййә
7) 1899 сәнәи миладиййә
8) шинбә көн вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада иде-
3) -ңез йад тәсадды-
4) -клә кыйлунгыз
5) рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта гына.
2) Габделфәттах
3) Габделхәмид улы

4) милади 1899 елның
5) 24 июлендә
6) һиҗри 1316 елда
7) 60 яшендә
8) шимбә көн вафат».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искә
3) алыгыз, сәдака бирү
4) белән рухымны
5) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 111x35x11.

77. Мәгъсүмә Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мәгъсүмә
3) Ибраһим кызы
4) 1929 сәнәи миладиййә
5) 28 нче майда».

Арткы ягы (уеп язылган): «Гыймран зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәгъсүмә
3) Ибраһим кызы
4) милади 1929 елның
5) 28 маенда [вафат яки җирләнде]» .

Арткы ягы: «Гыймран хатыны».

Таш үлчәмнәре: 63x31x9.

78. Бибиməхфүзә Фәхреддин Шәмседдин улының кызына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп һәм калкытып язылган[148]):
1) «Би-хүкмилләәһ бу
2) каберә назилә карйәи Олуг
3) Мәнңәр Бибиməхфүзә Фәхре-
4) -ддин Шәмседдин
5) углының кызы Хисмәт-
6) -улла бине Ибатулла әһлийәсе
7) кәрәм әйләб догада кыйлыңыз йад
8) тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы шад».

Уң ягы (уеп язылган)[149]:
1) «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр
2) иннәә лилләәһи вә иннәә
3) иләйһи рааҗигуун»[150].

Сул ягы (уеп язылган)[151]:
1) «Бәне күр дә килүр йарагын сәндә күр
2) иннәә лилләәһи вә иннәә
3) иләйһи рааҗигуун»[152].

Арткы ягы (уеп һәм калкытып язылган[153]):
1) «Руми 1897
2) нче йылда 15 нче фив-
3) -ралда 45 йыл
4) гомер сөрүб
5) дарел-фәнадин
6) дарел-бәкайә һиҗрәт әйләде
7) күрәрмен дөнйаны вәйран бары
8) бакый ирməс һичдә йук карары» .

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән. Бу
2) кабергә иңүче – Олы Мәңгәр
3) авылыннан Бибиməхфүзә Фәхре-
4) -ддин Шәмседдин
5) улының кызы – Хисмәт-
6) -улла бине Ибатулла хатыны.
7) Юмартлык кылып, догада искә алыгыз.
8) Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Уң ягы:
1) «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр.
2) Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
3) Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы:
1) «Мине күр дә килер өчен кирәк-ярагын син дә күр.
2) Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
3) Аңа кайтачакбыз».

Арткы ягы:
1) «Милади 1897
2) елның 15 фев-

[148] Өченче, дүртенче һәм бишенче юллары калкытып, калганнары уеп язылган.

[149] Беренче юлы вертикаль, калганнары горизонталь рәвештә язылган.

[150] Беренче юлының дәвамы сул ягында.

[151] Беренче юлы вертикаль, калганнары горизонталь рәвештә язылган.

[152] Беренче юлының башы уң ягында.

[153] Өченче, дүртенче һәм бишенче юллары калкытып, калганнары уеп язылган.

3) -ралендә, 45 ел
4) гомер сөреп,
5) фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте.
7) Күрәм дөньяны: барысы җимерек,
8) һич тә мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 61(86)x36x16.

79. Бибигазизә Әюб кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибигазизә Әйүб
3) кызы гыйнвар 24 ндә
4) 1914 сәнәи миладиййә
5) 65 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Габдулла зәүҗә-
2) -се».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибигазизә Әюб
3) кызы милади 1914
4) елның 24 гыйнварында
5) 65 яшендә [вафат яки җирләнде]» .

Арткы ягы:
1) «Габдулла хаты-
2) -ны».

Таш үлчәмнәре: 64x32x8.

80. Габдулла Гыймран улына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Габдулла Гыймран
3) углы 75 йәшендә
4) 1929 сәнәи миладиййә
5) 28 нче майда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Габдулла Гыймран
3) улы 75 яшендә
4) милади 1929 елның
5) 28 маенда [вафат яки җирләнде]» .

Таш үлчәмнәре: 63x32x8.

81. Гыйләҗеддин Вәли улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ Тәгаләнең
2) рәхмәтенә васыйл
3) улса иде Бәрәнге
4) авылыйның Гыйләҗеддин
5) Вәли углы
6) рахимәһүмәәллаһү Тәгааләә
7) рахмәтән вәәсигаһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1921 нче йылда
3) 1 нче гыйнварда
4) 21 йәшендә
5) вафат булды
6) салдатдан
7) кайтышда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгаләнең
2) рәхмәтенә ирешсә
3) иде. Бәрәңге
4) авылыннан Гыйләҗеддин
5) Вәли улы.
6) Аллаһ Тәгалә аларның икесен дә киң рәхмәте
7) белән рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1921 елның
3) 1 гыйнварында
4) 21 яшендә
5) солдаттан
6) кайтканда
7) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 60x29x11.

82. Бибимаһруй Фәхреддин кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) Бибимаһруй
3) Фәхреддин кызы
4) Хәбибулла Гыйззәтулла
5) углының хәлиләсе
6) миладиййә илә»[154] .

[154] Дәвамы арткы ягында.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1919 нчы сәнә
2) 22 нче март
3) һиҗри 1337 сәнә
4) 21 җөмади ахир
5) 59 йәшендә
6) вафат рахимәһәллаһү Тәга[155]«[156].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Бибимаһруй
3) Фәхреддин кызы –
4) Хәбибулла Гыйззәтулла
5) улының сөеклесе –
6) милади белән».

Арткы ягы:
1) «1919 елның
2) 22 мартында,
3) һиҗри 1337 елның
4) 21 җөмадиәл-ахирендә
5) 59 яшендә
6) вафат. Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын.

Таш үлчәмнәре: 64х32х10.

83. Әхмәдулла Бикмөхәммәд улына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми илә 1891
3) сәнә гыйнвар 16 сында һиҗри 1308
4) сәнә җөмадиәл-ахир 17 сендә
5) Олуг Мәнңәрнең хаҗҗел-хәрәмәйен
6) Әхмәдулла Бикмөхәммәд углы
7) 82 йәшдә чәһаршәнбә көн
8) мәдфүн улды Хак Җәлл»[157].

Уң ягы (уеп язылган): Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «вә Галәә мәркаден пөр нур әйләсүн амин»[158].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибү һәзәәл-кабри хәәҗүл-хәрамәйни
2) Әхмәдулла бине Бикмөхәммәд әл-Мәнгәри
3) гафийә ганһүл-Мәликүл-Бәәрии тәү фии
4) сәнәти 1308 фии йәүмил-әрбәгааъ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади белән 1891
3) елның 16 гыйнварында, һиҗри 1308
4) елның 17 җөмадиәл-ахирендә
5) Олы Мәңгәрдән хаҗи
6) Әхмәдулла Бикмөхәммәд улы
7) 82 яшьтә чәршәмбе көн
8) җирләнде. Бөек Хак».

Уң ягы: Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «һәм Олуг [Аллаһ] каберен нурга күмсен, амин».

Арткы ягы:
1) «Бу кабер иясе – хаҗи
2) Әхмәдулла бине Бикмөхәммәд Мәңгәри.
3) Патша, Юктан бар итүче [Аллаһ] аны кичерсен.
4) [Һиҗри] 1308 елда чәршәмбе көн [җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 112(133)х40х22.

84. Шаһиәхмәд мулла Мөхәммәди улына куелган кабер ташы, 1932 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) Шаһиәхмәд
3) мулла Мөхәммәди углы
4) 88 йәшендә вафат
5) 1932 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «5 нче априлдә вафат
2) кәрәм әйләб догада
3) идеңез йад тәсаддыклә
4) кыйлуңыз рухымы шад» .

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Шаһиәхмәд
3) мулла Мөхәммәди улы
4) 88 яшендә милади

[155] «Тәгалә» сүзе шул рәвешле кыскартылып язылган.
[156] Башы алгы ягында.
[157] Дәвамы сул ягында.
[158] Башы алгы ягында.

5) 1932 елда вафат».

Арткы ягы:
1) «5 апрельдә вафат.
2) Юмартлык кылып, догада
3) искә алыгыз. Сәдака бирү белән
4) рухымны шатландырыгыз» .

Таш үлчәмнәре: 68х30х10.

Әлеге кабер иясенең фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Шаһиәхмәд бине Мөхәммәди бине Сафкол бине Котый бине Килмәк[159]. Ул дин әһеле, мөдәррис кенә түгел, тарихчы да булган: 1978 елгы Казан арты төбәгендә крестьяннар хәрәкәте турында ике томлы хезмәт (кулъязма рәвешендә) язганлыгы билгеле[160]. Шаһиәхмәд хәзрәт 1871 елның 8 февралендә указ (указ номеры – №8753) алгач, өченче мәхәллә мәчетенә имам-хатыйб итеп билгеләнгән, тик 1923 елда муллалык вазыйфасыннан ваз кичәргә мәҗбүр булган.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 9 б. №80.

85. Мулла Хаммад мулла Мөхәммәди улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүт
3) румиййә илән 1901 нче
4) йылда 9 нчы ийүлдә дүшәнбә
5) көн мулла Хаммад мулла Мөхәммәди
6) углы даре бәкайә рихләт
7) әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) һиҗриййә илән 1316 нчы
3) йылда рабигыль-ахирнең 5 нче
4) көнендә мулла Хаммад мулла Мөхәммәди
5) углы 70 йәшендә
6) вафат булды дүшәнбә көн
7) дәфен кыйлынды Аллаһ Тәгалә
8) гарикы рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
3) Милади белән 1901
4) елның 9 июлендә дүшәмбе
5) көн мулла Хаммад мулла Мөхәммәди
6) улы мәңгелек дөньяга
7) күчте».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Һиҗри белән 1316
3) ел рабигыль-ахиренең 5 нче
4) көнендә мулла Хаммад мулла Мөхәммәди
5) улы 70 яшендә
6) вафат булды, дүшәмбе көн
7) җирләнде. Аллаһ Тәгалә
8) рәхмәткә күмсен».

Таш үлчәмнәре: 60х33х11.

Әлеге кабер иясенең фәнгә билгеле булган шәҗәрәсе түбәндәгечә: Хаммад бине Мөхәммәди бине Сафкол бине Котый бине Килмәк[161].

Олы Мәңгәр саласына кагылышлы бик күп шәҗәрәләрне күренекле галим (аның үзенең дә тамырлары әлеге авыл белән бәйләнгән) М. Әхмәтҗанов туплап, өйрәнеп, китаплар рәвешендә җәмәгатьчелеккә тәкъдим итте[162]. Авыл зиратында җирләнгән байтак шәхесләрнең шәҗәрәләре шул хезмәтләрдә урын алган.

Олы Өшкәтә авылы зираты

1. Нурмөхәммәд Сабит улына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Нурмөхәммәд
3) Сабит углы
4) 1311 сәнәи һиҗриййә
5) 1893 сәнәи миладиййә
6) 24 нче ийүлдә
7) 60 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

[159] Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – Б. 187.
[160] Әхмәтҗанов М. Олы Мәңгәр авылы тарихы / М. Әхмәтҗанов. – Казан: Идел-пресс, 2000. – Б. 7.
[161] Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – Б. 187.
[162] Кара: Әхмәтҗанов М. Олы Мәңгәр авылы тарихы / М. Әхмәтҗанов. – Казан: Идел-пресс, 2000. – Б. 22–25; Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – Б. 185–231.

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәс

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Нурмөхәммәд
3) Сабит улы
4) һиҗри 1311 елда,
5) милади 1893 елның
6) 24 июлендә
7) 60 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 84x28x8.

2. Хәсбиулла Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, XX гасырның 20 нче еллары.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабердә...
3) Хәсбийулла
4) Гыйззәтулла углы
5) вафат булды
6) 192... йылда
7) 20 нче аугыст
8) 53 йәшендә
9) Аллаһ рәхмәт
10) кылсын
11) Хәсбиулла
12) Гыйззәтулла
13) [углы]»[163].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабердә...
3) Хәсбиулла
4) Гыйззәтулла улы
5) 192... елның
6) 20 августында
7) 53 яшендә
8) вафат булды.
9) Аллаһ рәхим
10) кылсын.
11) Хәсбиулла
12) Гыйззәтулла
13) [углы]».

Таш үлчәмнәре: 103x32x13.

[163] Соңгы өч юлы латин графикасында язылган.

3. Зөбәйдә Габдерәшид кызына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә
3) Зөбәйдә Габдерәшид
4) кызы Насыйбулла Гобәйдулла
5) углының әһлийәсе 1893
6) сәнәи миладиййә 1 нче мартда
7) 80 йәшдә мәдфүнә
8) нәүвәраллаһү кабраһәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Зөбәйдә Габдерәшид
4) кызы – Насыйбулла Гобәйдулла
5) улының хатыны – милади
6) 1893 елның 1 мартында
7) 80 яшьтә җирләнде.
8) Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 103x33x14.

4. Мөәзин Мөхәммәдвафа Мөэмин улына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Мөәзин
2) Мөхәммәдвафа
3) Мөэмин углы
4) 1893 сәнә април 23 ндә
5) 87 йәшендә вафат
6) Аллаһ урынын
7) җәннәт бакчасы
8) кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мөәзин
2) Мөхәммәдвафа
3) Мөэмин улы
4) 1893 елның 23 апрелендә
5) 87 яшендә вафат.
6) Аллаһ урынын
7) җәннәт бакчасы
8) итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 93x30x11.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 9 б. №81.

5. Баһаеддин Хөснеддин улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу кабер
2) ийәсе
3) Хөснеддин углы
4) Баһаеддин ва-
5) -фат буды
6) 1918 йылда фир-
7) -пралның 18 нчешендә
8) 37 йәшен-
9) -ндә А рәхмә-
10) -т әйләсен
11) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Бу кабер
2) иясе
3) Хөснеддин улы
4) Баһаеддин
5) 1918 елның
6) 18 февралендә
7) 37 яшен-
8) -дә вафат бу[л]ды.
9) А[ллаһ] рәхим
10) кылсын,
11) амин».

Таш үлчәмнәре: 93х29х11.

6. Бибимәстүрә Габделхаликъ кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу рауза
3) ийәсе мәрхүмә
4) Бибимәстүрә
5) Габделхаликъ кызы
6) Хөсәйен әһлийәсе
7) -1913 сәнә март 8 дә
8) 69 йәшендә
9) вафат».

Уң ягы ягы (уеп язылган): «Галәмәтдин морадым бер догадыр».
Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәңа икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу бакча
3) иясе мәрхүмә
4) Бибимәстүрә
5) Габделхаликъ кызы –
6) Хөсәен хатыны –
7) -1913 елның 8 мартында
8) 69 яшендә
9) вафат».

Уң ягы ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 105х30х10.

Ташчишмә авылы зираты

1. Нигъмәтҗан Әхмәҗҗан улына куелган кабер ташы, 1930 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу
2) кабер сахибе
3) Нигъмәтҗан
4) Әхмәҗҗан
5) углы рахимәһ-
6) -үллааһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 193[164] нче йылда
3) 25 нче мартда
4) 65 йәшдә
5) дәфен кылынд».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Бу
2) кабер иясе
3) Нигъмәтҗан
4) Әхмәҗҗан
5) улы. Аллаһ аны
6) рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 193[0] елның
3) 25 мартында
4) 65 яшьтә
5) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 49х26х7.

2. Габдрахман Муса улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу
2) кабер сахибе
3) Габдеррахман
4) Муса
5) углы рахимәһ-

[164] Ташта «193» дип язылса да, 1930 ел булырга тиеш, дип фаразлыйбыз.

6) -үллаah».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1921 нче йыл
3) 20 нче агуст
4) 57 йәшендә
5) дәфен кылынды
6) Тәгааләә[165]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Бу
2) кабер иясе
3) Габдрахман
4) Муса
5) улы. Аллаһ Тәгалә аны
6) рәхим кылсын».
Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1921 елның
3) 20 августында
4) 57 яшендә
5) җирләнде.
6) Тәгалә».
Таш үлчәмнәре: 49(58)x26x7.

3. Мәфтуха Хәйбулла кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мәфтуха
3) Хәйбулла
4) кызы 1920
5) нче йылда 65 йәшдә
6) дәфен кылынды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәү-
3) -т».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәфтуха
3) Хәйбулла
4) кызы 1920
5) елда 65 яшьтә
6) җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Һәр җан иясе
2) үлемне
3) татыячак».

Таш үлчәмнәре: 54x27x7.

[165] Бу «Тәгааләә» сүзе – алгы як текстның дәвамы.

4. Габделвaһһаб Габделҗәлил улына куелган кабер ташы, 1877 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) ошбу каберә назил
3) Габделвaһһаб Габд-
4) -елҗәлил углы
5) 1877 сәнәдә вафат
6) Аллаһ рәхмәт итсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабергә иңүче
3) Габделвaһһаб Габд-
4) -елҗәлил улы
5) 1877 елда вафат.
6) Аллаһ рәхим кылсын».
Таш үлчәмнәре: 69(81)x31x10.
Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 10 б. №82.

5. Зөбәйдә Мөхәммәдәмин улына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу кабер-
2) -станда дәфен кылынды
3) Фазлулла җәмә-
4) -гате Зөбәйдә Мөхәммәд-
5) -әмин кызы 72
6) йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Үхърус лидүнйәәкә кәъәннәкә тәгыыйшү әбәдәә».
Сул ягы (уеп язылган): «Вә игъмәл лиәәхыйратикә кәъәннәкә тәмүүтү гадәә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1886 нче йылда
3) 2 нче априлдә
4) Аллаһ Тәгалә каберен
5) җәннәт багчаларындан бер
6) багча кылса иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Бу зиратта
2) Фазлулла җәмә-
3) -гате – Зөбәйдә Мөхәммәд-
4) -әмин кызы –
5) җирләнде,
6) 72 яшендә вафат».

Уң ягы: «Бу дөнья өчен, мәңге яшәячәксең кебек тырыш».

Сул ягы: «Ахирәт өчен, иртәгә үләячәксең кебек гамәл кыл».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1886 елның
3) 2 апрелендә [вафат].
4) Аллаһ Тәгалә каберен
5) җәннәт бакчаларыннан бер
6) бакча итсә иде».

Таш үлчәмнәре: 78(97)x30x12.

6. Мәргубә Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң
3) зәәъикатүл-мәүүт
4) Аллаһ Тәгаләнең
5) рәхмәтенә васыйлә
6) улса иде
7) Ибраһим җәмә-
8) -гате Мәргубә
9) Ибраһим кызы».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-мәүтү бәәбүн вә күллүн-нәәси дәәхыйлүһ».
Сул ягы (уеп язылган): «Зикруль-кабри йүкаррибүкүм минәл-җәннәһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1902 нче йыл
3) беренче синтәбрдә
4) 85 йәшендә
5) дәфен кылынды
6) рахимәһәллааһү
7) Тәгаалә рахмәтән
8) вәәсигаһ әәмиин
9) йәә Рабб».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе
3) үлемне татыячак».
4) Аллаһ Тәгаләнең
5) рәхмәтенә
6) ирешсә иде.
7) Ибраһим җәмә-
8) -гате – Мәргубә
9) Ибраһим кызы».

Уң ягы: «Үлем – ишек, һәркем аннан керәчәк».
Сул ягы: «Каберне искә төшерү сезгә җәннәтне якынайта».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1902 елның
3) беренче сентябрендә
4) 85 яшендә
5) җирләнде.
6) Аллаһ Тәгалә аны
7) киң рәхмәте белән
8) рәхим кылсын, амин,
9) йа, Раббы».

Таш үлчәмнәре: 97(107)x31x12.

7. Мөхәммәди Габдессаттар улына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Тазлар
2) Мөхәммәди Габдессаттар
3) углы 80 йәшендә
4) вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Иске Тазлардан
2) Мөхәммәди Габдессаттар
3) улы 80 яшендә
4) вафат».

Таш үлчәмнәре: 41x32x12.

8. Гобәйдулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ руми
2) 1907 сәнә агуст
3) 3 ндә һиҗри 1325 сәнә
4) рәҗәб 7 дә Гобәйдулла
5) Һибатулла углы 56
6) йәшдә даре бәкайә»[166].

Сул ягы (уеп язылган): «Рихләт кылды тайййибәллааһү сәраах әәмиин»[167].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади

[166] Дәвамы сул ягында.
[167] Башы алгы ягында.

2) 1907 елның 3
3) августында, һиҗри 1325 елның
4) 7 рәҗәбендә Гобәйдулла
5) Һибатулла улы 56
6) яшьтә мәңгелек дөньяга».

Сул ягы: «Күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин ».

Таш үлчәмнәре: 95х35х13.

9. Гайшә Габделвәли кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Гайшә Габделвәли
3) кызы Гобәйдулла
4) җәмәгате миладиййә
5) 1915 нҗе йыл 5 нҗе
6) февралда 60
7) йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Һиҗриййә илә 1333 нҗе йыл 4 нҗе рабигы ахирдә».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһәәллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Гайшә Габделвәли
3) кызы – Гобәйдулла
4) җәмәгате – милади
5) 1915 елның 5
6) февралендә 60
7) яшендә вафат».

Уң ягы: «Һиҗри белән 1333 елның 4 рабигыль-ахирендә [вафат]».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 75х31х10.

10. Хәйреддин Габид улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) милади 1913 сәнә
3) ийүн 7 ндә Хәйреддин
4) Габид углы 68 йәшендә
5) мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Һиҗриййә илә 1333 нҗе йыл 4 нҗе рабигы ахирдә».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһәәллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Милади 1913 елның
3) 7 июнендә Хәйреддин
4) Габид улы 68 яшендә
5) җирләнде».

Уң ягы: «Һиҗри белән 1333 елның 4 рабигыль-ахирендә [вафат]».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 65х31х11.

11. Фазлулла Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу кабер-
2) -станда дәфен кылынды
3) Фазлулла Һибат-
4) -улла углы рахимәһ-
5) -үллаһү Тәгааләә рахмәтән
6) вәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-кабру раудатүн мин рийәәдыйль-җәннәһ»[168].

Сул ягы (уеп язылган): «Әү хүфратүн мин хүфратин-нәйраан»[169].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1902 нче йылда
3) 27 нче агустда
4) һиҗриййә 1320 нче йыл
5) 18 нче җөмадиәл-ахир
6) вафаты 96 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу зиратта
2) Фазлулла Һибат-
3) -улла улы
4) җирләнде.

[168] Дәвамы сул ягында.
[169] Башы уң ягында.

5) Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте белән
6) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Кабер – җәннәт бакчаларыннан бер бакча».

Сул ягы: «Яки утлар чокырыннан бер чокыр».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1902 елның
3) 27 августында,
4) һиҗри 1320 елның
5) 18 җөмадиәл-ахирендә
6) 96 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 75(84)x33x11.

12. Мифтахеддин Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә
2) иләйһи рааҗигуун
3) Аллаһ Тәгалә
4) рәхмәтенә васыйл
5) улса иде
6) Мифтахеддин
7) Ибраһим
8) углы».

Уң ягы (уеп язылган): «Мәүлүдинә ирде 67 сәнә».

Сул ягы (уеп язылган): «Кыйл шәфәгать йә Мөхәммәд Мостафа».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1912 нче йыл
3) беренче априлдә
4) 67 йәшендә
5) дәфен кылынды
6) рахимәһүллааһү Тәгаалә
7) рахмәтән вәәсигаһ
8) әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта,
2) Аңа кайтачакбыз.
3) Аллаһ Тәгалә
4) рәхмәтенә
5) ирешсә иде.
6) Мифтахеддин
7) Ибраһим
8) улы».

Уң ягы: «Тууына 67 ел иде».

Сул ягы: «Шәфәгать кыл, йә, Мөхәммәд Мостафа».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1912 елның
3) беренче апрелендә
4) 67 яшендә
5) җирләнде.
6) Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте
7) белән рәхим кылсын,
8) амин».

Таш үлчәмнәре: 108(119)x30x12.

13. Шәмсебану Рәхмәтулла кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) 1912 сәнә дикәбрдә
3) һиҗри 1331 сәнә Шәмсе-
4) -бану Рәхмәтулла кызы
5) Мөхәммәди Садыйк углы»[170].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Зәүҗәсе 84 йәшдә
2) рихләт кылды тааййибәллааһү
3) сәрааһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) 1912 елның декабрендә,
3) һиҗри 1331 елда Шәмсе-
4) -бану Рәхмәтулла кызы –
5) Мөхәммәди Садыйк улының».

Арткы ягы:
1) «Хатыны 84 яшьтә
2) күчте. Аллаһ аның туфрагын
3) яхшы [җиңел] кылсын».

Таш үлчәмнәре: 68x31x10.

14. Габделгани Габделхаликъ улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ 1912 сәнә

[170] Дәвамы арткы ягында.

2) май 12 дә һиҗри
3) 1331 сәнә Габделгани
4) Габделхаликъ углы
5) 70 йәшдә шинбә
6) көн бәкайә рихләт
7) кылды тайййибәллаahү сәраah».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Габделгани
2) бине Габделхаликъ мәркадидер».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. 1912 елның
2) 12 маенда, һиҗри
3) 1331 елда Габделгани
4) Габделхаликъ улы
5) 70 яшьтә шимбә
6) көн мәңгелеккә
7) күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Арткы ягы:
1) «Бу – Габделгани
2) бине Габделхаликъ кабере».

Таш үлчәмнәре: 96x32x13.

15. Бәдреддин Шәмседдин улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) Бәдреддин
3) Шәмседдин
4) углы миладиййә
5) илә 1913 нҗе
6) йылда 29 нҗы
7) майда 90 йәшендә
8) дәфен кылынды».

Уң ягы (уеп язылган): «Аллаһ Тәгалә рәхмәт кылсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бәдреддин
3) Шәмседдин
4) улы милади
5) белән 1913
6) елның 29
7) маенда 90 яшендә
8) җирләнде».

Уң ягы: «Аллаһ Тәгалә рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 95(107)x30x10.

16. Вәлиулла Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Вәлийулла
2) бине Гыйззәтулла
3) 1915 сәнә гынвар 23 ндә
4) 83 йәшендә вафат
5) рахимәһүллаah».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Вәлиулла
2) бине Гыйззәтулла
3) 1915 елның 23 гынварында
4) 83 яшендә вафат.
5) Аллаһ аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 68x29x8.

17. Хилмегөл Солтанморад кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Хилмегөл
3) Солтанморад кызы
4) һиҗриййә 1317 нче йылда
5) миладиййә 1899 нчы йылда
6) 7 нче дикәбрдә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Вәлийулла зәүҗәсе
2) 61 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Хилмегөл
3) Солтанморад кызы
4) һиҗри 1317 елда,
5) милади 1899 елның
6) 7 декабрендә [вафат]».

Арткы ягы:
1) «Вәлиулла хатыны,
2) 61 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 75(86)x30x12.

18. Фатыйма Вәлиулла кызына һәм Сибгатулла Сиддыйк улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Тазлар
2) авылыйның Сиддыйк
3) хәләле Фатыйма Вәлийулла
4) кызы 40 йәшендә
5) җан тәслим әйләде
6) 1905 нче сәнә ийүл
7) 28 ндә мәдфүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Сибгатулла Сиддыйк углы вафат».

Сул ягы (уеп язылган): «1905 нче йыл ийүл 5 ндә 3 йәшендә мәдфүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраһ
4) вәттәкуу йәүмән түрҗәгуунә
5) фииһи иләәллааһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Тазлар
2) авылыннан Сиддыйк
3) хәләле – Фатыйма Вәлиулла
4) кызы – 40 яшендә
5) җан тәслим кылды,
6) 1905 елның 28
7) июлендә җирләнде».

Уң ягы: «Сибгатулла Сиддыйк улы вафат».

Сул ягы: «[Сибгатулла] 1905 елның 5 июлендә 3 яшендә җирләнде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Һәр җан иясе үлемне татыячак.
3) Дөнья – ахирәт басуы.
4) Аллаһка кайта торган
5) көннән куркыгыз».

Таш үлчәмнәре: 94(102)x33x11.

19. Исхак Габделмәҗид улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Тазлар авылыйның
2) Исхак Габделмәҗид углы
3) 1906 нчы сәнә 1 нче синтәбр
4) сиһшәнбә көн 73 йәшендә
5) җан тәслим әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) ки хөкмелла будыр ошбу фәнада
3) ки кимсә калмайа бакый ошбу фәнада
4) Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә шәрәф
5) берлә урынын җәннәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Тазлар авылыннан
2) Исхак Габделмәҗид улы
3) 1906 елның 1 сентябрендә
4) сишәмбе көн 73 яшендә
5) җан тәслим кылды».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Аллаһ хөкеме будыр бу фани дөньяда,
3) Кеше калмас мәңге бу фани дөньяда.
4) Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә рәхимлек
5) белән урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 64(77)x31x10.

20. Нәбиулла Сабит улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ Тәгалә
2) рәхмәтенә васыйл
3) улса иде
4) Нәбийулла
5) Сабит углы
6) җәгаләллааһү
7) кабраһү мүнәүвәран би-нүүр-
8) -ил-иимәән».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1326 һиҗри
2) 6 нчы җөмаиәл-әүвәл
3) 1908 нче миладиййә
4) 23 нче майда
5) 83 йәшендә
6) дәфен кылынды
7) рахимәһүллааһү Тәгааләә
8) вәәсигаһ[171]«.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә

[171] Бу җөмләдә «рахмәтән» сүзе төшеп калган.

2) рәхмәтенә
3) ирешсә иде.
4) Нәбиулла
5) Сабит улы.
6) Аллаһ аның каберен
7) иман нуры белән
8) нурландырсын».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри 1326 [елның]
2) 6 җөма[д]иәл-әүвәлендә,
3) милади 1908 [елның]
4) 23 маенда
5) 83 яшендә
6) җирләнде.
7) Аллаһ Тәгалә аны киң [рәхмәте] белән
8) рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 76(84)х30х10.

21. Вәлиулла Халит улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Вәлийулла
2) Халит углы
3) вафат улды
4) фибрал унысында
5) мең дә тугыз йөз дә
6) сигезенче йылда».

Уң ягы (уеп язылган): «Кырык җидә йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Вәлиулла
2) Халит улы
3) мең дә тугыз йөз дә
4) сигезенче елның
5) унынчы февралендә
6) вафат булды».

Уң ягы: «Кырык җиде яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 94х31х12.

22. Мәфтуха Садыйк кызына куелган кабер ташы, 1930 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иске Тазлар
2) Сәмигулла җәмәгате
3) Мәфтуха Садыйк
4) кызы 1930 нчы сәнә 25 нче дикәбр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «75 йәшендә
2) шәгъбан 17
3) көне җан тәслим
4) әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Иске Тазлардан
2) Сәмигулла җәмәгате –
3) Мәфтуха Садыйк
4) кызы – 1930 елның 25 декабрендә».

Арткы ягы:
1) «75 яшендә
2) шәгъбанның 17 нче
3) көнендә җан тәслим
4) кылды».

Таш үлчәмнәре: 43х27х8.

23. Сәмигулла Нәбиулла улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ Тәгалә
2) рәхмәтенә васыйл
3) улса иде
4) Сәмигулла
5) Нәбийулла
6) углы».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә
2) 1914 нче йыл
3) 17 нче май
4) 63 йәшендә
5) дәфен кылынды
6) кабруһү иләхъ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә
2) рәхмәтенә
3) ирешсә иде.
4) Сәмигулла
5) Нәбиулла
6) улы».

Арткы ягы:
1) «Милади
2) 1914 елның
3) 17 маенда
4) 63 яшендә
5) җирләнде.
6) Аның кабере һ.б.».

Таш үлчәмнәре: 73(81)х29х9.

24. Габденнасыйр Габделхәлил улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбрат
2) Габденнасыйр
3) Габделхәлил
4) углы
5) 1913 нче сәнә
6) март 21 нче көн
7) 75 йәшендә
8) җомга көн вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Габденнасыйр
3) Габделхәлил
4) улы
5) 1913 ел
6) мартының 21 нче көнендә
7) 75 яшендә
8) җомга көн вафат».

Таш үлчәмнәре: 84x29x8.

25. Сәхибҗамал Муса кызына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Сәхибелҗамал Муса
3) кызы хаҗҗел-хәрәмәйен
4) Сибгатулла җәмәгате
5) 1921 нче йыл 17 нче синтәбр
6) 75 йәшендә мәдфүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Углы Гыйнәйәтулла
2) бина кылдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Сәхибҗамал Муса
3) кызы – хаҗи
4) Сибгатулла җәмәгате –
5) 1921 елның 17 сентябрендә
6) 75 яшендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Улы Гыйнәятулла
2) куйдырды».

Таш үлчәмнәре: 82(96)x29x8.

26. Сибгатулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) бисмилләәһи Тәгааләә
3) Иске Тазлар авылыйның әл-хаҗҗ-
4) -ел-хәрәмәйен Сибгатулла Гобәйдулла
5) углы һиҗриййә илән 1329 нчы сәнә 12 нче
6) рабигыль-әүвәл румиййә илән 1911 нче сәнә
7) фиврал 27 ндә йәкшәнбә көн
8) 68 йәшендә вафат әйләде
9) Хода рәхмәт әйләгәй иде амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) Сибгатулла бине Гобәйдулла
2) ки хөкмелла будыр ошбу фәнада
3) ки кимсә калмайа бакый ошбу фәнада
4) әгәр табсаң хәйәте Хозыр вә Илйас
5) китәрсен бу җиһандин әййүһән-нәс
6) әгәр табсаң хәйәте хәзрәти Нух
7) кыйлур бер көн үлем җаныңны мәхруҗ
8) Хәбибулла Гыйнәйәтулла хәрәҗәтләрилә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Аллаһ Тәгалә исеме белән.
3) Иске Тазлар авылыннан хаҗи
4) Сибгатулла Гобәйдулла
5) улы һиҗри белән 1329 елның 12
6) рабигыль-әүвәлендә, милади белән 1911 елның
7) 27 февралендә якшәмбе көн
8) 68 яшендә вафат булды.
9) Хода рәхим кылса иде, амин».

Арткы ягы:
1) Сибгатулла бине Гобәйдулла.
2) Аллаһ хөкеме будыр бу фани дөньяда,
3) Кеше калмас мәңге бу фани дөньяда.
4) Әгәр тапсаң [да] Хозыр һәм Ильяс гомерен,
5) Китәрсең бу җиһаннан, әй, кешеләр!
6) Әгәр тапсаң хәзрәти Нух гомерен,
7) Бер көн үлем җаныңны чыгарыр.
8) Хәбибулла, Гыйнәятулла акчаларына [таш куелды]».

Таш үлчәмнәре: 105(114)x36x11.

27. Өммегөлсем Габделвәли кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Өммегөлсем
2) Хәбибулла җәмәгате
3) 1920 нче сәнә април 25 ндә
4) 50 йәшендә җан тәслим
5) әйләде Хода гарикы рәхмәт әйләсүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) Өммегөлсем
2) Габделвәли кызы
3) әгәр табсаң хәйәте Хозыр вә Илйас
4) китәрсен бу җиһандин әййүһән-нәс
5) әгәр табсаң хәйәте хәзрәти Нух
6) кыйлур бер көн үлем җаныңны мәхруҗ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Өммегөлсем
2) Хәбибулла җәмәгате
3) 1920 елның 25 апрелендә
4) 50 яшендә җан тәслим
5) кылды. Хода рәхмәткә күмсен».

Арткы ягы:
1) Өммегөлсем
2) Габделвәли кызы.
3) Әгәр тапсаң [да] Хозыр һәм Ильяс гомерен,
4) Китәрсең бу җиһаннан, әй, кешеләр!
5) Әгәр тапсаң хәзрәти Нух гомерен,
6) Бер көн үлем җаныңны чыгарыр».

Таш үлчәмнәре: 80(93)x30x10.

28. Нәҗиб Гатаулла улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Нәҗиб Гатаулла улы
3) вафат 66 йәшендә
4) 16 нчы майда рама-
5) -занның 21 нче
6) көнендә миладиййә
7) 1922 / 134[172]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Нәҗиб Гатаулла улы
3) 66 яшендә милади 1922
4) [елның] 16 маенда, 134[0]
5) [ел] рамазанының 21 нче
6) көнендә
7) вафат».

Таш үлчәмнәре: 70x31x8.

29. Зиннәтулла Шәфикъ улына куелган кабер ташы, 1938 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Зиннәтулла
2) Шәфикъ углы
3) 1938 йылда
4) 23 нче синтәбр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Зиннәтулла
2) Шәфикъ улы
3) 1938 елның
4) 23 сентябрендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 30x16x8.

Ташчишмә авылы зиратында байтак ташларда фәкать тамгалар гына уелган. Гадәттә, элегрәк һәрбер нәселнең үз тамгасы ягъни билгесе булган, документларга кул куйганда да шуларны гына ясап куя торган булганнар. Кабер ташларына да авыл халкы үз тамгасын куйганлыктан, кабер иясенең кайсы нәселдән икәнен белергә мөмкин.

Төрекләр авылы зираты

1. Минһаҗеддин Габделвәли улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Минһаҗеддин
3) Габделвәли углы 62 йәшендә
4) 1321 сәнә һиҗриййә 1903 сәнә
5) румиййә гыйнвар 22 ндә
6) мәдфүн рахимәһүллаahү
7) Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ».

[172] Ташта «134» дип язылса да, һиҗри 1340 ел булырга тиеш, дип фаразлыйбыз

Уң ягы (уеп язылган): «Һәр нә дәклү улса да гомерең тавил»[173].

Сул ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт бер көн әҗәл әйләр галил»[174].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Минһаҗеддин
3) Габделвәли улы 62 яшендә
4) һиҗри 1321 елда, милади 1903
5) елның 22 гыйнварында
6) җирләнде. Аллаһ Тәгалә аны киң
7) рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Ни тиклем гомерең озын булса да».

Сул ягы: «Ахырдан беркөн әҗәл хәлсез итәр».

Таш үлчәмнәре: 102(116)х31х11.

2. Тәнибай Исәнбахты улына куелган кабер ташы, 1544 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз йөз иллик
5) бердә мөхәррәм айында Исәнбахты
6) углы Тәнибай даре фәнадин даре
7) га[175] рихләт кыйлды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраһ».

Сул ягы (калкытып язылган): «Кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә җиифәтүн вә таалибүһәә киләәб».

Арткы ягы (калкытып язылган): «Бу ләүхне Коңуржа бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз илленче
5) [елның] мөхәррәм аенда Исәнбахты
6) улы Тәнибай фани дөньядан мәңгелек
7) [дөнья]га күчте».

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ахирәт басуы»«.

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – үләксә, аны этләр генә тели»«.

Арткы ягы: «Бу ташны Коңуржа куйды».

Таш үлчәмнәре: 132х49х23.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 10 б. №83.

3. Мөхибҗамал Мөэмин кызына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтүл-мәркади
2) мәрхүмә Мөхиб-
3) -җамал бинте Мөэмин
4) тарих румииййә берлә
5) сәнә 1897 нҗе ийүн
6) 28 ндә 83 йәшендә
7) сарайе ахирәтә
8) иртихаль әйләде рахимәһәәллаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Гомереннҗез үтмәген сагышлайасыз».

Сул ягы (уеп язылган): «Безә Коръән укыб багышлайасыз».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер иясе
2) мәрхүмә Мөхиб-
3) -җамал бинте Мөэмин
4) милади белән
5) 1897 елның 28
6) июнендә 83 яшендә
7) ахирәт сараена
8) күчте. Аллаһ аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Гомерегез үтүенә сагышланыгыз».

Сул ягы: «Безгә Коръән укып багышлагыз».

Таш үлчәмнәре: 103(120)х35х17.

[173] Дәвамы сул ягында.
[174] Башы уң ягында.
[175] «Бәкага» сүзе шул рәвешле ялгыш кыскартылып язылган.

4. Хисамеддин Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1887 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) мәрхүм Хисам-
3) -еддин Гобәйдулла
4) углы тарих румиййә
5) берлә сәнә 1887 нҗе
6) ийүн 26 нда 77 нҗе
7) йәшендә тәрке дөнйа
8) әйләде гафәраллаahү Тә[176]
9) зүнүүбәh әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр»[177].

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәнңа икән йарин сәнгадыр»[178].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаh] – Мәңге.
2) Мәрхүм Хисам-
3) -еддин Гобәйдулла
4) улы милади
5) белән 1887 елның
6) 26 июнендә 77 нче
7) яшендә дөньяны
8) калдырды. Аллаh Тә[галә] аның гөнаһларын
9) гафу итсен, амин».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 100(118)х32х17.

5. Сиражеддин Гобәйдулла улы Гомәровка куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Төрекләр авылыйның Сиражеддин
3) Гобәйдулла углы Гомәруф
4) 78 йәшендә даре фәна-
5) -дан даре бәкайә рихләт
6) әйләде рахмәтүллаahи рахмәтән вәәсигаh».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Тарих руми илә
2) 1899 нчы сәнә ийүлнең 4 нче
3) көнендә мәдфүн Хода
4) җәннәт илән мөшәррәф әйләсүн
5) углы Исхак хәрәҗәте илә
6) бина кылынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Төрекләр авылыннан Сиражеддин
3) Гобәйдулла улы Гомәров
4) 78 яшендә фани дөнья-
5) -дан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аңа Аллаhның киң рәхмәте булсын».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1899 ел июленең 4 нче
3) көнендә җирләнде. Хода
4) җәннәт белән шатландырсын.
5) Улы Исхак акчасына
6) куелды».

Таш үлчәмнәре: 95х32х13.

6. Нәҗмеддин Хисамеддин улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1903
3) сәнә 25 нче үктәбрдә hиҗрииййә
4) илә 1321 нче сәнә шәгъбан
5) 15 нче йәүмендә Төрүкләр
6) илинең мөтәвәффат мәрхүм
7) Нәҗмеддин бине Хисамеддин».

Уң ягы (калкытып язылган): «Кәрәм әйләб догада кыйлыңгыз йат тәсаддыклә рухымы кыйлыңгыз шат».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнья-ны вәйран бары бакый ирмәс hич дә йук карары».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәhә илләәллаah Мүхәммәдүр-
2) расүүлүллаah мәркаде шәриф
3) Нәҗмеддин Хисамеддин
4) углы 60 йыл гомер сөре-
5) -б дарел-бәкайә рихләт кылд-

[176] «Тәгалә» сүзе шул рәвешле кыскартылып язылган.
[177] Дәвамы сул ягында.
[178] Башы уң ягында.

6) -ы шинбә көн таййибәллаһү сәраһү
7) вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Милади 1903
3) елның 25 октябрендә, һиҗри
4) белән 1321 ел шәгъбанының
5) 15 нче көнендә Төрекләр
6) иленнән мәрхүм Нәҗмеддин
7) бине Хисамеддин вафат».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз. Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һич тә мәңге булмас, юк карары».

Арткы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд –
2) Аллаһның илчесе. Нәҗмеддин Хисамеддин
3) улының хөрмәтле кабере.
4) 60 ел гомер сөре-
5) -п, шимбә көн мәңгелек
6) дөньяга күчте. Аллаһ Тәгалә аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын
7) һәм урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 61x32x11.

7. Хәсән Халид улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-әмру лилләәһ
2) Хәсән Халид
3) углы 67 йәшендә
4) вафат итде
5) 1916 сәнәи румиййә
6) 7 ндә аугуст
7) рахимәһүллаһү рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Әмер Аллаһта.
2) Хәсән Халид
3) улы 67 яшендә
4) милади 1916 елның
5) 7 августында
6) вафат булды.
7) Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 86x34x11.

8. Хәйрулла Габделвәли улына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Хәйрулла
3) Габделвәли углы
4) 70 йәшендә
5) 1927 сәнә ийүн
6) 24 ндә вафат
7) Аллаһ рәхмәт кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Хәйрулла
3) Габделвәли улы
4) 70 яшендә
5) 1927 елның
6) 24 июнендә вафат.
7) Аллаһ рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 54x25x10.

9. Бибифатыйма Гыйбадулла кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәрхүмә Бибифатыйма
3) Гыйбадулла кызы
4) 43 йәшендә һиҗри
5) илә 1322 нче
6) йылда 27 нче шәгъбан
7) руми илә 1905
8) нче йылда 23 нче
9) үктәбрдә мәдфүнә
10) гарикы рәхмәтдә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Мәрхүмә Бибифатыйма
3) Гыйбадулла кызы
4) 43 яшендә һиҗри

5) белән 1322
6) елның 27 шәгъбанында,
7) милади белән 1905
8) елның 23
9) октябрендә җирләнде.
10) Рәхмәткә күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 95x27x12.

10. Вәлиулла Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибүл-мәркади
2) мәрхүм Вәлийулла
3) Хәбибулла углы
4) тарих румиййә бөрлә
5) сәнә 1911 нче нуйәбр 6 нда
6) 80 йәшенд тәрке дөнйа дүн
7) идүб сарайе ахирәтә
8) иртихаль итде рахмәт-
9) -үллаahи рахмәтән вәәсигаh».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдин морадым бер догадыр»[179].

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәңа икән йарин сәңадыр»[180].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер иясе
2) мәрхүм Вәлиулла
3) Хәбибулла улы
4) милади белән
5) 1911 елның 6 ноябрендә
6) 80 яшенд[ә], дөньяны
7) калдырып, ахирәт сараена
8) къчте. Аңа Аллаһның
9) киң рәхмәте булсын».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә синадыр».

Таш үлчәмнәре: 96x31x13.

11. Фазлулла Хәмидулла улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Фазлулла Хәмидулла
3) углы 50 йәшендә
4) 1323 сәнә һижриййә 1905 сәнә
5) румиййә фибрал 25 ндә
6) мәдфүн рахимәһ-
7) -үллаahү Тәгааләә рахмәтән
8) вәәсигаh».

Уң ягы (уеп язылган): «Һәр нә дәклү улса да гомерең тавил»[181].

Сул ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт бер көн әҗәл әйләр галил»[182].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаh] – Мәңге.
2) Фазлулла Хәмидулла
3) улы 50 яшендә
4) һижри 1323 елда, милади 1905
5) елның 25 февралендә
6) җирләнде. Аллаh Тәгалә
7) аны киң рәхмәте белән
8) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Ни тиклем гомерең озын булса да».

Сул ягы: «Ахырдан беркөн әҗәл хәлсез итәр».

Таш үлчәмнәре: 91x28x11.

12. Гыйльмекамал Садыйк кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Гыйльмелкамал
3) Садыйк кызы
4) Сәмигулла
5) Хәмидулла
6) углының
7) зәүҗәсе 55
8) йәшендә дәфен
9) иделде».

Уң ягы (уеп язылган): «1912 нче йылда май 5 ндә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаh] – Мәңге.

[179] Дәвамы сул ягында.
[180] Башы уң ягында.
[181] Дәвамы сул ягында.
[182] Башы уң ягында.

2) Гыйльмекамал
3) Садыйк кызы –
4) Сәмигулла
5) Хәмидулла
6) улының
7) хатыны – 55
8) яшендә
9) җирләнде».

Уң ягы: «1912 елның 5 маенда [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 92х31х13.

13. Сәмигулла Хәмидулла улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Сәмигулла
3) Хәмидулла
4) углы 65
5) йәшендә
6) 1921 сәнәдә
7) мәдфүн Аллаһ
8) рәхмәт
9) кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаһү мәркадәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Сәмигулла
3) Хәмидулла
4) улы 65
5) яшендә
6) 1921 елда
7) җирләнде. Аллаһ
8) рәхим
9) кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 85х33х12.

14. Әсмабикә Габдуллажан кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) Асмабикә Габдуллажан
3) кызы хажи Шаһиәхмәд
4) зәүҗәсе 20 йәшендә 1907 сәнә
5) румиййә агуст берендә
6) 1325 сәнә һиҗриййә рәҗәб 8 ндә
7) мәдфүнә рахимәһәллаһү
8) Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Җәгаләллаһү кабраһү[183] раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Каберимә заир улан рухыма кыйл фатиха дога».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Әсмабикә Габдуллажан
3) кызы – хажи Шаһиәхмәд
4) хатыны – 20 яшендә милади 1907
5) елның беренче августында,
6) һиҗри 1325 елның 8 рәҗәбендә
7) җирләнде. Аллаһ Тәгалә аны киң
8) рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Сул ягы: «Каберемне зиярәт кылган кеше, рухыма «Фатиха» сүрәсе укы, дога кыл».

Таш үлчәмнәре: 81х35х13.

Түбән Бәрәскә авылының беренче (Түбән авыл) зираты

1. Хәбибҗамал Мозаффар кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибәсе
3) Хәбибҗамал
4) Мозаффар кызы вафат
5) булды 1914

[183] Хатын-кызга куелган таш булса да, ир-атка карата кулланыла торган кушымчалар белән язылган. Андый хаталар ташъязмаларда, сирәк булса да, очрый.

6) нче йылда април-
7) -нең 14 ндә 87».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһның рәхмәтендә булсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) Хәбибҗамал
4) Мозаффар кызы
5) 1914 елның
6) 14 апрелендә
7) 87 [яшендә] вафат булды».

Сул ягы: «Аллаһның рәхмәтендә булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 73х33х11.

2. Хәмдениса Гыйззәтулла кызына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Хәмденниса
3) Гыйззәтулла кызы Шәмс-
4) -еддин хәләле 1319 сәнәи
5) һиҗриййә 1901 сәнәи миладиййә
6) 60 йәшендә вафат
7) 12 нче нуйәбрдә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Хәмдениса
3) Гыйззәтулла кызы – Шәмс-
4) -еддин хәләле – һиҗри 1319
5) елда, милади 1901 елның
6) 12 ноябрендә
7) 60 яшендә вафат».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 70х31х12.

3. Бибимәликә Габделкадыйр кызына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-расүүлүллаah
2) Габделкадыйр кызы
3) Бибимәликә 1927
4) йылда 69 йәшдә
5) вафат булды
6) Хәбибулла
7) углы Гатау-
8) -лла зәүҗәсе».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Габделкадыйр кызы
3) Бибимәликә –
4) Хәбибулла
5) улы Гатау-
6) -лла хатыны –
7) 1927 елда 69 яшьтә
8) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 83х31х9.

4. Фатих Габделлатыйф улына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йә Аллаһ
2) Фатих Габд-
3) -еллатыйф
4) углы 45 йә-
5) -шендә
6) вафат
7) Аллаһ рәхмәт
8) кыйлсын
9) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Я Аллаһ.
2) Фатих Габд-
3) -еллатыйф
4) улы 45 я-
5) -шендә
6) вафат.
7) Аллаһ рәхим
8) кылсын,
9) амин».

Таш үлчәмнәре: 95х30х9.

5. Мулла Габделхәбир мулла Баһаведдин улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) хафизе кәлямулла
3) мулла Габделхәбир
4) бине мулла Баһаэддин
5) 38 йәшендә
6) үктәбрнең 7 ндә
7) 1331 сәнәи һиҗриййә
8) 1913 сәнәи миладиййә»[184].

Уң ягы (уеп язылган): «Мән зәәрании бәгъдә мәмәәтии»[185].

Сул ягы (уеп язылган): «Фә-кәъәннәмәә зәәрании фии хәйәәтии»[186].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Маһе зөлкагдә-
2) -нең 20 ндә»[187].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Аллаһ китабын [Коръәнне] яттан белүче
3) мулла Габделхәбир
4) бине мулла Баһаведдин
5) 38 яшендә
6) милади 1913 елның
7) 7 октябрендә,
8) һиҗри 1331 елның».

Уң ягы: «Кем мине үлгәннән соң зиярәт кылса».

Сул ягы: «Шул мине исән чагымда зиярәт кылган кебек булыр».

Арткы ягы:
1) «20
2) зөлкагдәсендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 102x32x12.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 10 б. №84.

6. Мәсгудә Шәйхеддин кызына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мәсгудә Шәйх-
3) -еддин хәзрәт
4) кызы 1896
5) милади йыл 14 нче
6) мартда тууб
7) 1347 һиҗри йыл»[188].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «24 нче рәҗәб
2) 1929 милади йыл
3) 6 нчы гыйнварда 32
4) йәшендә
5) вафат итде
6) Аллаһның
7) рәхмәтендә булсын»[189].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәсгудә Шәйх-
3) -еддин хәзрәт
4) кызы, милади
5) 1896 елның 14
6) мартында туып,
7) һиҗри 1347 елның».

Арткы ягы:
1) «24 рәҗәбендә,
2) милади 1929 елның
3) 6 гыйнварында 32
4) яшендә
5) вафат булды.
6) Аллаһның
7) рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 74(81)x31x11.

7. Мулла Шәйхеддин Фәттахеддин улына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Шәйхеддин Фәттах-
3) -еддин углы 1858 сәнә
4) Мукшы карйәсендә тууб
5) 19 сәнә Ылу Мәнгәр карйәсендә
6) тәхсыйльдә булыб 37 сәнә Түбән

[184] Дәвамы арткы ягында.
[185] Дәвамы сул ягында.
[186] Башы уң ягында.
[187] Башы алгы ягында.
[188] Дәвамы арткы ягында.
[189] Башы алгы ягында.

7) Бәрәскәдә имамәтчелек
8) кыйлыб 1925 нче сәнә»[190].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «9 нчы синтәбрдә
2) иржигыый иләә Раббики
3) нидаи галийенә иҗабәт
4) идеб ошбу
5) урынга нөзуль
6) итмешдер
7) рахимәһүллаahү вә гафәраh»[191].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаh] – Мәңге.
2) Шәйхеддин Фәттах-
3) -еддин улы, 1858 елда
4) Мукшы авылында туып,
5) 19 ел Олы Мәңгәр авылында
6) гыйлеп алып, 37 ел Түбән
7) Бәрәскәдә имамлык
8) итеп, 1925 елның».

Арткы ягы:
1) «9 сентябрендә,
2) «Раббыңа кайт», – дигән
3) олуг чакыруына җавап
4) биреп, бу
5) урынга
6) иңде.
7) Аллаh аны рәхим кылсын һәм кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 103х32х10.

Әлеге кабер иясе, 1889 елның 27 октябрендә указ (указ номеры – №6305) алып, авылның икенче мәхәллә мәчетендә озак еллар имам-хатыйб вазыйфасын башкарган. Ул үзе Мокшы авылында туса да, хәзерге Яшел Үзән районы Олы Күлбаш авылында торып үскән[192].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 10 б. №85.

8. Мәрьям Мөхәммәдзариф кызына куелган кабер ташы, 1938 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) Мәрйәм
3) Мөхәммәдзариф
4) кызы
5) Шәйхеддин
6) хәзрәт
7) җәмәгате
8) 1876 – 1938».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Мәрьям
3) Мөхәммәдзариф
4) кызы –
5) Шәйхеддин
6) хәзрәт
7) җәмәгате
8) (1876–1938)».

Таш үлчәмнәре: 104(112)х33х9.

9. Хөббениса Шәмседдин кызына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йә Аллаh
2) Хөббенниса
3) Шәмс-
4) -еддин
5) кызы
6) 93 йә-
7) -шендә
8) вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Я Аллаh.
2) Хөббениса
3) Шәмс-
4) -еддин
5) кызы
6) 93 я-
7) -шендә
8) вафат».

Таш үлчәмнәре: 87х30х7.

10. Шәйхеддин Фазлулла улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәhи Тәгаалә
2) бу кабер сахиб мәрхүм
3) Шәйхеддин Фазл-
4) -улла углы вафа-
5) -т булды 1918 нче
6) сәнә гыйнварның 15 ндә
7) 50 йәшендә Аллаh-
8) -ның рәхмәтендә
9) булсун амин».

[190] Дәвамы арткы ягында.
[191] Башы алгы ягында.
[192] Татарстан Республикасының Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 3783 сак. берәм. – Б. 4–11.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Шәйхеддин Фазл-
4) -улла улы 1918
5) елның 15 гыйнварында
6) 50 яшендә вафат
7) булды. Аллаһ-
8) -ның рәхмәтендә
9) булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 78х33х11.

11. Газизә Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1933 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-
расүүлүллааһ
2) бу кабердә
3) Ибраһим кызы
4) Газизә Шәрә-
5) -феддин җәмәга-
6) -те туган 1874
7) вафат булды
8) 1933 йылда
9) кызы Гөлчәһрә-
10) -нен сонгы
11) бүләге».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Бу кабердә
3) Ибраһим кызы
4) Газизә – Шәрә-
5) -феддин җәмәга-
6) -те, 1874 [елда] туган,
7) 1933 елда
8) вафат булды.
9) Кызы Гөлчәһрә-
10) -нең сонгы
11) бүләге».
Таш үлчәмнәре: 86х33х10.

12. Мәрьям Мөхәммәдшәриф кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-Бәәкыый
2) Мәрьям Мөхәммәдшәриф
3) кызы 14 йәшендә
4) 1908 сәнәи румиййә
5) май 11 ндә
6) вафат әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] Мәңге.
2) Мәрьям Мөхәммәдшәриф
3) кызы 14 яшендә
4) милади 1908 елның
5) 11 маенда
6) вафат булды».
Таш үлчәмнәре: 86х33х10.

13. Гобәйдулла Габидулла улы Мостаевка куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) мәрхүм Гобәйдулла
3) Габидулла углы
4) 1322 сәнәи һиҗриййә
5) 1903 сәнәи миладиййә
6) агустның 15 ндә
7) 80 йәшендә
8) Мостайыф».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».
Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Мәрхүм Гобәйдулла
3) Габидулла улы
4) Мостаев
5) һиҗри 1322 елда,
6) милади 1903 елның
7) 15 августында
8) 80 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».
Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».
Таш үлчәмнәре: 95(103)х31х11.

14. Мәхубҗамал Сабит кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) мәрхүмә Мәхубҗамал
3) Сабит кызы
4) 1321 сәнәи һиҗриййә
5) 1904 сәнәи миладиййә
6) 26 нчы синтәбрдә
7) 67 йәшендә
8) Гобәйдулла зәүҗәсе».

Уң ягы (уеп язылган): «Мән зәәрании бәгъдә мәмәәтии»[193].

Сул ягы (уеп язылган): «Фә-кәъәннәмәә зәәрании фии хәйәәтии»[194].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Мәрхүмә Мәхубҗамал
3) Сабит кызы –
4) Гобәйдулла хатыны –
5) һиҗри 1321 елда,
6) милади 1904 елның
7) 26 сентябрендә
8) 67 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Кем мине үлгәннән соң зиярәт кылса».

Сул ягы: «Шул мине исән чагымда зиярәт кылган кебек булыр».

Таш үлчәмнәре: 106(113)x31x11.

15. Сабиржан Габделмәҗид улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Сабиржан Габделмәҗид
4) углы 1923 нче йыл
5) март 8 ндә 62 / 62 йәшендә
6) дарел-бәкайә рихләт
7) кыйлды Аллаһ
8) рәхмәтендә булсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[195].

Сул ягы (уеп язылган): «Таки насыйб идә Аллаһ оҗмахы амин[196]»[197].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Сабиржан Габделмәҗид
4) улы 1923 елның
5) 8 мартында 62 яшендә
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ
8) рәхмәтендә булсын».

Уң ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Сул ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен. Амин».

Таш үлчәмнәре: 84x29x8.

16. Хөснеддин Габделислам улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Хөснеддин
3) Габделислам углы
4) 76 йәшендә 1916
5) йылда дикәбр 10 нда
6) вафат Аллаһ
7) рәхмәт кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Гафәраллааһү зүнүүбәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү мәркадәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Хөснеддин
3) Габделислам улы
4) 76 яшендә 1916
5) елның 10 декабрендә
6) вафат Аллаһ
7) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 73(82)x31x13.

17. Бәдигылҗамал Салих кызына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) румиййә илә 1894 нче сәнә
3) синтәбрнең 20 сендә

[193] Дәвамы сул ягында.
[194] Башы уң ягында.
[195] Башы сул ягында.
[196] Әлеге «амин» сүзе алгы якта язылган догага карый.
[197] Дәвамы уң ягында.

4) Бәдигылҗамал Салих кызы
5) Габделмәҗид җәмәгате 57 йәшендә
6) даре бәкайә күчде Аллаһ
7) каберин җәннәт бакчасы кыйлсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Каберимә заир улуб әхвалемә идән нагяһ»[198].

Сул ягы (уеп язылган): «Рухыма кыйлсун дога вә хәлидән улсун агяһ»[199].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Милади белән 1894 елның
3) 20 сентябрендә
4) Бәдигылҗамал Салих кызы –
5) Габделмәҗид җәмәгате – 57 яшендә
6) мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ
7) каберен җәннәт бакчасы итсен».

Уң ягы: «Каберемә килеп, көтелмәгәндә хәлләремне белгән кеше».

Сул ягы: «Рухыма дога кылсын һәм хәлемне белсен».

Таш үлчәмнәре: 99х35х18.

18. Габделмәҗид Габделваһһаб улына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) тарих румиййә илән 1893 нче сәнәдә
3) 25 нче агусында Габделмәҗид Габде-
4) -лваһһаб углы 73 йәшендә дар-
5) -ел-фәнадин дарел-бәкайә рихләт
6) әйләде Аллаһ гарикы рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Милади белән 1893 елның
3) 25 августында Габделмәҗид Габде-
4) -лваһһаб улы 73 яшендә фани
5) дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһ рәхмәткә күмсен».

Таш үлчәмнәре: 84х34х15.

19. Садыйк Халит улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган[200]):
1) «...
2) Халит углы
3) Садыйк вафа-
4) -т булды 1901
5) йылда 71 йәшендә
6) 9 нчы гыйнвада
7) Аллаһ рәхмәт
8) кылсын
9) Халитев
10) Садикъ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «...
2) Халит улы
3) Садыйк 1901
4) елның 9 гыйнва[р]ында
5) 71 яшендә
6) вафат булды
7) Аллаһ рәхим
8) кылсын.
9) Халитов
10) Садыйк».

Таш үлчәмнәре: 64х29х9.

20. Габделвәли Габделваһһаб улына куелган кабер ташы, 1896 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) тарих румиййә илән 1896 нчы сәнәдә
3) 7 нче гыйнварда Габделвәли
4) Габделваһһаб углы 63 йәшендә
5) дарел-фәнадин дарел-бәкайә рихләт
6) әйләде Аллаһүммәҗгаль кабраһү
7) раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Милади белән 1896 елның
3) 7 гыйнварында Габделвәли
4) Габделваһһаб улы 63 яшендә
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһым, аның каберен җәннәт
7) бакчаларыннан бер бакча ит, амин».

Таш үлчәмнәре: 113х33х18.

[198] Дәвамы сул ягында.
[199] Башы уң ягында.

[200] Ахыргы ике юлы латин графикасында.

21. Бибифатиха Биккенә кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибифатиха Биккенә кызы Габделвәли
3) җәмәгате 1911 нче сәнәи румиййә 56 йәшендә
4) гыйнвар 24 нче көн йәүме дүшәнбә
5) мәдфүнә нәүвәраллааһү мәркадәһәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибифатиха Биккенә кызы – Габделвәли
3) җәмәгате – милади 1911 ел гыйнварының 24 нче
4) көнендә дүшәмбе 56 яшендә җирләнде.
5) Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».
Таш үлчәмнәре: 62х31х11.

22. Кәримә Садыйк кызына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә иллээллаах Мүхәммәдүр-расүүлүллаах
2) Кәримә
3) Садыйк
4) кызы Габд-
5) -уллажан җәмә-
6) -гате».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Кәримә
3) Садыйк
4) кызы – Габд-
5) -уллажан җәмә-
6) -гате».
Таш үлчәмнәре: 81х36х9.

23. Бибигайшә Биккенә кызына куелган кабер ташы, 1875 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) һәзәә мәркадү Бибигайшә бинте
3) Биккенә зәүҗәтү Габделвәли
4) бине Габделваһһаб румиййә илә
5) 1875 нче сәнә 33 йәшендә
6) 6 нчы априлдә мәдфүнә
7) нәүвәраллааһү мәркадәһәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу Бибигайшә бинте Биккенә,
3) Габделвәли бине Габделваһһаб
4) хатынының кабере, милади белән
5) 1875 елның 6 апрелендә
6) 33 яшендә җирләнде.
7) Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».
Таш үлчәмнәре: 120х27х10.

Түбән Бәрәскә авылының икенче (Каенлык) зираты

1. Борһанетдин Гайнетдин улына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Гайнетдин углы
2) Борһане[т]дин
3) ...6 – 1929».
Таш үлчәмнәре: 99х36/44х16/26.

2. Мөхәммәдшакир Ибраһим улына һәм Маһиҗамал Фазлулла кызына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдшакир
3) Ибраһим углы
4) 75 йәшендә
5) вафат 2 нче
6) мартда гарикы рәхмәт улсун
7) 1922 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Маһиҗамал
3) Фазлулла
4) кызы Мөхәммәдшакир
5) зәүҗәсе 73
6) йәшендә вафат
7) 1922 сәнәи миладиййә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдшакир
3) Ибраһим улы
4) 75 яшендә
5) милади 1922 елның
6) 2 мартында вафат.
7) Рәхмәткә күмелсен».

Арткы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Маһиҗамал
3) Фазлулла
4) кызы – Мөхәммәдшакир
5) хатыны – милади
6) 1922 елда 73
7) яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 92х31х12.

3. Гарифә Хөсәен кызына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Гарифә Хөсәйен кызы
4) Хөснеддин Бикмулла
5) углыйның әһлийәсе
6) 1916 нчы сәнә гыйнвар
7) 1 ндә 62 йәшдә вафат
8) рахимәһүллаахү рахмәтән
9) вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмси күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[201].

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[202].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Гарифә Хөсәен кызы –
4) Хөснеддин Бикмулла
5) улының хатыны
6) 1916 елның 1
7) гыйнварында 62 яшьтә вафат.
8) Аллаһ аны киң рәхмәте белән
9) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Таш үлчәмнәре: 99х34х13.

4. Гөлҗамал Сәгъдеддин хатынына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йә һүвә
2) бу кабернең
3) ийәсе
4) Гөлҗамал
5) ...».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Сәгъд-
2) -еддин
3) әһлийәсе
4) 1929 нчы
5) милади йыл
6) 76 йәшдә
7) вафат Аллаһ
8) рәх...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Я Аллаһ.
2) Бу кабернең
3) иясе
4) Гөлҗамал
5) ...».

Арткы ягы:
1) «Сәгъд-
2) -еддин
3) хатыны
4) милади
5) 1929 елда
6) 76 яшьтә
7) вафат. Аллаһ
8) рәх[им кылсын]».

Таш үлчәмнәре: 59х31х8.

5. Билгесез кабер ташы фрагменты, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) Түбән Бәрә-
2) -скә карйә
...».

Арткы ягы (уеп язылган):
«...
1) 11 нче гыйнвар-
2) -да 7 нҗе
...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
«...
1) Түбән Бәрә-
2) -скә авылыннан
...».

Арткы ягы:
«...
1) 11 гыйнвар-
2) -да 7 нче
...».

Таш үлчәмнәре: 20х30х9.

[201] Башы сул ягында.
[202] Дәвамы уң ягында.

6. Габдулла Муса улына куелган кабер ташы фрагменты, 1537–1538 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйhәә фәән вә йәбкаа вәжhү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз йөз кырык түртдә
5) Муса углы Габдулла даре фәнадин
6) даре бәкага рихләт кыйлды нәүвәраллаah».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-кararии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары hәмишә бакый ирмәс йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы hәркем, hәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык hәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз кырык дүртенче [елда]
5) Муса улы Габдулла фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте. Аллаh [каберен] нурландырсын».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, hаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, hаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 120x49x20.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 10 б. №86.

7. Билгесез кабер ташы фрагменты, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикат-
2) -үл-мәүти сүммә иләйнәә түржәгуун
3) каалән-нәбии галәйhис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраh
4) тарих тукуз йөз...
...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии [фәләә йәбка мүдәмән бил-кararии]».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары hәмишә [бакый ирмәс йук карары]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне
2) татыячак, соңыннан Безгә [Аллаhка] кайтачаксыз.
3) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ахирәт басуы».
4) Тугыз йөз...
...».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, [hаман мәңге булмас, юк карары]».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, hаман [мәңге булмас, юк карары]».

Таш үлчәмнәре: 65x54x16.

8. Шакиржан Бикмулла улына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) мәрхүм Шакиржан
3) Бикмулла углы вафат
4) hиҗриййә илә 1309 нчы йылда
5) миладиййә 1891 нче йылда
6) беренче дикәбрдә
7) 48 йәшендә
8) Аллаh Тәгалә гарикы
9) рәхмәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллаahү мәркадәhәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәhәә вә мәәъвәәhәә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Зүүрууль-кубүүра
2) фә-иннәhәә түзәккирукүм-
3) -үл-әәхыйраh».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.

2) Мәрхүм Шакиржан
3) Бикмулла улы
4) һиҗри белән 1309 елда,
5) милади 1891 елның
6) беренче декабрендә
7) 48 яшендә вафат.
8) Аллаһ Тәгалә рәхмәткә
9) күмсен».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын һәм урынын җәннәт итсен».

Арткы ягы:
1) «Каберләрне зиярәт кылыгыз,
2) чынлыкта, алар сезгә ахирәтне
3) искә төшерә».

Таш үлчәмнәре: 104х31х12.

9. Сәгъди Нәҗмеддин улына куелган кабер ташы, 1882 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бәрәскә авылының
2) Сәгъди бине Нәҗме-
3) -ддин 1882 нче сәнә
4) 12 нче мартда
5) 35 йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бәрәскә авылыннан
2) Сәгъди бине Нәҗме-
3) -ддин 1882 елның
4) 12 мартында
5) 35 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 109х39х13.

10. Нәҗмеддин Мостафа улына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бәрәскә авы-
2) -лының Нәҗмеддин
3) бине Мостафа 1889 нче сәнә
4) 9 априлдә
5) 65 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бәрәскә авы-
2) -лыннан Нәҗмеддин
3) бине Мостафа 1889 елның
4) 9 апрелендә
5) 65 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 108х30/39х12.

11. Әсхабҗамал Нигъмәтулла кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) 1906 нчы йыл 10
3) нчы майда чәһаршәнбә
4) көн Түбән Бәрәскә
5) авылыйның Нәҗмеддин
6) Мостафа углыйның
7) җәмәгате Әсхабҗамал
8) Нигъмәтулла кызыйның 80
9) йәшендә гакыйбәт
10) баде әҗәл шәмгы рухыны
11) набуд әйләб җәвад
12) рахмәтуллага васыйл
13) кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) 1906 елның 10
3) маенда чәршәмбе
4) көн Түбән Бәрәскә
5) авылыннан Нәҗмеддин
6) Мостафа улының
7) җәмәгате – Әсхабҗамал
8) Нигъмәтулла кызы – 80
9) яшендә, ахырдан
10) әҗәл җиле рухын
11) бетереп, юмарт
12) Аллаһ рәхмәтенә
13) иреште».

Таш үлчәмнәре: 112х36х11.

12. Хубҗамал Шәмседдин кызына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Хубҗамал
2) Шәмседдин
3) кызы Мөхәммәд-
4) -шәриф җәмәгате».

Уң ягы (уеп язылган): «1315 сәнә h 2 ндә зилхиҗҗә».

Сул ягы (уеп язылган): «1898 сәнәи румиййә 19 нда март».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хубҗамал
2) Шәмседдин
3) кызы – Мөхәммәд-
4) -шәриф җәмәгате».

Уң ягы: «Һ[ижри] 1315 елның 2 зөлхиҗҗәсендә [вафат яки җирләнде]».

Сул ягы: «Милади 1898 елның 19 мартында [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 72х24/29х23.

13. Хөснежамал Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) әл-мәрхүүмәтү Хөснежамал
3) Ибраһим кызы 74 йәшдә
4) 1907 нче сәнә гыйнвар 27 сендә
5) дөнйадин ахирәт күчде
6) рәхмәте Аллаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Рәхим кылынган Хөснежамал
3) Ибраһим кызы 74 яшьтә
4) 1907 елның 27 гыйнварында
5) дөньядан ахирәткә күчте.
6) Аллаһ рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 67х35х15.

14. Мөхәммәдзариф Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Мөхәммәдзариф Ибраһим углы
4) 1906 нчы йылда гыйнвар
5) 3 нче көнендә 55 йәшендә
6) вафат Аллаһ рәхмәт әйләсүн
7) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәнга икән йарун сәнгадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Мөхәммәдзариф Ибраһим улы
4) 1906 ел гыйнварының
5) 3 нче көнендә 55 яшендә
6) вафат. Аллаһ рәхим кылсын,
7) амин».

Уң ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 77х33х11.

15. Маһинур Шогаеб кызына куелган кабер ташы, 1935 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаһ Мүхәммәдүр-расүүлүллаһ
2) мәрхүмә бу
3) кабер ийәсе
4) Маһинур Шогайыб
5) кызы туды
6) 1904 вафат
7) булды 1935 йылда
8) дикәбрнең 5 ндә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Бу кабер
3) иясе мәрхүмә
4) Маһинур Шогаеб
5) кызы 1904
6) [елда] туды, 1935
7) елның 5 декабрендә
8) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 82х31х10.

16. Хөббениса Габделмәннаф кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибәтү һәзиһил-кабри мәрхүмә
3) Хөббенниса Габделмәннаф кызы
4) Хәйрулла Хисамеддин
5) углыйның әһлийәсе 1908 сәнә
6) миладиййә үктәбр 1 ндә
7) 45 йәшендә мәдфүнә».

Уң ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһәәллааһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Хөббениса Габделмәннаф кызы –
4) Хәйрулла Хисамеддин
5) улының хатыны – милади 1908
6) елның 1 октябрендә
7) 45 яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал, дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 98(118)х35х12.

17. Бәлхия Мәрхәба кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бәлхийә Мәрхәба
3) кызы Хисам-
4) -еддин җәмәгате
5) 1324 сәнәи һиҗриййә
6) 1905 сәнәи миладиййә»[203].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ийүннең 4 ндә
2) 80 йәшендә вафат
3) ихване мөслимин-
4) -дән дога рәҗа
5) идәмез»[204].

[203] Дәвамы арткы ягында.
[204] Башы алгы ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бәлхия Мәрхәба
3) кызы – Хисам-
4) -еддин җәмәгате –
5) һиҗри 1324 елда,
6) милади 1905 елның».

Арткы ягы:
1) «4 июнендә
2) 80 яшендә вафат.
3) Мөселман кардәшләр-
4) -дән дога өмет
5) итәбез».

Таш үлчәмнәре: 72(84)х30х11.

18. Мөхибҗамал Нигъмәтулла кызына куелган кабер ташы, 1825–1826 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-хәййүл-ләзии ләә йәмүүтү әбәдәә
2) Казан шәһәре вилайәте эчендә
3) Өлә Казаклары нам карйәсендә
4) тәвәлләдә бер җәван нур сәййидә
5) йөзе бәдер ай Мөхибҗамал мөсәмма
6) ки Нигъмәтулланың фәрзәндәсе ул
7) ирүб ун түрт йәшинә ул дилара
8) Хак әмере ирде рухы йирдән итде
9) варыб Фирдәвес әгъла ула мәәва
10) килеб буңа зийәрәт идән ихван
11) кыйлалар рухына фатиха ихсан
12) тарихе һиҗрәт 1241 сәнә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул Аллаһ – Тере, беркайчан да Үлмәүче.
2) Казан шәһәре вилаятенең
3) Өлә Казаклары дигән авылында
4) туган бер яшь, нурлы кыз,
5) йөзе тулган ай Мөхибҗамал исемле
6) ки, Нигъмәтулланың баласы ул.
7) Ундүрт яшенә җиткәч, аңа тынычландыручы
8) Хак әмере килде, рухы җирдән китте.
9) Урыны булыр Олуг Фирдәвес җәннәтләрендә,
10) [әгәр] монда килеп, зиярәт иткән кардәшләр
11) рухына дога-изгелек кылсалар.
12) Һиҗри 1241 елда [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 98х27х13.

19. Фатыйма Үтәгән кызына куелган кабер ташы, 1801 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Румиййә илә меңдә сигез йөз
2) беренче йыл Бакый хәләле Фатыйма Үтәгән кызы 25
3) йәшендә дарел-фәнадан дарел-бәкайә интикаль итде
4) нәүвәраллаahү Тәгаалә мәркадәhәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади белән мең дә сигез йөз
2) беренче елда Бакый хәләле – Фатыйма Үтәгән кызы – 25
3) яшендә фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте.
4) Аллаh Тәгалә аның каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 78х40х13.

20. Ибраһим Габделкәрим улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) мәрхүм Ибраһим
3) Габделкәрим углы
4) 1327 сәнәи һиҗриййә
5) 1909 сәнәи миладиййә
6) 88 йәшендә
7) 3 нче ийүлдә
8) гарикы рәхмәт
9) улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Ибраһим
3) Габделкәрим улы
4) һиҗри 1327 елда,
5) милади 1909 елның
6) 3 июлендә
7) 88 яшендә [вафат яки җирләнде].
8) Рәхмәткә
9) күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 98х32х9.

21. Габделкәрим Габделгазиз улына куелган кабер ташы, 1875 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер ийәсе мөтәвәффа мәрхүм
3) Габделкәрим Габделгазиз
4) углы 75 йәшендә
5) 1875 нче йылда
6) 21 нче нуйәбрдә
7) кабере мөнәүвәр улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Дога берлә кыйлыңыз рухымы шад
2) кәтәбәhәә
3) мулла Сәлах».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем хәлеңне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделкәрим Габделгазиз
4) улы, 75 яшендә
5) 1875 елның
6) 21 ноябрендә вафат.
7) Кабере нурлы булсын, амин».

Уң ягы:
1) «Дога белән рухымны шатландырыгыз”.
2) Моны язды:
3) мулла Сәлах».

Сул ягы: «Каберемне күреп, хәлеңне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 105х37х12.

22. Хәбибулла Габделгазиз улына куелган кабер ташы, 1888 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) әл-мәрхүм Хәбибулла Габделгазиз углы
3) 1888 нче сәнә 15 нче ийүндә
4) 77 йәшендә дөнйадин үтде
5) Аллаһ Тәгалә рәхмәт кылсун
6) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Мәрхүм Хәбибулла Габделгазиз улы
3) 1888 елның 15 июнендә
4) 77 яшендә дөньядан үтте.
5) Аллаһ Тәгалә рәхим кылсын,
6) амин».

Таш үлчәмнәре: 72х28х9.

23. Айбикәч Җәгъфәр кызына куелган кабер ташы, 1539 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-хәйүл-ләзии ләә йәмүүтү вә күллү хәййин сә-йәмүүт
2) кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгааләә
3) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһ[205]
4) тарих тукуз йөз кырык алты да
5) мөбарәк рабигыль-әүвәл айында ир дикем Гали
6) гыйалы Җәгъфәр кыз Ай Бикәҗ даре фәнадин даре бәкага нәүвәраллаah».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул Аллаһ – Тере, Үлмәүче һәм һәр җан иясе үләчәк.
2) Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
3) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать [Раббыңның] йөзе генә калачак».
4) Тугыз йөз кырык алтынчы [елның]
5) мөбарәк рабигыль-әүвәл аенда Гали
6) хатыны – Җәгъфәр кыз[ы] Айбикәч фани дөньядан мәңгелек дөньяга [күчте]. Аллаһ [каберен] нурландырсын».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 100х38х15.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 10 б. №87.

24. Ураздәүләткә куелган кабер ташы, 1543–1544 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз йөз иллик-
5) -дә Бу...с гыйалы Үраздәүләт
6) даре фәнадин даре бәкага рихләт кыйлды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Каалән-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраһ».

Сул ягы (калкытып язылган): «Каалән-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә җиифәтүн вә таалибүһәә киләәб».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз илленче
5) [елда] Бу...с хатыны Ураздәүләт
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ахирәт басуы»«.

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – үләксә, аны этләр генә тели»«.

Таш үлчәмнәре: 120х39х18.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 10 б. №88.

Бу зиратта 1947 елда археологлар тарафыннан XVI гасырга караган 7 кабер ташын теркәп калдырган булганнар, әмма соңрак аларның дүртесен инде таба алмаганнар[206]. Күргәнебезчә, югалган ташларның берсе безнең тарафтан табылды һәм өйрәнелде. Шулай итеп, хәзерге көндә биредә XVI гасырга караган 4 эпиграфик истәлек сакланган.

Түбән Көек авылы зираты

1. Мөхәммәдколый бине Корбангали улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт
3) бу каберә назил Түбән
4) Көйек карйәсинең

[205] Бу аять язылып бетмәгән.

[206] Казаков Е.П., Старостин П.Н., Халиков А.Х. Археологические памятники Татарской АССР. – Казань: Татар. кн. изд-во, 1987. – С. 96.

5) Мөхәммәд[колый бине Корбангали][207]
6) 1920 сәнә гыйнвар»[208].

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн миңа икән иртән сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «13 ндә 51 йәшендә
2) дарел-фәнадан дар-
3) -ел-бәкайә рихләт итде»[209].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак.
3) Бу кабергә иңүче Түбән
4) Көек авылыннан
5) Мөхәммәд[колый бине Корбангали]
6) 1920 елда гыйнварның».

Уң ягы: «Бу көн миңа икән, иртән сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Арткы ягы:
1) «13 ндә 51 яшендә
2) фани дөньядан мәңгелек
3) дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 76(94)х29х10.

2. Сибгатулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер назил мөтәвә[210]
3) мәрхүм Сибгатулла
4) Гобәйдулла углы вафат
5) 917 йылда 2 фиврал
6) илле биш йәшдә
7) кабере мөнәүвәрә улсун
8) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Йазгучы...».

Сул ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлыгыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабергә иңүче, вафат булучы
3) мәрхүм Сибгатулла
4) Гобәйдулла улы
5) [1]917 елның 2 февралендә
6) илле биш яшьтә вафат.
7) Кабере нурлы булсын,
8) амин».

Уң ягы: «Язучы...».

Сул ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 76х41х13.

3. Билгесез кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) ...
3) ...
4) углы 1920 сәнәи миладиййә
5) дикәбр 9 пәнҗешәнбә көн
6) 1339 сәнәи һиҗриййә 75 йәшдә
7) вафат Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Әй гафил алданма бу дөнйага».

Сул ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт бер көн китәрсең бу гокбага».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) ...
3) ...
4) улы милади 1920 елның
5) 9 декабрендә пәнҗешәмбе көн,
6) һиҗри 1339 елда 75 яшьтә
7) вафат. Аллаһ рәхим кылсын».

Уң ягы: «Әй, ваемсыз, алданма бу дөньяга».

Сул ягы: «Ахырдан беркөн китәрсең бу ахирәткә».

Таш үлчәмнәре: 93х32х13.

[207] Язулары өстеннән кара буяу белән йөртелеп чыкканга күрә, исеме һәм атасының исеме язылган урыннары начар күренә.
[208] Дәвамы арткы ягында.
[209] Башы алгы ягында.
[210] Бу сүз язылып бетмичә калган, «мөтәвәффа» дип язылырга тиеш булган, мөгаен.

4. Гафифә Ибраһим кызына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибәсе
3) Түбән Кийек авылыйның
4) мәрхүмә Гафифә
5) Ибраһим кызы Го-
6) -бәйдулла җәмәгате
7) мәдфүнә 1923 нче
8) йылда
9) 11 нче ийүлдә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «58 нче
2) йәшендә
3) Аллаһ Тәгалә-
4) -нең рәхмәтендә
5) булсын
6) амин карендә-
7) -шләр догадан
8) ташламагыз».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) Түбән Көек авылыннан
4) мәрхүмә Гафифә
5) Ибраһим кызы – Го-
6) -бәйдулла җәмәгате –
7) 1923
8) елның
9) 11 июлендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «58 нче
2) яшендә [җирләнде].
3) Аллаһ Тәгалә-
4) -нең рәхмәтендә
5) булсын,
6) амин. Карендә-
7) -шләр, догадан
8) ташламагыз».

Таш үлчәмнәре: 88х30х14.

5. Галимулла Галиәсгар улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибе
3) мәрхүм Галимулла
4) Галиәсгар углы
5) вафат улды 1919
6) нчы йылда дикәбрнең
7) 11 ндә 19 йәшендә
8) Аллаһның рәхмәтендә
9) булсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүм Галимулла
4) Галиәсгар улы
5) 1919
6) елның 11
7) декабрендә 19 яшендә вафат булды.
8) Аллаһның рәхмәтендә
9) булсын».

Таш үлчәмнәре: 89х33х14.

6. Габделҗаббар Габделлатыйф улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Габделҗаббар Габделлатыйф
4) углы 1912 нче йылда
5) 25 нче дикәбрдә 85
6) йәшендә 1330 сәнәи һиҗриййә илә
7) дарел-фәнадан дарел-бәкайә
8) рихләт кыйлды рахимәллааһү
9) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән әнтә тәсыйру мислии»[211].

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[212].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Габделҗаббар Габделлатыйф
4) улы 1912 елның
5) 25 декабрендә 85
6) яшендә, һиҗри белән 1330 елда
7) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
8) күчте. Аллаһ киң рәхмәте белән
9) рәхим кылсын, амин».

[211] Башы сул ягында.
[212] Дәвамы уң ягында.

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Таш үлчәмнәре: 105х35х12.

7. Сәфәргали Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер иясе мәрхүм
3) Сәфәргали Ибраһим углы
4) 1909 нчы сәнәи миладиййә
5) април 12 сендә
6) 72 йәшдә вафат
7) Аллаһ рәхмәт кылсун
8) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлугыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Сәфәргали Ибраһим улы
4) милади 1909 елның
5) 12 апрелендә
6) 72 яшьтә вафат.
7) Аллаһ рәхим кылсын,
8) амин».

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 94х31х14.

8. Галиәкбәр Бәйрәмгали улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) Галиәкбәр Бәйрәмгали углы
3) дарел-фәнадан күчте
4) 1328 сәнәи һиҗриййәдә
5) 1910 нчы сәнәи миладиййә
6) 17 гыйнвар
7) 48 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Галиәкбәр Бәйрәмгали улы
3) һиҗри 1328 елда,
4) милади 1910 елның
5) 17 гыйнварында
6) 48 яшендә
7) фани дөньядан күчте».

Таш үлчәмнәре: 65х37х17.

9.Корбангали Әлмөхәммәд улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Корбангали Әлмөхәммәд углы
4) 1902 нче сәнәи миладиййә
5) үктәбр 6 нчы йәүмендә
6) 70 йәшендә дарел-бәка-
7) -йә рихләт кыйлды Аллаһ
8) рәхмәт кыйлсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәнгә икән йарун сәнгәдер».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән мора-дым бер догадур кәтәбәһә мөәзине Үртәм Лотфулла».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Корбангали Әлмөхәммәд улы
4) милади 1902 ел
5) октябренең 6 нчы көнендә
6) 70 яшендә мәңгелек дөнья-
7) -га күчте. Аллаһ
8) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәтән морадым бер догадыр. Моны язды: Үртәм [Казак Үртәме авылы] мөәзине Лотфулла».

Таш үлчәмнәре: 93х31х11.

10. Бибигафифә Хөсәен кызына куелган кабер ташы, 1867 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә илээһә илләәллаah Мүхәммәдүр-
расүүлүллаah
2) руми 1867 сәнә фибрал
3) 16 нда һиҗри 1282 сәнә
4) маһе шәүвәлдә Түбән Кийекнең
5) Бибигафифә Хөсәйен кызы
Габделҗаббар
6) Габделлатыйф углы Тукмакыф
7) зәүҗәсе 29 йәшдә
8) даре бәкайә рихләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Таййибәллаahү сәраahәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә әәмиин».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Милади 1867 елның 16
3) февралендә, һиҗри 1282 елның
4) шәүвәл аенда Түбән Көектән
5) Бибигафифә Хөсәен кызы –
Габделҗаббар
6) Габделлатыйф улы Тукмаков
7) хатыны – 29 яшьтә
8) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 120х36х13.

11. Мулла Габделлатыйф мулла Хәмид улына куелган кабер ташы, 1873 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1873
3) сәнә ийүл 11 ндә һиҗри 1290 сәнә
4) җөмадиәл-әүвәл 28 ндә Түбән
5) Кийекнең сахибел-хәйрат
6) мулла Габделлатыйф мулла Хәмид
7) углы 73 йәшдә йәкшәнбә
8) көн даре бәкайә рихләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур бу көн бәндә икән йарин сәңадур».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллаahү ләһүмәә вә ли-вәәлидәйһүмәә вә ли-мән йәзүүру кабраһүмәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак. Милади 1873
3) елның 11 июлендә, һиҗри 1290 елның
4) 28 җөмадиәл-әүвәлендә Түбән
5) Көектән изгелекләр иясе
6) мулла Габделлатыйф мулла Хәмид
7) улы 73 яшьтә якшәмбе
8) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Аллаһ аларның икесен дә, ата-аналарын да һәм каберләрен зиярәт кылучыларны да гафу итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 116х36х22.

Әлеге кабер иясенең 1861 елда үз акчасына авылда ике манаралы мәчет салдыруы мәгълүм[213].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 10 б. №89.

12. Хәбибҗамал Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1848 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-мәрхүүмәтүл-мүкәррамәтү Габд-
2) -еллатыйф хәләле Хәбибҗамал
3) Хәбибулла кызы дарел-фәнадин да-
4) -рел-бәкайә рихләт әйләде 48–
5) –18[214] нче йылда тәсдыйк әйләб
6) күр кәмал кадыйр Аллаһ әхәд тәкъд-
7) -ир әйләде үлүмне барча кальга ә-
8) -үвәл самәд без идек нәселе сагыйда-
9) -н бу рәми өстендә ула хәйран
10) ...имде калдык вә а-
11) -дашты бәнүм каберим зийәрәт идә-

[213] Нигъмәтҗанов Г. Түбән Көек мәчете / Г. Нигъмәтҗанов // Әтнә Таңы. – 1996. – 20 гыйнвар (№5).
[214] 1848 саны шул рәвешле ике юлга бүленгән.

12) -н ихван кылалар рухына фатиха-
13) ихсан».

Уң ягы (калкытып язылган): «Табмады һич ничә дайә ошбу үлемгә дәва ничә шаһ галим пәнаһ калды гажиз бинәва...».

Сул ягы (калкытып язылган): «Бәне кыйл мәгъфирәт Раббы йәздан би-хәккый гаршин әгъзамин нуури куръәән...».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләл-хәййүл-ләзии ләә йәмүүт
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт күллү
3) мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәжһү Раббикә зү-
4) -л-җәләәли вәл-икраам каал-
5) -ән-нәбии галәйһис-сәләәм йәә ибнү әәдәәмин
6) әнтүм әл-йәүмә фиил-гусуури вә гадән
7) фиил-кубүүри вә бәгъдә гадин фиин-нүшүүр
8) вә әммәә иләәл-хүүри вәл-кусуури
9) вә ләммәә иләәл-вәйли вәл-кубүүр вә мәә-
10) -л-хәйәәтүд-дүнйәә илләә мәтәәгу-
11) -ль-гуруур кийәве Һибатулладан».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Рәхим кылынган, хөрмәтле Габд-
2) -еллатыйф хәләле – Хәбибҗамал
3) Хәбибулла кызы – 1848 елда
4) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
5) күчте. Дөреслеген танып,
6) күр: камил, көчле Аллаһ тәкъд-
7) -ир кылды үлемне. Барча кальга ә-
8) -үвәл мәңге бетмәс без идек нәселе авышучыда-
9) -н бу ату өстендә хәйран була
10) ...инде калдык һәм а-
11) -дашты[215]. Минем каберемне зиярәт иткә-
12) -н кардәш, рухына «Фатиха» сүрәсе укыйлар, изгелек
13) кылалар».

Уң ягы: «Һичкем бу үлемгә дәва тапмады, күпме шаһ, галим, сыену урыны тапмыйча, гажиз, ярдәмчесез калды...».

Сул ягы: «Мине гафу ит, Раббым Аллаһ, бөек гареш, Коръән нурының хакы белән».

Арткы ягы:
1) «Тере, Үлмәүче [Аллаһ] әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак. Анда [җир йөзендә] булучы
3) һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның Олуглык
4) һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак». Пәйгамбәр
5) (аңа сәлам булсын) әйтте: «Әй, адәм баласы,
6) сез бүген патша сарайларында, иртәгә
7) каберләрдә булырсыз, аннан соң яңадан терелерсез.
8) Кайберәүләр хур кызларына һәм патша сарайларына,
9) кайберләрегез үкенечкә һәм һәлакәткә таба китәр. Дөнья
10) тормышы алданудан башка нәрсә
11) түгел. Кияве Һибатулладан».

Таш үлчәмнәре: 145x33x12.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 10 б. №90.

13. Хәлимҗан Вәлид кызына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-халләәкуль-бәәкыый
2) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә
3) Хәлимҗан[216] Вәлид кызы
4) Ибраһим Исмәгыйль углы-
5) -ның әһлийәсе 1889 нчы
6) йылда 25 нче гыйнварда
7) вафат Аллаһ рәхмәтендә
8) улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәнгә икән, йарин сәнгәдер».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән мурадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Бар итүче, Мәңге.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Хәлимҗан Вәлид кызы –
4) Ибраһим Исмәгыйль улы-
5) -ның хатыны –1889
6) елның 25 гыйнварында
7) вафат. Аллаһ рәхмәтендә
8) булсын, амин».

Уң ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

[215] Бу җөмләне аңлый алмадык.

[216] Ташта хатын-кыз исеме шул рәвешле язылган.

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 100х31х13.

14. Корбангали Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1896 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) румиййә илә 1896 сәнә май
3) 7 ндә Түбән Кийекнең
4) Корбангали Ибраһим
5) углы дүшәнбә көн
6) 51 йәшдә даре бәкайә»[217].

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс юк карары».

Сул ягы (уеп язылган): «Рихләт итде Аллаһ Тәгалә гарикы рәхмәт итсүн амин»[218].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади беләп 1896 елның 7
3) маенда Түбән Көектән
4) Корбангали Ибраһим
5) улы дүшәмбе көн
6) 51 яшьтә мәңгелек дөньяга».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары, бернәрсә дә мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күчте. Аллаһ Тәгалә рәхмәткә күмсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 95х35х19.

15. Мулла Габделгазыйм мулла Габделгафур улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әс-сәләәмү галәйкүм
2) йәә әһләл-кубүүр мәрхүм
3) мулла Габделгазыйм
4) мулла Габделгафур углы
5) 1899 сәнәи миладиййә
6) синтәбр 30 нда
7) 79 йәшенд вафат
8) Аллаһ рәхмәтендә улсун.

Уң ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[219].

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[220].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Сезгә сәлам булсын,
2) әй, кабер әһелләре! Мәрхүм
3) мулла Габделгазыйм
4) мулла Габделгафур улы
5) милади 1899 елның
6) 30 сентябрендә
7) 79 яшендә вафат.
8) Аллаһ рәхмәтендә булсын».

Уң ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Сул ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 114х31х12.

Әлеге кабер иясе, 1884 елның 12 мартында указ (указ номеры – №1604) алып, муллалык вазыйфасын башкарган.

16. Хөснеҗиһан мулла Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә назилә мәрхүмә
2) Хөснеҗиһан мулла
3) Хәбибулла кызы мулла
4) Габделгазыйм әһлийәсе
5) вафат 1904 нче 19 нчы
6) үктәбрдә 80 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә иңүче мәрхүмә
2) Хөснеҗиһан мулла
3) Хәбибулла кызы – мулла
4) Габделгазыйм хатыны –
5) 1904 елның 19
6) октябрендә 80 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 74х35х10.

[217] Дәвамы сул ягында.
[218] Башы алгы ягында.
[219] Дәвамы сул ягында.
[220] Башы уң ягында.

17. Шәйхелислам мулла Фәйзеләкъдәс улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) мәхдүм Шәйхелислам
4) мулла Фәйзеләкъдәс
5) углы 1911 сәнәи миладиййә
6) март 15 ндә 1329
7) һиҗриййә 19 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү лаа түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) мәхдүм Шәйхелислам
4) мулла Фәйзеләкъдәс
5) улы милади 1911 елның
6) 15 мартында, һиҗри
7) 1329 [елда] 19 яшендә вафат».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Таш үлчәмнәре: 82х33х13.

Түбән Шашы авылы зираты

1. Мөәзин Мөхәммәдшәриф Мөхәммәдсадыйк улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдшәриф
3) [Мөхәммәдс]адыйк
4) углы 91 йәшендә
5) 10 нчы априлдә вафат
6) 1334 сәнәи һиҗриййә
7) 1916 сәнәи миладиййә
8) 20 йыл мөәзин булган
9) Аллаһ кабул кыйлсун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада иде-
3) -ңез йад
4) тәсаддыклә кыйлы-
5) -ңыз рухымы
6) шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдшәриф
3) [Мөхәммәдс]адыйк
4) улы 91 яшендә
5) һиҗри 1334 елда,
6) милади 1916 елның
7) 10 апрелендә вафат.
8) 20 ел мөәзин булган,
9) Аллаһ кабул итсен».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искә
3) алыгыз.
4) Сәдака бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 117х33х10.

2. Садреддин Нигъмәтулла улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Түбән Шашы авылы
2) Садреддин Нигъмәтулла
3) углы 1919 нчы йылда
4) 9 нчы дикәбр 53 йәшенд
5) даре бәкайә рихләт
6) әйләде тугры адәм
7) иде рахимәһүллааһүл-Мәннәән».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗриййә илә 1318 нче сәнә
2) рабигыль-әүвәл 25 нче көне
3) җан тәслим әйләде
4) углы Низамеддин
5) бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Түбән Шашы авылыннан
2) Садреддин Нигъмәтулла
3) улы 1919 елның
4) 9 декабрендә 53 яшендә

5) мәңгелек дөньяга
6) күчте. Тугры адәм
7) иде. Нигъмәт бирүче Аллаһ аны рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән 1318 ел
2) рабигыль-әүвәленең 25 нче көнендә
3) җан тәслим кылды.
4) Улы Низамеддин
5) куйды».

Таш үлчәмнәре: 79(93)х32х9.

3. Сираҗеддин Нәҗмеддин улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «...
2) Сираҗеддин
3) Нәҗмеддин углы
4) 67 йәшендә
5) җөмадиәл-хир-
6) -нең[221] 27 сендә
7) дүшәнбә көн
8) мәдфүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1344 сәнәи һиҗриййә
2) 1926 (?) сәнәи миладиййә
3) 27 нче дикәбрдә
4) кәрәм әйләб дога-
5) -да идеңез йад
6) тәсаддыклә кыйлу-
7) -ңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «...
2) Сираҗеддин
3) Нәҗмеддин улы
4) 67 яшендә
5) җөмадиәл-ахир-
6) -нең 27 сендә
7) дүшәмбе көн
8) җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри 1344 елда,
2) милади 1926(?) елның
3) 27 декабрендә [җирләнде].
4) Юмартлык кылып,
5) догада искә алыгыз.
6) Сәдака бирү белән
7) рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 90х31х9.

4. Бибизарифә Габдерәхим кызына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) Бибизарифә Габд-
3) -еррәхим кызы
4) йәшендә
5) Сираҗеддин
6) зәүҗәсе
7) 13 сәнәи[222] һиҗриййә».

Уң ягы (уеп язылган): Фә-кәъәннәмәә зәәрании фии хәйәәтии»[223].

Сул ягы (уеп язылган): «Ли-мән зәәрании бәгъдә мәмәәтии»[224].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада иде-
3) -ңез йад тәсадды-
4) -клә кыйлуңыз
5) рухымы
6) шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Бибизарифә Габд-
3) -ерәхим кызы –
4) Сираҗеддин
5) хатыны –
6) яшендә
7) һиҗри 13 елда [вафат]».

Уң ягы: «Шул мине исән чагымда зиярәт кылган кебек булыр».

Сул ягы: «Кем мине үлгәннән соң зиярәт кылса».

[221] «Җөмадиәл-ахирнең».

[222] Биредә кайчан һәм ничә яшендә вафат булуы күрсәтелмәгән. Таш, әле иясе вафат булганчы ук, әзерләнгән һәм, ул үлгәч, шул калдырылган урынга ничә яшендә һәм кайсы елда үлүе дә язылырга тиеш булган, ләкин ниндидер сәбәпләр аркасында бу эш башкарылмыйча калган, күрәсең.

[223] Башы сул ягында.

[224] Дәвамы уң ягында.

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искә
3) алыгыз. Сәдака
4) бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 107(113)х36х12.

5. Галиәсгар Габделкәрим улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Галиәсгар
3) Габделкәрим углы
4) һиҗриййә илә 1328 нче йылда
5) миладиййә 1910 нчы йылда
6) 4 агусда
7) 80 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Безем Коръән у-
2) -кырга пылымыз йук».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Галиәсгар
3) Габделкәрим улы
4) һиҗри белән 1328 елда,
5) милади 1910 елның
6) 4 августында
7) 80 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Арткы ягы:
1) «Безнең Коръән у-
2) -кырга көчебез юк».

Таш үлчәмнәре: 108х31х11.

6. Нигъмәтулла Зәбир улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Нигъмәтулла
3) Зәбир углы мөхәррәм 4 нд
4) миладиййә 1902 нче йылда
5) беренче априлд
6) 84 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Нигъмәтулла
3) Зәбир улы 4 мөхәррәмдә,
4) милади 1902 елның
5) беренче апрелендә
6) 84 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 80х32х11.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Нигъмәтулла бине Зәбир бине Нәзир бине Ирмәк бине Ярмәк бине Ибраһим[225].

7. Шәрәфҗамал Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Шәрәфелҗама-
3) -л Хәбибулла кызы
4) миладиййә 1909 нче йылда
5) 10 нчы нуйәбрдә
6) 90 йәшендә».

[225] Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр. – Казан, 2011. – Б. 190.

Уң ягы (уеп язылган): «Беләсез бу каберә киләчәк вакытыңыз йакыйн».

Сул ягы (уеп язылган): «Йә әхый гафил улма сакыйн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Шәрәфҗама-
3) -л Хәбибулла кызы
4) милади 1909 елның
5) 10 ноябрендә
6) 90 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Беләсез: бу кабергә киләчәк вакытыгыз якын».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, гафил булма, сак бул».

Таш үлчәмнәре: 82 (96)х31х11.

8. Хисамеддин Гаделша улына куелган кабер ташы, 1898 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу кабер
2) би-хүкми Хода мәд-
3) -фүн Хисаэддин[226]
4) Гаделша углы
5) 1898 нче йылда
6) миладиййә илә
7) 24 нче дикәбрдә
8) 64 йәшендә».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әд-дәәру дәәру нәгыыймин ин гамилтә биһәә»[227].

Сул ягы (калкытып язылган): «Йүрдааль-иләәһә вә ин хааләфтә фән-нәәр»[228].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хода хөкеме белән.
2) Бу кабер Хисамеддин
3) Гаделша улыныкы,
4) милади белән
5) 1898 елның
6) 24 декабрендә
7) 64 яшендә
8) җирләнде».

Уң ягы: «Әгәр [Раббың риза булырлык] гамәлләр кылсаң, барачак урының җәннәт йорты булыр».

Сул ягы: «Раббың риза булырлык. Әгәр каршы килсәң, урының ут булыр».

Таш үлчәмнәре: 110(116)х31х14.

9. Латыйфа Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1896 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Латыйфа
3) Хисамеддин кызы
4) һиҗриййә 1314 нче йылда
5) миладиййә 1896 нчы йылда
6) 13 майда Мөхәммәдшәриф
7) мөәзин җәмәгате 63 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Латыйфа
3) Хисамеддин кызы –
4) Мөхәммәдшәриф мөәзин җәмәгате –
5) һиҗри 1314 елда,
6) милади 1896 елның
7) 13 маенда 63 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Таш үлчәмнәре: 86х31х13.

10. Мулла Мөхәммәдшәриф мулла Хәмид улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-имәәмүл-гаадилү

[226] Бу исем Хисамеддин булырга тиеш, «м» хәрефе төшеп калган, ахыры.
[227] Дәвамы сул ягында.
[228] Башы уң ягында.

2) мүтәвәффәә вә мәрхүүмүн
3) мулла Мөхәммәдшәриф
4) бине мулла Хәмид әш-Ша-
5) -шыви дәфен кыйлынды
6) 1908 нче сәнәдә
7) 27 нче майда
8) сиһшәнбә көн
9) 59 йәшендә».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әл-мәүтү бәәбүн вә күллүн-нәәси дәәхыйлүһ»[229].

Сул ягы (калкытып язылган): «Фә-ләйтә шәгърийә бәгъдәл-мәүти мәәд-дәәр»[230].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мин һиҗрати расүүл-
2) -үллаahи салләәллаahү
3) Тәгааләә галәйһи вә сәлләм
4) 1326 нчы йылда
5) 10 нчы җөмадиәл-әүвәл
6) мулла Мөхәммәдшәриф
7) мулла Хәмид углы
8) мәдфүн 59 йә-
9) -шендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Гадел имам,
2) вафат булучы, рәхим кылынган
3) мулла Мөхәммәдшәриф
4) бине мулла Хәмид Ша-
5) -шыви
6) 1908 елның
7) 27 маенда
8) сишәмбе көн
9) 59 яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Үлем – ишек, һәр кеше аннан керәчәк».

Сул ягы: «Үлгәннән соң нинди урын әзерләнгәндер».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ илчесе (аны Аллаһ
2) Тәгалә олыласын һәм сәламләсен)
3) һиҗрәтеннән [Мәккәдән Мәдинәгә күченүеннән саналган ел исәбе белән]
4) 1326 елның
5) 10 җөмадиәл-әүвәлендә
6) мулла Мөхәммәдшәриф
7) мулла Хәмид улы
8) 59 яшендә
9) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 110x32x12.

Әлеге кабер иясе, 1875 елның 14 октябрендә мулла булып эшләр өчен указ (указ номеры – №7522) алганнан соң, авылга имам-хатыйб итеп билгеләнгән.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 11 б. №91.

11. Билгесез хатын-кызга куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «...
2) Бибиб...
3) кызы...
4) хәләле...
5) Х...
6) ...
7) 1899 нчы сәнәдә».

Таш үлчәмнәре: 51x25x6.

12. Нигъмәтулла Рәхмәтулла улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[231]:
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгааләә
2) мәдфүн Нигъмәтулла
3) Рәхмәтулла углы
4) 77 нче йәшендә 1894 нче
5) сәнәдә рахимәһүллаahү рахмәтән
6) вәәсигат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Нигъмәтулла
3) Рәхмәтулла улы
4) 77 нче яшендә 1894
5) елда җирләнде. Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән
6) рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 48x34x7.

[229] Дәвамы сул ягында.
[230] Башы уң ягында.
[231] Өске ягында ай рәсеме уелган.

Чембулат авылы зираты

1. Бибимәликәбану Төхфәтулла кызына куелган кабер ташы, 1862 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһил-кәбиирил-
мүтәгааль
2) руми 1862 сәнә ийүл 3 ндә
3) һиҗри 1280 сәнә сәфәрел-хәйер-
4) -нең әүвәлендә Ченбулатның
5) Бибимәликәбану Төхфәтулла
6) кызы хаҗҗел-хәрәмәйен Таҗ-
7) -еддин Сәйфеддин углының
8) хәләле 38 йәшдә» .

Сул ягы (уеп язылган): «Даре фәнадин даре бәкайә рихләт кылды тайиибәллаахү сәраахәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Һәзәә кабру Бибимәликәбану
2) бинте Төхфәтулла зәүҗәи хаҗҗел-
хәрәмәйен
3) Таҗеддин бине Сәйфеддин әл-
Ченбулати».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Бөек, Югарыда булучы Аллаһта.
2) Милади 1862 елның 3 июлендә,
3) һиҗри 1280 ел сәфәре –
4) -нең әүвәлендә Чембулаттан
5) Бибимәликәбану Төхфәтулла
6) кызы – хаҗи Таҗ-
7) -еддин Сәйфеддин улының
8) хәләле – 38 яшьтә».

Сул ягы: «Фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Арткы ягы:
1) «Бу – Бибимәликәбану
2) бинте Төхфәтулла, хаҗи Таҗеддин
3) бине Сәйфеддин Чембулати хатыны, кабере».

Таш үлчәмнәре: 120(141)х36х16.

2. Фазлыйәхмәд Рәхмәтулла улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Мөтәвәффа Фазлыйәхмәд
2) Рәхмәтулла углы
3) 1894 нче йылда
4) априлдә 56 йәшендә
5) дарел-фәнадан рихләт әйләде
6) рахмәтүллааһи галәйһүмәә рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (калкытып язылган): «Калиилү гумринәә фи дәәри дүнйәә вә мәрҗигунәә илә бәйтит-түрааб».

Сул ягы (калкытып язылган): «Мән йәржүү минәд-дүнйәә вәфәәъән кә-мән йәржүү шәраабән мин сәрааб».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Вафат булучы Фазлыйәхмәд
2) Рәхмәтулла улы
3) 1894 елның
4) апрелендә 56 яшендә
5) фани дөньядан күчте.
6) Аларның икесенә дә Аллаһның киң рәхмәте булсын».

Уң ягы: «Безнең гомеребезнең аз өлеше генә дөньяда һәм кайтачак җиребез туфрак йорты».

Сул ягы: «Кем дөньядан тугрылык көтсә, шул рәшәдән эчемлек көткән сыман булыр».

Таш үлчәмнәре: 73х31х12.

3. Габделлатыйф Мөхәммәдсиддыйк улы Шәриповка куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаахүммәҗгаль
2) кабра һәзәәл-мәййити
3) мин рийәәдыйль-җәннәһ
4) Габделлатыйф
5) Мөхәммәдсиддыйк
6) углы Шәрипуф
7) дәфен кылынды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә
2) илә 1922 нче
3) сәнәдә 17 нче
4) априлдә 69
5) йәшендә даре
6) бәкайә рихләт
7) әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһым, бу мәет
2) каберен җәннәт
3) бакчаларыннан ит.
4) Габделлатыйф
5) Мөхәммәдсиддыйк
6) улы Шәрипов
7) җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Милади
2) белән 1922
3) елның 17
4) апрелендә 69
5) яшендә мәңгелек
6) дөньяга
7) күчте».

Таш үлчәмнәре: 87x30x8.

4. Салих Шиһабеддин мулла улына куелган кабер ташы, 1870 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1870 нче сәнәдә
2) дикәбрнең 26
3) вафат булды
4) морза Салих бине мулла
5) Шиһабеддин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһның рәхмәтенә
2) гарикъ улсун
3) шәфәгатьнең
4) рузый кыйлсун
5) 5 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1870 елның
2) 26 декабрендә
3) морза Салих бине мулла
4) Шиһабеддин
5) вафат булды».

Арткы ягы:
1) «Аллаһның рәхмәтенә
2) күмелсен,
3) шәфәгатен
4) насыйп итсен.
5) 5 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 68x42x8.

5. Габдрахман Шиһабеддин мулла улына куелган кабер ташы, 1871 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1871 нче елда мартның 14
2) морза Габдеррахман
3) мулла Шиһабеддин
4) углы вафат улды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) Аллаһ шәфәгатьнең
3) рузый кыйлсун
4) рәхмәтенә гарикъ улсун
5) йәш йарымда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1871 елның 14 мартында
2) морза Габдрахман
3) мулла Шиһабеддин
4) улы вафат булды».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Аллаһ шәфәгатен
3) насыйп итсен,
4) рәхмәтенә күмсен.
5) Яшь ярымда [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 44x44x6.

6. Мулла Шиһабеддин Габделгафур улына куелган кабер ташы, 1887 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә иллээллааһ Мүхәммәдүр-
расүүлүллааһ салләәллааһү галәйһи вә сәлләм
2) әл-гаалимүл-фәәдыйлү мулла
3) Шиһабеддин ибне Габде-
4) -лгафур Ченбулат илинең һижриййә
5) илә 1305 нче сәнәд рабигъ сәни
6) руми 1887 нче йылд 29».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән өмидем бер догадыр бу кө бәңга икән йарин сәңгадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Нче нуйәбрдә даре фәнадан рихләт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе, Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен.
2) Галим, лаеклы зат мулла
3) Шиһабеддин ибне Габде-
4) -лгафур (Чембулат иленнән) һижри
5) белән 1305 елның рабигыль-ахирендә,
6) милади 1887 елның 29».

Уң ягы: «Галәмәттән өметем бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә синадыр».

Сул ягы: «Ноябрендә фани дөньядан күчте»

Таш үлчәмнәре: 86x31x10.

Әлеге кабер иясе, 1865 елның 8 февралендә указ алгач, авылда мулла вазыйфасын башкарган.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 11 б. №92.

7. Бибихәдичә дамелла Шиһабеддин кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) дәфен кыйлынды Бибихәдиҗә
3) дамелла Шиһабеддин
4) хәзрәт кызы румиййә илә
5) 1904 нче сәнә 15 нче май
6) 29 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Күрәрмен дөнйаны вәйран бары».

Сул ягы (уеп язылган): «Һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бибихәдичә
3) дамелла Шиһабеддин
4) хәзрәт кызы милади белән
5) 1904 елның 15 маенда
6) 29 яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: җимерек бары».

Сул ягы: «Һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 71(94)x31x12.

8. Шәмседдин Сәедбофһан улына куелган кабер ташы, 1871 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1871 нче
2) сәнәдә
3) абрилнең
4) 27 көндә Шәмс-
5) -еддин Сәйедбофһан
6) углы 65 йәшендә
7) вафат булды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһның
2) рәхмәтенә
3) гарикъ у-
4) -лсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1871
2) ел
3) апреленең
4) 27 көнендә Шәмс-
5) -един Сәедбофһан
6) улы 65 яшендә
7) вафат булды».

Арткы ягы:
1) «Аллаһның
2) рәхмәтенә
3) күмел-
4) -сен».

Таш үлчәмнәре: 52x51x6.

9. Идрис Бикчәнтәй улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1907 нче йылда
2) 1325 нче сәнә
3) шәүвәлнең 16 нда

4) җомга көн Идр-
5) -ис Бикчәнтәй
6) углы 81 йәшендә
7) дарел-фәнадан дарел-бәкайә
8) рихләт әйләде Аллаһ
9) рәхмәт әйләсүн
10) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1907 елда,
2) [һиҗри] 1325 елның
3) 16 шәүвәлендә
4) җомга көн Идр-
5) -ис Бикчәнтәй
6) улы 81 яшендә
7) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
8) күчте. Аллаһ
9) рәхим кылсын,
10) амин».

Таш үлчәмнәре: 110x35x11.

10. Бибимаһирә Бикмөхәммәд кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) 1907 нче йылда румиййә
4) илә 28 нче агустда
5) Хәбибулла җәмәгате Бибимаһирә
6) Бикмөхәммәд кызы 48
7) йәшендә даре фәнадан
8) рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Һәр нә дәклү чук йәшәрсә бер кеше».

Сул ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт үлмәк дорыр аның эше».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Милади белән 1907
4) елның 28 августында
5) Хәбибулла җәмәгате – Бибимаһирә
6) Бикмөхәммәд кызы – 48
7) яшендә фани дөньядан
8) күчте».

Уң ягы: «Ни тиклем озак яшәсә бер кеше».

Сул ягы: «Ахырдан үлү булыр аның эше».

Таш үлчәмнәре: 101x32x11.

11. Хәлилулла Хәмид улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании
2) румиййә илән 1902
3) нче йыл 6 нчы гыйнварда
4) 80 йәшендә Хәлилулла Хәмид
5) углы даре фәнадан
6) даре бәкайә рихләт әйлә-
7) -де кабере мөнәүвәр улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Һәр кеше бу мәркадә кыйлса нәзар».

Сул ягы (уеп язылган): «Сахибине бел догада йад идәр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Милади белән 1902
3) елның 6 гыйнварында
4) 80 яшендә Хәлилулла Хәмид
5) улы фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күч-
7) -те. Кабере нурлы булсын».

Уң ягы: «Һәр кеше бу урынга караса».

Сул ягы: «Иясен белеп, догада искә алыр».

Таш үлчәмнәре: 95x32x11.

12. Габделкадыйр Габделмөэмин улына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) дәфен кыйлынды Габделка-
3) -дыйр Габделмөэмин углы
4) миладиййә илән 1899 нчы
5) йыл 18 нче дикәбрдә
6) 64 йәшендә нәүвә-
7) -раллаһү кабраһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Васыйәтем будур әүлядләримә».

Сул ягы (уеп язылган): «Дәхи ихванларыйм дамадларыйма».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мисраг
2) газиз гомеренгезнең кадерен беләсез
3) бу мәнзил йарагын анда кыйласыз
4) безә Коръән укурга монда тел йук
5) тәсаддык һәм вирүргә кулда пыл йук
6) уйан бу йан бакуб дога көтәмез
7) хәйер ихсан дәхи өмид итәмез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Габделка-
3) -дыйр Габделмөэмин улы
4) милади белән 1899
5) елның 18 декабрендә
6) 64 яшендә җирләнде. Аллаһ
7) аның каберен нурландырсын».

Уң ягы: «Васыятем будыр балаларыма».

Сул ягы: «Шулай ук кардәшләрем, кияүләремә».

Арткы ягы:
1) «Шигырь:
2) Газиз гомерегезнең кадерен беләсез,
3) Бу урын кирәк-ярагын анда әзерлисез.
4) Безгә Коръән укырга монда тел юк,
5) Сәдака бирергә дә кулда көч юк.
6) Ул якка, бу якка карап, дога көтәбез,
7) Хәер-изгелек шулай ук өмет итәбез».

Таш үлчәмнәре: 95x31x10.

13. Гайнекамал Әхтәм кызына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һәзәә мәркадүл-мәрхүүмәти
2) Гайнекамал Әхтәм
3) кызы 1897 нче
4) йылда фибралда
5) дарел-фәнадан рихләт әйләде».

Уң ягы (калкытып язылган): «Ләү кәәнә-тид-дүнйәә түдүүмү ли-вәәхидин лә-кәәнә расүүлүллааһи фии[һәә] мүхълидәә».

Сул ягы (калкытып язылган): «Йәә вәә-кыйфән фии кабрии мүтәфәккиран би-әмрии күнтү мислүкә әмсин фә-тәсыыйру гадән мислии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу мәрхүм
2) Гайнекамал Әхтәм
3) кызы кабере, 1897
4) елның февралендә
5) фани дөньядан күчте».

Уң ягы: «Әгәр дә дөнья берәр зат өчен дәвам итсә, Аллаһның илчесе [Мөхәммәд пәйгамбәр] анда мәңге булыр иде».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче, кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 68(80)x31x12.

14. Бибифатыйма Сәгъдәнша кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибифатыйма Сәгъдән-
3) -шаһ кызы
4) Сәмигулла
5) зәүҗәсе».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «10 нчы ийүнд
2) 1909 сәнәи миладиййә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибифатыйма Сәгъдән-
3) -ша кызы –
4) Сәмигулла
5) хатыны».

Арткы ягы:
1) «Милади 1909 елның
2) 10 июнендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 54(67)x26x7.

15. Таҗеддин Сәйфеддин улына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгааләә күллү мән
2) галәйһәә фәән руми 1897 сәнә
3) гыйнвар 21 ндә һиҗри
4) 1314 сәнә рамазан әүвәл көнендә

5) Ченбулатның хаҗҗел-хәрәмәйен
6) Тажеддин Сәйфеддин
7) углы...».

Уң ягы (уеп язылган): «Мән таләбә гыйбратән фәл-мәкаабиратү тәкфиих».

Сул ягы (уеп язылган): «Көн даре бәкайә рихләт кыйлды Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Һәзәә мәркадүл-хәәҗҗи Таҗ-
2) -еддин бине Сәйфеддин
3) әл-Ченбулати мәәтә 1897 сәнәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани. Милади 1897 елның
3) 21 гыйнварында, һиҗри
4) 1314 ел рамазанының әүвәлге көнендә
5) Чембулаттан хажи
6) Тажеддин Сәйфеддин
7) улы...».

Уң ягы: «Кем гыйбрәт сораса, аңа зират җиткән.».

Сул ягы: «Көн мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Бу хажи Таж-
2) -еддин бине Сәйфеддин
3) Чембулати кабере, 1897 елда вафат».

Таш үлчәмнәре: 97x33x18.

16. Маһимарзыя мулла Шиһабеддин кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) би-хүкмилләәһи Газзә вә Җәлл дарел-
фәнадин
3) дарел-бәкайә рихләт әйләде Маһимарзыйа
4) мулла Шиһабеддин хәзрәт кызы
5) Чуаш иле мулла Габдеррахман
6) хәзрәт әһлийәсе румиййә
7) иләп 1904 нче сәнә 25 йәшендә
8) 12 нче ийүлдә мәдфүнә рахимәллааһү Тәгааләә
9) иләйһәә».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур бу көн бәңа икән йарын сәңадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Олуг һәм Бөек Аллаһ хөкеме белән. Маһимарзыя
3) мулла Шиһабеддин хәзрәт кызы –
4) Чуаш иленнән мулла Габдрахман
5) хәзрәт хатыны – фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте, милади
7) белән 1904 елның 12 июлендә
8) 25 яшендә җирләнде. Аллаһ аны рәхим
9) кылсын».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 108(117)x31x14.

17. Гайшәбикә мулла Хәсән кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу каберә назилә мөтәвәффәт мәрхүмә
3) имраәте салиха Гайшә-
4) -бикә мулла Хәсән кызы Ченбыт мулла
5) Шиһабеддин хәзрәт әһлийәсе
6) 1904 нче сәнә 9 нчы дикәбр
7) 66 йәшендә кабере мөнәүвәр улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән бикабрии мүтәфәккиран фии әмрии».

Сул ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗрииййә иләп
2) 1321 нче йылда
3) 14 нче шәүвәлдә
4) дәфен иделде
5) Аллаһ рәхмәт итсүн
6) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабергә вафат булучы мәрхүмә,
3) изге хатын Гайшә-
4) -бикә мулла Хәсән кызы – Чембулаттан мулла
5) Шиһабеддин хәзрәт хатыны –
6) 1904 елның 9 декабрендә
7) 66 яшендә иңде. Кабере нурлы булсын».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче».

Сул ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1321 елның
3) 14 шәүвәлендә
4) җирләнде.
5) Аллаһ рәхим кылсын,
6) амин».

Таш үлчәмнәре: 91(100)x31x12.

18. Сәмигулла Галиулла улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Сәмигулла Галий-
3) -улла углы 65
4) йәшендә агусда
5) 21 сендә вафат».

Арткы ягы (уеп язылган): «1923 сәнәи миладиййә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Сәмигулла Гали-
3) -улла улы 65
4) яшендә августның
5) 21 ндә вафат».

Арткы ягы: «Милади 1923 елда [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 57x31x8.

19. Габделгалләм Гайнеддин улына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Габделгалләм
3) Гайнеддин
4) углы 72 йәшендә
5) дарел-фәнадан
6) дарел-бәкага
7) рихләт кыйлды
8) рахимәһүллааһү
9) рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1925 сәнә
2) 10 нчы майда
3) 15 шәүвәл
4) йәкшәнбә көн
5) дәфен кыйлынды
6) Аллаһ рәхмәт
7) кыйлсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Габделгалләм
3) Гайнеддин
4) улы 72 яшендә
5) фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте.
8) Аллаһ аны киң рәхмәте
9) белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Сул ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Арткы ягы:
1) «1925 елның
2) 10 маенда,
3) 15 шәүвәлендә
4) якшәмбе көн
5) җирләнде.

6) Аллаһ рәхим
7) кылсын».

Таш үлчәмнәре: 85х29х8.

20. Һади Заһидулла улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Һади Заһид-
4) -улла углы
5) 1911 нче йылның
6) февралендә 80 йә-
7) -шендә вафат рахимәһ-
8) -үллаһү рахмәтән
9) вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлыңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) Һади Заһид-
4) -улла улы
5) 1911 елның
6) февралендә 80 я-
7) -шендә вафат. Аллаһ аны
8) киң рәхмәте белән
9) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 78х23х11.

21. Маһиҗамал Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Даре фәнадан даре бәкайә
2) рихләт әйләде Габид-
3) -улла җәмәгате Маһиҗамал
4) Хәбибулла кызы 1908 нҗе
5) йыл румиййә илә 23 нҗе
6) априлдә 57 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Һәр нә дәклү чук йәшәрсә бер кеше».

Сул ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт үлмәк дорыр аның эше».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Габидулла җәмәгате – Маһиҗамал
2) Хәбибулла кызы – милади белән
3) 1908 елның 23
4) апрелендә 57 яшендә».
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте».

Уң ягы: «Ни тиклем озак яшәсә бер кеше».

Сул ягы: «Ахырдан үлү булыр аның эше».

Таш үлчәмнәре: 75(84)х31х10.

22. Бибизөһрә Әхмәдулла кызына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бибизөһрә
3) Әхмәдулла кызы
4) Габделхәким Гыйззәтулла
5) әһлийәсе 1916 йыл
6) 29 нчы април һиҗрииййә
7) илә 1334
8) рәҗәб 12 дә 70».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәшдә рахимәһәәллаһү рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бибизөһрә
3) Әхмәдулла кызы –
4) Габделхәким Гыйззәтулла [улының]
5) хатыны – 1916 елның
6) 29 апрелендә, һиҗри
7) белән 1334 [елның]
8) 12 рәҗәбендә 70».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «[70] яшьтә [вафат яки җирләнде]. Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 83(98)x29x10.

23. Габделлатыйф Мөхәммәдсадыйк улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Габделлатыйф Мөхәммәдсадыйк
4) углы 1917 нче миладиййә
5) 15 нче март 65 йәшендә
6) дарел-бәкайә рихләт
7) кыйлды Аллаһ рәхмәт
8) әйләсүн амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән бикабрии мүтәфәккиран фии әмрии».

Сул ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Габделлатыйф Мөхәммәдсадыйк
4) улы милади 1917 [елның]
5) 15 мартында 65 яшендә
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ рәхим
8) кылсын, амин».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче».

Сул ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 111(120)x30x12.

24. Йосыфҗан Габидулла улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) румиййә илә 1910 нчы
3) йыл 26 нчы синтәбр-
4) -дә Йосыфҗан Габид-
5) -улла углы 21
6) йәшендә йәкшәнбә
7) көн ошбу у-
8) -рында мәдфүндер».

Уң ягы (уеп язылган): «Ләһү мәләкүн йәнәәдии күллә йәүүм».

Сул ягы (уеп язылган): «Лидүү лил-мәүти вәбнүү лил-харарб».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади белән 1910
3) елның 26 сентябрен-
4) -дә Йосыфҗан Габид-
5) -улла улы 21
6) яшендә якшәмбе
7) көн бу у-
8) -рында җирләнгәндер».

Уң ягы: «Көн саен фәрештә аңа [кешегә] әйтә».

Сул ягы: «Туыгыз – барыбер үләчәксез, биналар төзегез – барыбер җимереләчәк».

Таш үлчәмнәре: 92(110)x30x11.

25. Хәнифә Мөхәммәтҗан кызына куелган кабер ташы[232], 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Хәнифә Мөхә-
4) -ммәтҗан кызы
5) 1918 нче йылда 17
6) нче февралда 25
7) йәшендә вафат улды
8) Аллаһ рәхмәтендә булсын
9) амин
10) күреб каберем әҗәлн
11) әйләгел йад».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухым шад».

[232] Бу таш түгел, агач тактага уеп эшләнгән билге. Барыбер, шул ук кабер ташы функциясен үтәгәнгә күрә, игътибарга лаек.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм[ә]
3) Хәнифә Мөхә-
4) -ммәтҗан кызы
5) 1918 елның 17
6) февралендә 25
7) яшендә вафат булды.
8) Аллаһ рәхмәтендә булсын,
9) амин.
10) Каберемне күреп, әҗәлне
11) искә ал».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 85x26x11.

26. Әхмәдша Һади улына куелган кабер ташы[233], 1931 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Әхмәдшаһ
4) Һади углы
5) 1931/1931 нче йыл гыйнвар
6) 18/18 ндә 75/75 йәшендә
7) рамазан 1 ндә вафат
8) Аллаһ рәхмәтендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Булсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Әхмәдша
4) Һади улы
5) 1931 елның 18
6) гыйнварында, 1 рамазанында
7) 75 яшендә вафат.
8) Аллаһ рәхмәтендә».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 77x24x11.

27. Хәсбиулла Хәмидулла улына куелган кабер ташы, 1928 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ
2) мәрхүм Хәсбийулла
3) Хәмидулла
4) углы 1928
5) йылда 15 ийүлдә
6) 63 йәшендә
7) рахимәһүллааһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Күллү мән галәйһәә фәән».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Мәрхүм Хәсбиулла
3) Хәмидулла
4) улы 1928
5) елның 15 июлендә
6) 63 яшендә [вафат яки җирләнде]
7) Аллаһ аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани».

Сул ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз,
2) амин».

Таш үлчәмнәре: 78(84)x27x9.

[233] Бу таш түгел, агач тактага уеп эшләнгән билге. Барыбер, шул ук кабер ташы функциясен үтәгәнгә күрә, игътибарга лаек.

Шәкәнәч авылы зираты

1. Мулла Исхак Динмөхәммәд улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) 1329 сәнә зилкагдәнең
3) 8 ндә руми 1911 сәнә үктәбр
4) 15 ндә мулла Исхак бине
5) Динмөхәммәд күп сәнәләр
6) имамел-мөслимин улуб
7) 92 йәшендә даре
8) бәкайә рихләт кылды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әраад-дүнйәә хараабән би-игътибәәрии
2) фәләә йәбка мүдәмән бил-караар
3) күрәрмен дөньяны вәйран бары
4) һәмишә бакый ирмәс юк карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) 1329 елның 8
3) зөлкагдәсендә, милади 1911 елның 15
4) октябрендә мулла Исхак бине
5) Динмөхәммәд, күп еллар
6) мөселманнар имамы булып,
7) 92 яшендә мәңгелек
8) дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) «Күрәм дөньяны: җимерек бары,
2) бернәрсә дә мәңге булмас, юк карары.
3) Күрәм дөньяны: җимерек бары,
4) бернәрсә дә мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 111x32x11.

Әлеге кабер иясе, официаль рәвештә мулла итеп билгеләнмәсә дә, 1905 елда төзелгән мәчеттә имам-хатыйб вазыйфасын башкарган. аның улы Габдуллажан да атасының изге эшен дәвам иткән.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 11 б. №93.

2. Бибилатыйфа Мөхәммәдрәхим кызына һәм Хәбибрахман Җиһанша улына куелган кабер ташы, 1931 һәм 1933 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Бибилатыйфа Мөхәммәд-
3) -рәхим кызы
4) Җиһанша зәүҗә-
5) -се 57 йәшендә
6) 1931 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) Хәбибрахман
3) Җиһаншаһ углы
4) 1933 сәнәи миладиййә
5) 20 йәшендә
6) беренче шәгъбан
7) вафат булды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бибилатыйфа Мөхәммәд-
3) -рәхим кызы –
4) Җиһанша хаты-
5) -ны – 57 яшендә
6) милади 1931 елда [вафат]».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Хәбибрахман
3) Җиһанша улы
4) милади 1933 елның
5) беренче шәгъбанында
6) 20 яшендә
7) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 73x27x9.

3. Исхак Йосыф улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Исхак
3) Йосыф углы
4) 60 йәшендә
5) 1920 сәнәи миладиййә
6) 10 нчы ийүлендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Исхак
3) Йосыф улы
4) 60 яшендә
5) милади 1920 елның
6) 10 июлендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 68х27х7.

4. Хәербаян Гыйльман кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[234]:
1) «Хәйербайан
2) Гыйльман кызы
3) Аллаһ рәхмәт кыйлсун
4) Хәербәйан
5) Гыйльман кызы
6) т. 1866 VIII
7) ү. 1910 йылда».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү мәркадәһәә».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллааһү зүнүүбәһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хәербаян
2) Гыйльман кызы.
3) Аллаһ рәхим кылсын.
4) Хәербаян
5) Гыйльман кызы,
6) 1866 [елның] августында туган,
7) 1910 елда вафат».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын гафу итсен».

Таш үлчәмнәре: 66х31х11.

5. Вәлид Шәфигулла улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Вәлид
3) Шәфигулла углы
4) 1332 сәнәи һиҗриййә
5) миладиййә 1914 нче сәнә
6) 25 нче априлдә».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) мәрхүм Вәлид
3) Шәфигулла улы
4) һиҗри 1332 елда,
5) милади 1914 елның
6) 25 апрелендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 65х28х11.

6. Гайнулла Гомәр улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Гайнулла Гомәр
3) углы 57 йәшендә
4) 1922 сәнәи миладиййә
5) 5 нче фибралда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада идеңез
3) йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Гайнулла Гомәр
3) улы 57 яшендә
4) милади 1922 елның
5) 5 февралендә [вафат яки җирләнде]».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искә

[234] Ахыргы 4 юлы латин графикасында язылган.

3) алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 56х29х7.

7. Заһидә Хәсән кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Заһидә
3) Хәсән кызы
4) һиҗрииййә 133[235] 72 йәшендә
5) миладиййә 1914
6) нче йылда 17 нче майд
7) вафат булды».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога кыйлсан савабы безгә булсун»[236].

Сул ягы (уеп язылган): «Анын әҗере сезгә дә насыйб улсун»[237].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) мәрхүм Заһидә
3) Хәсән кызы
4) һиҗри 133[2 елда] 72 яшендә,
5) милади 1914
6) елның 17 маенда
7) вафат булды».

Уң ягы: «Дога кылсаң, савабы безгә булсын».

Сул ягы: «Анын әҗере сезгә дә насыйп булсын».

Таш үлчәмнәре: 69х28х11.

8. Галиәсгар Хәмидулла улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назил Галиәсгар
3) Хәмидулла углы
4) 65 йәшендә
5) 1909 нчы йылда
6) 20 нче гыйнвада вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлынгыз рухымы шат».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада улынгыз йат».

Арткы ягы (уеп язылган): «65 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Бу кабергә иңүче Галиәсгар
3) Хәмидулла улы
4) 65 яшендә
5) 1909 елның
6) 20 гыйнварында вафат».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Арткы ягы: «65 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 62х32х12.

9. Сәгъдеддин Бәйрәмгали улына һәм Шәмсежиһан Садыйк кызына куелган кабер ташы, 1920 һәм 1921 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Сәгъдеддин Бәйрәм-
3) -гали углы беренче гыйнв-
4) -арда 62 йәшендә
5) 1920 сәнәи миладиййә
6) кәрәм әйләб дога-
7) -да идеңез йад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Шәмсежиһан
3) Садыйк кызы
4) Сәгъдеддин зәүҗәсе
5) 1921 сәнәи миладиййә
6) 58 йәшендә 15 нче ү-
7) -ктәбрдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Сәгъдеддин Бәйрәм-

[235] Датасы язылып бетмәгән, һиҗри 1332 ел булырга тиеш.
[236] Дәвамы сул ягында.
[237] Башы уң ягында.

3) -гали улы милади 1920
4) елның беренче гыйнварында
5) 62 яшендә [вафат яки җирләнде].
6) Юмартлык кылып, дога-
7) -да искә алыгыз».

Арткы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Шәмсеҗиһан
3) Садыйк кызы –
4) Сәгъдеддин хатыны –
5) милади 1921 елның
6) 15 октябрендә
7) 58 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 80х33х8.

10. Мөэзин Габделкәбир Габделвәли улына куелган кабер ташы, 1878 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу кабер-
2) -станда дәфен
3) кылынды Габд-
4) -елкәбир Габд-
5) -елвәли углы
6) рахимәһүллаһү Тәгаалә».

Уң ягы (уеп язылган): «Мөэзинел-мөслимин»[238].

Сул ягы (уеп язылган): «Күнгәр карйәсендә»[239].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә
2) илә 1878 нче
3) йылда 30 нчы
4) синтәбрдә
5) 52 йәшендә
6) вафат улды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер-
2) -станда
3) Габд-
4) -елкәбир Габд-
5) -елвәли улы җирләнде.
6) Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Мөселманнар мөэзине».
Сул ягы: «Күңгәр авылында».

Арткы ягы:
1) «Милади
2) белән 1878
3) елның 30
4) сентябрендә
5) 52 яшендә
6) вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 70х32х11.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 11 б. №94.

Югары Бәрәскә авылы зираты

1. Мөхәммәҗан Әшрәф(?) улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Мөхәммәҗан Әшрәф(?)
4) 1909 нчы сәнәдә 29 нчы
5) мартда 75 йәшендә
6) вафат Аллаһ рәхмәт кылгай
7) иде амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән әнтә тәсыыйру мислии»[240].

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[241].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Мөхәммәҗан Әшрәф(?) [улы]
4) 1909 елның 29
5) мартында 75 яшендә
6) вафат. Аллаһ рәхим кылса
7) иде, амин».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Таш үлчәмнәре: 89(107)х34х14.

[238] Башы сул ягында.
[239] Дәвамы уң ягында.
[240] Башы сул ягында.
[241] Дәвамы уң ягында.

2. Бибигазизә Мөхәммәдшәриф кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллаһү ли-мән зәәрании
2) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә Биби-
3) -газизә Мөхәммәдшәриф кызы
4) Мөхәммәдгали Габделкәрим углыйның
5) әһлийәсе 1909 нчы йылда
6) ийүн 29 нда 58
7) йәшендә мәдфүнә нәүвәр-
8) -аллаһү кабраһәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә Биби-
3) -газизә Мөхәммәдшәриф кызы –
4) Мөхәммәдгали Габделкәрим улының
5) хатыны – 1909 елның
6) 29 июнендә 58
7) яшендә җирләнде. Аллаһ
8) аның каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 96(108)х36х9.

3. Мөхәммәдгали Габделкәрим улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Мөхәммәдгали Габделкәрим
4) углы 1892 нче йылда
5) синтәбр 15 ндә
6) 45 йәшендә вафат
7) Аллаһ рәхмәт кыйлсун
8) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Изәә тәхәйһәртүм фил-үмүүри фә-стәгыыйнүү мин әһлил-кубүүр».

Сул ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәнга икән йарин сәнгадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Мөхәммәдгали Габделкәрим
4) улы 1892 елның
5) 15 сентябрендә
6) 45 яшендә вафат.
7) Аллаһ рәхим кылсын,
8) амин».

Уң ягы: «Әгәр [бу] эшләрдә аптырашта калсагыз, кабер әһелләреннән сорагыз».

Сул ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 88х32х11.

4. Хөршидбану Камаледдин кызына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) мәзлумә Хөршидбану
3) Камаледдин кызы
4) 31 йәшендә 1892 сәнә
5) април 6 нда вафат
6) Аллаһ рәхмәт
7) кыйлсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Җәберләнгән Хөршидбану
3) Камаледдин кызы
4) 31 яшендә 1892 елның
5) 6 апрелендә вафат.
6) Аллаһ рәхим
7) кылсын».

Таш үлчәмнәре: 67х32х10.

5. Хәйрулла Халид улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Хәйрулла Халид
4) углы 1909 нчы йылда
5) 14 нче аугусда 80
6) йәшендә вафат итде
7) рахимәллаһү рахмәтән вәәсигаһ
8) әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Хәйрулла Халид
4) улы 1909 елның
5) 14 августында 80
6) яшендә вафат булды.
7) Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын,
8) амин».

Таш үлчәмнәре: 94х32х10.

6. Фәтхулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) тарих румиййә илән 1892 нче сәнәдә
3) 23 нче ийүлдә мәрхүм Фәтхулла
4) Гобәйдулла углы 78 йәшендә
5) дарел-фәнадин дарел-бәкайә рихләт
6) әйләде Аллаһ гарикы рәхмәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәңа икән йарин сәңадыр».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлмне татыячак.
2) Милади белән 1892 елның
3) 23 июлендә мәрхүм Фәтхулла
4) Гобәйдулла улы 78 яшендә
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһ рәхмәткә күмсен».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 96х35х17.

7. Мулла Габдерәхимгә һәм мулла Баһаеддин мулла Габдерәхим улына куелган кабер ташы, [1845] һәм 1889 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мулла Баһаэддин
3) бине мулла Габдеррәхим әл-мәшһүр ахун
4) румиййә 1889 нчы сәнә
5) 82 йәшендә хитабе иржигыый Хакдин
6) ирешүб май 2 нче көн дәфен иделде
7) рахимәһүллааһү Тәгаалә».

Уң ягы (уеп язылган): «Бу тарафда йырак дәгел имам вә мөдәррис Габдеррәхим... йыл 80 йәшендә 18 нче фибрал мәдфүн».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем аллаһта.
2) Бу кабер иясе мулла Баһаеддин
3) бине мулла Габдерәхим (мәшһүр ахун)
4) милади 1889 елда
5) 82 яшендә, Хактан [Аллаһтан]: «Кайт», – дигән чакыру
6) ирешеп, майның 2 нче көнендә җирләнде.
7) Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Бу тарафта ерак түгел имам һәм мөдәррис Габдерәхим... [1846] елның 18 февралендә 80 яшендә җирләнде».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 100х31х11.

Әлеге аталы-уллы имамнарның фәнгә билеле булган шәҗәрәләре түбәндәгечә: Баһаеддин бине Габдерәхим бине Бикчәнтәй бине Ибраһим. Габдерәхим Бәрәскә авылында мәдрәсә тотып, озак еллар анда укыткан, халык арасында «Апый мелла» дип йөртелгән. Ш. Мәржәнинең газиз атасы Баһаеддин хәзрәт аның шәкерте булып санала[242]. Габдерәхим хәзрәтнең атасы Бикчәнтәй чыгышы белән Олы Саба, кайбер сүзләргә караганда, (хәзреге Арча районы) Буклавыч (Акчишмә) авылыннан булган. Ш. Мәржәнинең бабасы Сөбхан хәзрәт – мулла Бикчәнтәйнең шәкерте[243].

[242] Мәржәни Ш.Б. Мөстәфадел-әхбар фи әхвали Казан вә Болгар (Казан һәм Болгар хәлләре турында файдаланылган хәбәрләр). – Казан: Татар. кит. нәшр., 1989. – Б. 301.
[243] Шунда ук. – Б. 244–245.

Баһаеддин Габдерәхим улы (кушаматы «Ахун») 1840 елда Бәрәскәдә имам-хатыйб булып билгеләнгән, тик аның вакытында атасы һәм бабасы чорында дан тоткан мәдрәсә тәмам беткән[244].

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 11 б. №95.

8. Билгесез кабер ташы фрагменты, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) ...сендә 60 йәшдә
2) вафат итде рахимәһ-
3) -үллаһү Тәгаалә».

Уң ягы (уеп язылган): «[Әй гафил алд]анма бу дөнйага».

Сул ягы (уеп язылган): «[Гакыйбәт бер көн к]итәрсең ул гокбага».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) ...сендә 60 яшьтә
2) вафат булды. Аллаһ Тәгалә
3) аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «[Әй, ваемсыз, алд]анма бу дөньяга».

Сул ягы: «[Ахырдан бер көн к]итәрсең ул ахирәткә».

Таш үлчәмнәре: 51x36x14.

9. Билгесез кабер ташы фрагменты, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) үктәбрдә хитабе иржигыый Хакдин
2) ирешүб
...».

Уң ягы (уеп язылган): «[Тәсаддыклә] кыйлуңыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) октябрьдә Хактан [Аллаһтан]: «Кайт», – дигән чакыруы
2) ирешеп,
...».

Уң ягы: «[Сәдака бирү белән] рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 21x19x10.

10. Маһруйҗамал Исмәгыйль мулла кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Маһруйҗамал Исмәгыйль
4) мулла кызы Мөхәммәдбоһан
5) әһлийәсе 1913 сәнәи миладиййә
6) ийүн 16 нда 1332 сәнәи һиҗриййә
7) рәҗәб 24 нче 27 йәшендә
8) вафат рахимәллаһү рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Йиде башлу аждаһадур бу җиһан бу әҗәл һич кемсәйә вирмәс әман».

Сул ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр бәне күр дә гүр йарагың кыйла күр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Маһруйҗамал Исмәгыйль
4) мулла кызы – Мөхәммәдбоһан
5) хатыны – милади 1913 елның
6) 16 июнендә, һиҗри 1332 елның
7) 24 рәҗәбендә 27 яшендә
8) вафат. Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Җиде башлы аждаһадыр бу җиһан, бу әҗәл һич кемсәгә бирмәс иминлек ».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр, мине күр дә гүр өчен кирәк-ярагыңны күр».

Таш үлчәмнәре: 112(130)x31x10.

[244] Шунда ук. – Б. 323.

11. Гобәйдулла Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Гобәйдулла
2) бине Гыйззәтулла
3) вафат
4) 1912 сәнә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Гобәйдулла
2) бине Гыйззәтулла
3) 1912 елда
4) вафат».

Таш үлчәмнәре: 78х48х16.

12. Бибиәсма Әхмәдулла кызына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) тарих румиййә иләn 1892 нче
3) сәнәдә 10 нчы априлдә Бибиәсма бинте Әхмәд-
4) -улла Гобәйдулла Гыйззәтулла углының
5) әһлийәсе 52 йәшендә дарел-фәнадан
6) дарел-бәкайә рихләт әйләде
7) Аллаһ гарикы рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) милади белән 1892
3) елның 10 апрелендә Бибиәсма бинте Әхмәд-
4) -улла – Гобәйдулла Гыйззәтулла улының
5) хатыны – 52 яшендә фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте.
7) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 90х35х17.

13. Бибифатиха Габделхаликъ кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бибифатиха
3) Габделхаликъ кызы
4) Фәхреддин җәмәгате
5) миладиййә 1905 нче йылда
6) 20 нче ийүндә
7) 28 йәшендә вафат
8) гарикы рәхмәт улсун».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә идеңез рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Нәүвәраллаahү кабраһәә
2) вә җәгаләл-җәннәтә мәсв-
3) -әәһәә вә мәъвәәһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бибифатиха
3) Габделхаликъ кызы –
4) Фәхреддин җәмәгате –
5) милади 1905 елның
6) 20 июнендә
7) 28 яшендә вафат.
8) Рәхмәткә күмелсен».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ аның каберен нурландырсын
2) һәм урынын җәннәт
3) итсен».

Таш үлчәмнәре: 97х31х12.

14. Гыйззәтуллага куелган кабер ташы, 1869 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) бу каберә назил Гыйззәтулла
3) ... углы 62 йәшендә
4) 1869 нчы йыл 5 нче
5) үктәбрдә кабере мөнәүвәр
6) улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккируль-мәүүт».

Сул ягы (уеп язылган): «Мән әксәру зәкәраль-кабра вәҗәдә раудатән мин рийәәдыйльҗәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Бу кабергә Гыйззәтулла
3) ... улы 62 яшендә
4) 1869 елның 5
5) октябрендә иңде. Кабере нурлы
6) булсын, амин».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар үлемне искә төшерә».

Сул ягы: «Кем каберне еш искә алса, шул җәннәт бакчаларыннан бер бакчага юлыгыр».

Таш үлчәмнәре: 89х34х15.

15. Бибилатыйфа Мөхәммәдрәхим кызына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бибилатыйфа
3) Мөхәммәдрәхим кызы
4) Хисамеддин хатуны
5) 2 нче үктәбрдә
6) миладиййә 1893 нче
7) йылда 40 йәшендә
8) вафат Аллаһ гарикы
9) рәхмәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә идеңез рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бибилатыйфа
3) Мөхәммәдрәхим кызы –
4) Хисамеддин хатыны –
5) милади 1893 елның
6) 2 октябрендә
7) 40 яшендә
8) вафат. Аллаһ рәхмәткә
9) күмсен».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 97х32х11.

16. Бибимәфтуха Исмәгыйль кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибимәфтуха Исмәгыйль
4) кызы Галимҗан Шәрифҗан
5) углының әһлийәсе вафат
6) 1910 нчы сәнә синтәбр 9 нда
7) 20 нче рамазан шәрифдә
8) 67 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад дога берлә кыйлунгыз рухымны шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаһ рәхмәт кыйлгай иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Бибимәфтуха Исмәгыйль
4) кызы – Галимҗан Шәрифҗан
5) улының хатыны –
6) 1910 елның 9 сентябрендә,
7) 20 рамазан-шәрифендә
8) 67 яшендә вафат».

Уң ягы: «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад дога берлә кыйлунгыз рухымны шад».

Сул ягы: «Аллаһ рәхмәт кыйлгай иде амин».

Таш үлчәмнәре: 97х30х12.

17. Хәсәнҗан Габделвахид улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Хәсәнҗан Габделвахид

4) углы 1916 нчы йыл м.
5) фибрал 8 ндә һиҗрииҙә
6) 1334 сәнә рабигыль-ахир
7) 17 ндә 68 йәшендә вафат
8) нәүвәраллаһү кабраһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[245].

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[246].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Хәсәнҗан Габделвахид
4) улы милади 1916 елның
5) 8 февралендә, һиҗри
6) 1334 елның 17
7) рабигыль-ахирендә 68 яшендә вафат.
8) Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Таш үлчәмнәре: 102x34x14.

18. Бибинәфисә Исмәгыйль кызына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Бибинәфисә Исмәгыйль кызы
4) Хәсәнҗан Габделвахид
5) углыйның әһлийәсе вафат
6) 1917 сәнә май 21 ндә
7) 65 йәшдә рахимәһәәллааһ»[247].

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган)[248]:
1) «Ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл
2) рахмәтән вәәсигаһ
3) әәмиин»[249].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Бибинәфисә Исмәгыйль кызы –
4) Хәсәнҗан Габделвахид
5) улының хатыны –
6) 1917 елның 21 маенда
7) 65 яшьтә вафат. Аллаһ аны рәхим кылсын».

Уң ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Сул ягы:
1) «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми.
2) Киң рәхмәте белән [Аллаһ рәхим кылсын],
3) амин»[250].

Таш үлчәмнәре: 93x34x14.

19. Ибраһим Йосыф улына куелган кабер ташы, 1784 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим мәбдәә әсмәәил-хүснәәл-кадиим
2) вә кааләллааһү Тәгаалә күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа
3) вәҗһү Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам вә каалә-
4) -н-нәбии салләәллааһү галәйһи вә сәлләм иннә әүлийәәүллааһи
5) лә йәмүүтүүнә бәл йүнкалүүнә мин дәәрин илә дәәр лә хәүлә вә лә
6) куввәтә илләә билләәһил-галиййил-газыыйм фә-һәзә мәркад-
7) -үш-шәйхый Ибраһим бине Йосыф Бәрәскәи әнәәраллааһү
8) мәдъҗәгаһү вә гафәра ли-мән зәәра илә йәүмил-кыйәмәһ тарих
9) меңдә йөздә туксан сигезенче йыл шәүвәл
10) айының шинбә көнендә даре фәнадин даре бәкайә нәкыль
11) итде рахимәллааһү галәйһи рахмәтән вәәсигаһ».

Уң һәм сул якларындагы язулары бөтенләй диярлек сөртелеп беткән.

[245] Башы сул ягында.
[246] Дәвамы уң ягында.
[247] Дәвамы сул ягының ахыргы ике юлында.
[248] Беренче юлы вертикаль, калган юллары диагональ рәвештә язылган.
[249] Ахыргы ике юлының башы алгы ягында.
[250] Башы уң ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Шәфкатьле, Рәхимле Аллаһ исеме белән. Аллаһның күркәм исемнәреннән әүвәлгесе – «әл-Кадим» (Мәңге).

2) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның

3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак. Пәйгамбәр

4) (Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен) әйтте: «Чынлыкта, Аллаһның якын кешеләре

5) үлмиләр, бәлки бер йорттан икенче йортка күчәләр. Олуг һәм Бөек

6) Аллаһтан башка көч һәм куәт иясе юк. Бу – шәех

7) Ибраһим бине Йосыф Бәрәскәви кабере. Аллаһ аның урынын

8) нурландырсын һәм Кыямәткә хәтле каберен зиярәт иткән кешеләрне гафу итсен.

9) Мең дә йөз дә туксан сигезенче елның шәүвәл

10) аенда шимбә көн фани дөньядан мәңгелек дөньяга

11) күчте. Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 90x71x33.

Әлеге эпиграфик истәлек текстының укылышын заманында эпиграфист галим Һ.В. Йосыпов тәкъдим иткән иде[251], тик ул һиҗри 1198 елны хаталы рәвештә милади 1785 ел белән билгеләгән, шулай ук гарәп җөмләләрен дөрес тәрҗемә итмәгән.

Биредә җирләнгән зат – атаклы сәүдәгәр Ибраһим бине Йосыф бине Әснай бине Исәнкол бине Борнагол – Әби патшадан рөхсәт алып, үз хисабына 1769 елда Түбән Бәрәскә авылында ике катлы, зур, мәһабәт таш мәчет салдырган. Ш. Мәрҗани аны түбәндәгечә искә алган: «Ибраһим мәшһүр сәүдәгәрләрдән санала, зур байлык иясе һәм ярдәмчел кеше була, күп яхшылыклар кыла, күпсанлы мәчетләр, мәдрәсәләр салдыра һәм башка изгелекләр дә эшләп калдыра... Бәрәскәдә Ибраһим бине Йосыфның таштан төзеткән зур пулатлары, каберлегендә тимер ишекләр белән ясаткан таш стенасы, күп басулары, урман-җирләре һәм сулары булган»[252]. Мәрҗани хәзрәтләре, Ибраһим Борнаев һиҗри 1201 елның шәгъбан аенда вафат булган, дип ялгышкан[253].

Югарыда искә алынган кабер ташы кирпечтән эшләнгән төрбә (үлчәмнәре: 1670x1250) эченә урнаштырылган. Шунысын да искәртик: моннан башка авыл зиратында борынгы татар традициясе буенча корылган, кызыл кирпечтән эшләнгән тагын бер төрбә (үлчәмнәре: 1540x 1225) сакланган, әмма эчендә кабер ташы табылмады. Бәлки, ул туфрак астында калгандыр.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 11 б. №96.

20. Габдерәфыйк хатынына куелган кабер ташы фрагменты, XIX гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):

«...

1) даре бәкайә рихләт әйләде рахимә ләһәә вә ли-вәәлидәйһәә

2) йәә ихвәәнәнәә вән-зуруу иләә әхвәәлии ләә тәгурраннәкүм-

3) -үд-дүнйәә фәиннәд-дүнйәә фәәниййәтүн вәл-әәхыйратү әәтиййәтүн

4) вә күллү әәтин кариб фәәтихәһ».

Уң ягы (калкытып язылган): «Дога мәрхәмәт...».

Арткы ягы (калкытып язылган):

«...

1) ... йиденче

2) ... Габдерәфыйк хаҗи никахында

3) зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккируль-мәүүт

4) әл-кабру әүвәлү мәнзили мин мәнәәзилил-әәхыйраһ

5) хайрун-нәәси мән ләм йәнсәл-кабр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

«...

1) мәңгелек дөньяга күчте. [Аллаһ] аны һәм ата-анасын рәхим кылсын.

2) Әй, кардәшләрем, минем хәлләремә карагыз, дөньяга

3) алданмагыз, чынлыкта, дөнья фани, ахирәт киләчәк

4) һәм һәр киләчәк нәрсә якын. [Рухына] «Фатиха» [сүрәсе укы]».

Уң ягы: «Дога-мәрхәмәт...».

[251] Юсупов Г.В. Введение в булгаро-татарскую эпиграфику / Г.В. Юсупов. – М.-Л.: Изд-во Академии наук СССР, 1960. – Табл. 77.

[252] Мәрҗани Ш.Б. Мөстәфадел-әхбар фи әхвали Казан вә Болгар (Казан һәм Болгар хәлләре турында файдаланылган хәбәрләр). – Казан: Татар. кит. нәшр., 1989. – Б. 386–387.

[253] Шунда ук. – Б. 386.

Арткы ягы:

«...

1) ... җиденче
2) ... Габдерәфыйк хаҗи никахында
3) Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар үлемне искә төшерә.
4) Кабер – ахирәтнең тора торган урыннарының иң беренчесе.
5) Кешеләрнең иң хәерлесе – каберне онытмаучы.

Таш үлчәмнәре: 47х45х21.

21. Мозаффар Мостафа улына куелган кабер ташы, 1887 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):

1) «Мәркаде мәрхүм
2) Мозаффар бине
3) Мостафа вафат
4) 76 йәшендә
5) 1887 нче сәнәдә
6) мартның унберендә
7) рухыйна фатиха».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Мәрхүм
2) Мозаффар бине
3) Мостафа кабере,
4) 76 яшендә
5) 1887 елның
6) унберенче мартында вафат.
7) Рухына «Фатиха» сүрәсе укы».

Таш үлчәмнәре: 110х30х14.

22. Хәбибҗамал Мәхмүд кызына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):

1) «Саллээллаahү Тәгаалә галәйh
2) Хәбибҗамал
3) Мәхмүд кызы
4) Мозаффар зәүҗәсе
5) 901 нче йылда 7 нче ийүл
6) 72 йәшендә дарел-бәкайә
7) рихләт кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Аллаh Тәгалә аны олыласын һәм сәламләсен.
2) Хәбибҗамал
3) Мәхмүд кызы –
4) Мозаффар хатыны –
5) [1]901 елның 7 июлендә
6) 72 яшендә мәңгелек дөньяга
7) күчте».

Сул ягы: «Дога-мәрхәмәт...».

Таш үлчәмнәре: 97(113)х35х13.

23. Гафифә Габденнасыйр кызына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):

1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Гафифә Габденнасыйр кызы
4) мулла Фазылҗан
5) әһлийәсе 1916 җыл
6) синтәбр 5 ндә
7) 62 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи раажигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһәәллаahү рахмәтән вәәсигаh әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:

1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә мәрхүмә
3) Гафифә Габденнасыйр кызы –
4) мулла Фазылҗан
5) хатыны – 1916 елның
6) 5 сентябрендә
7) 62 яшендә иңде».

Уң ягы: «Әйттеләр: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаh аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 81х31х8.

24. Сабира Фазылҗан кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):

1) «Лаа иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-расүүлүллаah саллээллаahү галәйһи вә сәлләм
2) һәзәә кабру Сабира
3) бинте Фазылҗан түвәллүдән фии
4) карйәи Бәрәскә фии сәнәти 1875

5) 2 нче ийүл интәкалә
6) мин дәәрил-фәнәәи иләә»[254].

Уң һәм сул якларында чүлмәктәге гөл рәсеме төшерелгән.

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Би-хүкми Тәгааләә
2) дәәрил-бәкааи фии
3) сәнәти 1904 нуйәбр 8 нче
4) Аллаһ Тәгалә гарикы рәхмәт
5) әйләсүн»[255].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) ««Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе (Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен).
2) Бу – Сабира
3) бинте Фазылҗан кабере,
4) Бәрәскә авылында 1875 елның
5) 2 июлендә туды,
6) фани дөньядан күчте».

Арткы ягы:
1) «[Аллаһ] Тәгалә хөкеме белән.
2) мәңгелек дөньяга
3) 1904 елның 8 ноябрендә [күчте].
4) Аллаһ Тәгалә рәхмәткә
5) күмсен».

Таш үлчәмнәре: 60х27х10.

25. Бибимаһитаб дамелла Мөхәммәдшакир кызына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) мәркаде мәрхүмә Бибимаһитаб
3) дамелла Мөхәммәдшакир хәзрәт
4) кызы мулла Исмәгыйль мулла
5) Фазылҗан углының зәүҗәсе
6) 1894 сәнәи румиййә 22 нче априлдә
7) 31 йәшендә даре бәкайә
8) рихләт әйләде рахимәһәәллааһү
9) Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Мәрхүмә Бибимаһитаб
3) дамелла Мөхәммәдшакир хәзрәт
4) кызы – мулла Исмәгыйль мулла
5) Фазылҗан улының хатыны – кабере,
6) милади 1894 елның 22 апрелендә
7) 31 яшендә мәңгелек дөньяга
8) күчте. Аллаһ Тәгалә аны киң
9) рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 106х37х12.

26. Мулла Фазылҗан мулла Габденнасыйр улына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) имам мулла Фазылҗан
4) мулла Габденнасыйр углы
5) 1901 нче сәнәи миладиййә 1 нче аугыстда
6) 1319 сәнәи һиҗриййәдә 85
7) йәшендә вафат рахимәллааһү Тәгааләә әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-мәүтү кәәъсүн күллү нәәсин шәәрибүһәә әл-кабру бәәбүн вә күллү нәәсин дәәхыйлүһәә».

Сул ягы (уеп язылган)[256]:
1) «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдә-әҗәл
2) кәтәбәһәә мөәзине
3) Үртәм Лотфулла».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) имам мулла Фазылҗан
4) мулла Габденнасыйр улы
5) милади 1901 елның 1 августында,
6) һиҗри 1319 елда 85
7) яшендә вафат. Аллаһ Тәгалә рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Үлем – савыт, һәрбер кеше аннан эчәчәк, кабер – ишек һәм һәрбер кеше аннан керәчәк».

Сул ягы:
1) «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит. Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми.
2) Моны язды: Үртәм
3) мөәзине Лотфулла».

Таш үлчәмнәре: 103х35х15.

[254] Дәвамы арткы ягында.
[255] Ахыргы 4 юлның башы алгы ягында.
[256] Беренче юлы вертикаль, калганнары горизонталь рәвештә язылган.

Әлеге кабер иясе 1843 елның 17 февралендә муллалыкка указ алган[257] һәм авылда озак еллар имам-хатыйб вазыйфасын башкарган.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 11 б. №97.

27. Шакиржан Габденнасыйр мулла улына куелган кабер ташы, 1887–1888 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәүвәраллаahү
2) мәркадәh
3) Шакиржан
4) бине мулла
5) Габденнасыйр
6) 65 йәшендә
7) тарих һиҗрииjә-
8) -нең 1305
9) нче сәнәдә».

Уң ягы (калкытып язылган): «Килеб каберем зийәрәт идән ихвандин»[258].

Сул ягы (калкытып язылган): «Сахибенә уласыз изгү дога илә мөгыйн»[259].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh аның
2) каберен нурландырсын.
3) Шакиржан
4) бине мулла
5) Габденнасыйр
6) 65 яшендә
7) һиҗри
8) 1305
9) елда [вафат]».

Уң ягы: «Каберемә килеп, зиярәт иткән кардәш».

Сул ягы: «Иясенә изге дога белән ярдәм итүче буласыз».

Таш үлчәмнәре: 138x25x13.

28. Бибифатыйма Халит кызына куелган кабер ташы, 1877 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Нәүвәраллаahү мәркадәh
2) мәрхүмә
3) Бибифатыйма
4) Халит кызы
5) Шакиржан мулла
6) хәләле 40
7) йәшендә».

Уң ягы (калкытып язылган): «95 нче сәнәдә 1877 нче йылда»[260].

Сул ягы (калкытып язылган): «Тарих һиҗрииjәнең ике йөз дә»[261].

Арткы ягында төрле бизәкләр төшерелгән.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh аның каберен нурландырсын.
2) мәрхүмә
3) Бибифатыйма
4) Халит кызы –
5) Шакиржан мулла
6) хәләле – 40
7) яшендә [вафат]».

Уң ягы: «95 нче елда, 1877 елда [вафат]».

Сул ягы: «Һиҗри ике йөз дә».

Таш үлчәмнәре: 155x25x13.

29. Хәмид Габид улына куелган кабер ташы, 1851 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-халләәкуль-бәәкыый
2) Йукары Бәрәскәнең
3) Хәмид Габид углы вафат
4) 80 йәшендә 51 нче йыл 11 май».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бар итүче, Мәңге булучы Аллаh.
2) Югары Бәрәскәдән
3) Хәмид Габид улы 80
4) яшендә [18]51 елның 11 маенда вафат».

Таш үлчәмнәре: 85x29x15.

[257] Татарстан Республикасы Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир., 8 эш берәм.
[258] Дәвамы сул ягында.
[259] Башы уң ягында.
[260] Башы сул ягында.
[261] Дәвамы уң ягында.

30. Хәбибҗамал Биккенә кызына һәм Шаһгали Әхмәд улына куелган кабер ташы, XIX гасыр һәм 1851 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
«...
1) ... беңдә ике йөздә...
2) икенче йылда рабигыль-ахирнең бишенче
3) йәүмендә Биккенә кызы Хәбибҗамал Әхмәд
4) хәләле кырык биш йәшендә даре фәнадин
5) даре бәкайә интикаль итде нәүвәра мәркадәһәә».

Сул ягы (калкытып язылган):
1) «Румиййә
2) сәнәи 1851 нче
3) йылда мартның
4) 3 ндә Шаһ-
5) -гали Әхмәд углы
6) вафат арка тарафыйда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) ... мең дә ике йөз дә...
2) икенче ел рабигыль-ахиренең бишенче
3) көнендә Биккенә кызы Хәбибҗамал – Әхмәд
4) хәләле – кырык биш яшендә фани дөньядан
5) мәңгелек дөньяга күчте. [Аллаһ] аның каберен нурландырсын».

Сул ягы:
1) «Милади
2) 1851
3) елның 3
4) мартында Шаһ-
5) -гали Әхмәд улы
6) вафат. Арткы тарафта [җирләнгән]».

Таш үлчәмнәре: 124х45х23.

31. Биккенә Атнаш улына куелган кабер ташы, XIX гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
«...
1) йылда...
2) Биккенә Атнаш углы даре фәна-
3) -дин даре бәкайә күчте раүвәхәллаһү
4) руухаһү вә нәүвәра мәркадәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) ... елда
2) Биккенә Атнаш улы фани дөнья-
3) -дан мәңгелек дөньяга күчте. Аллаһ аның рухына
4) тынычлык бирсен һәм каберен нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 78х40х18.

32. Хөснеддин Биккенә улына куелган кабер ташы, 1858 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Һүвәл-хәййүл-ләзии ләә йәмүүт
2) саахиибү һәзәл-кабри саахиибүд-дәүләти вәл-хайраати
3) вәс-садәкаати мүтәвәффанил-мәрхүүмү Хөснеддин
4) бине Биккенә мәркадедүр вафат
5) 36 йәшендә 1858 йылда
6) румиййә иләнмаһе сәфәрнең 20
7) нче йәүмендә синтәбрнең 22
8) нче көнендә фәл-мүлтәмәсү лиһәзәл-мәр
9) әл-фәәтихәтү вәл-ихъләәсъ».

Уң ягы (калкытып язылган): «Тәәриихү һиҗратин-нәбии гһм 1275 нчедә».

Сул ягы (калкытып язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран би-әмрии күнтү бил-әмси мислүкә гадән тәсыыйру мислии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Тере, Үлмәүче.
2) Бу кабер иясе – дәүләт һәм яхшылыклар
3) иясе, сәдакалар бирүче вафат булган рәхим кылынган Хөснеддин
4) бине Биккенә кабере.
5) 36 яшендә милади белән
6) 1858 ел сентябренең 22
7) нче көнендә, сәфәр аеның 20
8) нче көнендә вафат. Мәр[хүм] өчен «Фатиха» һәм «Ихлас»
9) сүрәләрен уку сорала».

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) һиҗрәте [Мәккәдән Мәдинәгә күченүеннән саналган ел исәбе] белән 1275 [елда вафат]».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче, кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 130х37х19.

33. Шаһиәхмәд Габденнасыйр улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Шаһиәхмәд Габд-
3) -еннасыйр углы
4) миладиййә илә 1914 нче
5) йыл 4 нче ийүлдә
6) һиҗриййә илә 1331 сәнә
7) 62 йәшендә вафат
8) Хода гарикы рәхмәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Бәне күр бәне күр дә гүр йарагын кыйла күр»[262].

Сул ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран бәне күр»[263].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Шаһиәхмәд Габд-
3) -еннасыйр улы
4) милади белән 1914
5) елның 4 июлендә,
6) һиҗри белән 1331 елда
7) 62 яшендә вафат.
8) Хода рәхмәткә күмсен».

Уң ягы: «Мине күр дә гүр өчен кирәк-ярагыңны күр».

Сул ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачу, мине күр».

Таш үлчәмнәре: 78х32х10.

34. Гамбәр Биккенә кызына куелган кабер ташы, 1867 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-хаккуль-бәәкыый
2) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә
3) Ганбәр Биккенә кызы Сабит җәмәгате
4) 1867 нче йылда
5) гыйнварның 27 нче көнендә
6) 70 йәшдә вафат Аллаһ
7) рәхмәт әйләсүн амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр»[264].

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәнга икән йарин сәнгадыр»[265].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Хак, Мәңге.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Гамбәр Биккенә кызы – Сабит җәмәгате –
4) 1867 ел
5) гыйнварының 27 нче көнендә
6) 70 яшьтә вафат. Аллаһ
7) рәхим кылсын».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 86(100)х32х10.

35. Хәбибҗамал Халид кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-хаккуль-бәәкыый
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Хәбибҗамал Халид кызы
4) Мөхәммәҗән Вәлиша углы
5) әһлийәсе 1909 сәнә миладиййә
6) март 20 сендә 73
7) йәшендә мәдфүн нәүвәраллаһү
8) кабраһәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Хак, Мәңге.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Хәбибҗамал Халид кызы –
4) Мөхәммәҗән Вәлиша улының
5) хатыны – милади 1909 елның
6) 20 мартында 73
7) яшендә җирләнде. Аллаһ аның

[262] Башы сул ягында.
[263] Дәвамы уң ягында.
[264] Дәвамы сул ягында.
[265] Башы уң ягында.

8) каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 85(100)х30х14.

36. Рабига Әхмәдша кызына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабернең ийәсе
3) 2 нче мәхәлләнең Фәйзрахман
4) Биккениф җәмәгате
5) Рабига Әхмәдшаһ
6) кызы 38 йәшдә
7) вафат вакыты
8) тарих милади белә
9) 1926 нчы йыл»[266].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «6 нчы май һиҗри
2) тарих белә 1344 нче
3) йыл 23 нче шәүвәл
4) пәнҗешәнбә көн
5) Җәнабе Хак хәзрәте
6) каберине нурлы урыныйны
7) җәннәт кылсун амин»[267].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабернең иясе
3) 2 нче мәхәлләдән Фәйзрахман
4) Биккенев җәмәгате –
5) Рабига Әхмәдша
6) кызы – 38 яшьтә [вафат].
7) Вафат вакыты:
8) милади белән
9) 1926 елның».

Арткы ягы:
1) «6 мае, һиҗри
2) белән 1344
3) елның 23 шәүвәле,
4) пәнҗешәнбә көн.
5) Җәнабе Хак [Аллаһ]
6) каберен нурлы, урынын
7) җәннәт итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 81х32х11.

37. Хәерниса Биккенә кызына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһәә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ
2) мәрхүмә Хәйренниса
3) Биккенә кызы Әхмәд-
4) -шаһ Фәтхулла у-
5) -глыйның җәмәгате вафат
6) 1927 нче милади
7) 21 нче нуйәбрдә 70
8) йәшендә рахимәһүллааһү
9) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[268].

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[269].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) мәрхүмә Хәерниса
3) Биккенә кызы – Әхмәд-
4) -ша Фәтхулла у-
5) -лының җәмәгате –
6) милади 1927 [елның]
7) 21 ноябрендә 70
8) яшендә вафат. Аллаһ аны киң рәхмәте
9) белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Сул ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 101х35х9.

38. Бибигазизә Габделмәҗид кызына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) мәрхүмә Бибигазизә
3) Габделмәҗид кызы
4) һиҗриййә 1315 нче йылда
5) румиййә 1897 нче йылда
6) 17 нче дикәбрдә

[266] Дәвамы арткы ягында.
[267] Башы алгы ягында.
[268] Дәвамы сул ягында.
[269] Башы уң ягында.

7) 58 йәшендә
8) Сабиржан зәүҗәсе».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадыр»[270].

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәндә икән йарин сәңадыр»[271].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Мәрхүмә Бибигазизә
3) Габделмәҗид кызы –
4) Сабиржан хатыны –
5) һиҗри 1315 елда,
6) милади 1897 елның
7) 17 декабрендә
8) 58 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миндә икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 85x31x11.

39. Сабиржан Биккенә улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Сабиржан Биккенә углы
4) 1916 сәнә миладиййә май
5) 29 нда 75 йәшендә
6) вафат итде рахим-
7) -әллааһү рахмәтән вәәсигаһ
8) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[272].

Сул ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән тәсыыйру мислии»[273].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Сабиржан Биккенә улы
4) милади 1916 елның 29
5) маенда 75 яшендә
6) вафат булды Аллаһ
7) аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын,
8) амин».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче».

Сул ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Таш үлчәмнәре: 113x33x14.

40. Сабит Баязид улына куелган кабер ташы, 1877 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Сабит Байазид углы
4) румиййә илә 1877 нче
5) йылда 6 нчы иййүндә 70
6) йәшендә вафат Аллаһ рәхмәт
7) әйләсүн амин».

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Сул ягы (калкытып язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Сабит Баязид улы
4) милади белән 1877
5) елның 6 июнендә 70
6) яшендә вафат. Аллаһ рәхим
7) кылсын, амин».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Сул ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 81(92)x32x14.

[270] Дәвамы сул ягында.
[271] Башы уң ягында.
[272] Дәвамы сул ягында.
[273] Башы уң ягында.

41. Габделкадыйр Муса улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) бу кабер сахибе Габделкадыйр
4) Муса углы 1906 нчы
5) сәнәи миладиййә 17 нче дикәбр
6) 80 йәшендә вафат Аллаh рәхмәт
7) кыйлсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән әнтә тәсыйру мислии»[274].

Сул ягы (уеп язылган)[275]:
1) «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии
2) кәтәбәhәә мөәзин
3) Лотфулла»[276].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Бу кабер иясе Габделкадыйр
4) Муса улы милади
5) 1906 елның 17 декабрендә
6) 80 яшендә вафат. Аллаh рәхим
7) кылсын, амин».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы:
1) «Әй, каберем янында басып торучы, минем эшем хакында фикерләүче.
2) Моны язды: мөәзин
3) Лотфулла».

Таш үлчәмнәре: 95x38x13.

42. Гыйззәтулла Сабит улына куелган кабер ташы, 1889 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәh
2) Гыйззәтулла
3) Сабит углы
4) 10 нчы ийүндә
5) 56 йәшендә
6) 1306 сәнәи һиҗриййә
7) 1889 сәнәи миладиййә
8) гарикы рәхмәт
9) улсун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйлә-
2) -б догад-
3) -а иденгез
4) йад тәсадды-
5) -клә кыйлунгыз
6) рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта гына.
2) Гыйззәтулла
3) Сабит улы
4) милади 1889 елның
5) 10 июнендә,
6) һиҗри 1306 елда
7) 56 яшендә [вафат].
8) Рәхмәткә
9) күмелсен».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылы-
2) -п, догад-
3) -а искә
4) алыгыз, сәдака бирү
5) белән рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 110x33x13.

43. Гаҗбикамал Төхфәтулла кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) мәрхүмә Гаҗбикамал
3) Төхфәтулла кызы
4) Габделхаликъ җәмәгате
5) 1920 йыл синтәбр
6) 15 ндә 88 йәшдә
7) вафат Аллаh рәхмәт»[277].

Уң ягы (уеп язылган): «Күллү мән галәйhәә фәән».

Сул ягы (уеп язылган): «Әйләсүн амин»[278].

[274] Башы сул ягының беренче юлында..
[275] Беренче юлы вертикаль, калган юллары горизонталь рәвештә язылган.
[276] Беренче юлының дәвамы уң ягында.
[277] Дәвамы сул ягында.
[278] Башы алгы ягында.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) мәрхүмә Гаҗбикамал
3) Төхфәтулла кызы –
4) Габделхаликъ җәмәгате –
5) 1920 елның 15
6) сентябрендә 88 яшьтә
7) вафат. Аллаһ рәхим».

Уң ягы: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани».

Сул ягы: «Кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 77х35х10.

44. Габделхаликъ Сабит улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Габделхаликъ Са-
3) -бит углы 1921 йылда
4) април 25 ндә
5) 85 йәшдә вафат
6) Аллаһ рәхмәтендә бу-
7) -лсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Габделхаликъ Са-
3) -бит улы 1921 елның
4) 25 апрелендә
5) 85 яшьтә вафат.
6) Аллаһ рәхмәтендә бу-
7) -лсын, амин».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Таш үлчәмнәре: 69х34х7.

45. Зәйнулла Габделмәҗид улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) Зәйнулла Габделмәҗид
3) углы 1920 нче йылда
4) үктәбр 14 нче көне
5) 85 йәшендә җан
6) тәслим әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Зәйнулла Габделмәҗид
3) улы 1920 ел
4) октябренең 14 нче көнендә
5) 85 яшендә җан
6) тәслим кылды».

Таш үлчәмнәре: 78х32х9.

46. Сафиулла Гыйззәтулла улы Госмановка куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) Сафийулла
3) Гыйззәтулла углы
4) Госманыф
5) 79 йәшендә
6) 1921 йылда март
7) 4 ндә вафат
8) Аллаһ рәхмәт әйләйә».

Уң ягы (уеп язылган): «Нәүвәраллааһү мәркадәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Гафәраллааһү зүнүүбәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Сафиулла
3) Гыйззәтулла улы
4) Госманов
5) 79 яшендә
6) 1921 елның 4
7) мартында вафат.
8) Аллаһ рәхим кылсын».

Уң ягы: «Аллаһ аның каберен нурландырсын».

Сул ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Таш үлчәмнәре: 93х32х14.

47. Бибифаизә Гыйззәтулла кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибәтүл-мәркадил-мәрхүүмәти
3) Бибифаизә Гыйззәтулла
4) кызы Сафийулла Гыйззәтулла
5) углының зәүҗәсе
6) 1907 нче йылда 20 нче гыйнвар
7) 60 йәшендә даре бәкайә рихләт
8) әйләде рахимәһәәллааһү Тәгаалә
9) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Кабер иясе рәхим кылынган
3) Бибифаизә Гыйззәтулла
4) кызы – Сафиулла Гыйззәтулла
5) улының хатыны –
6) 1907 елның 20 гыйнварында
7) 60 яшендә мәңгелек дөньяга
8) күчте. Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте
9) белән рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 89(97)х33х11.

Югары Көек авылы зираты

1. Сибгатулла Вәлиулла улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Йугары Кийекнең
4) Сибгатулла Вәлийулла
5) углы вафат булды
6) 1921 нче йылда 17 нч
7) ийүлдә 72 нче
8) йәшендә Аллаһ-
9) -ның рәхмәтендә
10) булсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Югары Көектән
4) Сибгатулла Вәлиулла
5) улы
6) 1921 елның 17
7) июлендә 72 нче
8) яшендә вафат булды. Аллаһ-
9) -ның рәхмәтендә
10) булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 100(116)х34х15.

2. Зөләйха Сөләйман кызына куелган кабер ташы, 1879 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәллааһү ли-мән зәәрании
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Зөләйха Сөләйман
4) кызы Вәлийулла Байазид
5) углыйның әһлийәсе
6) 1879 нчы сәнә 2 нче ийүн
7) 65 йәшдә мәдфүнә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мине зиярәт кылган кешене Аллаһ рәхим кылсын.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Зөләйха Сөләйман
4) кызы – Вәлиулла Баязид
5) улының хатыны
6) 1879 елның 2 июнендә
7) 65 яшьтә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 97х30х12.

3. Вәлиулла Баязид улына куелган кабер ташы, 1866 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Вәлийулла Байазид
4) углы 1866 нчы сәнә
5) 17 нче аугыстда
6) 45 йәшендә вафат
7) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Вәлиулла Баязид
4) улы 1866 елның
5) 17 августында
6) 45 яшендә вафат.
7) Аллаһ рәхим кылсын».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Таш үлчәмнәре: 95x29x13.

4. Шәмседдин Исхак улына куелган кабер ташы, 1862 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу кабер ийәсе Малый Кийүк
3) илинең мөтәвәффа мәрхүм
4) Шәмседдин Исхак
5) углы 27 йәшендә 1862 нче
6) йыл 13 нче дикәбрдә кабере
7) нурлы булсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүруль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккируль-мәүүт».

Сул ягы (уеп язылган): «Әл-мәүтү кәфәә лил-мәръи вәәгыйзаа кәтәбәһү имаме Казаклар».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе Малый Көек
3) иленнән вафат булучы мәрхүм
4) Шәмседдин Исхак
5) улы 27 яшендә 1862
6) елның 13 декабрендә [вафат яки җирләнде]. Кабере
7) нурлы булсын, амин».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар үлемне искә төшерә».

Сул ягы: «Кеше өчен үлем вәгазьче буларак җиткән. Моны язды: Казаклар [авылы] имамы».

Таш үлчәмнәре: 98x34x16.

5. Бибилатыйфа Салихҗан кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу кабер сахибәсе
3) мәрхүмә Бибилатыйфа
4) Салихҗан кызы
5) Йугары Кийек авылы-
6) -ның Сәмигулла
7) җәмәгате вафат булды
8) 1920 нче йылда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «68 нче
2) йәшендә
3) Аллаһ Тәгаләнең
4) рәхмәтендә
5) булсун амин
6) мөэмин карендә-
7) -шләрдән дога кыйлма-
8) -кыныгызны үтенәмез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүмә Бибилатыйфа
4) Салихҗан кызы –
5) Югары Көек авылын-
6) -нан Сәмигулла
7) җәмәгате –
8) 1920 елда вафат булды».

Арткы ягы:
1) «68 нче
2) яшендә [вафат].
3) Аллаһ Тәгаләнең
4) рәхмәтендә
5) булсын, амин.
6) Мөэмин карендә-
7) -шләрдән дога кылу-
8) -ыгызны үтенәбез».

Таш үлчәмнәре: 67x30x10.

6. Фәхрениса Шәмседдин кызына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу каберә назилә мәрхүмә

3) Фәхренниса Шәмседдин
4) кызы Гатаулла Төхфәт-
5) -улла углыйның әһлийәсе
6) 1926 нчы сәнә 7 фиврал
7) 78 йәшендә мәдфүнә».

Уң ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүмә
3) Фәхрениса Шәмседдин
4) кызы – Гатаулла Төхфәт-
5) -улла улының хатыны –
6) 1926 елның 7 февралендә
7) 78 яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Сул ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 75х31х10.

7. Габделхаликъ Габделвәли улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Габделхаликъ Габделвәли
4) углы 1894 сәнә 20 нч
5) аугыстда 62 йәшендә
6) вафат Аллаһ рәхмәт әйләсүн
7) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Габделхаликъ Габделвәли
4) улы 1894 елның 20
5) августында 62 яшендә
6) вафат. Аллаһ рәхим кылсын,
7) амин».

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 80х31х12.

8.Фәхрениса Исмәгыйль кызына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Һүвәл-хәлләәкуль-бәәкыый
2) саахибәтү һәзәл-кабри мәрхүмә
3) Фәхренниса Исмәгыйль кызы
4) Хәлилулла әһлийәсе
5) 1897 нче йылда 1 нч
6) фивралда 42 йәшендә
7) мәдфүнә нәүвәраллаһү
8) кабраһәә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Фәхрениса Исмәгыйль кызы –
4) Хәлилулла хатыны –
5) 1897 елның 1
6) февралендә 42 яшендә
7) җирләнде. Аллаһ аның
8) каберен нурландырсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 99х31х11.

9. Хәлилулла Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би- хүкмилләәһи Тәгаалә
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Хәлилулла Хәбибулла
4) углы 1904 нче сәнә
5) 25 нче ийүлдә
6) 62 йәшендә вафат Аллаһ
7) рәхмәт әйләсүн амин».

Уң ягы (уеп язылган)[279]:
1) «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад

[279] Беренче юлы вертикаль, калганнары диагональ рәвештә язылган.

2) кәтәбәһәә
3) мөәзине Үртәм
4) Лотфулла».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Хәлилулла Хәбибулла
4) улы 1904 елның
5) 25 июлендә
6) 62 яшендә вафат. Аллаһ
7) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы:
1) «Дога белән рухымны шатландырыгыз.
2) Моны язды:
3) Үртәм [авылы] мөәзине
4) Лотфулла».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 80x31x12.

10. Гыйнәятулла Гатаулла улына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң-зәәъикатүл-мәүүт
3) саахибү һәзәл-кабри Гыйнәят-
4) -улла Гатаулла углы
5) румиййә илә 1903 нче йылда
6) агусның 14 нче көнендә
7) 29 йәшендә пәнҗешәнбә көн
8) дарел-бәкайә рихләт кыйлды
9) кабере мөнәүвәр улсун амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдән морадым бер догадур бу көн бәнгә икән йарун сәнгәдер».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
3) Бу кабер иясе Гыйнәят-
4) -улла Гатаулла улы
5) милади белән 1903 ел
6) августының 14 нче көнендә
7) 29 яшендә пәнҗешәмбе көн
8) мәңгелек дөньяга күчте.
9) Кабере нурлы булсын, амин».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 85(94)x35x11.

11. Мөхәммәдша Яһүдә улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү билләәһи минәш-шәйтааниррәҗиим
2) бисмилләәһир-рахмәнир-рахиим
3) ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүррасүүлүллааһ
4) әл-мәүүт әл-мәүүт күллү нәфсиң зәәъикат-
5) -үл-мәүүт 1909 нчы йылда 8 нч
6) априлдә 63 йәшендә
7) Мөхәммәдшаһ Йәһүдә углы
8) вафат булды Аллаһ рәхмәт
9) кыйлгай иде амин
10) күллү мән галәйһәә фәән».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибе мәр-
3) -хүм Мөхәммәдша
4) Йәһүдә углы
5) әй мөэмин кардәш-
6) -ләр догадан ташлама-
7) -гызлар».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан Аллаһка сыенам.
2) Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ исеме белән.
3) Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
4) Үлем. Үлем. Һәр җан иясе үлемне
5) татыячак. 1909 елның 8
6) апрелендә 63 яшендә
7) Мөхәммәдша Яһүдә улы
8) вафат булды. Аллаһ рәхим
9) кылса иде, амин.
10) Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе: мәр-
3) -хүм Мөхәммәдша
4) Яһүдә улы.
5) Әй, мөэмин-кардәш-

6) -ләр, догадан ташлама-
7) -гыз».

Таш үлчәмнәре: 75х32х11.

12. Бибизөләйха Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) дарел-фәнадин
3) дарел-бәкайә
4) рихләт әйләде
5) Бибизөләйха
6) Хисамеддин кызы
7) Сибгатулла(?) җәмәгате».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1904 нҗе йылда
3) 1319 һиҗри
4) фибрал 20 ндә
5) рамазан 25 ндә
6) 44 йәшендә
7) вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Бибизөләйха
3) Хисамеддин кызы –
4) Сибгатулла(?) җәмәгате –
5) фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1904 елның
3) 20 февралендә,
4) һиҗри 1319 [елның]
5) 25 рамазанында
6) 44 яшендә
7) вафат».

Таш үлчәмнәре: 82х31х9.

13. Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкм-
2) -илләәһи Тәгаалә
3) ләә иләәһә илләәллааһ
4) Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ
5) бу кабер сахибе мәрхүм
6) ... Хәбибулла
7) углы 1892 нче йыл
8) майның 15 ндә»[280].

Уң ягы (уеп язылган): «Тәүбәдер җәннәтә кирәргә сәбәб».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәүбәдер...[281] кыйлмага сәбәб».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «53 йәшендә
2) вафат әйләде
3) Аллаһның рәх-
4) -мәтендә булсын
5) амин»[282].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә
2) хөкеме белән.
3) Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк,
4) Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
5) Бу кабер иясе мәрхүм
6) ... Хәбибулла
7) улы 1892 елның
8) 15 маенда».

Уң ягы: «Тәүбәдер җәннәткә керергә сәбәп».

Сул ягы: «Тәүбәдер... кылуга сәбәп».

Арткы ягы:
1) «53 яшендә
2) вафат булды.
3) Аллаһның рәх-
4) -мәтендә булсын,
5) амин».

Таш үлчәмнәре: 65х27х8.

14. Хәнифә Шәһидулла кызына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) бу каберә назилә

[280] Дәвамы арткы ягында.
[281] Бу урыны уалган.
[282] Башы алгы ягында.

3) мәрхүм Хәнифә
4) Шәһидулла кызы
5) Латыйф җәмәгате вафат
6) булды 1925
7) 73 йәшдә».

Сул ягы (уеп язылган): «Агусның 11 ндә дога багышлагыз».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче
3) мәрхүм Хәнифә
4) Шәһидулла кызы –
5) Латыйф җәмәгате –
6) 1925 [елда]
7) 73 яшьтә вафат булды».

Сул ягы: «Августның 11 ндә [вафат]. Дога багышлагыз».

Таш үлчәмнәре: 61х29х6.

15. Лотфулла Вәлиулла улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Лотфулла Вәлийулла
4) углы 1916 нчы йылда
5) ийүн 12 ндә 70 йәшдә
6) вафат рахимәллаһү рахмәтән
7) вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Таки рузи идә Аллаһ оҗмахы»[283].

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[284].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Лотфулла Вәлиулла
4) улы 1916 елның
5) 12 июнендә 70 яшьтә
6) вафат. Аллаһ киң рәхмәте белән
7) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Сул ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 83х32х10.

16. Фаизә Хәбибулла кызына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер ийәсе Фаизә
3) Хәбибулла кызы
4) Лотфулла әһлийәсе
5) вафат булды 75 йәшдә
6) 1926 нчы йылда агусның 7».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе Фаизә
3) Хәбибулла кызы –
4) Лотфулла хатыны –
5) 75 яшьтә
6) 1926 елның 7 августында вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 61х36х11.

17. Әхмәҗән Гали улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри мәрхүм
3) Әхмәҗән Гали углы
4) 1917 сәнә үктәбр 5 ндә
5) 1336 сәнәи һиҗрииййә мөхәррәм 2 ндә
6) 53 йәшдә вафат Аллаһ
7) рәхмәт әйләсүн
8) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Гакыйбәт бер көн әҗәл әйләр галил»[285].

Сул ягы (уеп язылган): «Нә дәклү улса да гомерең тавил»[286].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм

[283] Дәвамы сул ягында.
[284] Башы уң ягында.
[285] Башы сул ягында.
[286] Дәвамы уң ягында.

3) Әхмәҗән Гали улы
4) 1917 елның 5 октябрендә,
5) һиҗри 1336 елның 2 мөхәррәмендә
6) 53 яшьтә вафат. Аллаһ
7) рәхим кылсын,
8) амин».

Уң ягы: «Ахырдан беркөн әҗәл хәлсез итәр».

Сул ягы: «Ни тиклем гомерең озын булса да».

Таш үлчәмнәре: 98х31х11.

18. Гайнекамал Гобәйдулла кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибәсе
3) мәрхүмә Гайне-
4) -камал Гобәйдулла
5) кызы вафат бу-
6) -лды 1907 нче
7) йыл 25 нче агусда
8) 70 йәшендә
9) Аллаһ рәхмә-
10) -тендә булсын амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Йугары Кө-
2) -йекнең Закир
3) җәмәгате».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүмә Гайне-
4) -камал Гобәйдулла
5) кызы
6) 1907
7) елның 25 августында
8) 70 яшендә вафат булды.
9) Аллаһ рәхмә-
10) -тендә булсын, амин».

Арткы ягы:
1) «Югары Кө-
2) -ектән Закир
3) җәмәгате».

Таш үлчәмнәре: 90(120)х30х15.

19. Вәлиулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибү һәзәл-кабри
2) мәрхүм Вәлийулла Гобәйдулла
3) углы 1906 нчы йылда
4) 10 нчы аугусда 55 йәшдә
5) дарел-бәкайә рихләт
6) кыйлды рахимәһүллаһү
7) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлыңгыз рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) мәрхүм Вәлиулла Гобәйдулла
3) улы 1906 елның
4) 10 августында 55 яшьтә
5) мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһ аны киң рәхмәте
7) белән рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Сул ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 82х32х11.

20. Мәхубҗамал Әбүбәкер кызына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибә-
3) -се Йугары
4) Кийек авылыйның
5) мәрхүмә
6) Мәхубҗамал
7) Әбүбәкер
8) кызы»[287].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Габделлатыйф
2) җәмәгате вафат

[287] Дәвамы арткы ягында.

3) булды 1918 нч
4) йылда гыйнварның
5) 10 нчы көнендә
6) 65 йәшдә Аллаһ-
7) -ның рәхмәтендә
8) булсун амин»[288].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер ия-
3) -се Югары
4) Көек авылыннан
5) мәрхүмә
6) Мәхубҗамал
7) Әбүбәкер
8) кызы –».

Арткы ягы:
1) «Габделлатыйф
2) җәмәгате –
3) 1918
4) ел гыйнварының
5) 10 нчы көнендә
6) 65 яшьтә вафат булды. Аллаһ-
7) -ның рәхмәтендә
8) булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 70х26х9.

21. Мәфтуха Сабит кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә мәрхүмә
3) Мәфтуха Сабит кызы
4) Габделхаликъ Габделвәли
5) углының җәмәгате 1911 сәнә
6) синтәбр 4 ндә 84 йәшдә
7) вафат рахимәллааһү рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Ән-нәдәәмәтү ләә түфиидү бәгъдәл-әҗәл».

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблә-әҗәл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Мәфтуха Сабит кызы –
4) Габделхаликъ Габделвәли
5) улының җәмәгате – 1911 елның
6) 4 сентябрендә 84 яшьтә
7) вафат. Аллаһ киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Әҗәл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Әй, кардәшем, әҗәл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит».

Таш үлчәмнәре: 82х31х10.

22. Галәеддин Исмәгыйль улына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә иллә-
2) -ллааһ Мүхәммәдүр-
3) расүүлүллааһ
4) бу кабер
5) Исмәгыйль
6) углы
7) Галәәддин
8) мәрхүм
9) 49 йәшдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга
2) лаеклы зат юк, Мөхәммәд –
3) Аллаһның илчесе.
4) Бу кабер
5) Исмәгыйль
6) улы
7) Галәеддин
8) мәрхүм
9) 49 яшьтә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 63х24х9.

23. Низамеддин Сәгъдеддин улына куелган кабер ташы, 1933 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибе
3) мәрхүм Низамеддин
4) Сәгъдеддин углы
5) 1933 нче йылда 11 нче
6) ийүндә вафат булды».

[288] Башы алгы ягында.

Сул ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-расүүлүллаah».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүм Низамеддин
4) Сәгъдеддин улы
5) 1933 елның 11
6) июнендә вафат булды».

Сул ягы: «Аллаhтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаhның илчесе».

Таш үлчәмнәре: 50х26х13.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Низамеддин бине Сәгъдеддин бине Вахид бине Гали бине Габидулла бине Морад бине Күбәк[289].

24. Мәйсәрә Мөслим кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назилә мәр-
3) -хүмә Мәйсәрә Мөслим
4) кызы Габдуллажан
5) Әхмәджан углының җәмә-
6) -гате вафат булды 1920
7) нче йылда 14 нче дикәбрдә
8) 60 йәшендә Аллаhның
9) рәхмәтендә булсын амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Үтте дәүран кичде сәйран мине күр».

Сул ягы (уеп язылган): «Мине күр дә гүр йарагын синдә кыл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче мәр-
3) -хүмә Мәйсәрә Мөслим
4) кызы – Габдуллажан
5) Әхмәджан улының җәмә-
6) -гате –1920
7) елның 14 декабрендә
8) 60 яшендә вафат булды. Аллаhның
9) рәхмәтендә булсын, амин».

Уң ягы: «Үтте дәвер, бетте күңел ачып йөрү, мине күр».

Сул ягы: «Мине күр дә гүр кирәк-ярагын син дә әзерлә».

Таш үлчәмнәре: 70х32х15.

25. Габделхаликъ Габделвәли улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу каберә назил мәрхүм
3) Габделхаликъ Габделвәли
4) углы 1894 сәнә 20 нч
5) аугыстда 62 йәшендә
6) вафат Аллаh рәхмәт әйләсүн
7) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Күреб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh хөкеме белән.
2) Бу кабергә иңүче мәрхүм
3) Габделхаликъ Габделвәли
4) улы 1894 елның 20
5) августында 62 яшендә
6) вафат. Аллаh рәхим кылсын,
7) амин».

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 80х31х12.

Югары Сәрдә авылы зираты

1. Әхмәдулла Төхфәтулла улына куелган кабер ташы, 1934 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмәә Тәгаалә

[289] Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр. – Казан, 2011. – Б. 180.

2) сахиибүл-мәкаати
3) Төхфәтулла углы
4) Әхмәдулла 1934
5) йылда майда 74
6) йәшендә
7) даре бәка хләтә әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем [Аллаһ] Тәгаләдә.
2) Кабер иясе
3) Төхфәтулла улы
4) Әхмәдулла 1934
5) елның маенда 74
6) яшендә
7) мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 100(114)х38х20.

2. Камаледдин Шәмседдин улына куелган кабер ташы, 1930 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Туган
2) 1856
3) Камаледдин
4) Шәмседдин
5) углы вафат
6) йыл 1930».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Камаледдин
2) Шәмседдин
3) углы
4) 1856 [елда] туган,
5) 1930 елда
6) вафат».

Таш үлчәмнәре: 52х33х9.

3. Әүхәди Тимергали улына куелган кабер ташы, 1933 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Әүхәди Тимергали
3) углы 60 йәшендә
4) ...3 сәнәдә 26 нчы
5) фивралда вафат
6) Аллаһ рәхмәт кыйлсун
7) йат әти син мәркадеңдә
8) кайгы гамьләр чикмичә
9) йук күрешмәк инде бер дә
10) йәүме мәхшәр җитмичә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Әүхәди Тимергали
3) улы 60 яшендә
4) 1933 елның 26
5) февралендә вафат.
6) Аллаһ рәхим кылсын.
7) Ят, әти, син, каберeңдә
8) Кайгы-гамьнәр чикмичә,
9) Юк күрешү инде бер дә
10) Мәхшәр көне җитмичә».

Таш үлчәмнәре: 99х33х18.

4. Мулла Габделхәлим мулла Зөбәер улына куелган кабер ташы, 1894 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Имам вә мөдәррис Габделхәлим мулла
2) Зөбәйер углы Йукары Сәрдә
3) карйәсенең 1312 сәнә һиҗриййә
4) сәфәрнең 9 нҗы йәүмендә
5) даре бәкайә рихләт әйләде
6) рахимәһүллаһү Тәгаалә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Югары Сәрдә авылыннан
2) имам һәм мөдәррис Габделхәлим мулла
3) Зөбәер улы һиҗри 1312 ел
4) сәфәренең 9 нчы көнендә
5) мәңгелек дөньяга күчте.
6) Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 85х35х18.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 11 б. №98.

5. Бибиәсма Шакир кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) саахибәтүл-мәркади Бибиәсма
3) Шакир кызы Гыйльман
4) зәүҗәсе 1904 нче йылда

5) нуйәбр 24 нче көнендә
6) 53 йәшендә даре бәкайә рихләт
7) әйләде рахимәһәллаһү
8) Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ
9) әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) кабер иясе Бибиәсма
3) Шакир кызы – Гыйльман
4) хатыны – 1904 ел
5) ноябренең 24 нче көнендә
6) 53 яшендә мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аллаһ Тәгалә аны киң
8) рәхмәте белән рәхим кылсын,
9) амин».

Таш үлчәмнәре: 99(112)x36x18.

6. Гөлҗамал Шакир кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибәтүл-мәркади
2) Гөлҗамал Шакир
3) кызы 53 йәшендә
4) 1909 сәнә нуйәбр 2 ндә
5) дәфен иделде Аллаһ
6) Тәгалә гөнаһларыйны
7) ...».

Уң ягы (уеп язылган): «Галәмәтдин морадум бер догадур».

Сул ягы (уеп язылган): «Бу көн бәңа икән йарин сәңадур».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер иясе
2) Гөлҗамал Шакир
3) кызы 53 яшендә
4) 1909 елның 2 ноябрендә
5) җирләнде. Аллаһ
6) Тәгалә гөнаһларын
7) [гафу итсен]».

Уң ягы: «Галәмәттән морадым бер догадыр».

Сул ягы: «Бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 87x36x15.

7. Җәмилә Мөхәммәдгали кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун
2) изәә тәхәййәртүм фил-үмүүри фәстәгыыйнүү
3) мин әһлил-кубүүр саахиб-
4) -үл-мәркади Җәмилә Мөхәммәдгали
5) кызы вафат 1905 нҗе
6) йылда 72 нче йәшендә
7) Олуг Сәрдә мәкъбәрәсендә
8) мәдфүн Аллаһ Тәгалә рәхмәт
9) әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәрәм идүб дога илә идеңез йад».

Сул ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә идеңез рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз.
2) Әгәр [бу] эшләрдә аптырашта калсагыз, кабер
3) әһелләреннән сорагыз. Кабер
4) иясе Җәмилә Мөхәммәдгали
5) кызы вафат, 1905
6) елда 72 нче яшендә
7) Олы Сәрдә зиратында
8) җирләнде. Аллаһ Тәгалә рәхим
9) кылсын».

Уң ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Сул ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 88x27x13.

8. Миңлебай Гайнулла улына куелган кабер ташы, 1916 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи
2) саахибүл-мәркади
3) Миңлебай Гайнулла
4) углы 71 йәшендә
5) 1916 нчы сәнәдә дикәбрнең
6) 1 нче көнендә даре бәкайә
7) рихләт әйләде
8) рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) кабер иясе
3) Миңлебай Гайнулла
4) улы 71 яшендә
5) 1916 ел декабренең
6) 1 нче көнендә мәңгелек дөньяга
7) күчте.
8) Киң рәхмәте белән [Аллаһ аны рәхим кылсын]».

Таш үлчәмнәре: 95x32x12.

9. Фатиха Әхмәҗән кызына куелган кабер ташы, 1917 (1919) ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Фатиха
2) Әхмәҗән
3) кызы
4) 73 йәшендә
5) 1917 йылда 17 нче
6) дикәбрдә вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Фатиха
2) Әхмәҗән
3) кызы
4) 73 йәшендә
5) 1919, майда
6) Фатиха
7) Әхмәҗән кызы
8) Аллаһ рәхмәт кыйлсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Фатиха
2) Әхмәҗән
3) кызы
4) 73 яшендә
5) 1917 елның 17
6) декабрендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Фатиха
2) Әхмәҗән
3) кызы
4) 73 яшендә
5) 1919 елның маенда вафат.
6) Фатиха
7) Әхмәҗән кызы.
8) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 71x31x10.

10. Тимергали Мәсгудь улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Тимергали
2) Мәсгудь углы
3) 77 йәшендә
4) 1917 йылда 17 дә
5) дикәбрдә вафат
6) Аллаһ рәхмәт кыйлсун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Тимергали
2) Мәсгудь улы
3) 77 йәшендә
4) в. 1917, 17 / XII
5) Тимергали
6) Мәсгудь улы
7) Аллаһ рәхмәт кыйлсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Тимергали
2) Мәсгудь улы
3) 77 яшендә
4) 1917 елның 17
5) декабрендә вафат.
6) Аллаһ рәхим кылсын».

Арткы ягы:
1) «Тимергали
2) Мәсгудь улы
3) 77 яшендә
4) 1917 елның 17 декабрендә вафат.
5) Тимергали
6) Мәсгудь улы.
7) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 65x31x11.

Югары Сәрдә авылы янындагы (көньягындагы) аерым каберлек

1. Мамай Мөлкәман улына куелган кабер ташы, 1538–1539 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз йөз кырык бишдә

5) Мөлкәман углы Мамай газатка
6) барганда кяфер кулындин шәһид булды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйрah».

Сул ягы (калкытып язылган): «Кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагаһ».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «...
2) ... Мөлкәман к...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз кырык бишенче [елда]
5) Мөлкәман улы Мамай сугышка
6) барганда кяфер кулыннан шәһид булды».

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ахирәт басуы»«.

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаһка] итагать белән үткәр».

Арткы ягы:
1) «...
2) ... Мөлкәман к...».

Таш үлчәмнәре: 137x53x25.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 11 б. №99.

2. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәбәәракә вә Тәгаалә
2) күллү мән галәйһә фәән вә йәбкаа вәҗһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) ...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә...».

Сул ягы (калкытып язылган): «Кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
...».

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ...».

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте...».

Таш үлчәмнәре: 82x54x26.

Югары Сәрдә авылының борынгы (көнчыгыштагы) зираты

1. Бути шәех Дәрвиш улына куелган кабер ташы, 1520–1521 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Сүбхәәнәһү вә Тәгаалә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә сәәгатүн фә-
3) -җгальһәә таагаһ садәка расүүлүллааһ
4) тарих тукуз йөз йегерме йите дә
5) шәйех Дәрвиш углы Бути
6) даре фәнадан даре бәкага рихләт кыйлды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Сул ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәлә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Сөбханәһү вә Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
2) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья бер сәгатьлек,
3) аны [Аллаһка] итагать белән үткәр». Аллаһ илчесе дөрес әйткән.
4) Тугыз йөз егерме җиенче [елда]

5) шәех Дәрвиш улы Бути
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 101x43x12.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 12 б. №100

2. Билгесез кабер ташы, 1476–1477 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әгуузү билләәһи минәш-шәйтааниржәиим бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә...
2) кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм әлкабру раудатүн мин рийәәд-
3) -ыйль-җәннәти әү хүфратүн мин хүфәрин-нәйраан садәка расүүлүллаах
4) тарих сигез йөз сиксән бердә
5) ...
6) ...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан Аллаһка сыенам. Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ исеме белән. Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ...».
2) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Кабер – җәннәт бакчаларыннан
3) бер бакча яки утлар чокырларыннан бер чокыр. Аллаһ илчесе дөрес әйткән.
4) Сигез йөз сиксән беренче [елда]
5) ...
6) ...».

Таш үлчәмнәре: 94x52x12.

3. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягындагы язулары бөтенләй күренмәс хәлгә килгән.

Уң ягы (калкытып язылган): «Кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм...».

Сул ягы (калкытып язылган): «Кааләл-нәбии галәйһис-сәләәм...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте...».

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте...».

Таш үлчәмнәре: 136x49x23.

4. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз [йөз]...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз [йөз]...».

Таш үлчәмнәре: 158x51x11.

5. Билгесез кабер ташы фрагменты, XVI гасыр.

Язулары бөтенләй күренмәс хәлгә килгән.

Таш үлчәмнәре: 47x44x13.

6. Билгесез кабер ташы, 1499–1500 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаahү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз йөз биш йылда
5) ... гыйалы...
6) ...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз бишенче елда
5) ... хатыны...
6) ...».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».

Таш үлчәмнәре: 136x44x23.

7. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз йөз...».

Уң ягы (калкытып язылган): «Кааләп-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагаһ».

Сул ягы (калкытып язылган): «Кааләп-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә мәзрагатүл-әәхыйраһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз...».

Уң ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаһка] итагать белән үткәр».

Сул ягы: «Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья – ахирәт басуы»«.

Таш үлчәмнәре: 112x56x23.

8. Мирхәсән Мөсаһир улына куелган кабер ташы, 1536–1537 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү Тәбәәракә вә Тәгааләә
2) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһү
3) Раббикә зүүл-җәләәли вәл-икраам
4) тарих тукуз йөз кырык өчдә
5) Мөсаһир углы Мирхәсән даре фәнадин
6) даре бәкага рихләт кыйлды».

Уң ягы (калкытып язылган): «Әраад-дүнйәә хараабән бигътибәәрии фәләә йәбка мүдәмән бил-караарии».

Сул ягы (калкытып язылган): «Күрәрмен дөньяны вәйран бары һәмишә бакый ирмәс йук карары».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәбарәкә вә Тәгалә әйтте:
2) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак.
4) Тугыз йөз кырык өченче [елда]
5) Мөсаһир улы Мирхәсән фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».
Сул ягы: «Күрәм дөньяны: барысы җимерелгән, һаман мәңге булмас, юк карары».
Таш үлчәмнәре: 108x42x18.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 12 б. №101.

9. Билгесез кабер ташы, XVI гасыр.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллаһү...
...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ [Тәбарәкә вә Тәгалә] әйтте:
...».

Таш үлчәмнәре: 173х54х20.

10. Аблай Бәхти улына куелган кабер ташы, 1522 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Кааләллааһү Тәбәәракә вә Тәгаалә мәә тәд-
2) -рии нәфсүм-би-әййи әрдыйң-тәмүүт
3) кааләи-нәбии галәйһис-сәләәм әд-дүнйәә сәәгатүн
4) фәҗгальһәә таагаһ тарих тукуз
5) йөз йегерме тукузда мөхәррәм
6) айында ирде Бәхти углы Аблай
7) даре фәнадан даре бәкага рихләт кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ [Тәбарәкә вә Тәгалә] әйтте: Һичбер
2) кеше кайсы җирдә үләчәген белмәс.
3) Пәйгамбәр (аңа сәлам булсын) әйтте: «Дөнья бер сәгатьлек,
4) аны [Аллаһка] итагать белән үткәр». Тугыз
5) йөз егерме тугызынчы [елның] мөхәррәм
6) аенда ирде Бәхти углы Аблай
7) даре фәнадин даре бәкага рихләт кыйлды».

Таш үлчәмнәре: 150х48х20.

Югары Шашы авылы зираты

1. Садыйк Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1885 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Инил-хүкмү илләә лилләәһ
2) мәрхүм Садыйк
3) Хәбибулла углы
4) 1303 сәнәи һиҗрииййә
5) 1885 сәнәи миладииййә
6) мөхәррәм айында
7) 9 нчы үктәбрдә
8) 70 йәшендә
9) дүшәнбә көн
10) вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Нәүвәраллааһү
2) мәркадәһәә
3) вә җәгал-
4) -әл-җәннәтә
5) мәсвәәһәә
6) вә мәәъвәәһәә[290]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта гына.
2) Мәрхүм Садыйк
3) Хәбибулла улы
4) һиҗри 1303 елның
5) мөхәррәм аенда,
6) милади 1885 елның
7) 9 октябрендә
8) 70 яшендә
9) дүшәмбе көн
10) вафат».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ аның
2) каберен нурландырсын
3) һәм урынын,
4) барачак йортын
5) җәннәт
6) итсен».

Таш үлчәмнәре: 130х36х17.

2. Әхмәдсиддыйк Йосыфсиддыйк улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә
2) 1913 нче йылда

[290] Бу җөмлә хатын-кызга карата кулланыла торган кушымчалар белән язылган.

3) Әхмәдсиддыйк
4) Йосыфсиддыйк
5) углы вафат
6) 12 нуйәбрдә».

Уң ягы (уеп язылган): «Раббигъфир вәрхәм вә әнтә хайрур-раахимиин».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һижриййә
2) 1331 нче йылда
3) 25 нче
4) зөлхиҗҗәдә
5) мәдфүн
6) 65 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади
2) 1913 елның
3) 12 ноябрендә
4) Әхмәдсиддыйк
5) Йосыфсиддыйк
6) улы вафат».

Уң ягы: «Раббым, гафу ит, рәхим кыл. Син – рәхимлеләрнең Иң хәерлесе».

Сул ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Арткы ягы:
1) «Һижри
2) 1331 елның
3) 25
4) зөлхиҗҗәсендә [вафат],
5) 65 йәшендә
6) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 110x32x13.

3. Хубҗамал Габид кызына куелган кабер ташы, 1897 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми
3) 1897 сәнә шәгъбан гыйнвар 23 ндә
4) һижри 1314 сәнә шәгъбан
5) 23 ндә Йугары Шашының
6) Хубҗамал Габид кызы хаҗҗ-
7) -ел-хәрәмәйен Сиддыйк Мостафа»[291].

[291] Дәвамы сул ягында.

Уң ягы (уеп язылган): «Фәл-мәүтү[292] тәгъзүүл-вәәлидәәтү сихааләһәә кәзәә[293] ли-хараабид-дәһри түбнәл-мәсәәкин».

Сул ягы (уеп язылган): «Углының зәүҗәсе 76 йәшдә даре бәкайә рихләт кылды»[294].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һәзәә мәркадү Хубҗамал
2) бинтү Габид халииләтү Сиддыйк
3) бин Мостафа гаашә 76 сәнәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) ««Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Милади
3) 1897 елның 23 гыйнварында,
4) һижри 1314 елның 23
5) шәгъбанында Югары Шашыдан
6) Хубҗамал Габид кызы – хаҗи
7) Сиддыйк Мостафа».

Уң ягы: «Үләр өчен аналар балаларын ашаталар, шуның төсле, вакыт җимерер өчен йортлар төзиләр».

Сул ягы: «Улының хатыны – 76 яшьтә мәңгелек дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) «Бу – Хубҗамал
2) бинте Габид, Сиддыйк
3) бине Мостафа сөеклесе кабере, 76 ел яшәде».

Таш үлчәмнәре: 114(146)x36x21.

4. Мостафа Монасыйб улына һәм Мөхәммәдсиддыйк Мостафа улына куелган кабер ташы, 1868 һәм 1889 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) тарих руми 1868 сәнә
3) мартның тукызында
4) Мостафа бине Монасыйб
5) 84 йәшендә даре фәнадан
6) даре ахирәтә күчде
7) каберләре мөнәүвәр улсун».

[292] Техник хата киткән: «фә-лил-мәүти» дип язылырга тиеш.
[293] «Кәмәә» дип язылса дөресрәк.
[294] Башы алгы ягында.

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккируль-мәүүт».

Сул ягы (уеп язылган): «Әл-кабру бәәбүн күллү нәәсин дәәхыйлүһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү кәәъсүн күллү нәәсин шәәрибүһ
2) бу каберә назил вә даре ахирәтә
3) васыйл таҗир садыйк хаҗи
4) Мөхәммәдсиддыйк бине Мостафа
5) 77 йәшендә 1889 сәнә 4 нче нуйәбрдә
6) Ходай Тәгалә каберләрин
7) раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Милади 1868 елның
3) тугызынчы мартында
4) Мостафа бине Монасыйб
5) 84 яшендә фани дөньядан
6) ахирәт йортына күчте.
7) Каберләре нурлы булсын».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар үлемне искә төшерә».

Сул ягы: «Кабер – ишек һәм һәрбер кеше аннан керәчәк».

Арткы ягы:
1) «Үлем – савыт һәм һәрбер кеше аннан эчәчәк.
2) Гадел сәүдәгәр, хаҗи
3) Мөхәммәдсиддыйк бине Мостафа
4) 77 яшендә 1889 елның 4 ноябрендә
5) бу кабергә иңде һәм ахирәт йортына иреште.
6) Ходай Тәгалә каберләрен
7) җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 118(152)х36х18.

5. Мулла Баһаеддин Мостафа улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу Шашы карйәсендә имам салих
3) мулла Баһаэддин хәзрәт бине Мостафа
4) 80 йәшендә даре ахирәтә васыйл улды
5) кабере раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ улсун
6) миладиййә 1902 нче сәнә дикәбрнең 3 ндә».

Уң ягы (уеп язылган): «Рухыма кыйлсун дога вә хәлемдән улсун агяһ»[295].

Сул ягы (уеп язылган): «Каберимә заир улан әхвалемә идән нәгяһ»[296].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу Шашы авылында изге имам
3) мулла Баһаеддин хәзрәт бине Мостафа
4) милади 1902 елның 3 декабрендә
5) 80 яшендә ахирәт йортына иреште.
6) кабере җәннәт бакчаларыннан бер бакча булсын».

Уң ягы: «Рухыма кылсын дога һәм хәлемнән хәбәрдар булсын».

Сул ягы: «Каберемне зиярәт итүче, кинәт хәлләремне белүче кеше».

Таш үлчәмнәре: 107(126)х36х18.

Әлеге кабер иясе 1853 елның 24 июнендә указ (указ номеры – №5568) алып, муллалык хезмәтен башкарган.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 12 б. №102.

6. Бибихәсәнә дамелла Габбас кызына куелган кабер ташы, 1862 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) мәрхүмә Бибихәсәнә
3) дамелла Габбас кызы
4) Мөгыйнеддин хаҗи
5) әһлийәсе 41 йәшендә
6) миладиййә 1862 нче йылда
7) 16 нчы синтәбрдә
8) Аллаһ гарикы рәхмәт әйләсүн».

Уң ягы (уеп язылган): «Йә әхый гафил улма сакыйн».

[295] Башы сул ягында.
[296] Дәвамы уң ягында.

Сул ягы (уеп язылган): «Беләсез бу каберә киләчәк вакытыңыз йакыйн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Мәрхүмә Бибихәсәнә
3) дамелла Габбас кызы –
4) Мөгыйнеддин хажи
5) хатыны – 41 яшендә
6) милади 1862 елның
7) 16 сентябрендә [вафат яки җирләнде].
8) Аллаһ рәхмәткә күмсен».

Уң ягы: «Әй, кардәшем, гафил булма, сак бул».

Сул ягы: «Беләсез: бу кабергә киләчәк вакытыгыз якын».

Таш үлчәмнәре: 91x31x12.

7. Хәбибҗамал Фәхреддин кызына куелган кабер ташы, 1874 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Хәбибелҗамал
3) Фәхреддин кызы
4) Шаһиәхмәд җәмәгате
5) 16 нчы ийүндә дәфен
6) булды 45 йәшендә
7) 1307 сәнәи һиҗриййә
8) 1874 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада иде-
3) -һез йад тәсадды-
4) -клә кыйлуңыз
5) рухымы
6) шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Хәбибҗамал
3) Фәхреддин кызы –
4) Шаһиәхмәд җәмәгате –
5) һиҗри 1307 елда,
6) милади 1874 елның
7) 16 июнендә
8) 45 яшендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искә
3) алыгыз.
4) Сәдака бирү
5) белән рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 101x34x12.

8. Шаһиәхмәд Яһүдә улына куелган кабер ташы, 1864 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Шаһиәхмәд
3) Йәһүдә углы
4) 30 нчы нуйәбрдә
5) 44 йәшендә вафат
6) 1318 сәнәи һиҗриййә
7) 1864 сәнәи миладиййә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада
3) идеңез йад
4) тәсаддыклә кыйлу-
5) -ңыз рухымы
6) шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Шаһиәхмәд
3) Яһүдә улы
4) һиҗри 1318 елда,
5) милади 1864 елның
6) 30 ноябрендә
7) 44 яшендә вафат».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада
3) искә алыгыз.
4) Сәдака бирү белән
5) рухымны
6) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 98x31x12.

9. Хәлилулла Габдессаттар улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ошбу кабердә
2) Хәлилулла

3) Габдессаттар
4) углы»[297].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1919
2) нчы йылда
3) нуйәбр
4) 20 нче көн
5) мәдфүн»[298].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабердә
2) Хәлилулла
3) Габдессаттар
4) улы».

Арткы ягы:
1) «1919
2) ел
3) ноябренең
4) 20 нче көнендә
5) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 57(70)x31x9.

10. Мәхфүзә Хәким кызына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[299]:
1) «Мәхфүзә Хәким
2) кызы Җәләлетдин
3) җәмәгате
4) туган 1864 йыл
5) үлде 1929 ийүл
6) ашказаны авырыб
7) Мәхфүзә
8) Хәким кызы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мәхфүзә Хәким
2) кызы – Җәләлетдин
3) җәмәгате –
4) 1864 елда туган,
5) 1929 [елның] июлендә,
6) ашказаны авырып, үлде.
7) Мәхфүзә
8) Хәким кызы».

Таш үлчәмнәре: 67x31x8.

[297] Дәвамы арткы ягында.
[298] Башы алгы ягында.
[299] Соңгы ике юлы латин графикасында язылган.

11. Шәмсениса Габделмәҗид кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкми Хода дәфен
2) кылынды Гобәйдулла
3) җәмәгате Шәмс-
4) -енниса Габделмәҗид
5) кызы 1904 нче йылда
6) 21 нче нуйәбрдә
7) йитмеш биш
8) йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Әү хүфратүн мин хүфратин-нәйраан»[300].

Сул ягы (уеп язылган): «Әл-кабру раудатүн мин рийәәдыйль-җәннәһ»[301].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗрииә илә
2) 1322 нче йылда
3) 27 нче рамазан
4) шәриф айында
5) рәхмәте Хака васыйл
6) улды Шәмс-
7) -енниса Габделмәҗид
8) кызы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хода хөкеме белән.
2) Гобәйдулла
3) җәмәгате – Шәмсе-
4) -ниса Габделмәҗид
5) кызы – 1904 елның
6) 21 ноябрендә
7) җитмеш биш
8) яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Яки утлар чокырыннан бер чокыр».

Сул ягы: «Кабер – җәннәт бакчаларыннан бер бакча».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1322 елның
3) 27 рамазан
4) шәрифендә
5) Шәмс-
6) -ениса Габделмәҗид

[300] Башы сул ягында.
[301] Дәвамы уң ягында.

7) кызы
8) Хак рәхмәтенә иреште».

Таш үлчәмнәре: 82(93)х32х9.

12. Гобәйдулла Хәсән улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкми Хода
2) дәфен кылынды
3) Гобәйдулла Хәсән
4) углы 1902 нче
5) йылда 5 нче април-
6) -дә 82 йәшендә
7) рахимәһүллаahү Тәгаалаә
8) рахмәтән вәәсигаh».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-кабру раудатүн мин рийәәдыйль-җәннәh»[302].

Сул ягы (уеп язылган): «Әү хүфратүн мин хүфратин-нәйраан»[303].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗриййә илә
2) 1320 нче йылда
3) 12 нче мөхәррәм рәгайеб
4) бәйрәмендә җомга
5) көн рәхмәте Хака
6) васыйл улды
7) Гобәйдулла Хәсән
8) углы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хода хөкеме белән.
2) Гобәйдулла Хәсән
3) улы 1902
4) елның 5 апрелен-
5) -дә 82 яшендә
6) җирләнде.
7) Аллаh Тәгалә киң рәхмәте
8) белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Кабер – җәннәт бакчаларыннан бер бакча».
Сул ягы: «Яки утлар чокырыннан бер чокыр».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1320 елның
3) 12 мөхәррәмендә, Рәгаиб
4) бәйрәмендә, җомга
5) көн Гобәйдулла Хәсән
6) углы
7) Хак рәхмәтенә
8) иреште».

Таш үлчәмнәре: 83(99)х33х9.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Гобәйдулла бине Хәсән бине Гали. Аның атасы Хәсән Югары Шашы авылына Бакча-сарайдан килеп урнашкан булган[304].

13. Гайнулла Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1914 йылда
3) 6 нчы ийүндә вафат
4) Гайнулла бине Гобәйдулла».

Уң ягы (уеп язылган): «Кыйл шәфәгать йә Мөхәммәд Мостафа».

Сул ягы (уеп язылган): «Мәүлүдинә ирде 65 сәнә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗриййә илә
2) 1332 нче йыл
3) 24 нче рәҗәбдә
4) 65 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади белән
2) 1914 елның
3) 6 июнендә
4) Гайнулла бине Гобәйдулла вафат».

Уң ягы: «Шәфәгать кыл, йә, Мөхәммәд Мостафа».
Сул ягы: «Тууына 65 яшь иде».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1332 елның
3) 24 рәҗәбендә
4) 65 я шендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 51(62)х28х11.

[302] Дәвамы сул ягында.
[303] Башы уң ягында.
[304] Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр. – Казан, 2011. – Б. 191.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Гайнулла бине Гобәйдулла бине Хәсән бине Гали[305].

14. Җәләлетдин Хәбибуллинга куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[306]:
1) «Җәләлеттин
2) Хәбибуллин
3) туган: 1857
4) үлде (1923)
5) Җәләлетдин
6) Хәбибуллин
7) паралич авыруы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Җәләлеттин
2) Хәбибуллин
3) 1857 [елда] туган,
4) 1923 [елда] үлде.
5) Җәләлетдин
6) Хәбибуллин
7) паралич авыруыннан [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 63(71)x28x9.

15. Хәбибулла Габдуллинга куелган кабер ташы, 1876 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[307]:
1) «Хәбибулла
2) Габдуллин
3) туган 1811 – йыл
4) үлде 1876 – йыл
5) Хәбибулла
6) Габдуллин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хәбибулла
2) Габдуллин
3) 1811 елда туган,
4) 1876 елда үлде.
5) Хәбибулла
6) Габдуллин».

Таш үлчәмнәре: 66(79)x31x8.

16. Зәйнулла Әбелхәер улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Зәйнулла Әбелхәйер углы
4) 1908 нче сәнәи миладиййә
5) дикәбр 19 нчы йәүмендә
6) 74 йәшендә вафат
7) Аллаһ рәхмәт кыйлсун
8) амин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әмсин күнтү мислүкә гадән әнтә тәсыыйру мислии»[308].

Сул ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән би-кабрии мүтәфәккиран фии әмрии»[309].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Зәйнулла Әбелхәер улы
4) милади 1908 ел
5) декабренең 19 нчы көнендә
6) 74 яшендә вафат.
7) Аллаһ рәхим кылсын,
8) амин».

Уң ягы: «Кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче».

Таш үлчәмнәре: 94x31x11.

17. Бибисабира Габделвәли кызына куелган кабер ташы, 1928 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә иллээллааһ
2) Бибисабира Габд-
3) -елвәли кызы
4) Галиәсгар Шәрәф-
5) -еддин углыйның

[305] Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр. – Казан, 2011. – Б. 191.
[306] Ахыргы ике юлы латин графикасында. Өске ягында ай һәм 2 йолдыз рәсеме уелган.
[307] Беренче дүрт юлы латин графикасында. Өске ягында ай һәм 3 йолдыз рәсеме уелган.
[308] Башы сул ягында.
[309] Дәвамы уң ягында.

6) җәмәгате миладиййә
7) илә 1928 нче йыл
8) 5 нче мартда
9) 70 йәшендә
10) дәфен кылынды».

Уң ягы (уеп язылган): «Һиҗриййә илә 1346 нчы йыл 13 нче рамазанда вафат».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһәәллааһү Тәгааләә рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк.
2) Бибисабира Габд-
3) -елвәли кызы –
4) Галиәсгар Шәрәф-
5) -еддин улының
6) җәмәгате – милади
7) белән 1928 елның
8) 5 мартында
9) 70 яшендә
10) җирләнде».

Уң ягы: «Һиҗри белән 1346 елның 13 рамазанында вафат».

Сул ягы: «Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 97х33х10.

18. Әсма Сафиулла кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) милади 1912 сәнә
3) агуст 10 да Әсма
4) Сафийулла кызы
5) Гайнеддин Шәмс-
6) -еддин улының ха-
7) -тыны дәфен ителде
8) 73 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Милади 1912 елның
3) 10 августында Әсма
4) Сафиулла кызы –
5) Гайнеддин Шәмс-
6) -еддин улының ха-
7) -тыны – 73 яшендә
8) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 99х31х13.

19. Гайнеддин Шәмседдин улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) милади 1911 сәнә
3) гыйнвар 6 да Гайнеддин
4) Шәмседдин улы
5) дарел-фәнадан дар-
6) -ел-бәкайә күчде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Милади 1911 елның
3) 6 гыйнварында Гайнеддин
4) Шәмседдин улы
5) фани дөньядан мәңгелек
6) дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 88х31х13.

Яңа Бәрәскә авылы зираты

1. Гобәйдулла Бикчәнтәй улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу кабер сахибе
3) мәрхүм Гобәйд-
4) -улла Бикчәнтәй
5) углы 85 йә-
6) -шендә 1915
7) нче йылда 23 ийү-
8) -ндә вафат булды».

Уң ягы (уеп язылган): «Каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун йәә Аллааһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Каалүү иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун йәә Аллааһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бисмилләәһир-рахмәнир-рахиим

2) ләә иләәһә илләәллаah мүхәммәдүр-
3) расүүлүллаah күллү
4) мән галәйһәә фәән бу
5) бәндә Аллаһның рәх-
6) -мәтендә улсун
7) әй мөэмин кардә-
8) -шләр догадан мәхрү-
9) -м итә күрмәгез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүм Гобәйд-
4) -улла Бикчәнтәй
5) улы 85 я-
6) -шендә 1915
7) елның 23 ию-
8) -нендә вафат булды».

Уң ягы: «Әйттеләр [изге бәндәләр]: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Әйттеләр [изге бәндәләр]: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Арткы ягы:
1) «Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ исеме белән.
2) Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд –
3) Аллаһның илчесе. Анда [җир йөзендә]
4) булучы һәркем, һәрнәрсә фани. Бу
5) бәндә Аллаһның рәх-
6) -мәтендә булсын.
7) Әй, мөэмин кардә-
8) -шләр, догадан мәхрү-
9) -м итә күрмәгез».

Таш үлчәмнәре: 78(96)x31x10.

2. Габделҗаббар Габделлатыйф улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибе
3) Йанга Бәрә-
4) -скә авылы-
5) -ның мәрхүм
6) Габделҗаббар
7) Габделлатыйф
8) углы вафат бу-
9) -лды 1923»[310].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Йылда
2) агусның
3) 8 нче көнендә
4) 72 нче йә-
5) -шендә Аллаһ-
6) -ның рәхмәтендә
7) булсун
8) амин «[311].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) Яңа Бәрә-
4) -скә авылын-
5) -нан мәрхүм
6) Габделҗаббар
7) Габделлатыйф
8) улы вафат бу-
9) -лды 1923».

Арткы ягы:
1) «Ел
2) августының
3) 8 нче көнендә
4) 72 нче я-
5) -шендә [вафат]. Аллаһ-
6) -ның рәхмәтендә
7) булсын,
8) амин».

Таш үлчәмнәре: 91x28x8.

3. Гыйрфан Габделкәрим улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Гыйрфан Габделкәрим
4) углы 1910 нчы
5) сәнә миладиййә дикәбр
6) 27 ндә 53 йәшдә
7) мәдфүн Аллаһ рәхмәт
8) кыйлгай иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүм

[310] Дәвамы арткы ягында.
[311] Башы алгы ягында.

3) Гыйрфан Габделкәрим
4) улы милади
5) 1910 елның 27
6) декабрендә 53 яшьтә
7) җирләнде. Аллаһ рәхим
8) кылса иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 92(116)x31x11.

4. Маһиҗамал Фәхреддин кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү билләәһи минәш-шәйтаанир-ражиим
2) бисмилләәһир-рахмәнир-рахиим
3) ләә иләәһә илләәллааһ мүхәммәдүр-расүүлүллааһ
4) күллү мән галәйһәә фәән вә йәбкаа вәҗһү Раббикә
5) зүүл-җәләәли вәл-икраам әл-мәүүт
6) әл-мәүүт күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт вәл-кабру
7) бәәбүн күллү нәәсин дәәхыйлүһ вәл-мәүтү кәәъсүн күллү
8) нәәсин шәәрибүһ интәкалә минәл-фәнәәъи иләә
9) дәәрил-бәкааъ».

Уң ягы (уеп язылган)[312]:
1) «Сәнәи
2) 1323 сәнәи камәриййә
3) илән 28
4) дә
5) маһы зөлхиҗҗә-
6) -нең дә Хәйрулла Габд-
7) -елкәрим у-
8) -глының
9) җәмәгате Ма-
10) -һиҗамал
11) дар-
12) -ел-фәнадин
13) дарел-бәка-
14) -йә рихләт
15) әйләде».

Сул ягы (уеп язылган)[313]:
1) «1905 нче
2) йылда сәнәи шәмсиййә
3) Хәйрулла әһлийә-
4) -се Маһи-
5) -җамал Фәхреддин
6) кызы 42 дә
7) вафат
8) йәшендә Аллаһ
9) Тәгалә рәхмәтенә
10) васыйлә
11) булды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан Аллаһка сыенам.
2) Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ исеме белән.
3) Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
4) Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның Олуглык
5) һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә калачак. Үлем.
6) Үлем. Һәр җан иясе үлемне татыячак. Кабер –
7) ишек һәм һәрбер кеше аннан керәчәк Үлем – савыт һәм һәрбер
8) кеше аннан эчәчәк. Фани дөньядан мәңгелек дөньяга
9) күчте».

Уң ягы:
1) «Ай исәбе
2) белән 1323
3) елның
4) 28
5) зөлхиҗҗә-
6) -сендә Хәйрулла Габд-
7) -елкәрим у-
8) -лының
9) җәмәгате Ма-
10) -һиҗамал
11) фани
12) дөньядан
13) мәңгелек
14) дөньяга
15) күчте».

Сул ягы:
1) «Кояш исәбе
2) белән 1905 елда
3) Хәйрулла хаты-
4) -ны – Маһи-
5) -җамал Фәхреддин
6) кызы – 42
7) яшендә вафат.
8) Аллаһ
9) Тәгалә
10) рәхмәтенә
11) иреште».

Таш үлчәмнәре: 103x32x13.

[312] Диагональ буенча язылган.
[313] Диагональ буенча язылган.

5. Мулла Тахаведдин Һибатулла улына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү биллээһи минәш-шәйтаанир-
ражиим
2) бисмилләәһир-рахмәнир-рахиим
3) лээ илээһә иллээллаah мүхәммәдүр-
расүүлүллаah
4) 1893 нче йылда ийүл 25
5) ндә мулла Тахаведдин бине
6) Һибатулла 65 йәшендә да-
7) -рел-фәнаи илээ дарел-бәкайә
8) рихләт әйләде каалүү иннээ лилээһи вә
9) иннээ иләйһи раажигуун әл-мәүүт әл-
мәүүт
10) күллү нәфсиң зээъикатүл-мәүүт әл-хүкмү
11) лилләәһ күллү мән галәйһээ фээн вә
йәбкаа вәжһү
12) Раббикә зүүл-жәләәли вәл-икраам».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Йанга Бәрәскә карйәсендә
имамәтчелек кыйлыб торган 17 йыл
2) үзе Мамадыши өйәзенең Өске
Пучинкәсенең Тахаведдин
3) ибне Һибатулла Биксуфи...»[314].

Сул ягы (уеп язылган):
1) «1893 нче йылда 25 нче көнендә
ийүлнең вафат
2) ибне мулла Һибатулла булды
Тахаведдин хәзрәт»[315].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан
Аллаһка сыенам.
2) Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ исеме
белән.
3) Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат
юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
4) 1893 елның 25
5) июлендә мулла Тахаведдин бине
6) Һибатулла 65 яшендә фани
7) дөньядан мәңгелек дөньяга
8) күчте. Әйттеләр [изге бәндәләр]:
«Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм,
9) чынлыкта, Аңа кайтачакбыз». Үлем.
Үлем.
10) Һәр җан иясе үлемне татыячак. Хөкем
11) Аллаһта. «Анда [җир йөзендә] булучы
һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
12) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе
генә калачак».

Уң ягы:
1) «Яңа Бәрәскә авылында 17 ел имамлык
итеп торган,
2) үзе Мамадыш өязенең Өске
Пучинкәсеннән Тахаведдин
3) ибне Һибатулла Биксуфи...».

Сул ягы:
1) «1893 ел июленең 25 нче көнендә
2) Тахаведдин хәзрәт ибне мулла
Һибатулла вафат булды».

Таш үлчәмнәре: 90x31x10.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 12 б. №103.

6. Бәдигылҗамал Әхмәдулла кызына һәм Шәрифҗамал Фазлулла кызына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу кабер сахибәсе
3) мәрхүмә Шәриф-
4) -елҗамал Фазлулла
5) кызы вафат булды
6) 1917 нче йылда 14 нче
7) мартда Аллаһның
8) гарикы рәхмәтендә
9) булсун амин
10) лээ илээһәә иллээллаah».

Уң ягы (уеп язылган): «Бәдигылҗамал 76 йәшендә вафат булды».

Сул ягы (уеп язылган): «Шәрифелҗамал 30 йәшендә вафат булды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу кабер сахибәсе
3) Бәдигылҗамал
4) Әхмәдулла кызы
5) вафат булды
6) 1917 нче йылда
7) синтәбрнең 6 нда
8) Аллаһның гарикы
9) рәхмәтендә булсун
10) амин».

[314] Җөмләдәге сүзләрнең урыннары буталанып беткән.
[315] Җөмләдәге сүзләрнең урыннары буталанып беткән.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) мәрхүмә Шәриф-
4) -җамал Фазлулла
5) кызы
6) 1917 елның 14
7) мартында вафат булды. Аллаһның
8) рәхмәтенә
9) күмелсен, амин.
10) Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк».

Уң ягы: «Бәдигылҗамал 76 яшендә вафат булды».

Сул ягы: «Шәрифҗамал 30 яшендә вафат булды».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе
3) Бәдигылҗамал
4) Әхмәдулла кызы
5) 1917 елның
6) 6 сентябрендә
7) вафат булды.
8) Аллаһның рәхмәтенә
9) күмелсен,
10) амин».

Таш үлчәмнәре: 110x33x12.

Яңа Җөлби авылы зираты

1. Гөлҗамал Бәдретдин кызына куелган кабер ташы, 1939 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бәдретдин
2) кызы Гөл-
3) -җамал
4) 1874 – 1939
5) 4 нче фи-
6) -бралда
7) вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бәдретдин
2) кызы Гөл-
3) -җамал
4) 1874 [елда туган], 1939 [елның]
5) 4 фе-
6) -вралендә
7) вафат».

Таш үлчәмнәре: 74x26x12.

2. Мулла Хәсәнҗан мулла Мөхәммәдкасыйм улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи
2) рааҗигуун күллү мән
3) галәйһәә фәән вә йәбкаа
4) вәҗһү Раббикә зүүл-җәләәли
5) вәл-икраам Казан мөза-
6) -фәте Йаңа Җөлби авы-
7) -лыйның имам хатыйб
8) вә мөдәррис Хәсән-
9) -җан ибне мулла Мөхәммәд-
10) -касыйм дарел-фәнадан
11) ...».

Уң ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә
2) 1913 нче
3) йыл 28 нче
4) априлдә
5) Җөлби маза-
6) -рында...
7) ...».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗриййә илә
2) 1333
3) нче йыл
4) 27 нче маһе
5) җөмадиәл-а-
6) -хурда 80
7) ...».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кышкарның галим фазыйл
2) вә мөгътәбәр пишкадәмендән
3) улуб шәкердкә тәгълим
4) кылган ул затка Аллаһ
5) Гыйззе вә Җәлл хәзрәтләре
6) иман рузый кылсун амин
7) җәгаләллаһү мәсвәәһү
8) вә мәсвәәнәәл-җәннәтә вә җәгалә
9) кабраһү мүнәүвәран би-нүүрил-
иимәәни
10) вәл-әгъмәәлил-хайр...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа

2) кайтачакбыз. Анда [җир йөзендә] булучы
3) һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
4) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә
5) калачак. Казан өя-
6) -зе Яңа Җөлби авы-
7) -лыннан имам-хатыйб
8) һәм мөдәррис Хәсән-
9) -җан ибне мулла Мөхәммәд-
10) -касыйм фани дөньядан
11) [мәңгелек дөньяга күчте]».

Уң ягы:
1) «Милади
2) 1913
3) елның 28
4) апрелендә
5) Җөлби зира-
6) -тында
7) [җирләнде]».

Сул ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1333
3) елның
4) 27
5) җөмадиәл-а-
6) -хирендә 80
7) [яшендә вафат]».

Арткы ягы:
1) «Кышкарның галим, хөрмәтле
2) һәм мөгътәбәр шәкертләреннән
3) булып, шәкертләр
4) укыткан ул затка Кодрәтле
5) һәм Бөек Аллаһ
6) иман бирсен, амин.
7) Аллаһ аның һәм
8) безнең урыннарыбызны җәннәт итсен, аның каберен
9) иман нуры һәм хәерле
10) гамәлләр белән нурландырсын».

Таш үлчәмнәре: 74х32х17.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 12 б. №104.

3. Рәхмәтулла Габделкәрим улына куелган кабер ташы, 1908 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгаләә күллү мән
2) галәйһәә фәән вә йәбкаа
3) вәҗһү Раббикә зүүл-җәләәли
4) вәл-икраам мәрхүм
5) Рәхмәтулла Габделкәрим
6) углы мәдфүн булды
7) тарих миладиййә илән
8) 1908 нче сәнәдә
9) 60 нчы йәшендә Аллаһ
10) гарикы рәхмәт итсүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) ошбу».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани, фәкать Раббыңның
3) Олуглык һәм хөрмәткә ия булган йөзе генә
4) калачак». Мәрхүм
5) Рәхмәтулла Габделкәрим
6) улы
7) милади белән
8) 1908 елда
9) 60 нчы яшендә җирләнде. Аллаһ
10) рәхмәткә күмсен».

Арткы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Бу».

Таш үлчәмнәре: 63х30х10.

4. Маһирә Сәгыйдь кызына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) Маһирә Сәгыйдь
3) кызы Садыйк
4) Фәхреддин углы-
5) -ның [зәүҗәсе]
...».

Уң ягы (уеп язылган): «Гафәраллаһү зүнүүбәһәә».

Сул ягы (уеп язылган): «Рахимәһәәллаһү рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Маһирә Сәгыйдь

3) кызы – Садыйк
4) Фәхреддин улы-
5) -ның [хатыны]
...».

Уң ягы: «Аллаһ аның гөнаһларын кичерсен».

Сул ягы: «Аллаһ аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 52х30х15.

5. Бибигайшә Вәлиулла кызына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) 1921 нче сәнә нуйәбр 28 ндә
3) 77 йәшендә Биби-
4) -гайшә Вәлийулла кызы
5) даре фәнадан даре бәкайә
6) [рихләт әйләде]».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) 1921 елның 28 ноябрендә
3) 77 яшендә Биби-
4) -гайшә Вәлиулла кызы
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) [күчте]».

Таш үлчәмнәре: 60х32х9.

6. Мөхәммәдгариф Хөсәен улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Мөхәммәдгариф
3) бине
4) Хөсәйен
5) 1909 нчы сәнәдә
6) 8 нче ийүлдә
7) 55 йәшендә
8) дарел-бәкайә рихләт әйләде
9) рахмәтүллааһи рахмәтән вәәсигаһ
10) кәтәбәһү улы Амай».

Уң ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә илләәллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Лидүү лил-мәүти вә-бнүү] лил-харарк».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мөхәммәдгариф
3) бине
4) Хөсәен
5) 1909 елның
6) 8 июлендә
7) 55 яшендә
8) мәңгелек дөньяга күчте.
9) Аллаһның киң рәхмәте булсын.
10) Моны язды: улы Амай».

Уң ягы: «Аллаһтан башка табынырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».

Сул ягы: «Туыгыз – барыбер үләчәксез, биналар төзегез – барыбер җимереләчәк».

Таш үлчәмнәре: 115х32х11.

7. Бибифатыйма Хисамеддин кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүмә Бибифатыйма
3) Хисамеддин кызы
4) 1331 сәнәи һиҗриййә
5) 1913 сәнәи миладиййә
6) 23 нче агусда
7) Габдулла зәүҗәсе
8) 33 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүмә Бибифатыйма
3) Хисамеддин кызы –
4) Габдулла хатыны –
5) һиҗри 1331 елда,
6) милади 1913 елның
7) 23 августында
8) 33 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 78х32х11.

Яңа Өҗем авылының иске зираты

1. Габделхәмид Габделмәннаф улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Габделхәмид Габд-
3) -елмәннаф углы
4) 1917 сәнә 14 нче
5) дикәбрдә
6) рихләт кыйлды
7) 7 айлык».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Габделхәмид Габд-
3) -елмәннаф улы
4) 1917 елның 14
5) декабрендә
6) [ахирәткә] күчте,
7) 7 айлык [иде]».

Таш үлчәмнәре: 87х30х10.

2. Фәхрегаләм Хәмидулла кызына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Җәгаләнәәллааһү
2) вә иййәәкүм минәлләзиинә лләә хауфә
3) галәйһим вә лләә һүм йәхзинүүн
4) һәзиһи түрбәтүл-мәрхүүмәти
5) Фәхрегаләм бинте
6) Хәмидулла вә халииләтү
7) имәәмил-мүслимиинә Мөхәммәд-
8) -закир бине Ибраһим
9) вә мәәтәт фии сәнәти 1341
10) минәл-һиҗрати нәбии-
11) -с-сафәраль-хайраһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Вә ләһәә минәл-гумри ситтүүнә сәнәтән иннәһәә мәәтәт биттиif».

Сул ягы (уеп язылган): «Әшәәбәс-сагыыйратә вә әфнәәл-кәбииратә кәррульгадәәти вә мәрруль-гашии».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ безне һәм
2) сезне ахирәттә курку һәм кайгы
3) күрмәүчеләрдән итсен.
4) Бу мәрхүмә
5) Фәхрегаләм бинте
6) Хәмидулла
7) (мөселманнар имамы Мөхәммәд-
8) -закир бине Ибраһим сөеклесе) төрбәсе.
9) Пәйгамбәр һиҗрәте [Мәккәдән Мәдинәгә күченүеннән саналган ел исәбе] белән
10) 1341 елның сәфәр
11) аенда вафат».

Уң ягы: «Ул 60 яшендә тиф авыруыннан вафат булды».

Сул ягы: «Сабыйны чал чәчле итте һәм картны юк итте, иртә дә, кич тә үтте».

Таш үлчәмнәре: 95х30х9.

3. Мулла Мөхәммәдфатих Мөхәммәдкәрим улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лләә иләәһә иллләәллааһ Мүхәммәд[316] кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) расүүлүллааһ
3) салләәллааһү галәйһи вә сәлләм әлкабру
4) раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ
5) мулла Мөхәммәдфатих
6) Мөхәммәдкәрим углы
7) даре бәкайә рихләт
8) әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган)[317]:
1) «1919 нчы руми
2) 1346 нҗы һиҗри
3) ийүл 2 сендә
4) рамазан шәрифнең
5) 2 сендә 37
6) йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

[316] Дәвамы икенче юлга язылган.
[317] Өске өлешендә ай, йолдыз һ.б. төрле бизәкләр төшерелгән.

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд
2) (Аллаһ аны олыласын һәм сәламләсен) – Аллаһның илчесе. Үлем
3) вәгазьче буларак җиткән. Кабер –
4) җәннәт бакчаларыннан бер бакча.
5) Мулла Мөхәммәдфатих
6) Мөхәммәдкәрим улы
7) мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Арткы ягы:
1) «Милади 1919 [елның]
2) 2 июлендә,
3) һиҗри 1346 [елның]
4) 2 рамазан
5) шәрифендә 37
6) яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 93x33x11.

Әлеге кабер иясе 1909 елның 9 февралендә указ (указ номеры – №614) алгач, авылда икенче имам итеп билгеләнгән.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 12 б. №105.

4. Гыйнәятулла Вәли улына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән
2) галәйһәә фәән
3) Йаңа Өҗемнең
4) Гыйнәйәтулла Вәли
5) углы 1918 сәнә
6) 16 нчы маһ шәрифдә
7) 66 йәшендә мәд-
8) -фүн рахмәтүллааһи
9) галәйһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Балалары
2) бина кыйлдырды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани.
3) Яңа Өҗемнән
4) Гыйнәятулла Вәли
5) улы 1918 елның
6) 16 рамазанында
7) 66 яшендә җирләнә-
8) -де. Аңа Аллаһның
9) рәхмәте булсын».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Арткы ягы:
1) «Балалары
2) куйлдырды».

Таш үлчәмнәре: 105(117)x31x11.

5. Бибиməхубҗамал Рəхмəтулла кызына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкми Тәгалә
2) Бибиməхубҗамал
3) Рəхмəтулла кызы
4) даре фәнадан даре
5) бәкайә рихләт әйләде
6) 1895 нче йылда
7) 1313 сәнә мөхәррәм 10 нда
8) 90 йәшендә Хода
9) гарикы рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «[Аллаһ] Тәгалә хөкеме белән.
2) Бибиməхубҗамал
3) Рəхмəтулла кызы
4) 1895 елда,
5) [һиҗри] 1313 елның 10 мөхәррәмендә
6) 90 яшендә
7) фани дөньядан мәңгелек
8) дөньяга күчте.
9) Хода рәхмәткә күмсен».

Таш үлчәмнәре: 98(112)x25x18.

6. Өммегөлсем Галиəсгар кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган)[318]:
1) «Күллү мән галәйһәә
2) фәән

[318] Өске өлешендә йолдыз рәсеме уелган.

3) Өммегөлсем
4) Галиәсгар кызы
5) Гали Мөхәммәди
6) углыйның җәмәгате
7) миладиййә илә 1911 нҗ
8) йылда ийүлдә
9) 30 йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
2) фани.
3) Өммегөлсем
4) Галиәсгар кызы –
5) Гали Мөхәммәди
6) улының җәмәгате –
7) милади белән 1911
8) елның июлендә
9) 30 яшендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 77(90)х24х7.

7. Фәхреддин Мөхәммәдша улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ
2) Фәхреддин ибне
3) Мөхәммәдшаһ 1920 сәнә
4) 15 нче рамазанда
5) 66 йәшендә
6) мәдфүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ.
2) Фәхреддин ибне
3) Мөхәммәдша 1920 елның
4) 15 рамазанында
5) 66 яшендә
6) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 69(82)х27х7.

8. Гайшәбикә Гайнеддин хатынына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмүллааһ[319]
2) Өҗем авылының
3) Гайшәбикә Гайн-
4) -еддин җәмә-
5) -гате дарел-фәна-
6) -дан дарел-бәка-
7) -йә рихләт кылды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1907 нче йылда
2) ийүл 12 сендә
3) җөмади ахиренең
4) 24 ндә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Өҗем авылыннан
3) Гайшәбикә Гайн-
4) -еддин җәмә-
5) -гате фани дөнья-
6) -дан мәңгелек дөнья-
7) -га күчте».

Арткы ягы:
1) «1907 елның
2) 12 июлендә,
3) 24 җөмадиәл-
4) -ахирендә».

Таш үлчәмнәре: 87(109)х35х13.

9. Гайнеддин Мөхәммәдгалим улына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмүллааһ[320]
2) руми 1907 йылда
3) Йаңа Өҗем авы-
4) -лыйның Гайнедд-
5) -ин Мөхәммәд-
6) -галим углы
7) дарел-бәкайә
8) рихләт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Милади 1907 елда
3) Яңа Өҗем авы-
4) -лыннан Гайнедд-
5) -ин Мөхәммәд-
6) -галим улы
7) мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Таш үлчәмнәре: 102х35х10.

[319] Бу гыйбарә хаталы язылган.

[320] Бу гыйбарә хаталы язылган.

10. Фаизә Мөхәммәдшакир кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Йаңа Өҗем авылыйның
3) Шаһимәрдан җәмәгате
4) Фаизә Мөхәммәдшакир кызы
5) 1907 нче сәнә април 3 нче көн
6) җан тәслим әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Яңа Өҗем авылыннан
3) Шаһимәрдан җәмәгате –
4) Фаизә Мөхәммәдшакир кызы –
5) 1907 ел апреленең 3 нче көнендә
6) җан тәслим кылды».

Таш үлчәмнәре: 101(120)x34x12.

11. Мөхәммәдзакир Ибраһим улына куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү шәйъин һәәликүн илләә вәҗһәһ
2) һәзиһи түрбәтүл-мәр-
3) -хүүмил-мәгъфүүр-
4) -ил-мүхтәәҗи иләә Раббиһ-
5) -ил-Гафүүри Мөхәммәд-
6) -закир әфәнде бине
7) Ибраһим».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Рухына
2) фатиха».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аның [Аллаһның] Йөзеннән башка һәрбер нәрсә һәлак булучы.
2) Бу – рәхим кы-
3) лынган, гафу ителгән,
4) Гафу итүче Раббысына
5) мохтаҗ булган Мөхәммәд-
6) -закир әфәнде бине
7) Ибраһим төрбәсе».

Арткы ягы:
1) «Рухына
2) «Фатиха» сүрәсе [укыгыз].

Таш үлчәмнәре: 73x30x7.

12. Хәлилулла Сафиулла улына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) руми 1902 сәнә май 12 ндә
3) Хәлилулла Сафийулла

4) углы даре бәкайә
5) рихләт кылды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Милади 1902 елның 12 маенда
3) Хәлилулла Сафиулла
4) улы мәңгелек дөньяга
5) күчте».

Таш үлчәмнәре: 80(98)x28x10.

13. Гайшә Хәмид кызына куелган кабер ташы, 1874 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) бу кабер Гайшә Хәмид
3) кызы Сафийулла зәүҗәсе
4) 1874 сәнәдә 69 йәшендә
5) дәфен иделде рахимәһәә-
6) -ллааһү Тәгааләә әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер Гайшә Хәмид
3) кызы – Сафиулла хатынының,
4) 1874 елда 69 яшендә
5) җирләнде. Аллаһ Тәгалә
6) аны рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 88x31x11.

14. Әхмәдулла Әхмәдхан улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән
2) галәйһәә фәән
3) Әхмәдулла Әхмәд-
4) -хан углыйның
5) кабере 1914 сәнәдә
6) 16 нчы гыйнварда
7) 49 йәшендә
8) рихләт кыйлды
9) Аллаһ рәхмәт кыйлсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы
2) һәркем, һәрнәрсә фани.
3) Әхмәдулла Әхмәд-
4) -хан улының
5) кабере, 1914 елның
6) 16 гыйнварында
7) 49 яшендә
8) [ахирәткә] күчте.
9) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 97(105)х31х10.

15. Әхмәдхан Мөхәммәҗән улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1322 һиҗрииййә
2) 1905 миладииййә
3) 8 майда Әхмәдхан
4) Мөхәммәҗән углы
5) дарел-фәнадин
6) дарел-бәкайә рихләт
7) әйләде рахмәтүллаәһи
8) галәйһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Раббигъфир вәрхәм вә әнтә хайрур-раахимиин».

Сул ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1847 нче 4 нче
2) агустда
3) Әхмәдхан
4) Мөхәммәҗән
5) углы вөҗүдә
6) килмеш».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һиҗри 1322 [елда],
2) милади 1905 [елның]
3) 8 маенда Әхмәдхан
4) Мөхәммәҗән улы
5) фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте. Аңа Аллаһның
8) рәхмәте булсын».

Уң ягы: «Раббым, гафу ит, рәхим кыл. Син – рәхимлеләрнең Иң хәерлесе».

Сул ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Арткы ягы:
1) «1847 [елның] 4
2) августында
3) Әхмәдхан
4) Мөхәммәҗән
5) улы дөньяга
6) килгән».

Таш үлчәмнәре: 102(120)х36х13.

16. Сидкыйсафа Фәтхулла кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1911 йылда 10 нчы
2) агустда
3) Сидкыйсафа
4) Фәтхулла кызы
5) дарел-фәнадин
6) дарел-бәкайә
7) рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Әхмәдхан җәмәгате».

Сул ягы (уеп язылган): «Һиҗриййә илә 1329 нчы йылда мәдфүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Миладиййә илә
2) 1842 нче йылда
3) 1 нче фибралда
4) Сидкыйсафа
5) Фәтхулла кызы
6) вөҗүдә килмеш».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «1911 елның 10

2) августында
3) Сидкыйсафа
4) Фәтхулла кызы
5) фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте.».

Уң ягы: «Әхмәдхан җәмәгате».

Сул ягы: «Һиҗри белән 1329 елда җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Милади белән
2) 1842 елның
3) 1 февралендә
4) Сидкыйсафа
5) Фәтхулла кызы
6) дөньяга килгән».

Таш үлчәмнәре: 103(120)х36х13.

17. Бибишәмсебану Габделхаликъ кызына куелган кабер ташы, 1854 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) 1854 нче йыл 22 нче
3) април Йаңа Өҗемдә Биби-
4) -шәмсебану Габделхаликъ
5) кызы Мөхәммәджан Бикчура
6) углының җәмәгате 36
7) йәшендә даре бәкайә рихләт кылды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) 1854 елның 22
3) апрелендә Яңа Өҗемдә Биби-
4) -шәмсебану Габделхаликъ
5) кызы – Мөхәммәджан Бикчура
6) улының җәмәгате – 36
7) яшендә мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 107х35х22.

18. Мәхубҗамал Халид кызына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) 1886 нчы йылда нуйәбр
3) 28 сендә даре фәнадан
4) даре бәкайә рихләт әйләде
5) Мәхубҗамал Халид кызы 82
6) йәшдә Хода гарикы рәхмәт әйләсүн».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мәхубҗамал
2) Ибраһим җәмәгате».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1886 елның 28
3) ноябрендә Мәхубҗамал Халид
4) кызы 82 яшьтә фани дөньядан
5) мәңгелек дөньяга күчте.
6) Хода рәхмәткә күмсен».

Арткы ягы:
1) «Мәхубҗамал
2) Ибраһим җәмәгате».
Таш үлчәмнәре: 79(94)х36х14.

19. Шәрифҗамал Садыйк кызына куелган кабер ташы, 1870 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) 1870 сәнә һиҗри 1289 сәнә
3) Йаңа Өҗемдә Шәриф-
4) -елҗамал Садыйк кызы Исмә-
5) -гыйль Ибраһим углы зәүҗәсе»[321].

Уң ягы (уеп язылган): «34 йәшдә даре бәкайә рихләт кылды»[322].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) 1870 елда, һиҗри 1289 елда
3) Яңа Өҗемдә Шәриф-
4) -җамал Садыйк кызы – Исмә-
5) -гыйль Ибраһим улы хатыны».

Уң ягы: «34 яшьтә мәңгелек дөньяга күчте».
Таш үлчәмнәре: 83(95)х32х15.

20. Исмәгыйль Ибраһим улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) 1906 нчы йылда 20 нче

[321] Дәвамы уң ягында.
[322] Башы алгы ягында.

3) дикәбрдә даре фәнадан
4) даре бәкайә рихләт итде
5) Йаңа Өҗемнең Исмәгыйль
6) Ибраһим углы 79 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган): «Хода рәхмәт әйләгәй иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1906 елның 20 декабрендә
3) Яңа Өҗемнән Исмәгыйль
4) Ибраһим улы 79 яшендә
5) фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте».

Арткы ягы: «Хода рәхим кылса иде».

Таш үлчәмнәре: 84(95)х34х11.

21. Сәхибҗамал Габделхәлил кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[323]:
1) «Румиййә 1904 нче йыл
2) ийүл 3 ндә Сәхиб-
3) -җамал Габделхәлил
4) кызы Исмәгыйль Фазл-
5) -улла углының зәүҗә-
6) -се дарел-фәнадан дар-
7) -ел-бәкайә рихләт әйләде
8) 45 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади 1904 елның
2) 3 июлендә Сәхиб-
3) -җамал Габделхәлил
4) кызы – Исмәгыйль Фазл-
5) -улла улының хаты-
6) -ны 45 яшендә
7) фани дөньядан
8) мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 96(107)х33х11.

22. Вәлиулла Нигъмәтулла улына куелган кабер ташы, 1880 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмүллаahи руух[324]
2) Йаңа Өҗемдә
3) Вәлийулла
4) Нигъмәтулла
5) углы
6) дарел-бәкайә рихләт
7) кылды 75 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Дикәбр 24 ндә».

Сул ягы (уеп язылган): «1880 йылда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Яңа Өҗемдә
3) Вәлиулла
4) Нигъмәтулла
5) улы 75 яшендә
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте».

Уң ягы: «Декабрьнең 24 ндә [вафат]».

Сул ягы (уеп язылган): «1880 елда [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 79х32х14.

23. Миһрикамал Корбангали кызына куелган кабер ташы, 1883 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаahү Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикат-
2) -үл-мәүүт руми 1883 сәнә ийүл
3) 15 ндә Миһрикамал Корбангали
4) кызы Вәлийулла хәләле 73 йә-
5) -шдә йәкшәнбә көн даре бәкайә рихләт
6) кыйлды рахимәһәәллаahү Тәгааләә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне
2) татыячак». Милади 1883 елның 15
3) июлендә Миһрикамал Корбангали
4) кызы – Вәлиулла хәләле – 73 я-
5) -шьтә якшәмбе көн мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 93(103)х32х16.

[323] Өске өлешендә бизәк уелган.

[324] Бу гыйбарә хаталы язылган.

24. Бибигарифә Мөхәммәдшакир кызына куелган кабер ташы, 1891 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә руми 1891 сәнә
2) март 16 нда Бибигарифә Мөхәммәдшакир
3) бине Гыйнәйәтулла зәүҗәсе 35
4) йәшендә даре бәкайә интикаль әйләде
5) Аллаһ Тәгалә гарикы рәхмәт кыйлсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән. Милади 1891 елның
2) 16 мартында Бибигарифә Мөхәммәдшакир
3) бине Гыйнәятулла хатыны – 35
4) яшендә мәңгелек дөньяга күчте.
5) Аллаһ Тәгалә рәхмәткә күмсен».

Таш үлчәмнәре: 78х31х13.

25. Бибимәймүнә Гобәйдулла Әбүбәкер улының кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмүллаәһи руух[325]
2) Йаңа Өҗемдә
3) Бибимәймүнә
4) дарел-бәкайә
5) рихләт кылды
6) Әхмәдулла Вәлийулла
7) углыйның зәүҗәсе
8) 1322 / 1905».

Уң ягы (уеп язылган): «Сәфәр айының 6 сында дишәнбкөн».

Сул ягы (уеп язылган): «1905 нче април 28 ндә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ашыт
2) карйәсинең
3) Гобәйдулла Әбү-
4) -бәкер углыйның
5) кызы
6) 48 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Яңа Өҗемдә
3) Бибимәймүнә –
4) Әхмәдулла Вәлиулла
5) улының хатыны –
6) 1322 / 1905 [елда]
7) мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Уң ягы: «Сәфәр аеның 6 сында дүшәмбе көн [вафат]».

Сул ягы: «1905 елның 28 апрелендә [вафат]».

Арткы ягы:
1) «Ашыт
2) авылыннан
3) Гобәйдулла Әбү-
4) -бәкер улының
5) кызы
6) 48 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 83(91)х32х14.

26. Әхмәдулла Вәлиулла улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмүллаәһи руух[326]
2) ошбу Йаңа Өҗемдә
3) Әхмәдулла Вәлийулла
4) углы дарел-бәкайә
5) рихләт кылды
6) 59 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «1906 нчы майның 17 сенд».

Сул ягы (уеп язылган): «1324 рабигыль-ахир 8 ндә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу Яңа Өҗемдә
3) Әхмәдулла Вәлиулла
4) улы 59 яшендә
5) мәңгелек дөньяга
6) күчте».

Уң ягы: «1906 [елның] 17 маенда [вафат]».

[325] Бу гыйбарә хаталы язылган.

[326] Бу гыйбарә хаталы язылган.

Сул ягы: «[һиҗри] 1324 [елның] 8 рабигыль-ахирендә[вафат]».

Таш үлчәмнәре: 80(88)х32х13.

27. Габделкоддүс Хәбибулла улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмүллаahи руух[327]
2) Йаңа Өҗемд
3) Габделкоддүс
4) Хәбибулла углы
5) дарел-фәнадин
6) дарел-бәкайә рихләт
7) идәлде».

Уң ягы (уеп язылган): «27 сенд гыйнвар».

Сул ягы (уеп язылган): «58 йәшенд 1911 йылда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Яңа Өҗемдә
3) Габделкоддүс
4) Хәбибулла улы
5) фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга
7) күчте».

Уң ягы: «27 гыйнварда [вафат]».

Сул ягы: «58 яшендә 1911 елда [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 84х31х13.

28. Габделкадыйр Габделмәннаф улына куелган кабер ташы, 1917 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) Йаңа Өҗемнең
3) Габделкадыйр Габделмәннаф
4) углы һиҗрәт
5) кылды 1917 сәнә
6) май 17 72 йәшенд».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кабер
2) ташымны
3) укуб
4) дога рәхим
5) кылсаңыз
6) ла».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Яңа Өҗемнән
3) Габделкадыйр Габделмәннаф
4) улы
5) 1917 елның
6) 17 маенда 72 яшендә [ахирәткә] күчте».

Арткы ягы:
1) «Кабер
2) ташымны
3) укып,
4) дога
5) укысагыз
6) иде».

Таш үлчәмнәре: 100х30х10.

29. Бибиәшрәф Хәйбулла кызына куелган кабер ташы, 1907 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) Йаңа Өҗемнең
3) Габделкадыйр җәмәгате
4) Бибиәшрәф Хәйбулла
5) кызы даре
6) фәнадин даре
7) бәкайә рихлә-
8) -т кылды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Мәрхүм
2) 85 йәшендә
3) һиҗрәт
4) 1325 йылда
5) милади
6) 1907 йылда
7) ошбу кабер
8) ийәсен
9) рәхмәт
10) кылгай иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Яңа Өҗемнән
3) Габделкадыйр җәмәгате –
4) Бибиәшрәф Хәйбулла

[327] Бу гыйбарә хаталы язылган.

5) кызы – фани
6) дөньядан мәңгелек
7) дөньяга
8) күчте».

Арткы ягы:
1) «Мәрхүм
2) 85 яшендә
3) һиҗри
4) 1325 елда,
5) милади
6) 1907 елда [вафат].
7) Бу кабер
8) иясен [Аллаһ]
9) рәхим
10) кылса иде».

Таш үлчәмнәре: 98х31х12.

30. Хөббениса Исмәгыйль кызына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[328]:
1) «Кааләллаһү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) кятиб Касыйм мулла
4) Йаңа Өҗем авылыйның Габделгаффар
5) җәмәгате Хөббениса Исмәгыйль
6) кызы 1900 нче йылда нуйәбр
7) 5 нче көне 75 йәшендә
8) җан тәслим әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган)[329]:
1) «Хөббениса
2) Исмәгыйль кызы
3) бу гамьдән улмады азад
4) нәби мөрсәл вәли зөһад
5) каму ни әйләде бер бад
6) һәм әгъйан әгъйардан».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Язучы: Касыйм мулла.
4) Яңа Өҗем авылыннан Габделгаффар
5) җәмәгате – Хөббениса Исмәгыйль
6) кызы – 1900 ел ноябренең
7) 5 нче көнендә 75 яшендә
8) җан тәслим кылды».

Арткы ягы:
1) «Хөббениса
2) Исмәгыйль кызы.
3) Бу гамьнән булмады азат
4) пәйгамбәр, илче, изге, аскетлар.
5) барысын бер җил нишләтте –
6) аксөякләрне оятлардан».

Таш үлчәмнәре: 90(112)х31х11.

31. Габделгаффар Байморат Ишмөхәммәд улының улына куелган кабер ташы, 1895 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) Йаңа Өҗем авылыйның Габделгаффар
3) атасы Байморат Ишмөхәммәд углы
4) 1895 нче сәнә ийүн 12 нче көне
5) 82 йәшендә даре фәнадан
6) даре бәкайә рихләт әйләде
7) Аллаһ Тәгалә рәхмәт
8) кылсун».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) кә хөкме Аллаһ будыр ошбу фәнада
3) кә кимсә калмайа бакый фәнада
4) мокаррәб кәр мәлик кәр мөрсәл ула
5) бәка булмайа иллә ахир ула
6) Габдеззакир Габделҗәмил углы
7) хәражаты илән бина кылынды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Яңа Өҗем авылыннан Габделгаффар
3) (атасы – Байморат Ишмөхәммәд углы)
4) 1895 ел июненең 12 нче көнендә
5) 82 яшендә фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте.
7) Аллаһ Тәгалә рәхим
8) кылсын».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Аллаһ хөкеме будыр бу фани дөньяда:
3) кемсә калмый мәңгегә бу фани дөньяда;
4) әгәр якын кеше, патша, пәйгамбәр булса да,
5) мәңге булмый, ахыры була.
6) Габдеззакир Габделҗәмил улы
7) акчасына куелды».

Таш үлчәмнәре: 90х33х13.

[328] Беренче ике юлы ике түгәрәк эченә язылган.
[329] Беренче ике юлы ике түгәрәк эченә язылган.

32. Хубҗамал Гыйззәтулла кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) руми 1910 нчы
3) йылда гыйнвар
4) 31 ндә шинбә
5) көн 50 йә-
6) -шендә Күәмнең
7) Гыйззәтулла кызы
8) Хубҗамал
9) Шәрәфеддин
10) зәүҗәсе дал-фәна-
11) -дин дал-бәкайә[330]
12) рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-расүүлүллаah».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаh рәхмәте гарикъ кыйлсын амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh хөкеме белән.
2) Милади 1910
3) елның 31
4) гыйнварында шимбә
5) көн 50 я-
6) -шендә Күәмнән
7) Гыйззәтулла кызы
8) Хубҗамал –
9) Шәрәфеддин
10) хатыны – фани дөнья-
11) -дан мәңгелек дөньяга
12) күчте».

Уң ягы: «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе».

Сул ягы: «Аллаh рәхмәткә күмсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 101х32х11.

33. Маһишәрәф Шәрәфеддин кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә
2) руми 1910 нчы
3) йылда май 23 ндә
4) Йанга Өҗем карйәсинең
5) Шәрәфеддин кызы
6) Маһишәрәф 15 йәшендә
7) дарел-фәнадин да-
8) -рел-бәкайә рихләт
9) әйләде Аллаh
10) рәхмәте гарикъ кыйлсын
11) ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәд-
12) -үр-расүүлүллаah».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh хөкеме белән.
2) Милади 1910
3) елның 23 маенда
4) Яңа Өҗем авылыннан
5) Шәрәфеддин кызы
6) Маһишәрәф 15 яшендә
7) фани дөньядан мәң-
8) -гелек дөньяга
9) күчте. Аллаh
10) рәхмәткә күмсен.
11) Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд –
12) Аллаһның илчесе».

Таш үлчәмнәре: 98(106)х32х11.

34. Гөлсара Шиһабеддин кызына һәм Маһибәрур Габделкадыйр кызына куелган кабер ташы, 1912 һәм 1917 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1912 сәнә нуйәбр
2) 17 ндә Гөлсара Шиһаб-
3) -еддин кызы 5 йәшендә
4) дәфен иделде шәфәгате
5) насыйб улсун[331]».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Маһибәрур
2) Габделкадыйр кызы Шиһаб-
3) -еддин зәүҗәсенең мәркаде
4) 1917 сәнә агуст 21 ндә
5) маһе рамазан 22 ндә 30
6) йәшендә мәдфүн улды
7) рахимәһәллаahү Тәгааләә».

[330] «Дарел-фәнадин дарел-бәкайә» сүзләре булырга тиеш, «р» хәрефе ялгыш төшеп калган.

[331] Ислам дине өйрәтүенчә, сабый вакытында вафат булган балалар Кыямәт көнендә ата-аналары өчен Аллаh каршында шәфәгать кылачаклар, әлеге догада шул нәрсә күздә тотыла

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1912 елның 17
2) ноябрендә Гөлсара Шиһаб-
3) -еддин кызы 5 яшендә
4) җирләнде. Шәфәгате
5) насыйп булсын».

Арткы ягы:
1) «Бу Маһибәрур
2) Габделкадыйр кызы – Шиһаб-
3) -еддин хатынының кабере,
4) 1917 елның 12 агустында,
5) 22 рамазанында 30
6) яшендә җирләнде.
7) Аллаһ Тәгалә аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 86x28x14.

35. Гыйльмелбаян Габдеззакир кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[332]:
1) «Кааләллаһү Тәгаләә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
3) Йаңа Өҗем авылыйның Габдезза-
4) -кир кызы Гыйльмелбайан 15 йәшендә
5) даре фәнадан даре бәкайә
6) рихләт әйләде 1910 нчы сәнә
7) майның 18 нче көне».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Гыйльмелбайан
2) кани күстәр берен әй җан
3) кани вармы әүханлардан
4) рәсүл рәхмәте Рахман
5) аныйда әйләтде бу дардан
6) хуш бәхил бул газиз атам әл-фирак
7) догада бул газизә анам әл-фирак».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Яңа Өҗем авылыннан Габдезза-
4) -кир кызы Гыйльмелбаян 15 яшендә
5) 1910 ел маеның 18 нче көнендә
6) фани дөньядан мәңгелек
7) дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) «Гыйльмелбаян.
2) Кайда, күрсәт берәрсен, әй, җан,
3) кайда, бармы мәңге калган кеше?
4) Рәсүл [Мөхәммәд пәйгамбәр], Рахман [Аллаһ] рәхмәте
5) аны да алып китте бу дөньядан.
6) Хуш, бәхил бул, газиз атам, [бу –] аерылу.
7) догада бул, газиз анам, [бу –] аерылу».

Таш үлчәмнәре: 90(108)x31x11.

36. Билгесез кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
«...
1) әйләгәй иде».

Арткы ягы (уеп язылган):
«...
1) Аллаһүммәжгальһәә фиил-җәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
«...
1) кылса иде».

Арткы ягы:
«...
1) Аллаһым, аңа җәннәт бир».

Таш үлчәмнәре: 23x32x13.

37. Шәрәфи Мөхәммәдшәриф улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Җуван Шәрәфи
2) Мөхәммәдшәриф углы 1920 нче сәнә
3) май 8 нче көне 65 йәшендә
4) даре фәнадан даре бәкайә
5) рихләт әйләде
6) рахмәтүллаһи рахмәтән вәәсигаһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Юан Шәрәфи
2) Мөхәммәдшәриф улы 1920 ел
3) маеның 8 нче көнендә 65 яшендә
4) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
5) күчте.
6) Аллаһның киң рәхмәте булсын».

Таш үлчәмнәре: 82x32x9.

[332] Беренче ике юлы ике түгәрәк эченә язылган.

38. Мәрьям Хәйрулла кызына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ
2) Мәрйәм Хәйрулла
3) кызы 1911 сәнә
4) 11 нҗе ийүндә
5) 18 йәшендә
6) мәдфүнә
7) рахмәтүллааһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ.
2) Мәрьям Хәйрулла
3) кызы 1911 елның
4) 11 июнендә
5) 18 яшендә
6) җирләнде.
7) Аллаһның рәхмәте булсын».

Таш үлчәмнәре: 60х25х7.

39. Гаҗбикамал Габделваһһаб кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаһ
2) Гаҗбикамал бинте Га-
3) -бделваһһаб 1339 сәнәи
4) һиҗрииййә маһе рабигыль-ә-
5) -үвәлдә 90 йәшендә
6) мәдфүнә рахмәтүллааһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кятиб мулла
2) Габделмәннаф».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ.
2) Гаҗбикамал бинте Га-
3) -бделваһһаб һиҗри
4) 1339 елның рабигыль-әүвәл
5) аенда 90 яшендә
6) җирләнде. Аллаһның рәхмәте булсын».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Арткы ягы:
1) «Язучы: мулла
2) Габделмәннаф».

Таш үлчәмнәре: 59х29х9.

Ташка язу остасы Габделмәннаф бине Мөхәммәдзакир бине Ибраһимның 1915 елның 5 июнендә указ (указ номеры – №2088) алганлыгы мәгълүм.

40. Хәйрулла Хәлилулла улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Йаңа Өҗем авылыйның Хәйрулла
3) Хәлилулла углы 1915 нче сәнә
4) фиврал 14 нче көне 57
5) йәшендә даре фәнадан
6) даре бәкайә рихләт әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу мәрхүмнең мөнәҗәте
2) әгәрчә хезмәтем кимдүр Ходайа
3) өмидем рәхмәтеңдин Хода йа
4) гүйә падиса сән кәрәм кыйл
5) гөнаһым гәрчә таг булса гадәм кыйл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Яңа Өҗем авылыннан Хәйрулла
3) Хәлилулла улы 1915 ел
4) февраленең 14 нче көнендә 57
5) яшендә фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) «Бу мәрхүмнең мөнәҗәте:
2) Гәрчә хезмәтем кимдер Ходага,
3) өметем рәхмәтеңнән, йә, Хода,
4) гүя падишаһ син, юмартлык ит,
5) гөнаһым гәрчә тау булса, юк ит».

Таш үлчәмнәре: 73х36х12.

41. Mаһисорур Әүхәди кызына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә руух
2) Иске Өҗем Әүхәди
3) кызы Mаһисорур
4) Йанга Өҗем Хәкимулла
5) Сәйфулла углыйның
6) зәүҗәсе 33 дә
7) дарел-фәнадин дар-
8) -ел-бәкайә рихләт әйләде
9) 1913 = май 19 нда».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә руух
2) 1913 нче 19 нчы майда
3) Mаһисорур Хәкимулла
4) зәүҗәсе 33 йәшендә
5) дарел-бәкайә рихләт
6) әйләде Аллаһның
7) рәхмәтендә улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Иске Өҗемнән Әүхәди
3) кызы Mаһисорур –
4) Яңа Өҗемнән Хәкимулла
5) Сәйфулла улының
6) хатыны – 33 тә
7) 1913 елның 19 маенда
8) фани дөньядан мәңгелек
9) дөньяга күчте».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1913 [елның] 19 маенда
3) Mаһисорур Хәкимулла
4) хатыны 33 яшендә
5) мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһның
7) рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 93(114)х34х10.

42. Бибигафифә Вәлиулла кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгааләә руух
2) Йанга Өҗем Вәлийулла
3) кызы Бибигафифә
4) Сәйфулла Сәфәргали
5) углыйның зәүҗәсе дарел-бәка-
6) -йә интикаль әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «1914 нче 16 нчы дикәбрдә».

Сул ягы (уеп язылган): «64 дә дәфен кыйлынды Илләһии әәмиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Углы Хәкимулла
2) бина кыйлды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Яңа Өҗемнән Вәлиулла
3) кызы Бибигафифә –
4) Сәйфулла Сәфәргали
5) улының хатыны – мәңгелек дөнья-
6) -га күчте».

Уң ягы: «1914 [елның] 16 декабрендә [вафат]».

Сул ягы: «64 тә җирләнде. Илаһым, амин».

Арткы ягы:
1) «Улы Хәкимулла
2) куйды».

Таш үлчәмнәре: 79(90)х31х15.

43. Бибифатиха Баязид кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әгуузү биллләһи мин-
2) -әш-шәйтааниp-раҗиим бисм-
3) -илләәһир-рахмәәнир-рахиим
4) ләә иләәһә иллләәллаah Мүхәммәдүр-расүүл-
5) -үллаah ләә иләәһә иллләәллаah Аллаah
6) Йанга Өҗем карйәсинең
7) Солтангали Габденнасыйр
8) мәрхүм углыйның зәүҗәсе
9) Бибифатиха Байазид кызы дар-
10) -ел-фәнадин дарел-бәкайә
11) рихлү[333] әйләде 65 йәшендә
12) 1905 нче йыл».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шәйтаннан

[333] «Рихләт» сүзе булырга тиеш, хаталы язылган.

2) Аллаһка сыенам. Шәфкатьле,
3) Рәхимле Аллаһ исеме белән.
4) Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның
5) илчесе. Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк. Аллаһ
6) Яңга Өҗем авылыннан
7) Солтангали Габденнасыйр
8) мәрхүм улының хатыны –
9) Бибифатиха Баязид кызы – 65
10) яшендә 1905 елда
11) фани дөньядан мәңгелек
12) дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 102(114)х31х12.

44. Хәмидулла Әхмәдулла улына куелган кабер ташы, 1883 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Румиййә 1883 сәнә
2) април 9 нда Хәмидулла
3) Әхмәдулла углы 52
4) йәшендә дәфен иделде
5) Аллаһ Тәгалә рәхмәт итсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Милади 1883 елның
2) 9 апрелендә Хәмидулла
3) Әхмәдулла улы 52
4) яшендә җирләнде.
5) Аллаһ Тәгалә рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 70(77)х31х9.

45. Гыйбадулла Хәмидулла улына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[334]:
1) «Дарел-фәнадин дарел-бәка-
2) -йә рихләт әйләде
3) Гыйбадулла Хәмид-
4) -улла углы».

Арткы ягы (уеп язылган)[335]:
1) «1912 нче йылда
2) синтәбр 5 ндә
3) 45 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) ««Гыйбадулла Хәмид-
2) -улла углы
3) фани дөньядан мәңгелек дөнья-
4) -га күчте».

Арткы ягы:
1) «1912 елның
2) 5 сентябрендә
3) 45 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 57х30х9.

46. Бибигафифә Мөхәммәдшәриф кызына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү руух[336]
2) Йаңа Өҗем авылының
3) Бибигафифә
4) Мөхәммәдшәриф
5) кызы Мөхәммәдшакир
6) зәүҗәсе дарe-
7) -л-фәнадин дарел-бәкайә ри-
8) -хләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «1906 нчы йылда 70 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем [Аллаһта].
2) Яңа Өҗем авылыннан
3) Бибигафифә
4) Мөхәммәдшәриф
5) кызы – Мөхәммәдшакир
6) хатыны – фани
7) дөньядан мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Уң ягы: «1906 елда 70 яшендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 90х32х14.

47. Шәрифҗан Камаледдин улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллааһү Тәгаалә
2) күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт

[334] Өске өлешендә ай һәм йолдыз рәсеме төшерелгән.
[335] Аскы өлешендә бертөрле бизәк төшерелгән.
[336] Хаталы язылган.

3) Шәрифҗан Камаледдин
4) углы 1909 нчы йылда 20 нче
5) гыйнвар йәкшәнбә көн 11
6) йәшендә җан тәслим кыйлды
7) ата-анасына шәфәгатьче
8) кылсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте:
2) «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
3) Шәрифҗан Камаледдин
4) улы 1909 елның 20
5) гыйнварында якшәмбе көн 11
6) яшендә җан тәслим кылды.
7) [Аллаһ аны] ата-анасына шәфәгатьче
8) кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 90х31х9.

48. Бибигалимәбикә Камаледдин Мөхәммәдзакир улының кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Йаңа Өҗем авылыйның Камаледдин
3) Мөхәммәдзакир углының кызы
4) Галимәбикә дарел-фәнадан дар-
5) -ел-бәкайә рихләт итде 19
6) йәшендә рахмәтүллааһи рахмәтән вәәсигаһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Буны йазмакдан морадым догадыр бу көн бәнга йарин сәнгадыр
2) Бибигалимәбикә
3) Оры авылыйның Сәлахеддин
4) Әүхәди углыйның җәмәгате
5) 1903 нче сәнә 4 нче фибралда вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Яңа Өҗем авылыннан Камаледдин
3) Мөхәммәдзакир улының кызы
4) Галимәбикә 19 яшендә фани
5) дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллаһның киң рәхмәте булсын».

Арткы ягы:
1) «Моны язудан морадым догадыр, бу көн миңа, иртәгә сиңадыр.
2) Бибигалимәбикә
3) Оры авылыннан Сәлахеддин
4) Әүхәди улының җәмәгате
5) 1903 елның 4 февралендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 95х31х10.

Әлеге кабер иясенең ире Сәлахеддин бине Әүхәди бине Мәхмүд бине Габдрахман бине Кәлим бине Субай бине Бикбулат бине Килмәмәт бине Морзагилдә бине Мәмәт[337], 1920 елның 1 гыйнварында вафат булып, Арча районы Түбән Оры авылы зиратында җирләнгән. Без аның кабер ташын шунда таптык[338].

49. Таибә Камаледдин кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) 1905 нче йылда 5 нче
3) фибралда даре фәнадан
4) даре бәкайә рихләт әйләде
5) Таибә Камаледдин кызы
6) [25 йәшендә вафат]».

Уң ягы (уеп язылган)[339]:
1) «Душисәр тупраг җисеме
2) белүрсез үлисез рәсеме
3) ...
4) ...».

Сул ягы (уеп язылган)[340]:
1) «Дүнүб тайибә дөнйадан
2) эчүб васләт шәрабындан
3) нисар итде җайын Хакга
4) теләб дидарын...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) 1905 елның 5
3) февралендә .... Камаледдин
4) кызы фани дөньядан
5) мәңгелек дөньяга күчте
6) [25 яшендә вафат]».

Уң ягы:
1) «Душисәр туфрак җисеме

[337] Салихов Р.Р. Служилая Ура: рождение татарского капитализма / Р.Р. Салихов. – Казань: Институт истории им. Ш.Марджани АН РТ, 2015. – С. 226–247.
[338] Гайнетдинов А.М. Арча районы эпиграфик истәлекләре / А.М. Гайнетдинов. – Казан: ТР ФА Ш. Мәрҗани исемендәге Тарих институты, 2016. – Б. 239.
[339] Диагональ буенча язылган.
[340] Диагональ буенча язылган.

2) белерсез, үлесез рәсеме
3) ...
4) ...».

Сул ягы:
1) «Матур дөньядан китеп,
2) эчеп кавышу шәрабеннән,
3) таратты урынын Хакка,
4) йөзен [күргән] теләп».

Таш үлчәмнәре: 83х35х11.

50. Камаледдин Габдеззакир улына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) би-исмиһи Тәгааләә
3) Йаңа Өҗем авылыйның Камаледдин
4) Габдеззакир углы һиҗриййә иләи
5) 1328 нче сәнә 22 нче шәгъбан йәкшәнбә көн
6) румиййә иләи 1910 нчы сәнә аугыст 15 ндә
7) 56 йәшендә вафат итде
8) Хода гарикы рәхмәт әйләгәй иде
9) ачык йөзле татлы сүзле адәм иде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Камаледдин.
2) әҗәл каблады саг восул
3) күрәдер ике күзең йул
4) сиңа сәндән йакындыр ул
5) кә тумышдыр бәйлә һәмзад
6) кә хөкме Аллаһ будыр ошбу фәнада
7) кә кимсә калмайа бакый фәнада».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе үлемне татыячак».
2) Аның [Аллаһ Тәгаләнең] исеме белән.
3) Яңа Өҗем авылыннан Камаледдин
4) Габдеззакир улы һиҗри белән
5) 1328 елның 22 шәгъбанында, якшәмбе көн,
6) милади белән 1910 елның 15 августында
7) 56 яшендә вафат булды.
8) Хода рәхмәткә күмсә иде.
9) Ачык йөзле, татлы сүзле адәм иде».

Арткы ягы:
1) «Камаледдин.
2) Әҗәл каплады исән-сау ирешүне,
3) күрәдер ике күзең юл,
4) сиңа синнән якындыр ул,
5) тугандыр кә шулай ризыкташ.
6) Аллаһ хөкеме будыр бу фани дөньяда:
7) кемсә калмый бу фани дөньяда».

Таш үлчәмнәре: 60х34х16.

51. Габделмәннаф Камаледдин улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Габделмәннаф
3) Камаледдин углы
4) 1329 сәнәи һиҗриййә
5) 1911 сәнәи миладиййә
6) 22 нче ийүндә
7) 15 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Тәсаддыклә кыйлуңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догада идеңез йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Габделмәннаф
3) Камаледдин улы
4) һиҗри 1329 елда,
5) милади 1911 елның
6) 22 июнендә
7) 15 яшендә вафат».

Уң ягы: «Сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, догада искә алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 103х36х11.

52. Габдулла Камаледдин Закир улының улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[341]:
1) «Аллаһ
2) һәзәә мәркадүл-мәрхүүми
3) Габдулла бине Камал-
4) -еддин бине Закир бине Габд-
5) -елгалим дарел-фәнадан

[341] Беренче юлы түгәрәксыман бизәкле рәсем эченә язылган.

6) әл-бәкайә рихләт әйләде
7) җәгаләллаahү мәркадә
8) раудатән мин рийәәдыйль-җәннәh».

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә вәәкыйфән фии кабрии мүтәфәккиран би-әмрии күнтү мислүкә әмсин фә-тәсыыйру гадән мислии».

Сул ягы (уеп язылган): «Ләү кәәнәтид-дүнйәә түдүүмү ли-вәәхидин лә-кәәнә расүүлүллаahи фии[hәә] мүхълидәә».

Арткы ягы (уеп язылган)[342]:
1) «Мөхәммәд
2) миладиййә 1913 нҗ
3) йылда 15 нче үктәбрдә
4) hиҗриййә илә 1332 нҗе
5) йылда 29 нҗы мөхәррәмдә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh.
2) Бу – мәрхүм
3) Габдулла бине Камал-
4) -еддин бине Закир бине Габд-
5) -елгалим кабере, фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте.
7) Аллаh каберен җәннәт
8) бакчаларыннан бер бакча итсен».

Уң ягы: «Әй, каберем янында басып торучы, фикерләүче, кичә мин синең кебек идем, иртәгә син минем шикелле булырсың».

Сул ягы: «Әгәр дә дөнья берәр зат өчен дәвам итсә, Аллаhның илчесе [Мөхәммәд пәйгамбәр] анда мәңге булыр иде».

Арткы ягы:
1) «Мөхәммәд.
2) Милади 1913
3) елның 15 октябрендә,
4) hиҗри белән 1332
5) елның 29 мөхәррәмендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 73х32х11.

53. Сибгатулла Нигъмәтулла улына куелган кабер ташы, 1913 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) Йаңа Өҗем авылыйның
3) Сибгатулла бине Нигъмәтулла
4) 67 йәшендә даре фәна-
5) -дан даре бәкайә рихләт әйләде
6) 1913 нче сәнә ийүн 7 нче көне».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаhта.
2) Яңа Өҗем авылыннан
3) Сибгатулла бине Нигъмәтулла
4) 67 яшендә 1913 ел
5) июненең 7 нче көнендә фани дөнья-
6) -дан мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 116х31х13.

54. Габделгазизгә куелган кабер ташы, XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Аллаh
2) hәзиhи түрбәтүл-мәр-
3) -хүүмил-мәгъфүүрил-мү-
4) хътәәҗи иләә Раббиh»[343].

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-Гафүүри
2) Габделгазиз әфәнде
3) рухына фатиха»[344].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаh.
2) Бу – рәхим
3) кылынган, гафу ителгән,
4) Раббысына мохтаҗ».

Алгы ягы:
1) «Гафу итүче [Раббысына мохтаҗ]
2) Габделгазиз әфәнде [төрбәсе].
3) Рухына «Фатиха» сүрәсе укы.

Таш үлчәмнәре: 89х31х10.

55. Шәмсежамал Мөхәммәҗән кызына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү шәйъин
2) hәәликүн илләә вәҗhәh
3) Шәмсежамал

[342] Беренче юлы түгәрәксыман бизәкле рәсем эченә язылган.

[343] Дәвамы арткы ягында.

[344] Башы алгы ягында.

4) Мөхәммәджан кызы
5) 1919 сәнә 3 нче фибрал
6) вафат рахмәтүллаahи
7) галәйһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аның [Аллаһның] Йөзеннән башка
2) һәрбер нәрсә һәлак булучы.
3) Шәмсежамал
4) Мөхәммәджан кызы
5) 1919 елның 3 февралендә
6) вафат. Аңа Аллаһның
7) рәхмәте булсын».

Таш үлчәмнәре: 44х28х12.

56. Нигъмәтҗан Мөхәммәджан улына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү шәйъин
2) һәәликүн илләә вәҗһәһ
3) Нигъмәтҗан Мөхәммәд-
4) -жан углы1925 сәнә
5) 2 нче майда 80
6) [йәшендә вафат]».

Арткы ягы (уеп язылган)[345]:
1) «Җәгаләллаahү кабраһү рау-
2) -датән мин рийәәдыйль-жәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аның [Аллаһның] Йөзеннән башка
2) һәрбер нәрсә һәлак булучы.
3) Нигъмәтҗан Мөхәммәд-
4) -жан улы1925 елның
5) 2 маенда 80
6) [яшендә вафат]».

Арткы ягы:
1) «Аллаһ аның каберен жәннәт
2) бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 66х30х9.

57. Мөхәммәдвафа Мөхәммәдгариф улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) Йаңа Өҗем авылыйның
3) Мөхәммәдвафа Мөхәммәдгариф
4) углы 1905 нче сәнә
5) ийүл 20 сендә 40
6) йәшендә даре фәнадан
7) даре бәкайә күчде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Яңа Өҗем авылыннан
3) Мөхәммәдвафа Мөхәммәдгариф
4) улы 1905 елның
5) 20 июлендә 40
6) яшендә фани дөньядан
7) мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 43х27х10.

58. Әшрәфниса Гарифҗан Мөхәммәдвәли улының хатынына куелган кабер ташы, XX гасыр башы.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт
2) Йаңа Өҗем авылыйның Гарифҗан
3) Мөхәммәдвәли углыйның хәләле Әшрәф-
4) -енниса даре фәнадан даре
5) бәкайә рихләт әйләде рахмәтүллаahи
6) рахмәтән вәәсигаһ 190[346] нче йылда».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр жан иясе үлемне татыячак.
2) Яңа Өҗем авылыннан Гарифҗан
3) Мөхәммәдвәли улының хәләле Әшрәф-
4) -ниса 190 елда фани дөньядан
5) мәңгелек дөньяга күчте Аллаһның
6) киң рәхмәте булсын».

Таш үлчәмнәре: 101(116)х31х13.

59. Гарифҗан мулла Мөхәммәдвәли улына куелган кабер ташы, 1872 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нәфсиң зәәъикатүл-мәүүт

[345] Диагональ буенча язылган.

[346] Биредә кайчан вафат булуы күрсәтелмәгән. Таш, әле иясе вафат булганчы ук, әзерләнгән һәм, ул үлгәч, шул буш калдырылган урынга кайсы елда үлүе дә язылырга тиеш булган, ләкин ниндидер сәбәпләр аркасында бу эш башкарылмыйча калган, күрәсең.

2) Йаңа Өҗем авылыйның Гарифҗан
3) мулла Мөхәммәдвәли углы даре фәнадан
4) даре бәкайә рихләт әйләде
5) 1872 нче йылда май 6 нчы
6) көне 40 йәшендә Хода гарикы
7) рәхмәт әйләб җәннәт әһелендән
8) әйләгәй иде амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һәр җан иясе үлемне татыячак.
2) Яңа Өҗем авылыннан Гарифҗан
3) мулла Мөхәммәдвәли улы
4) 1872 ел маеның 6 нчы
5) көнендә 40 яшендә фани дөньядан
6) мәңгелек дөньяга күчте. Хода, рәхмәткә
7) күмеп, җәннәт әһеленнән
8) итсә иде, амин».

Таш үлчәмнәре: 86x31x10.

60. Бибифатыйма Сафиулла кызына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Йаңа Өҗем кар-
4) -йәсинең
5) Бибифатыйма Са-
6) -фийулла кызы
7) мәдфүн 1915
8) йыл беренчә
9) фивралда Алла
10) рәхмәт әйлә-
11) -сүн».

Уң ягы (уеп язылган): «-ның җәүҗәсе 62 йәшендә»[347].

Сул ягы (уеп язылган): «Габделҗаббар Габдессәлам углы-»[348].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) Яңа Өҗем авы-
4) -лыннан
5) Бибифатыйма Са-
6) -фиулла кызы
7) 1915
8) елның беренче
9) февралендә җирләнде. Алла
10) рәхим кыл-
11) -сын».

Уң ягы: «-ның хатыны, 62 яшендә [вафат]».

Сул ягы: «Габделҗаббар Габдессәлам улы-».

Таш үлчәмнәре: 92x32x10.

61. Габделҗаббар Габдессәлам улына куелган кабер ташы, 1882 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаалә
2) руми 1882
3) нче сәнә маһе шәри-
4) -фнең 19 нда
5) Өҗем авылының
6) Габделҗаббар Габд-
7) -ессәлам углы
8) даре фәнадан даре
9) бәкайә рихләт кыйлды
10) 65 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Кәәтибүл-хурууфи Габдулла Габделҗаббар углы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Милади 1882
3) елның 19
4) рамазанында
5) Өҗем авылыннан
6) Габделҗаббар Габд-
7) -ессәлам улы
8) 65 яшендә
9) фани дөньядан мәңгелек
10) дөньяга күчте».

Уң ягы: «Хәрефләрне язучы: Габдулла Габделҗаббар улы».

Таш үлчәмнәре: 84x30x9.

62. Разия Гыйнәятулла кызына куелган кабер ташы, 1933 ел.

Таштагы текстның укылышы
Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйһәә фәән
2) Разийа бинте
3) Гыйнәйәтулла».

[347] Башы сул ягында.
[348] Дәвамы уң ягында.

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «1933 сәнә
2) 16 нчы ийүл
3) 17 йәшендә
4) даре җәфадан
5) күчде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә фани.
2) Разия бинте
3) Гыйнәятулла».

Арткы ягы:
1) «1933 елның
2) 16 июлендә
3) 17 яшендә
4) җәфа йортыннан
5) күчте».

Таш үлчәмнәре: 99x31x11.

63. Фазыйлә Җамаледдин кызына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[349]:
1) «Фазыйлә
2) Җамаледдин
3) кызы 1929
4) нчы йылда гыйнвар
5) 16 нче көне 14
6) көнлек бала
7) җан тәслим кылды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Фазыйлә
2) Җамаледдин
3) кызы 1929
4) ел гыйнварының
5) 16 нчы көнендә 14
6) көнлек бала [вакытта]
7) җан тәслим кылды».

Таш үлчәмнәре: 42(52)x26x8.

64. Галиулла Исмәгыйль улына куелган кабер ташы, 1929 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Галийулла
2) Исмәгыйль углы
3) 1929 нҗы йылда ийүн[350]
4) фиврал 8 ндә 63
5) йәшендә вафат
6) тугры адәм иде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Галиулла
2) Исмәгыйль улы
3) 1929 елның
4) 8 февралендә 63
5) яшендә вафат.
6) Тугры адәм иде».

Таш үлчәмнәре: 93x31x11.

Яңа Шашы авылы зираты

1. Мулла Габделвәли мулла Сәмигулла улына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Мулла Габделвәли
2) бине мулла Сәмигулла әл-Кенәри
3) дамелла Сибгатулла хәзрәтдә
4) гыйлем тәхсыйль кыйлуб Йаңа Шашы
5) карйәсендә 42 сәнә биля тәхәллеф
6) имамәтчилек кыйлуб ахирәткә
7) интикаль әйләде рахмәтүллаahи
8) рахмәтән вәәсигah әәмиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) тарих hиҗриййә илән 1327 дә
3) пәнҗешәнбә көн 27 нче шәүвәл
4) миладиййә илән 1909 нчы сәнә
5) үктәбр 29 нда 72 йәшендә
6) даре фәнадан даре бәкайә
7) рихләт әйләде».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мулла Габделвәли
2) бине мулла Сәмигулла Кенәри,
3) дамелла Сибгатулла хәзрәттә
4) гыйлем алып, Яңа Шашы
5) авылында 42 ел бер дә калдырмыйча
6) имамлык итеп, ахирәткә
7) күчте. Аңа Аллаһның киң
8) рәхмәте булсын, амин».

[349] Ай һәм йолдыз рәсеме төшерелгән.

[350] Бу сүз ялгыш язылган, күрәсең.

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Һиҗри белән 1327 [елның]
3) 27 шәүвәлендә пәнҗешәмбе көн,
4) милади белән 1909 елның
5) 29 октябрендә 72 яшендә
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте».

Таш үлчәмнәре: 103х35х11.

Әлеге кабер иясе, 1879 елның 18 июнендә указ (указ номеры – №4911) алып, вафатына хәтле Яңа Шашы авылында мулла вазыйфасын башкарган.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 12 б. №106.

2. Әүхәди Әхсәни улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү шәйъин һәәликүн илләә вәҗһәһ
2) Әүхәди Әхсәни
3) углы тарих миладиййә
4) илә 1911 нҗе сәнә 15 нҗе
5) аугыстда һиҗриййә илә
6) 1329 нҗы сәнә 4 нҗе
7) рамазанда 60 йәшендә
8) даре бәкайә рихләт кылды
9) рахимәһүллаahү Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ».

Уң ягы (уеп язылган): «Кабернең хәлене сагышлайасыз безә Коръән укыб багышлайасыз».

Сул ягы (уеп язылган): «Кәрәм әйләб догалә идеңез йад тәсаддыклә идеңез рухымы шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аның [Аллаһның] Йөзеннән башка һәрбер нәрсә һәлак булучы.
2) Әүхәди Әхсәни
3) улы милади
4) белән 1911 елның 15
5) августында, һиҗри белән
6) 1329 елның 4
7) рамазанында 60 яшендә
8) мәңгелек дөньяга күчте.
9) Аллаһ Тәгалә аны киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Кабернең хәленә сагышланыгыз, безгә Коръән укып багышлагыз».

Сул ягы: «Юмартлык кылып, дога белән искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 125х36х15.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Әүхәди бине Әхсәни бине Салих бине Сәгыйдь бине Биккол бине Ипкә бине Биктә.

3. Бибигайшә Сиражеддин Ишморат улының кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йәә зәәл-җәләәли вәл-икраам
2) Бибигайшә Сираҗ-
3) -еддин Ишморат
4) углыйның кызы Әүхәди
5) Әхсәни углыйның
6) хәлиләсе миладиййә 1914 нҗе
7) сәнә 27 нҗе үктәбрдә һиҗриййә
8) 1332 нҗе сәнә 21 нҗе зилхиҗҗә
9) 56 йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Мазарстанларә гяһ гяһ киләсез кә бездән гыйбрәт алубән кидәсез».

Сул ягы (уеп язылган): «Рәхмәтеңлә кич гөнаһын әй Хода кыйл шәфәгать йә Мөхәммәд Мостафа».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Йә, Олуглык һәм хөрмәт иясе [булган Аллаһ].
2) Бибигайшә Сираҗ-
3) -еддин Ишморат
4) улының кызы – Әүхәди
5) Әхсәни улының
6) сөеклесе – милади 1914
7) елның 27 октябрендә, һиҗри
8) 1332 елның 21 зөлхиҗҗәсендә
9) 56 яшендә вафат».

Уң ягы: «Зиратларга вакыт-вакыт киләсез, бездән гыйбрәт алып китәсез».

Сул ягы: «Рәхмәтең белән кичер гөнаһын, әй, Хода; шәфәгать кыл, йә, Мөхәммәд Мостафа».

Таш үлчәмнәре: 115х36х17.

4. Мөкәррәмә Хәкимҗан кызына куелган кабер ташы, 1924 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «1924 сәнә нуйәбр
2) 25 нче көне 2 йәшендә
3) Мөкәррәмә Хәкимҗан кызы
4) тәслиме рух әйләде
5) шәфәгатьче булсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «1924 ел ноябренең
2) 25 нче көнендә 2 яшендә
3) Мөкәррәмә Хәкимҗан кызы
4) рух [җан] тәслим кылды.
5) Шәфәгатьче булсын».

Таш үлчәмнәре: 63х25х8.

5. Габделлатыйф Нәзир улына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбрah
2) саахибүл-мәркади Габделлатыйф
3) бине Нәзир һиҗри 1239 сәнә
4) 21 нче җөмадиәл-әүвәлдә
5) йәкшәнбә көн 71 йәшендә
6) даре фәнадан даре бәкайә
7) рихләт әйләде».

Уң ягы (уеп язылган): «Әй туганлар әй йакынлар безләре искә алыб»[351].

Сул ягы (уеп язылган): «Рухымы шад итсәңез лә каберемә бер тезләнеб»[352].

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Милади
2) 1920 сәнә 30 нчы
3) гыйнварда вафат
4) рахимәһүллаahү рахмәтән
5) вәәсигah».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Кабер иясе Габделлатыйф
3) бине Нәзир һиҗри 1239 елның
4) 21 җөмадиәл-әүвәлендә
5) якшәмбе көн 71 яшендә
6) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
7) күчте».

Уң ягы: «Әй, туганнар, әй, якыннар, безне искә алып».

Сул ягы: «Рухымны шатландырсагыз ла, каберемә бер тезләнеп».

Алгы ягы:
1) «Милади
2) 1920 елның 30
3) гыйнварында вафат.
4) Аллаh аны киң рәхмәте белән
5) рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 107(125)х30х10.

6. Фәйзрахман Хәкимҗан улына куелган кабер ташы, 1915 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Фәйзрахман
2) Хәкимҗан углы
3) 1915 нче сәнә май 24 нче
4) көне даре фәнадан
5) даре бәкайә рихләт
6) әйләде 6 айлык».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗрииййә 1333 нҗе сәнә
2) рәҗәб 23 нҗе көне вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Фәйзрахман
2) Хәкимҗан улы
3) 1915 ел маеның 24 нче
4) көнендә фани дөньядан
5) мәңгелек дөньяга
6) күчте, 6 айлык [иде]».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри 1333 ел
2) рәҗәбенең 23 нче көнендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 85х30х9.

[351] Дәвамы сул ягында.
[352] Башы уң ягында.

7. Хәдичәбикә Хәкимҗан кызына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Хәдичәбикә
2) Хәкимҗан кызы
3) 1918 нче сәнә ийүл 19 нчы
4) көне ике йәш йарымда
5) җан тәслим әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗрииййә илә
2) 1336 нчы сәнә 22 нче
3) шәүвәлдә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хәдичәбикә
2) Хәкимҗан кызы
3) 1918 ел июленең 19 нчы
4) көнендә ике яшь ярымда
5) җан тәслим кылды».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән
2) 1336 елның 22
3) шәүвәлендә вафат».

Таш үлчәмнәре: 72x26x8.

8. Гыйльмебаян Габделгалим кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәh
2) тарих миладиййә илә 1912 нче
3) ийүл 16 нчы көне 57 йәшендә
4) Гыйльмебайан Габделгалим кызы
5) даре фәнадан даре бәкайә
6) рихләт әйләде Аллah Тәгалә
7) рәхмәт әйләб җәннәт илә мөшәррәф
8) әйләгәй иде амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Һиҗрииййә илә 1330 нчы сәнә
2) 15 нче шәгъбан дүшәнбә
3) көн җан тәслим әйләде
4) Габделлатыйф Нәзируф
5) җәмәгате Гыйльмебайан».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллahта.
2) Милади белән 1912 [ел]
3) июленең 16 нчы көнендә 57 яшендә
4) Гыйльмебаян Габделгалим кызы
5) фани дөньядан мәңгелек дөньяга
6) күчте. Аллah Тәгалә,
7) рәхим кылып, җәннәт белән
8) хөрмәтләсә иде амин».

Арткы ягы:
1) «Һиҗри белән 1330 елның
2) 15 шәгъбанында дүшәмбе
3) көн җан тәслим кылды.
4) Габделлатыйф Нәзиров
5) җәмәгате Гыйльмебаян».

Таш үлчәмнәре: 108(120)x33x13.

9. Бибимәфтуха Габделгаффар кызына куелган кабер ташы, 1910 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү мән галәйhәә фәән
2) руми 1910 сәнә фибрал
3) 15 ндә Габделгаффар
4) кызы Бибимәфтуха
5) Иске Өҗемнең Мөхәммәди
6) җәмәгате 75 йәшендә
7) дарел-бәкайә рихләт
8) кыйлды».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәрәм әйләб
2) догада идегез йад
3) тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы
4) шад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Анда [җир йөзендә] булучы hәркем, hәрнәрсә фани.
2) Милади 1910 елның 15
3) февралендә Габделгаффар
4) кызы Бибимәфтуха –
5) Иске Өҗемнән Мөхәммәди
6) җәмәгате – 75 яшендә
7) мәңгелек дөньяга
8) күчте».

Арткы ягы:
1) «Юмартлык кылып,
2) догада искә алыгыз.
3) Сәдака бирү белән рухымны
4) шатландырыгыз».

Таш үлчәмнәре: 90x33x11.

10. Галәведдин Хисамеддин улына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Галәәддин Хисам-
4) -еддин углы 58
5) йәшендә 1914 нче
6) 8 нче фибралда вафат
7) булды 9 нчы фибралда
8) дәфен кыйлынды
9) Аллаһ рәхмәтенә гарикъ улсун».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер иясе
3) Галәведдин Хисам-
4) -еддин улы 58
5) яшендә 1914 [елның]
6) 8 февралендә вафат
7) булды, 9 февралендә
8) җирләнде.
9) Аллаһ рәхмәтенә күмелсен».

Таш үлчәмнәре: 91x31x11.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Галәведдин бине Хисамеддин бине Хәсән бине Сәгыйдь бине Биккол бине Ипкә бине Биктә.

11. Мөхәммәдша Габделгаффар улына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Мөхәммәд-
2) -шаһ
3) Габделгаффар
4) углы вафаты
5) 1922 нче җыл
6) ийүн 10 нында
7) 81 йәшендә».

Арткы ягы (уеп язылган): «Ләә иләәһә илләәллааһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мөхәммәд-
2) -ша
3) Габделгаффар
4) улы, вафаты
5) 1922 елның
6) 10 июнендә
7) 81 яшендә».

Арткы ягы: «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк».

Таш үлчәмнәре: 69(81)x27x9.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Мөхәммәдша бине Габделгаффар бине Салих бине Сәгыйдь бине Биккол бине Ипкә бине Биктә.

12. Мәхубҗамал Мөхәммәдсиддыйк кызына һәм Шаһиәхмәд Сабит улына куелган кабер ташы, 1888 һәм 1905 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер сахибәсе
3) Мәхубҗамал Мөхәммәдсиддыйк
4) кызы Шаһиәхмәд
5) Сабит углының зәүҗәсе
6) 1888 нче йылда
7) 21 нче гыйнварда
8) 50 йәшендә вафат
9) улды рахмәтүллааһи Тәгаалә
10) рахмәтән вәәсигаһ әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Әл-кабру раудатүн мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Әл-кабру әүвәлү мәнзилин мин мәнәәзилил-әәхыйраһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер сахибе
3) Шаһиәхмәд Сабит
4) углыңдур
5) 1905 нче йылда
6) 25 нче гыйнварда
7) 68 йәшендә вафат
8) улды рахмәтүллааһи
9) Тәгаалә рахмәтән вәәсигаһ
10) әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер иясе
3) Мәхубҗамал Мөхәммәдсиддыйк
4) кызы – Шаһиәхмәд
5) Сабит улының хатыны –
6) 1888 елның

7) 21 гыйнварында
8) 50 яшендә вафат
9) булды. Аңа Аллаһ Тәгаләнең
10) киң рәхмәте булсын, амин».

Уң ягы: «Кабер – җәннәт бакчаларыннан бер бакча».

Сул ягы: «Кабер – ахирәт йортларының иң әүвәлгесе».

Арткы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер иясе –
3) Шаһиәхмәд Сабит
4) улы.
5) 1905 елның
6) 25 гыйнварында
7) 68 яшендә вафат
8) булды. Аңа Аллаһ
9) Тәгаләнең киң рәхмәте булсын,
10) амин».

Таш үлчәмнәре: 104x33x10.

13. Галиәсгар Габдессәлам улына куелган кабер ташы, 1906 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү шәйьин һәәликүн илләә вәҗһәһ
2) Галиәсгар Габд-
3) -ессәлам углы
4) миладиййә илә 1906 нҗ
5) йыл 25 нҗе мартда
6) һиҗриййә илә 1324 нҗе сәнә
7) 16 нҗы сәфәрдә 75
8) йәшендә вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Әд-дүнйәә сәәгатүн фәҗгальһәә таагаһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Илаһи мәгъфирәт кыйл Раббы йәздан би-хәккый гаршин әгъзамин нуури куръәән».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аның [Аллаһның] йөзеннән башка һәрбер нәрсә һәлак булучы.
2) Галиәсгар Габд-
3) -ессәлам улы
4) милади белән 1906
5) елның 25 мартында,
6) һиҗри белән 1324 елның
7) 16 сәфәрендә 75
8) яшендә вафат».

Уң ягы: «Дөнья бер сәгатьлек, аны [Аллаһка] итагать белән үткәр».

Сул ягы: «Илаһым, гафу ит, Раббым Аллаһ, бөек гареш, Коръән нурының хакы белән».

Таш үлчәмнәре: 98(105)x29x10.

14. Хәдичәбикә Бәйрәмгали кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ руми 1905 сәнә
2) март 5 дә һиҗри 1323 сәнә
3) Хәдичәбикә Бәйрәмгали
4) кызы Хәйреддин Зәйнулла
5) углы зәүҗәсе 23
6) йәшдә даре бәкайә рихләт»[353].

Сул ягы (уеп язылган): «Кылды тайййибәллаһү сәраһәә әәмиин»[354].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади 1905 елның
2) 5 мартында, һиҗри 1323 елда
3) Хәдичәбикә Бәйрәмгали
4) кызы – Хәйреддин Зәйнулла
5) улының хатыны – 23
6) яшьтә мәңгелек дөньяга күчте».

Сул ягы: «Күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 85x31x13.

15. Бибизөһрә Корбангали кызына куелган кабер ташы, 1909 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаләә
2) саахибәтү һәзәәл-кабри мәрхүүмәтү
3) Бибизөһрә Корбангали
4) кызы Бәйрәмгали Нәзир
5) углыйның әһлийәсе
6) 1909 нчы сәнәи миладиййә 19
7) гыйнварда 56 йәшдә
8) мәдфүнә нәүвәраллаһү кабраһәә әәмиин».

[353] Дәвамы сул ягында.
[354] Башы алгы ягында.

Уң ягы (уеп язылган): «Йәә әхыый күн нәәдимән каблəл-әҗəл ән-нәдәәмәтү лəə түфиидү бәгъдəл-әҗəл».

Сул ягы (уеп язылган): «Галəмәтдән морадым бер догадыр бу көн бәнгә икән йарин сәңадыр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә хөкеме белән.
2) Бу кабер иясе мәрхүмә
3) Бибизөһрә Корбангали
4) кызы – Бәйрәмгали Нәзир
5) улының хатыны –
6) милади 1909 елның 19
7) гыйнварында 56 яшьтә
8) җирләнде. Аллаһ аның каберен нурландырсын, амин».

Уң ягы: «Әй, кардәшем, әҗəл килгәнче гөнаһларыңнан тәүбә ит. Әҗəл килгәч, тәүбә файда бирми».

Сул ягы: «Галəмәттән морадым бер догадыр, бу көн миңа икән, иртәгә сиңадыр».

Таш үлчәмнәре: 118х32х14.

16. Гайшәбикә Бәйрәмгали кызына куелган кабер ташы, 1903 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Əл-хүкмү лилләəһ руми 1903 сәнә
2) синтəбр 17 дə һиҗри 1321
3) сәнә рəҗəбдə
4) Гайшəбикə Бəйрəм-
5) -гали кызы Фəйзрахман
6) Гыймадеддин углы зəүҗəсе
7) 20 йəшдə даре бəкайə»[355].

Сул ягы (уеп язылган): «Рихлəт кылды тайыибəллаһү сəраһəə əəмиин»[356].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади 1903 елның
2) 17 сентябрендə, һиҗри 1321
3) елның рəҗəбендə
4) Гайшəбикə Бəйрəм-
5) -гали кызы – Фəйзрахман
6) Гыймадеддин улының хатыны –
7) 20 яшьтə мәңгелек дөньяга [күчте]».

Сул ягы: «Күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 86х31х13.

17. Бибимəстүрə Тажеддин кызына куелган кабер ташы, 1902 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Күллү нəфсиң зəəъикатүл-мəүүт
2) руми 1902 сәнə нуйəбр 23 дə
3) һиҗри 1320 сәнə рамазан 6 да
4) Бибимəстүрə Тажеддин кызы
5) Йаңа Шашы Мөхəммəджан Зөбəйер
6) углының хəлиләсе 47
7) йəшдə шинбə көн даре бəкайə»[357].

Сул ягы (уеп язылган): «Рихлəт кылды тайыибəллаһү сəраһəə вə җəгалəл-җəннəтə мəсвəəһəə»[358].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу кабер Бибимəстүрə Таҗ-
2) -еддин хаҗи кызы мəркадедүр».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Һəр җан иясе үлемне татыячак.
2) Милади 1902 елның 23 ноябрендə,
3) һиҗри 1320 елның 6 рамазанында
4) Бибимəстүрə Тажеддин кызы –
5) Яңа Шашыдан Мөхəммəджан Зөбəер
6) улының сөеклесе – 47
7) яшьтə шимбə көн мәңгелек дөньяга [күчте]».

Сул ягы: «Күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һəм урынын җəннəт итсен».

Арткы ягы:
1) «Бу Бибимəстүрə Таҗ-
2) -еддин хаҗи кызы кабередер».

Таш үлчәмнәре: 110(128)х36х18.

18. Бибимаһруй Сөләйман кызына куелган кабер ташы, 1900 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кəфəə бил-мəүти вəəгыйзаа
2) руми 1900 сәнə агустда
3) һиҗри 1317 сәнə Йаңа

[355] Дəвамы сул ягында.
[356] Башы алгы ягында.
[357] Дəвамы сул ягында.
[358] Башы алгы ягында.

4) Шашының Бибимаһруй
5) Сөләйман кызы Мөхәммәҗән
6) Зөбәйер углы зәүҗәсе 43
7) йәшдә даре бәкайә рихләт кылды».

Сул ягы (уеп язылган): «Таййибәллааһү сәрааһәә вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһәә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1900 елның августында
3) һиҗри 1317 елда, Яңа
4) Шашыдан Бибимаһруй
5) Сөләйман кызы – Мөхәммәҗән
6) Зөбәер улының хатыны – 43
7) яшьтә мәңгелек дөньяга күчте».

Сул ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 114x36x17.

19. Бибизөһрә Сабит кызына куелган кабер ташы, 1880 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) бу кабер Бибизөһрә
3) Сабит кызы Нәзир
4) Байазид углының
5) зәүҗәсе 1880 нч
6) йылда синтәбрнең
7) 28 нче көнендә карйә
8) 1298 нче сәнәдә
9) 50 йәшендә вафат
10) улды Аллаһ
11) рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Бу кабер Бибизөһрә
3) Сабит кызы – Нәзир
4) Баязид улының
5) хатыныкы, 1880
6) ел сентябренең
7) 28 нче көнендә, [һиҗри]
8) 1298 елда
9) 50 яшендә вафат
10) булды. Аллаһ
11) рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 102(114)x31x13.

20. Нәзир Баязид Бакый улына куелган кабер ташы, 1890 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа
2) руми 1890 сәнә април
3) 21 дә һиҗри 1308 сәнә
4) Нәзир Байазид Бакый
5) углы 75 йәшдә
6) даре бәкайә рихләт кылды».

Сул ягы (уеп язылган): «Таййибәллааһү сәрааһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ әәмиин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән.
2) Милади 1890 елның 21
3) апрелендә, һиҗри 1308 елда
4) Нәзир Баязид Бакый
5) улы 75 яшьтә
6) мәңгелек дөньяга күчте».

Сул ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 98(108)x31x13.

21. Бибимәһубә Сәйфулла кызына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер Бибимәһубә
3) Сәйфулла кызы
4) Бикчәнтәй Габид углы-
5) -ның зәүҗәсе
6) тарих 1892 нче йылда
7) 26 нчы майда 60
8) йәшдә вафат улды
9) Аллаһ рәхмәте гарикъ
10) әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабер Бибимәһубә
3) Сәйфулла кызы –
4) Бикчәнтәй Габид улы-
5) -ның хатынныкы,
6) 1892 елның
7) 26 маенда 60
8) яшьтә вафат булды.

9) Аллаһ рәхмәткә
10) күмсен».

Таш үлчәмнәре: 102х35х11.

22. Бикчәнтәй Габид улына куелган кабер ташы, 1892 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһи Тәгаалә
2) бу кабер Бикчәнтәй
3) Габид углы-
4) -ныңдур тарих
5) 1892 нче йылда
6) 12 нче ийүндә
7) 68 йәшдә вафат
8) улды Аллаһ рәхмәте
9) гарикъ әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ Тәгаләдә.
2) Бу кабер Бикчәнтәй
3) Габид улы-
4) -ныкыдыр,
5) 1892 елның
6) 12 июнендә
7) 68 яшьтә вафат
8) булды Аллаһ рәхмәткә
9) күмсен».

Таш үлчәмнәре: 97х32х13.

23. Бибимөлхибә Садыйк кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ руух
2) Йаңа Шашыд
3) Бибимөлхибә Садыйк кызы
4) Гайнулла зәүҗе[359]
5) даре бәкайә рихләт
6) кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «15 шед нуйәбр».

Сул ягы (уеп язылган): «77 йәшенд 1905 йылд».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Яңа Шашыдан
3) Бибимөлхибә Садыйк кызы –
4) Гайнулла хатыны –
5) мәңгелек дөньяга
6) күчте».

Уң ягы: «15 ноябьдә [вафат]».

Сул ягы: «77 яшендә 1905 елда [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 76х31х11.

24. Бибигайнекамал Сиддыйк кызына куелган кабер ташы, 1901 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ 1901 сәнә
2) март 14 дә һиҗри 1318 сәнә
3) зилхиҗҗә 7 дә Бибигайн-
4) -елкамал Сиддыйк кызы
5) Бәдреддин Тахави
6) углы зәүҗәсе 54 йәшдә»[360].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Даре бәкайә рихләт кылды
2) тайййибәллаһү сәраһәә әәмиин»[361].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. 1901 елның
2) 14 мартында, һиҗри 1318 елның
3) 7 зөлхиҗҗәсендә Бибигайн-
4) -екамал Сиддыйк кызы –
5) Бәдреддин Тахави
6) улының хатыны – 54 яшьтә».

Арткы ягы:
1) «Мәңгелек дөньяга күчте.
2) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 95(104)х32х12.

25. Бибилатыйфа Сәгыйдь Габделваһһаб улының кызына куелган кабер ташы, 1899 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру бәәбүн күллү нәәсиң
2) дәәхыйлүһ
3) саахибү һәзәәл-мәркад-

[359] Хата киткән: «зәүҗәсе» сүзе булырга тиеш.

[360] Дәвамы арткы ягында.

[361] Башы алгы ягында.

4) -ил-мәрхүүмәтү Бибилатыйфа Сәгыйдь
5) бине Габделвahhаб кызы Таха-
6) -эддин хәлиләсе миладиййә
7) илә 1899 нҗы сәнә 22 нҗе
8) синтәбрдә hиҗриййә илә 1317 сәнә
9) 25 нҗе җөмадиәл-әүвәлдә
10) 75 йәшендә мәдфүнә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Рахимәhүллаahү
2) Тәгаалә рахмәтән вәәсигah
3) каалә расүүлүллаahи салләә-
4) -ллаahү галәйhи вә сәлләм зүүруу-
5) -ль-кубүүра фә-иннәhәә түзәккиракүм-
6) -үл-әәхыйрah хайрукүм мән ләм
7) йәнсәәл-кабра вәл-биләә
8) җәгаләллаahү кабрahү раудатән
9) мин рийәәдыйль-җәннәh».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – ишек, һәр кеше
2) аннан керәчәк.
3) Бу кабер иясе
4) мәрхүмә Бибилатыйфа Сәгыйдь
5) бине Габделвahhаб кызы – Тахав-
6) -еддин сөеклесе – милади
7) белән 1899 елның 22
8) сентябрендә, һиҗри белән 1317 елның
9) 25 җөмадиәл-әүвәлендә
10) 75 яшендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Аллаh Тәгалә киң
2) рәхмәте белән рәхим кылсын.
3) Аллаh илчесе (Аллаh аны олыласын
4) һәм сәламләсен) әйтте: «Каберләрне
5) зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар сезгә ахирәтне
6) искә төшерә». «Сезнең арада иң хәерле кеше –
7) каберләрне һәм, череп, юкка чыгуны онытмаучылар.
8) Аллаh аның каберен җәннәт
9) бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 125x33x13.

26. Бибизөhрә Сәйфеддин кызына куелган кабер ташы, 1883 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йәә зәл-җәләәли вәл-икраам
2) Бибизөhрә Чембулат
3) карйәсинең Сәйфеддин
4) кызы Әхсәни Салих
5) углыйның хәлиләсе
6) миладиййә илә 1883 нҗе сәнә
7) 31 нҗе гыйнварда hиҗриййә
8) илә 1300 нҗы сәнә 63 йәшендә
9) даре бәкайә күчде».

Уң ягы (уеп язылган): «Бивафадыр ошбу дөнйа hич кемә кыйлмас вафа ничәләрне кылды йәтим йук икән монда сафа».

Сул ягы (уеп язылган):
1) «Әй бөрадәр безә тәфәккер кыйл бәнем әхвалемә
2) таләб кыйлгыл Ходадан мәгъфирәт гыйсйаныма».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Әй, Олуглык һәм хөрмәт иясе [Аллаh].
2) Бибизөhрә Чембулат
3) авылыннан Сәйфеддин
4) кызы – Әхсәни Салих
5) улының сөеклесе –
6) милади белән 1883 елның
7) 31 гыйнварында, hиҗри
8) белән 1300 елда 63 яшендә
9) мәңгелек дөньяга күчте».

Уң ягы: «Тугры булмаган бу дөнья hич кемгә тугры булмас, ничә кешене ятим итте, юк икән монда рәхәтлек».

Сул ягы:
1) «Әй, кардәш, минем хәлем хакында фикерлә,
2) Ходадан гөнаһларымны кичерүен сора».

Таш үлчәмнәре: 111(125)x34x13.

27. Әхсәни Салих улына куелган кабер ташы, 1868 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йәә зәл-җәләәли вәл-икраам
2) Әхсәни Салих
3) углы тарих миладиййә
4) илә 1868 нҗе сәнә 18 нҗе
5) дикәбрдә hиҗриййә илә
6) 1284 нҗе йылда
7) 40 йәшендә даре
8) бәкайә рихләт кылды
9) рахимәhүллаahү Тәгаалә рахмәтән вәәсигah».

Уң ягы (уеп язылган): «Китдем инде бу җиһандан шуйләдер әмре Ходa һәр вакытда искә алуб кыйлыңыз изгү дога».

Сул ягы (уеп язылган): «Чара йукдыр әһле әүлядка сабырдан үзгәдән файда йукдыр дөнйа куйганга догадан үзгәдән».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Әй, Олуглык һәм хөрмәт иясе [Аллаһ].
2) Әхсәни Салих
3) улы милади
4) белән 1868 елның 18
5) декабрендә, һиҗри белән
6) 1284 елда
7) 40 яшендә мәңгелек
8) дөньяга күчте.
9) Аллаһ Тәгалә киң рәхмәте белән рәхим кылсын».

Уң ягы: «Киттем инде бу җиһаннан, шундыйдыр Ходa әмере, һәрвакытта искә алып, кылыгыз изге дога».

Сул ягы: «Балаларга сабырлыктан башка чара юктыр, дөнья куйган кешегә догадан башка файда юктыр».

Таш үлчәмнәре: 121x36x14.

Әлеге кабер иясенең шәҗәрәсе түбәндәгечә: Әхсәни бине Салих бине Сәгыйдь бине Биккол бине Ипкә бине Биктә.

28. Маһишәрәф Габделвәли кызына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһ
2) Маһишәрәф Габделвәли хәзрәт
3) кызы Суксуда имам Шәйехгаттар
4) Мохтарыф зәүҗәсе 1905 сәнә април 1 ндә
5) 23 йәшендә кабергә керде Аллаһ җәннәт
6) багчасы кыйлсун амин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Маһишәрәф Габделвәли хәзрәт
3) кызы – Суксуда имам Шәехгаттар
4) Мохтаров хатыны – 1905 елның 1 апрелендә
5) 23 яшендә кабергә керде. Аллаһ җәннәт
6) бакчасы итсен, амин».

Таш үлчәмнәре: 133(148)x37x11.

29. Бибифатыйма Хөснеддин кызына куелган кабер ташы, 1912 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Би-хүкмилләәһи Тәгаләә
2) руми 1912 сәнә
3) ийүн 8 ндә Бибифатыйма
4) Хөснеддин кызы
5) Йаңа Шашының
6) Галимҗан зәүҗәсе
7) 30 йәшендә мәдфүнә».

Уң ягы (уеп язылган): «Заирем гафләтдә калма улмасын хәлгә хараб».

Сул ягы (уеп язылган): «Имде бән дөнйадан күчдем мәркадем улды төраб».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Иләһи мәгъфирәт
2) кыйл Раббы йәздан
3) би-хәккый гаршин әгъзамин
4) нуури куръәән».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ хөкеме белән.
2) Милади 1912 елның
3) 8 июнендә Бибифатыйма
4) Хөснеддин кызы –
5) Яңа Шашыдан
6) Галимҗан хатыны –
7) 30 яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Зиярәт кылучым, ваемсызлыкта калма, харап булмасын хәлең».

Сул ягы: «Инде мин дөньядан күчтем, туфрак булды каберем».

Арткы ягы:
1) «Илаһым, гафу
2) ит, Раббым Аллаһ,
3) бөек гареш, Коръән
4) нурының хакы белән».

Таш үлчәмнәре: 97x31x11.

30. Сафиулла Габдулла улына куелган кабер ташы, 1905 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү би-әмрилләәһ
2) Сафийулла Габдулла
3) углы вафат
4) булды 1905
5) нче йылда 73
6) йәшендә һиҗрииййә
7) 1323 йылда
8) рахмәтүллаәһи галәйһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «5 нче априлдә
2) маһе сәфәрнең
3) 12 нче көнендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһ әмере белән.
2) Сафиулла Габдулла
3) улы
4) 1905
5) елда 73
6) яшендә һиҗри
7) 1323 елда вафат булды.
8) Аңа Аллаһның рәхмәте булсын».

Арткы ягы:
1) «5 апрельдә,
2) сәфәр аеның
3) 12 нче көнендә [вафат]».

Таш үлчәмнәре: 91x31x13.

31. Бибисафия Хәсбиулла кызына һәм Маһишәрәф Галиулла кызына куелган кабер ташы, 1905 һәм 1908 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ руми 1905 сәнә
2) април 15 дә һиҗри 1324 сәнә
3) Бибисафийә Хәсбийулла кызы
4) Галийулла Гобәйдулла углы
5) зәүҗәсе 68 йәшдә даре
6) бәкайә рихләт кылды».

Уң ягы (уеп язылган): «Кылды тайййибәллаәһү сәраһәә»[362].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Кәфәә бил-мәүти вәәгыйзаа руми
2) 1908 сәнә април 11 дә һиҗри
3) 1326 сәнә Маһишәрәф Галийулла
4) кызы Мөхәммәдгали Тимергали
5) углы зәүҗәсе 25 йә-
6) -шдә даре бәкайә рихләт»[363].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади 1905 елның
2) 15 апрелендә, һиҗри 1324 елда
3) Бибисафия Хәсбиулла кызы –
4) Галиулла Гобәйдулла улының
5) хатыны – 68 яшьтә мәңгелек
6) дөньяга күчте».

Уң ягы: «Күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын».

Арткы ягы:
1) «Үлем вәгазьче буларак җиткән. Милади
2) 1908 елның 11 апрелендә, һиҗри
3) 1326 елда Маһишәрәф Галиулла
4) кызы – Мөхәммәдгали Тимергали
5) улының хатыны – 25 я-
6) -шьтә мәңгелек дөньяга күчте».

Таш үлчәмнәре: 83(94)x31x13.

32. Бибигазизә Габид кызына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаәһү Тәгааләә күллү мән галәйһәә
2) фәән румиййә 1893 сәнә нуйәбр 19 нда
3) һиҗри 1310 сәнә җөмадиәл-әүвәл
4) 20 ндә Йаңа Шашының Бибигазизә
5) Габид кызы Гыйззәтулла Бәшир углының
6) зәүҗәсе 78 йәшдә мәдфүн улды».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Анда [җир йөзендә] булучы һәркем, һәрнәрсә
2) фани». Милади 1893 елның 19 ноябрендә,
3) һиҗри 1310 елның 20 җөмадиәл-
4) әүвәлендә Яңа Шашыдан Бибигазизә

[362] Башы арткы ягында.

[363] Дәвамы уң ягында.

5) Габид кызы – Гыйззәтулла Бәшир улының
6) хатыны – 78 яшьтә җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 89(115)х36х17.

33. Бибинәфисә Галиулла кызына куелган кабер ташы, 1893 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ руми
2) 1893 сәнә 25 мартда
3) һиҗри 1311 сәнә Биби-
4) -нәфисә Галийулла кызы
5) Гатаулла Гыйззәтулла углы
6) зәүҗәсе 49 йәшдә» [364].

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Даре бәкайә рихләт кылды
2) таййибәллаһү сәраһә әәмиин»[365].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади
2) 1893 елның 25 мартында,
3) һиҗри 1311 елда Биби-
4) -нәфисә Галиулла кызы –
5) Гатаулла Гыйззәтулла улының
6) хатыны – 49 яшьтә».

Арткы ягы:
1) «Мәңгелек дөньяга күчте.
2) Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 86(94)х31х11.

34. Гатаулла Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, 1883 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ руми
2) 1883 сәнә май 8 дә
3) һиҗри 1300 сәнә Гатаулла
4) Гыйззәтулла углы 48
5) йәшдә бәкайә рихләт кылды».

Сул ягы (уеп язылган): «Таййибәллаһү сәраһү вә җәгаләл-җәннәтә мәсвәәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта. Милади
2) 1883 елның 8 маенда,
3) һиҗри 1300 елда Гатаулла
4) Гыйззәтулла улы 48
5) яшьтә мәңгелеккә күчте».

Сул ягы: «Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын һәм урынын җәннәт итсен».

Таш үлчәмнәре: 73(90)х29х13.

35. Әхмәҗән Гыйззәтулла улына куелган кабер ташы, 1886 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Кааләллаһү Тәгааләә күллү нәфсиң
2) зәәъикатүл-мәүүт руми 1886 сәнә
3) април 25 дә һиҗри 1303 сәнә
4) рамазан 17 дә Йаңа Шашы-
5) -ның Әхмәҗән Гыйззәтулла
6) углы 32 йәшдә даре бәкайә»[366].

Сул ягы (уеп язылган): «Рихләт кылды таййибәллаһү сәраһ әәмиин»[367].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ Тәгалә әйтте: «Һәр җан иясе
2) үлемне татыячак». Милади 1886 елның
3) 25 апрелендә, һиҗри 1303 елның
4) 17 рамазанында Яңа Шашы-
5) -дан Әхмәҗән Гыйззәтулла
6) улы 32 яшьтә мәңгелек дөньяга [күчте]».

Сул ягы: «Күчте. Аллаһ аның туфрагын яхшы [җиңел] кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 103(111)х35х16.

36. Сәгадәтбану Мөхәммәдфатих кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) милади 1904 сәнә
3) гыйнвар 13 ндә
4) Сәгадәтбану
5) Мөхәммәдфатих кызы
6) 4 йәшендә мәдфүнә».

[364] Дәвамы арткы ягында.
[365] Башы алгы ягында.
[366] Дәвамы сул ягында.
[367] Башы алгы ягында.

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккиракүмүл-әәхыйраһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Җәгаләллааһү кабраһәә раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Милади 1904 елның
3) 13 гыйнварында
4) Сәгадәтбану
5) Мөхәммәдфатих кызы
6) 4 яшендә җирләнде».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар сезгә ахирәтне искә төшерә».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

Таш үлчәмнәре: 109(129)х35х14.

37. Фәсахәтбану Мөхәммәдфатих кызына куелган кабер ташы, 1904 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) милади 1904 сәнә
3) 16 нчы гыйнвар
4) Фәсахәтбану
5) Мөхәммәдфатих кызы
6) 2 йәшендә мәдфүнә».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Бу көн рәхәтдә
2) син гыйззәт кадердә
3) керүрсең бәлкә
4) таңда тар кабергә
5) керүрсең шөбһәсез
6) ләкин тырышгыл
7) керүргә изге йулдаш
8) берлә бергә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Милади 1904 елның
3) 16 гыйнварында
4) Фәсахәтбану
5) Мөхәммәдфатих кызы
6) 2 яшендә җирләнде».

Арткы ягы:
1) «Бүген рәхәттә
2) син, хөрмәт-кадердә,
3) керерсең, бәлки,
4) таңда тар кабергә.
5) Керерсең, шөбһәсез,
6) ләкин тырыш
7) керергә изге юлдаш
8) белән бергә».

Таш үлчәмнәре: 109(119)х34х11.

38. Сәйфулла Галиулла улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Мөхәммәд
2) милади 1923 сәнә
3) фиврал 5 дә Сәйфулла
4) Галийулла улы
5) дәфен ителде
6) 62 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Мөхәммәд [пәйгамбәр].
2) Милади 1923 елның
3) 5 февралендә Сәйфулла
4) Галиулла улы
5) 62 яшендә
6) җирләнде».

Таш үлчәмнәре: 70(80)х26х7.

39. Йосыф Габделхәким улына куелган кабер ташы, 1927 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Йосыф
2) Габделхәким углы
3) 1927 нче милади
4) 2 нче ийүн 1345
5) һиҗрииә маһе зөлхиҗҗә
6) 5 нче җомга көне
7) мәдфүндер».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Вафаты 73 йәшендә
2) үлемдән
3) һич кем котыла
4) алмас
5) үлемдән
6) гыйбрәт
7) алугыз».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Йосыф
2) Габделхәким улы
3) милади 1927 [елның]
4) 2 июнендә, һиҗри
5) 1345 [елның] 5
6) зөлхиҗҗәсендә җомга көн
7) җирләнгәндер».

Арткы ягы:
1) «Вафаты 73 яшендә.
2) Үлемнән
3) һичкем котыла
4) алмас,
5) үлемнән
6) гыйбрәт
7) алыгыз».

Таш үлчәмнәре: 83х31х10.

40. Маһиҗамал Ибраһим кызына һәм Хәйрулла Сафиулла улына куелган кабер ташы, 1910 һәм 1926 еллар.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Маһи-
2) -җамал Ибраһим
3) кызы 1910 нч
4) сәнә май
5) 17 сендә
6) 84 йәшендә
7) вафат».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Хәйрулла
2) Сафийулла углы
3) 1926 сәнә 29
4) април 73
5) йәшендә
6) вафат
7) рахимәһүллаах».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Маһи-
2) -җамал Ибраһим
3) кызы 1910
4) елның 17
5) маенда
6) 84 яшендә
7) вафат».

Арткы ягы:
1) «Хәйрулла
2) Сафиулла улы
3) 1926 елның 29
4) апрелендә 73
5) яшендә
6) вафат.
7) Аллаһ аны рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 76х32х11.

41. Бибимаһирә Гыйсмәтулла кызы Гыйззәтуллинага куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп һәм калкытып язылган[368]):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) милади 1914 сәнә
3) 6 нчы гыйнвар 1332 сәнәи
4) һиҗрииәдә сәфәр ай 22 ндә
5) Бибимаһирә Гыйсмәтулла
6) кызы Түбән Оры
7) карйәсе Мөхәммәдсадыйк-
8) -ның зәүҗәсе 25 йәшендә
9) мәдфүнә».

Уң ягы (уеп язылган): «Зүүрууль-кубүүра фә-иннәһәә түзәккиракүмүл-әәхыйраһ».

Сул ягы (уеп язылган): «Җәгаләллааһү кабраһәә раудатән мин рийәәдыйль-җәннәһ».

Арткы ягы (калкытып язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) саахибәтүл-мәркади
3) Бибимаһирә Гыйсмәтулла
4) кызы Гыйззәтуллин».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Милади 1914 елның
3) 6 гыйнварында, һиҗри 1332
4) елның 22 сәфәрендә
5) Бибимаһирә Гыйсмәтулла
6) кызы – Түбән Оры
7) авылыннан Мөхәммәдсадыйк-
8) -ның хатыны – 25 яшендә
9) җирләнде».

Уң ягы: «Каберләрне зиярәт кылыгыз, чынлыкта, алар сезгә ахирәтне искә төшерә».

Сул ягы: «Аллаһ аның каберен җәннәт бакчаларыннан бер бакча итсен».

[368] Ахыргы юлы гына калкытып, калган юллары уеп язылган.

Арткы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Кабер иясе:
3) Бибимаһирә Гыйсмәтулла
4) кызы Гыйззәтуллина».

Таш үлчәмнәре: 103х34х14.

42. Хөббикамал Галиәскар кызына куелган кабер ташы, 1930 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Хөббикамал
2) Галиәскар кызы
3) 1930 нчы йылда
4) 77 йәшендә
5) вафат ләә тәкынәтуу
6) мир-рахмәтилләәһ».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә
2) илләәллаah
3) Мүхәммәдүр-
4) расүүл-
5) -үллаah».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөббикамал
2) Галиәскар кызы
3) 1930 елда
4) 77 яшендә
5) вафат. Аллаһның рәхмәтеннән
6) өмет өзмәгез».

Арткы ягы:
1) «Аллаһтан башка
2) гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк,
3) Мөхәммәд –
4) Аллаһның
5) илчесе».

Таш үлчәмнәре: 73х29х10.

43. Бибизөһрә Шаһиәхмәд кызына куелган кабер ташы, 1914 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-мәүтү гыйбраһ
2) милади 1914 сәнә
3) гыйнвар 3 ндә Бибизөһрә
4) Шаһиәхмәд кызы
5) Шакиржан Тимергали
6) углының зәүҗәсе
7) 42 йәшендә
8) даре ахирәтә интикаль әйләде».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-кабру гыйбраһ
2) саахибәтүл-мәркади
3) Бибизөһрә Шаһиәхмәд
4) кызы».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Үлем – гыйбрәт.
2) Милади 1914 елның
3) 3 гыйнварнда Бибизөһрә
4) Шаһиәхмәд кызы –
5) Шакиржан Тимергали
6) улының хатыны –
7) 42 яшендә
8) ахирәт йортына күчте».

Арткы ягы:
1) «Кабер – гыйбрәт.
2) Кабер иясе:
3) Бибизөһрә Шаһиәхмәд
4) кызы».

Таш үлчәмнәре: 108х31х12.

Яңа Шимбер авылы зираты

1. Хәерниса Сәйфеддин кызына куелган кабер ташы, 1922 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу каберә назилә
3) Хәйренниса Сәйф-
4) -еддин кызы
5) Йосыфҗан җәмәгате
6) 1922 нче йылда
7) 3 нче ийүлдә
8) 70 йәшендә ва-»[369].

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «-фат. Аллаһ рәхмәт әйләсүн амин»[370].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.

[369] Дәвамы сул ягында.
[370] Башы алгы ягында.

2) Бу кабергә иңүче
3) Хәерниса Сәйф-
4) -еддин кызы –
5) Йосыфҗан җәмәгате –
6) 1922 елның
7) 3 июлендә
8) 70 яшендә ва-».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «-фат. Аллаһ рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 86х26х8.

2. Сәфәргали Галиәсгар улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Сәфәргали Галиәсгар
4) углы 1921 йыл 15
5) нче май 37 йә-
6) -шендә вафат рахимәһ-
7) -үллааһү рахмәһ әәмиин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Йаңа Шимбер авылы
2) Сәфәргали
3) Галиәскәр
4) улы 1921 йыл
5) вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Сәфәргали Галиәсгар
4) улы 1921 елның 15
5) маенда 37 я-
6) -шендә вафат. Аллаһ аны үз
7) рәхмәте белән рәхим кылсын, амин».

Арткы ягы:
1) «Яңа Шимбер авылыннан
2) Сәфәргали
3) Галиәскәр
4) улы 1921 елда
5) вафат».

Таш үлчәмнәре: 81х34х9.

3. Бибихәдичә Вәлиулла кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган)[371]:
1) «Һүвәл-бәәкыый
2) Бибихәдижә
3) Вәлийулла кызы
4) Камаледдин
5) зәүҗәсе 71
6) йәшендә 1339 сәнә
7) шәүвәл 3 ндә 1920
8) йылда ийүн 20 ндә
9) вафат».

Уң ягы (уеп язылган): «Васыйәтем догада идеңез йад тәсаддыклә кыйлыңыз рухымы шад».

Сул ягы (уеп язылган): «Бәңа Коръән укыб киләсез кә бездин гыйбрәт алубән китәсез».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Ул [Аллаһ] – Мәңге.
2) Бибихәдичә
3) Вәлиулла кызы –
4) Камаледдин
5) хатыны – 71
6) яшендә [һижри] 1339 елның
7) 3 шәүвәлендә, [милади] 1920
8) елның, 20 июнендә
9) вафат».

Уң ягы: «Васыятем: догада искә алыгыз, сәдака бирү белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Миңа Коръән укып киләсез, бездән гыйбрәт алып китәсез».

Таш үлчәмнәре: 105х33х15.

4. Зәйнулла Нурәхмәд улына куелган кабер ташы, 1923 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Саахибү һәзәәл-кабри
2) Зәйнулла Нурәхмәд
3) углы 1923 нче сәнәдә
4) гынвар 27 вафат
5) 81 йәшдә Аллаһ
6) рәхмәтендә улсун».

[371] Өске өлешендә ай һәм йолдыз рәсеме төшерелгән.

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабер иясе
2) Зәйнулла Нурәхмәд
3) улы 1923 елның
4) 27 гынварында
5) 81 яшьтә вафат. Аллаһ
6) рәхмәтендә булсын».

Таш үлчәмнәре: 53х26х7.

5. Хәбибҗамал Вәлиша кызына куелган кабер ташы, 1920 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә назилә мәрхүмә
2) Хәбибҗамал Вәлиша кызы
3) Зәйнулла Нурәхмәд углыйның
4) әһлийәсе 1920 сәнә май 18
5) рамазан 15 ндә вафат 68
6) йәшдә Аллаһ»[372].

Сул ягы (уеп язылган): «Рәхмәт әйләсүн амин»[373].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә иңүче мәрхүмә
2) Хәбибҗамал Вәлиша кызы –
3) Зәйнулла Нурәхмәд улының
4) хатыны – 1920 елның 18 маенда,
5) 15 рамазанында 68
6) яшьтә вафат. Аллаһ».

Сул ягы: «Рәхим кылсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 60х27х7.

6. Габделхәким Габделҗаббар улына куелган кабер ташы, 1921 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) саахибү һәзәл-кабри
3) Габделхәким Габделҗаббар
4) углы 1921 нче сәнәдә
5) 16 нчы мартда 71
6) йәшдә вафат
7) Аллаһ рәхмәт әйләсүн».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе
3) Габделхәким Габделҗаббар
4) улы 1921 елның
5) 16 мартында 71
6) яшьтә вафат.
7) Аллаһ рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 90х26х11.

7. Гатиятулла Әхмәдулла улына куелган кабер ташы, 1925 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә иллләллааһ Мүхәммәдүр-расүүлүллааһ[374]
2) мәрхүм Гатийәтулла
3) Әхмәдулла углы
4) 1925 нче җыл май
5) 15 ндә 65 йәшдә
6) вафат рахимәһүллааһү
7) рахмәтән вәәсигаһ
8) әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Насыйб итәр сәңа Аллаһ оҗмахы»[375].

Сул ягы (уеп язылган): «Даимән кыйлгыл гыйбадәт әй әхый»[376].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Мәрхүм Гатиятулла
3) Әхмәдулла улы
4) 1925 елның 15
5) маенда 65 яшьтә
6) вафат. Аллаһ аны киң рәхмәте
7) белән рәхим кылсын,
8) амин».

Уң ягы: «Аллаһ оҗмах бирсен өчен».

Сул ягы: «Даими гыйбадәт кыл, әй, минем кардәшем».

Таш үлчәмнәре: 87(102)х31х10.

[372] Дәвамы сул ягында.
[373] Башы алгы ягында.
[374] Түгәрәкләтеп язылган, шул түгәрәк уртасында алты чуклы чәчәк формасындагы рәсем төшерелгән.
[375] Башы сул ягында.
[376] Дәвамы уң ягында.

8. Галәветдин Гобәйдулла улына куелган кабер ташы, 1930 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Ләә иләәһә илләәллаah Мүхәммәдүр-
расүүлүллаah[377]
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Галәәддин Гобәйд-
4) -улла углы вафат
5) 1930 нчы йыл фиврал
6) 27 дә 66 йәшендә».

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Аллаh рәхмәтендә булсун амин».

Арткы ягы (уеп язылган):
1) «Йаңа Шимбер авылы
2) Галәви Гобәйдуллин
3) кабере».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһтан башка гыйбадәт кылырга лаеклы зат юк, Мөхәммәд – Аллаһның илчесе.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Галәветдин Гобәйд-
4) -улла улы
5) 1930 елның 27
6) февралендә 66 яшендә вафат».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Аллаh рәхмәтендә булсын, амин».

Арткы ягы:
1) «Яңа Шимбер авылыннан
2) Галәви Гобәйдуллин
3) кабере».

Таш үлчәмнәре: 81х28х7.

9. Мохитыддин Әхмәдулла улына куелган кабер ташы, 1919 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) бу кабер сахибе мәрхүм
3) Мохитыддин Әхмәдулла
4) углы 1919 нчы йылда
5) 15 нче март 73 йәшдә
6) вафат итде Аллаh»[378].

Уң ягы (уеп язылган): «Иннәә лилләәһи вә иннәә иләйһи рааҗигуун».

Сул ягы (уеп язылган): «Рәхмәтендә булсун амин»[379].

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Бу кабер иясе мәрхүм
3) Мохитыддин Әхмәдулла
4) улы 1919 елның
5) 15 мартында 73 яшьтә
6) вафат булды. Аллаh».

Уң ягы: «Чынлыкта, без Аллаһныкы һәм, чынлыкта, Аңа кайтачакбыз».

Сул ягы: «Рәхмәтендә булсын, амин».

Таш үлчәмнәре: 66х33х9.

10. Мөхибҗамал Насыйбулла кызына куелган кабер ташы, 1918 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Бу каберә назилә мәрхүмә
2) Мөхибҗамал Насыйбулла
3) кызы Мөхеддин җәмәгате
4) 1918 нче җыл 15 нче
5) аугус 62 йәшдә вафат
6) рахимәһәәллаahү рахмәтән
7) вәәсигаh әәмиин».

Уң ягы (уеп язылган): «Дога берлә кыйлынгыз рухымы шад».
Сул ягы (уеп язылган): «Күрүб каберем әҗәлне әйләгел йад».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Бу кабергә иңүче мәрхүмә
2) Мөхибҗамал Насыйбулла
3) кызы – Мөхеддин җәмәгате –
4) 1918 елның 15
5) августында 62 яшьтә вафат.

[377] Түгәрәкләтеп язылган, шул түгәрәк уртасында алты чуклы чәчәк формасындагы рәсем төшерелгән.

[378] Дәвамы сул ягында.

[379] Башы алгы ягында.

6) Аллаһ аны киң рәхмәте белән
7) рәхим кылсын, амин».

Уң ягы: «Дога белән рухымны шатландырыгыз».

Сул ягы: «Каберемне күреп, әҗәлне искә ал».

Таш үлчәмнәре: 73х30х9.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 12 б. №107.

Япанчы авылы зираты

1. Мөхәммәдгариф Мөхәммәдсадыйк улына куелган кабер ташы, 1911 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Әл-хүкмү лилләәһ
2) мәрхүм Мөхәммәдгариф
3) Мөхәммәдсадыйк углы
4) һиҗриййә 1329 нчы йылда
5) миладиййә 1911 нче йылда
6) 20 нче марда
7) 58 йәшендә».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Хөкем Аллаһта.
2) Мәрхүм Мөхәммәдгариф
3) Мөхәммәдсадыйк улы
4) һиҗри 1329 елда,
5) милади 1911 елның
6) 20 мартында
7) 58 яшендә [вафат яки җирләнде]».

Таш үлчәмнәре: 68х31х9.

Төсле ябыштырмадагы фотосын кара: 12 б. №108.

2. Хәйрулла Габдулла улына куелган кабер ташы, 1926 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (уеп язылган):
1) «Лилләәһил-фәәтихәһ
2) Хәйрулла Габдулла углы
3) 1344 сәнә һиҗриййәдә зөлхиҗҗә
4) башында дарел-бәкайә
5) рихләт әйләде
6) рахимәһүллааһү Тәгааләә
7) рахмәтән вәәсигаһ
8) 53 йәшендә вафат».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе

Алгы ягы:
1) «Аллаһ ризалыгы өчен «Фатиха» сүрәсе укы.
2) Хәйрулла Габдулла улы
3) һиҗри 1344 елның зөлхиҗҗә
4) башында мәңгелек дөньяга
5) күчте,
6) 53 яшендә вафат.
7) Аллаһ аны киң рәхмәте
8) белән рәхим кылсын».

Таш үлчәмнәре: 75х28х10.

Япанчы авылы янындагы ялгыз каберлек

1. Ябынчы-Ангали Солтан улына куелган кабер ташы, 1503 ел.

Таштагы текстның укылышы

Алгы ягы (калкытып язылган):
1) «Әгуузү билләәһи минәш-шәйтан-
2) -ир-ражиим бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим күллү нәфсиң
3) зәәъикатүл-мәүүт сүммә иләйнәә түржәгуун кааләи-нәбии
4) галәйһис-сәләәм әл-мүъминүүнә...
5) ...
6) тарих тукуз йөз тукузда мөхәррәм
7) айының ахырында ирде
8) Солтан углы Йабынчы Ангали(?)
9) ...
10) Тәгалә рәхмәт...».

Текстның хәзерге татар теленә күчермәсе
Алгы ягы:
1) «Ләгънәт кылынган шайтаннан Аллаһка
2) сыенам. Шәфкатьле, рәхимле Аллаһ исеме белән. Һәр җан иясе
3) үлемне татыячак, соңыннан Безгә [Аллаһка] кайтырсыз. Пәйгамбәр (аңа сәлам
4) булсын) әйтте: Мөэминнәр...
5) ...
6) Тугыз йөз тугызынчы елның мөхәррәм
7) аеның ахырында
8) Солтан улы Ябынчы Ангали
9) ...
10) [Аллаһ] Тәгалә рәхим [кылсын]».

Таш үлчәмнәре: 107х52х17.

Кулланылган әдәбият һәм чыганаклар

1. Әхмәтҗанов М.И. Мари Эл Республикасы, Бәрәңге төбәге татар ташбилгеләре / М.И. Әхмәтҗанов // Восточные рукописи: современное состояние и перспективы изучения: Материалы Круглого стола (Казань, 1 декабря 2011 г.). – Казань, 2011. – Б. 143–147.
2. Әхмәтҗанов М.И. Олы Мәңгәр авылы тарихы / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Идел-Пресс, 2000. – 73 б.
3. Әхмәтҗанов М.И. Татар археографиясе. Милли-мәдәни мирас хәзинәләре системасына сәхифәләр / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан, 2011. – 216 б.
4. Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 1995. – 128 б.
5. Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: I т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. – 407 б.
6. Әхмәтҗанов М.И. Татар шәҗәрәләре: II т. / М.И. Әхмәтҗанов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2014. – 239 б.
7. Әхмәтҗанов М.И. Ташбилгеләргә язылган татар әдәбияты үрнәкләре / М.И. Әхмәтҗанов. – Казань, 2011. – 215 б.
8. Әхмәтҗанов М.И. Үлгәннәрнең каберен бел: Әлмәт төбәге эпиграфик истәлекләре / М.И. Әхмәтҗанов. – Казань, 2000. – 159 б.: рәс. белән.
9. Әхмәтҗанов М.И. XVII-XVIII гасыр татар ташбилгеләре / М.И. Әхмәтҗанов. – Казань, 2011. – 260 б.
10. Баруди Г. Хәдис: Гыйлемсез галим, төш мәсьәләсе, зиярәте кобур хәдисе. Хатыннарның кабергә зиярәтләре. Әдәбе зиярәт / Г. Баруди // Дин вә әдәб. – 1913. – №24. – Б. 740-746.
11. Гайнетдинов А.М. Арча районы эпиграфик истәлекләре / А.М. Гайнетдинов. – Казан: ТР ФА Ш. Мәрҗани исемендәге Тарих институты, 2016. – 456 б.
12. Гайнетдинов А.М. Кукмара төбәге эпиграфик истәлекләре / А.М. Гайнетдинов // Түгәрәк уен. – 2016. – №4. – Б. 62–64.
13. Гайнетдинов А.М. Кукмара төбәгенең кыйммәтле эпиграфик истәлекләре / А. Гайнетдинов // Хезмәт даны. – 2017. – 18 октябрь (№77). – Б. 3.
14. Гайнетдинов А.М. Мамадыш районы борынгы эпитафияләре / А.М. Гайнетдинов // Татарская фольклористика. Исследования молодых. Вып. 5. – Казань: Ихлас, 2014. – Б. 105–119.
15. Гайнетдинов А.М. Мамадыш районының борынгы ташъязмалары / А.М. Гайнетдинов // Түгәрәк уен. – 2016. – №1. – Б. 54–57.
16. Гайнетдинов А.М. Ташка язу осталары бертуган Солтанбәковлар / А.М. Гайнетдинов // Эхо веков – Гасырлар авазы. – 2015. – №3-4. – Б. 254-258.
17. Гайнетдинов А.М. Түбән Ушма эпиграфикасы / А.М. Гайнетдинов // Татарская фольклористика. Исследования молодых. Вып. 5. – Казань: Ихлас, 2014. – Б. 8–15.
18. Гайнетдинов А.М. Түбән Ушмы авылы эпиграфик язмалары / А.М. Гайнетдинов // Традиционная культура народов Поволжья: материалы Всероссийской научно-практической конференции (11–13 февраля 2014 г.). – Казань: Ихлас, 2014. – Б. 45-51.
19. Гали Рәхим: тарихи-документаль, әдәби һәм биографик җыентык / Төз. Р.Мәрданов, И.Һадиев. – Казан: Җыен, 2008. – 480 б.
20. Джумагулов Ч. Эпиграфика Киргизии. Выпуск 3 / Ч. Джумагулов. – Фрунзе: Изд-во «Илим», 1987. – 168 с.
21. Замалетдинов И.Л. Связь времен в различных календарях. Пособие по переводу дат хиджры на европейское летосчисление / И.Л. Замалетдинов. – Казань: РИЦ «Школа», 1999. – 152 с.
22. Ислам на Урале: энциклопедический словарь / Сост. и отв. редактор – Д.З. Хайретдинов. – М.: Издательский дом «Медина», 2009. – 479 с.
23. Казаков Е.П., Старостин П.Н., Халиков А.Х. Археологические памятники Татарской АССР. – Казань: Татар. кн. изд-во, 1987. – 240 с.
24. Коръән тәфсире. – Казан: РИЦ «Дом печати», 2001. – 580 б.
25. Мәрданов Р.Ф., Һадиев И.Г. Әгерҗе төбәгенең ташъязма истәлекләре / Р.Ф. Мәрданов, И.Г. Һадиев. – Казан: «Тамга» нәшр., 2008. – 148 б.
26. Мәрҗани: фәнни-популяр җыентык. – Казан: Җыен, 2010. – 704 б.
27. Мәрҗани: Шиһабеддин әл-Мәрҗани хәзрәтләренең вәлядәтенә йөз ел тулу (1233–1333) мөнәсәбәтилә нәшер ителде. – Казан: «Мәгариф» матбагасы: Нашире Салих бине Сабит Гобәйдуллин, 1333 (1915). – 193 б.
28. Мәрҗани Ш.Б. Әл-кыйсмес-сани мин мөстәфадел-әхбари фи әхвали Казан вә Болгар. – Казан: Казан университеты тәбгыханәсе, 1900. – 368 б.

29. Мәржани Ш.Б. Мөстәфадел-әхбар фи әхвали Казан вә Болгар (Казан һәм Болгар хәлләре турында файдаланылган хәбәрләр). – Казан: Татар. кит. нәшр., 1989. – 415 б.

30. Мухаметшин Д.Г. Татарские эпиграфические памятники. Региональные особенности и этнокультурные варианты. Серия «Археология евразийских степей» / Д.Г. Мухаметшин. – Выпуск 6. – Казань: Институт истории АН РТ, 2008. – 132 с.: с илл.

31. Мухаметшин Д.Г., Хакимзянов Ф.С. Эпиграфические памятники города Булгара / Д.Г. Мухаметшин, Ф.С. Хакимзянов. – Казань: Татар. кн. изд-во, 1987. – 128 с.

32. Нигъмәтҗанов Г. Түбән Көек мәчете / Г. Нигъмәтҗанов // Әтнә Таңы. – 1996. – 20 гыйнвар (№5).

33. Поляков С.П., Черемных А.И. Погребальные сооружения населения долины Заревшана / С.П. Поляков, А.И. Черемных // Домусульманские верования и обряды Средней Азии. – М.: Наука, 1977. – С. 261-279.

34. Салихов Р.Р. Служилая Ура: рождение татарского капитализма / Р.Р. Салихов. – Казань: Институт истории им. Ш.Марджани АН РТ, 2015. – 280 с.

35. Татарстан Республикасының административ-территориаль бүленеше. (Белешмәлек 2005 елның 1 апреленә) / ТР Премьер-министры Р.Н. Миңнеханов редакциясендә. – Казан: Инновация технологияләре үзәге, 2005. – 408 б.

36. Татарстан Республикасы Милли архивы: 2 ф., 2 тасвир.

37. Усманов В.М. Тарихи ядкәрләр / В.М. Усманов. – Уфа, ДизайнПолиграфСервис, 2005. – 168 б.

38. Фәхреддин Ризаэддин. Асар. 1 том. – Казан: Рухият, 2006. – 360 с.

39. Фәхреддин Ризаэддин. Асар. 2 том. – Казан: Рухият, 2009. – 304 б.

40. Фәхреддин Ризаэддин. Асар. 3 һәм 4 томнар. – Казан: Рухият, 2010. – 648 б.

41. Фәхреддин Р. Җәвамигыль-кәлим шәрехе / Р. Фәхреддин.- Оренбург, 1916. – 552 б.

42. Фахрутдинов Р. Золотоордынский Булгар / Р. Фахрутдинов // Татарская археология. – 2006. – №1-2. – С. 64-82.

43. Хакимзянов Ф.С. Язык эпитафий волжских булгар / Ф.С. Хакимзянов. – М.: Наука, 1978. – 184 с.

44. Һадиев И.Г., Мәрданов Р.Ф. Кукмара төбәгенең ташъязма истәлекләре / И.Г. Һадиев, Р.Ф. Мәрданов. – Казан: «Милли китап» нәшр., 2014. – 204 б.

45. Һадиев И.Г., Мәрданов Р.Ф. Мамадыш төбәгенең ташъязма истәлекләре / И.Г. Һадиев, Р.Ф. Мәрданов. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2015. – 199 б.

46. Юсупов Г.В. Введение в булгаро-татарскую эпиграфику / Г.В. Юсупов. – М.-Л.: Изд-во Академии наук СССР, 1960. – 322 с.

47. Юсупов Г.В. Эпиграфические памятники Атнинского района / Автор введения и примеч. М. Ахметзянова. – Татарская археология. – 2005. – №1–2 (14–15)**. –** С. 71–91.

ЭЧТӘЛЕК

Кереш 3

Ары авылы зираты 9
Әйшияз авылы зираты 16
Әйшияз авылы янындагы хан зираты 20
Бахтачы авылы зираты 21
Бәхтияр авылы зираты 25
Дусым авылы зираты 28
Иске Йогып авылы зираты 34
Иске Мәңгәр авылының беренче (борынгы) зираты 52
Иске Мәңгәр авылының икенче зираты 57
Иске Өҗем авылы зираты 66
Иске Өҗем авылы басуындагы аерым каберлек 91
Иске Шимбер авылы зираты 92
Кабакса авылы зираты 93
Каенсар авылы зираты 97
Казак Үртәме авылы зираты 107
Кече Әтнә авылының беренче (борынгы) зираты 119
Кече Әтнә авылының икенче зираты 128
Кече Өшкәтә авылы зираты 130
Ключи-Сап авылы зираты 131
Комыргужа авылы зираты 140
Күәм авылының беренче (иске авыл) зираты 146
Күәм авылының икенче (көнчышыштагы) зираты 150
Күәм авылының өченче (Әмәш) зираты 153
Күәм авылының дүртенче (казаклар) зираты 157
Күәм авылының бишенче (төньяктагы) зираты 159
Күлле-Киме авылы зираты 165
Күңгәр авылы зираты 185
Күшәр авылы зираты 208
Кызыл Утар авылы зираты 219
Кышлау авылы зираты 225
Мамыш авылы зираты 247
Мәрҗән авылы зираты 268
Мокшы авылы зираты 273
Мөндеш авылы зираты 274
Норма авылы зираты 286
Олы Әтнә авылының беренче (көнчыгыштагы) зираты 286
Олы Әтнә авылының икенче (көнбатыштагы) зираты 341
Олы Бәрәзә авылы зираты 356
Олы Мәңгәр авылы зираты 375

Олы Өшкәтә авылы зираты 410
Ташчишмә авылы зираты 412
Төрекләр авылы зираты 421
Түбән Бәрәскә авылының беренче (Түбән авыл) зираты 426
Түбән Бәрәскә авылының икенче (Каенлык) зираты 433
Түбән Көек авылы зираты 440
Түбән Шашы авылы зираты 447
Чембулат авылы зираты 452
Шәкәнәч авылы зираты 462
Югары Бәрәскә авылы зираты 465
Югары Көек авылы зираты 482
Югары Сәрдә авылы зираты 490
Югары Сәрдә авылы янындагы (көньягындагы) аерым каберлек....493
Югары Сәрдә авылының борынгы (көнчыгыштагы) зираты....494
Югары Шашы авылы зираты 497
Яңа Бәрәскә авылы зираты 504
Яңа Җөлби авылы зираты 508
Яңа Өҗем авылының иске зираты....511
Яңа Шашы авылы зираты....531
Яңа Шимбер авылы зираты....546
Япанчы авылы зираты 550
Япанчы авылы янындагы ялгыз каберлек 550

Кулланылган әдәбият 551

Гайнутдинов Айдар Марсилевич

Әтнә районы эпиграфик истәлекләре
(Эпиграфические памятники Атнинского района)

(на татарском языке)

Научное издание

Оригинал-макет – *А.Р. Тухватуллина*
Подписано в печать 14.11.2017 г. Формат 60×84 $^{1}/_{8}$
Усл. печ. листов 69,5 + 1,5 цв. вкл. Тираж 100 экз.

Отпечатано с готового оригинал-макета

ЛОГОС
ИЗДАТЕЛЬСКИЙ ДОМ
им. академика В.И. Андреева

420108, г. Казань, ул. Портовая, 25а
Тел./факс: (843) 231-05-46,
231-08-71, 231-04-19
E-mail: citlogos@mail.ru
www.logos-press.ru

Сайт
Института истории
Академии наук РТ
Татаровед.рф